

Raport
privind executarea
bugetului de stat pe anul
2013

SUMARUL

Raportului privind executarea bugetului în anul 2013

I. Introducere.....	4
II. Evoluția indicatorilor macroeconomici și sociali.....	5
<i>Caracteristica cadrului macroeconomic în anul 2013, dinamica și tendințele indicilor în comparație cu anii precedenți</i>	<i>5</i>
III. Politica bugetar-fiscală.....	8
<i>Politica fiscală și vamală aplicată în anul 2013 (inclusiv facilități fiscale acordate în anul 2013, pe tipuri de venituri).....</i>	<i>8</i>
<i>Administrarea fiscală</i>	<i>12</i>
<i>Adminitrarea vamală.....</i>	<i>16</i>
<i>Politica cheltuielilor aplicată în anul 2013.....</i>	<i>17</i>
<i>Politica în domeniul remunerării muncii, analiza sistemului de salarizare și a cheltuielilor salariale în sistemul bugetar, la general și pe ramuri</i>	<i>18</i>
<i>Politica în domeniul datoriei de stat</i>	<i>22</i>
IV. Executarea bugetului public national.....	25
<i>1. Realizarea părții de venituri a bugetului public național, inclusiv pe componentele.....</i>	<i>26</i>
<i>1.1 Venituri fiscale.....</i>	<i>33</i>
<i>1.2 Alte taxe și impozite.....</i>	<i>42</i>
<i>1.3 Granturi.....</i>	<i>45</i>
<i>1.4 Neplățile la buget</i>	<i>48</i>
<i>2. Executarea părții de cheltuieli a bugetului public național</i>	<i>50</i>
<i>3. Rezultatele executării bugetului public național (deficit /excendent și sursele de finanțare).....</i>	<i>53</i>
<i>4. Datoria publică</i>	<i>55</i>
<i>5. Datorii interne a bugetului public național (debitare/creditare).....</i>	<i>63</i>
V. Executarea bugetului de stat	64
A. Veniturile bugetului de stat.....	64
B. Cheltuielile bugetului de stat	73
C. Rezultatele executării de stat (deficit /excendent și sursele de finanțare)	84
D. Executarea bugetului de stat la cheltuielile pe grupe principale	86
<i>1. Servicii de stat cu destinație generală.....</i>	<i>86</i>
<i>2. Activitatea externă.....</i>	<i>104</i>
<i>3. Apărarea națională.....</i>	<i>107</i>
<i>4. Justiția.....</i>	<i>114</i>
<i>4.¹ Jurisdicția constituțională</i>	<i>127</i>

5. Menținerea ordinii publice și securitatea națională	129
6. Învățământul.....	134
7. Știința și inovarea	142
8. Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	148
9. Ocrotirea sănătății.....	154
10. Asigurarea și asistența socială	165
11. Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor.....	177
12. Protecția mediului înconjurător și hidrometeorologie	198
13. Industrie și construcții	200
14. Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informațiile	201
15. Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	208
16. Complex pentru combustibil și energie	212
17. Serviciul datoriei de stat	219
18. Completarea rezervelor de stat	220
19. Alte servicii legate de activitatea economică	222
20. Activități și servicii neatribuite grupurilor principale	229
21. Creditare netă.....	232
22. Relațiile bugetului de stat cu bugetele unităților administrativ-teritoriale	235
23. Descrierea bilanțului contabil a bugetului de stat.....	237
24. Datorii debitoare și creditoare ale bugetului de stat	239
VI. Sistemul de control financiar public intern.....	240
VII. Activitatea inspecției financiare	242
VIII. Activitatea Agenției Achiziții publice	245
IX. Informația analitică privind rezultatele monitoringului economico-financiar al întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, pentru 9 luni 2013 (structura, obligațiuni fiscale, datorii, riscuri, etc.)	249

I. Introducere

Legea bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 a fost adoptată de către Parlament la 2 noiembrie 2012.

Conform acestei legi, indicatorii bugetului de stat pe toate componentele au fost stabiliți:

- la venituri în sumă de 22736,6 mil. lei,
- la cheltuieli – 23611,4 mil. lei,
- cu un deficit de 874,8 mil. lei.

Pe parcursul anului 2013 la legea menționată au fost operate șapte modificări și completări prin următoarele legi:

- nr.80 din 18 aprilie 2013,
- nr.120 din 23 mai 2013,
- nr.173 din 12 iulie 2013,
- nr. 259 din 01 noiembrie 2013,
- nr. 277 din 15 noiembrie 2013,
- nr. 286 din 22 noiembrie 2013,
- nr. 293 din 20 decembrie 2013.

În afară de aceasta, conform prevederilor art. 20 lit.a) din legea bugetului de stat pe anul 2013, Ministerul Finanțelor a fost autorizat:

a) să modifice, la cererea întemeiată a executorilor primari de buget, indicatorii stabiliți ai bugetului de stat:

– privind mijloacele speciale (excluzând granturile, donațiile, sponsorizările și alte intrări cu titlu gratuit) și fondurile speciale, ca urmare a acumulărilor de venituri la acestea peste limitele anuale aprobate în total executorului primar de buget;

– privind proiectele finanțate din surse externe, ca urmare a intrărilor suplimentare de împrumuturi și granturi externe, precum și a utilizării soldurilor bănești existente la începutul anului în conturile proiectelor respective;

– privind granturile, donațiile, sponsorizările și alte mijloace intrate suplimentar cu titlu gratuit în posesia instituțiilor publice, precum și utilizarea soldurilor bănești existente la începutul anului din aceste surse;

Ca urmare a modificărilor operate la lege și a aplicării prevederilor art. 20 lit. a), indicatorii precizați ai bugetului de stat au constituit:

- la venituri – 22544,7 mil. lei,
- la cheltuieli – 24530,5 mil. lei,
- cu un deficit de 1985,8 mil. lei.

II. Evoluția indicatorilor macroeconomici și sociali

Caracteristica cadrului macroeconomic în anul 2013, dinamica și tendințele indicilor în comparație cu anii precedenți

În anul 2013 economia Moldovei a revenit pe un trend ascendent, înregistrând cea mai înaltă rată de creștere economică înregistrată în ultimii ani. Creșterea a fost generată în special de sectorul agricol, pentru care anul 2013 a fost extrem de favorabil. Totodată, această creștere a fost susținută de o politică monetară expansionistă, operată într-un cadru de ținere a inflației și o politică bugetar-fiscală prudentă, care s-a exprimat în reducerea treptată a deficitului bugetar în ultimii 4 ani.

Prognozele inițiale ale indicatorilor macroeconomici pentru anul 2013 față de realizarea efectivă a acestora diferă neesențial în valori nominale, abaterile fiind mai mari la ritmurile de creștere ale acestora, dat fiind faptul subexecutării indicatorilor macroeconomici pentru anul 2012, care servesc baza pentru prognozele ulterioare ale anului 2013. Cele mai mari abateri de la indicatorii prognozați au înregistrat indicatorii ce țin de comerțul exterior și ritmurile de creștere în agricultură. Prognoza indicatorilor macroeconomici care au fost luați în calcul la elaborarea bugetului pentru anul 2013, prognoza precizată pe parcursul anului 2013 și executarea efectivă a acestora se prezintă în tabelul de mai jos.

	Unitatea de măsură	Indicatorii utilizați la elaborarea bugetului pe 2013	Indicatorii precizați pentru 2013	Indicatorii efectivi pentru 2013
Produsul intern brut nominal	mlrd. lei	99,4	97,6	99,9
<i>față de anul precedent</i>	%	105,0	105,5	108,9
Indicele prețurilor de consum				
<i>mediu anual</i>	%	105,0	104,1	104,6
<i>la sfârșitul anului</i>	%	105,0	103,5	105,2
Cursul de schimb al leului				
<i>mediu anual</i>	lei/dol. SUA	12,10	12,57	12,59
<i>la sfârșitul anului</i>	lei/dol. SUA	12,11	13,10	13,06
Export	mil. dol. SUA	2710,0	2350,0	2399
<i>față de anul precedent</i>	%	114,5	109,0	111,0
Import	mil. dol. SUA	6135,0	5550,0	5492,7
<i>față de anul precedent</i>	%	110,0	106,5	105,4
Soldul balanței comerciale	mil. dol. SUA	-3425,0	-3200,0	-3093,7
Producția industrială				
<i>în prețuri curente</i>	mlrd. lei	41,5	39,7	38,1
<i>față de anul precedent</i>	%	107,0	106,0	106,8
Producția agricolă				
<i>în prețuri curente</i>	mlrd. lei	25,1	25,2	24,5
<i>față de anul precedent</i>	%	105,5	127,2	138,3
Investiții în active materiale pe termen lung				
<i>în prețuri curente</i>	mlrd. lei	19,2	19,4	18,5
<i>față de anul precedent</i>	%	110,0	110,5	102,3
Fondul de remunerare a muncii	mlrd. lei	27,1	27,7	28,4*
Salariu nominal mediu lunar	lei	3950	3825	3765,1

*Estimările Ministerului Economiei

Produsul intern brut (PIB) a crescut esențial. După recesiunea din anul 2012 economia Moldovei în anul 2013 a intrat într-o perioadă de relansare. Produsul intern brut în 2013 a însumat 99,9 mlrd. lei, majorându-se față de anul 2012 cu 8,9% (în prețuri comparabile). Cea mai semnificativă influență asupra creșterii PIB a avut valoarea adăugată brută creată în bunuri – cu 7,9 puncte procentuale (p.p.), inclusiv: agricultură – 5,5 p.p., industria - 1,0 p.p., fiind urmată de servicii – cu 2,5 p.p. (inclusiv: comerțul interior – 1,0 p.p., transporturi și comunicații - 0,4 p.p., construcții – 0,2 p.p.). Pe de altă parte, creșterea PIB a fost generată de creșterea în special ***consumul sectorului privat***, care la rândul său a fost susținută preponderent de creșterea reală a remiterilor și a fondului de salarizare.

Prețurile de consum au crescut moderat. În anul 2013 prețurile de consum au crescut cu 5,2% față de decembrie 2012, comparativ cu 4,1% în anul 2012. Media anuală de creștere a prețurilor s-a menținut la nivelul anului precedent și a constituit 4,6 %. Creșterea prețurilor a fost condiționată, în general, de majorarea prețurilor la produsele alimentare (în special, lapte și produse lactate; carne, preparate și conserve din carne; produse de morărit și panificație etc.), precum și la mărfurile nealimentare (confecții, încălțăminte, combustibil și medicamente). Crearea condițiilor indispensabile pentru menținerea creșterii economice, precum și necesitatea asigurării bunei funcționări a economiei naționale a determinat accelerarea procesului inflaționist.

Leul moldovenesc s-a depreciat esențial. Menținerea ritmului anual al inflației pe un trend ascendent s-a datorat preponderent deprecierei monedei naționale față de valutele principalilor parteneri comerciali. Pe parcursul anului 2013 **cursul de schimb** al monedei naționale a marcat o depreciere de 8,3% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 12,06 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2013 până la 13,06 lei la 31.12.2013). Leul moldovenesc s-a depreciat față de Euro cu 12,3%. Principalii factori care au determinat modificarea cursului de schimb au fost intrările valutare de peste hotare, dezvoltarea comerțului exterior și fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale. **Stocul activelor valutare de rezervă** ale Băncii Naționale a Moldovei la 31.12.2013 a atins o valoare de 2820,6 mil. dolari, majorându-se cu 12,2% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2012.

Evoluția comerțului exterior în anul 2013 a fost influențată de situația creată pe plan extern, în special, în țările care sînt principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova. ***Ritmul de creștere al exporturilor a depășit pe cel al importurilor.*** În anul 2013 **exporturile** s-au majorat cu 11,0% și **importurile** - cu 5,4%.

În anul 2013 au crescut semnificativ exporturile către țările Uniunii Europene - cu 127,0 mil. dolari SUA (12,5%), către alte țări - cu 114,3 mil. dolari SUA (52,0%), iar către țările CSI a scăzut – cu 5,1 mil. dolari SUA (-0,4%). Tot în această perioadă, importurile au fost dominate de produsele necesare pentru asigurarea economiei naționale cu materii prime și energie, precum și cele destinate consumului populației. Volumul importurilor din țările Uniunii Europene a crescut semnificativ - cu 152,4 mil. dolari SUA, din alte țări – cu 79,2 mil. dolari SUA și din țările CSI – cu 48,2 mil. dolari SUA.

Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 3093,7 mil. dolari SUA, față de 3051,0 mil. dolari SUA în anul 2012. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 43,7% față de 41,5% în anul 2012.

Sectorul industrial își continuă încet, dar sigur ascensiunea. Volumul producției industriale în ianuarie-decembrie 2013 a constituit 38,1 mlrd. lei și a înregistrat o creștere de 6,8% (în prețuri comparabile) față de anul 2012, inclusiv volumul producției industriei prelucrătoare - cu 7,9% și volumul producției industriei extractive - cu 22,2%. Totodată, volumul producției și distribuției de energie electrică și termică a scăzut cu 4,3%.

Volumul producției agricole a crescut semnificativ. Producția agricolă în anul 2013 a constituit în prețuri curente circa 24,5 mlrd. lei, în creștere cu 38,3% (în prețuri comparabile) față de anul 2012. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea pronunțată a producției vegetale cu 61,8%, producția animală a crescut cu doar 0,7%.

Activitatea investițională reflectă o imagine pozitivă. În ianuarie-decembrie 2013 volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a însumat circa 18,5 mlrd. lei, cu o creștere de 2,3% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-decembrie 2012. Din acestea, lucrările de construcții-montaj au constituit circa 9,7 mlrd. lei și au crescut cu 1,6 %, respectiv.

Serviciile de transport se revigorează. Întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat circa 13,8 mil. tone de mărfuri în anul 2013 sau cu 26,5% mai mult față de volumul transportat în anul 2012.

Volumul comerțului cu amănuntul și al serviciilor de piață prestate populației a crescut. Volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul în anul 2013 s-a majorat cu 3,1% (în prețuri comparabile) față de anul 2012, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piață prestate populației - cu 10,7%, respectiv.

Situația din sfera socială se ameliorează. Cîștigul salarial mediu lunar brut al unui lucrător din economia națională în ianuarie-decembrie 2013 a constituit 3765,1 lei și s-a majorat cu 8,3% față de perioada similară a anului 2012 în termeni nominali, iar în termeni reali a crescut cu 3,5%.

Mărimea minimului de existență în anul 2013 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1612,3 lei. Veniturile disponibile ale populației în medie pe perioadă în anul 2013 au constituit 1681,4 lei, fiind în creștere față de anul 2012 cu 11,4% în termeni nominali și cu 6,5% în termeni reali. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1775,8 lei, fiind în creștere față de anul 2012 cu 11,1% în termeni nominali.

Valoarea medie a pensiei lunare la 1 ianuarie 2014 a fost de 1020,7 lei și s-a majorat cu 6,6% față de aceeași dată a anului 2013 în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 1,3%.

Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii, în anul 2013 a fost de 63,1 mii, fiind cu 4,6 mii persoane mai mic față de anul 2012. Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară în anul 2013 a înregistrat 5,1%, fiind mai mică cu 0,5 p.p. față de anul 2012. La oficiile forței de muncă la finele anului 2013 au fost înregistrați circa 20,9 mii șomeri, cu 20,5% mai puțin decît numărul acestora înregistrați în perioada similară a anului 2012.

III. Politica bugetar-fiscală

Politica fiscală și vamală aplicată în anul 2013 (inclusiv facilități fiscale și vamale acordate în anul 2013, pe tipuri de venituri)

1. Măsurile de politică fiscală și vamală aplicate în anul 2013

Măsurile de politică fiscală și vamală realizate în anul 2013 au rezultat din prevederile Programului de activitate al Guvernului pe anii 2011-2014 „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, Planului de acțiuni în vederea realizării Memorandumului privind Politicile Economice și Financiare aferente misiunii Fondului Monetar Internațional, Acordului de instituire a unei Zone de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA) cu Uniunea Europeană, altor programe și strategii naționale, toate acestea urmărind scopul armonizării legislației naționale privind impozitarea la ACQUIS-ul comunitar, sporirii veniturilor la buget și simplificării administrării fiscale, relaxării agenților economici în aspect de desfășurare a activității, diminuării proporțiilor de evaziune fiscală și vamală.

Principalele măsuri de politică fiscală și vamală pentru anul 2013 au fost următoarele:

- majorarea tranșelor de venit impozabile pentru persoanele fizice, precum și a scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru anul 2013;
- anularea scutirii de TVA și taxei vamale la mijloacele fixe depuse în capitalul social al agenților economici;
- introducerea cotei standard a TVA de 20% pentru zahăr și producția agricolă primară în schimbul cotei reduse a TVA de 8%, cu restituirea directă (în cazul producției agricole primare) a diferenței dintre 20% și 8% din veniturile bugetului de stat;
- extinderea mecanismului de restituire a TVA pentru agenții economici, care prestează servicii de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării și efectuează investiții capitale în autovehicule pentru transportul de minimum 22 persoane, cu excepția șoferului, însă nu sunt înregistrați ca contribuabili ai TVA;
- majorarea cotei reduse a TVA pentru gazele naturale și gazele lichefiate, de la 6% la 8%;
- majorarea cotelor accizelor pentru țigarele cu filtru, de la 20 lei+24% la 30 lei+30%, și cele fără filtru, de la 20 lei la 30 lei.
- modificarea structurii cotelor accizelor pentru producția alcoolică, de la cota combinată la cota specifică, concomitent cu majorarea acestora;
- majorarea cotelor accizelor stabilite în sume fixe (bere, azot, oxigen, articole de bijuterie sau de giuvaiererie, autoturisme), la rata inflației prognozată pentru anul 2013, cu excepția combustibililor (benzina, motorina și derivații acestora, păcura,

gazele lichefiate) pentru care cota accizului pentru anul 2013 a fost indexată la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozat pentru anul 2013 față de anul 2012;

- anularea accizului pentru vinul din struguri proaspeți și mustul de struguri;
- introducerea accizului pentru alte tutunuri și înlocuitori de tutun fabricate; tutunuri "omogenizate" sau "reconstituite", extracte și esențe de tutun;
- majorarea cotelor accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare mai mare de 7 ani, cu 5% pentru fiecare an de exploatare ce depășește 7 ani, concomitent cu extinderea cotelor suplimentare ale accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare între 7 și 10 ani;
- majorarea mărimii taxelor rutiere;
- introducerea vinietei;
- majorarea cenzului de vîrstă la importul autoturismelor (poziția tarifară 8703), de la 7 la 10 ani;
- stabilirea cotei zero a taxei vamale la produsele de origine animală și vegetală, cărbunele activ utilizat în industria chimică, anvelope pneumatice noi din cauciuc, motoare destinate motocultoarelor, hîrtie și cartoane utilizate în procesul de producție a mărfurilor autohtone;
- majorarea cotei taxei vamale la unele produse de origine animală și vegetală, anvelope pneumatice noi din cauciuc, produse din materiale plastice și articole din acestea, alte grăsimi și uleiuri vegetale și fracțiunile lor și la unele produse ale industriei chimice;
- diminuarea cotei taxei vamale la cutii din hîrtie sau carton ondulat;
- introducerea scutirii de taxa pentru efectuarea procedurilor vamale la importul și/sau exportul valutei pe/de pe teritoriul Republicii Moldova, efectuate de către băncile comerciale și Banca Națională a Moldovei;
- anularea scutirii de taxa vamală a mărfurilor importate de către rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și rezidenții incubatoarelor de inovare;
- anularea scutirii de taxa vamală pentru utilajul tehnologic, echipamentul, instalațiile și mijloacele circulante importate de către organizațiile din sfera științei și inovării;
- majorarea bazei de calcul a plăților vamale (TVA, accize, taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale) la expirarea contractului de leasing, de la 50% la 70%, concomitent cu modificarea termenului maxim de aflare sub regim vamal de admitere temporară a obiectelor plasate în baza unui contract leasing.

2. Impactul măsurilor de politică fiscală și vamală

Estimările privind impactul măsurilor de politică fiscală și vamală asupra veniturilor publice pentru anul 2013 se prezintă în tabelul următor.

Nr	Denumirea măsurilor	Costul, mil. lei
1.	Majorarea tranșelor de venit impozabile pentru persoanele fizice, precum și a scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru anul 2013.	-84,6
2.	Anularea scutirii de TVA la mijloacele fixe depuse în capitalul social al agenților economici.	+197,4
3.	Anularea scutirii de taxa vamală la mijloacele fixe depuse în capitalul social al agenților economici.	+14,8
4.	Majorarea cotei reduse a TVA pentru gazele naturale și gazele lichefiate, de la 6% la 8%.	+117
5.	Anularea cotei reduse a TVA de 8% pentru zahărul din sfecla de zahăr.	+34,6
6.	Introducerea cotei standard a TVA de 20% pentru zahăr și producția agricolă primară în schimbul cotei reduse a TVA de 8%, cu restituirea directă (în cazul producției agricole primare) a diferenței dintre 20% și 8% din veniturile bugetului de stat.	+79,4
7.	Extinderea mecanismului de restituire a TVA pentru agenții economici, care prestează servicii de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării și efectuează investiții capitale în autovehicule pentru transportul de minimum 22 persoane, cu excepția șoferului, însă nu sunt înregistrați ca contribuabili ai TVA.	+ ¹
8.	Majorarea cotelor accizelor stabilite în sume fixe (bere, azot, oxigen, articole de bijuterie sau de giuvaiergerie), la rata inflației prognozată pentru anul 2013, cu excepția combustibililor (benzina, motorina și derivații acestora, păcura, gazele lichefiate) pentru care cota accizului pentru anul 2013 a fost indexată la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozat pentru anul 2013 față de anul 2012.	-6,0
9.	Majorarea cotelor accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare mai mare de 7 ani, cu 5% pentru fiecare an de exploatare ce depășește 7 ani, concomitent cu extinderea cotelor suplimentare ale accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare între 7 și 10 ani. Majorarea cotelor accizelor pentru autoturismele cu termenul de exploatare până la 7 ani, la rata inflației prognozată pentru anul 2013.	+194,9
10.	Modificarea structurii cotelor accizelor pentru producția alcoolică, de la cota combinată la cota specifică, concomitent cu majorarea acestora.	+195,5
11.	Majorarea cotelor accizelor pentru țigarele cu filtru, de la 20 lei+24% la 30 lei+30%, și cele fără filtru, de la 20 lei la 30 lei.	+199,3
12.	Indexarea cotelor accizelor pentru combustibili la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozat pentru anul 2013 față de anul 2012.	+175,4
13.	Introducerea accizului pentru alte tutunuri și înlocuitori de tutun fabricate; tutunuri "omogenizate" sau "reconstituite", extracte și esențe de tutun.	-3,4
14.	Majorarea mărimii taxelor rutiere.	+238,8
15.	Introducerea vinietei.	+42,8
16.	Majorarea cotei taxei vamale la importul unor produse din materiale plastice și articole din acestea, alte grăsimi și uleiuri vegetale și fracțiunile lor și la unele produse ale industriei chimice. Stabilirea cotei zero a taxei vamale la importul hârtiei și cartoanelor utilizate în procesul de producție a mărfurilor autohtone.	+25,2
17.	Scutirea de taxa pentru efectuarea procedurilor vamale la importul și/sau exportul valutei pe/de pe teritoriul Republicii Moldova efectuate de către BNM.	-0,03
18.	Majorarea bazei de calcul a plăților vamale (TVA, accize, taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale) la expirarea contractului de leasing, de la 50% la 70%, concomitent cu modificarea termenului maxim de aflare sub regim vamal de admitere temporară a obiectelor plasate în baza unui contract leasing.	+1,4
TOTAL		+1 422,5
Ponderea în total PIB, %		1,5
¹ Costul nu poate fi determinat		

Costul total al facilităților fiscale și vamale în anul 2013 s-a estimat în sumă totală la circa 3564,8 mil. lei, ceea ce este cu 313,8 mil. lei sau cu 9,7% mai mult față de anul 2012. Ponderea acestor facilități fiscale și vamale în PIB a constituit 3,6 %.

Majorarea respectivă a fost determinată de creșterea facilităților fiscale și vamale acordate la:

- plasarea și livrarea mărfurilor în magazinele duty-free;
- energia electrică importată și livrată către rețelele de distribuție;
- operațiunile de import – export efectuate de către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar.

Totodată, menționăm că, costul general al facilităților fiscale și vamale nu include costul facilităților fiscale acordate la impozitul pe venitul persoanelor juridice.

Astfel, informația cu privire la facilitățile fiscale și vamale acordate la plata impozitelor, taxelor și plăților obligatorii pe anul 2013 în comparație cu anul 2012 se prezintă tabelul ce urmează.

Facilitățile fiscale și vamale pe tipuri de impozite și taxe	2012	2013	Ponderea facilităților fiscale și vamale în suma totală a facilităților, %		Ponderea facilităților fiscale și vamale în PIB, %		Devieri 2013 și 2012 (+,-)	Raportul 2013 către 2012, %
			2012	2013	2012	2013		
Impozitul funciar	127,7	92,0	3,9	2,5	0,1	0,1	-35,7	72,0
Impozitul pe bunurile imobiliare	75,0	95,3	2,3	2,7	0,1	0,1	20,3	127,1
TVA	2499,5	2804,5	76,9	78,7	2,8	2,8	305,0	112,2
Accize	349,9	374,5	10,8	10,5	0,4	0,4	24,6	107,0
Taxele locale	5,6	5,2	0,2	0,1	0,006	0,005	-0,4	92,9
Taxele pentru resursele naturale	16,4	16,3	0,5	0,5	0,019	0,016	-0,1	99,4
Taxele vamale	172,6	171,1	5,3	4,8	0,2	0,2	-1,5	99,1
Taxele pentru procedurile vamale	4,3	5,9	0,1	0,2	0,005	0,006	1,6	137,2
Total	3251,0	3564,8	100	100	3,7	3,6	313,8	109,7

Administrarea fiscală

Pe parcursul anului 2013, întru îmbunătățirea și eficientizarea procesului de administrare fiscală, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

1. În domeniul administrării contribuabililor:

Conform Programului de conformare a contribuabililor pentru anul 2013, în baza Modelului gestionării riscurilor de conformare a agenților economici, a fost selectată lista din 2014 contribuabilii, care urmau a fi supuși monitorizării în anul 2013 de către IFS teritoriale cu scopul asigurării conformării contribuabililor ce activează în domeniul comerțului cu ridicata și amănuntul, industriei prelucrătoare, transportului și comunicațiilor și construcțiilor.

Analizând informația referitoare la rezultatele monitorizării Programului, efectuată de către IFS teritoriale, în anul 2013 se constată că în total pe republică, sumele achitate la bugetul public național, de către entitățile incluse în Program, constituie 1179,8 mii lei, ceea ce constituie cu 209.9 mii lei mai mult comparativ cu anul precedent sau majorare cu 22%, inclusiv: industria prelucrătoare - majorare cu 15%, construcții - majorare cu 27%, comerț cu ridicata și amănuntul - majorare cu 24%, transporturi și comunicații - majorare cu 15%.

În vederea eficientizării administrării fiscale și soluționării problemelor cu care se confruntă contribuabilii au fost întreprinse un șir de acțiuni.

- În anul 2013 a fost reactualizată Strategia de administrare a marilor contribuabili, aprobată în anul 2011, care presupune o abordare specifică, orientată spre un management al riscurilor de conformare individuală a contribuabililor. În vederea implementării Strategiei, au fost efectuate acțiunile de divizare a contribuabililor mari după genuri de activitate. în conformitate cu Clasificatorul activităților din economia Moldovei, după genul de bază practicat și repartizarea inspectorilor în calitate de responsabili pe domeniile respective.

- În vederea implementării unui sistem eficient de comunicare atât cu contribuabilii, cât și la nivel instituțional a fost aprobată Strategia de comunicare a SFS, planul de acțiuni aferent acesteia. Prezenta strategie de comunicare este concepută pentru a sprijini SFS în realizarea obiectivelor sale și vine să îmbunătățească procesul de comunicare la nivel instituțional, capacitățile fiecărui inspector de a comunica și să fortifice calitatea comunicării și să obțină un feed-back pozitiv aferent interacțiunii SFS - contribuabil.

- În partea ce ține de implementarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice, începînd cu anul 2013 au fost inițiate procesele de colectare a informației de la sursele indirecte. Drept surse au servit informațiile furnizate de către instituțiile financiare, companiile turistice, deținătorii de registre ale deținătorilor de valori mobiliare, notarii, angajatorii persoanelor fizice, care prezintă informația despre salarii și alte venituri ale angajaților, declarațiile de venit, prezentate de persoanele fizice. Informația colectată servește ca bază pentru evaluarea riscurilor.

- Pentru analiză au fost selectate primele 60 persoane fizice care au admis cele mai mari diferențe între cheltuielile înregistrate și veniturile obținute. Ulterior, au fost selectate 30 persoane pentru verificarea fiscală prealabilă, cu înștiințarea obligatorie a persoanei fizice. Pe parcursul anului au fost inițiate 7 controale fiscale, și se lucrează la 23 de cazuri de verificare prealabilă.

2. În domeniul implementării tehnologiilor informaționale:

A fost inițiată prestarea a trei servicii importante de stimulare a conformării benevole a contribuabililor printr-o mai bună informare a acestora în privința drepturilor și obligațiilor lor:

Calendarul fiscal - informație lunară remisă prin e-mail ce conține termenele de prezentare a dărilor de seamă fiscale privind diverse impozite și taxe, precum și termenele de achitare a acestora, cu trimiterile de rigoare la legislația în vigoare;

Buletinul informativ al actelor legislative - are scopul de a informa contribuabilii despre noile modificări în legislație, astfel încât aceștia să asigure respectarea prevederilor legii și să evite riscurile de aplicare a unor sancțiuni pe motiv de necunoaștere a noilor prevederi legale în vigoare. Această informație este remisă lunar prin poșta electronică tuturor contribuabililor care și-au prezentat adresele de e-mail pentru includerea în baza de date.

Serviciul web „Verificarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale”- presupune verificarea facturii fiscale de către contribuabil, după serie, număr și data eliberării stabilind existența acesteia în SIA „Registrul general electronic al facturilor fiscale”;

De asemenea, Serviciul Fiscal de Stat s-a orientat spre implementarea tehnologiilor informaționale avansate, optimizarea procesului de gestiune și procesare a datelor cu caracter fiscal, facilitarea schimbului de informații și documente între contribuabili și Serviciul Fiscal de Stat. între Serviciul Fiscal de Stat și autoritățile publice, care accesează resursele informaționale fiscale, etc. Drept rezultat au fost obținute o serie de realizări, ce poartă un caracter inovațional, și care au contribuit la modernizarea actului de administrare fiscală. Astfel au fost implementate:

- **Sistemul Informațional Automatizat (în continuare – SIA) „Comandarea on-line a formularelor tipizate”**, care permite solicitarea cantității necesare de formulare tipizate de la distanță, printr-un click și presupune o singură deplasare la punctul de eliberare a formularelor tipizate. Pe parcursul anului 2013, sistemul informațional a fost utilizat de către 284 funcționari fiscali și 12691 agenți economici.
- **SIA „Registrul electronic a cererilor și deciziilor privind restituirea TVA”**, care acordă posibilitatea monitorizării on-line a procesului de examinare a cererilor de restituire a TVA la orice etapă pînă la emiterea deciziei. Din momentul lansării pînă la sfârșitul anului 2013, sistemul a fost utilizat de către 214 funcționari fiscali, fiind înregistrate 1320 cereri;
- **SIA „Evidența formularelor tipizate de documente primare cu regim special”**, care permite eliberarea, înregistrarea și restituirea formularelor tipizate de documente primare cu regim special. Pe parcursul anului 2013, a fost utilizat de către 161 de funcționari fiscali din cadrul SFS;
- **SIA „Colectarea informațiilor din surse indirecte”**, care asigură circulația informației către Serviciul Fiscal de Stat de la sursele indirecte, cum sunt: instituțiile financiare, notarii, agențiile de turism, companiile de asigurări și deținătorii de registre ale proprietarilor de valori mobiliare. Acest sistem va permite elaborarea rapoartelor și prezentarea informațiilor cu privire la mijloacele bănești ale persoanelor fizice,

transmiterea datelor conform normelor de securitate cu utilizarea semnăturilor electronice, fiind în concordanță deplină cu actele normative în domeniu.

3. Analiza rezultatelor controalelor fiscale și măsuri de combatere a evaziunii fiscale:

3.1. Analiza rezultatelor controalelor fiscale

Potrivit situației din 31 decembrie 2013, în total pe republică sunt luați la evidență 681591 contribuabili, dintre care persoane juridice 116587, gospodării țărănești 505927 și întreprinderi individuale 59077.

În anul 2013 au fost efectuate 74029 controale fiscale, care comparativ cu anul precedent (63527 controale fiscale) constituie cu 10502 controale fiscale mai mult (117%).

Dacă ne referim la controalele planificate efectuate prin metoda verificării totale, se constată că numărul acestora s-a micșorat cu 705 controale sau cu 52% (656 în anul 2013, comparativ cu 1361 în anul 2012).

În perioada de gestiune, în rezultatul controalelor fiscale efectuate au fost calculate suplimentar la buget impozite, taxe și alte plăți în sumă totală de 653046.1 mii lei, inclusiv sancțiuni 362073,6 mii lei. În comparație cu anul 2012 au fost calculate impozite și sancțiuni (595964,9 mii lei, inclusiv sancțiuni fiscale 344695,0 mii lei) mai mult cu 57081,2 mii lei sau cu 10%.

În rezultatul controalelor fiscale efectuate, din suma totală calculată în anul 2013, au fost încasate impozite, taxe, majorări de întârziere în sumă totală de 180139,1 mii lei, inclusiv sancțiuni fiscale în sumă de 95978,1 mii lei. În comparație cu anul 2012 s-au încasat impozite și sancțiuni mai puțin cu 16741,7 mii lei sau cu 9%.

3.2. Identificarea agenților economici cu risc sporit de evaziune fiscală, stabilirea instrumentelor necesare a fi aplicate, asigurarea aplicării eficiente a acestora.

În vederea identificării agenților economici cu grad sporit de evaziune fiscală și aplicarea pârghiilor necesare au fost întreprinse un șir de acțiuni. Pe parcursul anului 2013 au fost instituite și/sau prelungite 2472 posturi fiscale la agenți economici, care au fost selectați conform criteriilor de activitate sectorială, precum și la întreprinderi cu risc sporit de documentare a tranzacțiilor fictive și comiterea eventualelor fraude fiscale.

În scopul optimizării procedurii de eliberare a formularelor facturilor fiscale plătitorilor TVA. a fost elaborată lista contribuabililor ce prezintă risc pentru administrarea TVA. cărora formularele respective li se eliberează cu întreprinderea măsurilor de verificare și examinare a cererilor stabilite de IFPS.

În scopul eficientizării activității posturilor fiscale, precum și monitorizării adecvate a acestora, a fost supus modificării și completării Regulamentul-cadru privind principiile generale de instituire și funcționare a posturilor fiscale.

3.3. Monitorizarea, desfășurarea acțiunilor de control în vederea stabilirii cazurilor de încălcare fiscală, sancționarea acestora

Pe parcursul anului 2013 au fost întreprinse un șir de acțiuni în vederea stabilirii cazurilor de încălcare și sancționare, după cum urmează:

- A fost efectuată monitorizarea activității în domeniul Jocurilor de noroc de comun cu Ministerul Afacerilor Interne. Astfel, verificării au fost supuși 6 agenți economici din mun. Chișinău, cărora în rezultatul încălcărilor admise le-au fost aplicate amenzi fiscale în mărime de 230 mii lei, estimat prejudiciu cauzat bugetului de stat prin eschivarea de la achitarea taxei pentru licență în mărime de 831.6 mii lei.
- A fost efectuată monitorizarea activității în domeniul transportului auto. În perioada 19.08.2013 - 19.09.2013 a fost desfășurată acțiunea "Serviciul Fiscal în ajutorul transportatorilor onești*". În cadrul acțiunii au fost constatate circa 650 încălcări (inclusiv 439 cazuri de activitate ilicită), fiind aplicate amenzi în sumă de circa 1 650 mii lei (inclusiv 407 mii lei pentru desfășurarea activităților ilicite).

În anul 2013, de către angajații Serviciului Fiscal și Poliției Rutiere, în vederea combaterii transportului auto ilicit și lichidării gărilor clandestine și semiclandestine. au fost întreprinse 1100 raiduri. În rezultatul cărora au fost întocmite 1020 acte și procese contravenționale în baza cărora au fost aplicate amenzi și sancțiuni contravenționale în sumă de 2689.2 mii lei.

Ca urmare a acțiunilor de control desfășurate sub aspectul respectării legislației fiscale de către contribuabilii care activează în domeniul respectiv, în anul 2013 de către organele fiscale teritoriale au fost efectuate 59 controale fiscale la fața locului, în rezultatul cărora au fost calculate suplimentar la buget plăți în sumă de 1836.1 mii lei, inclusiv sancțiuni fiscale în sumă de 1317,6 mii lei.

Referitor la controalele fiscale la agenții economici care prestează servicii de călători și bagaje în regim taxi comunicăm, că în perioada anului 2013 au fost efectuate 510 raiduri în rezultatul cărora au fost aplicate sancțiuni fiscale conform art. 254 al Codului fiscal, Legii nr. 408-XV din 26.07.2001 ..Cu privire la punerea în aplicare a Titlului V al Codului fiscal", în mărime de 2565 mii lei, sancțiuni contravenționale conform art. 293 (1) al Codului Contravențional în sumă de 87,7 mii lei și sancțiuni aplicate conform altor articole în sumă de 197,6 mii lei.

- A fost efectuată monitorizarea activității în domeniul alimentației publice. În perioada iulie - august 2013. au fost întreprinse acțiuni de monitorizare, familiarizare și conformare benevolă întru lărgirea bazei impozabile, prin aplicarea măsurilor de încadrare în regimul legal ale contribuabililor care desfășoară activitate în domeniul alimentației publice și activităților de agrement. De către IFS teritoriale au fost efectuate: 169 controale fiscale, 404 vizite fiscale și 186 ședințe cu contribuabilii la cele 816 unități constatate. Astfel. 900 contribuabili au fost familiarizați cu obligativitatea conformării la prevederile legislației.

Urmare a demarării acțiunii de către IFS teritoriale, au fost depistați 8 agenți economici cu grad sporit de risc, care urmează a fi monitorizați în continuare, dar și contribuabili care au conștientizat necesitatea respectării legislației întru lărgirea bazei impozabile prin majorarea volumului de livrări și evitarea eventuală a sancțiunilor.

- A fost efectuată monitorizarea activității în domeniul prestării serviciilor. Pe parcursul anului 2013. au fost verificați agenții economici din domeniul prestării serviciilor. Urmare a

acțiunilor întreprinse, au fost depistate 288 cazuri de activitate ilicită și 6 cazuri de încălcări fiscale, și aplicate amenzi contravenționale în sumă totală de 221.7 mii lei și respectiv sancțiuni fiscale în sumă de 90 mii lei.

3.4. Remiterea materialelor către organele de drept privind posibilele componente ale infracțiunilor penale stabilite în cadrul verificării activității agenților economici

De către IFPS au fost recepționate și remise organelor de drept 131 materiale pe cazuri de evaziune fiscală, valoarea prejudiciului calculat constituind 369.2 mil. lei. Din totalul materialelor remise, în 24 cazuri a fost inițiată urmărire penală, iar într-un caz a fost emisă ordonanță de refuz a începerii urmăririi penale. Restul materialelor sunt în procedură de examinare.

Administrarea vamală

În anul 2013 Serviciul Vamal al Republicii Moldova a continuat să depună eforturi în vederea eficientizării administrării vamale, în special în domeniul colectării veniturilor vamale, simplificării procedurilor vamale și combaterii traficului ilicit transfrontalier.

În perioada anului 2013 au fost percepute drepturi de import/export și alte taxe în sumă de 14 606,1 mii. lei, fiind în creștere cu 15,8% (+1993,8 mii. lei) comparativ cu anul 2012.

Intru asigurarea perceperii integrale a drepturilor de import, în anul 2013 au fost întreprinse un set de măsuri de eficientizare a administrării vamale și implementate instrumente de sporire a controlului în domeniile de risc. Aceste măsuri au caracter complex și cuprind toate etapele procedurii de vămuire a mărfurilor, sporind controlul corectitudinii datelor ce stau la baza calculării impozitelor și taxelor și anume: controlul corectitudinii determinării valorii în vamă, a codului tarifar, originii și cantității mărfurilor, controlul corectitudinii acordării facilităților fiscale, respectarea condițiilor regimurilor vamale suspensive (antrepozite vamale, zona liberă), depistarea și anihilarea tentativelor de eschivare de la plata drepturilor de import/export.

În anul 2013 suma majorării valorii în vamă a constituit 1051,6 mii. lei, ceea ce reprezintă 105,8% față de suma majorării pe parcursul anului 2012. Totodată, suma taxelor și impozitelor încasate suplimentar, după recalcularea valorii în vamă a mărfurilor, a constituit 279,2 mii. lei.

Analizând dinamica creșterii încasărilor drepturilor de import/export pe ultimii cinci ani, se constată o evoluție pozitivă începând cu anul 2010, drept rezultat al implementării măsurilor de stabilizare și relansare economică a țării, aprobate de Guvern.

În anul 2013 s-au realizat o serie de activități orientate spre introducerea normelor și standardelor internaționale în domeniul vamal, în vederea simplificării procedurilor vamale, reducerii duratei și costurilor efective suportate de agenții economici la vămuirea mărfurilor.

Datorită măsurilor de optimizare a controlului vamal, s-a redus timpul de trecere a frontierei, de la 55 minute în mediu în anul 2008 până la 17 minute în mediu în 2013.

Datorită eficientizării sistemului de selectivitate și analiza de risc, a fost posibilă extinderea ariei de aplicare a procedurilor simplificate de vămuire pentru agenții economici credibili. În rezultat, datorită procedurilor simplificate este limitat contactul direct între

inspectorii vamali și agenții economici, minimizând riscurile de corupție, iar costul și durata trecerii frontierei se reduce considerabil. La etapa actuală circa 63 de companii beneficiază de proceduri simplificate, din care : 40 agenți cu risc scăzut, 20 agenți economici cu vămuirea la domiciliu, 3 transportatori de încredere.

Parametrii selectivității în Sistemul informațional integrat vamal, care asigură repartizarea declarațiilor vamale pe culoare de vămuire, au rămas la nivelul anului 2012 și înregistrează următorii indici: la import - câte 10 % la coridorul roșu și galben, și 80 %) verde și la export - câte 5 % la coridorul roșu și galben și 90 % cel verde.

A continuat implementarea procedurii simplificate de vămuire la domiciliu lansată în 2011. Totodată, s-au implementat noile proceduri simplificate, inclusiv cea de transportator autorizat. La 1 ianuarie 2013 a intrat în vigoare Regulamentul Serviciului Vamal cu privire la procedurile simplificate de vămuire care reunește toate simplificările acordate de către Serviciul Vamal.

Unul din mecanismele deja implementate și care s-a adeverit a fi eficient, reprezintă auditul post-vămuire. La acest capitol în anul trecut s-au înregistrat realizări importante, iar odată cu modificarea cadrului legal, Serviciul Vamal a obținut toate pîrghiile necesare pentru contracararea tentativelor de eschivare de la plata obligației vamale. Au fost supuși controlului 370 agenți economici, unde în rezultatul controalelor au fost calculate obligații vamale în sumă de 71,0 mii.lei.

Activitatea pe dimensiunea antifraudă s-a realizat în strînsă colaborare cu autoritățile vamale din țările vecine. Anul 2013 a fost deosebit de rezultativ sub aspectul dezvoltării colaborării cu autoritățile vamale din România și Ucraina, au avut loc mai multe întruniri de lucru a conducătorilor administrațiilor vamale, în cadrul cărora au fost convenite mecanisme concrete de colaborare și semnate planuri de acțiuni antifraudă comune.

Politica cheltuielilor aplicată în anul 2013

Politica în domeniul cheltuielilor publice în anul 2013 s-a axat pe următoarele obiective:

- corelarea programelor de cheltuieli cu prioritățile din documentele strategice;
- sporirea eficacității și eficienței programelor recurente de cheltuieli; realocarea mijloacelor între programe în funcție de prioritatea acestora sau excluderea completă a celor cu eficiență redusă;
- stabilirea unui control strict asupra nivelului angajărilor în sectorul bugetar;
- realizarea obiectivelor stabilite în matricele de politici la programele de suport bugetar, semnate cu donatorii externi;
- reformarea sectoarelor educației, protecției sociale, justiției, precum și a organelor afacerilor interne.

Realizarea măsurilor de politică în domeniul cheltuielilor se regăsesc în capitolul V.D al prezentului Raport, la descrierea cheltuielilor pe grupe funcționale.

Politica în domeniul remunerării muncii în anul 2013, analiza sistemului de salarizare și a cheltuielilor salariale în sistemul bugetar la general și pe ramuri

Prin art.8 al Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 din 02 noiembrie 2012 au fost stabilite limitele cheltuielilor de personal și numărului de unități de personal pe anul 2013 pentru autoritățile (instituțiile) publice finanțate de la bugetul de stat și de la bugetele unităților administrativ – teritoriale. Pentru cheltuielile de personal la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anul 2013 limitele au fost stabilite la nivel de 8594,5 mil.lei, inclusiv pentru ramura „Învățământ” – 4104,7 mil.lei. Limita cheltuielilor de personal, aprobată pe anul 2013, s-a diminuat cu 150,5 mln lei sau cu 1,7%, față de limita aprobată pe anul 2012, iar comparativ cu planul precizat la cheltuielile de personal pe anul 2012, limita pe anul 2013 s-a diminuat cu 45,4 mil.lei sau cu 0,5%.

Factorul principal, care a influențat această diminuare, a fost trecerea instituțiilor de învățământ superior la autonomia financiară începând cu 01 ianuarie 2013 în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.983 din 22 decembrie 2012 „Cu privire la modul de funcționare a instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară”.

În conformitate cu Politica în domeniul remunerării muncii, pe parcursul anului 2013 au fost realizate următoarele măsuri de majorare a retribuirii muncii în sectorul bugetar:

❖ începând cu 01 ianuarie 2013:

a) salariile de funcție a persoanelor care dețin funcții de demnitate publică și a persoanelor din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică au fost majorate din bugetul de stat cu 35% și de la bugetele unităților administrative teritoriale – cu 48%. Costul măsurii de majorare a constituit - 85,49 mil.lei;

b) pentru șoferii de autobuze școlare s-a stabilit sporul pentru înaltă responsabilitate în trafic, în mărime de până la 50%;

c) pentru personalul medical și asistenții sociali din cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă s-a stabilit sporul pentru înaltă competență profesională și intensitatea muncii în mărime de 40%, și premiu în mărime a 6 fonduri de salarizare lunare pe an;

❖ începând cu luna februarie a anului 2013:

a) s-a efectuat plata sporului pentru performanță colectivă funcționarilor publici;

b) s-a acordat premiul anual (pentru activitatea desfășurată în anul precedent) personalului de deservire tehnică din autoritățile publice centrale și locale în cuantumul unui salariu lunar de funcție;

❖ începând cu 1 iunie 2013, salariile de bază ale angajaților salariați în baza Rețelei tarifare unice (cu excepția militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă) s-a calculat reieșind din salariul pentru categoria I de salarizare egală cu 900 lei. Salariile în mediu au crescut cu 14,6%. Costul măsurii a constituit - 153,52 mil.lei;

❖ începând cu 1 octombrie 2013, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.791 din 07.10.2013 „Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului”, au fost implementate măsurile de stabilire a condițiilor mai avantajoase de salarizare pentru personalul din serviciile sociale și de asistență psihopedagogică, mediatorii comunitari din instituțiile subordonate autorităților publice locale, precum și pentru angajații din instituțiile subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Costul măsurii a constituit circa 10 mil.lei.

În bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anul 2013, au fost

aprobate cheltuieli de personal în sumă de 8596,6 mil. lei, care pe parcursul anului au fost reexaminat în aspectul optimizării acestora. Planul precizat a constituit 8422,1 mil. lei sau cu o diminuare de 2,0% față de cele aprobate.

Cheltuielile efective au constituit 8324,6 mil. lei. Conform rapoartelor despre executarea bugetului de stat, angajaților din sectorul bugetar pentru remunerarea muncii li s-au achitat 8296,3 mil. lei.

Cheltuielile de casă pentru achitarea salariilor angajaților din sectorul bugetar au fost executate la nivelul de 98,5% din planul precizat pe anul 2013, iar cheltuielile efective – la nivel de 98,8% față de volumul alocațiilor precizate.

Structura cheltuielilor de personal executate în anul 2013 pe componentele bugetare este următoarea:

- componenta de bază – 8058,0 mil. lei sau 97,1%;
- mijloacele speciale – 231,8 mil. lei sau 2,8%;
- fondurile speciale – 5,1 mil. lei sau 0,1%;
- proiectele finanțate din surse externe – 1,4 mil. lei.

Ponderea cheltuielilor de personal executate în PIB în anul 2013 s-a diminuat în comparație cu anul 2012 și a constituit 8,3%, comparativ cu 9,7% în anul 2012.

În aspect ramural, cheltuielile de personal executate în 2013 au atestat o creștere față de cele executate în 2012 pe toate ramurile economiei naționale (cu excepția ramurilor „Învățământul” și „Știința și inovarea”), inclusiv preponderent: „Justiția” – cu 44,1 %, „Industria și construcție” – cu 39,8%; „Alte servicii legate de activitatea economică” – cu 27,0%; „Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicație și informatica” – cu 24,0%; „Asigurare și asistență socială” – cu 24,2 %; „Activitatea externă” – cu 23,5%; „Servicii de stat cu destinație generală” – cu 20,6 %; „Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor” – cu 20,3 %; „Activități și servicii neatribuite la alte grupuri principale” – cu 17,8 %.

Modificarea structurii cheltuielilor de personal executate, diminuarea ponderii acestora în PIB în anul 2013 și reducerea cheltuielilor de personal la ramurile „Învățământul” și „Știința și inovarea” a-u fost condiționate de trecerea instituțiilor de învățământ superior la autonomia financiară.

Analiza cheltuielilor de personal la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, pe componente bugetare și pe ramuri în comparație cu situația din anul 2012, se reflectă în tabelul de pe pagina 20.

Limita numărului de unități de personal pe anul 2013 pentru autoritățile (instituțiile) publice finanțate de la bugetul de stat și de la bugetele unităților administrativ – teritoriale, aprobată prin art.8 al Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 din 02 noiembrie 2012, este de 195862,0 de unități, inclusiv pentru ramura „Învățământ” – 108817,0 de unități. Conform Raportului operativ lunar nr.8 „Privind statele și efectivul de personal din instituțiile publice din sectorul bugetar” numărul unităților de personal real încadrate la finele anului 2013 a constituit 190859,5 unități, inclusiv în ramura „Învățământ” – 107323,0 unități, ce constituie respectiv 97,4% și 98,6% față de limita stabilită. Numărul de unități real încadrat în mediu lunar a constituit 188841,0 unități, inclusiv în ramura „Învățământ” – 106328,8 unități, sau respectiv 96,4% și 97,7% față de limita stabilită.

Analiza unităților de personal în anul 2013 la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, pe componente bugetare și pe ramuri, în comparație cu situația din anul 2012, se reflectă în tabelul de pe pagina 21.

Analiza cheltuielilor de personal pe anul 2013 în comparație cu anul 2012 **(bugetul de stat + bugetele unităților administrativ-teritoriale)**

Denumirea componentei bugetare și ramurii	Cod gr. pr.	2012				2013				2013 față de 2012								
		Limita cheltuielilor de personal aprobată prin Legea bugetului de stat pe anul 2012, mil. lei	Plan precizat, mil. lei	Executat, mil. lei	Cheltuieli efective, mil. lei	Limita cheltuielilor de personal aprobată prin Legea bugetului de stat pe anul 2013, mil. lei	Plan, mil. lei		Cheltuieli efective (mil. lei)	Executat față de precizat		Cheltuieli efective față de plan precizat		Executat		Cheltuieli efective față de plan precizat, mil. lei		
							aprobat	precizat		Devieri (+/-), mil. lei	% %	Devieri (+/-), mil. lei	% %	Devieri (+/-), mil. lei	% %			
Total		8,745.0	8,639.9	8,506.1	8,543.9	8,594.5	8,596.6	8,422.1	8,296.3	8,324.6	-125.8	98.5	-97.5	98.8	-209.8	97.5	-219.3	97.4
inclusiv pe componente bugetare :																		
Componenta de bază		8,256.5	8,146.9	8,043.3	8,075.7	8,341.2	8,342.9	8,169.4	8,058.0	8,084.4	-111.4	98.6	-85.0	99.0	14.7	100.2	8.7	100.1
Mijloace speciale		484.4	487.7	457.7	462.9	248.1	248.5	246.0	231.8	233.5	-14.2	94.2	-12.5	94.9	-225.9	50.6	-229.4	50.4
Fonduri speciale		4.1	4.5	4.4	4.5	5.2	5.2	5.2	5.1	5.1	-0.1	98.1	-0.1	98.1	0.7	115.9	0.6	113.3
Proiecte finanțate din surse externe			0.8	0.7	0.8			1.5	1.4	1.6	-0.1	93.3	0.1	106.7	0.7	200.0	0.8	200.0
inclusiv pe ramuri:																		
Servicii de stat cu destinație generală	1	992.0	919.5	906.1	920.0	1,084.6	1,116.3	1,104.5	1,092.7	1,099.9	-11.8	98.9	-4.6	99.6	186.6	120.6	179.9	119.6
Activitatea externă	2	30.7	29.7	29.4	30.1	36.9	36.9	36.6	36.3	36.2	-0.3	99.2	-0.4	98.9	6.9	123.5	6.1	120.3
Apararea națională	3	177.1	173.4	173.3	174.8	195.4	195.6	192.8	192.4	193.6	-0.4	99.8	0.8	100.4	19.1	111.0	18.8	110.8
Justiția	4	234.7	223.9	221.2	225.6	337.7	337.7	323.6	318.8	322.4	-4.8	98.5	-1.2	99.6	97.6	144.1	96.8	142.9
Menținerea ordinii publice și securitatea națională	5	1,226.4	1,180.7	1,177.8	1,194.1	1,290.9	1,291.2	1,258.2	1,256.8	1,258.8	-1.4	99.9	0.6	100.0	79.0	106.7	64.7	105.4
Învățământul	6	4,769.3	4,748.0	4,663.7	4,652.6	4,104.7	4,084.3	3,988.7	3,914.0	3,915.6	-74.7	98.1	-73.1	98.2	-749.7	83.9	-737.0	84.2
Știința și inovarea	7	234.2	216.2	215.8	218.6	199.8	199.9	185.0	181.5	182.4	-3.5	98.1	-2.6	98.6	-34.3	84.1	-36.2	83.4
Cultura, arta, sport și activități pentru tineret	8	259.9	312.7	302.6	303.4	373.6	354.7	348.6	336.9	339.6	-11.7	96.6	-9.0	97.4	34.3	111.3	36.2	111.9
Ocroirea sănătății	9	243.4	240.0	238.1	238.9	273.2	271.0	262.0	261.4	263.4	-0.6	99.8	1.4	100.5	23.3	109.8	24.5	110.3
Asigurare și asistență socială	10	270.1	274.9	266.6	269.7	336.7	335.4	337.6	330.2	335.1	-7.4	97.8	-2.5	99.3	63.6	123.9	65.4	124.2
Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor	11	133.4	127.5	126.8	128.4	152.9	153.9	154.9	152.6	153.7	-2.3	98.5	-1.2	99.2	25.8	120.3	25.3	119.7
Protecția mediului și hidrometeorologia	12	40.5	40.1	40.1	40.8	46.6	47.0	46.7	46.7	47.0	0.3	100.0	0.3	100.6	6.6	116.5	6.2	115.2
Industria și construcțiile	13	22.6	24.5	22.1	22.6	28.5	30.8	32.7	30.9	31.0	-1.8	94.5	-1.7	94.8	8.8	139.8	8.4	137.2
Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	14	9.8	9.7	9.6	9.7	11.5	11.9	11.9	11.9	11.9		100.0		100.0	2.3	124.0	2.2	122.7
Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	15	6.6	12.7	11.3	11.4	11.3	12.4	13.2	12.5	12.4	-0.7	94.7	-0.8	93.9	1.2	110.6	1.0	108.8
Complexul pentru combustibil și energie	16	0.9	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7		100.0		100.0	0.1	116.7	0.1	116.7
Completerea rezervelor de stat	18	6.6	6.5	6.5	6.6	7.5	7.5	7.3	7.3	7.3		100.0		100.0	0.8	112.3	0.7	110.6
Alte servicii legate de activitatea economica	19	16.3	15.9	15.2	15.6	19.6	19.6	19.6	19.3	19.3	-0.3	98.5	-0.3	98.5	4.1	127.0	3.7	123.7
Activități și servicii neatribuite la alte grupuri principale	20	70.5	83.4	79.3	80.4	82.4	89.8	97.5	93.4	94.3	-4.1	95.8	-3.2	96.7	14.1	117.8	13.9	117.3
Produsul intern brut, mln lei				88,228.0	88,228.0				99,879.0	99,879.0								
Cota cheltuielilor de personal în PIB, %				9.64	9.68				8.31	8.33								

Analiza unităților de personal în anul 2013 în comparație cu anul 2012 (*bugetul de stat + bugetele unităților administrativ-teritoriale*)

Denumirea componentei bugetare și ramuri	Cod gr. pr.	2012				2013								Executat față de plan precizat				Executat 2013 față de executat 2012																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
		Limita personal aprobată prin Legea bugetului de stat pe anul 2012	Pîn precizat	Unități de personal real încadrate		Plan	Unități de personal real încadrate		Executat față de limita pe an				Executat față de plan precizat				la finele anului				mediu lunar																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
				la finele anului	mediu lunar		la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar	la finele anului	mediu lunar

Politica în domeniul datoriei de stat

Pe parcursul anului 2013, politica în domeniul datoriei de stat a fost orientată spre realizarea obiectivului fundamental și a obiectivelor specifice ale managementului datoriei de stat.

Obiectivul fundamental al managementului datoriei de stat a urmărit asigurarea finanțării măsurilor prevăzute în bugetul de stat cu minimum de cheltuieli pe termen mediu și lung și la nivel optim de risc.

În vederea atingerii obiectivului fundamental, au fost stabilite următoarele obiective specifice de gestionare a datoriei de stat:

1) limitarea extinderii garanțiilor de stat la cazurile care promovează proiectele prioritare pentru economia națională, cu condiția că toate cerințele legii sînt realizate;

2) continuarea diminuării treptate a datoriei Guvernului față de Banca Națională a Moldovei pe împrumuturile contractate anterior;

3) întreprinderea eforturilor în vederea sporirii maturității valorilor mobiliare de stat prin emisiuni pe termen mai lung de circulație, cu scopul susținerii creării unei curbe de randament și dezvoltarea pieței primare interne.

Pe parcursul anului au fost negociate și semnate următoarele Acorduri:

➤ Banca Mondială

1. Un împrumut în sumă de **26,1 mil. DST** (circa 40,0 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului de Finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională de Dezvoltare, destinat „*Proiectului de Reformă a Educației în Republica Moldova*”. Acordul a fost semnat la 07 februarie 2013, intrat în vigoare la 01 iulie 2013.

2. Un împrumut în sumă de **6,5 mil. DST** (circa 10,0 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului de Finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională de Dezvoltare, destinat Proiectului „*Suport de urgență pentru agricultura Moldovei*”. Acordul a fost semnat la 29 mai 2013, intrat în vigoare la 30 iulie 2013.

➤ Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

3. Un împrumut în sumă de **150,0 mil. EUR** (circa 195,3 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului de Împrumut dintre Republica Moldova și BERD, privind realizarea Proiectului „*Lucrărilor de construcție și reabilitare a drumurilor în Republica Moldova*”. Acordul a fost semnat la 28 iunie 2013, ratificat prin Legea nr.191 din 12 iulie 2013.

➤ Banca Europeană de Investiții

4. Un împrumut în sumă de **150,0 mil. EUR** (circa 196,6 mil. dolari SUA), acordat în baza Contractului de Finanțare dintre Republica Moldova și BEI, privind realizarea Proiectului „*Lucrărilor de construcție și reabilitare a drumurilor în Republica Moldova*”. Contractul a fost semnat la 25 iunie 2013, ratificat prin Legea nr.190 din 12 iulie 2013.

➤ ***Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE)***

5. Un împrumut în sumă de **39,0 mil. EUR** (circa 52,7 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului cadru de împrumut dintre Republica Moldova și BDCE, destinat finanțării Proiectului „*Construcția penitenciarului din Chișinău*”. Acordul a fost semnat la 10 octombrie 2013, ratificat prin Legea nr.295 din 12 decembrie 2013.

➤ ***UniCredit Bank Austria AG***

6. Un împrumut în sumă de **7,3 mil. EUR** (circa 9,4 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului de Credit export dintre Republica Moldova și UniCredit Bank Austria AG, privind finanțarea Proiectului „*Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova - faza II*”. Acordul a fost semnat la 09 iulie 2013, intrat în vigoare la 03 septembrie 2013.

➤ ***Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională***

7. Un împrumut în sumă de **5 926,0 mil. JPY** (circa 60,6 mil. dolari SUA), contractat în baza Acordului de împrumut între Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională și Guvernul Republicii Moldova privind realizarea Proiectului „*Îmbunătățirea serviciilor medicale*”. Acordul a fost semnat la 27 iunie 2013, intrat în vigoare la 08 octombrie 2013.

La capitolul **intrări de împrumuturi de stat externe**, inițial a fost planificată suma de **1 443,5 mil. lei (119,3 mil. dolari SUA)**, inclusiv **1 056,3 mil. lei (87,3 mil. dolari SUA)** intrări de împrumuturi destinate realizării proiectelor finanțate din surse externe și **387,2 mil. lei (32,0 mil. dolari SUA)** intrări de împrumuturi externe destinate susținerii bugetului de stat.

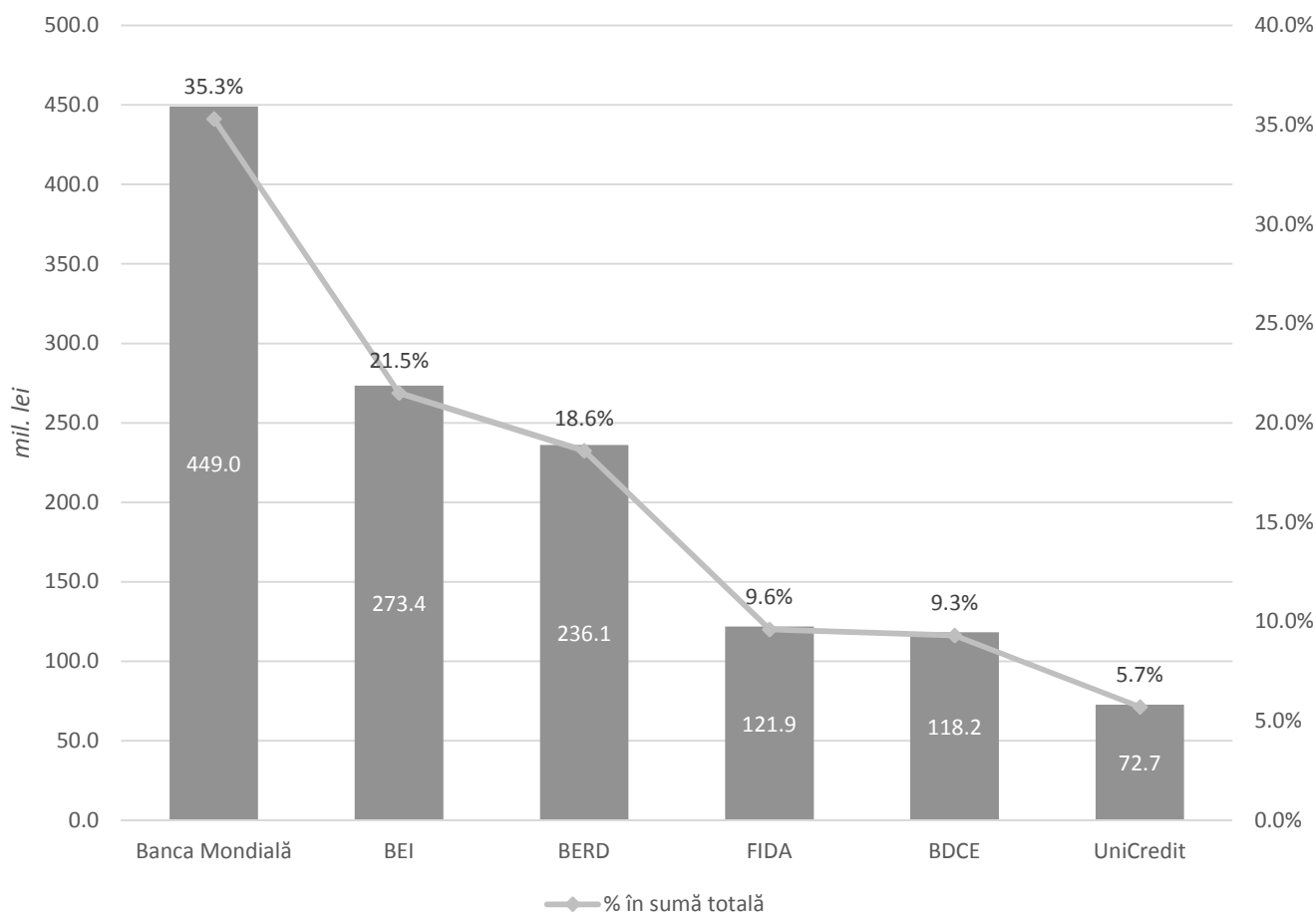
Ulterior, aceste sume au fost rectificate, intrările de împrumuturi externe constituind **1 545,8 mil. lei (123,3 mil. dolari SUA)**, inclusiv **1 353,3 mil. lei (107,8 mil. dolari SUA)** intrări de împrumuturi destinate realizării proiectelor finanțate din surse externe și **192,5 mil. lei (15,5 mil. dolari SUA)** intrări de împrumuturi externe destinate susținerii bugetului de stat.

Pe parcursul anului 2013 au avut loc intrări de împrumuturi externe în sumă totală de **1 271,3 mil. lei (96,5 mil. dolari SUA)**, ceea ce reprezintă o executare de 82,2% față de suma rectificată pe an, și care după destinația lor se împart în:

➤ pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – **1 172,0 mil. lei (88,8 mil. dolari SUA)**, ceea ce reprezintă 92,2% din suma totală de intrări din împrumuturi și o executare de 86,6% față de suma rectificată pe an;

➤ pentru susținerea bugetului de stat - **99,3 mil. lei (7,7 mil. dolari SUA)**, ceea ce reprezintă 7,8% din suma totală de intrări din împrumuturi și o executare de 51,6% față de suma precizată pe an.

Volumul intrărilor de împrumuturi de stat externe pe anul 2013, pe creditori

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe creditori, volumul cel mai mare îl dețin creditorii multilaterali în valoare de 1 198,6 mil. lei (90,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă 94,3% din totalul intrărilor de împrumuturi externe.

Cea mai mare pondere în structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe creditori este deținută de către AID cu 449,0 mil. lei (31,8 mil. dolari SUA), urmată de BEI cu 273,4 mil. lei (21,6 mil. dolari SUA), BERD cu 236,1 mil. lei (18,4 mil. dolari SUA), FIDA cu 121,9 mil. lei (9,8 mil. dolari SUA), BDCE cu 118,1 mil. lei (9,3 mil. dolari SUA), și UniCredit Bank Austria cu 72,7 mil. lei (5,7 mil. dolari SUA).

Ca pondere procentuală, **AID** deține 35,3% % din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe la situația din 31 decembrie 2013, urmată de **BEI** – 21,5%, **BERD** – 18,6%, **FIDA** - 9,6%, **BDCE** – 9,3%, și în cele din urmă **UniCredit** cu 5,7%.

IV. Executarea bugetului public național

Conform evoluției economiei naționale și a măsurilor de politică bugetar-fiscală și de administrare fiscală aplicate realizarea principalilor parametri a bugetului public național și a componentelor acestora pe anul 2013 în comparație cu anul 2012, se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

	2012 executat	2013					Devieri executat 2013 față de 2012	
		aprobat	precizat	executat	Devieri executat față de precizat			
					suma	%%	suma	%%
Bugetul Public Național								
Venituri	33530.3	37174.0	37052.3	36899.5	-152.8	99.6	3369.2	110.0
Cheltuieli	35373.5	38338.9	40096.4	38651.3	-1445.1	96.4	3277.8	109.3
Deficit (-), excedent (+)	-1843.2	-1164.9	-3044.1	-1751.8	1292.3	57.5	91.4	95.0
Bugetul de stat								
Venituri	20090.6	22736.6	22544.7	22436.7	-108.0	99.5	2346.1	111.7
inclusiv transferuri între bugete	44.1	278.9	305.4	305.4		100.0	261.3	>200
Cheltuieli	21675.3	23611.5	24530.5	23901.2	-629.3	97.4	2225.9	110.3
inclusiv transferuri între bugete	8888.6	8822.7	9459.4	9428.5	-30.9	99.7	539.9	106.1
Deficit (-), excedent (+)	-1584.7	-874.9	-1985.8	-1464.5	521.3	73.7	120.2	92.4
Bugetele unităților administrativ - teritoriale								
Venituri	8780.9	8926.0	9467.3	9445.8	-21.5	99.8	664.9	107.6
inclusiv transferuri între bugete	4278.1	4094.6	4442.4	4439.2	-3.2	99.9	161.1	103.8
Cheltuieli	8920.6	9036.0	10240.8	9534.7	-706.1	93.1	614.1	106.9
inclusiv transferuri între bugete	31.2	278.9	304.2	304.2		100.0	273.0	>200
Deficit (-), excedent (+)	-139.7	-110.0	-773.5	-88.9	684.6	11.5	50.8	63.6
Bugetul asigurărilor sociale de stat								
Venituri	9721.5	10534.8	10685.8	10589.9	-95.9	99.1	868.4	108.9
inclusiv transferuri între bugete	2567.3	2585.0	2848.8	2828.1	-20.7	99.3	260.8	110.2
Cheltuieli	9755.1	10614.8	10765.8	10716.2	-49.6	99.5	961.1	109.9
Deficit (-), excedent (+)	-33.6	-80.0	-80.0	-126.3	-46.3	157.9	-92.7	>200
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală								
Venituri	3870.0	4078.2	4119.3	4161.0	41.7	101.0	291.0	107.5
inclusiv transferuri între bugete	2043.2	2143.1	2168.2	2161.2	-7.0	99.7	118.0	105.8
Cheltuieli	3951.2	4178.2	4319.3	4226.1	-93.2	97.8	274.9	107.0
inclusiv transferuri între bugete	12.9		1.2	1.2		100.0	-11.7	9.3
Deficit (-), excedent (+)	-81.2	-100.0	-200.0	-65.1	134.9	32.6	16.1	80.2

1. Realizarea părții de venituri a bugetului public național, inclusiv pe componente

Pentru anul 2013, partea de venituri a bugetului public național a fost aprobată de către Parlament (bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile obligatorii de asistență medicală) și organele deliberative și executive ale unităților administrativ-teritoriale, în sumă totală de 37174,0 mil. lei.

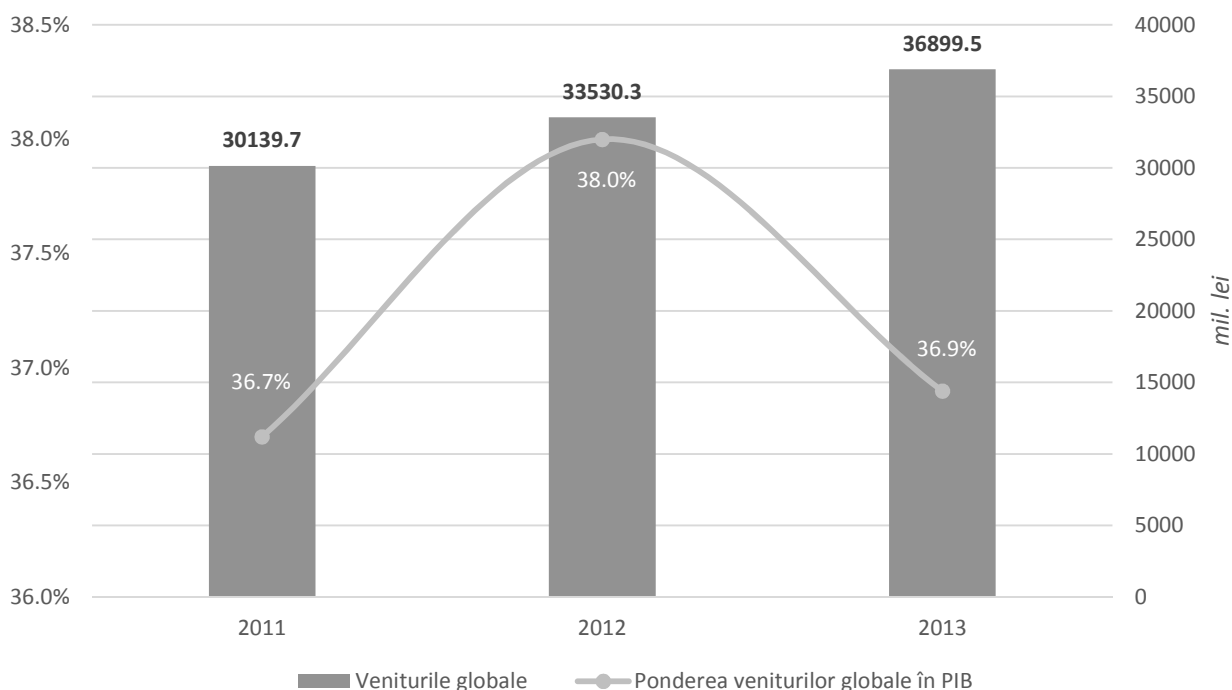
Totodată, evoluția executării părții de venituri pe parcursul anului 2013 a demonstrat tendințe negative pe unele tipuri de venituri, care au impus operarea modificărilor indicatorilor bugetului.

Ca urmare a modificărilor operate în anul 2013 la legile bugetului de stat, bugetului asigurării sociale de stat, fondurilor obligatorii de asistență medicală și a deciziilor adoptate de către organele deliberative și executive ale unităților administrativ-teritoriale, veniturile inițiale au fost micșorate cu 121,7 mil. lei (cu 0,3%) și au constituit 37052,3 mil. lei.

Pe parcursul anului 2013, la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 36899,5 mil. lei, cu 152,8 mil. lei mai puțin decât suma precizată, astfel constituind 99,6% față de prevederile anuale.

Evoluția veniturilor bugetului public național pe anii 2011-2013, se prezintă în următoarea diagramă.

Evoluția veniturilor bugetului public național pe anii 2011-2013

Totodată, în comparație cu anul 2012, la toate bugetele au fost acumulate venituri cu 3369,2 mil. lei sau cu 10,0 % mai mult.

Ca pondere în PIB, veniturile bugetului public național în anul 2013, au atins un nivel mai mic față de anul 2012, respectiv 36,9 % față de 38,0 %.

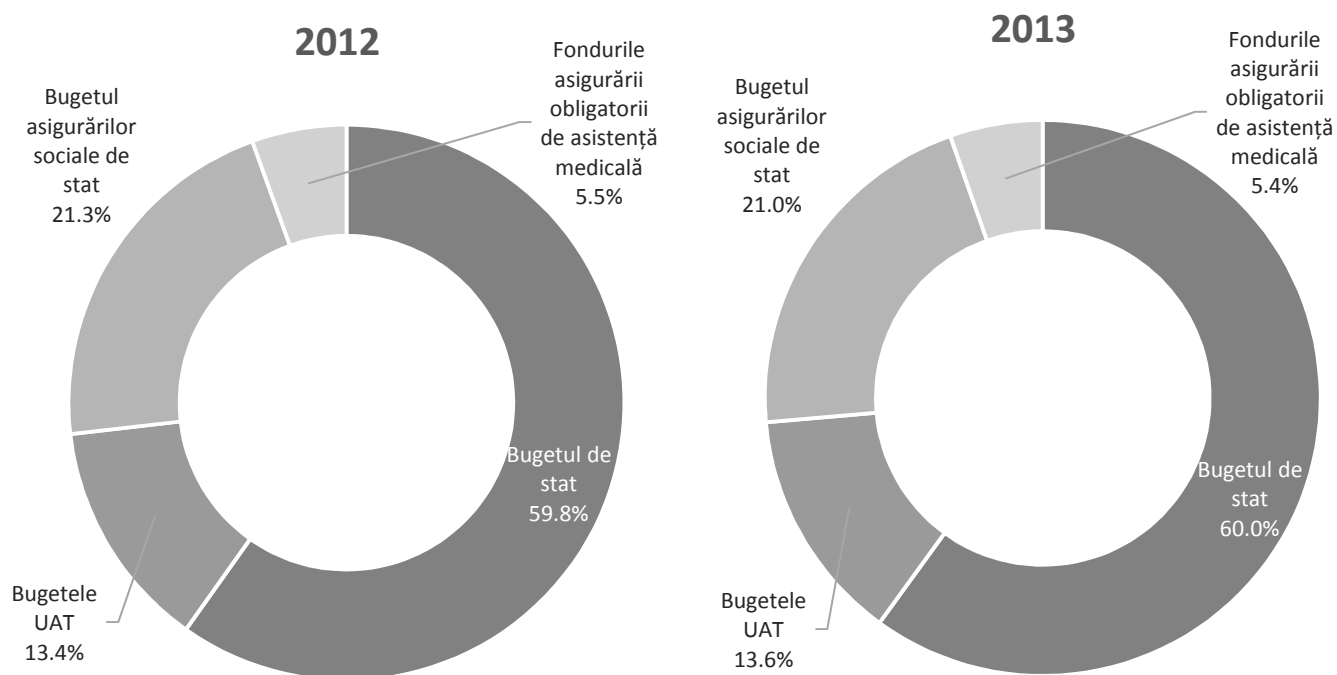
Dinamica încasării veniturilor bugetului public național în anii 2012-2013, se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

Denumirea veniturilor	Anul 2012 executat	Ponderea în PIB (88228 mil. lei) (%)	Ponderea în suma totala %	Anul 2013										
				Aprobat	Precizat	Executat	Ponderea în PIB (99879 mil. lei) (%)	Ponderea în suma totala %	%			devieri (+/-)		
									față de aprobat	față de precizat	față de executat 2012	către aprobat	către precizat	către executat 2012
Venituri, total	33530,3	38,00	100,0	37174,0	37052,3	36899,5	36,94	100,0	99,3	99,6	110,0	-274,5	-152,8	3369,2
<i>Venituri (fără granturi)</i>	<i>31893,9</i>	<i>36,15</i>	<i>95,1</i>	<i>34546,1</i>	<i>34784,6</i>	<i>34815,7</i>	<i>34,86</i>	<i>94,4</i>	<i>100,8</i>	<i>100,1</i>	<i>109,2</i>	<i>269,6</i>	<i>31,1</i>	<i>2921,8</i>
1.1 Impozitele directe	13241,7	15,01	39,5	14433,0	14365,7	14295,4	14,31	38,7	99,0	99,5	108,0	-137,6	-70,3	1053,7
- impozitul pe venitul persoanelor juridice	1966,7	2,23	5,9	2037,8	2083,9	2052,4	2,05	5,6	100,7	98,5	104,4	14,6	-31,5	85,7
- impozitul pe venitul persoanelor fizice	2027,0	2,30	6,0	2205,0	2203,5	2205,7	2,21	6,0	100,0	100,1	108,8	0,7	2,2	178,7
- impozitul funciar	179,5	0,20	0,5	186,0	186,8	185,4	0,19	0,5	99,7	99,3	103,3	-0,6	-1,4	5,9
- impozitul pe bunurile imobiliare	121,0	0,14	0,4	134,9	136,5	128,6	0,13	0,3	95,3	94,2	106,3	-6,3	-7,9	7,6
- contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii	7150,0	8,10	21,3	7946,2	7831,9	7756,2	7,77	21,0	97,6	99,0	108,5	-190,0	-75,7	606,2
- primele de asigurări obligatorii de asistență medicală	1797,5	2,04	5,4	1923,1	1923,1	1967,1	1,97	5,3	102,3	102,3	109,4	44,0	44,0	169,6
1.2 Impozitele indirecte	14851,9	16,83	44,3	17072,1	16956,8	17099,5	17,12	46,3	100,2	100,8	115,1	27,4	142,7	2247,6
- taxa pe valoarea adăugată , total	10671,8	12,10	31,8	12314,8	12167,0	12174,1	12,19	33,0	98,9	100,1	114,1	-140,7	7,1	1502,3
taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse si serviciile prestate pe teritoriul republicii	3505,6	3,97	10,5	3710,8	3997,6	3989,9	3,99	10,8	107,5	99,8	113,8	279,1	-7,7	484,3
taxa pe valoarea adăugata la mărfurile importate	8911,2	10,10	26,6	10592,0	10057,4	10106,1	10,12	27,4	95,4	100,5	113,4	-485,9	48,7	1194,9
restituirea taxei pe valoarea adăugată	-1745,0	-1,98	-5,2	-1988,0	-1888,0	-1921,9	-1,92	-5,2	96,7	101,8	110,1	66,1	-33,9	-176,9
- accize, total	2893,6	3,28	8,6	3313,3	3391,4	3508,2	3,51	9,5	105,9	103,4	121,2	194,9	116,8	614,6
încasat	2973,6	3,37	8,9	3393,3	3716,3	3769,8	3,77	10,2	111,1	101,4	126,8	376,5	53,5	796,2
restituirea accizelor	-80,0	-0,09	-0,2	-80,0	-324,9	-261,6	-0,26	-0,7	327,0	80,5	327,0	-181,6	63,3	-181,6
- impozitele asupra comerțului exterior si operațiunilor externe	1286,5	1,46	3,8	1444,0	1398,4	1417,2	1,42	3,8	98,1	101,3	110,2	-26,8	18,8	130,7
1.3 Alte taxe si impozite	2110,2	2,39	6,3	1818,6	2163,0	2130,1	2,13	5,8	117,1	98,5	100,9	311,5	-32,9	19,9
- taxele rutiere	266,0	0,30	0,8	297,6	514,5	543,7	0,54	1,5	182,7	105,7	204,4	246,1	29,2	277,7
- taxele pentru resursele naturale	33,9	0,04	0,1	37,0	34,3	32,0	0,03	0,1	86,5	93,3	94,4	-5,0	-2,3	-1,9

- taxe locale	298,6	0,34	0,9	414,6	411,0	326,9	0,33	0,9	78,8	79,5	109,5	-87,7	-84,1	28,3
- alte încasări	1478,2	1,68	4,4	1053,8	1170,1	1189,2	1,19	3,2	112,8	101,6	80,4	135,3	19,0	-289,1
- alte încasări BASS	4,2			3,6	5,1	5,6	0,01		155,6	109,8	133,3	2,0	0,5	1,4
- alte încasări FAOM	29,3	0,03	0,1	12,0	28,0	32,7	0,03	0,1	273,3	117,1	111,9	20,8	4,8	3,5
1.4 Fondurile și mijloacele speciale	1690,1	1,92	5,0	1222,4	1299,1	1290,7	1,29	3,5	105,6	99,4	76,4	68,3	-8,4	-399,4
- fondurile speciale	368,5	0,42	1,1	333,9	391,5	397,1	0,40	1,1	118,9	101,4	107,8	63,2	5,6	28,6
- mijloacele speciale	1321,6	1,50	3,9	888,5	907,6	893,6	0,89	2,4	100,6	98,5	67,6	5,1	-14,0	-428,0
1.5 Granturi, total	1636,4	1,85	4,9	2627,9	2267,7	2083,8	2,09	5,6	79,3	91,9	127,3	-544,1	-183,9	447,4
- granturi interne	54,2	0,06	0,2	15,3	33,9	36,0	0,04	0,1	235,3	106,2	66,4	20,7	2,1	-18,2
- granturi externe	1582,2	1,79	4,7	2612,6	2233,8	2047,8	2,05	5,5	78,4	91,7	129,4	-564,8	-186,0	465,6
• pentru susținerea bugetului	760,1	0,86	2,3	1077,0	861,8	704,4	0,71	1,9	65,4	81,7	92,7	-372,6	-157,4	-55,7
• proiecte finanțate din surse externe	734,6	0,83	2,2	1518,6	1275,7	1242,4	1,24	3,4	81,8	97,4	169,1	-276,2	-33,3	507,8
• pentru instituțiile publice	87,5	0,10	0,3	17,0	96,3	101,0	0,10	0,3	594,1	104,9	115,4	84,0	4,7	13,5

Structura bugetului public național la partea de venituri pe anii 2012 și 2013 pe componente se prezintă în următoarele diagrame:

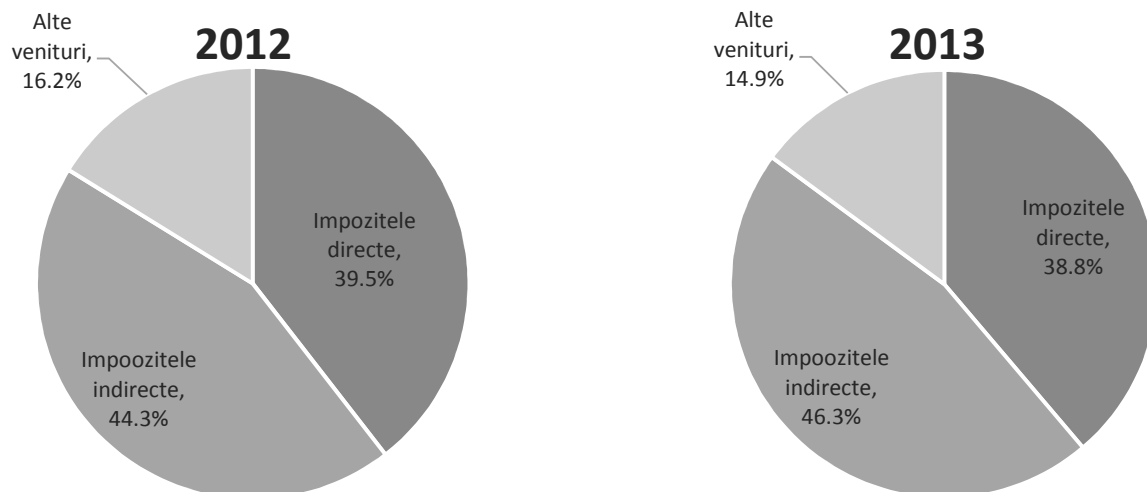

În structura veniturilor bugetului public național, partea de venituri proprii (fără transferuri interbugetare) a bugetului de stat a fost executată la nivel 99,5%, bugetelor unităților administrativ-teritoriale – 99,6%, bugetului asigurărilor sociale de stat – 99,0%, fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 102,5%, față de prevederile anuale.

Partea majoră din veniturile bugetului public național, continuă să o dețină veniturile fiscale, astfel în anul 2013 acestea au constituit circa 87,2 % față de 86,0 % în 2012. Pe parcursul anului 2013 la bugetul public național au fost acumulate venituri fiscale în sumă de 32173,2 mil.lei, cu 91,8 mil.lei mai mult decât suma precizată pe an. Comparativ cu executat pe anul precedent, aceste încasări s-au majorat cu 3310,0 mil.lei sau 11,5 %.

Din totalul veniturilor fiscale (32173,2 mil.lei), 44,4 % le revin impozitelor directe (14295,4 mil.lei) și 53,1 % impozitele indirecte (17099,5 mil.lei). Comparativ cu prevederile aprobate inițial, ponderea acestor impozite s-a redus, respectiv, cu 1,0 % și s-a majorat cu 0,2%.

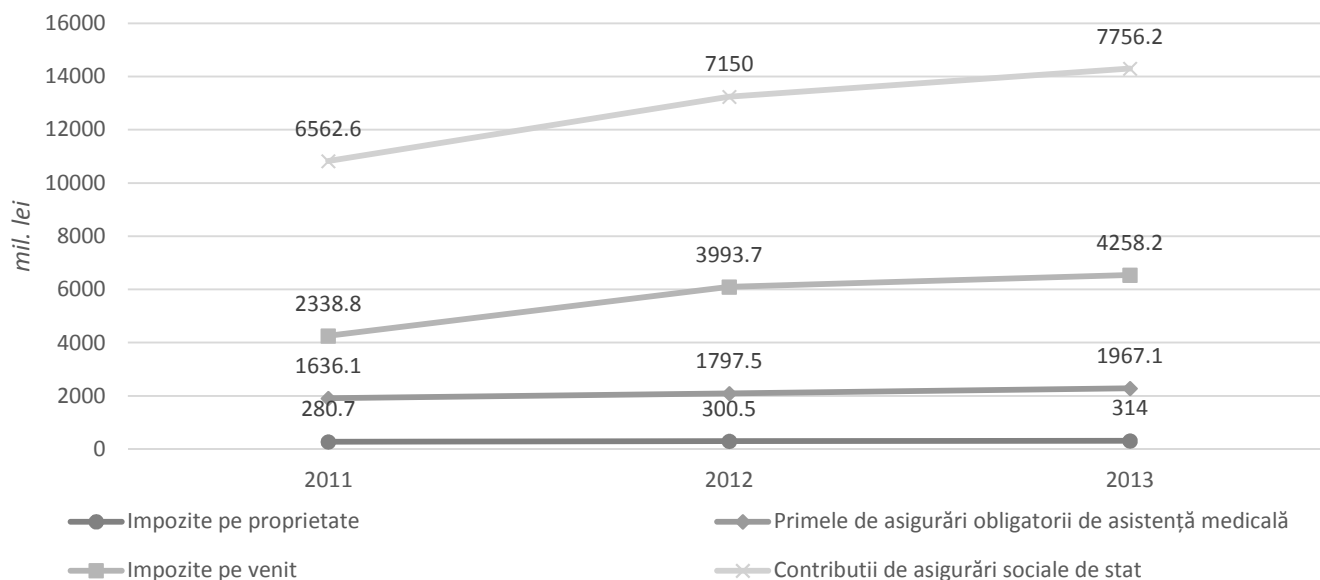
Structura veniturilor, încasate la bugetul public național din contul impozitelor directe, indirecte și alte venituri pe anii 2012 și 2013, se prezintă în următoarele diagrame:

În suma totală a veniturilor bugetului public național, **impozitele directe** au fost aprobate inițial în sumă de 14433,0 mil. lei, ca ulterior să fie precizate pînă la 14365,7 mil. lei, astfel fiind micșorate cu 67,3 mil. lei. De facto, încasările impozitelor date în anul 2013 au constituit 14295,4 mil. lei, cu 70,1 mil. lei mai puțin sau la nivel de 99,5 % față de prevederile anuale, comparativ cu anul 2012, încasările impozitelor directe s-au majorat cu 1053,7 mil. lei sau cu 8,0 %. Ca pondere în PIB, aceste impozite s-au micșorat în anul 2013 și au constituit 14,3% față de 15,0% - în anul 2012.

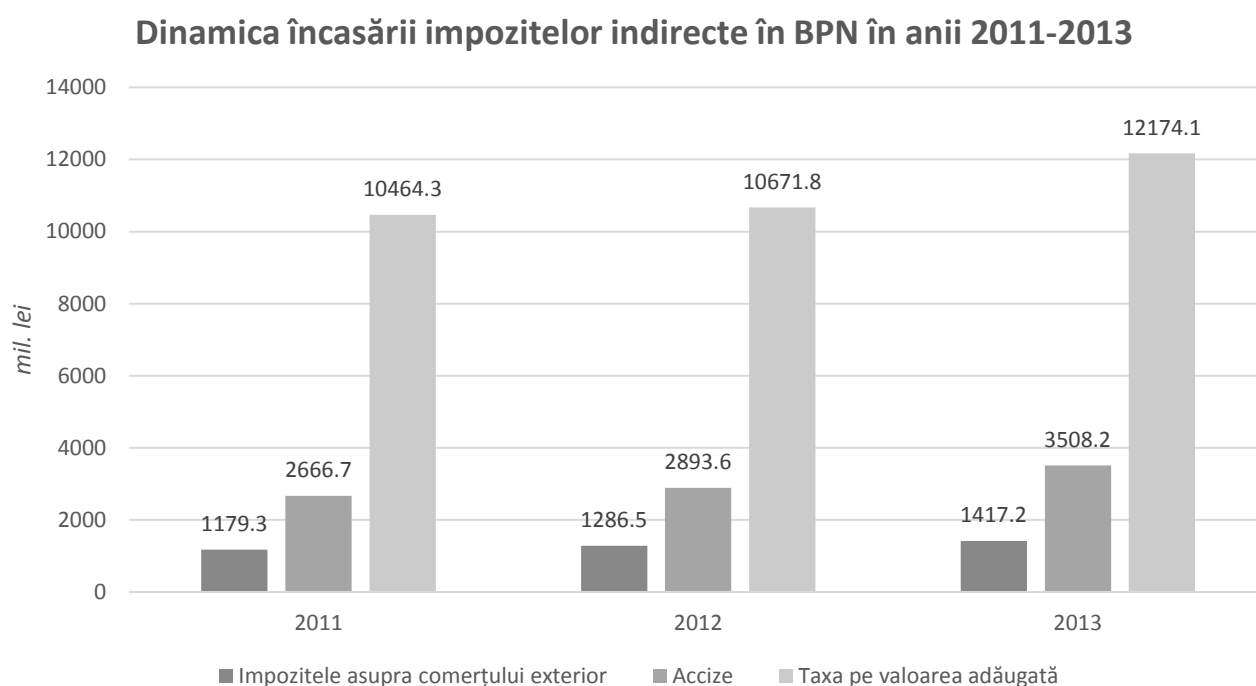
Dinamica încasărilor impozitelor directe în bugetul public național în anii 2011-2013 se prezintă în următorul grafic.

Dinamica încasărilor veniturilor nominalizate în bugetul public național în anii 2011-2013

Pentru anul 2013, veniturile din **impozitele indirecte** au fost aprobate inițial în sumă de 17072,1 mil. lei. Pe parcursul anului 2013, reieșind din tendințele de încasări în prima jumătate a anului, sumele prognozate inițial au fost diminuate – cu 115,3 mil. lei și au constituit 16956,8 mil. lei. Totodată, conform rezultatelor atinse, în buget în 2013 au fost colectate impozite indirecte în sumă de 17099,5 mil. lei sau la nivel de 100,8% (cu 142,7 mil. lei mai mult față de precizat anual). În comparație cu anul 2012, încasările de la aceste impozite au crescut cu 2247,6 mil. lei sau cu 15,18 %. Ca pondere în PIB, impozitele indirecte în anul de referință au reprezentat 17,1 % față de 16,8 % în anul 2012.

Dinamica încasării impozitelor indirecte în anii 2011-2013, se prezintă în următoarea diagramă.

Încasările de la **alte impozite și taxe** au fost aprobate inițial în sumă de 1818,6 mil. lei, ulterior fiind precizate pînă la 2163,0 mil. lei și executate pe parcursul anului în suma de 2130,1 mil. lei sau la nivel de 98,5 % față de prevederile anuale. Totodată, în comparație cu anul 2012, aceste încasări s-au majorat nesemnificativ cu 19,9 mil. lei sau cu 0,9 %. Ponderea veniturilor nominalizate în PIB în anul 2013 a constituit 2,1% față de 2,4% în anul 2012.

Încasările din **mijloacele speciale** ale instituțiilor publice au fost aprobate inițial în sumă de 888,5 mil. lei, fiind precizate pe parcursul anului, în sumă de 907,6 mil. lei și executate în suma de 893,6 mil. lei sau la nivel de 98,5 % față de prevederile anuale. Ponderea veniturilor date în PIB a înregistrat în anul 2013 – 0,9 % față de 1,5 % înregistrate în anul 2012.

Veniturile **fondurilor speciale** au fost aprobate inițial în sumă de 333,9 mil. lei ca mai apoi, reieșind din volumul acumulării veniturilor la aceste fonduri pe parcursul anului 2013, suma preconizată spre încasare să fie precizată pînă la 391,5 mil. lei și executată în suma de 397,1 mil. lei, cu 5,6 mil. lei sau cu 1,4 % mai mult față de prevederile anuale stabilite. Comparativ cu anul 2012, încasările au crescut cu 28,6 mil. lei sau 7,8 %. Ponderea acestor venituri în PIB a constituit 0,4% rămînînd la nivelul anului 2012.

În anul 2013, conform acordurilor încheiate cu investitorii interni și donatorii externi, în buget, au fost aprobate debursări în formă de **granturi** în sumă de 2627,9 mil. lei. Pe parcursul anului, conform precizării termenelor de debursare a tranșelor, efectuarea lucrărilor și prezentarea serviciilor, au fost introduse modificări, conform cărora suma precizată a constituit 2267,7 mil. lei. În suma totală precizată, granturi externe au constituit –2233,8 mil. lei și granturi interne – 33,9 mil. lei. În realitate debursările din partea partenerilor de dezvoltare și donatorilor interni au constituit 2083,8 mil. lei, dintre care, granturi externe – 2047,8 mil. lei și granturi interne – 36,0 mil. lei. În comparație cu anul precedent, sumele debursate în formă de granturi s-au majorat cu 447,4 mil. lei sau cu 27,3 %. Ponderea lor în PIB a constituit 2,1 %, fiind cu 0,2 % în creștere comparativ cu anul 2012.

În suma totală, granturile externe pentru susținerea bugetului au constituit – 704,4 mil. lei, pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe au fost debursate granturi în sumă de 1242,4 mil. lei și granturi externe pentru implementarea unor programe în instituțiile publice – 101,0 mil. lei.

În anul 2013 din suma totală a veniturilor bugetului public național, 55,8 % revine veniturilor administrate de către Serviciul Fiscal de Stat și 39,6 % – veniturilor administrate de către Serviciul Vamal. La general, indicatorii de colectare a veniturilor de către organele fiscale, prevăzută pentru anul 2013, a fost realizată la nivel de 99,3 % (cu 142,9 mil. lei mai puțin decât suma preconizată) și de către organele vamale – la nivel de 100,7 % (cu 105,3 mil. lei mai mult). Totodată, față de anul 2012, încasările veniturilor administrate de către organele Serviciului Fiscal de Stat au crescut cu 1576,1 mil. lei sau cu 8,3 %, iar cele administrate de către organele Serviciului Vamal – cu 1993,8 mil. lei sau cu 15,8 %.

Structura veniturilor, administrate de către Serviciul Fiscal de Stat, se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

Tipurile de impozite și taxe	2012 executat	Anul 2013				
		Precizat	Executat	devieri (+.-) față de precizat	În % față de precizat	În % față de anul 2012
Impozitele pe venit	3993,7	4287,4	4258,1	-29,3	99,3	106,6
Impozitele pe proprietate	300,5	323,3	314,0	-9,3	97,1	104,5
Taxa pe valoarea adăugată	3505,6	3997,6	3989,8	-7,8	99,8	113,8
Accize	533,4	698,7	710,3	11,6	101,7	133,2
Taxele rutiere	259,1	467,0	496,9	29,9	106,4	191,8
Taxele locale	298,6	411,0	326,9	-84,1	79,5	109,5
Alte taxe și plăți	1291,6	914,6	909,0	-5,6	99,4	70,4
Contribuțiile de asigurări sociale de stat	7117,7	7794,2	7719,8	-74,4	99,0	108,5
Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală	1723,2	1848,6	1874,7	26,1	101,4	108,8
TOTAL	19023,4	20742,4	20599,5	-142,9	99,3	108,3

Structura *veniturilor administrate de către organele Serviciului Vamal*, se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

Tipurile de impozite	2012 executat	Anul 2013				
		Precizat	Executat	devieri (+.-) față de precizat	În % față de precizat	În % față de anul 2012
Taxa pe valoarea adăugată	8911,2	10057,4	10106,1	48,7	100,5	113,4
Accize	2440,2	3017,6	3059,5	41,9	101,4	125,4
Taxele rutiere	6,9	47,4	46,8	-0,6	98,7	678,3
Impozite asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	1247,6	1360,3	1374,0	13,7	101,0	110,1
Taxa vamală	938,1	1011,5	1024,6	13,1	101,3	109,2
Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale	309,5	348,8	349,4	0,6	100,2	112,9
Alte taxe și plăți	6,4	18,1	19,7	1,6	108,8	307,8
Total	12612,3	14500,8	14606,1	105,3	100,7	115,8

Sub aspectul inspectoratelor fiscale de stat teritoriale, pe parcursul anului 2013 indicatorii generali de colectare a veniturilor la bugetul public național n-au fost îndepliniți de către 6 inspectorate fiscale de stat teritoriale și anume: IFS mun. Chișinău – cu 254,4 mil. lei mai puțin sau cu 1,9 %, IFS mun. Bălți – 4,5 mil. lei sau cu 0,4 %, IFS Basarabeasca – 1,6 mil. lei 3,5 %, IFS Căușeni – cu 1,3 mil. lei sau cu 0,8 %, IFS Drochia – cu 3,0 mil. lei sau cu 1,4 %, IFS Sîngerei – cu 5,3 mil. lei sau cu 1,5 %.

Totodată, sub aspectul componentelor bugetului public național situația se caracterizează precum urmează:

- **bugetul de stat** – prevederile de încasare nu au fost realizate de către 5 IFS teritoriale, dintre care: IFS mun. Chișinău – cu 1,3 %, IFS UTA Găgăuzia – cu 0,7 %, IFS Ialoveni – cu 0,9 %, IFS Rezina – cu 0,9 % și IFS Sîngerei – cu 3,7 %;
- **bugetele unităților administrativ-teritoriale** – prevederile de încasare la acest buget n-au fost realizate pe deplin de către 6 IFS teritoriale: IFS mun. Chișinău – cu 5,6 %, IFS mun. Bălți – cu 1,3 %, IFS Basarabeasca – cu 6,6 %, IFS Căușeni – cu 5,3 %, IFS Drochia – cu 9,5 %, IFS Soroca – cu 0,3 %;
- **bugetul asigurărilor sociale de stat** – prevederile de colectare la acest buget au fost executate de către 19 IFS teritoriale, nivelul de colectare variind de la 100,3% la 106,6%, și în celelalte 16 raioane încasările au fost colectate sub nivelul prevederilor inițiale în diapazonul de la 96,5 % până la 99,7 %;
- **fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală** – planul de încasări stabilit a fost realizat de către toate IFS teritoriale, valorile nivelului de colectare variază între 100,0 % și 102,9%.

La situația din 31 decembrie 2013, în Registrul fiscal de stat au fost înregistrați 681,6 mii contribuabili, ceea ce în raport cu anul 2012 reprezintă o descreștere a numărului de contribuabili cu 6,5 mii contribuabili sau de 0,9%. Totodată, ca persoane juridice, la situația

din 31.12.2013, sînt înregistrate 116,6 mii contribuabili ceea ce reprezintă o creștere în raport cu anul precedent cu 5,4 mii, sau de 4,9%.

În Registrul fiscal sînt înregistrați contribuabili gospodării țărănești (de fermieri) – 505,9 mii și întreprinderi individuale – 59,1 mii. Comparativ cu anul precedent, numărul de gospodării țărănești s-a redus cu 11,2 mii sau cu 2,2% și numărul întreprinderilor individuale s-a diminuat cu 0,7 mii sau cu 1,2%.

Sub aspectul principalelor forme de proprietate, numărul contribuabililor se prezintă, precum urmează.

- proprietate de stat – 3807 contribuabili sau 0,56 % în total;
- proprietate municipală – 2112 contribuabili sau 0,31%;
- proprietate privată – 614979 contribuabili sau 90,23%,
- proprietate colectivă – 36133 contribuabili sau 5,3%;
- proprietatea organizațiilor și mișcărilor obștești – 13605 contribuabili sau 2,0%;
- proprietatea întreprinderilor mixte – 3722 contribuabili sau 0,55%;
- proprietatea cetățenilor, a persoanelor juridice – 3650 contribuabili sau 0,54%.
- proprietatea organizațiilor religioase – 1494 contribuabili sau 0,22%.

1.1. Venituri fiscale

Impozitele directe

În suma totală a veniturilor bugetului public național în anul 2013 impozitele directe au constituit 38,7% (39,5% – în anul 2012) și au însumat 14295,4 mil. lei, majorîndu-se față de încasările anului 2012 cu 1053,7 mil. lei sau cu 8,0 %.

Ca structură în suma totală, veniturile nominalizate se caracterizează astfel:

- impozitele pe venit – 29,8%;
- impozitele pe proprietate – 2,2%;
- contribuții de asigurări sociale de stat – 54,2%;
- primele de asigurări obligatorii de asistență medicală – 13,8%.

Impozitul pe venitul persoanelor juridice în anul 2013 a fost încasat în sumă de 2052,4 mil. lei, fiind în creștere față de anul 2012 cu 85,7 mil. lei sau 4,4 %. Pe parcursul anului, planul aprobat inițial (2037,8 mil. lei) a fost precizat cu 46,1 mil. lei și, respectiv, la finele anului a constituit 2083,9 mil. lei. Față de planul anual precizat încasările pe acest tip de venit nu au fost acumulate pe deplin cu 31,5 mil. lei sau 1,5 %. Ponderea impozitului dat în suma totală a veniturilor bugetului public național a constituit 5,6%, iar în PIB – 2,1%, micșorîndu-se față de nivelul anului 2012 cu 0,3% și 0,1% respectiv. În structură, partea preponderentă o deține încasările impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător – 1422,0 mil. lei (69,3%), din suma dividendelor achitate – 275,2 mil. lei (13,4%), reținut la sursa de plată – 263,7 mil. lei (12,9%), iar impozitul pe venit din activitatea operațională – 91,5 mil. lei (4,4%).

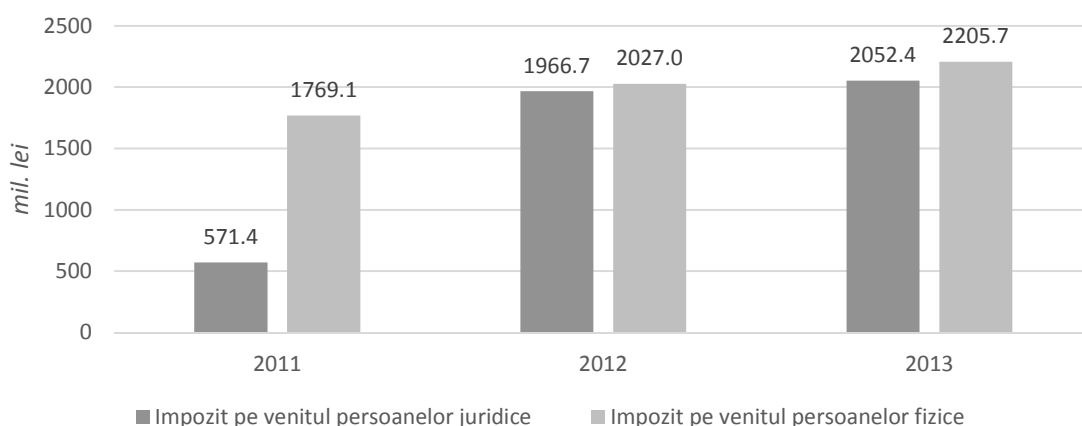
Totodată, încasările la capitolul dat, în structură, nu a fost îndeplinit la impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător cu 5,1 %. Principalele cauze, care au determinat neîndeplinirea planului pe încasări, sunt trecerea multor contribuabili la regimul de impozitare

conform capitolului 7¹ “Regimul fiscal al agenților economici subiecți ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii” din Codul fiscal. Astfel, pentru anul 2013 numărul de plătitori al impozitului pe venit în rate conform regimului general stabilit a constituit 26393, iar numărul de plătitori al impozitului pe venit din activitatea operațională (IVAO) – 15055.

Impozitul pe venitul persoanelor fizice a fost încasat în sumă de 2205,7 mil. lei, cu o majorare în raport cu anul 2012 de 178,7 mil. lei sau cu 8,8 %. Comparativ cu planul precizat încasările s-au majorat nesemnificativ – cu 2,2 mil. lei sau cu 0,1 %. Ponderea impozitului dat în suma totală a veniturilor, în perioada raportată, a constituit 6,0%, rămânând la același nivel înregistrat în anul precedent. Ponderea impozitului în PIB a constituit 2,2%, micșorându-se nesemnificativ față de nivelul anului 2012 – cu 0,1 puncte procentuale.

Cota medie a impozitului pe venitul reținut către fondul de remunerare a muncii pentru anul 2013 (preliminar) a constituit 7,77% față de 7,94% în anul 2012.

Dinamica încasărilor la buget a impozitelor pe venit pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

Impozitul funciar. Încasările la buget a impozitului funciar au constituit 185,4 mil. lei, inclusiv pe terenurile cu destinație agricolă – 149,0 mil. lei, pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă – 10,0 mil. lei și pe loturile de pe lângă casă – 26,4 mil. lei. Față de prevederile anuale, încasările au fost mai mici cu 1,4 mil. lei sau 0,7 %, iar față de anul 2012 – în creștere cu 5,9 mil. lei sau 3,3 %. Neexecutarea planului încasărilor a fost cauzată de situația economico-financiară dificilă a contribuabililor care activează în domeniul agriculturii.

E de menționat, că pe parcursul ultimilor ani, cotele impozitului funciar nu au fost revizuite, astfel încasările se mențin practic la același nivel de 180,0 - 185,0 mil. lei.

În anul 2013, suma calculată spre plată (inclusiv restanța la începutul anului) la impozitul funciar a constituit 226,8 mil. lei, iar nivelul încasărilor – 81,7 %.

Impozitul pe bunurile imobiliare. În anul 2013, încasările impozitului pe bunurile imobiliare au constituit 128,6 mil. lei.

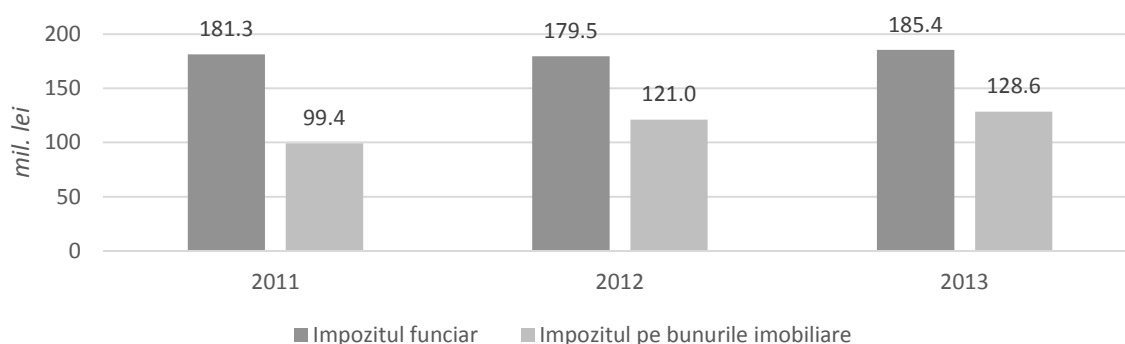
Față de suma prevederilor anuale încasările impozitului pe bunurile imobiliare au fost cu 7,9 mil. lei sau cu 5,8 % *mai mici*, iar comparativ cu anul precedent acestea s-au majorat cu 7,6 mil. lei sau cu 6,3 %.

Din suma totală a impozitului pe bunurile imobiliare, încasările de la persoanele juridice pe sistemul vechi au constituit 9,9 mil. lei, de la persoanele fizice în localitățile rurale – 7,7 mil. lei, de la impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetățeni, din valoarea estimată (pe piață) – 63,3 mil. lei și impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice și fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piață) – 47,7 mil. lei.

E de menționat, că pe parcursul anului 2013 nu au fost luate decizii de către organele deliberative și executive privind revizuirea cotelor stabilite în anul precedent. Astfel încasările au fost determinate de conformarea benevolă a plătitorilor de impozit și administrarea din partea percepților fiscali și inspectoratelor fiscale de stat teritoriale.

În anul 2013, sumele calculate spre plată (inclusiv restanța la începutul anului) la impozitul pe bunurile imobiliare au constituit 169,3 mil. lei, pe când nivelul încasărilor – doar 76,0 %.

Dinamica încasărilor la buget a impozitului funciar și a impozitului pe bunurile imobiliare în anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

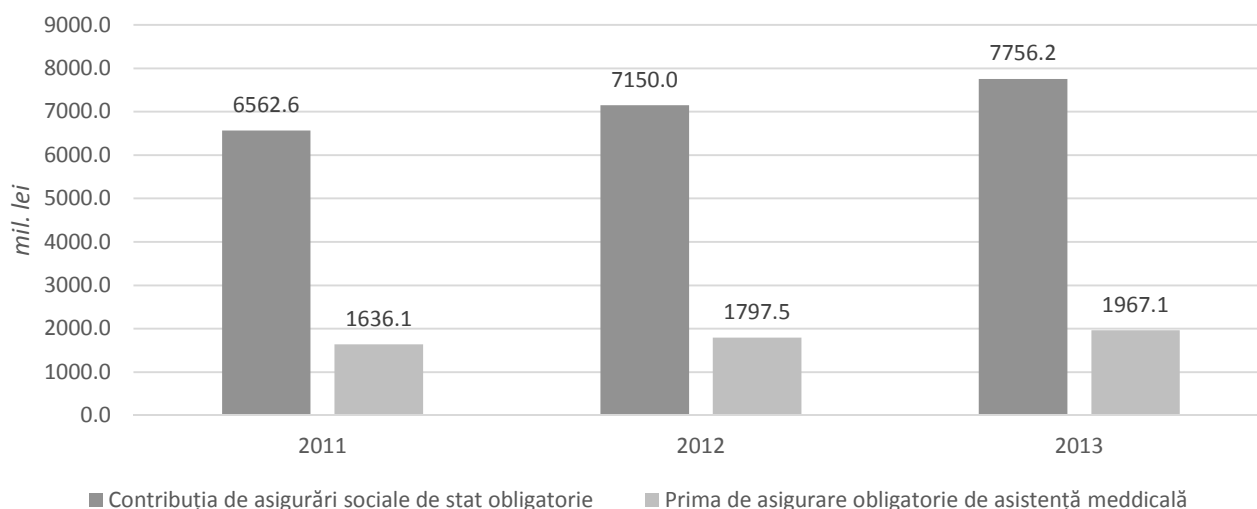
Pe parcursul anului 2013, conform art.283-284 din titlul VI al Codului fiscal, contribuabililor le-au fost acordate înlesniri fiscale la plata impozitului funciar, în suma totală de 64,4 mil. lei, dintre care terenurile: autorităților publice și instituțiilor publice finanțate de la bugetele de toate nivelurile – 18,8 mil. lei, proprietarilor terenurilor atribuite permanent căilor ferate, drumurilor auto publice, porturilor fluviale și pistelor de decolare – 16,3 mil. lei, proprietarilor terenurilor destinate fondului silvic și fondului apelor – 8,4 mil. lei, proprietarilor și beneficiarilor terenurilor de uz public în localități – 6,9 mil. lei, proprietarilor și beneficiarilor ai căror terenuri sunt ocupate de instituțiile de cultură, de artă, de cinematografe ș.a. – 4,6 mil. lei și alte înlesniri fiscale – 9,4 mil. lei. Pentru contribuabili - persoane fizice, și anume: persoanelor de vîrstă pensionară, invalizi au fost acordate înlesniri în sumă de 12,3 mil. lei. În baza aceluiași articole ale Codului fiscal, înlesnirile la impozitul pe bunurile imobiliare au constituit 63,4 mil. lei, dintre care: la autoritățile publice și instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile – 49,1 mil. lei, instituțiile medico-sanitare publice finanțate din fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 7,6 mil. lei, societățile orbilor, surzilor și invalizilor – 6,4 și alte înlesniri fiscale – 0,3 mil. lei. Pentru contribuabili-persoane fizice au fost acordate înlesniri în sumă de 19,2 mil. lei. Totodată, potrivit alineatelor (7) și (9) ale articolului 4 din Legea cu privire la punerea în aplicare a titlului VI al Codului fiscal,

contribuabilii, care pînă la 30 iunie a anului respectiv au achitat integral sumele impozitului funciar și impozitul pe bunurile imobiliare, au avut dreptul la o reducere a sumei impozitului calculat cu 15 %. Sumele facilităților fiscale la contribuabilii, care au beneficiat de acest drept, au constituit respectiv, pe impozitul funciar – 15,3 mil. lei, pe impozitul pe bunurile imobiliare – 12,7 mil. lei. În total, suma înlesnirilor fiscale la impozitul funciar și la impozitul pe bunurile imobiliare a constituit 92,0 mil. lei și 95,3 mil. lei, respectiv.

Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii au fost acumulate de la diferite categorii de contribuabili în sumă totală de 7756,2 mil. lei, iar estimările revizuite (7831,9 mil.lei) au fost realizate cu 75,7 mil. lei sau cu 1,0 % mai puțin. Totodată, pe parcursul anului fondul de remunerare a muncii a fost majorat cu 2,2 % (cu 0,6 mlrd.lei), iar indicatorul câștigul salarial mediu lunar al unui lucrător pe ramurile economiei naționale a fost redus de la 3950 lei pînă la 3825 lei. Din suma totală a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii acumulate la buget, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de angajatori și contribuțiile individuale au constituit 7711,9 mil. lei sau 99,4 %. Totodată, în anul 2013, comparativ cu anul 2012, toate încasările sînt în creștere cu 606,2 mil. lei sau cu 8,5 %. Ponderea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în PIB a constituit 7,8%, iar în suma totală a veniturilor bugetului public național – 21,0%, față de nivelul atins în anul 2012 – de 8,1% și 21,3% respectiv.

Primele de asigurări obligatorii de asistență medicală au fost realizate în sumă de 1967,1 mil. lei. Estimările stabilite au fost îndeplinite la nivel de 102,3% sau cu 44,0 mil. lei mai mult. Comparativ cu anul 2012, încasările în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală s-au majorat cu 169,6 mil. lei sau cu 9,4 %. Din suma totală a primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală, suma achitată de angajatori și angajați a constituit 1874,7 mil. lei sau 95,3 %, iar în sumă fixă – 92,4 mil. lei sau 4,7 %. Planul precizat la achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală de către angajatori și angajați a fost îndeplinit la nivel de 101,4 %, iar achitate în sumă fixă la nivel de 124,0 %. Ponderea în suma totală a bugetului public național a primelor de asigurare a constituit 5,3% , iar în PIB – 2,0 %.

Dinamica încasărilor la buget a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

Impozitele indirecte

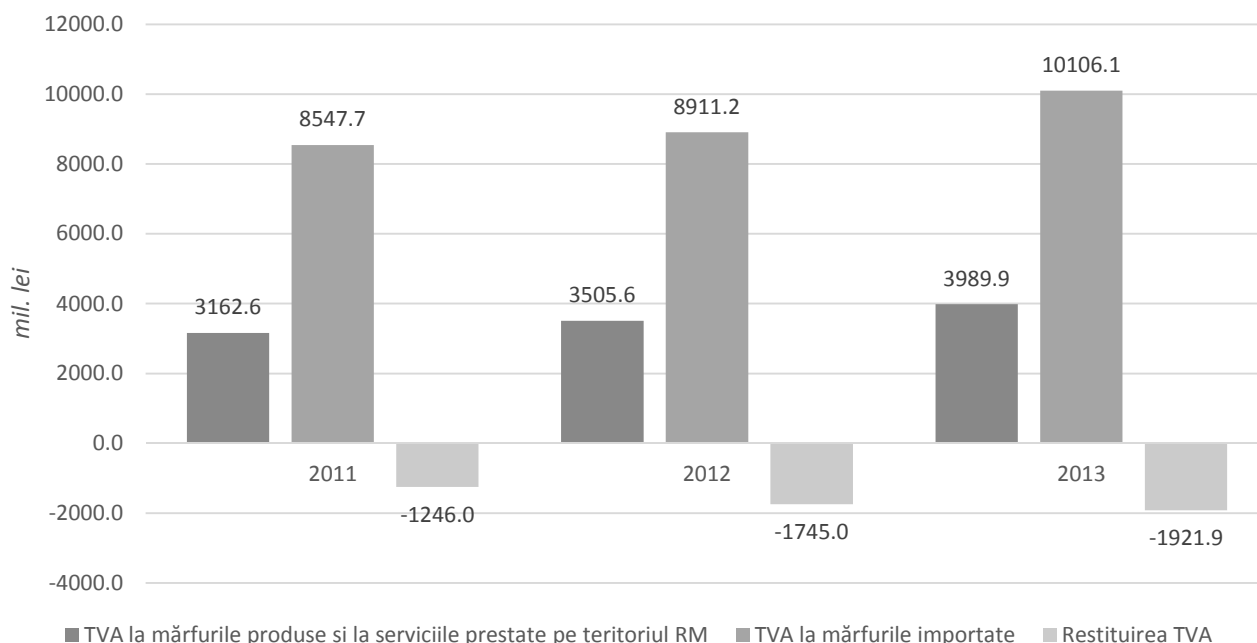
Conform rezultatelor anului 2013 impozitele indirecte în suma totală a veniturilor bugetului public național au constituit 46,3% (44,3% – în anul 2012) și au însumat 17099,5 mil. lei (14851,9 mil. lei – în anul 2012). Planul aprobat inițial pentru anul 2013 a fost îndeplinit la nivel de 100,2 % și cel revizuit la nivel de – 100,8 % sau mai mult cu 27,4 mil. lei și 142,7 mil. lei, respectiv.

Ca structură, veniturile nominalizate se caracterizează astfel:

- taxa pe valoarea adăugată – 71,2 % (71,8 % – în anul 2012);
- accizele – 20,5 % (19,5 % – în anul 2012);
- impozitele asupra comerțului exterior și a operațiunilor externe – 8,3 % (8,7 % – în anul 2012).

Încasările taxei pe valoarea adăugată (TVA) (fără restituiri) au însumat 14096,0 mil. lei, cu o majorare față de anul 2012 cu 1679,2 mil. lei sau cu 13,5 %. Față de prevederile anuale, aceste încasări au fost realizate la nivel de 100,3 % (14055,0 mil. lei) sau cu 41,0 mil. lei mai mult. În structura încasărilor, TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova a constituit 3989,9 mil. lei sau 28,3 % (în anul 2012 – 3505,6 mil. lei sau 28,2%) și la TVA la mărfurile importate – 10106,1 mil. lei sau 71,7% (în anul 2012 – 8911,2 mil. lei sau 71,8%). Totodată, restituirile TVA, efectuate pe parcursul anului, s-au cifrat în sumă de 1921,9 mil. lei sau cu 176,9 mil. lei mai mult față de anul 2012. În total, încasările nete ale TVA se cifrează în sumă de 12174,1 mil. lei, cu o creștere față de încasările din anul 2012 de 1502,3 mil. lei sau cu 14,1 %. În totalul veniturilor bugetului public național, ponderea încasărilor TVA (nete) constituie 33,0%, cu o creștere față de nivelul anului 2012 cu 1,2 puncte procentuale, iar ponderea în PIB – 12,2% față de 12,1% în anul 2012. Nivelul încasărilor TVA la sumele calculate pentru anul 2013 (inclusiv restanța la începutul anului) la mărfurile produse pe teritoriul republicii a constituit 87,1 % și la mărfurile importate – 98,7 %.

Dinamica încasărilor TVA în anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

Încasările TVA pe mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii au constituit 3989,9 mil. lei, cu 484,3 mil. lei sau cu 13,8 % mai mult față de nivelul anului 2012. Totodată, prevederile revizuite pe anul 2013 au fost realizate mai puțin cu 7,7 mil. lei sau 0,2 %.

În anul 2013 numărul plătitorilor TVA care au achitat sume T.V.A la buget (de la 100 lei) a crescut cu 324 (de la 14 884 - în anul 2012, până la 15 226 - în anul 2013). Concomitent a crescut și numărul contribuabililor care au achitat sume TVA considerabile la buget (mai mari de 1 mil.lei) cu 100 (de la 491 în anul 2012 până la 591 în anul 2013). Această situație este condiționată de următorii factori:

- schimbarea regimului fiscal privind TVA în agricultură de la cota redusă în mărime de 8% a TVA la impozitarea pe principii generale la cota standard 20% cu achitarea a 40 % din obligația calculată. Astfel, de către întreprinderile producătoare de producție agricolă în anul 2012 a fost achitată TVA în sumă de 133,3 mil.lei iar în anul 2013 – 170,4 mil.lei;

- s-a micșorat ponderea livrărilor la cota redusă în raport cu livrările impozitate la cota standard de la 27,93 % în anul 2012 până la 13,64 % în anul 2013.

- majorări considerabile ale sumelor TVA achitate în buget, comparativ cu anul trecut, au înregistrat întreprinderile mari din domeniul radio-telecomunicațiilor, domeniul producerii și comercializării produselor alcoolice.

Totodată comparativ cu anul precedent s-au diminuat încasările de la întreprinderile din domeniul energiei, producerii și importului produselor de tutun.

Un factor major care a influențat nivelul încasărilor sunt modificările operate la art.102 alin.(10) al Codului fiscal, aprobate cu caracter retroactiv, conform cărora a fost restabilit dreptul la trecerea în cont a sumelor TVA în baza facturilor fiscale eliberate, inclusiv și în anul 2012, înregistrate în Registrul general electronic al facturilor fiscale cu depășirea termenului stabilit. Astfel, suma TVA aferentă acestor facturi fiscale, eliberate în perioada 14.09.2012 - 31.12.2012, în baza cărora dreptul la trecerea în cont și dreptul de a prezenta dări de seamă fiscale corectate în partea ce ține de realizarea dreptului la trecerea în cont în baza acestor facturi fiscale a intervenit în anul 2013, sunt estimate la 66,8 mil.lei (impactul reducerii încasărilor).

Cota efectivă a TVA pe mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii pentru anul 2013, în consumul final, a constituit 3,52 % față de 3,4 % în anul 2012.

Încasările TVA la mărfurile importate în anul 2013 au constituit 10106,1 mil. lei, cu 485,9 mil. lei sau cu 4,6 % mai puțin față de prevederile aprobate inițial. Cauza acestei reduceri se explică prin faptul, că Ministerul Economiei a revizuit indicatorii macroeconomici reieșind din dezvoltarea economiei naționale pe parcursul a 9 luni a anului 2013, astfel a fost revizuit și ritmul de creștere a importurilor față de anul 2012 de la 10,0 % până la 6,5 %.

Față de estimările revizuite (10057,4 mil.lei), încasările TVA la mărfurile importate în anul 2013, au fost realizate la nivel de 100,5 % sau cu 48,7 mil. lei mai mult.

Cota efectivă TVA la mărfurile importate în anul 2013, în importuri, a constituit 14,6 %, față de 14,1% în 2012.

Pe parcursul anului 2013 restituirile TVA au constituit 1921,9 mil. lei, cu 33,9 mil. lei mai mult față de prevăzut în buget. Comparativ cu anul precedent, sumele restituite au crescut cu 176,9 mil. lei sau cu 10,1%. De asemenea s-a majorat și numărul contribuabililor care au beneficiat de restituirea TVA de la 1134 la 1144.

Din suma totală (1921,9 mil. lei), sumele restituite pentru exportul de mărfuri au constituit 1030,0 mil. lei, de la exportul serviciilor – 579,3 mil. lei, livrări efectuate la cota redusă a TVA – 50,6 mil. lei, energia termică, apa caldă, energia electrică – 31,2 mil. lei, misiuni diplomatice – 30,2 mil. lei, livrări în cadrul proiectelor de asistență tehnică sau investițională – 31,6 mil. lei.

Conform art.101¹ din Codul Fiscal, suma restituirilor TVA aferente investițiilor capitale a constituit – 160,5 mil. lei.

În conformitate cu prevederile titlului III al Codului fiscal și Legii pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal, în anul 2013 agenților economici le-au fost acordate facilități fiscale la TVA, în suma totală de circa 2817,2 mil. lei, dintre care pentru:

- operațiunile de import-export efectuate de către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, cu excepția sumelor încasate pentru efectuarea procedurilor vamale – 555,8 mil. lei;
- energia electrică importată și livrată către rețelele de distribuție sau importată de acestea, cu excepția serviciilor de transport al energiei electrice importate – 440,8 mil. lei;
- produsele petroliere destinate realizării prin unitățile comerciale a produselor petroliere, primite prin terminalul petrolier situat în Portul Internațional Liber „Giurgiulești” – 303,9 mil. lei;
- locuințele, pământul, precum și arenda acestora, cu excepția plăților de comision aferente tranzacțiilor respective – 251,6 mil. lei;
- serviciile medicale, materia primă medicamentoasă, materialele, articolele, ambalajul primar și secundar utilizat la prepararea și producerea medicamentelor – 245,8 mil. lei;
- comercializarea mărfurilor în magazinele duty-free – 175,4 mil. lei;
- producția de carte și publicații periodice – 113,6 mil. lei;
- cazare în cămine și serviciile comunale acordate populației – 110,1 mil. lei.
- serviciile de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării, precum și serviciile de comercializare a билетelor pentru transportul de pasageri pe teritoriul țării – 106,7 mil. lei;
- facilități fiscale și vamale stabilite în acord “Compact” – 67,3 mil. lei;
- materia primă secundară, inclusiv deșeurile și reziduurile de hârtie de carton, de cauciuc, de plastic și de sticlă, de metale feroase și neferoase – 55,9 mil. lei.

Accize. În anul 2013, încasările accizelor (fără restituiri) au constituit 3769.8 mil. lei, cu 53,5 mil. lei sau cu 1,4 % mai mult față de prevederile anuale.

Pe parcursul anului 2013 agenților economici le-au fost restituite accize în sumă de 261,6 mil. lei. Comparativ cu anul precedent, sumele restituite au crescut de 3 ori sau cu 181,6 mil. lei. Totodată numărul contribuabililor care au beneficiat de restituirea accizelor s-a redus de la 44 în anul 2012 până la 28 în 2013.

În suma totală a veniturilor bugetului public național, ponderea încasărilor accizelor a constituit 9,5 %, iar în PIB – 3,5 %.

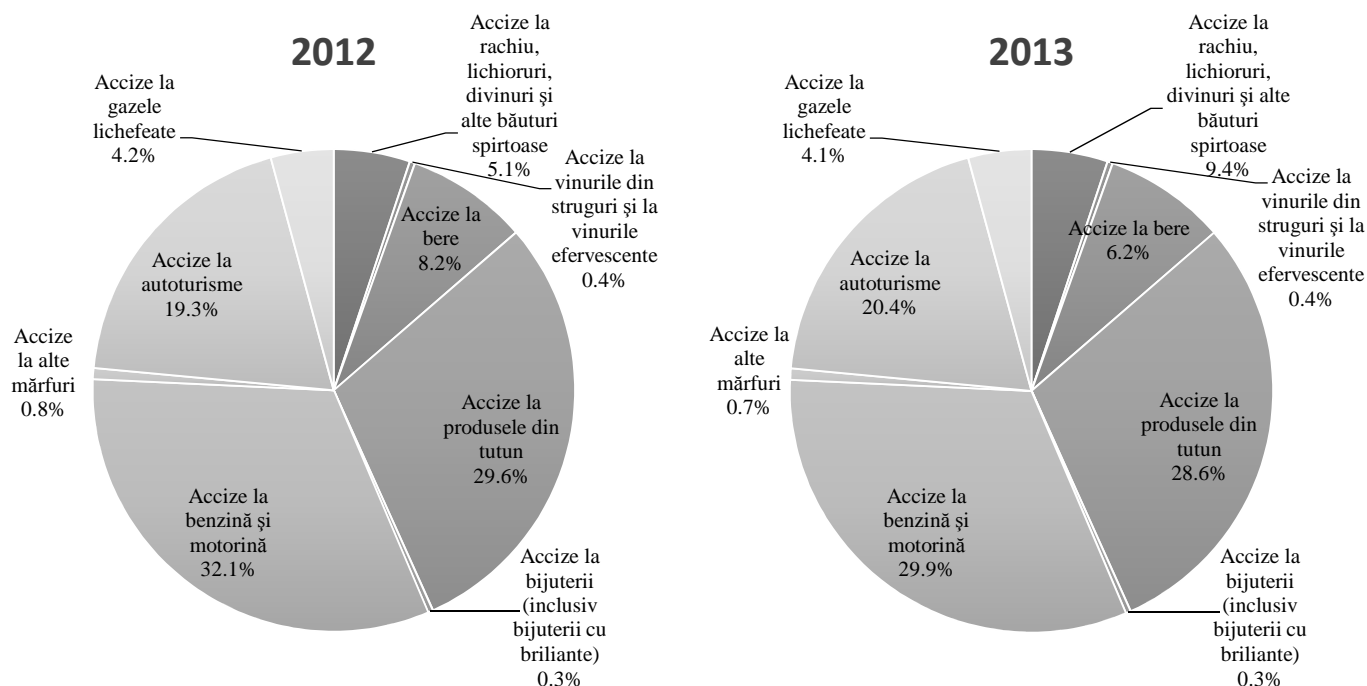
În total încasările accizelor (nete) au constituit 3508,2 mil. lei, cu 116,8 mil. lei sau 3,4 % mai mult față de prevederile anuale. În comparație cu anul 2012, încasările accizelor s-au majorat cu 614,6 mil. lei sau 21,2 %. Majorarea încasărilor accizelor în perioada examinată față de perioada precedentă, se datorează în mare parte, de achitățile majorate a accizelor efectuate de producătorii de alcool etilic, a produselor de băuturi alcoolice tari și de produse din tutun, ca rezultat al majorării cotei accizelor la aceste mărfuri accizate.

Încasările pe tipurile mărfurilor accizate în anii 2012-2013, se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

Denumirea mărfii accizate	Anul 2012 executat	2013		Devieri către precizat (+,-)	%	
		Precizat	Executat		Către precizat	Către 2012 executat
Accize, total	2893,6	3391,4	3508,2	116,8	103,4	121,2
Accize la materialele vinicole	-0,4					
Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase	152,4	361,3	353,0	-8,3	97,7	>2ori
Accize la vinurile din struguri și la vinurile efervescente	10,4	14,3	15,6	1,3	108,7	149,5
Accize la bere	243,2	239,5	233,3	-6,2	97,4	95,9
Accize la produsele din tutun	880,9	1015,0	1079,7	64,7	106,4	122,6
Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)	10,1	9,4	10,6	1,2	112,8	104,6
Accize la benzină și motorină	954,0	1120,5	1126,0	5,5	100,5	118,0
Accize la alte mărfuri	22,5	23,6	25,4	1,8	107,8	113,1
Accize la autoturisme	573,5	770,0	768,4	-1,6	99,8	134,0
Accizele la gazele lichefiate	125,5	162,8	156,0	-6,8	95,8	124,3
Accize la produse petroliere alte decât benzina și motorina	1,5		1,8	1,8		120,0
Restituiri	-80,0	-324,9	-261,6	63,3	80,5	>3ori

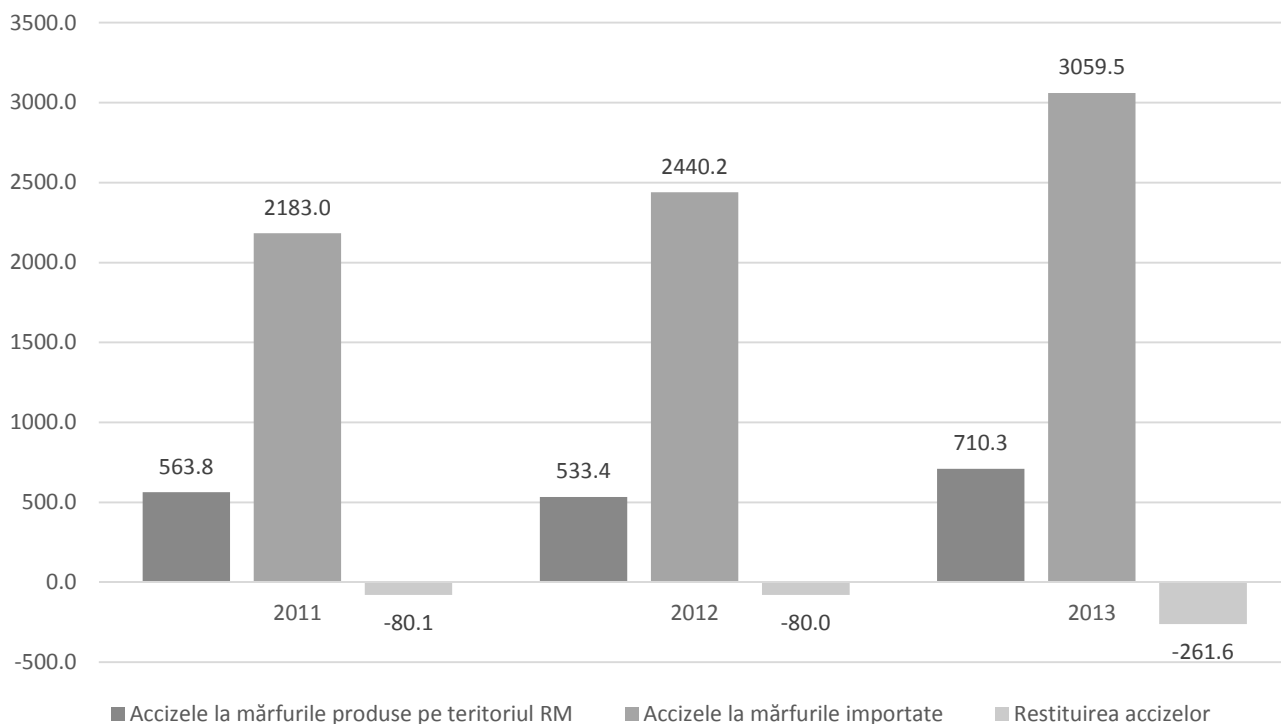
Structura încasărilor pe mărfurile accizate în anii 2012-2013 (fără restituire) se prezintă în următoarea diagramă:

În suma totală a accizelor, încasarea accizelor la mărfurile produse pe teritoriul republicii a constituit 710,3 mil. lei sau 18,8 % și la mărfurile importate – 3059,5 mil. lei sau 81,2%. Prevederile anuale la mărfurile accizate, produse pe teritoriul republicii, au fost realizate la nivel de 101,7 % și la mărfurile importate – 101,4 %. În comparație cu anul 2012, încasările accizelor la mărfurile produse pe teritoriul republicii au crescut cu 176,9 mil. lei și la mărfurile importate – cu 619,3 mil. lei.

Dinamica încasărilor accizelor în anii 2011-2013, se prezintă în următoarea diagramă.

mil. lei

În conformitate cu prevederile titlului IV al Codului fiscal, în anul 2013, agenților economici le-au fost acordate facilități fiscale la accize în sumă de 378,5 mil. lei, dintre care la mărfurile comercializate în magazinele duty-free – 271,6 mil. lei, facilități acordate conform Hotărârii Guvernului nr.1001 din 19.09.2001 – 87,5 mil. lei și alte facilități fiscale – 19,4 mil. lei.

Încasările **impozitelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe** în anul 2013 au însumat 1417,2 mil. lei, cu 18,8 mil. lei mai mult (1,3 %) decât estimările precizate pe an (1398,4 mil. lei). Ponderea acestor venituri în suma totală a veniturilor bugetului public național a constituit 3,8%, iar în PIB – 1,4% . Comparativ cu anul 2012, aceste încasări s-au majorat cu 130,7 mil. lei sau cu 10,2 %.

Încasările la buget a taxelor vamale au însumat 1024,6 mil. lei, mai mult cu 13,1 mil. lei sau 1,3 %. față de prevederile anuale precizate. Comparativ cu anul 2012, încasările date s-au majorat cu 86,5 mil. lei sau 9,2 %.

Pe parcursul anului 2013, s-au acordat facilități fiscale la taxele vamale în sumă de 173,6 mil. lei, dintre care la mărfurile plasate și comercializate în magazinele duty-free – 57,8 mil. lei, facilități fiscale și vamale pentru proiecte de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care RM este parte – 22,9 mil. lei, garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organisme financiare internaționale, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget – 13,4 mil. lei, mărfurile introduse în ZEL – 11,9 mil. lei, mărfuri introduse în calitate de ajutor umanitar – 9,0 mil. lei, producția de carte și publicații periodice – 8,7 mil. lei..

Încasările de la taxa pentru efectuarea procedurilor vamale au constituit 349,4 mil. lei, cu 0,6 mil. lei mai mult decât a fost planul precizat pentru anul 2013 (348,8 mil. lei). Comparativ cu 2012 încasările de la taxa pentru efectuarea procedurilor vamale s-au majorat cu 39,9 mil. lei sau 12,9 %. Facilitățile fiscale acordate în anul 2013 pentru efectuarea procedurilor vamale a constituit – 8,0 mil. lei.

Încasările de la taxele consulare, prestate de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, au constituit 43,2 mil. lei, cu 5,0 mil. lei mai mult decât prevederile anuale.

1.2 Alte taxe și impozite

Suma încasărilor din alte taxe și impozite în anul 2013 inițial a fost aprobată în volum de 1818,6 mil. lei. Pe parcursul anului, în urma modificărilor introduse, planul precizat a constituit 2163,0 mil. lei. Conform dărilor de seamă, încasările au fost realizate în sumă de 2130,1 mil. lei, cu 32,9 mil. lei sau cu 1,5 % mai puțin decât suma prevăzută pe an. Ponderea acestora în suma totală a veniturilor bugetului public național a înregistrat 5,8 % și 2,1 % în PIB.

Ponderea **taxelor rutiere** în aceste venituri reprezintă 25,5 %, prevederile anuale s-au realizate la nivel de 105,7% și încasările în anul 2013 au constituit 543,7 mil. lei. Față de planul precizat încasările s-au majorat cu 29,2 mil. lei, iar față de 2012 - cu 277,7 mil. lei. Creșterea încasărilor se datorează majorării încasărilor de la taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova cu 238,8 mil. lei față de suma încasată în anul precedent și care au constituit 447,9 mil. lei. Dublarea veniturilor au fost obținute în urma rebalansării în anul 2013 a mărimii cotelor taxei nominalizate conform prevederilor Legii nr.324 din 27 decembrie 2012 privind modificarea și completarea Codului fiscal. Totodată, în buget au fost încasate sume de la taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către

autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta) în sumă de 42,8 mil. lei, care s-au majorat față de încasările anului precedent cu 39,4 mil. lei.

Încasările de la **taxele pentru resursele naturale** inițial au fost aprobate în sumă de 37,0 mil. lei, ulterior fiind precizate, conform deciziilor organelor publice locale, în sumă de 34,3 mil. lei și realizate la nivel de 32,0 mil. lei sau 93,3 %. Față de planul precizat neîncasările au constituit 2,3 mil. lei. În suma totală a acestor plăți, 68,8% sînt veniturile obținute de la taxa pentru apă (plan precizat – 24,4 mil. lei, executat – 22,0 mil. lei), 1,2% – taxa pentru lemnul eliberat pe picior (plan precizat – 0,4 mil. lei, executat - 0,4 mil. lei), 30,0% – taxa pentru extragerea mineralelor utile (plan precizat – 9,5 mil. lei, executat 9,6 mil. lei).

În conformitate cu prevederile titlului VIII al Codului fiscal, în anul 2013, agenților economici le-au fost acordate facilități fiscale la încasările de la taxele pentru resursele naturale în sumă de 16,3 mil. lei, dintre care 15,8 mil. lei la taxa pentru apă și 0,5 la taxa pentru extragerea mineralelor utile de întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar.

Încasările în buget de la taxa de licențe pentru un anumit gen de activitate în anul 2013 au fost prevăzute inițial în sumă de 151,0 mil. lei. Totodată pe parcursul anului aceste sume au fost modificate cu 24,8 mil. lei aferente costului prelungirii licenței pentru ÎM “Orange Moldova”SA. Real au fost încasate în buget – 167,3 mil. lei sau cu 8,5 mil. lei mai puțin. Comparativ cu anul 2012, încasările de la acest tip de venituri (fără încasările de la eliberarea licențelor 4G în sumă de 323,3 mil. lei în anul 2012 și prelungirea licenței ÎM “Orange Moldova”SA în anul 2013 cu 24,8 mil. lei) s-au majorat cu 33,7 mil. lei.

Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate au fost încasate în sumă totală de 553,1 mil. lei. Suma aprobată inițial a constituit 484,7 mil. lei și precizată pe parcursul anului pînă la 522,0 mil. lei, cu 37,3 mil. lei mai mult. Față de prevederile anuale precizate, veniturile nominalizate au crescut cu 31,1 mil. lei sau 6,0 %, iar comparativ cu anul 2012 s-au redus cu 15,7 mil. lei sau 6,3 puncte procentuale. Din suma totală încasată în 2013, soldul profitului net al Băncii Naționale a Moldovei transferat în buget a constituit 113,5 mil. lei, care inițial nu a fost aprobat în buget. Suma totală a altor venituri din activitatea de întreprinzător și proprietate include: dividendele aferente cotei de participare a statului și autorităților publice locale în societăți pe acțiuni – 143,4 mil. lei (planul precizat – 143,6 mil. lei), dintre care la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 3,5 mil. lei (executarea 99,9% din prevederi), defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat – 37,3 mil. lei (107,1% din prevederi). Dobînzile de la creditele acordate de la bugetul de stat, dobînzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale și conturile de depozit în instituțiile bancare au însumat 84,2 mil. lei (129,3% din prevederi), plata pentru toate tipurile de chirie/arendă a terenurilor agricole și neagricole și patrimoniului public – 105,9 mil. lei (103,6% din prevederi), taxa pentru patenta de întreprinzător – 36,6 mil. lei (102,2% din prevederi).

Veniturile de la taxele și plățile administrative (fără taxele locale) au fost realizate în sumă de 282,1 mil. lei. Acumulările de la aceste taxe și plăți s-au realizat mai mult cu 12,4 mil. lei față de prevederile anuale, iar față de anul 2012 - cu 25,8 mil. lei mai puțin. În structura acestor venituri sînt incluse: încasările taxei de stat – 152,1 mil. lei (102,6% din prevederi), veniturile obținute în rezultatul includerii în tariful pentru gazele naturale a mijloacelor destinate recuperării mijloacelor utilizate pentru răscumpărarea cambiilor – 16,5 mil. lei (100% din prevederi), taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare – 30,6 mil. lei

(100% din prevederi), venituri de la valorificarea activelor BC "Investprivatbank"SA - 17,5 mil. lei (87,5% față de prevederi), încasări de la investitorii sau proprietarii construcțiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcție - 12,9 mil. lei (115,2% din prevederi), mijloacele încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol - 8,5 mil. lei (113,3% din prevederi), mijloacele încasate în fondul de risc - 7,4 mil. lei (104,2% din prevederi), taxele pentru dezvoltarea culturilor nucifere - 16,2 mil. lei (114,9% față de prevederi), încasările din salariul net al executantului serviciului civil - 3,1 mil. lei (110,7% din prevederi), alte încasări - 17,3 mil. lei (149,1% față de prevederi).

Alte încasări în bugetul asigurărilor sociale de stat au constituit 3,3 mil. lei (suma precizată - 3,6 mil. lei) și au fost îndeplinite la nivel de 91,7 %. În suma totală a acestor venituri se includ dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare - 1,2 mil. lei și alte venituri - 2,1 mil. lei.

Alte încasări în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală au constituit 31,0 mil. lei și au fost îndeplinite cu 5,3 mil. lei mai mult (suma precizată - 25,7 mil. lei). În suma totală a acestor încasări se includ dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare - 30,9 mil. lei, alte venituri - 0,1 mil. lei.

Amenzile și sancțiunile administrative au constituit 218,6 mil. lei (94,2% față de prevederi). Comparativ cu anul 2012, încasările de la aplicarea normelor prevăzute în Codul fiscal, Codul contravențional și alte acte normative, s-au majorat cu 20,6 mil. lei sau cu 10,4 %. Din suma totală, amenzile și sancțiunile aplicate de către Serviciul Fiscal de Stat au constituit 90,7 mil. lei, amenzile și sancțiunile administrative aplicate conform prevederilor Codului Contravențional - 42,6 mil. lei, aplicate de Inspectoratul Național de Patrulare - 32,4 mil. lei, aplicate de instanțele judecătorești - 20,6 mil. lei, amenzile și sancțiunile pecuniare aplicate de Serviciul Vamal - 7,1 mil. lei, amenzile aplicate de Inspekția financiară - 5,2 mil. lei, încasările de vânzarea averii și valutei confiscate - 3,4 mil. lei, amenzile aferente plăților la BASS - 2,3 mil. lei, amenzile și sancțiunile administrative ale FAOAM - 1,7 mil. lei, amenzile aplicate de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor - 2,2 mil. lei, alte amenzi aplicate de către alte organe abilitate - 10,4 mil. lei.

Taxele locale au fost acumulate în sumă de 326,9 mil. lei. Față de prevederile anuale încasările din taxele locale nu s-au realizat cu 84,1 mil. lei sau cu 20,2 %, iar față de anul 2012 s-au majorat cu 28,3 mil. lei sau 9,5 %. Aceste neîncasări se explică prin faptul că, deciziile organelor publice locale privind stabilirea cotelor concrete a taxelor locale au fost primite pe parcursul anului 2013, precum și conform prevederilor Legii nr.324 din 27 decembrie 2012 privind modificarea și completarea Codului fiscal, a fost anulată taxa locală pentru posesorii unităților de transport.

În structura taxelor locale, ponderea preponderentă a constituit taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări de serviciu de deservire socială - 59,5 % (prevăzut - 219,9 mil. lei, executat - 194,4 mil. lei), taxa pentru amenajarea teritoriului - 16,4 % (prevăzut - 53,4 mil. lei, executat - 53,6 mil. lei), taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto - 7,9 % (prevăzut - 28,5 mil. lei, executat - 25,9 mil. lei), taxa de piață - 5,4 % (prevăzut - 42,3 mil. lei, executat - 17,7 mil. lei), taxa pentru dispozitivele publicitare și taxa de amplasare a publicității - 4,5 % (prevăzut - 29,0 mil. lei, executat - 14,6 mil. lei), taxa pentru cazare - 3,0 % (prevăzut - 9,9 mil. lei, executat - 9,4 mil. lei). Pe parcursul anului 2013 au fost acordate facilități fiscale la taxele locale în sumă de 5,3 mil. lei.

1.3. Granturi

În anul 2013, prevederile inițiale anuale pentru debursarea granturilor au constituit 2627,9 mil. lei. Pe parcursul anului din partea donatorilor interni și externi, pe diferite cazuri, au fost luate decizii pentru reducerea debursării granturilor până la 2267,7 mil. lei. În realitate, la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost debursate granturi în sumă de 2083,8 mil. lei, dintre care : granturile externe pentru susținerea bugetului – 704,4 mil. lei, granturile externe pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe – 1242,4 mil. lei și granturile externe pentru instituțiile publice – 101,0 mil. lei, granturile interne au constituit 36,0 mil. lei, dintre care pentru instituțiile publice 29,1 mil. lei, pentru proiecte finanțate din surse externe (co-finanțare) – 6,9 mil. lei.

Inițial, pentru suportul bugetar din partea Comisiei Europene au fost aprobate granturi în sumă de 1077,0 mil. lei (echivalent 67,0 mil. euro). Pe parcursul anului 2013, conform deciziilor primite de către Comisia Europeană aferente executării prevederilor Acordurilor încheiate (sectorul apă și canalizare, sectorul energetic, sectorul justiției, sectorul rural, sectorul sănătății), precum și alinierea sumelor prevăzute la cursul de schimb valutar, suma granturilor a constituit 826,8 mil. lei (46,77 mil. euro). În afară de acesta, pe parcursul anului 2013, în cadrul Programului Operațional Comun România – Ucraina – Republica Moldova a fost semnat contract de Grant prin care a fost prevăzută debursarea grantului în sumă de 2 mil. euro pentru construcția conductei de interconectare a sistemelor de transport gaze ale Republicii Moldova și României. În total planul precizat pe anul 2013 a constituit 861,8 mil. lei (48,77 mil. euro). Real granturile debursate au însumat 704,4 mil. lei (39,62 mil. euro). Nivelul executării a constituit 81,7 %.

Granturi pentru finanțarea proiectelor din surse externe inițial au fost aprobate inițial în sumă de 1518,6 mil. lei (125,5 mil. dol. SUA). Pe parcursul anului, reieșind din nivelul executării lucrărilor și efectuarea achizițiilor pe proiecte în curs de execuție, precum și inițierea proiectelor la nivel local sumele precizate pentru debursări au constituit 1275,6 mil. lei (100,44 mil. dol. SUA) sau cu 243,0 mil. lei mai puțin față de prevederile inițiale. În afară de acesta, pentru finanțarea acestor proiecte au participat și investitorii autohtoni cu suma granturilor de 0,9 mil. lei. Real au fost debursate granturi externe în sumă de 1242,3 mil. lei (97,68 mil. dol. SUA) și interne în sumă de 6,9 mil. lei. Nivelul executării a constituit 97,9 %. Donatorii principali de granturi pentru proiecte finanțate din surse externe au fost Banca Mondială (7,1%), Fondul Global (10,6%), Comisia Europeană (13,4%), Guvernul SUA (64,4%), Guvernul Germaniei (0,7%), Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (2,9%).

Pentru instituțiile publice, pe parcursul anului 2013, de la donatorii externi și investitorii și investitorii autohtoni, au fost debursate granturi în sumă de 101,0 mil. lei (planul aprobat inițial 17,0 mil. lei, planul precizat 96,4 mil. lei) și 29,1 mil. lei (planul aprobat inițial 15,3 mil. lei, planul precizat 33,1 mil. lei).

La capitolul *atragerii granturilor externe* în anul 2013 au fost semnate 8 Acorduri de granturi externe în sumă totală de aproximativ 94,5 mil. dolari SUA, inclusiv pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost contractate 7 granturi în sumă totală de 16,9 mil. dolari SUA și 1 grant acordat pentru susținerea bugetului de stat în sumă totală de 77,6 mil. dolari SUA.

Proiecte finanțate din surse externe

➤ Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei

1. Grantul adițional acordat de Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei pentru Proiectul „*Îmbunătățirea controlului Tuberculozei*”, în valoare de 0,05 mil. dolari SUA.

➤ Banca Mondială

2. Grantul acordat de către Banca Mondială pentru finanțarea Proiectului „*Consolidarea capacității Curții de Conturi a Republicii Moldova*”, în valoare de 1,0 mil. dolari SUA;

3. Grantul acordat de către Banca Mondială pentru finanțarea Proiectului „*Agricultura Competitivă*”, în valoare de 18,8 mil. SEK (echivalentul a 2,9 mil. dolari SUA);

4. Grantul acordat de către Banca Mondială pentru finanțarea Proiectului „*Integrarea copiilor cu dizabilități în școlile generale*”, în valoare de 2,9 mil. dolari SUA.

➤ Comisia Europeană

5. Grantul acordat de către Comisia Europeană pentru finanțarea Proiectului „*Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova și România privind produsele petroliere și alimentare*”, în valoare de 3,1 mil. EUR (echivalentul a 4,1 mil. dolari SUA);

6. Grantul acordat de către Comisia Europeană pentru realizarea Proiectului „*Îmbunătățirea serviciilor mobile terestre și avia- de intervenție de urgență, descărcare și reanimare acordate, în consecința dezastrelor majore în zona transfrontalieră*”, în valoare de 1,5 mil. EUR (echivalentul a 2,0 mil. dolari SUA).

7. Grantul acordat de către Comisia Europeană pentru realizarea Proiectului „*Conducta de interconectare a Sistemului național de transport gaze din România cu Sistemul de transport gaze din Republica Moldova pe direcția Iași-Ungheni*”, în valoare de 3,0 mil. EUR (echivalentul a 3,9 mil. dolari SUA).

Susținerea bugetului

➤ Comisia Europeană

8. Grantul acordat de către Comisia Europeană pentru realizarea „*Programului de suport în sectorul justiției*”, în valoare de 58,2 mil. EUR (echivalentul a 77,6 mil. dolari SUA).

La capitolul **intrări de granturi externe**, inițial a fost planificată suma de **2 595,6 mil. lei (214,5 mil. dolari SUA)**, inclusiv **1 518,6 mil. lei (125,5 mil. dolari SUA)** intrări de granturi destinate realizării proiectelor finanțate din surse externe și **1 077,0 mil. lei (89,0 mil. dolari SUA)** intrări de granturi externe destinate susținerii bugetului.

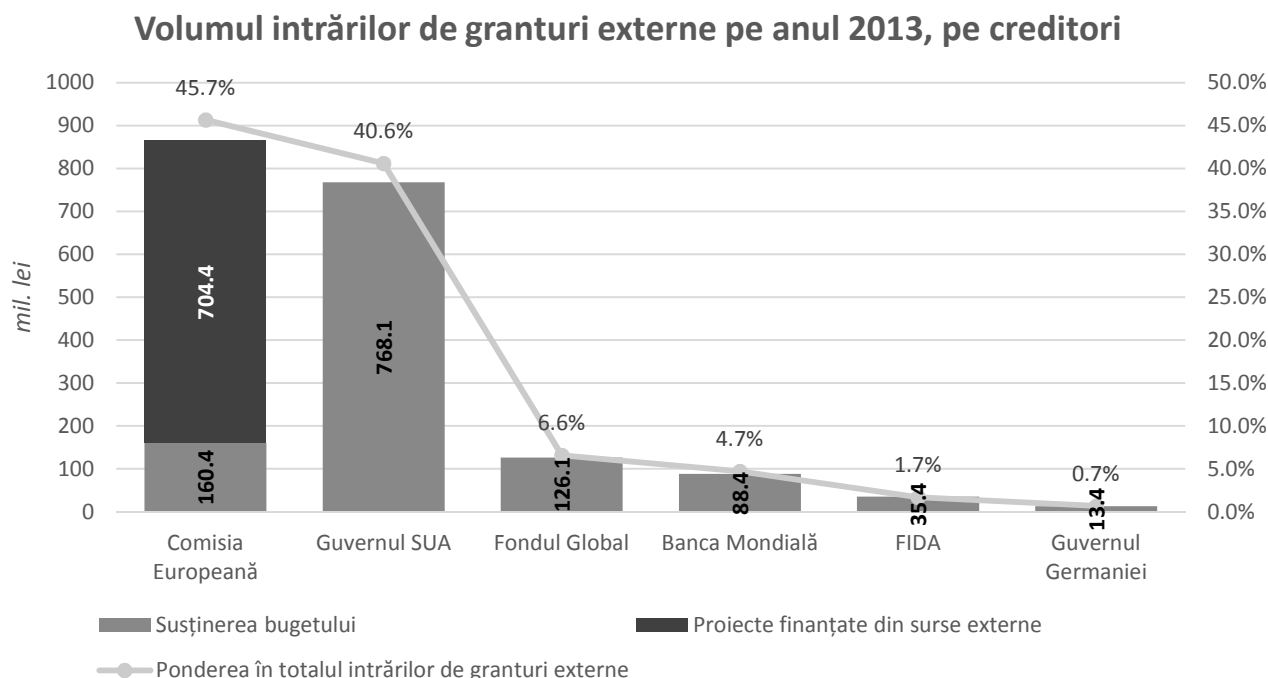
Ulterior, aceste sume au fost rectificate, intrările de granturi externe constituind **2 101,9 mil. lei (165,9 mil. dolari SUA)**, inclusiv **1 240,1 mil. lei (98,9 mil. dolari SUA)** intrări de granturi externe destinate realizării proiectelor finanțate din surse externe și **861,8 mil. lei (67,0 mil. dolari SUA)** intrări de granturi externe destinate susținerii bugetului.

Pe parcursul anului 2013 au avut loc **intrări de granturi externe** în sumă totală de **1 892,9 mil. lei (147,1 mil. dolari SUA)**, ceea ce reprezintă o executare de **90,1%** din suma anuală precizată, dintre care:

➤ pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – **1 188,5 mil. lei** (echivalentul a **93,4 mil. dolari SUA**), ceea ce reprezintă 62,8% din suma totală de intrări din granturi externe și o executare de 95,8% față de suma rectificată pe an, executare datorată în mare parte capacității de absorbție joasă, în special a proiectelor realizate în cadrul programului Compact;

➤ pentru susținerea bugetului – **704,4 mil. lei** (echivalentul a **53,7 mil. dolari SUA**), ceea ce reprezintă 37,2% din suma totală de intrări din granturi externe și o executare de 81,7% față de suma precizată pe an.

Pe parcursul anului 2013, suma totală a intrărilor de granturi destinată realizării proiectelor finanțate din surse externe, precum și susținerii bugetului a reprezentat o pondere de **8,4%** din suma totală a veniturilor bugetului de stat. Totodată, granturile externe destinate susținerii bugetului au reprezentat o pondere de **3,5%** din suma veniturilor pe componenta de bază ale bugetului de stat.

În structura intrărilor de granturi externe *pe donatori*, ponderea cea mai mare o deține Comisia Europeană cu 864,8 mil. lei (echivalentul a 66,3 mil. dolari SUA), urmată de Guvernul SUA cu 768,1 mil. lei (echivalentul a 60,0 mil. dolari SUA), Fondul Global cu 126,1 mil. lei (echivalentul a 10,0 mil. dolari SUA), Banca Mondială cu 88,4 mil. lei (echivalentul a 7,0 mil. dolari SUA), Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă cu 35,4 mil. lei (echivalentul a 2,9 mil. dolari SUA), urmat de Guvernul Germaniei - 13,4 mil. lei (echivalentul a 1,1 mil. dolari SUA) precum și alți donatori cu o pondere mai mică.

Analizând volumul intrărilor de granturi externe după structura donatorilor putem constata că ponderea cea mai mare revine Comisiei Europene (45,7%), urmată de Guvernul SUA (40,6%), Fondul Global (6,6%), Banca Mondială (4,7%), Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (1,8%) și Guvernul Germaniei (0,7%).

1.4 Neplățile la buget

La situația din 31 decembrie 2013, restanțele agenților economici la plățile în bugetul public național (fără penalități, amenzi, plăți prolongate) au însumat 1691,2 mil. lei. Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, restanțele la bugetul public național s-a majorat cu 9,1 % sau cu 141,4 mil. lei.

Această creștere a restanțelor a fost generată din contul creșterii restanțelor la plățile administrate de către Serviciul Fiscal de Stat cu 8,4 % sau cu 117,1 mil. lei, inclusiv din contul creșterii restanțelor la bugetul de stat și bugetele UAT – cu 19% (cu 124,1 mil. lei) creșterea restanțelor la fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală - cu 3,9 % (cu 0,7 mil. lei), iar la bugetul asigurărilor sociale de stat restanțele s-au diminuat cu 1,1 % (cu 7,7 mil. lei).

Restanțele la impozitele și taxele administrate de către Serviciul Vamal s-au majorat cu 24,3 mil. lei sau cu 15% mai mult față de anul precedent.

În structura restanțelor, partea preponderantă o deține plățile la impozitele și taxele administrate de către organele Serviciului Fiscal de Stat – 89,0% (1504,6 mil. lei). Restanțelor la impozitele și plățile administrate de către Serviciul Vamal le revin 11,0% (186,6 mil. lei).

În volumul total al restanțelor, restanțele față de bugetul de stat au constituit – 721,9 mil. lei (42,7% din suma totală), la bugetele UAT – 243,0 mil. lei (14,4% din suma totală), bugetul asigurărilor sociale de stat – 707,8 mil. lei (41,8% din suma totală), fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală - 18,5 mil. lei (1,1% din suma totală).

În aspect teritorial, *cele mai mari majorări ale restanțelor aferente plăților administrate de către Serviciul Fiscal de Stat* s-au admis la:

- **bugetul de stat** – restanța s-a majorat în 22 IFS teritoriale, cele mai mari majorări înregistrând IFS pe mun. Chișinău – 24,3%, mun. Bălți – 20,7% pe raioanele Șoldănești – 5,3 ori, Briceni – 3,3 ori, Hîncești – 3,2 ori, Telenești – 2,2 ori, Ungheni – 2,0 ori, Edineț – 1,5 ori, Florești – 1,5 ori, Glodeni – 1,5 ori.

- **bugetul unităților administrativ-teritoriale** – au înregistrat majorări de restanță 19 IFS teritoriale, cele mai mari majorări înregistrând IFS pe mun. Chișinău – 30,7%, pe raioanele Briceni – de 4 ori, Glodeni – 57,7%, Telenești – 43,2%, Ștefan-Vodă – 42,7%, Orhei – 38,3%.

- **bugetul asigurărilor sociale de stat** – au înregistrat majorări de restanță 7 IFS teritoriale, cele mai mari majorări înregistrând IFS pe mun. Chișinău – 4,2%, pe UTA Găgăuzia – 3,3%, pe raioanele Drochia – 10,7%, Briceni cu 10,4%, Orhei – cu 2,7%, Anenii Noi – 1,1%.

- **fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală** – au înregistrat majorări de restanță 14 IFS teritoriale, cele mai mari majorări înregistrând IFS pe raioanele Criuleni – 4,2 ori, Soroca – 2,9 ori, Briceni – 2,2 ori, Orhei – 2,1 ori.

Printre factorii care au contribuit la majorarea restanței sunt:

- calcularea sumelor în rezultatul controalelor fiscale, inclusiv prin metode indirecte, care sunt deseori contestate;
- neachitarea în termen a obligației fiscale din cauza situației economice precare la entitățile economice, precum și eschivarea de la plată;
- o bună parte din agenții economici care admit restanță nu dispun de patrimoniu (sau este gajat), au activitate stopată, sau lipsesc persoanele cu funcții de răspundere;
- limitarea acțiunilor organului fiscal în vederea recuperării creanțelor fiscale datorită efectuării reformei executorilor judecătorești.

Pe parcursul anului 2013, în urma aplicării măsurilor de conformare benevolă spre plată a restanțelor, precum și în urma aplicării modalităților de executare silită a obligației fiscale, au fost încasate restanțe în mărime de 839,5 mil. lei, dintre care în urma aplicării măsurilor de determinare spre conformare benevolă la plata restanțelor, la BPN au fost încasate restanțe în mărime de 370,1 mil. lei, iar în urma măsurilor și modalităților de executare silită, au fost încasați 469,4 mil. lei sau cu 42,3 mil. lei mai mult decât în anul 2012 sau cu 9,9% mai mult.

Astfel, pe parcursul anului 2013:

- au fost ridicate mijloace bănești din casieriile agenților economici restanțieri în sumă de 75,1 mil. lei;
- au fost încasate mijloace bănești de la conturile bancare ale contribuabililor restanțieri, precum și ale debitorilor acestora în sumă de 347,8 mil. lei;
- au fost sechestrate bunuri în valoare de 160,30 mil. lei;
- s-au comercializat bunuri sechestrate în valoare de 3,1 mil. lei;
- au fost restituite bunuri în rezultatul achitării benevole, în valoare de 43,5 mil. lei.

Concomitent, au fost suspendate operațiunile la conturile bancare la 13629 agenți economici, fiind înaintate 19774 de dispoziții de suspendare.

Structura restanțelor la plățile la buget, pe tipuri de impozite și taxe (fără amenzi, penalități și sume prolongate), la finele anului 2013, se prezintă în tabelul următor.

Denumirea	Suma totală	mil. lei inclusiv:	
		Organele fiscale	Organele vamale
Impozitul pe venitul din salariu	61,6	61,6	
Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător	89,1	89,1	
Impozitul funciar	36,9	36,9	
Impozitul pe bunurile imobiliare	36,6	36,6	
Taxa pe valoarea adăugată	641,8	488,9	152,9
Accize	17,4	7,2	10,1
Impozitele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	23,6		23,6
Alte impozite și taxe	57,9	57,9	
Contribuțiile de asigurări sociale de stat	707,8	707,8	
Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală	18,5	18,5	
Total	1691,2	1504,6	186,6

Întru acordarea sprijinului necesar contribuabililor în direcția reanimării activității acestora, de către inspectoratele fiscale de stat teritoriale au fost încheiate, conform prevederilor art.180 din Codul fiscal, 465 de contracte de eşalonare sau amânare a termenului de stingere a obligațiilor fiscale (166 contracte – au fost reziliate), în sumă totală de 102,1 mil. lei.

În afara de aceasta, la situația din 31 decembrie 2013, restanțele la achitarea sancțiunilor financiare la buget s-au cifrat în sumă de circa 413,9 mil. lei, inclusiv sancțiunile financiare aplicate de Serviciul Fiscal – 389,1 mil. lei și Serviciul Vamal – 24,8 mil. lei, iar suma restanțelor la majorările de întârziere neachitate a constituit 568,1 mil. lei, inclusiv aplicate de Serviciul Fiscal – 474,7 mil. lei și aplicate de Serviciul Vamal – 93,4 mil. lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2013, suma totală a restanțelor agenților economici față de bugetul public național (suma principală, sumele prolongate, eşalonate, penalități și sancțiuni financiare) a constituit 2775,3 mil. lei și s-a majorat comparativ cu 31 decembrie 2012 cu 433,9 mil. lei sau cu 18,5%.

2. Executarea părții de cheltuieli a bugetului public național

Partea de cheltuieli a bugetului public național în anul 2013 a fost stabilită inițial în sumă de 38338,9 mil. lei, care pe parcursul anului a fost majorată cu 1757,5 mil. lei (ținând cont de transferurile între bugete), dintre care cheltuielile bugetului de stat – cu 919,0 mil. lei, cheltuielile bugetele unităților administrativ-teritoriale – cu 1204,8 mil. lei, cheltuielile bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență socială – cu 151,0 mil. lei și 141,1 mil. lei, respectiv. Astfel, cheltuielile bugetului public național, cu modificările efectuate, au fost precizate în sumă de 40096,4 mil. lei, fiind realizate în sumă de 38651,3 mil. lei sau la nivel de 96,4 % din prevederile anuale.

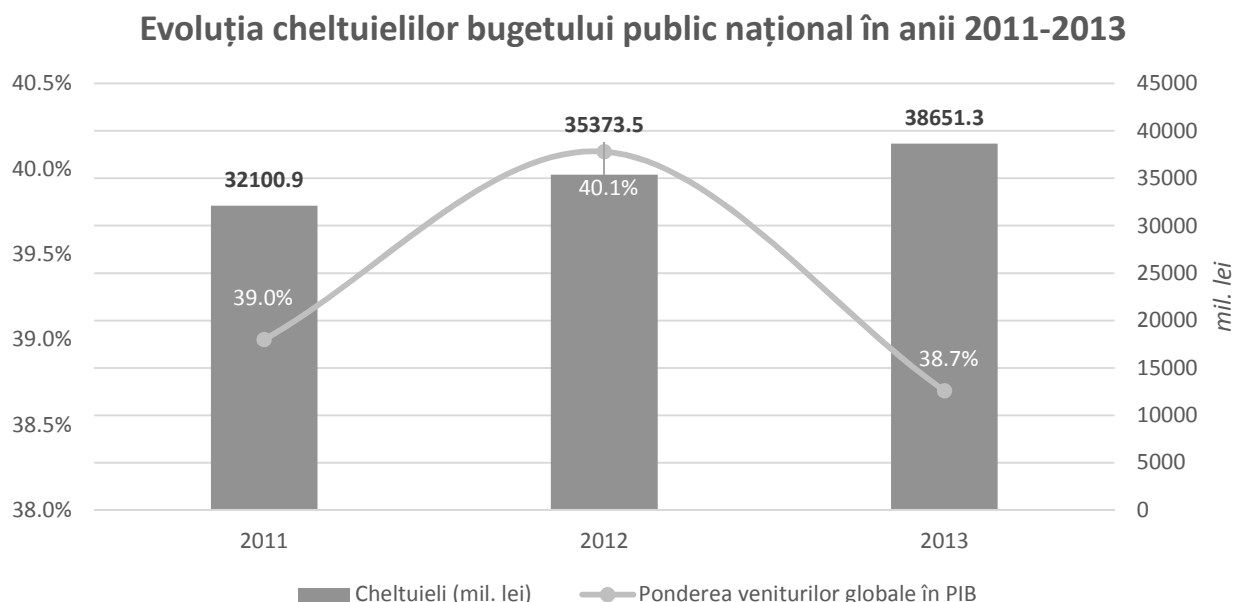
Conform rapoartelor anuale, la cheltuieli comparativ cu prevederile incluse în bugetele respective, au rămas neutilizate 1445,1 mil. lei dintre care la bugetul de stat – 629,3 mil. lei, la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 706,1 mil. lei, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență socială – 49,6 mil. lei și 93,2 mil. lei, respectiv. Explicațiile de rigoare privind executarea cheltuielilor bugetului de stat se conțin în capitolul V.B al prezentului Raport.

Examinând realizarea părții de cheltuieli pe tipuri de bugete se constată că, la un nivel mai jos decât cel mediu de realizare pe bugetul public național (96,4 %), s-a format la partea de cheltuieli a bugetelor unităților administrativ-teritoriale – 93,1 %.

În aspect funcțional, la nivel mai jos decât media pe bugetul public național (96,4%), s-au valorificat alocațiile bugetare în ramurile: completarea rezervelor de stat - 69,7%, protecția mediului înconjurător – 78,2%, alte servicii legate de activitatea economică – 85,9%, complexul pentru combustibil și energie – 86,8%, gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 89,6%, agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor – 90,4%.

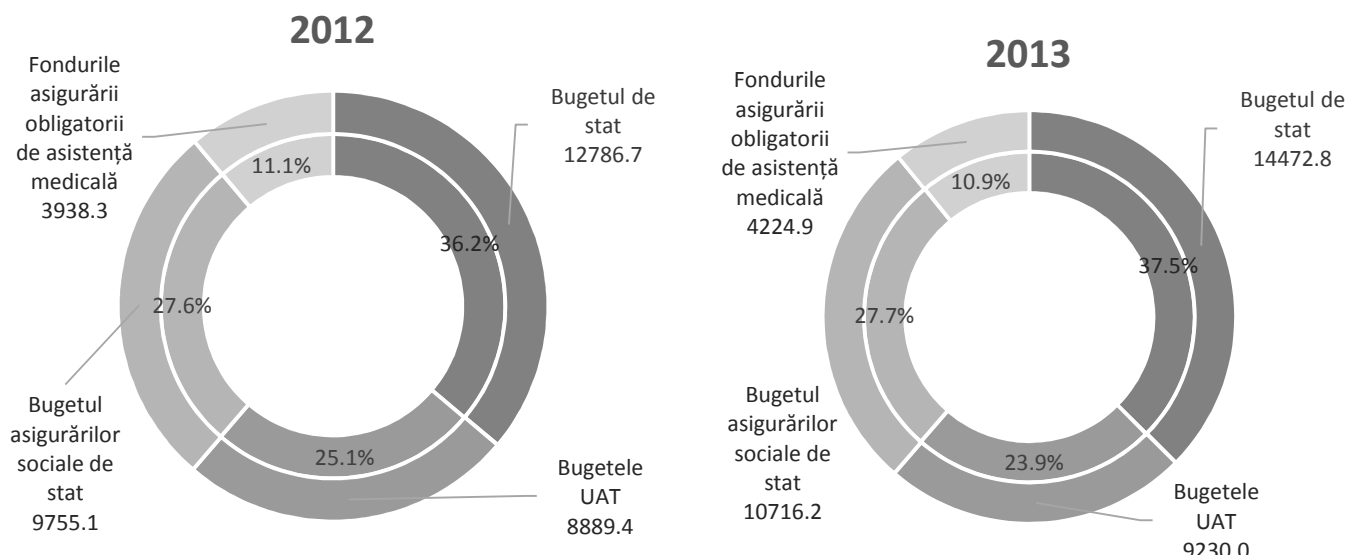
În valoare nominală cheltuielile bugetului public național în anul 2013 au depășit cu 3277,8 mil. lei sau cu 9,3 % nivelul anului 2012 și cu 6550,4 mil. lei sau cu 20,4 % – nivelul anului 2011. În raport cu PIB, cheltuielile publice au constituit 38,7 % și denotă o reducere de 1,4 puncte procentuale față de anul 2012 și de 0,3 puncte procentuale față de anul 2011.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2011-2013, se prezintă în diagrama următoare.

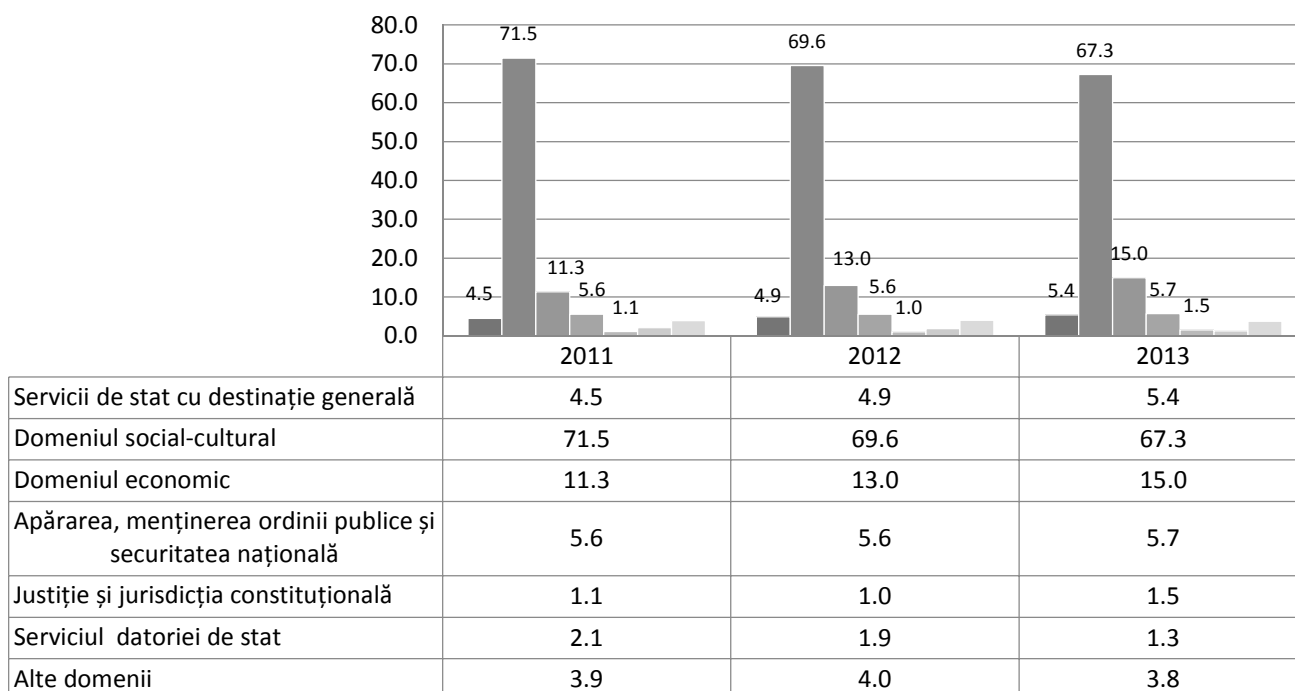
În aspectul structurii cheltuielilor bugetului public național, în anul 2013 comparativ cu anul 2012 se atestă o creștere cu 1,3 puncte procentuale a ponderii cheltuielilor bugetului de stat și o descreștere cu 1,2 puncte procentuale a ponderii cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale (BUAT), ponderea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM) fiind practic la același nivel.

Structura cheltuielilor bugetului public național în anii 2012-2013 pe tipuri de bugete (ținând cont de transferurile între bugete) se prezintă în următoarele diagrame.

Ținând cont de structura sectorială a cheltuielilor, bugetul rămâne orientat social. Pentru blocul social de cheltuieli în anul 2013 s-au utilizat 67,3 % din cheltuielile publice, pentru cele de ordin economic – 15,0 %, pentru apărare, menținerea ordinii publice și securitatea națională – 5,7 %, pentru serviciile de stat cu destinație generală – 5,4 % și pentru serviciul datoriei de stat – 1,3 %.

Structura cheltuielilor bugetului public național în aspect funcțional, în anii 2011 – 2013 se prezintă în diagrama următoare.

Datele privind executarea bugetului public național pe clasificarea funcțională se prezintă în Formularul nr. 1 la Raport.

În aspectul categoriilor economice, cheltuielile curente au constituit 81,9 % din suma totală a cheltuielilor publice, fiind realizate la nivel de 97,8 % față de prevederi, iar cele capitale - 18,4 % din suma totală a cheltuielilor publice, fiind realizate la nivel de 88,9 % față de prevederi.

Cheltuielile de personal stabilite inițial în sumă de 8594,5 mil. lei, au fost modificate pe parcursul anului, în rezultatul revizuirii acestora de către autoritățile publice centrale și ajustării limitelor de cheltuieli de personal la necesitățile reale, fiind precizate până la 8422,0 mil. lei și executate în sumă de 8296,2 mil.lei, sau la nivel de 98,5 % din prevederi.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2011-2013, în aspect economic, se prezintă în tabelul următor.

	2011			2012			2013			2013/2012		
	mil.lei	%% în total	%% în PIB (82349)	mil.lei	%% în total	%% în PIB (88228)	mil.lei	%% în total	%% în PIB (99879)	(+;-)	%% în total	%% în PIB
Cheltuieli, total	32100,9	100,0	39,0	35373,5	100,0	40,1	38651,3	100,0	38,7	3277,8		-1,4
Cheltuieli curente	27841,0	86,7	33,8	29959,4	84,7	34,0	31640,1	81,9	31,7	1680,7	-2,8	-2,3
<i>din care:</i>												
Cheltuieli de personal	7700,0	24,0	9,4	8506,1	24,0	9,6	8296,2	21,5	8,3	-209,9	-2,6	-1,3
Plata mărfurilor și serviciilor	7266,3	22,6	8,8	7860,7	22,2	8,9	8810,8	22,8	8,8	950,1	0,6	-0,1
<i>din contul fondurilor de asigurări în medicină</i>	<i>3579,8</i>	<i>11,2</i>	<i>4,3</i>	<i>3837,6</i>	<i>10,8</i>	<i>4,3</i>	<i>4083,8</i>	<i>10,6</i>	<i>4,1</i>	<i>246,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
Transferuri în scopuri de producție	1056,9	3,3	1,3	1228,0	3,5	1,4	1336,7	3,5	1,3	108,7	0,0	-0,1
Transferuri către populație	10855,5	33,8	13,2	11258,1	31,8	12,8	12230,4	31,6	12,2	972,3	-0,2	-0,5
<i>din contul bugetului asigurărilor sociale de stat</i>	<i>9201,5</i>	<i>28,7</i>	<i>11,2</i>	<i>9740,1</i>	<i>27,5</i>	<i>11,0</i>	<i>10697,5</i>	<i>27,7</i>	<i>10,7</i>	<i>957,4</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,3</i>
Alte cheltuieli	289,0	0,9	0,4	412,1	1,2	0,5	439,1	1,1	0,4	27,0	0,0	0,0
Dobânzi	673,3	2,1	0,8	694,4	2,0	0,8	526,9	1,4	0,5	-167,5	-0,6	-0,3
Cheltuieli capitale	4321,5	13,5	5,2	5553,2	15,7	6,3	7117,6	18,4	7,1	1564,4	2,7	0,8
Creditarea netă	-61,6	-0,2	-0,1	-139,1	-0,4	-0,2	-106,4	-0,3	-0,1	32,7	0,1	0,1

Comparativ cu anul 2012, cheltuielile curente s-au majorat în sumă nominală cu 1680,7 mil. lei sau cu 5,6 %, dar s-au micșorat ca pondere în cheltuielile totale și ca pondere în PIB cu 2,8 și cu 2,3 puncte procentuale, respectiv. La rândul său s-au majorat și cheltuielile capitale în valoare nominală cu 1564,4 mil. lei sau cu 28,2 %, iar ca pondere în suma totală - cu 2,7 puncte procentuale, și ca pondere în PIB - cu 0,8 puncte procentuale, asigurând astfel tendința spre dezvoltare a cheltuielilor bugetului.

3. Rezultatele executării bugetului public național (deficit/excedent și sursele de finanțare)

Inițial, deficitul bugetul public național pentru anul 2013 a fost estimat în sumă de 1164,9 mil. lei sau la nivel de 1,2 % din PIB.

În condițiile revizuirii veniturilor, cheltuielilor pe parcursul anului 2013 și a surselor de finanțare a deficitului, deficitul bugetului public național pe anul 2013 estimat a constituit circa 3044,1 mil. lei, sau 3,1 % din PIB.

	Proгноza inițială	Proгноza precizată	Executat
PIB	99400,0	97600,0	99879,0
Venituri	37174,0	37052,3	36899,5
% în PIB	37,4	38,2	36,9
Cheltuieli	38338,9	40096,4	38651,3
% în PIB	38,6	41,0	38,7
Deficit (-)	-1164,9	-3044,1	-1751,8
% în PIB	-1,2	-3,1	-1,8

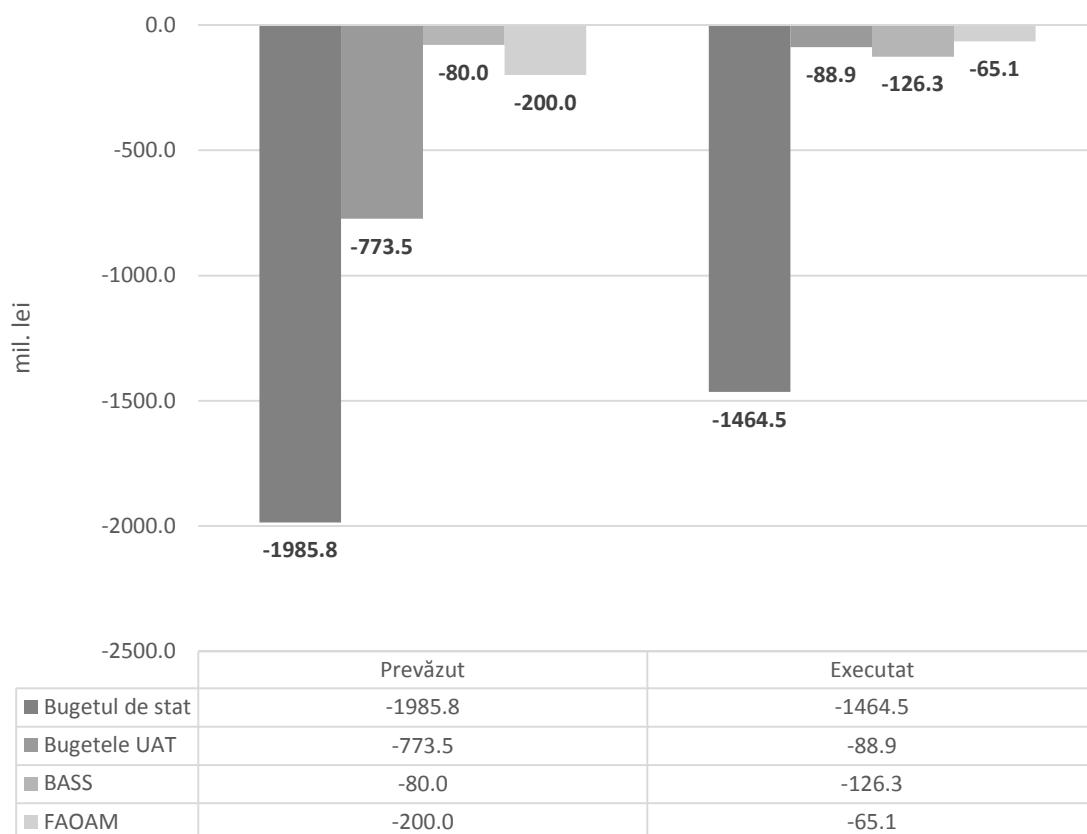
Executarea bugetului public național s-a încheiat cu un deficit bugetar în sumă de 1751,8 mil. lei, față de prevederile anuale în sumă de 3044,1 mil. lei. Raportat la PIB, deficitul menționat reprezintă 1,8 %, cu 0,3 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2012.

Sursele de finanțare a deficitului bugetului public național s-au constituit din: venituri de la valorile mobiliare de stat emise pe piața primară în sumă de 610,0 mil. lei, răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare – 93,1 mil. lei, împrumuturile debursate de către donatorii externi și creditorii interni – 1728,2 mil. lei, mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public – 320,6 mil. lei, alte surse interne – 143,8 mil. lei (diferența dintre cursul de schimb, mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor, plăți garanție și plăți în avans) și utilizarea soldurilor la conturile bugetelor respective în sumă de 185,5 mil. lei. Totodată, în anul de raportare au fost onorate obligațiuni față de creditorii interni și externi în sumă de 1143,2 mil. lei.

Bugetul de stat, cu modificările operate pe parcursul anului, a fost prevăzut cu un deficit în sumă de 1985,8 mil. lei. Conform rezultatelor executării bugetului de stat suma acestuia a constituit 1464,5 mil. lei. Deficitul a fost finanțat din sursele interne și externe ale bugetului de stat.

La bugetele unităților administrativ-teritoriale a fost prevăzut un deficit în sumă de 773,5 mil. lei, dar în rezultatul executării anuale s-a înregistrat un deficit în sumă de 88,9 mil. lei. Deficitul a fost finanțat din sursele interne și externe a bugetelor respective.

Structura deficitului BPN în anul 2013

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2013 a fost încheiat cu un deficit în sumă de 126,3 mil. lei, în condițiile că acest buget a fost aprobat cu un deficit de 80,0 mil.lei. Deficitul a fost finanțat din contul mijloacelor bănești la conturi.

Executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală s-a încheiat cu un deficit în sumă de 65,1 mil. lei, față de cel prevăzut în sumă de 200,0 mil. lei. Deficitul a fost finanțat din contul utilizării mijloacelor bănești la conturi.

La situația din 31 decembrie 2013, soldurile mijloacelor la conturile bugetelor de toate nivelurile s-au redus față de situația din 31 decembrie 2012 cu 185,5 mil. lei și au însumat 2815,5 mil. lei, inclusiv pe bugete:

- bugetul de stat – 1619,9 mil. lei (s-a redus cu 129,8 mil.lei față de 31.12.2012);
- bugetele unităților administrativ-teritoriale – 832,3 mil. lei (s-a majorat cu 135,7 mil.lei față de 31.12.2012);
- bugetul asigurărilor sociale de stat – 78,9 mil. lei (s-a redus cu 126,3 mil.lei față de 31.12.2012);
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 284,4 mil. lei (s-a redus cu 65,1 mil.lei față de 31.12.2012).

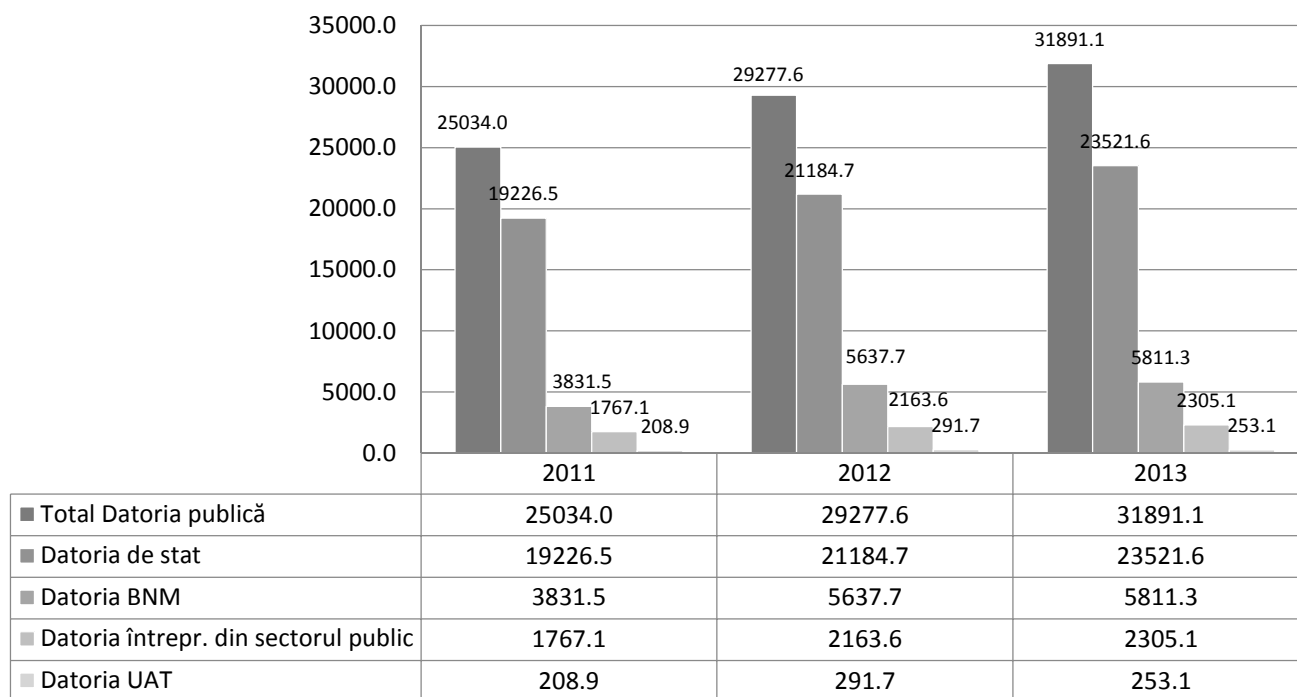
4. Datoria publică

La situația din 31 decembrie 2013, soldul datoriei publice s-a majorat comparativ cu sfârșitul anului 2012 cu 2 613,5 mil. lei sau cu 8,9% și a constituit **31 891,1 mil. lei**, fiind format din:

- Datoria de stat – 23 521,6 mil. lei;
- Datoria BNM – 5 811,3 mil. lei;
- Datoria întreprinderilor din sectorul public – 2 305,1 mil. lei;
- Datoria UAT – 253,1 mil. lei.

Conform datelor operative privind PIB-ul pentru anul 2013, ponderea datoriei publice în PIB, la situația din 31 decembrie 2013, a constituit **31,9%**, înregistrând o diminuare în raport cu sfârșitul anului 2012 cu 1,3 p.p.

Evoluția datoriei publice pe componente, 2011-2013

Modificarea soldului datoriei publice la situația din 31 decembrie 2013 în comparație cu sfârșitul anului 2012 este condiționată de majorarea soldului componentelor care formează datoria publică cu excepția datoriei UAT. Astfel, în cea mai mare măsură s-a majorat soldul datoriei de stat - cu 2 336,9 mil. lei, după care urmează soldul datoriei BNM - cu 173,6 mil. lei și soldul datoriei întreprinderilor din sectorul public - cu 141,6 mil. lei. Soldul datoriei UAT, în această perioadă, s-a diminuat cu 38,5 mil. lei.

În structura datoriei publice pe componente, partea majoră îi revine datoriei de stat - cu ponderea de 73,8%, urmată de datoria BNM – 18,2%, datoria întreprinderilor din sectorul public – 7,2% și datoria UAT – 0,8%.

Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2012, este de menționat majorarea ponderii datoriei de stat cu 1,4 p.p. și respectiv diminuarea ponderii datoriei BNM cu 1,0 p.p., datoriei întreprinderilor din sectorul public cu 0,2 p.p., și a datoriei UAT cu 0,2 p.p.

La situația din 31 decembrie 2013, datoria publică externă a constituit **23 175,3 mil. lei** (sau 72,7% din soldul datoriei publice), iar datoria publică internă a constituit **8 715,9 mil. lei** (27,3%). Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2012, ponderea datoriei publice externe în datoria publică totală s-a majorat cu 0,1 p.p.

În ce privește, arieratele la împrumuturile sectorului public, acestea au înregistrat la 31 decembrie 2013, valoarea de **407,0 mil. lei**, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public și ale UAT. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2012, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a diminuat cu 23,5 mil. lei.

Arierate la împrumuturile externe a sectorului public nu au fost înregistrate.

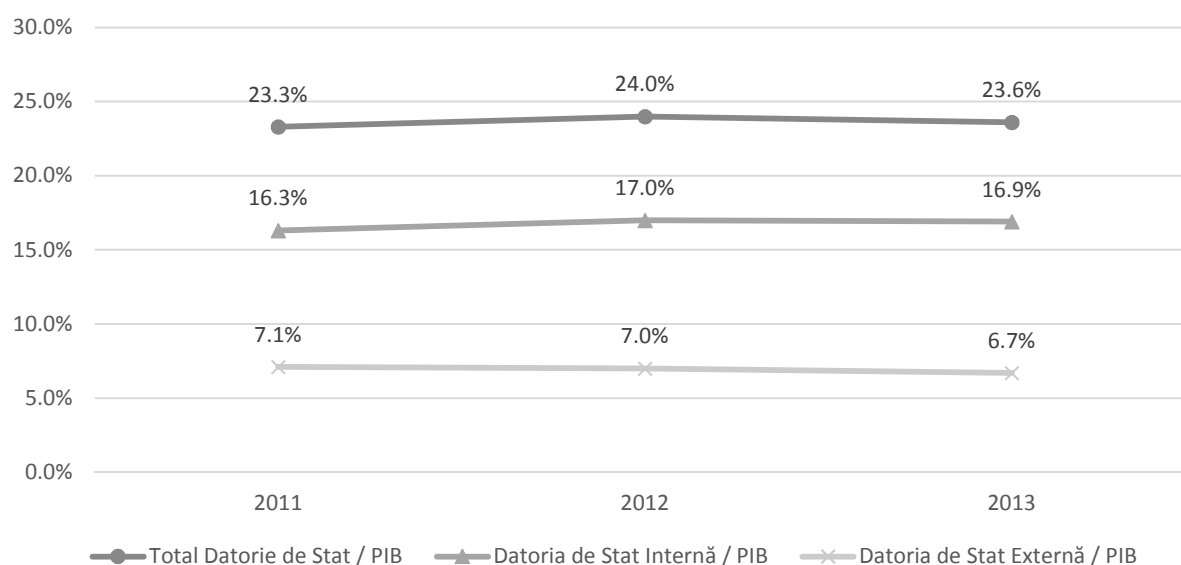
Datoria de stat

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2013, a fost aprobat inițial plafonul datoriei de stat în sumă de **21 550,4 mil. lei**. Ulterior, această sumă a fost precizată și a constituit **24 141,8 mil. lei**.

La situația din 31 decembrie 2013, soldul datoriei de stat a constituit **23 521,6 mil. lei**, majorându-se cu 2 336,9 mil. lei sau 11,0 % față de sfârșitul anului 2012, ca rezultat al sporirii soldului datoriei de stat externe cu 1 820,0 mil. lei și respectiv a datoriei de stat interne cu 516,9 mil. lei.

Ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 31 decembrie 2013, a constituit **23,6%**, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2012 cu 0,4 p.p.

Dinamica datoriei de stat în Produsul Intern Brut (PIB), 2011-2013 (%)

Datoria de stat externă

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2013, a fost aprobat inițial plafonul datoriei de stat externe în sumă de **15 154,7 mil. lei (1 251,4 mil. dolari SUA)**. Ulterior, această sumă a fost precizată și a constituit **17 466,0 mil. lei (1 333,3 mil. dolari SUA)**.

La situația din 31 decembrie 2013, soldul datoriei de stat externe a constituit **16 845,8 mil. lei (1 290,2 mil. dolari SUA)**, inclusiv 16 799,4 mil. lei (1 286,6 mil. dolari SUA) – datoria de stat externă directă și 46,4 mil. lei (3,6 mil. dolari SUA) – datoria de stat externă garantată asumată.

Conform structurii pe instrumente, datoria de stat externă, la sfârșitul anului 2013, a fost compusă din împrumuturi de stat în sumă de **14 478,8 mil. lei (1 108,9 mil. dolari SUA)** și alocarea DST în sumă de **2 367,0 mil. lei (181,3 mil. dolari SUA)**.

Soldul datoriei de stat externe, exprimat în lei moldovenești, s-a majorat de la începutul anului 2013 cu 1 820,0 mil. lei sau cu 12,1%. Această evoluție se datorează majorării ratei de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA la situația din 31 decembrie 2013, precum și datorită majorării soldului datoriei de stat externe *exprimat în dolari SUA*.

În aceeași perioadă, soldul datoriei de stat externe exprimat în *dolari SUA* a înregistrat o *majorare de 44,6 mil. dolari SUA* sau cu 3,6%, creștere justificată de valoarea pozitivă a finanțării externe nete în sumă de 42,2 mil. dolari SUA, precum și de fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de 2,4 mil. dolari SUA.

Ca pondere în PIB, datoria de stat externă a înregistrat **16,9 %**, diminuându-se cu 0,1 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2012.

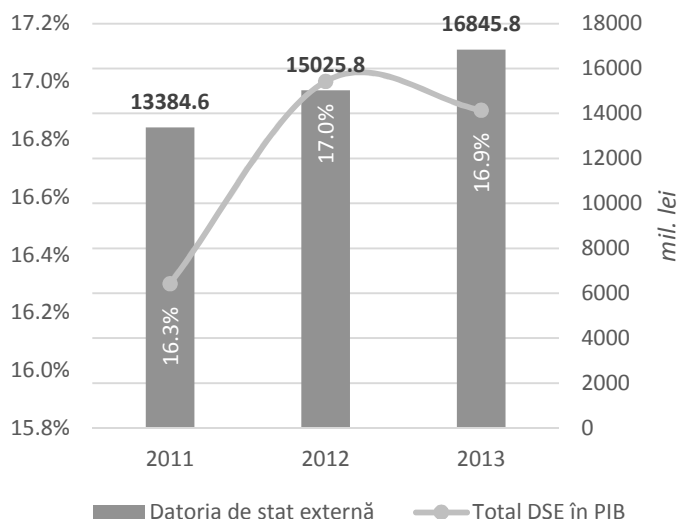
În structura datoriei de stat externe pe creditorii, se observă tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali, în timp ce datoria față de creditorii bilaterali și comerciali a continuat să scadă. Astfel, datoria de stat externă față de *creditorii multilaterali*, la situația din 31 decembrie 2013, a constituit 14 455,0 mil. lei (1 107,1 mil. dolari SUA) sau 85,8% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 1 917,1 mil. lei (67,7 mil. dolari SUA) mai mare decât la finele anului 2012. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 48,3%, urmată de FMI – cu 29,6 %, BEI – cu 7,8%, FIDA – cu 5,8% și alți creditorii cu o pondere sub 5 % fiecare.

Datoria de stat externă față de *creditorii bilaterali* a constituit 2 344,5 mil. lei (179,6 mil. dolari SUA) sau 13,9% din soldul datoriei de stat externe, diminuându-se cu 75,4 mil. lei (21,0 mil. dolari SUA) comparativ cu sfârșitul anului 2012. Guvernului Rusiei îi revine ponderea majoră de 39,0% din datoria de stat externă față de creditorii bilaterali.

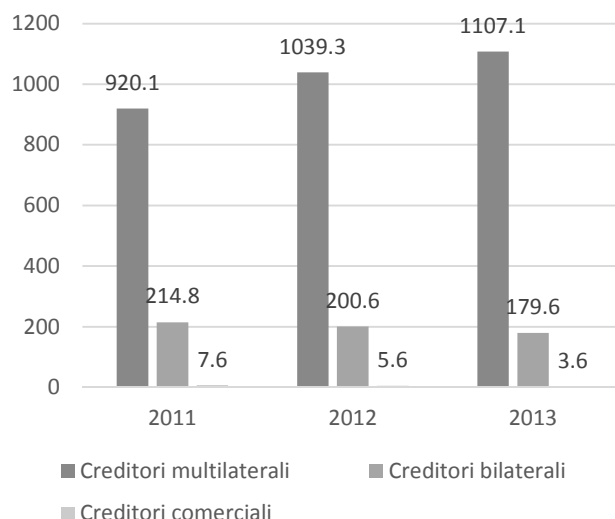
Datoria de stat externă față de *creditorii comerciali* a însumat 46,4 mil. lei (3,6 mil. dolari SUA) sau 0,3% din soldul datoriei de stat externe, diminuându-se cu 21,7 mil. lei (2,1 mil. dolari SUA) față de sfârșitul anului 2012.

Datoria de stat externă față de creditorii comerciali este formată integral din datoria față de banca germană AKA Ausfuhrkredit-Ge.

Evoluția datoriei de stat externe și a ponderii acesteia în PIB, 2011-2013

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 2011-2013

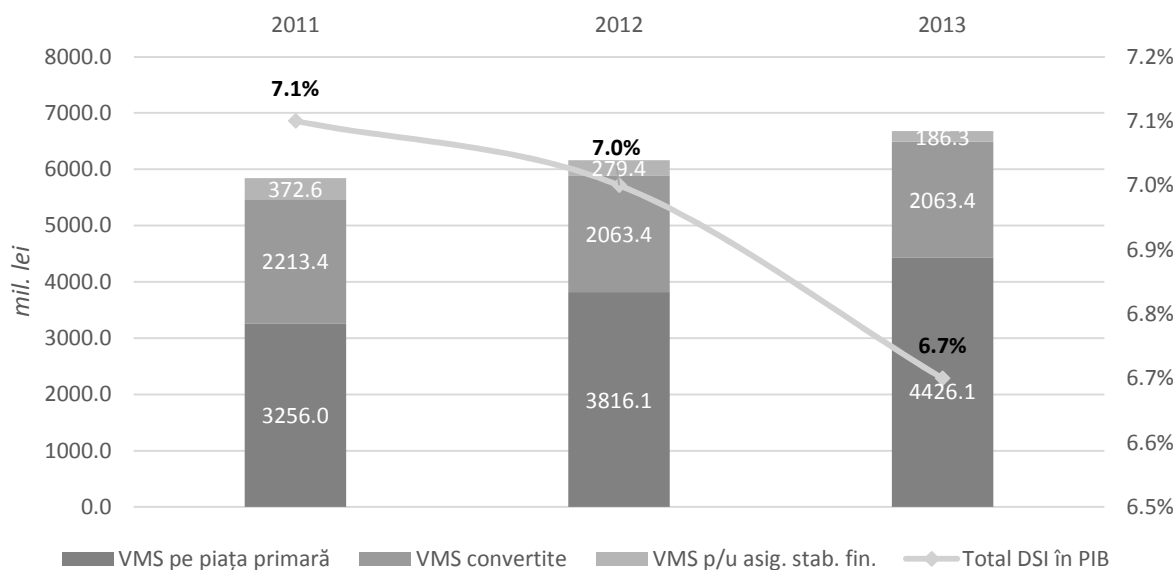
Datoria de stat internă

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2013, a fost aprobat inițial plafonul datoriei de stat interne în sumă de **6 395,7 mil. lei**. Ulterior, această sumă a fost precizată și a constituit **6 675,8 mil. lei**.

La situația din 31 decembrie 2013, soldul datoriei de stat interne a constituit **6 675,8 mil. lei**, dintre care:

- VMS emise pe piața primară - 4 426,1 mil. lei (66,3%);
- VMS convertite - 2 063,4 mil. lei (30,9%);
- VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare - 186,3 mil. lei (2,8%).

Evoluția și structura datoriei de stat interne 2011-2013

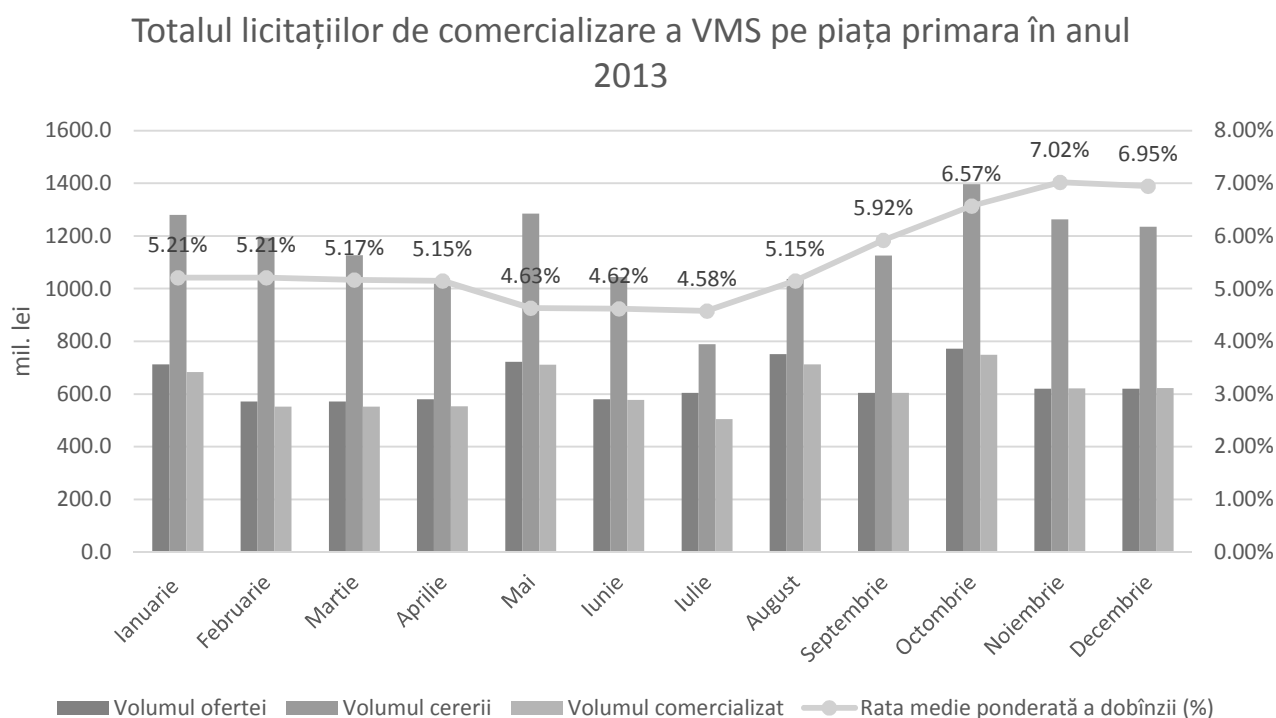

Comparativ cu situația din 01 ianuarie 2013, soldul datoriei de stat interne s-a majorat cu **516,9 mil. lei** sau cu 8,4 %. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul majorării

emisiunii VMS pe piața primară cu 610,0 mil. lei și răscumpărării VMS pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 93,1 mil. lei

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat **6,7 %**, micșorându-se comparativ cu anul 2012 cu 0,3 p.p.

Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară. Pe parcursul anului 2013, prin cele 64 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 7 710,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 13 796,4 mil. lei, fiind superioară ofertei cu 6 086,4 mil. lei sau de 1,8 ori.

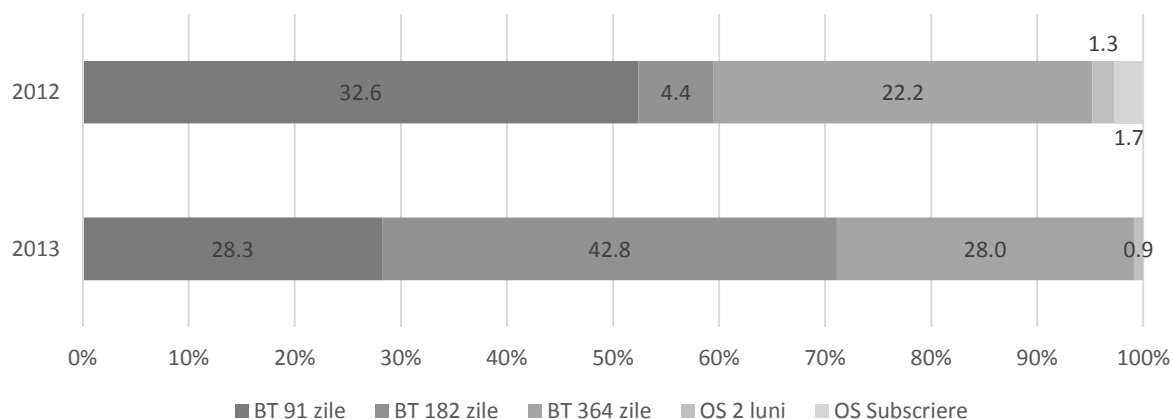

Ca rezultat, au fost vândute VMS la prețul de cumpărare în sumă de **7 443,8 mil. lei**, ceea ce este cu 561,2 mil. lei mai mult decât volumul VMS comercializat în anul 2012. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de **6 833,8 mil. lei**

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 4 tipuri de VMS. Valorile mobiliare de stat cu scadența pînă la un an (bonuri de trezorerie) au fost emise pe trei termene: 91 zile, 182 și 364 zile, iar VMS cu termen mediu de circulație (obligațiuni de stat) - pe termen de 2 ani. Pe parcursul anului 2013 nu au fost plasate obligațiuni de stat prin subscriere.

În vederea realizării unor obiective specifice ale Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2013-2015)”, precum și a propunerii de politică publică „Majorarea termenelor de scadență a valorilor mobiliare de stat și extinderea categoriilor de investitori la piața valorilor mobiliare de stat”, pe parcursul anului 2013 a continuat modificarea treptată a structurii emisiunii VMS pe piața primară, preferință fiind acordată instrumentelor cu termen mai lung de circulație. Astfel, Ministerul Finanțelor a majorat volumul ofertei de bonuri de trezorerie cu scadența 182 și 364 zile, de la 60,0 mil. lei pînă la 67,0 mil. lei și de la 37,0 mil. lei pînă la 45,0 mil. lei respectiv. Concomitent, a fost micșorat volumul ofertei de BT cu scadența 91 zile, de la 43,0 mil. lei pînă la 40,0 mil. lei.

Structura VMS comercializate pe piața primar, 2012-2013

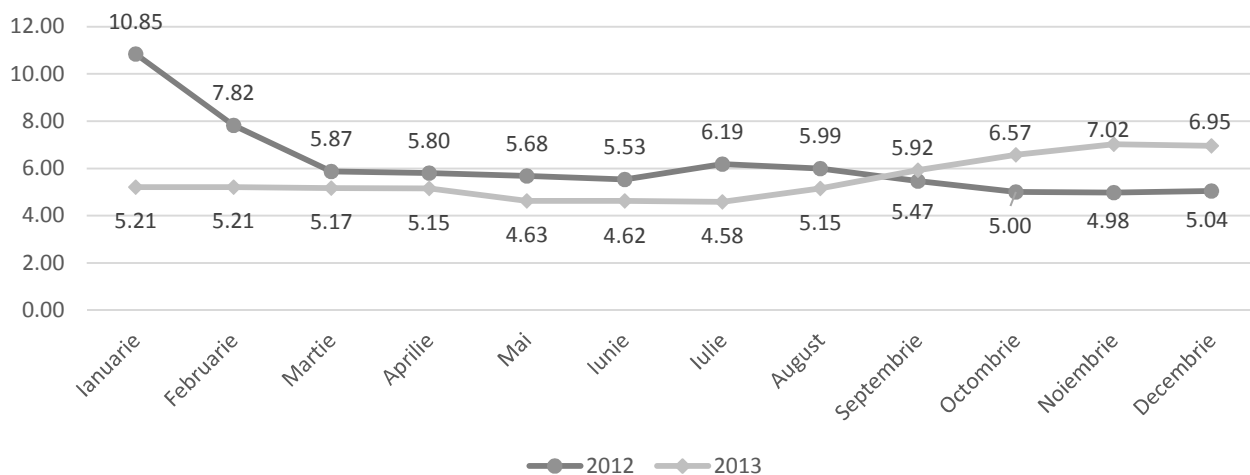
Ca rezultat al măsurilor întreprinse, ponderea majoră în totalul VMS comercializate în anul 2013 o dețin bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile cu 42,8%, urmată de cele cu scadența de 91 zile (28,3%) și 364 zile (28,0%). Comparativ cu anul 2012, ponderea bonurilor de trezorerie cu scadența 91 zile s-a diminuat cu 4,3 p.p., concomitent majorându-se ponderea bonurilor de trezorerie cu scadența 364 zile și 182 zile cu 5,8 p.p. și 0,6 p.p. respectiv.

Totodată, în anul 2013 au fost comercializate Obligațiuni de stat cu dobânda flotantă pe termen de 2 ani în sumă totală de **69,5 mil. lei**. Comparativ cu anul 2012, volumul comercializat al Obligațiunilor de stat cu scadența 2 ani s-a micșorat cu **17,8 mil. lei** în legătură cu micșorarea cererii la acestea.

Pe parcursul anului 2013 au fost răscumpărate obligațiuni prin subscriere emise anterior în sumă de 70,0 mil. lei.

În scopul menținerii unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS, Ministerul Finanțelor pe parcursul anului 2013 permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a plasat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Rata medie a dobânzii nominală la VMS pe parcursul anului 2013 a constituit **5,55%**, fiind cu **0,55 p.p** mai mică comparativ cu anul 2012. Totodată, în perioada mai-iulie 2013 au fost înregistrate cele mai mici rate ale dobânzii – circa **4,6%**, micșorându-se comparativ cu luna ianuarie 2013 cu 0,6 p.p

Dinamica ratei anuale ponderate a dobânzii la VMS emise pe piața primară, 2012-2013

Băncile comerciale în anul 2013 continuă să rămână principalii cumpărători ai VMS, ponderea cărora în totalul VMS procurate a constituit circa **96,5%**.

La situația din 31 decembrie 2013, volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație a constituit **4 426,1 mil. lei**, inclusiv prin licitații 4 375,8 mil. lei și prin subscriere 50,3 mil. lei. Ponderea majoră în totalul VMS aflate în circulație, o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (47,1%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (36,6%) și 91 zile (11,6%). Comparativ cu situația de la finele anului 2012, bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile în circulație s-au majorat cu 7,1 p. p., iar bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile și 91 zile s-au micșorat cu 2,4 p. p. și 2,9 p. p. respectiv.

Ca rezultat al modificării structurii emisiunilor VMS pe piața primară în anul 2013, scadența medie ponderată anuală a VMS aflate în circulație la situația din 31 decembrie 2013 s-a majorat cu 5 zile față de situația de la începutul anului și a constituit **212 zile**.

În anul 2013, întru dezvoltarea pieței VMS, a fost ajustat cadrul normativ aferent valorilor mobiliare de stat la condițiile de implementare a platformei unice de tranzacționare a instrumentelor monetar-valutare. Astfel, Ministerul Finanțelor în comun cu Banca Națională a Moldovei au aprobat la 17 mai 2013 Regulamentul cu privire la plasarea și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat în forma de înscrieri în conturi. Din data intrării în vigoare a Regulamentului, 01 iulie 2013, operațiunile de plasare a valorilor mobiliare de stat sînt organizate prin intermediul sistemului informațional Bloomberg Auction System (BAS).

Totodată, întru dezvoltarea pieței secundare a valorilor mobiliare de stat, diversificarea gamei de instrumente financiare tranzacționate la bursa de valori (piața reglementată) și sporirea accesului investitorilor la valorile mobiliare de stat, Ministerul Finanțelor în comun cu Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), Banca Națională a Moldovei, Bursa de Valori și Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei au elaborat Conceptul privind mecanismul general de tranzacționare a valorilor mobiliare de stat cu termen de circulație mai mare de un an la bursa de valori, care a fost aprobat la 14 decembrie 2013 de către CNPF.

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2013 valorile mobiliare de stat convertite au constituit **2 063,4 mil. lei** sau 33,5%.

În anul 2013, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 8 253,6 mil. lei. Termenul mediu de circulație a VMS convertite a constituit 91 zile.

Rata medie ponderată a dobînzii pentru VMS convertite răscumpărate în anul 2013 a constituit **4,28%**, ce este cu 2,75 p.p. mai mică comparativ cu anul 2012.

Ținînd cont de mersul executării bugetului de stat pe parcursul anului și necesitățile prioritizării programelor de cheltuieli, în anul 2013 nu au fost răscumpărate din portofoliul Băncii Naționale a Moldovei valorile mobiliare de stat convertite în sumă de 200,0 mil. lei aprobate inițial prin Legea bugetului de stat pe anul 2013. Astfel, soldul valorilor mobiliare de stat convertite a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 31 decembrie 2013 a constituit **2 063,4 mil. lei** sau 30,9% din soldul datoriei de stat interne.

La situația din 01 ianuarie 2013, volumul valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare aflate în circulație a constituit **279,4 mil. lei** sau 4,5% din soldul datoriei de stat interne.

Pe parcursul anului 2013, în conformitate cu Acordul nr.7 privind emisiunea și răscumpărarea obligațiunilor de stat din 25 octombrie 2011, semnat între Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor și „Banca de Economii” S.A., Ministerul Finanțelor a răscumpărat Obligațiuni de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de **93,1 mil. lei**. Concomitent, suma dobînzii (cuponului) achitată pentru Obligațiunile de stat a constituit **24 574,1 lei**.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2013, volumul valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilității financiare aflate în circulație a constituit **186,3 mil. lei**.

Pe parcursul anului 2013, BC „Investprivatbank” în proces de lichidare a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de **17,5 mil. lei**.

La situația din 31 decembrie 2013, datoria BC „Investprivatbank” în proces de lichidare față de Ministerul Finanțelor a constituit **377,0 mil. lei**.

Garanțiile de stat

Pe parcursul anului 2013, nu au fost emise garanții de stat pentru împrumuturi în favoarea creditorilor externi și interni.

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2013, plafonul soldului garanțiilor de stat externe aprobat inițial a constituit **19,3 mil. lei (1,6 mil. dolari SUA)**. Ulterior, aceste sume au fost precizate și au constituit **20,9 mil. lei (1,6 mil. dolari SUA)**.

La situația din 31 decembrie 2013, soldul garanțiilor de stat acordate agenților economici pentru împrumuturile externe, s-a diminuat în comparație cu începutul anului 2013 cu 17,6 mil. lei (1,6 mil. dolari SUA) și a constituit **20,8 mil. lei (1,6 mil. dolari SUA)**. Această diminuare se datorează efectuării plăților pe parcursul anului în favoarea creditorului extern BERD pentru împrumutul extern acordat sub garanție de stat S.A. „Apă-Canal Chișinău”. Astfel, limita soldului garanțiilor de stat externe a fost respectată conform plafonului stabilit de Legea bugetului de stat pe anul 2013.

Deservirea datoriei de stat

Deservirea datoriei de stat externe. În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2013, pentru deservirea datoriei de stat externe pe parcursul anului 2013, inițial au fost prevăzute mijloace în sumă de **929,6 mil. lei (76,8 mil. dolari SUA)**, inclusiv:

- pentru plata dobânzii – suma de **218,0 mil. lei (18,0 mil. dolari SUA)**;
- pentru rambursarea sumei principale – suma de **711,6 mil. lei (58,8 mil. dolari SUA)**.

În urma rectificării Legii bugetului de stat, suma pentru deservirea datoriei de stat externe a fost precizată și a constituit **908,2 mil. lei (72,0 mil. dolari SUA)**, inclusiv:

- pentru plata dobânzii – suma de **207,6 mil. lei (16,4 mil. dolari SUA)**;
- pentru rambursarea sumei principale – suma de **700,6 mil. lei (55,6 mil. dolari SUA)**.

De facto, pe parcursul anului 2013, pentru deservirea datoriei de stat externe au fost utilizate mijloace în sumă de **869,5 mil. lei (69,1 mil. dolari SUA)**, reprezentând o executare de 95,7% din suma anuală precizată, inclusiv:

➤ pentru plata dobânzii – suma de **186,2 mil. lei (14,8 mil. dolari SUA)**, ceea ce constituie 89,7% din suma precizată pe an, neexecutarea integrală fiind datorată fluctuațiilor cursului valutar, precum și amânării efectuării unor plăți condiționată de faptul că unele acorduri nu au intrat în vigoare.

➤ pentru rambursarea sumei principale – suma de **683,3 mil. lei (54,3 mil. dolari SUA)**, ceea ce constituie 97,5% din suma precizată pe an.

În anul 2013, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe o reprezintă deservirea pentru împrumuturile externe în favoarea **creditorilor multilaterali – 50,4%**, urmată de deservirea datoriei de stat externe în favoarea **creditorilor bilaterali – 44,9%** și deservirea pentru împrumuturile externe în favoarea **creditorilor comerciali – 4,7%**.

De menționat este că cele mai mari plăți în scopul deservirii datoriei de stat externe, au fost efectuate în anul 2013, în favoarea BIRD cu o pondere de 29,2% (20,1 mil. dolari SUA),

urmată de deservirea datoriei de stat externe în favoarea Guvernului Rusiei cu o pondere de 24,3% (16,8 mil. dolari SUA), și AID cu o pondere de 13,0% (9,0 mil. dolari SUA).

Deservirea datoriei de stat interne. În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2013, pentru deservirea datoriei de stat interne pe parcursul anului 2013, inițial au fost prevăzute mijloace în sumă de **744,7 mil. lei**, inclusiv:

- pentru serviciul datoriei de stat interne – suma de 451,6 mil. lei;
- pentru răscumpărarea sumei principale – suma de 293,1 mil. lei.

În urma rectificării Legii bugetului de stat, suma pentru deservirea datoriei de stat interne a fost precizată și a constituit **399,7 mil. lei**, inclusiv:

- pentru serviciul datoriei de stat interne – suma de 306,6 mil. lei;
- pentru răscumpărarea sumei principale – suma de 93,1 mil. lei.

Pentru deservirea datoriei de stat interne, de facto, în anul 2013 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de **399,5 mil. lei**, reprezentînd o executare de 99,9% din suma anuală precizată, inclusiv:

- 306,4 mil. lei pentru serviciul datoriei de stat interne;
- 93,1 mil. lei pentru răscumpărarea sumei principale.

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- **218,3 mil. lei** pentru plata dobînzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (71,2%);
- **88,1 mil. lei** pentru plata dobînzii la VMS convertite (28,8%);
- **0,02 mil. lei** pentru plata cupoanelor la VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare.

5. Datorii interne ale bugetului public național (debitoare/creditoare)

Datoriile debitoare interne

La situația din 31 decembrie 2013 la bugetul public național s-au înregistrat datorii debitoare în sumă totală de 866,2 mil. lei, inclusiv: pe bugetul de stat – 812,9 mil. lei, bugetele unităților administrativ-teritoriale – 42,1 mil. lei, bugetul asigurărilor sociale de stat – 1,3 mil. lei, fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 9,9 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, datoriile s-au majorat cu 240,6 mil. lei, inclusiv: pe bugetul de stat – cu 237,4 mil. lei, la fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – cu 8,7 mil. lei, însă s-au micșorat pe bugetele unităților administrativ-teritoriale – cu 4,6 mil. lei și pe bugetul asigurărilor sociale de stat – cu 0,9 mil. lei.

Datoriile creditoare interne

La situația din 31 decembrie 2013 la bugetul public național s-au înregistrat datorii creditoare în sumă totală de 1134,4 mil. lei, inclusiv: pe bugetul de stat – 532,0 mil. lei, bugetele unităților administrativ-teritoriale – 532,0 mil. lei, bugetul asigurărilor sociale de stat – 70,2 mil. lei, și fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 0,2 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, datoriile s-au majorat cu 58,5 mil. lei, inclusiv: pe bugetul de stat – cu 83,5 mil. lei însă s-au micșorat pe bugetele unităților administrativ-teritoriale – cu 22,5 mil. lei, bugetul asigurărilor sociale de stat – cu 2,3 mil. lei, pe fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 0,2 mil. lei.

V. Executarea bugetului de stat

A. Veniturile bugetului de stat

Pentru anul 2013, bugetul de stat (toate componentele) la partea de venituri a fost aprobat inițial în sumă de 22736,6 mil. lei.

Tendențele recente de dezvoltare a economiei naționale și dinamica încasărilor la buget pe tipuri de venituri, au condus la revizuirea veniturilor bugetului de stat. Conform modificărilor operate (Legea nr.120 din 23.05.2013, Legea nr.173 din 12.07.2013, Legea nr.277 din 15.11.2013, precum și prevederile alin a) art.20 din Legea nr.249 din 02.11.2012), veniturile bugetului de stat au fost precizate în sumă de 22544,7 mil. lei, cu 191,9 mil. lei (0,8%) mai puțin decât volumul aprobat inițial. Astfel, au fost micșorate veniturile componentei de bază cu 10,3 mil. lei (0,1%), proiectelor finanțate din surse externe - cu 252,9 mil. lei (16,7%) iar veniturile componentelor mijloacelor speciale și fondurilor speciale au fost majorate respectiv cu 16,1 mil. lei (2,3%) și 55,2 mil. lei (17,0%).

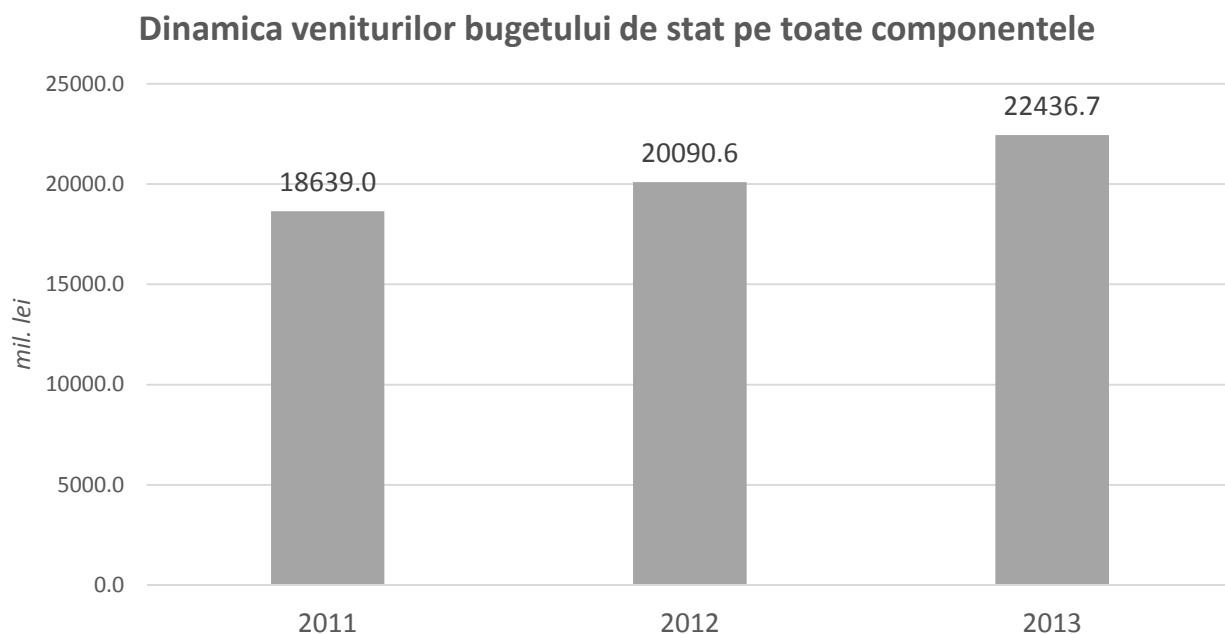
Conform raportului anual, încasările la bugetul de stat la venituri (toate componentele) au fost realizate în sumă de 22436,7 mil. lei, cu 0,5% sau cu 108,0 mil. lei mai puțin decât prevederile anuale precizate. Totodată, în comparație cu anul 2012, au fost încasate venituri cu 2346,1 mil. lei sau cu 11,7% mai mult.

Ponderea veniturilor bugetului de stat (toate componentele) în bugetul public național a constituit 60,8%, și ca pondere la PIB – 22,5%. Față de anul 2012, ponderea veniturilor bugetului de stat în bugetul public național s-a majorat cu 0,9%, iar ponderea la PIB s-a diminuat cu 0,3%.

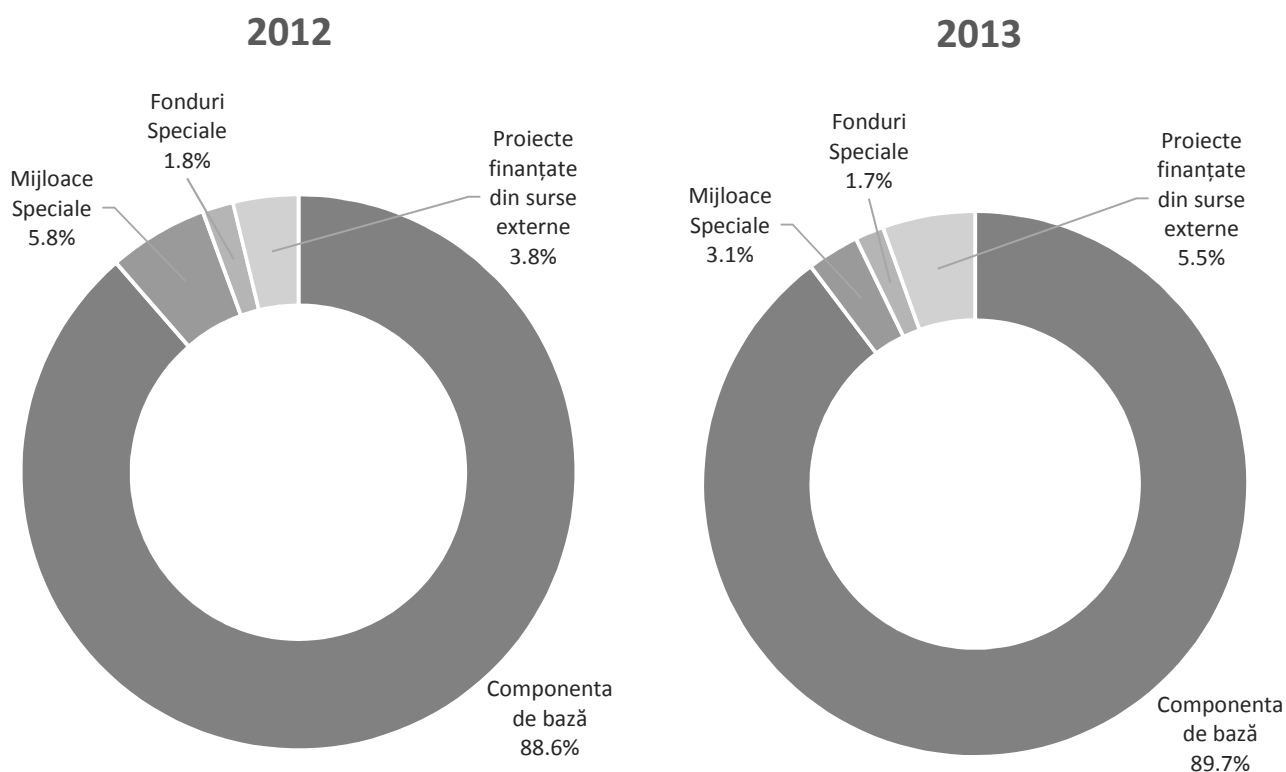
În suma totală a veniturilor bugetului de stat, încasările de la veniturile fiscale au constituit 18336,8 mil. lei sau 81,7%, veniturile nefiscale – 812,1 mil. lei sau 3,6%, granturile – 1958,3 mil. lei sau 8,7%, veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice – 639,3 mil. lei sau 2,8%, veniturile fondurilor speciale – 384,8 mil. lei sau 1,7%, transferurile la bugetul de stat de la bugetele de alt nivel – 305,4 mil. lei sau 1,4% și anume: de la bugetele unităților administrativ-teritoriale la componenta venituri/cheltuieli de bază – 276,8 mil. lei, la componenta fonduri speciale - 0,2 mil. lei, la componenta mijloace speciale – 1,8 mil. lei, la proiectele finanțate din surse externe – 25,4 mil. lei; transferuri de la FAOAM – 1,2 mil. lei.

Comparativ cu sumele precizate, veniturile fiscale au fost realizate la nivel de 100,4%, veniturile nefiscale – 101,5%, granturi – 90,6%, veniturile mijloacelor speciale – 99,6%, veniturile fondurilor speciale – 101,3 %.

Dinamica încasărilor veniturilor bugetului de stat pe toate componentele pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

Structura veniturilor încasate la bugetul de stat în anii 2012-2013 sub aspectul componentelor se prezintă în următoarele diagrame.

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2013, *veniturile bugetului de stat a componentei de bază* inițial au fost aprobate în sumă de 20204,6 mil. lei.

Procesele înregistrate în comerțul exterior, și anume temperarea creșterii importurilor pe parcursul anului 2013, modificările introduse în politica fiscală pentru anul 2013 (la finele anului 2012 după aprobarea bugetului pe anul 2013), precum și încasările pe unele tipuri de venituri, avînd impact asupra veniturilor componente de bază a bugetului de stat. Astfel, conform estimărilor, încasarea veniturilor la bugetul de stat la componenta de bază, în primul rînd la taxa pe valoarea adăugată și accize, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, precum și revizuirea acordurilor debursării granturilor pentru suport bugetar, a creat unele discrepante între veniturile aprobate inițial și cele estimate pînă la finele anului.

Conform modificărilor operate veniturile componente de bază a bugetului de stat au fost precizate pînă la sumă de 20194,3 mil. lei și s-au redus nesemnificativ – cu 10,3 mil. lei sau cu 0,1 %.

Totodată, modificările aferente se caracterizează după cum urmează:

Principalele diminuări intervin la următoarele tipuri de venituri:

- taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate (revizuirea ritmurilor de creștere a importurilor față de cele luate în calcul) - 534,6 mil.lei;
- accizele la bere, la bijuterii, la produse petroliere (reducerea consumului) - 66,6 mil.lei;
- taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale (revizuirea ritmurilor de creștere a operațiunilor import/export) - 51,2 mil.lei;
- dividendele aferente cotei de participare a statului în societățile pe acțiuni (rezultatul activității pe anul 2012, precum și scutirea unor agenți economici de la plata dividendelor conform Hotărîrii Guvernului nr. 411 din 19.06.2013) - 89,2 mil.lei;
- defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (rezultatul activității pe anul 2012 precum și scutirea unor agenți economici de la plata profitului net obținut la bugetul de stat conform Hotărîrii Guvernului nr. 411 din 19.06.2013) - 16,5 mil.lei;
- taxa de stat pentru actele notariale, îndeplinite de notari - 6,0 mil.lei;
- mijloacele încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol (deciziile privind eliberarea de această plată, dinamica încasării) - 8,5 mil.lei;
- granturi pentru suport bugetar (evaluarea măsurilor îndeplinite conform indicatorilor stabiliți în matricele pentru acordarea tranșelor (apa și canalizare, reforma sectorului energetic), revizuirea termenelor pentru debursare (măsurile în domeniul sănătății) - 215,2 mil.lei;
- alte încasări (dinamica încasărilor în buget: impozitul privat, unele tipuri de taxe rutiere, încasări pentru elaborarea documentelor normative în construcție) - 9,4 mil.lei

TOTAL diminuări - 997,2 mil. lei.

Principalele majorări pe unele tipuri de venituri, au fost:

- impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (rezultatele activității 2012 și estimările pînă la finele anului) - 38,4 mil.lei;

- taxa pe valoare adăugată pe mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova (ca rezultat al creșterii cererii interne și a măsurilor de administrare fiscală) - 286,8 *mil.lei*;
- accize (revizuirea cotelor accizelor la băuturi alcoolice, vinuri din struguri, produsele din tutun, alte mărfuri, autoturisme, gaze lichefiate, precum și îmbunătățirii administrării) - 389,2 *mil.lei*;
- taxa de licență pentru anumite genuri de activitate (prelungirea licenței pe 18 luni pentru ÎM “Orange Moldova” SA) - 25,0 *mil.lei*;
- taxele rutiere (revizuirea taxelor prin Legea nr. 324 din 27 decembrie 2012, dinamica încasării) - 178,0 *mil.lei*;
- taxe consulare (fluctuația cursului de schimb) - 5,6 *mil.lei*;
- defalcări din profitul net al BNM (rezultatul activității pe anul 2012) - 113,5 *mil. lei*;
- dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bugetului de stat - 9,2 *mil.lei*;
- taxa de stat (dinamica încasării) - 4,2 *mil. lei*;
- plata pentru dezvoltarea culturilor nucifere (dinamica încasării, fluctuația cursului valutar) - 2,7 *mil. lei*;
- plata în fondul de risc (dinamica încasării, fluctuația cursului valutar) - 1,0 *mil. lei*;
- taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare - 5,6 *mil. lei* (volumul depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar la 31.12.2012);
- încasări de la includerea în tariful la gazele naturale mijloacelor destinate recuperării mijloacelor utilizate pentru răscumpărarea cambiilor (restanțele anilor precedenți) - 16,5 *mil. lei*;
- amenzile și sancțiunile administrative (dinamica încasării) - 56,9 *mil.lei*;
- alte încasări (dinamica încasării) - 0,6 *mil.lei*

TOTAL majorări - 1133,2 *mil.lei*

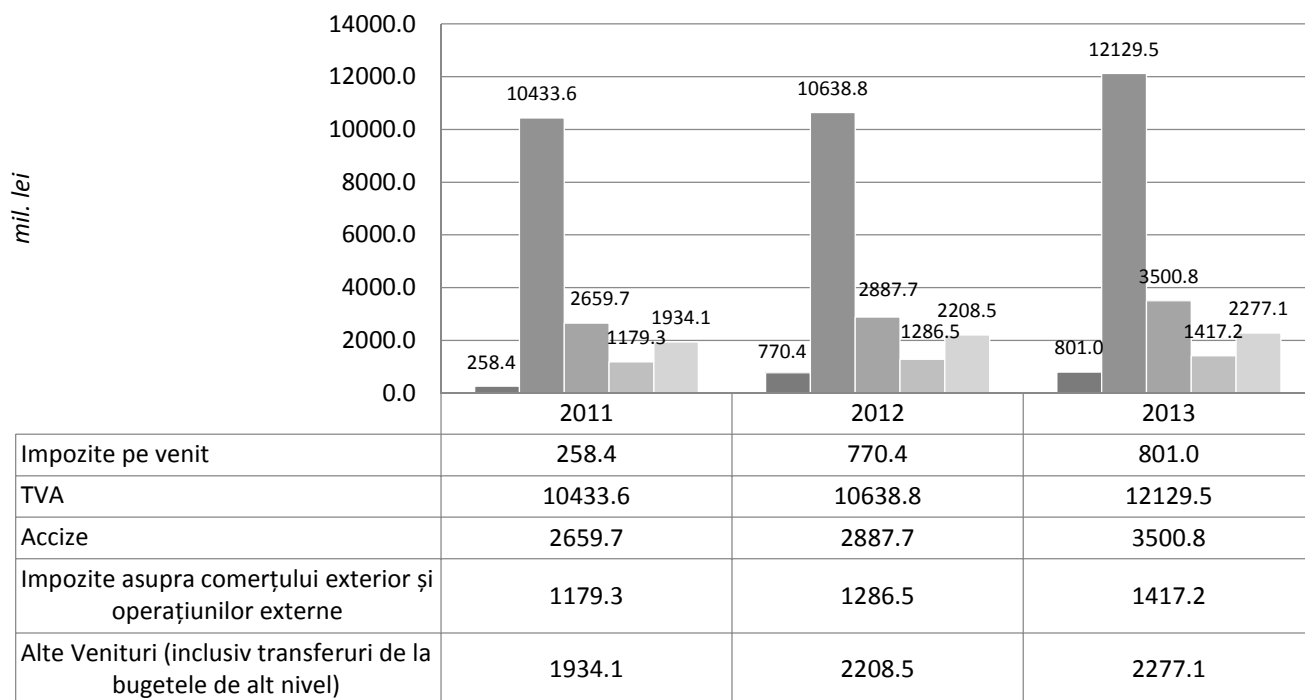
Totodată, în rezultatul majorării esențiale a exporturilor de rachiu și altor băuturi spirtoase, a fost propus majorarea sumei pentru restituirea accizelor la materia primă utilizată pentru producerea acestor băuturi cu 244,8 mil. lei, iar sumele prevăzute pentru restituirea taxei pe valoarea adăugată au fost reduse cu 100,0 mil. lei.

În afară de aceasta, implementarea Legii nr. 199 din 12.07.2013 privind scutirea de plata unor impozite, contribuții, prime și defalcări, precum și privind anularea majorărilor de întârziere și amenzilor aferente acestora mun. Chișinău nu va primi venituri (impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și impozitul pe venitul persoanelor fizice de la SRL “Glorinal”) în sumă de 1,5 mil. lei. Cu această sumă au fost reduse transferurile la bugetul de stat de la bugetul municipal Chișinău.

Conform rezultatelor , în anul 2013, încasările veniturilor la componenta de bază a bugetului de stat au constituit 20125,6 mil. lei, cu 68,7 mil. lei sau cu 0,3 % mai puțin decât volumul anual precizat. Totodată, veniturile au crescut față de anul 2012 cu 2333,7 mil. lei sau cu 13,1 %.

Structura încasărilor veniturilor bugetului de stat pe componenta de bază pe anii 2011-2013, se prezintă în următoarea diagramă.

Structura veniturilor bugetului de stat pe componenta de bază

Pe parcursul anului, acumulările veniturilor la componenta de bază a bugetului de stat au înregistrat un caracter variabil. În semestrul I au fost încasate 8952,5 mil. lei (proгноza fiind 9272,5 mil. lei) sau 44,5 % din suma totală a veniturilor și în semestrul II – 11173,1 mil. lei (proгноza 10921,8 mil. lei) sau 55,5 %. Încasările medii zilnice au constituit 79,5 mil. lei, comparativ cu 69,8 mil. lei – în anul 2012.

Veniturile fiscale pe parcursul anului 2013 s-au încasat în sumă de 18336,8 mil. lei, la nivel de 100,4% din prevederile anuale și constituie circa 91,1 % din încasările totale.

Din veniturile fiscale acumulate, le revin:

- impozitelor pe venit 4,4 % sau 801,0 mil. lei;
- încasărilor TVA – 66,1 % sau 12129,5 mil. lei;
- accizelor – 19,1 % ori 3500,8 mil. lei;
- impozitelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe – 7,7 % sau 1417,2 mil. lei;
- alte taxe și plăți – 2,7 % sau 488,3 mil. lei.

În anul de gestiune, **impozitele indirecte** au deținut în volumul veniturilor componentei de bază a bugetului de stat 84,7 % și au însumat 17047,5 mil. lei, (în anul 2012 – 14813,0 mil. lei). Ponderea majoră în structura impozitelor indirecte – 71,1 % revine TVA, care constituie 12129,5 mil. lei, dintre care:

- TVA la mărfurile și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova – 3945,3 mil. lei,
- TVA la mărfurile importate – 10106,1 mil. lei,

- restituirea TVA la mărfurile și serviciile exportate și livrate cu cote reduse – 1921,9 mil. lei.

Accizele au fost încasate în sumă de 3500,8 mil. lei sau 20,6 % din suma impozitelor indirecte. Pe grupe acestea sînt:

- accizele la producția vinicolă și băuturile alcoolice – 362,4 mil. lei,
- accizele la bere – 233,3 mil. lei,
- accizele la produsele din tutun – 1079,7 mil. lei,
- accizele la produsele petroliere – 1126,6 mil. lei,
- accizele la autoturisme – 768,4 mil. lei,
- accize la alte mărfuri – 25,4 mil. lei,
- accize la gazele lichefiate – 156,0 mil. lei,
- accizele la bijuterii – 10,5 mil. lei,
- restituirea accizelor s-a cifrat – 261,5 mil. lei.

Impozitele asupra comerțului exterior și a operațiunilor externe în anul 2013 au fost încasate în sumă de 1417,2 mil. lei sau 8,3 % din totalul impozitelor indirecte, dintre care taxele vamale – 1024,6 mil. lei, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale – 349,4 mil. lei, taxele consulare – 43,2 mil. lei.

Alte taxe și plăți din venituri fiscale au fost încasate în sumă de 488,3 mil. lei, dintre care taxele la fondul rutier – 319,8 mil. lei, taxa de licență pentru anumite genuri de activitate – 166,5 mil. lei, alte încasări – 2,0 mil. lei.

Încasările veniturilor nefiscale au constituit 807,6 mil. lei sau 4,0% din totalul acumulărilor la bugetul de stat, cu 1,0 % mai mult față de prevederile anuale (799,8 mil. lei). În suma totală a încasărilor nefiscale, alte venituri din activitate de întreprinzător și din proprietate au constituit 356,9 mil. lei sau cu 3,4 % mai mult decît prevederile anuale (345,3 mil. lei), taxele și plățile administrative – 269,4 mil. lei cu 2,6 % mai mult față de prevederile anuale (262,6 mil. lei), amenzile și sancțiunile administrative – 181,3 mil. lei cu 5,5 % mai puțin decît sumele prognozate (191,9 mil. lei).

Granturile externe pentru susținerea bugetului au fost debursate în sumă de 704,4 mil. lei sau cu 157,4 mil. lei mai puțin față de prevederile anuale precizate (861,8 mil. lei). Tranșele respective au fost primite de la Comisia Europeană: 232,1 mil. lei (13,0 mil. euro) pentru dezvoltarea sectorului rural; 207,1 mil. lei (11,62 mil. euro) pentru reforma în sectorul energetic; 265,3 mil. lei (15,0 mil. euro) pentru reforma sectorului justiției. Nu a fost debursarea tranșei pentru sectorul apă și canalizare (7,15 mil. euro – care a fost transferată pentru anul 2014), precum și din partea României (2,0 mil. euro) pentru construcția gazoductului Iași – Ungheni.

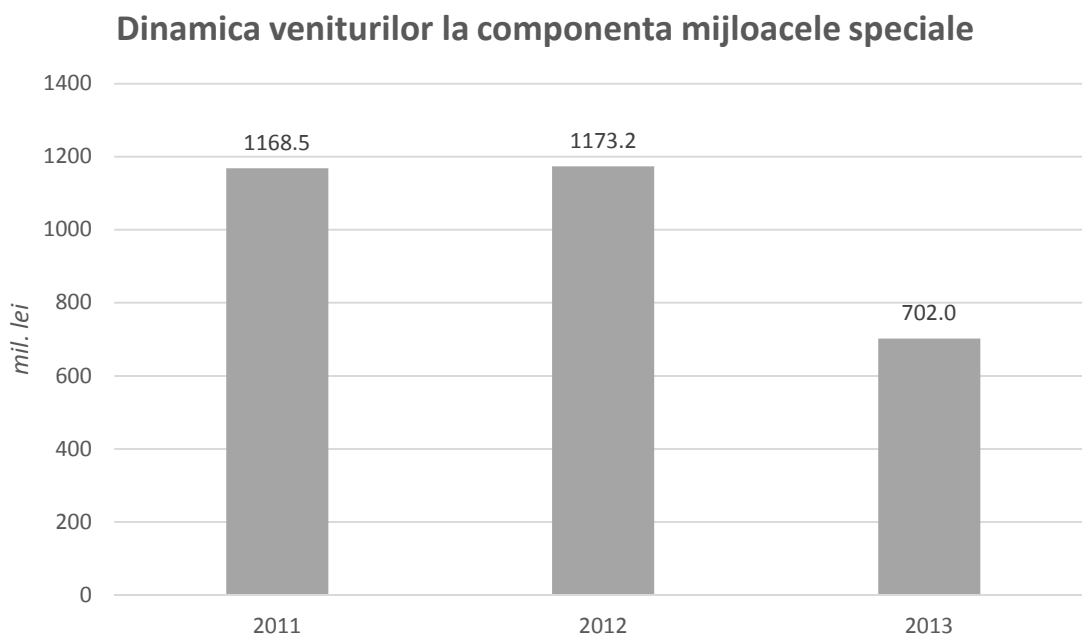
Restanțele agenților economici față de bugetul de stat la impozite și taxe la situația din 31 decembrie 2013 a constituit 721,9 mil. lei, dintre care TVA – 625,7 mil. lei (în 2012 – 524,9 mil. lei), accize – 17,0 mil. lei (în 2012 – 14,0 mil. lei), impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător – 36,7 mil. lei (în 2012 – 21,1 mil. lei), taxa vamală – 22,4 mil. lei (în 2012 –

24,9 mil.lei), alte impozite și plăți – 20,1 mil. lei (în 2012 – 17,7 mil.lei). Comparativ cu anul 2012, datoria agenților economici față de bugetul de stat la impozite și taxe s-a majorat cu 119,3 mil. lei. Din suma totală a datoriilor agenților economici față de bugetul de stat, impozitele și taxele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat au constituit –535,3 mil. lei (în 2012 – 440,3 mil.lei), iar a Serviciului Vamal – 186,6 mil. lei (în 2012 – 162,3 mil.lei).

Analiza factorilor, ce au determinat nivelul încasării pe tipuri de venituri este reflectată în *capitolul „Veniturile bugetului public național”*.

În structura bugetului de stat, *componenta mijloace speciale* ale instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat, partea de venituri, a fost aprobată inițial în Legea bugetului de stat pe anul 2013, în sumă de 688,7 mil. lei. În rezultatul modificărilor operate pe parcursul anului în Legea bugetului de stat pe anul 2013 și de executorii de buget în planurile de finanțare conform art.20 alin.a) din Legea bugetului de stat, volumul precizat al mijloacelor menționate a însumat la venituri – 705,0 mil. lei. Pe parcursul anului, instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat au acumulat venituri din mijloacele speciale în sumă de 702,0 mil. lei sau la nivel de 99,6 % din prevederile anuale precizate. Comparativ cu anul 2012 încasările date s-au micșorat substanțial – cu 471,2 mil. lei sau cu 40,2 %, ca urmare a implementării începând cu 1 ianuarie 2013 a unui mecanism nou de finanțare a instituțiilor de învățământ superior în cadrul autonomiei financiare.

Dinamica încasărilor veniturilor la componenta mijloacele speciale pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

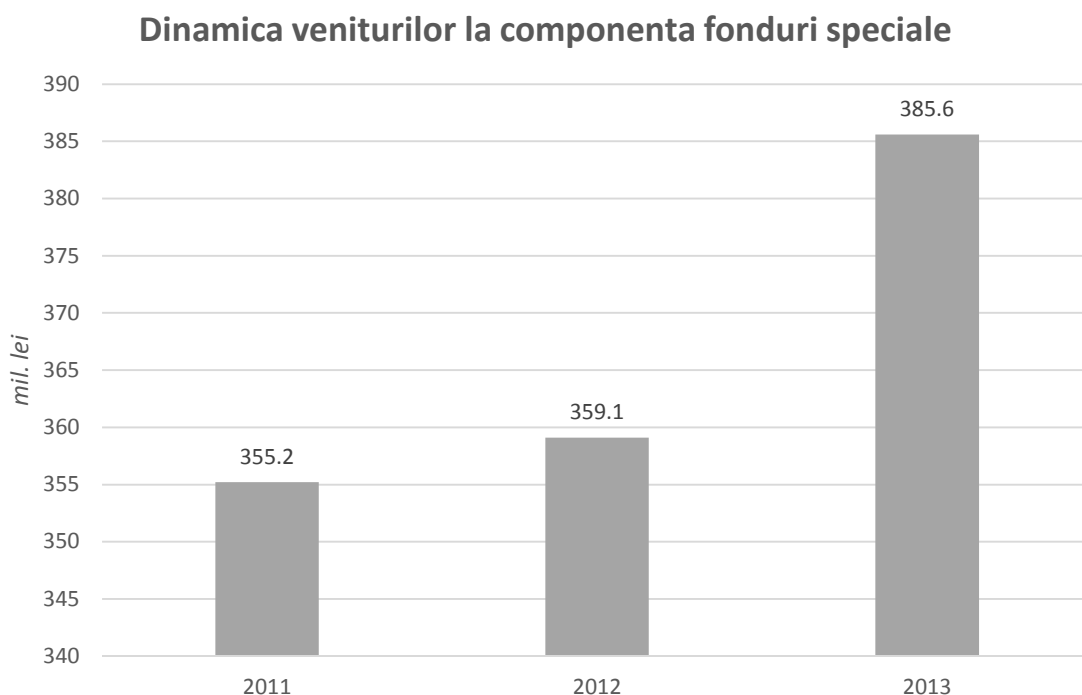

Din suma totală a mijloacelor speciale realizate în anul 2013, circa 69,3 % (486,2 mil. lei) reprezintă venituri de la acordarea serviciilor cu plată. De la darea în chirie/arendă a bunurilor în proprietate publică de stat s-au acumulat 107,7 mil. lei sau 15,3 % din suma totală a mijloacelor speciale. Granturile, sponsorizările și donațiile instituțiilor au constituit în total 59,4 mil. lei sau 8,5 %. Mijloacele instituțiilor medicale finanțate de la bugetul de stat, provenite din prestarea serviciilor în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, s-au

acumulat în sumă totală de 14,5 mil. lei sau 2,1 % și alte mijloace speciale – 31,0 mil. lei sau 4,4 %, *din suma totală a mijloacelor speciale*. Transferuri de la bugetele de alt nivel au constituit – 3,0 mil.lei, dintre care de la FAOAM – 1,2 mil.lei și bugetele UAT – 1,8 mil.lei.

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2013, la *componenta fonduri speciale* pentru implementarea unor programe au fost aprobate 4 fonduri speciale, cu un volum de venituri în sumă totală de 325,8 mil. lei, dintre care transferuri în sumă de 1,7 mil. lei. Totodată, în rezultatul intrării în vigoare a modificărilor la Legea nr.57-XVI din 10 martie 2003 a viei și vinului (Legea nr.262 din 16.11.2012) a fost creat Fondul viei și vinului în care au fost prevăzute încasări în sumă de 10,0 mil.lei. Astfel, planul precizat, în rezultatul modificărilor introduse pe parcursul anului, a constituit 380,6 mil. lei, dintre care 0,9 mil. lei – transferuri de la componenta de bază a bugetului de stat și de la bugetele unităților administrativ-teritoriale. Veniturile celor 5 fonduri speciale au fost realizate în sumă totală de 385,6 mil. lei, inclusiv veniturile proprii ale fondurilor în sumă de 384,8 mil. lei și transferuri în sumă de 0,8 mil. lei.

Dinamica încasărilor veniturilor la componenta fondurile speciale pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

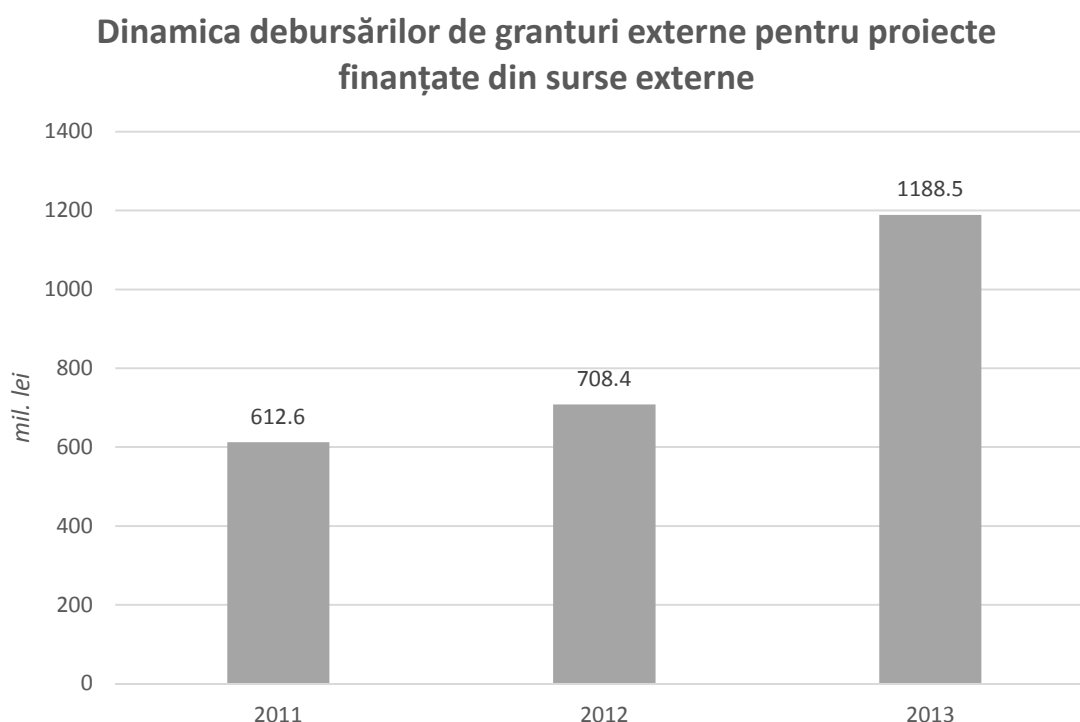
Ponderea majoră în veniturile proprii a fondurilor speciale revine taxelor și defalcărilor în fondurile ecologice – 66,7 % (257,3 mil. lei) și fondul republican pentru susținerea populației – 26,0 % (100,1 mil. lei). Veniturile fondului special pentru manuale a constituit – 3,7% (14,4 mil.lei) și fondul viei și vinului – 3,3% (12,9 mil.lei). Comparativ cu suma precizată, veniturile totale a fondurilor (fără transferuri) au fost mai mari cu 5,1 mil. lei sau 1,3 %. Față de anul 2012, încasările veniturilor proprii ale fondurilor au fost în creștere cu 26,8 mil. lei sau 7,5 %.

Pentru *componenta proiecte finanțate din surse externe*, susținute de Banca Mondială, Guvernul SUA, Comisia Europeană și alți donatori, în bugetul de stat pe anul 2013, inițial, au

fost prevăzute debursarea granturilor în sumă de 1518,6 mil. lei (echivalent 125,5 mil. dolari SUA). Pe parcursul anului 2013, suma veniturilor pe proiectele finanțate din surse externe a fost precizată cu suma de 220,5 mil. lei mai puțin față de prevederile inițiale din contul fluctuației cursului de schimb al monedei naționale, a executării lucrărilor și efectuarea achizițiilor, a intrării în vigoare a acordurilor noi pe unele proiecte. În afară de aceasta, la acest component au fost preconizate alte venituri în sumă de 0,1 mil. lei și transferuri de la alte componente ale bugetului de stat și bugetele UAT pentru implementarea unor proiecte – 57,8 mil. lei. În total, prevederile anuale au constituit 1298,1 mil. lei. Ținând cont de mersul realizării lucrărilor în proiectele respective, pe parcursul anului au fost debursate din partea donatorilor externi granturi în sumă de 1188,5 mil. lei (echivalent 93,4 mil. dolari SUA), granturi interne în sumă de 6,0 mil. lei, transferuri de la alte componente ale bugetului de stat și bugetele UAT – 57,8 mil. lei, alte încasări au constituit – 4,5 mil. lei.

Total, încasările au constituit 1256,7 mil. lei sau cu 41,3 mil. lei mai puțin decât suma precizată pe an, nivelul îndeplinirii sarcinii stabilite constituind 96,8 %.

Dinamica debursărilor de granturi externe pentru proiecte finanțate din surse externe pe anii 2011-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

Din suma totală, partea majoră a granturilor au fost debursate pentru implementarea proiectelor în sectoarele: drumuri – 494,6 mil. lei (41,6% din suma totală), agricultură – 245,0 mil. lei (20,6% din suma totală), sănătate – 127,3 mil. lei (10,7% din suma totală), energetic – 128,6 mil. lei (10,8% din suma totală), menținerea ordinii publice și securității naționale – 25,8 mil. lei (2,2% din suma totală), servicii de stat cu destinație generală – 44,8 mil. lei (3,8% din suma totală).

B. Cheltuielile bugetului de stat

Bugetul de stat în anul 2013 la partea de cheltuieli pe toate componentele a fost aprobat inițial în sumă de 23611,5 mil. lei, care pe parcursul anului a fost majorată cu 919,0 mil. lei (ținând cont de transferurile între componente), dintre care cheltuielile componentei de bază – cu 353,6 mil. lei, mijloacele speciale – cu 63,9 mil. lei, fondurile speciale – cu 133,5 mil. lei și cheltuielile proiectelor finanțate din surse externe – cu 400,1 mil. lei.

Modificările la Legea bugetului de stat pe anul 2013 au fost operate preponderent la inițiativele legislative ale deputaților în Parlament, în conformitate cu legile: nr.80 din 18.04.2013; nr.120 din 23.05.2013; nr.173 din 12.07.2013; nr.259 din 01.11.2013; nr.286 din 22.11.2013; nr.293 din 20.12.2013, precum și reieșind din mersul executării bugetului pe parcursul anului, conform Legii nr.277 din 15.11.2013 privind modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2013.

Astfel, cheltuielile componentei de bază aprobate inițial în sumă de 20053,9 mil. lei pe parcursul anului au fost ajustate până la 20407,5 mil. lei, fiind executate în sumă de 20175,5 mil. lei, sau la nivel de 98,9%.

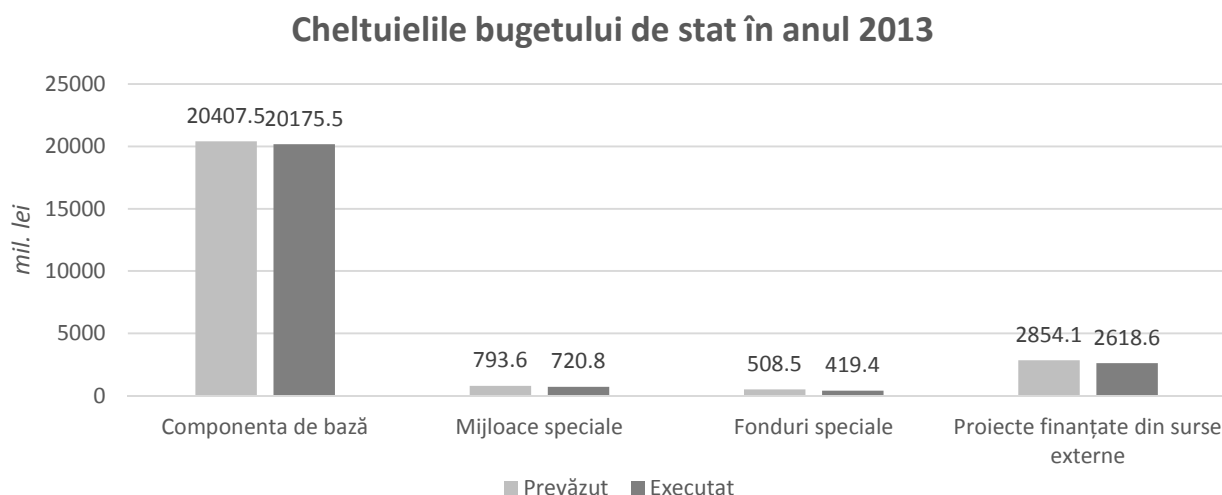
Cheltuielile din mijloace speciale și fonduri speciale au fost majorate până la 793,6 mil. lei și 508,5 mil. lei, respectiv, fiind realizate în sumă de 720,8 mil. lei și 419,4 mil. lei, sau la nivel de 90,8% și 82,5%, corespunzător.

Luând în considerare angajamentele autorităților de a implementa activitățile din cadrul *proiectelor finanțate din surse externe*, cheltuielile aferente acestor proiecte, aprobate inițial în sumă de 2454,0 mil. lei au fost precizate pe parcursul anului până la 2854,1 mil. lei, fiind executate în sumă de 2618,6 mil. lei, sau la nivel de 91,7%.

Astfel, cheltuielile bugetului de stat, cu modificările operate, au însumat 24530,5 mil. lei, fiind realizate în sumă de 23901,2 mil. lei, ce constituie cu 629,3 mil. lei sau cu 2,6% sub nivelul prevăzut.

Informația detaliată vizînd modificările la prevederile anuale ale bugetului, operate pe parcursul anului, se conțin în capitolul V. D. al prezentului Raport, la descrierea cheltuielilor pe grupe funcționale.

Realizarea cheltuielilor bugetului de stat în anul 2013, comparativ cu prevederile anuale, în aspectul componentelor, se prezintă în diagrama următoare.

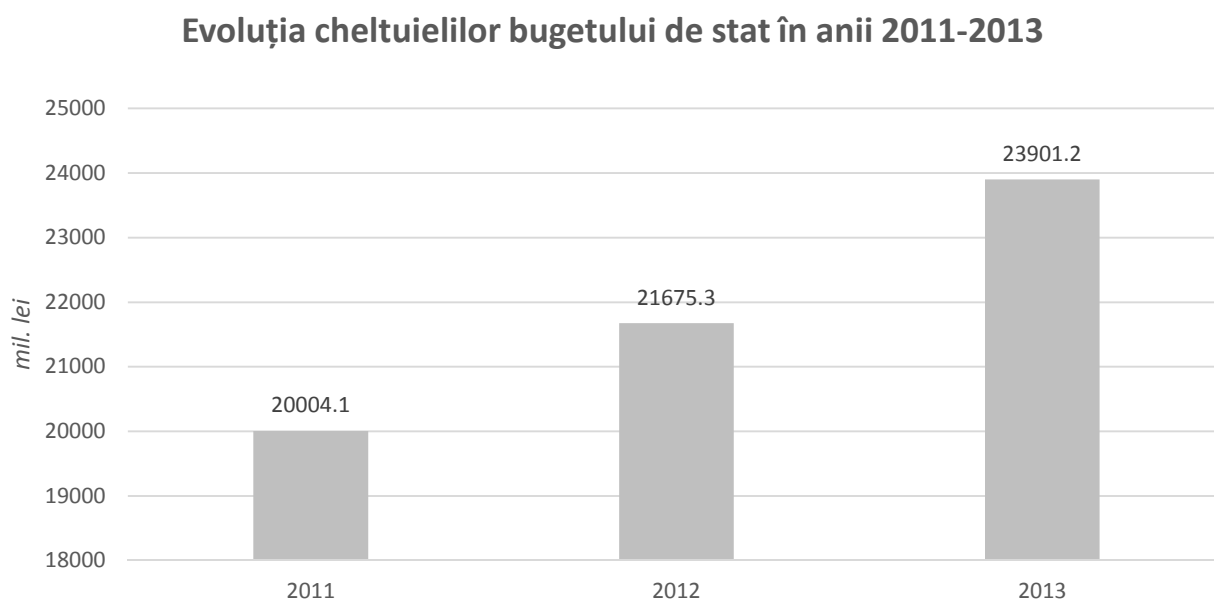
Comparativ cu prevederile anuale precizate, cheltuielile bugetului de stat au fost executate sub nivelul prevăzut și anume, în cadrul *componentei de bază* nu au fost executate cheltuieli în sumă de 232,0 mil. lei (sau cu 1,1 %). Aceste devieri constituie, în special, neutilizarea mijloacelor prevăzute pentru asigurare și asistența socială – 33,3 mil. lei, serviciile de stat cu destinație generală – 32,9 mil. lei, ocrotirea sănătății – 26,9 mil. lei, justiție – 27,1 mil. lei, învățământ – 26,1 mil. lei, complexul pentru combustibil și energie – 23,7 mil. lei, serviciul datoriei de stat – 21,6 mil. lei. Totodată, conform documentelor executorii în anul 2013, de la bugetul de stat au fost achitate mijloace bănești în sumă de 42,0 mil. lei.

Cheltuielile neexecutate din contul *mijloacelor speciale* constituie 72,8 mil. lei (9,2 %), dintre care în domeniul pentru menținerii ordinii publice, apărare și securitatea națională – 19,0 mil. lei, pentru completarea rezervelor de stat – 13,2 mil. lei, pentru știință și inovare – 9,6 mil. lei, pentru învățământ – 9,5 mil. lei și pentru justiție și jurisdicția constituțională – 6,6 mil. lei.

Cheltuielile nerealizate din contul *fondurilor speciale* constituie 89,0 mil. lei (17,5%), dintre care 88,1 mil. lei se atribuie fondurilor ecologice.

Cheltuielile neexecutate din cadrul *proiectelor cu finanțare externă* constituie 235,6 mil. lei sau 8,3%. Aceste devieri se atribuie, în special, neutilizării mijloacelor prevăzute pentru agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor – 122,4 mil. lei, transporturi, gospodăria drumurilor, comunicații și informatică – 53,9 mil. lei, gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 16,4 mil. lei și complexul pentru combustibil și energie – 11,3 mil. lei.

Evoluția cheltuielilor bugetului de stat în anii 2011-2013, se prezintă în diagrama următoare.

Ritmul de creștere anuală a cheltuielilor bugetului de stat a sporit în anul 2013 față de anul 2012 constituind 10,3%, comparativ cu 8,4% în anul 2012 față de anul 2011.

Structura cheltuielilor totale ale bugetului de stat pe sectoare și ramuri în anii 2012-2013 se prezintă în tabelul următor.

	2012 executat		2013						2013 executat/ 2013 precizat		2013 executat/ 2012 executat	
			aprobat		precizat		executat		(+ ; -)	%	(+ ; -)	%
	Suma	% în total	Suma	% în total	Suma	% în total	Suma	% în total				
Total, mil. lei	21675,3	91,8	23611,5	100,0	24530,5	100,0	23901,2	100,0	-629,3	97,4	2225,9	110,3
Sectoarele sociale, total	9216,9	42,5	9281,6	39,3	9625,2	39,2	9502,1	39,8	-123,1	98,7	285,2	103,1
dintre care:												
Învățământ	2209,3	10,2	1909,3	8,1	1858,2	7,6	1815,5	7,6	-42,7	97,7	-393,8	82,2
Cultura, arta, sport și activități pentru tineret	331,0	1,5	356,5	1,5	380,7	1,6	376,9	1,6	-3,8	99,0	45,9	113,9
Ocrotirea sănătății	2775,4	12,8	2947,5	12,5	3102,3	12,6	3066,6	12,8	-35,7	98,8	291,2	110,5
Asigurare și asistență socială	3901,2	18,0	4068,3	17,2	4284,0	17,5	4243,1	17,8	-40,9	99,0	341,9	108,8
Sectoarele economice, total	3481,6	16,1	4478,0	19,0	4737,8	19,3	4468,2	18,7	-269,6	94,3	986,6	128,3
dintre care:												
Agricultura, gospodăria silvică, piscicolă și a apelor	1253,8	5,8	1500,5	6,4	1504,5	6,1	1359,7	5,7	-144,8	90,4	105,9	108,4
Industria si constructiile	30,5	0,1	34,7	0,1	37,8	0,2	37,4	0,2	-0,4	98,9	6,9	122,6
Transporturi și gospodaria drumurilor	1686,3	7,8	2123,0	9,0	2299,5	9,4	2241,1	9,4	-58,4	97,5	554,8	132,9
Mentineră ordinii publice, apărarea și securitatea națională	1625,0	7,5	2168,2	9,2	2224,7	9,1	2177,7	9,1	-47,0	97,9	552,7	134,0
Servicii de stat cu destinație generală	1171,5	5,4	1234,8	5,2	1424,1	5,8	1382,6	5,8	-41,5	97,1	211,1	118,0
Serviciul datoriei de stat	666,4	3,1	669,6	2,8	514,2	2,1	492,6	2,1	-21,6	95,8	-173,8	73,9
Alte domenii	5513,9	23,1	5779,3	24,5	6004,5	24,5	5878,0	24,6	-126,5	97,9	364,1	106,6

Din suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, partea majoră revine cheltuielilor destinate sectoarelor sociale - circa 39,2%, care au fost realizate la nivel de 98,7% față de prevederile anuale. Cheltuielile pentru sectoarele economice constituie circa 19,3%, fiind realizate la nivel de 94,3%, cele pentru apărare, menținerea ordinii publice și securitatea națională – 9,1%, realizate la nivel de 97,9%, pentru finanțarea serviciilor de stat cu destinație generală – 5,8% și executate la nivel de 97,1% și pentru serviciul datoriei de stat – 2,1%, realizate la nivel de 95,8%, alte domenii- 24,5% și executat la nivel de 97,9% față de prevederile anuale.

Comparativ cu anul 2012, cheltuielile totale ale bugetului de stat în valoare nominală pe ramuri au înregistrat majorări, cele mai considerabile fiind înregistrate la sectoarele economice – cu 28,3 % (986,6 mil. lei) și la menținerea ordinii publice, apărarea și securitatea națională – cu 34,0 % (552,7 mil. lei).

Informația privind cheltuielile bugetului de stat pe toate componentele în aspect funcțional se conține în Formularul nr. 1 la Raport, iar descrierea detaliată a executării bugetului de stat la cheltuieli pe grupe funcționale – în capitolul V. D. al prezentului Raport.

Din suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, circa 60,6 % sau 14472,7 mil. lei reprezintă cheltuielile pentru programe și servicii finanțate din bugetul de stat și 39,4 % sau 9428,5 mil. lei reprezintă transferuri către alte bugete, inclusiv:

- transferurile către fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 2161,2 mil. lei, fiind executate la nivel de 99,7% față de prevederile anuale;
- transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat – 2828,1 mil. lei, realizate la nivel de 99,3% față de prevederile anuale;
- transferurile către bugetele unităților administrativ-teritoriale – 4439,2 mil. lei, executate la nivel de 99,9% față de prevederile anuale, dintre care: transferurile pentru nivelare bugetară – 3883,3 mil. lei și transferurile cu destinație specială și consolidabile – 555,9 mil. lei.

Structura cheltuielilor totale ale bugetului de stat pe categorii economice în anii 2012-2013 se prezintă în tabelul care urmează.

	2012 executat		2013						2013 executat/ 2013 precizat		2013 executat/ 2012 executat	
			aprobat		precizat		executat					
	Suma	% în total	Suma	% în total	Suma	% în total	Suma	% în total	(+ ; -)	%	(+ ; -)	%
Total, mil. lei	21675,3	100,0	23611,5	100,0	24530,5	100,0	23901,2	100,0	-629,3	97,4	2225,9	110,3
Cheltuieli curente	17290,7	79,8	18437,5	78,1	18380,1	74,9	18180,6	76,1	-199,5	98,9	889,9	105,1
Cheltuieli de personal	3942,4	18,2	4049,9	17,2	3899,8	15,9	3874,5	16,2	-25,3	99,4	-67,9	98,3
Mărfuri și servicii	4096,3	18,9	5064,6	21,4	5000,2	20,4	4884,8	20,4	-115,4	97,7	788,5	119,2
dintre care transferuri la FAOAM	2043,2	9,4	2143,1	9,1	2168,2	8,8	2161,2	9,0	-7,0	99,7	118,0	105,8
Plata dobânzilor	666,4	3,1	669,6	2,8	514,2	2,1	492,6	2,1	-21,6	95,8	-173,8	73,9
Transferuri curente la bugetele UAT	4134,7	19,1	3955,7	16,8	4149,0	16,9	4146,7	17,3	-2,3	99,9	12,0	100,3
Transferuri în economie	421,1	1,9	466,7	2,0	462,6	1,9	444,4	1,9	-18,2	96,1	23,3	105,5
Transferuri către populație	3723,1	17,2	3824,4	16,2	4021,0	16,4	3990,4	16,7	-30,6	99,2	267,3	107,2
dintre care transferuri la BASS	2567,3	11,8	2585,0	10,9	2848,8	11,6	2828,1	11,8	-20,7	99,3	260,8	110,2
Alte cheltuieli	306,7	1,4	406,6	1,7	333,3	1,4	347,2	1,5	13,9	104,2	40,5	113,2
Cheltuieli capitale	4529,9	20,9	5260,3	22,3	6250,7	25,5	5832,9	24,4	-417,8	93,3	1303,0	128,8
Transferuri capitale la bugetele UAT	143,4	0,7	138,2	0,6	293,4	1,2	292,5	1,2	-0,9	99,7	149,1	>200
Creditarea netă	-145,3	-0,7	-86,3	-0,4	-100,3	-0,4	-112,3	-0,5	-12,0	112,0	33,0	77,3

Cheltuielile curente ale bugetului de stat aprobate inițial în sumă totală de 18437,5 mil. lei, pe parcursul anului au fost reduse cu 57,4 mil. lei, în special din contul ajustării cheltuielilor de personal la necesitățile reale cât și diminuării cheltuielilor pentru achitarea dobânzilor aferente datoriei de stat, fiind precizate în sumă de 18380,1, mil. lei sau 74,9 % din volumul total al bugetului de stat. Potrivit rezultatelor executării a bugetului, în anul 2013 acestea au atins nivelul de 98,9 % sau cu 199,5 mil. lei mai puțin față de prevederi și cu 889,9 mil. lei sau cu 5,1 % mai mult, comparativ cu anul 2012.

Cheltuielile de personal au fost aprobate inițial în sumă totală de 4049,9 mil. lei, iar pe parcursul anului au fost diminuate cu 111,0 mil.lei, constituind 3899,8 mil. lei și fiind executate în sumă de 3874,5 mil. lei sau la nivel de 99,4 % din prevederi.

Pentru achitarea *dobânzilor* aferente datoriei de stat, cheltuielile au fost aprobate inițial în sumă de 669,6 mil.lei, care pe parcursul anului au fost diminuate cu 155,4 mil.lei, în principal la serviciul datoriei de stat interne, urmare a diminuării ratelor dobânzii la valorile mobiliare de stat emise pe piața internă, precum și ca rezultat al fluctuației cursului de schimb valutar pentru serviciul datoriei de stat externe. Astfel, potrivit rezultatelor executării, acestea au fost executate la nivel de 95,8% sau cu 21,6 mil.lei mai puțin față de prevederi și cu 173,8 mil.lei sau cu 26,1% mai puțin, comparativ cu anul 2012.

Pentru achitarea pensiilor, indemnizațiilor viagere și alocațiilor lunare de stat invalizilor de război și participanților la cel de-al doilea război mondial (articolele 135.1, 135.2) au fost utilizate mijloace în sumă de 806,0 mil. lei, sau la nivel de 5,6 % din cheltuielile fără transferuri și cu 6,0 % mai mult față de anul 2012, plata burselor (articolul 135.7) – 113,0 mil. lei sau 0,8 % din cheltuielile fără transferuri, cu 50,2 % mai puțin ca în anul precedent, serviciile complexului energetic (articolele 113.1, 113.2, 113.4, 113.26) – 300,8 mil. lei sau 2,1 % din cheltuielile fără transferuri, cu 22,3 % mai puțin față de anul 2012.

Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat aprobate inițial în sumă de 2585,0 mil.lei s-au majorat în total cu 263,8 mil.lei, inclusiv cu 374,1 mil.lei - pentru susținerea financiară suplimentară a unor beneficiari de pensii și alocații sociale și cu 149,2 mil.lei - pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat ca urmare a micșorării părții de venituri a acestui buget, totodată, fiind reduse cu 259,5 mil.lei – pentru plata prestațiilor sociale. Ținând cont de modificările propuse, bugetul asigurărilor sociale de stat a beneficiat în anul 2013 de transferuri în sumă totală de 2848,8 mil.lei, fiind realizate la nivel de 99,3% și cu 260,8 mil.lei sau cu 10,2% mai mult, comparativ cu anul 2012.

Cheltuielile capitale ale bugetului de stat, comparativ cu aprobat inițial, au fost majorate cu 990,4 mil. lei, în special din contul asumării de către autorități de a implementa la maxim activitățile din cadrul proiectelor finanțate din surse externe, constituind 6250,7 mil. lei sau 25,5 % din cheltuielile totale. Potrivit rezultatelor finale, acestea au fost executate în sumă de 5832,9 mil. lei sau la nivel de 93,3 % sau cu 1303,0 mil. lei mai mult, comparativ cu anul 2012.

Informația detaliată a cheltuielilor bugetului de stat în aspectul categoriilor economice pe toate componentele este prezentată în Formularul nr. 8 la Raport.

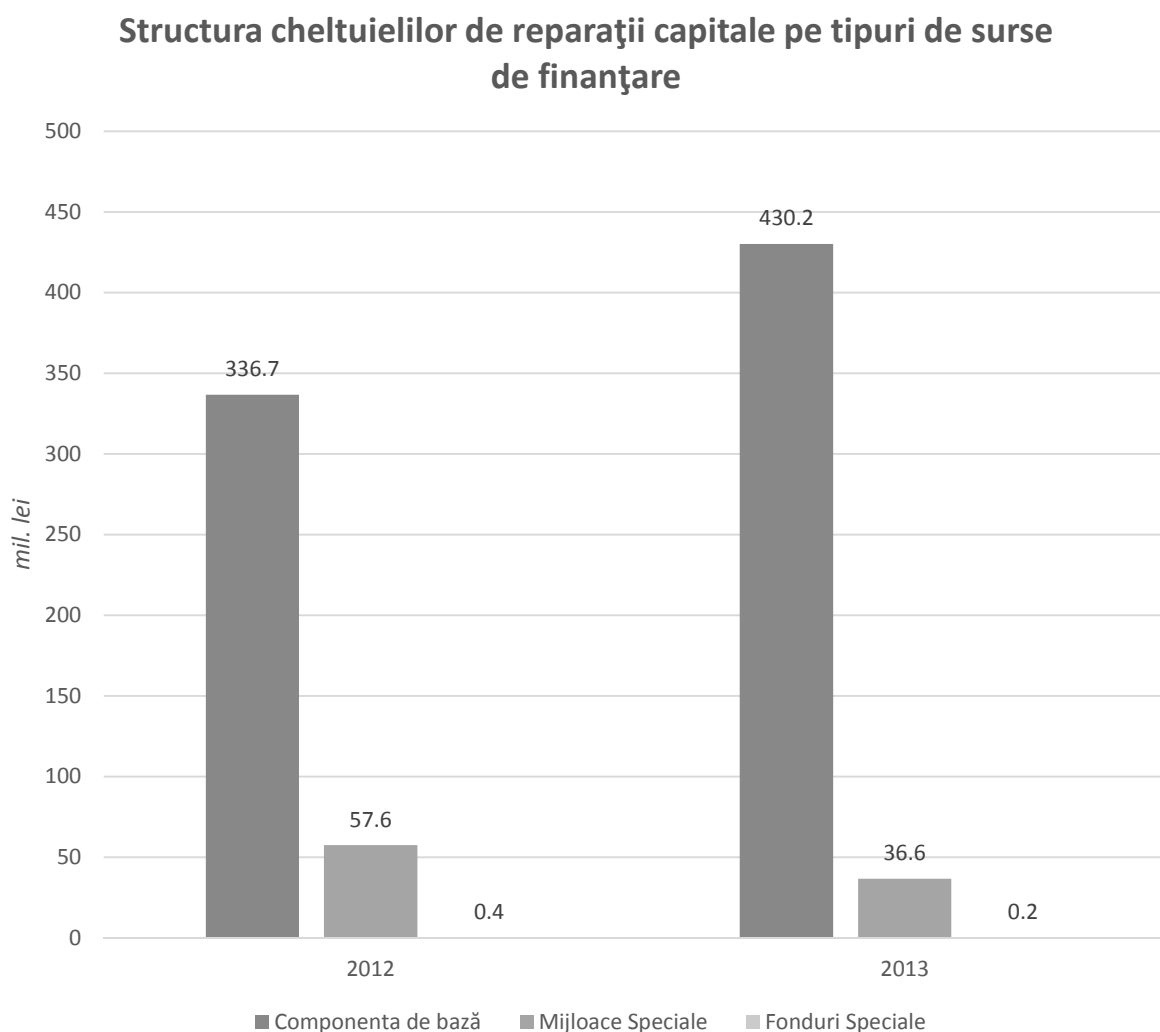
Circa 70 % din cheltuielile bugetului de stat în anul 2013 au fost realizate în formatul bugetelor pe programe, orientate spre obținerea unei performanțe sporite.

Autoritățile publice implicate în programarea bugetară au realizat cumulativ 115 programe/subprograme, în sumă de 10212,7 mil. lei.

Datele despre realizarea bugetelor pe programe se conțin în Formularul nr.4 la Raport, iar expunerea detaliată a performanțelor realizate în anul 2013 în cadrul programelor se conține în capitolul V.D al prezentului Raport.

Reparații capitale. În anul 2013, alocațiile autorităților publice centrale și autorităților publice locale, destinate finanțării reparațiilor capitale conform Legii bugetului de stat pe anul 2013 au fost aprobate în sumă de 291,2 mil. lei, care pe parcursul anului de gestiune au fost majorate cu suma de 187,0 mil. lei, suma precizată constituind 478,2 mil. lei și finanțate 467,0 mil. lei sau 97,7 %.

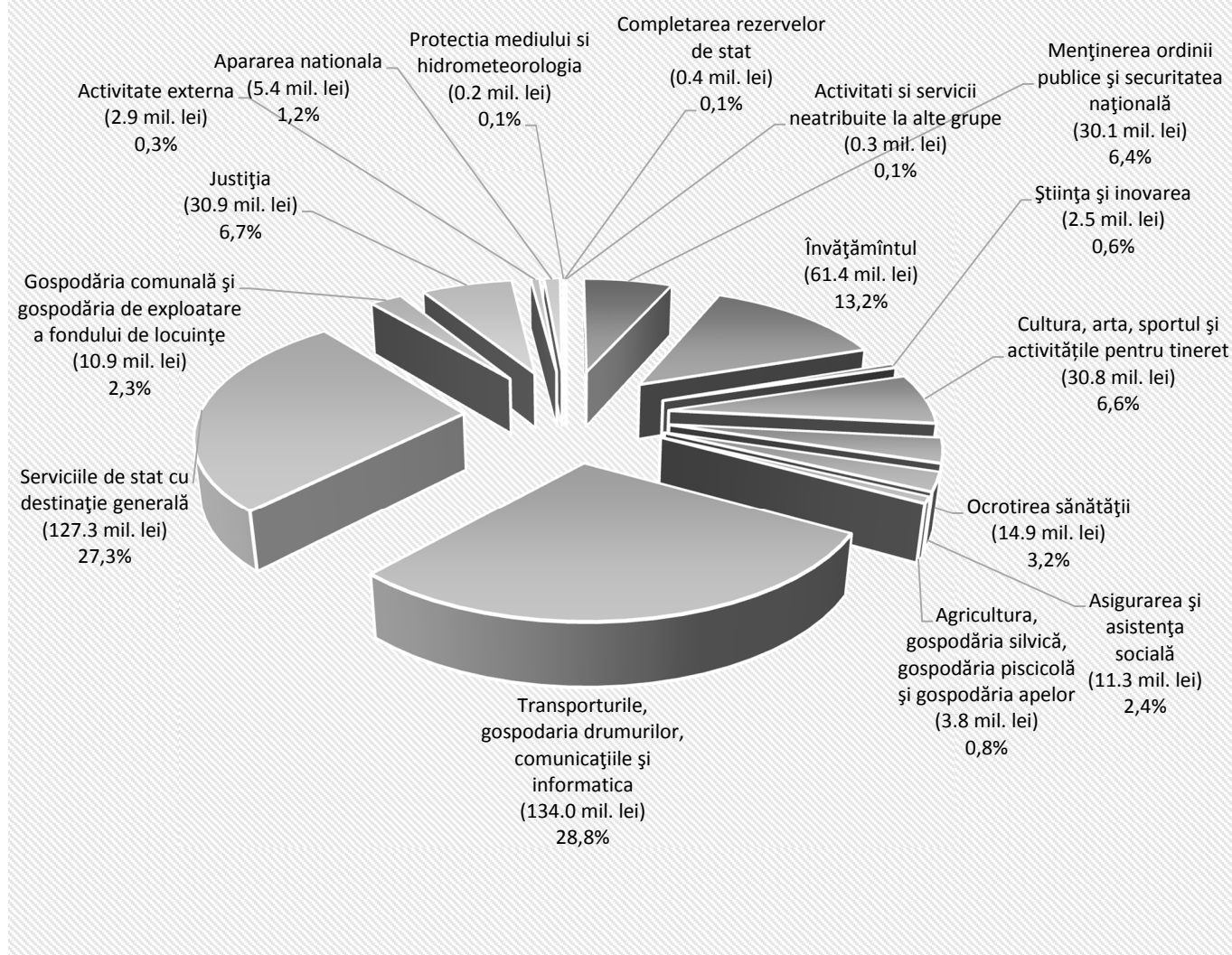
Din 467,0 mil. lei alocate pentru reparații capitale, din contul componentei de bază au fost direcționate 92,1 % (430,2 mil. lei) și 7,8 % (36,6 mil. lei) – din contul mijloacelor speciale și 0,1 % din contul fondurilor speciale (0,2 mil. lei). Comparativ cu anul 2012, ponderea cheltuielilor pentru reparații capitale din contul componentei de bază s-a majorat de la 85,3 % până la 92,1 % în anul 2013 (vezi diagrama ce urmează).

Din alocațiile totale pentru reparații capitale, prin intermediul autorităților publice locale au fost realizate 118,7 mil. lei (25,5 %), iar prin intermediul autorităților publice centrale – 346,3 mil. lei sau 74,5 % din totalul acestora.

Cota preponderentă a cheltuielilor de reparații capitale au fost efectuate în domeniile: servicii de stat cu destinație generală – 27,3 %; transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiilor și informatică – 28,8 %, justiția – 6,7 %, iar pentru menținerea ordinii publice și securitatea națională – 6,4 %.

Structura cheltuielilor de reparații capitale sub aspect funcțional (toate componente)

Din contul mijloacelor financiare destinate reparațiilor capitale autorităților administrației publice locale au fost executate 118,7 mil. lei, din care au fost efectuate lucrări de reparație la 642 de obiecte, din care: 202 – în domeniul învățământului (școli, licee, gimnazii, instituții de învățământ și obiective ce asigură funcționarea acestora), 161 – transporturi, gospodăria drumurilor (sectoare de drumuri locale), 147 – cultură și sport (case de cultură, tabere de copii, edificii sportive), 40 – servicii de stat cu destinație generală, 85 – gospodăria comunală și locuințe, 7 – alte domenii.

Pentru finanțarea reparațiilor capitale din contul mijloacelor speciale au fost aprobate alocații în sumă de 21,4 mil. lei, limita cărora, conform bugetului precizat, a atins cifra de 40,1 mil. lei, care au fost finanțate în sumă de 36,7 mil. lei sau la nivel de 88,0 %. Partea preponderentă, 26,1 % sau 9,6 mil. lei, din cheltuielile din contul mijloacelor speciale au fost efectuate în domeniul menținerii ordinii publice și securitatea națională; 20,7 % sau 7,6 mil. lei din cheltuielile din contul mijloacelor speciale au fost efectuate în instituțiile din domeniul ocrotirii sănătății; 9,8 % sau 3,6 mil. lei – în domeniul agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor; 9,1 % sau 3,3 mil. lei în domeniul învățământului.

Investiții capitale. În anul 2013 pentru finanțarea investițiilor capitale conform anexelor nr.5 „Alocațiile pentru autoritățile publice centrale, destinate finanțării investițiilor capitale” și nr.6 „Alocații de la bugetul de stat pentru autoritățile administrației publice locale, destinate finanțării cheltuielilor capitale”, la Legea bugetului de stat pe anul 2013, au fost aprobate mijloace în sumă de 1890,3 mil. lei. Pe parcursul anului de gestiune alocațiile în cauză s-au majorat cu 133,8 mil. lei, suma precizată constituind 2024,1 mil. lei. Din suma menționată au fost executate 1857,0 mil. lei sau la nivel de 91,7 %.

Datele despre realizarea cheltuielilor la investiții capitale se prezintă în tabelul următor:

mil. lei

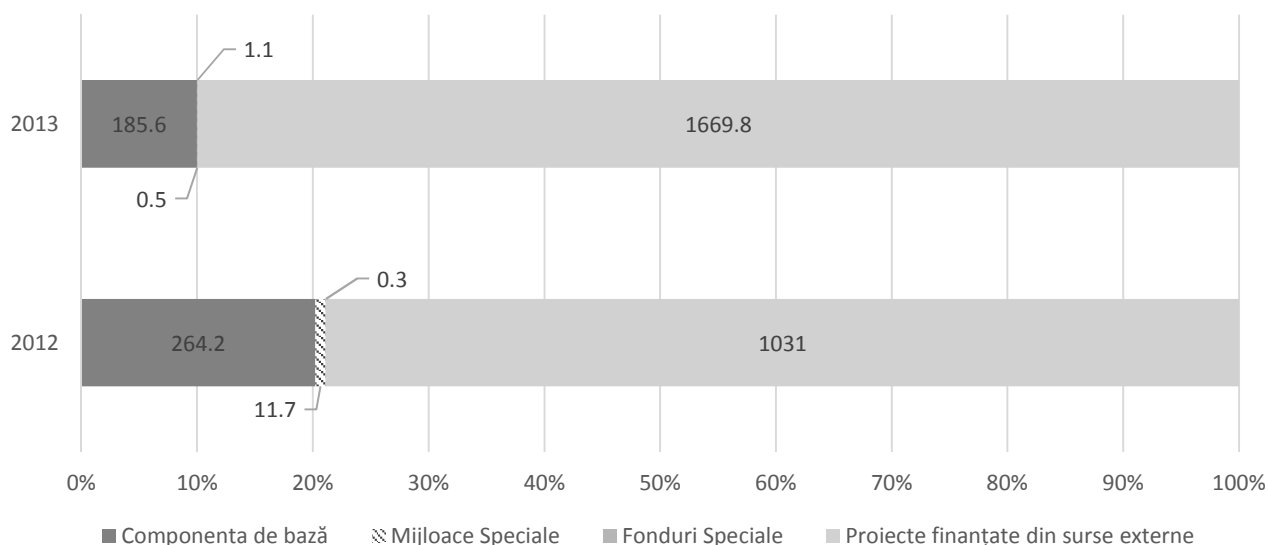
	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total inclusiv pe componente:	1307,2	1890,3	2024,1	1857,0	-167,1	91,7	549,8	142,1
<i>Componenta de bază total, din care:</i>	<i>264,2</i>	<i>321,3</i>	<i>209,7</i>	<i>185,6</i>	<i>-24,1</i>	<i>88,5</i>	<i>-78,6</i>	<i>70,2</i>
• autoritățile publice centrale	230,1	280,4	161,2	137,4	-23,8	85,2	-92,7	59,7
• autoritățile publice locale	34,1	40,9	48,5	48,2	-0,3	99,4	14,1	141,3
<i>Mijloace speciale</i>	<i>11,7</i>	<i>2,1</i>	<i>0,8</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,3</i>	<i>62,5</i>	<i>-11,2</i>	<i>4,3</i>
<i>Fonduri speciale</i>	<i>0,3</i>		<i>7,1</i>	<i>1,1</i>	<i>-6,0</i>	<i>15,5</i>	<i>0,8</i>	<i>366,7</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>1031,0</i>	<i>1566,9</i>	<i>1806,5</i>	<i>1669,8</i>	<i>-136,7</i>	<i>92,4</i>	<i>638,8</i>	<i>162,0</i>
Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %	6,0	8,0	8,3	7,8	-	-	-	-

Comparativ cu anul 2012, în anul 2013 cheltuielile pentru investițiile capitale s-au majorat cu 549,8 mil. lei sau cu 42,1 %. Majorarea în cauză este condiționată de creșterea cheltuielilor din contul granturilor și creditelor externe – cu 638,8 mil. lei. Respectiv a fost majorată ponderea cheltuielilor pentru investițiile capitale în cheltuielile totale ale bugetului de stat: de la 6,0% - în anul 2012 până la 7,8% - în anul 2013.

Din suma totală de 1857,0 mil. lei alocate pentru investițiile capitale, din contul componentei de bază au fost direcționate - 185,6 mil. lei sau 10,0%, din contul mijloacelor speciale - 0,5 mil. lei sau 0,03%, fondurilor speciale – 1,1 mil. lei sau 0,06% și 1669,8 mil. lei sau 89,9% – din contul granturilor și creditelor externe.

Față de anul 2012, în anul de gestiune ponderea cheltuielilor din contul componentei de bază s-a micșorat considerabil: de la 20,2 % până la 10,0 %. De asemenea s-a diminuat ponderea mijloacelor speciale de la 0,9 sută până la 0,03 %. Corespunzător, în această perioadă semnificativ s-a majorat ponderea cheltuielilor din contul proiectelor finanțate din surse externe de la 78,9 % până la 89,9 % (*structura cheltuielilor pe tipuri de surse de finanțare este reflectată în diagrama următoare*).

Structura cheltuielilor de investiții capitale pe tipuri de surse de finanțare

Din alocațiile totale pentru investiții capitale, prin intermediul autorităților publice centrale au fost utilizate 1808,8 mil. lei sau 97,4 % din totalul acestora, iar prin intermediul autorităților publice locale - 48,2 mil. lei sau 2,6 %.

Mare parte a alocațiilor de investiții capitale (48,7% sau 904,5 mil. lei din totalul cheltuielilor) a fost utilizată pentru reabilitarea drumurilor naționale, cu o majorare a alocațiilor față de anul 2012 cu 280,0 mil. lei sau cu 0,9 %.

În vederea îmbunătățirii sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare a unor localități din Republica Moldova și pentru gospodăria fondului de locuințe, în anul dării de seamă de la bugetul de stat în total au fost alocate 323,5 mil. lei sau 17,4 % din cheltuielile totale pentru investiții capitale, ceea ce cu 192,1 mil. lei sau de 2,5 ori mai mult comparativ cu anul 2012.

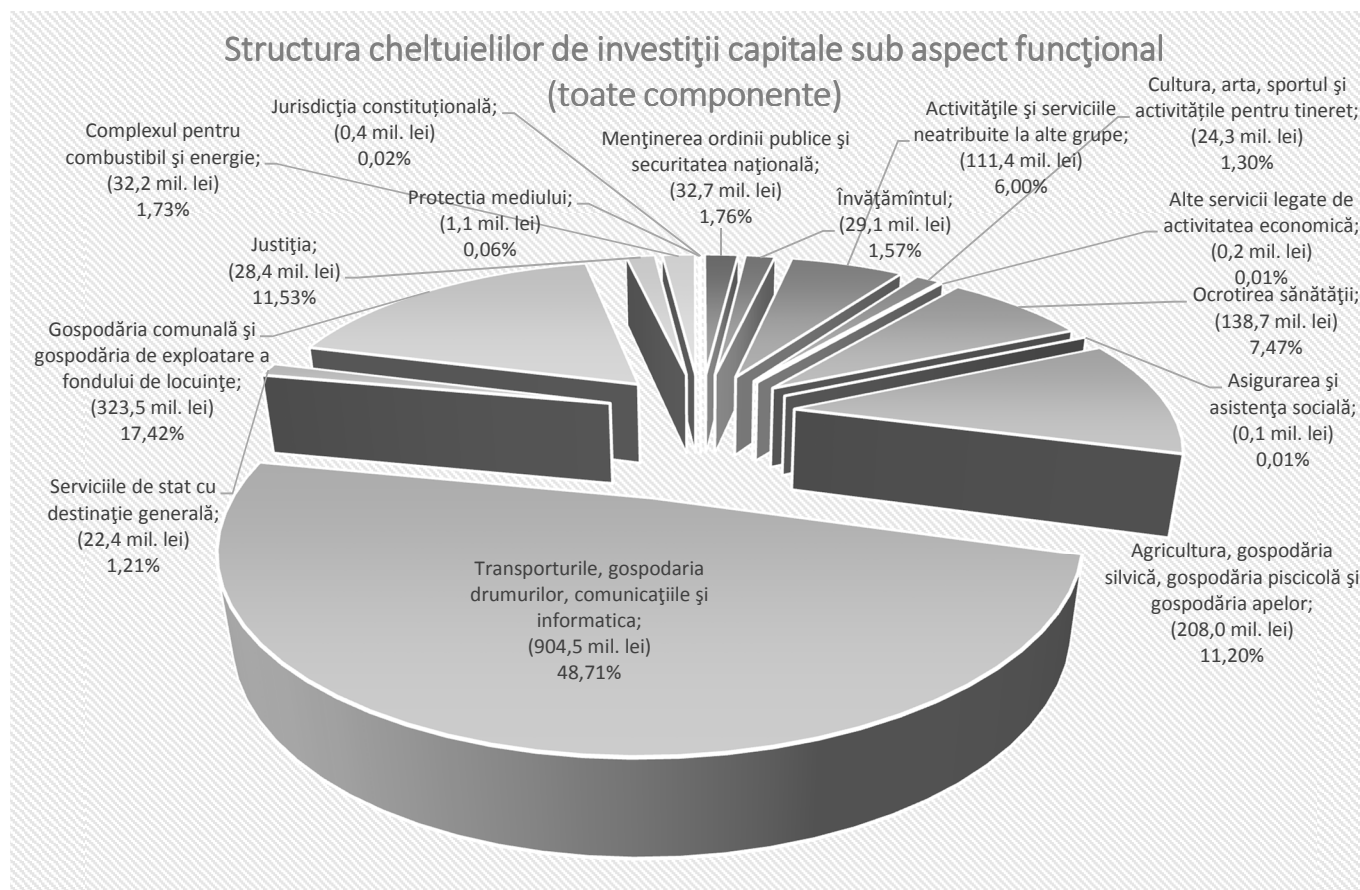
Pentru ramura „Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor” în anul 2013 au fost alocate 208,0 mil. lei, ceea ce constituie 11,2% din cheltuielile totale pentru investiții capitale și cu 87,9 mil. lei sau cu 73,2 % mai mult față de anul precedent.

În domeniul ocrotirii sănătății cheltuielile au constituit 138,7 mil. lei sau 7,5% din cheltuielile totale, ceea ce cu 106,5 mil. lei sau de 4,3 ori mai mult decât în anul 2012.

Circa 6% sau 111,4 mil. lei din investițiile capitale au fost direcționate la grupa „Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe”, cu o diminuare față de anul precedent cu 106,6 mil. lei sau cu 51,1 %.

La componenta de bază, în anul 2013 pentru finanțarea investițiilor capitale au fost prevăzute alocații în sumă de 209,7 mil. lei, din care au fost finanțate 185,6 mil. lei, ceea ce constituie 88,5 % din prevederi. Comparativ cu anul 2012 alocațiile la acest capitol s-au diminuat cu 78,6 mil. lei sau cu circa 29,8%.

Din suma totală alocată la componenta de bază, autorităților publice locale au fost transferate mijloace în volum de 48,2 mil. lei, ceea ce constituie 26,0% din suma totală a cheltuielilor de bază și cu 14,1 mil. lei mai mult față de anul 2012.

E de menționat, că la componenta de bază pentru contribuția Guvernului la implementarea unor proiecte investiționale au fost preconizate circa 37,4 mil. lei, din care au fost executate 21,3 mil. lei sau 57%.

Din 185,6 mil. lei finanțate din contul componentei de bază, 32,7 mil. lei sau 17,6% s-au direcționat în ramura „Menținerea ordinii publice și securitatea națională”, ceea ce cu 10,9 mil. lei mai mult decât în anul 2012. Sursele financiare nominalizate au fost utilizate, în mare parte, pentru reconstrucția și construcția edificiilor din sistemul penitenciar (în cadrul implementării strategiei de reformă a sectorului justiției) și sectoarelor poliției de frontieră (în cadrul realizării planului de dezvoltare a infrastructurii frontierei de stat).

În ramura „Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuință” au fost efectuate investiții capitale în suma totală de 31,7 mil. lei sau 17,1 %, cu o majorare a cheltuielilor la acest capitol, comparativ cu anul precedent, cu 7,7 mil. lei sau cu 32,1%. Alocațiile nominalizate au fost direcționate pentru continuarea construcției blocului locativ pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la CAE Cernobîl, aprovizionarea cu apă potabilă și sistemul de canalizare a unor localități rurale.

Pentru obiectivele din domeniul învățământului au fost direcționate 29,1 mil. lei, ceea ce constituie 15,7 % din cheltuielile totale, cu o diminuare a cheltuielilor cu 36,1 mil. lei sau de 2,2 ori mai puțin față de anul 2012. Din suma menționată pentru reconstrucția clădirilor instituțiilor de învățământ secundar din subordinea autorităților publice locale au fost direcționate 13,9 mil. lei.

Circa 15,3% sau 28,4 mil. lei au fost repartizate la ramura ”Justiția”, cu o majorare considerabilă față de anul precedent - 22,2 mil. lei sau de 4,6 ori. Mijloace financiare în cauză s-au utilizat întru implementarea strategiei de reformă a sectorului justiției și anume pentru reconstrucția sau extinderea spațiilor din sediile instanțelor judecătorești.

E de menționat, că mijloace în sumă de 19,0 mil. lei sau 10,2% din contul componentei de bază au fost transferate pentru demararea lucrărilor de construcție a gazoductului Iași-Ungheni.

Pentru finanțarea investițiilor capitale din contul mijloacelor speciale au fost aprobate alocații în sumă de 2,1 mil. lei, limita căroră, conform bugetului precizat, a fost diminuată până la 0,8 mil. lei și executată în sumă de 0,5 mil. lei sau la nivel de 62,5 %. Față de anul 2012 cheltuielile în cauză s-au micșorat cu 11,2 mil. lei sau de 23,4 ori. Diminuarea dată s-a produs din cauză transferării instituțiilor de învățământ superior la autonomie financiară și excluderii cheltuielilor acestor instituții din sistemul bugetar (de la 1 ianuarie 2013).

Din contul granturilor și creditelor externe, acordate de către organizațiile internaționale în cadrul realizării unor proiecte investiționale, în anul 2013 au fost aprobate mijloace în volum de 1566,9 mil. lei. Limita, la acest capitol, pe parcursul anului a fost majorată cu 239,6 mil. lei și planul precizat constituind 1806,5 mil. lei. Cheltuielile în cauză au fost finanțate în sumă de 1669,8 mil. lei sau la nivel de 92,4 %, cu 638,8 mil. lei sau cu 62,0 % mai mult decât în anul 2012.

Circa 54,0 % sau 902,0 mil. lei din cheltuielile în cauză au fost direcționate la ramura „Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica”, ceea ce cu 362,4 mil. lei sau 67,2% mai mult față de anul precedent.

Surse în volum de 291,8 mil. lei sau 17,5% au fost utilizate în ramura „Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe”, ceea ce cu 184,4 mil. lei sau de 2,7 ori mai mult față de anul 2012 și 207,5 mil. lei sau 12,4% în ramura „Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor” cu o majorare față de anul precedent cu 107,6 mil. lei sau de 2 ori.

În vederea finalizării lucrărilor de reconstrucție a clădirii Spitalului Clinic Republican și construcției blocului operator al acestuia în anul dării de seamă au fost utilizate alocații în volum de 138,4 mil. lei sau 8,3 %, ceea ce cu 118,8 mil. lei mai mult față de anul 2012.

Mijloace în volum de 109,0 mil. lei sau 6,5% au fost direcționate la ramura „Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe”, care s-au executat prin intermediul Fondului de Investiții Sociale. Comparativ cu anul 2012 cheltuielile date s-au diminuat de circa 2 ori sau cu 106,6 mil. lei.

Întru acoperirea cheltuielilor de investiții capitale, din contul fondurilor speciale au fost prevăzute mijloace în sumă de 7,1 mil. lei din care s-au executat 1,1 mil. lei sau 15,5%. Sursele nominalizate au fost transferate din Fondul Ecologic Național pentru reconstrucția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă ”Soroca-Bălți”.

Concomitent cu acestea, pe parcursul anului 2013 în baza unor hotărâri ale Guvernului pentru finanțarea cheltuielilor de investiții capitale din contul mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului au fost transferate 9,0 mil. lei, ceea ce cu 8,2 mil. lei mai mult față de anul 2012.

În anul 2013 la tipul 467 „Fondul Național pentru Dezvoltare Regională” a fost aprobată suma de 191,2 mil. lei și executată integral.

Informația privind executarea Fondului de Dezvoltare Regională

Denumirea	Gr. princ.	Aprobat	Executat
Total		191,2	191,2
Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	8	22,4	22,4
Protecția mediului și hidrometeorologia	12	16,0	16,0
Industrie și construcțiile	13	6,7	6,7
Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicații și informatică	14	99,9	99,9
Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	15	43,3	43,3
Alte servicii legate de activitatea economică	19	2,9	2,9

C. Rezultatele executării bugetului de stat (deficit/excedent și sursele de finanțare)

Bugetul de stat la total pe toate componentele pe anul 2013 inițial a fost aprobat cu deficit în sumă de 874,9 mil. lei.

În urma modificărilor operate pe parcursul anului la indicatorii părții de venituri și cheltuieli a bugetului de stat pe toate componentele nivelul deficitului a fost precizat în sumă de 1985,8 mil. lei.

Conform rezultatelor executării în anul 2013, bugetul de stat s-a soldat cu un deficit în sumă de 1464,5 mil. lei, față de 1584,7 mil. lei, înregistrat în anul 2012. Ponderea în PIB a constituit – 1,5% față de 0,9% aprobat inițial. Comparativ cu executat 2012 nivelul deficitului s-a redus cu 0,3 puncte procentuale. Descifrarea deficitului (excedentului) bugetului de stat în anul 2013, pe componente, se prezintă în următorul tabel.

	<i>mil. lei</i>		
	Aprobat	Precizat	Executat
Total	-874,8	-1985,8	-1464,5
<i>% în PIB</i>	<i>0,9%</i>	<i>2,0%</i>	<i>1,5%</i>
<i>% în total</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>
Componenta de bază	150,7	-213,2	-50,0
<i>% în total</i>	<i>-17,2</i>	<i>10,7</i>	<i>3,4</i>
Mijloace speciale	-41,0	-88,6	-18,8
<i>% în total</i>	<i>4,7</i>	<i>4,5</i>	<i>1,3</i>
Fonduri speciale	-49,1	-127,9	-33,8
<i>% în total</i>	<i>5,6</i>	<i>6,4</i>	<i>2,3</i>
Proiecte finanțate din surse externe	-935,4	-1556,1	-1361,9
<i>% în total</i>	<i>106,9</i>	<i>78,4</i>	<i>93,0</i>

Din totalul deficitului bugetului de stat pentru anul 2013 – 93,0 % îi revine deficitului proiectelor finanțate din surse externe, față de executat 2012 acest deficit s-a majorat cu 15,5 puncte procentuale. Pe toate componentele bugetului de stat au fost menținute limitele stabilite.

Sursele de finanțare ale deficitului s-au constituit din:

la componenta de bază:

- emisiunea valorilor mobiliare de stat pe piața primară - în sumă de 610,0 mil. lei;
- răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru stabilitatea financiară - în sumă de 93,1 mil. lei;
- mijloacele pentru acoperirea diferenței cursului de schimb al surselor valutare - în suma de – 1,0 mil. lei;
- intrări de împrumuturi externe – 99,3 mil. lei (echivalent 7,7 mil.dol.SUA) din partea Băncii Mondiale;

- onorarea obligațiunilor față de creditorii externi – 683,3 mil. lei (echivalent 54,3 mil. dolari SUA);
- mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public – 92,6 mil. lei;
- plăți-garanție de la drepturile de export-import și plăți în avans – 27,0 mil. lei;
- soldurile mijloacelor bănești la cont de la începutul anului au fost majorate cu 3,5 mil. lei.

la componenta mijloace speciale:

- deficitul în sumă de 18,8 mil. lei s-a finanțat din:
 - mijloacele temporar intrate în posesia instituțiilor – 6,7 mil. lei;
 - majorarea soldurilor la ajutoarele umanitare – 0,1 mil. lei;
 - diferența între cursul de schimb al surselor valutare - 1,6 mil. lei;
 - soldurile mijloacelor bănești la conturile instituțiilor publice – 10,4 mil. lei;

E de menționat, că în rezultatul implementării, începînd cu 01 ianuarie 2013, a unui mecanism nou de finanțare a instituțiilor de învățămînt superior în cadrul autonomiei financiare, soldurile bănești al instituțiilor acestora au fost transferate de la conturile trezoreriale la conturile deschise în bănci comerciale în sumă de 159,7 mil.lei.

la componenta fondurile speciale:

- deficitul în sumă de 33,8 mil. lei a fost finanțat din contul soldurilor la conturile ale acestor fonduri;

la componenta proiecte finanțate din surse externe:

- deficit în sumă de 1361,9 mil.lei a fost finanțat din:
 - intrări de împrumuturi externe - în sumă de 1172,0 mil. lei (echivalent a 88,8 mil. dolari SUA);
 - diferența între cursul de schimb al surselor valutare – în sumă de 100,8 mil. lei;
 - din contul soldurilor bănești la conturile proiectelor – 89,1 mil.lei.

În total, la finele anului 2013, soldurile la conturile bugetului de stat pe toate componentele au fost reduse cu 129,8 mil. lei și a constituit 1619,9 mil. lei, *inclusiv*:

- *Componenta de bază – 16,1 mil. lei;*
- *Mijloace speciale – 214,6 mil. lei;*
- *Fonduri speciale – 440,2 mil. lei;*
- *Proiecte finanțate din surse externe – 949,0 mil. lei.*

D. Executarea bugetului de stat la cheltuielile pe grupe principale

1. Servicii de stat cu destinație generală

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

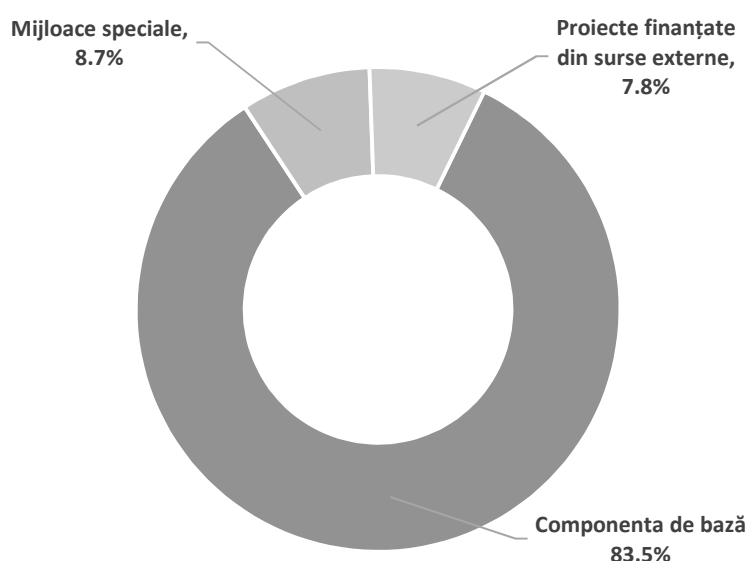
mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total inclusiv pe componente:	1171.5	1234.8	1424.1	1382.6	-41.5	97.1	211.1	118.0
<i>Componenta de bază</i>	<i>987.9</i>	<i>1076.9</i>	<i>1186.7</i>	<i>1153.8</i>	<i>-32.9</i>	<i>97.2</i>	<i>165.9</i>	<i>116.8</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>98.9</i>	<i>103.6</i>	<i>111.6</i>	<i>107.8</i>	<i>-3.8</i>	<i>96.6</i>	<i>8.9</i>	<i>109.0</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>84.7</i>	<i>54.3</i>	<i>125.8</i>	<i>121.0</i>	<i>-4.8</i>	<i>96.2</i>	<i>36.3</i>	<i>142.9</i>
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	5.4	5.2	5.8	5.8	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupul dat pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 1234,8 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 189,3 mil. lei și a constituit 1424,1 mil. lei, sau 5,8% din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

Conform rapoartelor, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 1382,6 mil. lei, ce constituie 97,1% față de prevederi și 5,8% din suma totală a cheltuielilor bugetului de stat.

Cheltuielile la grupul dat în anul 2013 au fost finanțate din contul mai multor surse, structura cărora se prezintă în diagrama următoare.

Cheltuielile pe componenta de bază s-au realizat la nivel de 97,2 %, iar cheltuielile din mijloace speciale – 96,6 % din prevederi. Cele din cadrul proiectelor cu finanțare externă s-au executat la nivel de 96,2 %.

Fondul de rezervă. Pentru activitățile aferente grupului dat, din *fondul de rezervă al Guvernului* au fost alocate mijloace în sumă de **3601,2 mii lei**, care au fost repartizate după cum urmează:

Cancelaria de Stat – 1807,7 mii lei, inclusiv:

- Pentru organizarea ședinței de lucru a Biroului Comisiei Națiunilor Unite pentru Populație și Dezvoltare și a Seminarului Internațional “Noile tendințe în migrație – aspecte demografice”, care s-a desfășurat la Chișinău, în perioada 15-18 ianuarie 2013 – 60,0 mii lei;
- Pentru organizarea și desfășurarea manifestărilor dedicate comemorării a 72 de ani de la deportările în masă din Republica Moldova – 64,0 mii lei;
- Pentru organizarea funeraliilor regretatului scriitor Dumitru Matcovschi – 49,6 mii lei;
- Pentru premiarea laureaților Premiului Național pe anul 2013 – 1000,0 mii lei;
- Pentru confecționarea medaliilor, cutiilor pentru medalii, diplomelor, mapelor și pentru procurarea buchetelor de flori pentru laureații Premiului Național pe anul 2013 – 212,1 mii lei;
- Pentru acoperirea cheltuielilor de transport în legătură cu participarea domnului Iurie LEANCĂ, Prim-ministru, la Summitul Parteneriatului Estic (or.Vilnius, Republica Lituania, 28-29 noiembrie 2013) – 422,0 mii lei.

Ministerul Finanțelor – 1793,5 mii lei, inclusiv:

- Pentru plata onorariilor companiei de avocatură BAA “Buriană&Partners”, conform contractului de reprezentare a intereselor Guvernului Republicii Moldova în procedura de arbitraj internațional – 1793,5 mii lei.

Autorități legislative. În acest grup de cheltuieli sunt incluse alocațiile pentru asigurarea activității Parlamentului Republicii Moldova.

Pentru anul 2013, pentru acest grup la *componenta de bază* au fost aprobate alocații bugetare în sumă de 103037,8 mii lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 113000,0 mii lei și a constituit 216037,8 mii lei. Majorarea respectivă este cauzată de suplimentarea bugetului Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor în scopul efectuării reparației capitale a clădirii Parlamentului Republicii Moldova.

Finanțarea cheltuielilor la grupul dat s-a efectuat în sumă de 213571,8 mii lei sau la nivel de 98,9% din alocațiile precizate.

Cheltuielile efective la grupul „Autorități legislative” au fost efectuate în sumă de 230780,9 mii lei.

La finele anului 2013, au fost înregistrate datorii creditoare în sumă de 6451,5 mii lei, condiționate preponderent de calcularea salariilor pe luna decembrie achitate în anul următor și pentru plata mărfurilor și serviciilor. Datoriile debitoare au constituit 49140,4 mii lei, fiind aferente efectuării reparației capitale și dotării clădirii Parlamentului.

Cheltuielile din contul mijloacelor speciale ale Secretariatului Parlamentului au fost precizate la venituri și cheltuieli corespunzător în sumă de 1115,0 mii lei, fiind executate la venituri în sumă de 1853,5 mii lei, iar la cheltuieli în sumă de 568,1 mii lei. Sursele de venituri

la mijloacele speciale s-au format preponderent din plata serviciilor de arendă și comunale și serviciile de transport a Secretariatului Parlamentului. Mijloacele menționate au fost utilizate prioritar pentru cheltuieli de personal, contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală respective, cât și pentru plata mărfurilor și serviciilor.

Efectivul de personal la acest grup a fost aprobat în număr de 539,0 unități și pe parcursul anului real au activat în mediu 516,0 unități, ceea ce constituie 95,7% din cel aprobat.

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, a fost finanțat următorul subprogram:

Subprogram gestionat de Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Pentru subprogramul „*Activitatea Parlamentului*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 101145,3 mii lei sau la nivel de 97,1% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru programul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Ponderea actelor legislative din total acte adoptate, plasate pe pagina web a PRM	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Gradul de implementare a Strategiei de dezvoltare a spațiului informatic integrat al parlamentului RM	%		40.0	25.0	-15.0	62.5		

Autorități executive. În acest grup de cheltuieli sînt incluse alocațiile pentru activitatea Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Cancelariei de Stat și instituțiilor subordonate acestuia (Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului, Baza auto a Cancelariei de Stat).

Pentru anul 2013, la componenta de bază pentru acest grup au fost aprobate alocații în sumă de 116476,5 mii lei, care pe parcursul anului, prin modificarea legii bugetului, au fost majorate cu 3863,5 mii lei și au atins un volum de 120340,0 mii lei.

Finanțarea cheltuielilor la grupul dat s-a efectuat în sumă de 116686,2 mii lei sau 97,0% față de alocațiile precizate.

Pentru **Aparatul Președintelui Republicii Moldova** au fost aprobate alocații bugetare în sumă de 18840,6 mii lei. Finanțarea a constituit 16963,0 mii lei sau la nivel de 90,0% din suma precizată.

Datoriile debitoare și creditoare ale Președinției la sfîrșitul anului au constituit 64,2 mii lei și 626,3 mii lei corespunzător. Datoriile creditoare au fost constituite din salariul calculat pentru luna decembrie, care se achită în luna ianuarie a anului următor și din datorii pentru plata mărfurilor și serviciilor.

Pentru întreținerea **Cancelariei de Stat** și a instituțiilor subordonate acestuia, la componenta de bază au fost aprobate mijloace în sumă de 97645,9 mii lei, care au fost majorate prin modificarea legii bugetului cu 3863,5 mii lei, atîngînd suma de 101509,4 mii lei.

Factorii ce au determinat majorarea alocațiilor sunt următorii:

- realizarea acțiunilor ce țin de susținerea diasporei moldovenești – 1000,0 mii lei;
- dotarea I.P. „Baza-auto” din subordinea Cancelariei de Stat – 2600,0 mii lei;
- realizarea activităților de reintegrare a țării – 263,5 mii lei.

Finanțarea cheltuielilor a fost efectuată în sumă de 99723,3 mii lei sau la nivel de 98,2% din alocațiile precizate.

Datoriile debitoare și creditoare ale Cancelariei de Stat la sfârșitul anului au constituit 36,9 mii lei și 4713,5 mii lei, corespunzător. Datoriile creditoare constituie cheltuielile de personal calculate pentru luna decembrie în sumă de 3757,7 mii lei, care se achită în luna ianuarie a anului următor, și cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor (consumurile curente a lunii decembrie a anului 2013) în sumă de 955,8 mii lei.

Suplimentar la componenta de bază, Cancelariei de Stat a beneficiat și de mijloace speciale care au fost aprobate la venituri în sumă de 57402,3 mii lei și cheltuieli în sumă de 65402,3 mii lei și precizate pe parcursul anului la venituri în sumă de 48476,2 mii lei și la cheltuieli în sumă de 56476,2 mii lei.

Mijloacele speciale au fost executate la venituri în sumă de 50426,7 mii lei, iar la cheltuieli – 54346,1 mii lei, ce constituie corespunzător 104,0 % și respectiv 96,2 % față de precizat. Sursele de venituri la mijloacele speciale s-au format preponderent din plata serviciilor de arendă, serviciilor comunale și serviciilor de specialitate, prestate de către Direcția generală de administrare a clădirilor Guvernului și Baza auto a Cancelariei de Stat. Mijloacele speciale ale Cancelariei de Stat au fost utilizate pentru salarizarea personalului întreținut din mijloace speciale, asigurarea activității instituțiilor din subordine, precum și pentru întreținerea clădirilor Guvernului.

Numărul mediu de personal prevăzut în anul 2013, la toate componentele, a constituit 1108,0 unități, iar numărul mediu realizat pe an a fost de 1022,0 unități, sau 92,2 % din numărul mediu prevăzut pe an.

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, au fost finanțate următoarele subprograme:

Subprogram gestionat de Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Pentru subprogramul „Activitatea Președintelui Republicii Moldova” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 16963,0 mii lei, sau la nivel de 90,0% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Activitatea legislativă, promulgarea legilor, asigurarea anumitor drepturi ex-președinților prin intermediul serviciilor de suport.	%		100.0	100.0	0.0	100.0		

Subprogram gestionat de Cancelaria de Stat

Pentru subprogramul „*Exercitarea guvernării*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 154069,4 mii lei, sau la nivel de 97,5% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul date, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Numărul serviciilor publice reformat	număr		14.0	14.0	0.0	100.0		
Pondere deciziilor adoptate consultate cu societatea civilă	%		90.0	85.0	-5.0	94.4		
Rapoarte de monitorizare a Programului de activitate al Guvernului	număr		5.0	2.0	-3.0	40.0		
Consultări acordate de către Cancelaria de Stat consiliilor locale	număr		57000.0	44783.0	-12217.0	78.6		
Acte normative supuse controlului de legalitate	număr		166716.0	171201.0	4485.0	102.7		
Pondere PPP finalizate în cursul anului și aprobate de CIPS	%		100.0	100.0	0.0	100.0		

Pentru ***activitatea financiară, bugetar-fiscală și de control***, conform Legii bugetului de stat pentru anul 2013, la componenta de bază au fost aprobate alocații bugetare în sumă de 636108,7 mii lei, care pe parcursul anului, în urma modificărilor operate în legea bugetului s-au micșorat cu 3757,0 mii lei sau cu 0,6 %.

Executarea de casă a cheltuielilor din acest grup pentru perioada de gestiune a constituit 625467,5 mii lei, ceea ce constituie 98,9% față de planul precizat, cheltuielile efective constituind 626884,1 mii lei.

Factorii care au generat modificările față de bugetul aprobat, se prezintă după cum urmează:

- ***reducerea de alocații:***
 - operarea modificărilor structurale în cadrul Ministerului Finanțelor și respectiv redistribuirea alocațiilor între grupele funcționale 1.3 și 1.10 – 2985,0 mii lei;
 - excluderea cheltuielilor aprobate în scopul creării Centrului de instruire -772,0 mii lei.

În ansamblu, datoriile debitoare la acest grup la situația din 31 decembrie 2013, față de aceeași situație a anului precedent, s-au majorat cu 10600,0 mii lei, înregistrându-se suma de 13802,6 mii lei, majorare preponderent cauzată de nelivrarea pe parcursul anului 2013 a tehnicii de calcul achitată în sumă de 11961,0 mii lei.

Datoriile creditoare în sumă de 24412,7 mii lei constituie cheltuielile pentru remunerarea muncii, calculate pe luna decembrie și achitate în luna ianuarie a anului următor.

În grupul dat au fost aprobate mijloace speciale la venituri și la cheltuieli în sumă de 32025,3 mii lei, care pe parcursul anului în urma precizării, s-au majorat cu 12280,0 mii lei la venituri și 13638,9 mii lei la cheltuieli.

Executarea de casă a mijloacelor speciale a constituit 46345,7 mii lei la venituri și 45110,2 mii lei la cheltuieli sau la nivel de 104,6% și, respectiv 98,8% față de planul precizat.

La componenta *proiecte finanțate din surse externe*, au fost planificate cheltuieli în sumă de 14319,7 mii lei. Executarea la acest capitol a constituit 64016,3 mii lei sau 100,0% față de precizat.

Pentru anul 2013 la grupul dat personalul a fost stabilit în număr de 4359,0 unități, din care real au activat 4204,0 unități (96,4%).

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, au fost finanțate următoarele subprograme

Subprogram gestionat de Curtea de Conturi

Pentru subprogramul „*Audit Extern*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 28218,6 mii lei, sau la nivel de 93,6% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Ponderea recomandărilor din rapoartele de audit implementate în totalul recomandărilor înaintate	%		65.0	52.5	-12.5	80.8		
Evaluarea externă privind examinarea de către Parlament a rapoartelor anuale de audit ale Curții de Conturi (IP - 28)	scor		D+	-				
Nivelul calității și a impactului auditurilor Curții de Conturi perceput de către entitățile auditate	puncte		3.0	3.0	0.0	100.0		
Rapoarte de audit, inclusiv	rapoarte		55.0	45.0	-10.0	81.8		
de regularitate	rapoarte		47.0	37.0	-10.0	78.7		
de performanță și IT	rapoarte		8.0	8.0	0.0	100.0		
Număr mediu om/zile per raport de audit (total), inclusiv:	om/zile		413.0	494.5	81.5	119.7		
număr mediu om/zile per raport de audit de regularitate	om/zile		375.0	530.0	155.0	141.3		
număr mediu om/zile per raport de audit de performanță și IT	om/zile		450.0	459.0	9.0	102.0		
Gradul de acoperire a entităților pasibile auditării, inclusiv:	%		16.0	16.5	0.5	103.1		
auditarea obligatorie anuală a rapoartelor Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat (BS, BASS, FAOAM)	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Gradul de auditare a APC (auditul regularității)	%		20.0	33.0	13.0	165.0		

Subprograme gestionate de Ministerul Finanțelor

Pentru subprogramul „*Administrarea veniturilor publice*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 562257,3 mii lei, sau la nivel de 99,6% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cota declarațiilor vamale perfectate conform procedurii simplificate de vâmuire	%	6.33	10.0	10.7	0.7	106.9	4.4	168.9
Durata procedurii de trecere a frontierei la import/export	minute	19.8/18.1	25.0/20.0	16.8/17.0	-8.2/ -3.0	67.1/86.0	-3.0/-1.1	84.9/93.9
Cota declarațiilor vamale direcționate pentru controlul fizic la import/ export	%	32.0/13.0	30.0/10.0	24.0/6.0	-6.0/-4.0	80.0/60.0	-8.0/-7.0	75.0/46.0
Gradul de conformare a contribuabililor la achitarea benevolă a obligației fiscale declarate la BPN	%	94.6	96.2	95.0	-1.2	98.8	0.4	100.4
Gradul de reducere a restanței la BPN în baza măsurilor de executare silită a obligațiilor fiscale	%	42.1	30.0	46.0	16.0	153.3	3.9	109.3
Ponderele agenților economici supuși controalelor fiscale în totalul agenților economici înregistrați	%	8.0	8.8	9.5	0.7	108.0	1.5	118.8
Ponderele veniturilor bugetare administrate de Serviciul Fiscal de Stat, încasate de la contribuabilii mari, în totalul încasărilor	%	38.2	55.0	38.6	-16.4	70.2	0.4	101.0
Ponderele dărilor de seamă prezentate în mod automatizat, în baza utilizării noilor tehnologii informaționale, în totalul dărilor de seamă prezentate de contribuabili	%	42.1	65.0	46.2	-18.8	71.1	4.1	109.7
Numărul cazurilor de reținere a mărfurilor suspecte a fi contrafăcute / opere pirat	unități		75.0	81.0	6.0	108.0		
Numărul controalelor fiscale efectuate	unități	63527	66000.0	74029.0	8029.0	112.2	10502.0	116.5
Numărul agenților economici-contribuabili mari, administrați de Serviciul Fiscal de Stat	unități	415	415.0	443.0	28.0	106.7	28.0	106.7
Ponderele controalelor ulterioare rezultative	%		60.0	79.7	19.7	132.8		
Costul administrării fiscale la un leu venituri la BPN	lei	0.011	0.011	0.011	0.0	100.0	0.0	100.0

Pentru subprogramul „*Executarea și raportarea Bugetului Public Național*” s-au efectuat cheltuieli în sumă de 60415,2 mii lei, sau la nivel de 95,6% din suma precizată.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Elaborarea documentației standard privind procedurile de achiziții publice	%	2	2.0	0.0	-2.0	0.0	-2.0	0.0
Prognoze operative periodice (săptămânale, lunare, trimestriale, semestriale) elaborate privind gestionarea fluxului de numerar al bugetului public național	zile		72.0	72.0	0.0	100.0		
Numărul dărilor de seamă privind procedurile de achiziții publice	unități	5750	4400.0	9898.0	5498.0	225.0	4148.0	172.1
Numărul contractelor de achiziții publice încheiate în urma procedurilor de achiziție, cu excepția celor încheiate în urma procedurii prin cerere a ofertelor de preț	unități	15204	10500.0	17914.0	7414.0	170.6	2710.0	117.8

Pentru subprogramul „*Inspectarea (controlul) financiară*”, gestionat de Inspectoria Financiară, au fost prevăzute alocații în sumă de 16620,8 mii lei, executarea cărora a constituit 16459,6 mii lei, sau la nivel de 99,0% din suma precizată.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Ponderea inspectărilor (controalelor) financiare efectuate față de plan	%	109.5	100.0	153.3	53.3	153.3	43.8	140.0
Gradul de acoperire cu controale a instituțiilor finanțate de la bugetul public național	%	37.6	36.0	44.6	8.6	123.9	7.0	118.6
Gradul de acoperire cu controale a întreprinderilor de stat, municipale, societăți comerciale în al căror capital statul deține o cotă parte	%		10.0	54.0	44.0	540.0		
Numărul de inspectări (controale) financiare, total, inclusiv	unități	1329	990.0	1589.0	599.0	160.5	260.0	119.6
conform Programului de activitate	unități	1024	710.0	1146.0	436.0	161.4	122.0	111.9
la solicitarea organelor ierarhic superioare, organelor de drept și altor solicitări	unități	305	280.0	443.0	163.0	158.2	138.0	145.2
Acoperirea pagubelor constatate, încasarea sumelor calculate la buget	%	63.9	37.0	30.0	-7.0	81.1	-33.9	46.9
Volumul mijloacelor financiare supuse inspectării (controlului) financiare în raport cu bugetul public național	unități		47.0	77.0	30.0	163.8		

Pentru subprogramul „*Supravegherea activității de audit*” gestionat de Consiliul de Supraveghere a Activității de Audit de pe lângă Ministerul Finanțelor s-au efectuat cheltuieli în sumă de 263,0 mii lei, sau la nivel de 82,5% din suma precizată.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Gradul de conformare a auditorilor cerințelor privind formarea profesională continuă	%	98	98.0	99.0	1.0	101.0	1.0	101.0
Ponderele societăților de audit supuse monitorizării în total societăților de audit înregistrate în Registrul de stat al societăților de audit, auditorilor întreprinzători individuali	%	99	80.0	83.0	3.0	103.8	-16.0	83.8
Ponderele societăților de audit supuse controalelor în totalul societăților de audit, auditorilor întreprinzători individuali	%	10.1	14.8	15.0	0.2	101.4	4.9	148.5
Numărul controalelor efectuate	unități	13	20.0	25.0	5.0	125.0	12.0	192.3

Pentru subprogramul „*Servicii de suport în managementul finanțelor publice*” gestionat de Ministerul Finanțelor s-au efectuat cheltuieli în sumă de 66606,7 mii lei, sau la nivel de 100,0% din suma precizată.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Spațiul unic informațional a Ministerului Finanțelor, care se asigură prin menținerea conexiunilor între Ministerul Finanțelor și subdiviziunile teritoriale, organele subordonate (38 trezorerii teritoriale, 35 direcții generale finanțe, IFPS, SV, SCFR, Agenția Achiziții Publice, etc.)	unități	77	77.0	77.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Conexiuni telecomunicaționale între Ministerul Finanțelor și autoritățile administrației publice centrale menținute (inclusiv BNM, CNAM, CNAS, Ministerul Educației etc.)	unități	27	27.0	27.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Gradul de automatizare a proceselor interne a subdiviziunilor MF	%	85	85.0	85.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Mediu informațional unic a Ministerului Finanțelor cu executorii de buget (ministere, departamente, instituții publice) în procesul elaborării și executării bugetului și formării rapoartelor privind executarea bugetului, menținut și dezvoltat	instituții publice	2088	2000.0	2488.0	488.0	124.4	400.0	119.2

Serviciile de planificare și statistică. Volumul mijloacelor financiare aprobate în Legea bugetului de stat pe anul 2013 la acest grup de cheltuieli a constituit 57377,0 mii lei, inclusiv pe componenta de bază – 54855,1 mii lei, mijloace speciale – 2521,9 mii lei.

În urma modificărilor operate pe parcursul anului la legea bugetului, alocațiile bugetare s-au diminuat la componenta de bază cu 105,0 mii lei, și a constituit suma de 54750,1 mii lei, la componenta mijloace speciale s-a majorat cu 3002,4 mii lei, constituind suma de 5524,3 mii lei și la proiecte finanțate din surse externe au fost precizate 31,0 mii lei.

Factorii care au generat modificările față de bugetul aprobat, se prezintă după cum urmează:

- *reducerea de alocații la componenta de bază* în legătură cu operarea modificărilor în cadrul Biroului Național de Statistică prin redistribuirea alocațiilor la grupa funcțională 1.10 – 105,0 mii lei;
- *revizuirea veniturilor și cheltuielilor la componenta mijloace speciale* în dependența de acumulări, majorarea alocațiilor cu – 3002,4 mii lei;

Cheltuielile de casă în anul 2013 la acest grup au constituit 53873,1 mii lei, sau 89,3% din alocațiile precizate, dintre care la componenta de bază 48718,8 mii lei (88,9%), mijloace speciale 5123,2 mii lei (92,7 %) și proiecte finanțate din surse externe 31,0 mii lei.

Cheltuieli efective au fost efectuate în mărime de 58754,7 mii lei inclusiv, din contul componentei de bază – 53617,1 mii lei, din contul mijloacelor speciale – 5105,6 mii lei și proiecte finanțate din surse externe 31,0 mii lei.

Datoriile creditoare constituie 7196,8 mii lei (toate componentele) și se încadrează în limita termenului de achitare. Datoriile debitoare, constituie 156,4 mii lei.

În baza Nomenclatorului serviciilor cu plată și a Regulamentului privind modul de formare și utilizare a mijloacelor speciale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1403 din 30 decembrie 2005, la grupul dat de cheltuieli s-au aprobat venituri și cheltuieli pe tipuri de mijloace speciale în sumă totală de 2521,9 mii lei. În urma modificărilor operate pe parcursul anului, prin precizare s-au majorat veniturile cu 1222,7 și cheltuielile cu 3002,4 mii lei.

Executarea de casă a mijloacelor speciale a constituit 4139,1 mii lei la venituri și 5123,2 mii lei la cheltuieli sau la nivel de 110,5% și, respectiv 92,7% față de planul precizat.

La grupul dat de cheltuieli pentru anul 2013 a fost prevăzut un efectiv de personal în număr de 709 unități, nivelul mediu realizat al numărului de personal fiind de 690 unități. La sfârșitul perioadei de raportare efectivul de personal real încadrat se constituie în număr de 691 unități.

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, au fost finanțate următoarele subprograme:

Subprograme gestionate de Biroul Național de Statistică

Pentru subprogramul „*Lucrări statistice*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 47912,1 mii lei, sau la nivel de 99,0% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Realizarea Programului lucrărilor statistice (partea ce ține de colectarea, verificarea, validarea și introducerea datelor în calculator din rapoartele/chestionarele statistice și rapoartele financiare (contabile))	%	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Realizarea edițiilor statistice	%	100.0	100.0	103.8	3.8	103.8	3.8	103.8
Asigurarea beneficiarilor cu note informative, informații operative și buletine statistice cu date generalizate	%	100.0	100.0	109.3	9.3	109.3	9.3	109.3
Lucrări și cercetări statistice realizate anual	număr		410.0	409.0	-1.0	99.8		
Note informative și operative elaborate de către aparatul central al BNS și organele teritoriale de statistică	număr		657.0	718.0	61.0	109.3		
Buletine statistice cu date generalizate	număr		5500.0	6823.0	1323.0	124.1		
Rapoarte trimestriale vizînd situația social-economică a municipiului/raionului	număr	140.0	140.0	140.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Breviar statistic „Moldova în cifre”	număr		2.0	2.0	0.0	100.0		
Anuarul Statistic al Republicii Moldova, inclusiv și varianta electronică pe CD	număr		2.0	2.0	0.0	100.0		
Buletine Statistice cu date generalizate în profil teritorial	unități	4500.0	4500.0	6568.0	2068.0	146.0	2068.0	146.0

Pentru subprogramul „*Recensămîntul*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 5961,0 mii lei sau la nivel de 50,0% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Petrecerea RPL de probă	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Pregătirea materialului cartografic pentru RPL	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Elaborarea listelor clădirilor din localitățile urbane și rurale pentru sectorizarea de recensămînt	%		84.0	100.0	16.0	119.0		
Elaborarea și tipărirea instrumentarului RPL	%		45.0	100.0	55.0	222.2		
Achiziționarea, instalarea și testarea echipamentului tehnic și produsului program de prelucrare a datelor RPL	%		40.0	100.0	60.0	250.0		

Autorități și servicii cu destinație generală neatribuite la alte grupuri.

Volumul mijloacelor financiare aprobate în Legea bugetului de stat pe anul 2013 la acest grup de cheltuieli a constituit 124820,1 mii lei, inclusiv componenta de bază – 82866,6 mii lei, mijloace speciale – 1953,5 mii lei și din contul donatorilor externi – 40000,0 mii lei. În urma modificărilor operate pe parcursul anului la legea bugetului, mijloacele financiare s-au majorat cu 15218,3 mii lei la total, sau cu 12,2% și constituie 140038,4 mii lei, dintre care alocațiile pe componenta de bază s-au diminuat cu 6408,2 mii lei, mijloacele speciale s-au diminuat cu 157,6 mii lei și proiectele finanțate din surse externe s-au majorat cu 21784,1 mii lei.

Factorii ce au determinat modificările în cauză sunt următorii:

la componenta de bază:

- *reducere de alocații:*

- reducerea contribuției Guvernului la Proiectul „e – Guvernare” – 834,0 mii lei;
- realocarea mijloacelor financiare din grupa dată la alte grupe de cheltuieli în temeiul prevederilor art. 3 din Legea bugetului de stat pe anul 2012 - 18748,0 mii lei;
- operarea modificărilor în cadrul Serviciului de Stat de Arhivă prin redistribuirea alocațiilor la grupa funcțională 1.10 — 45,5 mii lei.

- *majorări de alocații:*

- alocarea mijloacelor financiare în scopul implementării Strategiei de reformare a sectorului justiției 2011-2016 – 10681,3 mii lei, dintre care: 9768,9 mii lei pentru procurarea sediului pentru Centrul pentru Drepturile Omului; 885,6 mii lei pentru asigurarea cheltuielilor de creare a Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și 26,8 mii lei pentru instruirea persoanelor responsabile de colectarea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate de către Comisia Națională de Integritate;
- asigurarea documentării populației conform Hotărârii Guvernului nr.959 din 9 septembrie 2005 „Cu privire la măsurile de asigurare a confirmării cetățeniei și documentării populației din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria)” – 1450,0 mii lei;
- acoperirea cheltuielilor ocazionate de reorganizarea Consiliului Concurenței – 1000,0 mii lei;
- acoperirea cheltuielilor curente a Serviciului de Curieri Speciali – 88,0 mii lei;

Este de menționat faptul, că la grupul dat de cheltuieli în buget au fost aprobate inițial alocații pentru:

a) reforma administrației publice în sumă de 10000,0 mii lei. Mijloacele în cauză au fost repartizate pe autorități publice prin Hotărârea Guvernului nr. 99 din 04 februarie 2013 „Cu privire la repartizarea mijloacelor financiare din bugetul de stat pentru reforma administrației publice” și Hotărârea Guvernului nr. 687 din 04 septembrie 2013 „Cu privire la repartizarea mijloacelor financiare din bugetul de stat pentru reforma administrației publice”;

b) pentru activități de reintegrare a țării în sumă de 15000,0 mii lei, fiind repartizate pe autorități publice prin Hotărârea Guvernului nr. 242 din 04 aprilie 2013 ”Cu privire la

aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2013” și Hotărârea Guvernului nr. 733 din 16 septembrie 2013 ”Cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pe semestrul II al anului 2013”.

la mijloace speciale:

- diminuarea cheltuielilor în sumă de 157,6 mii lei în legătură cu revizuirea prognozelor de acumulare a veniturilor, ținând cont de acumulările reale.

la proiecte finanțate din surse externe:

- majorarea cheltuielilor în scopul implementării proiectului „Reforma administrației publice centrale în Moldova” în sumă de 32080,7 mii lei;
- diminuarea cheltuielilor pentru implementarea proiectului „e-Transformare a Guvernării” în sumă de 10296,6 mii lei.

Cheltuielile de casă în anul 2013 constituie 121898,1 mii lei sau 87,0% din alocațiile precizate, dintre care componentei de bază îi revine 63247,4 mii lei, mijloacelor speciale – 1672,2 mii lei și din surse externe – 56978,5 mii lei.

Instituțiile finanțate la grupul dat au înregistrat datorii debitoare și creditoare la sfârșitul anului în sumă de 1768,6 mii lei și 1841,6 mii lei, corespunzător. Datoriile debitoare s-au format în mare parte de către Comisia Electorală Centrală (1287,0 mii lei) în legătura cu achitarea unei minitipografii performante care a fost livrată în anul 2014. Datoriile creditoare constituie cheltuielile de personal calculate pentru luna decembrie în sumă de 1506,1 mii lei, care se achită în luna ianuarie a anului următor, și cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor în sumă de 335,5 mii lei.

Efectivul de personal la acest grup a fost prevăzut în număr de 319,0 unități și pe parcursul anului real au activat în mediu 261,6 unități, ceea ce constituie 82,0% din cel prevăzut.

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, au fost finanțate următoarele subprograme:

Subprogram gestionat de Cancelaria de Stat

Pentru subprogramul „Servicii de suport pentru exercitarea guvernării” s-au efectuat cheltuieli în sumă de 74938,2 mii lei, sau la nivel de 91,0 % din suma precizată.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Asimilarea infrastructurii guvernamentale comune M-Cloud de către APC	%		5.0	16.4	11.4	328.0		
Vizite pe Portalul Serviciilor Guvernamentale	număr		100000.0	182094.0	82094.0	182.1		
Seturi de date disponibile pe portalul Date Guvernamentale Deschise	număr		200.0	675.0	475.0	337.5		
Instituții deservite în Sistemul guvernamental de telecomunicații	număr		112.0	115.0	3.0	102.7		

Subprogram gestionat de Centrul pentru Drepturile Omului

Pentru subprogramul „*Respectarea drepturilor omului*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 6132,2 mii lei, sau la nivel de 38,5% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Ponderea actelor legislative modificate din totalul propunerilor	%		80.0	60.0	-20.0	75.0		
Acte de reacționare	număr		164.0	249.0	85.0	151.8		
Petiții acceptate	număr		847.0	721.0	-126.0	85.1		
Propuneri de perfecționare a cadrului normativ	număr		62.0	70.0	8.0	112.9		
Rapoarte tematice și studii elaborate	număr		10.0	9.0	-1.0	90.0		
Ponderea cauzelor penale intentate în urma adresărilor instituției	%		35.0	27.0	-8.0	77.1		

Organe administrative

Volumul mijloacelor financiare aprobate în bugetul de stat pe anul 2013 la acest grup de cheltuieli a constituit 84095,0 mii lei, inclusiv componenta de bază – 83525,0 mii lei și mijloace speciale – 570,0 mii lei.

În urma modificărilor operate pe parcursul anului legea bugetară, mijloacele financiare s-au majorat cu 3650,7 mii lei la total, sau cu 4,3% și au constituit 87745,7 mii lei, dintre care alocațiile pe componenta de bază s-au majorat cu 3235,5 mii lei, iar la mijloacele speciale s-au majorat cu 415,2 mii lei.

Factorii ce au determinat modificările în cauză sunt următorii:

la componenta de bază:

- *majorări de alocații:*
 - operarea modificărilor prin redistribuirea alocațiilor de la alte grupe funcționale (1.3, 1.4, 1.8) – 3135,5 mii lei;
 - acoperirea cheltuielilor curente a Biroului Relații Interetnice – 100,0 mii lei.

la mijloace speciale:

- majorarea cheltuielilor în sumă de 415,2 mii lei în legătură cu revizuirea prognozelor de acumulare a veniturilor, ținând cont de acumulările reale.

Cheltuielile de casă în anul 2013 constituie 87024,2 mii lei sau 99,2% din alocațiile precizate, dintre care componentei de bază îi revine 86070,0 mii lei iar mijloacelor speciale – 954,2 mii lei.

Instituțiile finanțate la grupul dat au înregistrat datorii debitoare și creditoare la sfârșitul anului în sumă de 254,2 mii lei și 4300,6 mii lei, corespunzător. Datoriile creditoare constituie cheltuielile de personal calculate pentru luna decembrie în sumă de 3911,9 mii lei, care se achită în luna ianuarie a anului următor, și cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor în

sumă de 388,7 mii lei.

Efectivul de personal la acest grup a fost prevăzut în număr de 586,0 unități și pe parcursul anului real au activat în mediu 510,0 unități, ceea ce constituie 87,0% din cel prevăzut.

Din contul cheltuielilor aferente grupului dat la toate componentele, au fost finanțate următoarele subprograme:

Subprograme gestionate de Ministerul Economiei

Pentru subprogramul „*Elaborarea politicii și managementul în domeniul dezvoltării economiei*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 18251,2 mii lei, sau la nivel de 99,2% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Export față de anul precedent	%		113.0	111.3	-1.7	98.5		
Import față de anul precedent	%		110.0	104.9	-5.1	95.4		
Investiții în activele materiale pe termen lung față de anul precedent	%		110.0	103.3	-6.7	93.9		
Indicele de lansare a afacerii, zile pentru inițierea unei afaceri	număr		5.0	7.0	2.0	140.0		
Indicele de lansare a afacerii, costul (% din venit pe cap de locuitor)	%		8.0	5.4	-2.6	67.5		
Indicele de lichidare a afacerii, coeficientul de recuperare a investiției (cent la dolar SUA)	coef.		31.0	32.8	1.8	105.8		
Indicele de lichidare a afacerii, durata	ani		2.8	2.8	0.0	100.0		
Indicele de lichidare a afacerii, costul (% din venit pe cap de locuitor)	%		9.0	9.0	0.0	100.0		
Indicile producției industriale	%		107.0	106.6	-0.4	99.6		
Rapoarte privind analiza și evaluarea tendințelor de dezvoltare social-economică în domeniile de competență	unități		16.0	16.0	0.0	100.0		
Aplicarea instrumentelor non-financiare pentru a reduce fluctuația personalului până la un nivel mai jos de 10%	%		10.0	8.7	-1.3	87.0		

Pentru subprogramul „*Administrare a proprietății publice*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 7066,3 mii lei, sau la nivel de 98,3% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Reorganizarea întreprinderilor (comasare, fuziune)	unități		12.0	26.0	14.0	216.7		
Deetatizarea întreprinderilor	unități		25.0	12.0	-13.0	48.0		
Restructurarea întreprinderilor (asanarea financiară sau lichidarea)	unități		8.0	7.0	-1.0	87.5		
Numărul actelor legislative și normative	unități		7.0	7.0	0.0	100.0		
Atragerea investițiilor, total	mii lei		35000.0	40455.0	5455.0	115.6		
atragerea investițiilor prin privatizare	mii lei		35000.0	40455.0	5455.0	115.6		

Pentru subprogramul „*Reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 3452,7 mii lei, sau la nivel de 100,0% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Titulari de licență	unități		10740.0	10769.0	29.0	100.3		
Licențe eliberate și prelungite, total	unități		2450.0	2438.0	-12.0	99.5		
- inclusiv, întreprinderilor nou-create	unități		580.0	576.0	-4.0	99.3		
Licențe reperfectate	unități		1114.0	1093.0	-21.0	98.1		
Prescripții emise	unități		240.0	140.0	-100.0	58.3		
Decizii de suspendare temporară a licenței	unități		82.0	64.0	-18.0	78.0		
Decizii de retragere a licenței	unități		165.0	163.0	-2.0	98.8		
Decizii de retragere a licenței adoptate în baza cererilor titularilor de licență	unități		78.0	85.0	7.0	109.0		
Decizii de retragere a licenței adoptate în baza cererilor titularilor de licență	unități		112.0	88.0	-24.0	78.6		
Autorizații eliberate pentru import/export în regim preferențial	unități		1000.0	1540.0	540.0	154.0		
Declarații și cereri examinate	unități		6200.0	7372.0	1172.0	118.9		
Controale inopinate efectuate	unități		130.0	47.0	-83.0	36.2		
Durata medie a executării declarației de eliberare/prelungire a licenței	zile lucrătoare		3.6	2.9	-0.7	80.5		
Durata medie a executării cererii de reperfectare a licenței	zile lucrătoare		4.6	3.9	-0.8	83.7		
Durata medie a executării cererii de eliberare a autorizațiilor pentru import/export	zile lucrătoare		1.4	1.2	-0.2	85.7		

Subprogram gestionat de Ministerul Finanțelor

Pentru subprogramul „*Elaborare a politici și management în domeniul bugetar - fiscal*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 31454,3 mii lei, sau la nivel de 99,0% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Majorarea numărului net al indicatorilor îmbunătățiți pentru evaluarea performanței managementului finanțelor publice PEFAPII-PI12	unități	1.0	1.0	1.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Legea bugetară anuală consistentă cu CBTM la venituri	devieri, %	2.0	„+/-” 5	-			-2.0	
Legea bugetară anuală consistentă cu CBTM la cheltuieli	devieri, %	2.0	„+/-” 5	-			-2.0	
Ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat	%	3.3	3.3	2.4	-0.9	72.7	-0.9	72.7
Ponderea bugetelor pe programe în suma totală a bugetului de stat	%	70.5	72.6	72.6	0.0	100.0	2.1	103.0
Numărul de acte normative elaborate în domeniul contabilității și auditului în sectorul corporativ	unități	12.0	4.0	7.0	3.0	175.0	-5.0	58.3
Acte normative în domeniul activității de audit	unități	5.0	4.0	6.0	2.0	150.0	1.0	120.0
Actualizarea cadrului normativ în domeniul controlului financiar public intern	unități	1.0	1.0	4.0	3.0	400.0	3.0	400.0
Nivelul vărsării în buget a dividendelor și defalcărilor comparativ cu cel aprobat în Legea bugetului de stat pe anul respectiv	%	100.2	100.0	100.2	0.2	100.2	0.0	100.0

Subprogram gestionat de Biroul Național de Statistică

Pentru subprogramul „*Elaborare a politicii și management în domeniul statisticii*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 19078,2 mii lei, sau la nivel de 98,9% din alocațiile precizate.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Asigurarea cu instrumentar statistic sectorul public și real al economiei	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Realizarea Programului de lucrări și ediții statistice	%		100.0	100.0	0.0	100.0		
Metodologia privind indicatorii statistici pe termen scurt	unitate		8.0	8.0	0.0	100.0		
Implementarea Nomenclatorului de produse și servicii	număr		2.0	2.0	0.0	100.0		
Elaborarea/revizuirea metodologiilor cercetărilor statistice vizînd: calculele balanțelor resurselor alimentare și utilizării lor, pragul sărăciei absolute, migrația forței de muncă, accidente de muncă și tranziția de la școală la muncă	număr		4.0	4.0	0.0	100.0		
Ponderea cercetărilor statistice realizate prin metode moderne (prin sondaj)	%		8.0	8.0	0.0	100.0		
Rapoartelor/chestionarelor statistice prezentate de către agenții economici în format electronic din numărul total de rapoarte	număr		4.0	0.0	-4.0	0.0		

Subprogram gestionat de Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor

Pentru subprogramul „*Elaborare a politici și management în domeniul dezvoltării informaționale*” au fost finanțate cheltuieli în sumă de 9221,5 mii lei, sau la nivel de 99,9% din prevederi.

Principalii indicatori de performanță stabiliți pentru subprogramul dat, se reflectă în următorul tabel:

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Procentul actelor normative/legislative aprobate din cele necesare	%		80.0	80.0	0.0	100.0		
Procentul de programe/proiecte implementate	%		90.0	33.3	-56.7	37.0		
Numărul de acte normative/legislative elaborate	număr		30.0	37.0	7.0	123.3		
Numărul de programe/proiecte elaborate	număr		3.0	3.0	0.0	100.0		

2. Activitatea externă

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total inclusiv pe componente:	243.4	270.5	277.3	272.9	-4.4	98.4	29.5	112.1
Componenta de bază	218.2	247.5	248.2	244.3	-3.9	98.4	26.1	112.0
Mijloace speciale	25.2	23.0	29.1	28.6	-0.5	98.3	3.4	113.5
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	1.1	1.1	1.1	1.1	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupul dat pe toate componentele au fost aprobate alocații în sumă de 270,5 mil. lei.

Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 6,8 mil. lei și a constituit 277,3 mil. lei.

Factorii ce au determinat modificările în cauză sunt următorii:

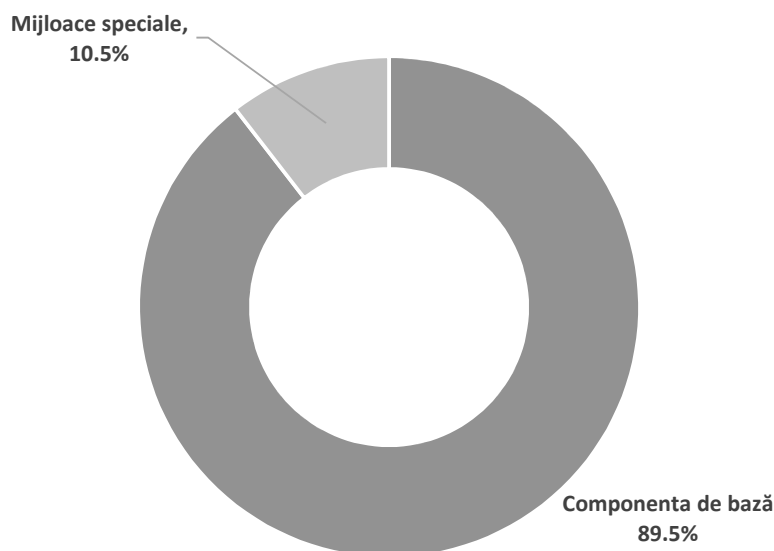
la componenta de bază:

- procurarea de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a autocolantelor de vize – 697,2 mii lei;

la mijloace speciale:

- majorarea cheltuielilor în sumă de 6060,1 mii lei în legătură cu planificarea obținerii veniturilor suplimentare, precum și utilizarea soldului de mijloace financiare acumulat la categoria 03 „Granturi”;

Cheltuielile la grupa dată în anul 2013 au fost finanțate din contul mai multor surse, structura cărora se prezintă în diagrama următoare.

Conform rapoartelor, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 272,9 mil.lei, ce constituie 98,4 % față de prevederi, inclusiv la componenta de bază – 244,3 mil.lei sau 98,4% și la mijloace speciale – 28,6 mil. lei sau 98,3 % din prevederi.

Pentru activitățile aferente grupului dat, din fondul de rezervă al Guvernului au fost alocate mijloace financiare în sumă de 63,4 mii. lei, care au fost repartizate Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene în următoarele scopuri:

- Acoperirea cheltuielilor de traducere a Misiunii Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană ocazionate de participarea domnului Iurie LEANCĂ, Prim-ministru, la Reuniunea Consiliului de Cooperare Republica Moldova - Uniunea Europeană (Luxemburg, Marele Ducat de Luxemburg, 24-26 iunie 2013) – 14,3 mii lei;

- Acoperirea cheltuielilor protocolare ale Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova pe lângă Organizația Națiunilor Unite (New York) ocazionate de participarea domnului Iurie LEANCĂ, Prim-ministru, la lucrările sesiunii a 68-a a Adunării Generale a ONU (New York, 25-27 septembrie 2013) – 49,1 mii lei.

Colaborarea internațională

Pentru plata cotizațiilor de membru a Republicii Moldova în organizațiile internaționale a fost aprobată suma de **49 312,0 mii lei**, dintre care pentru achitarea contribuțiilor anuale de membru –33 982,5 mii lei (69%) și pentru achitarea datoriilor istorice în conformitate cu planurile multianuale de restructurare ale acestora – 15 329,5 mii lei (31%).

În conformitate cu articolul 3 al Legii bugetului de stat pe anul 2013, suma dată a fost repartizată pe destinatari prin Hotărârea Guvernului nr.88 din 01 februarie 2013.

Respectînd prevederile actelor nominalizate, executarea bugetului la acest capitol s-a realizat în felul următor.

Grupa	Suma prevăzută în buget	Suma transferată	Ponderea sumei transferate față de cea prevăzută (în %)
Cotizațiile în organizațiile interparlamentare	2 853,5	2 853,5	100,0%
Cotizațiile în organizațiile internaționale	41 759,0	41 759,0	100,0%
Cotizațiile de participare la întreținerea structurilor interstatale de coordonare ale statelor C.S.I	4 699,5	4 699,5	100,0%
Total	49 312,0	49 312,0	100,0%

La situația din 01.01.2013 (conform cursului BNM: 1USD - 12,06MDL; 1 EUR – 15,99MDL; 1CHF – 13,23MDL), datoria Republicii Moldova față de organizațiile internaționale se estima la suma de 107,2 mln. lei. Întru achitarea parțială a datoriilor, au fost alocate mijloace financiare în sumă de 15,3 mln. lei. Ca rezultat al deprecierii monedei naționale față de valutele străine, datoria RM față de organizațiile internaționale la data de 31.12.2013 (conform cursului BNM: 1USD - 13,05MDL; 1 EUR – 17,96MDL; 1CHF – 14,64MDL) se estimează la suma de 98,6 mln. lei. Astfel, datorită respectării planurilor de reșalonare a datoriilor istorice și onorării angajamentelor financiare în conformitate cu

acestea, suma datoriilor se diminuează cu cca 8,1%.

Pe parcursul anului bugetar au fost respectate cu strictețe finanțarea datoriilor reeșalonate (grafice de restructurare) față de următoarele organizații: BIRD, BERD, ONUDI, Organizația Internațională a Muncii, Organizația Mondială a Sănătății, PNUD, UNESCO.

Au fost stinse 2 grafice de restructurare a datoriilor, și anume față de:

- Organizația Internațională a Aviației Civile (ICAO)
- Organizația Internațională a Viei și Vinului

Generalizând transferurile cotelor de membru pe parcursul anului 2013 la organizațiile internaționale și regionale, poate fi constatat faptul, că executarea bugetului la capitolul „Activitatea Externă, Colaborarea internațională” a fost efectuată în proporție de 100% din total (49 312,0 mii lei), ceea ce este condiționat și de prevederile documentelor financiare și bugetare ale organizațiilor internaționale.

Misiunile diplomatice

La grupul acesta de cheltuieli se includ alocațiile necesare asigurării activității misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova peste hotarele țării.

Pentru anul 2013, în acest scop au fost precizate la componenta de bază alocații în sumă de 176918,5 mii lei, inclusiv din contul taxelor consulare încasate de aceste instituții, în sumă de 36800,2 mii lei (la nivel de 20,8% din suma precizată).

Finanțarea cheltuielilor la grupul dat s-a efectuat în sumă de 174044,2 mii lei, sau la nivel de 98,4% din alocațiile precizate.

Cheltuielile efective ale misiunilor diplomatice au fost efectuate în sumă de 175685,5 mii lei, sau la nivel de 99,3% din alocațiile precizate.

Datoriile debitoare din contul ambelor cifruri de finanțare au constituit 2722,6 mii lei, care preponderent constituie Taxa pe valoare adăugată achitată de misiunile diplomatice pentru mărfurile și serviciile procurate pe teritoriul statelor de reședință și care urmează a fi restituită acestora. Datoriile creditoare constituie 1355,8 mii lei și sînt condiționate de calcularea salariului, care se achită în luna ianuarie a anului următor în sumă de 1203,8 mii lei și datorii față de alți creditori – 152,0 mii lei.

Suplimentar la alocațiile din componenta de bază, misiunile diplomatice peste hotare au beneficiat de mijloace speciale, care au fost prevăzute la venituri și cheltuieli, respectiv, în sumă de 24705,0 mii lei și 25255,4 mii lei.

Veniturile au fost executate în sumă de 25993,2 mii lei sau la nivel de 105,2%, iar la cheltuieli în sumă de 24920,8 mii lei, sau 98,7% față de cele prevăzute.

Sursele de venituri la mijloacele speciale s-au format, preponderent, din plata aferentă serviciilor consulare.

Mijloacele menționate au fost utilizate pentru plata mărfurilor și serviciilor, procurări de utilaj și obiecte de folosință îndelungată.

Efectivul de personal la grupul dat pentru perioada de raportare a anului 2013 a fost aprobat în număr de 388,0 unități, numărul real încadrat la finele anului a constituit 324,0 unități, iar cel mediu realizat pe an a constituit 329,6 unități.

3. Apărarea națională

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					Suma	%	Suma	%
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	280,7	306,9	330,8	327,6	3,2	0,9	46,9	11,6
<i>Componenta de bază</i>	250,4	285,1	303,9	303,3	0,6	0,9	52,9	12,1
<i>Mijloace speciale</i>	30,3	21,8	26,9	24,3	2,6	0,9	-6,0	
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	1,3	1,3	1,3	1,3	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 306,9 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 23,9 mil. lei și a constituit 330,8 mil. lei.

La *componenta de bază* s-a înregistrat o **majorare** a alocațiilor cu 18,8 mil. lei, care a fost condiționată de factorii:

- acoperirea insuficienței de mijloace pentru achitarea datoriilor la serviciile comunale – 13,0 mil.lei;
- achitarea indemnizațiilor unice la încetarea raporturilor de muncă – 0,7 mil.lei;
- suplimentarea alocațiilor pentru participarea contingentului militar al RM la misiunea internațională din Kosovo – 3,1 mil.lei;
- majorarea alocațiilor Ministerului Apărării potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.687 din 4 septembrie 2013 „Cu privire la repartizarea mijloacelor financiare din bugetul de stat pentru reforma administrației publice” întru achitarea indemnizației unice la eliberarea angajaților – 1,5 mil.lei;
- alocarea mijloacelor financiare pentru organizarea și desfășurarea acțiunilor consacrate Zilei Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei, 9 mai 2013, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.267 din 17 aprilie 2013 „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare” – 0,2 mil lei;
- suplimentarea alocațiilor pentru confecționarea și instalarea unei plăci de granit și consolidarea celorlalte plăci ale ansamblului monumental „Cinci puști” de la Complexul Memorial „Eternitate”, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.303 din 22 mai 2013 „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare” – 0,3 mil. lei.

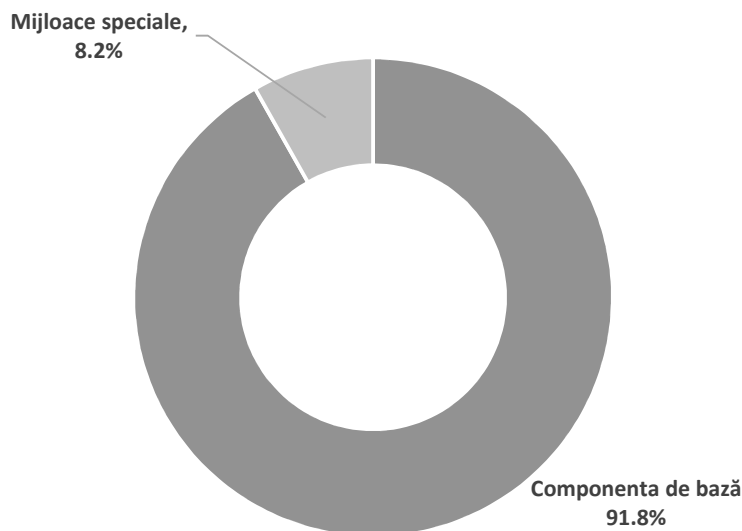
La *componenta mijloace speciale*, majorarea cheltuielilor cu 5,1 mil. lei este condiționată de:

- implicarea la finanțarea cheltuielilor a soldului mijloacelor bănești la situația din 1 ianuarie 2014 la categoria 003 „Granturi, sponsorizări/filantropie și donații”, potrivit prevederilor art.20 litera b) al Legii bugetului de stat pe anul 2013, parvenite anterior de la partenerii străini și necesare pentru organizarea și efectuarea diferitor întruniri comune – 3,1 mil lei;

- majorarea veniturilor și cheltuielilor din contul mijloacelor speciale de la prestarea serviciilor cu plată de către instituțiile medicale și utilizate pentru procurarea medicamentelor și îmbunătățirea infrastructurii Spitalului Clinic Militar Central – 2,0 mil. lei.

Conform dărilor de seamă, la acest grup s-au efectuat total cheltuieli de casă în sumă de 327,6 mil. lei, cea ce constituie 99,0 % din alocațiile precizate.

Structura cheltuielilor la grupa dată pe surse de finanțare se prezintă în diagrama următoare.

Cheltuielile *pe componenta de bază* cât și cheltuielile din *mijloace speciale* s-au realizat 99,0 % din prevederile precizate.

Ca pondere în volumul total al cheltuielilor executate pe componenta de bază și mijloace speciale cea mai mare parte revine cheltuielilor curente - 95,5%, dintre care cheltuielile de personal 58,0%, plata mărfurilor și serviciilor 30,7 % și alte cheltuieli curente 6,8 %, iar cheltuielile capitale – 4,5 %.

Cheltuielile efective au constituit 332,4 mil. lei .

Numărul mediu de personal la grupa "Apărarea Națională" a fost de 4216 unități, inclusiv 1780 militari prin contract, 1800 militari în termen, 263 angajați ai serviciului public și 373 angajați civili.

Salariul mediu lunar al unui militar prin contract al Ministerului Apărării a constituit 5003,2 lei și s-a majorat cu 236,3 lei față de anul 2012, dat fiind faptul angajării militarilor prin contract începători sau cu grad militar mai inferior care au demisionat, respectiv salariul mediu al unui angajat civil ai serviciului public constituie 4226,8 lei, majorându-se față de anul 2012 cu 652,3 lei. Salariul mediu al unui angajat civil constituie 3084,0 lei, care s-a majorat față de anul 2012 cu 477,0 lei. Solda medie lunară al unui militar în termen a constituit – 106,1 lei.

Analizând volumul total al cheltuielilor pe componenta de bază și structura lor, se constată că ponderea cea mai mare revine cheltuielilor curente care constituie 95,9 %, din care cheltuielile de personal 61,3%, pentru plata mărfurilor și serviciilor au fost repartizate 29,7% și alte cheltuieli 6,5%. Totodată, din cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor – 9,9% sunt pentru alimentație, 9,4% - cheltuieli pentru complexul termoelectric, 3,2% - inventar moale și echipament, 2,6% – cheltuieli pentru întreținerea mijloacelor de transport propriu, 1,7% - salubritatea, apa și canalizarea și 2,9% reprezintă alte cheltuieli.

Datoriile creditoare la finele anului 2013 la ramura dată la *componenta de bază* au constituit 16,6 mil. lei, partea preponderentă o constituie 13,9 mil. lei – cheltuieli de personal

și 1,9 mil. lei – plata mărfurilor și serviciilor care reprezintă datoria la energia termică și inventarul moale și echipament și 0,6 mil. lei – deplasări în interes de serviciu.

Datoriile debitoare au constituit 0,2 mil. lei, dintre care 0,1 mil. lei pentru cheltuieli de personal, și formează datoriile curente. Datorii cu termen de achitare expirat nu au fost înregistrate.

Pentru activitatea *aparaturii centrale al Ministerului Apărării, Armatei Naționale, Forțelor de menținere a păcii* pentru anul 2013 au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 240986,3 mii lei, care pe parcursul anului s-au majorat cu 15587,5 mii lei și au constituit 256573,8 mii lei, fiind executate în sumă de 256027,4 mii lei sau 99,8 %. Cheltuielile efective au constituit 256723,5 mii lei. Datoriile creditoare constituie 13635,1 mii lei, dintre care cea mai majoră este înregistrată pentru inventar moale și echipament în sumă de 525,2 mii lei și pentru deplasări în interes de serviciu – 544,3 mii lei.

Pentru activitatea *Judecătoriei militare* au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 908,2 mii lei, care pe parcursul anului au fost micșorate cu 12,9 mii lei și au constituit 895,3 mii lei, fiind executate în sumă de 895,1 mii lei sau în volum de 99,9%. Cheltuielile efective fiind de 896,8 mii lei. Datoriile creditoare constituie 60,8 mii lei și reprezintă datoriile curente.

Numărul mediu de personal în anul 2013 a fost de 18 unități, dintre care 10 angajați civili ai serviciului public și 8 alți angajați civili.

Pentru activitatea *Academiei Militare „Alexandru cel Bun”* au fost aprobate alocații de 17718,0 mii lei, care pe parcursul anului au fost majorate cu 751,6 mii lei și au constituit 18469,6 mii lei, fiind executate în sumă de 18469,2 mii lei. Cheltuielile efective constituie 22026,9 mii lei.

Datoriile creditoare curente au constituit 1306,8 mii lei, dintre care 1135,5 mii lei reprezintă cheltuielile de personal pentru luna decembrie, 131,5 mii lei – plata mărfurilor și serviciilor, 39,8 mii lei - transferuri către populație.

Numărul mediu de personal a fost de 946 unități, dintre care 233 militari prin contract, 600 militari în termen și 113 angajați civili.

Numărul de studenți aprobat inițial pentru Academia militară a Ministerului Apărării a fost de 600 persoane, numărul mediu de studenți realizat în anul 2013 fiind de 404 persoane. Pe parcursul anului au fost înmatriculați 70 studenți, numărul absolvenților fiind 124 persoane. Numărul mediu de studenți la un profesor este 7 unități.

Pentru activitatea *instituțiilor medicale* din subordinea Ministerului Apărării au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 25489,9 mii lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 27966,0 mii lei, fiind executate în volum de 99,9%. Cheltuielile efective au constituit 29388,5 mii lei. Datoriile creditoare curente constituie – 1605,4 mii lei, dintre care 1281,2 mii lei reprezintă cheltuielile de personal pentru luna decembrie, 314,1 mii lei – plata mărfurilor și serviciilor și 7,2 mii lei - transferuri către populație pentru indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului.

Numărul mediu de personal a fost de 514,5 dintre care 59 militari prin contract, 413 angajați civili.

Numărul de paturi aprobate pentru spitale a constituit 250 unități, iar numărul de zile-pat a constituit 75,0 mii, care pe parcursul anului 2013 a fost ocupate 86,6 %.

Concomitent cu mijloacele din componenta de bază, Ministerului Apărării i-au fost aprobate *mijloace speciale* în volum de 21,8 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate la compartimentul venituri în sumă de circa 23,8 mil. lei.

Veniturile de casă au constituit 26,9 mil. lei, fiind realizate la nivel de 113,0 % față de planul precizat.

La partea de cheltuieli, planul a fost precizat în sumă de 26,9 mil. lei. Cheltuielile de casă au constituit 24,3 mil. lei și au fost realizate în volum de 91,0 % față de planul precizat, soldul mijloacelor bănești la finele anului fiind de circa 8,7 mil. lei.

În anul 2013 Ministerul Apărării a realizat bugetul în format de programe. Programul major „Apărarea Națională”, a avut ca scop:

- asigurarea managementului eficient în domeniul Apărării Naționale;
- realizarea concepției reformei militare, restructurării și modernizării Forțelor Terestre;
- asigurarea securității spațiului aerian;
- promovarea imaginii Republicii Moldova pe plan regional și internațional ca stat progresiv și capabil să contribuie la pace și stabilitate internațională, promovarea imaginii pozitive a Armatei Naționale în societate civilă;
- modernizarea sistemului de comunicații și informatică al Armatei Naționale;
- asigurarea cu materiale și servicii a Armatei Naționale, și realizarea Planului de construcție și dezvoltare a Armatei Naționale;

Principalele obiective ale programului:

- implementarea prevederilor IPAP și pregătirea specialiștilor conform cerințelor actuale;
- crearea unei structuri noi, trecerea la standarde noi de pregătire a trupelor;
- modernizarea și dotarea Forțelor Aeriene conform cerințelor internaționale, crearea și dotarea unor structuri noi, capabile să asigure securitatea spațiului aerian;
- desfășurarea către anul 2014 a unui sistem modern de comunicații și informatică;
- asigurarea procesului de instruire a efectivului Armatei Naționale, dotarea cu echipament nou și materiale a Armatei Naționale cât și modernizarea echipamentului și a tehnicii existente;

Programul „Apărarea Națională” cuprinde 5 subprograme, indicatorii privind realizarea cărora se expun în continuare.

Denumirea indicatorilor de performanță		unitate de măsură	2012 executat	2013				executat 2013 față de executat 2012	
				precizat	executat	executat față de precizat (+,-)		suma	%
						suma	%		
31.01	Subprogramul "Elaborarea politicii și managementul în domeniul apărării"								
de rezultat	1. Ponderea realizării obiectivelor asumate pe parcursul anului 2013, întru dezvoltarea profesională a funcționarilor publici	%	100	100	80	20		20	
	2. Ponderea persoanelor recalificate din nr. total de angajați	%	-	100	4,7	95,3		4,7	
	3. Ponderea personalului civil/militari în nr. total de angajați	%	-	100	38 personal civil 62 militari			100	
de produs	1. Numărul persoanelor din organele de administrare care au urmat cursuri de specializare pe domeniile de activitate	persoane	80	80	80	-	100	-	100

Denumirea indicatorilor de performanță		unitate de măsură	2012 executat	2013				executat 2013 față de executat 2012	
				precizat	executat	executat față de precizat (+,-)			
						suma	%	suma	%
	2. Proiectul Strategiei Militare Naționale ajustat	nr.	-	1	1	-	100	1	
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mii. lei	54920,2	76484,2	74838,6	-1645,6	97,8	19918,4	136,2
	Componenta de bază		49527,4	70441,2	69897,5	-543,7	99,2	20370,1	141,1
	Mijloace speciale		5392,8	6043,0	4941,1	-1101,9	81,7	-451,7	91,6
31.02	Subprogramul "Forțe terestre"								
de rezultat	1. Nr. persoane instruite conform noului sistem de instruire revizuit	unități	-	2000	2000	-	100	2000	
	2. Ponderea militarilor prin contract în numărul total de efectiv 50% către anul 2015	%	-	50	55	-	110	55	
	3. Numărul de unități instruite în urma reorganizării structurale a unităților militare ale AN	unități	-	5	3	2	60	3	
de produs	1. Elaborarea Doctrinei de instruire	volume	1	1	1	-	100	-	100
	2.Elaborarea programelor unice de instruire	volume	1	1	1	-	100	-	100
de eficiență	1. Elaborarea Curriculei pentru instruirea personalului FMMP	volume	1	1	1	-	100	-	100
	2. Editarea Curriculei pentru instruirea personalului FMMP	volume	1	1	1	-	100	-	100
	3. Elaborarea Curriculei conform standardelor occidentale către finele anului 2013	volume	1	1	1	-	100	-	100
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	88257,8	98968,6	98331,3	-637,3	99,3	10073,4	111,4
	Componenta de bază		83579,9	94643,5	94642,4	-1,1	99,9	11062,5	113,2
	Mijloace speciale		4677,9	4325,4	3688,8	-636,6	85,3	-989,1	78,8
31.03	Subprogramul "Forțele aeriene"								
de rezultat	1. Gradul de asigurare cu servicii	%	100	100	-	-	-	-100	-
de produs	1.Numărul persoanelor instruite de specialitate	persoane	8	10	8	2	80	-	100
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	25873,4	26029,5	26013,3	-16,2	99,9	139,9	100,5
	Componenta de bază		24799,1	25258,4	25258,3	-0,1	99,9	459,2	101,8
	Mijloace speciale		1074,3	771,1	755,0	-16,1	97,9	-319,3	70,3

Denumirea indicatorilor de performanță		unitate de măsură	2012 executat	2013				executat 2013 față de executat 2012	
				precizat	executat	executat față de precizat (+,-)		suma	%
						suma	%		
31.04	Subprogramul „Operațiuni în afara țării”								
de produs	1. Numărul de persoane (observatori) detașați în misiuni ONU	persoane	-	8	8	-	100	-8	-
	2. Numărul de persoane pregătite pentru completarea contingentului – 150 persoane către finele anului 2015.	persoane	-	50	60	10	120	-60	-
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	-	174,6	174,4	-0,2	99,8	-174,6	
	Componenta de bază		-	174,6	174,4	-0,2	99,8	-174,6	
	Mijloace speciale		-	-	-				
31.05	Subprogramul "Comunicații și informatică"								
de rezultat	1. Crearea spațiului unic informațional al Armatei Naționale	%	100	65	50	15	76,9	50	50
de produs	1. Capacitatea rețelei informaționale comune	terminale	86	160	86	74	53,8	-	100
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	3239,8	3176,3	3176,0	-0,3	99,9	-63,8	98,0
	Componenta de bază		3239,8	3176,3	3176,0	-0,3	99,9	-63,8	98,0
	Mijloace speciale		-	-	-	-	-	-	-
31.06	Subprogramul "Sprijinul Armatei Naționale"								
	1. Gradul de asigurare cu produse alimentare	%	80	55	55	-	100	-25	68,7
	2. Gradul de asigurare cu echipament	%	50	15	15	-	100	-35	30
	3. Gradul de asigurare cu carburanți	%	60	15	15	-	100	-45	25
	4. Procentul de acoperire a necesităților de reparații a edificiilor	%	18	4	2	-2	50	-16	11,1
	5. Gradul de asigurare cu medicamente	%	60	20	20	-	100	-40	50
	6. Numărul de edificii construite	unități	-	1	-	-1		-	-
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	89977,1	105956,2	105280,6	-675,6	99,3	15303,5	117,0
	Componenta de bază		72575,9	91741,1	91739,4	-1,7	99,9	19163,5	126,4
	Mijloace speciale		17401,2	14215,1	13541,2	-673,9	95,2	-3860,0	77,8

Totodată, Ministerul Apărării a realizat un alt program major „Învățământul public și servicii de educație”, scopul acestui program constă în:

- formarea, instruirea și perfecționarea profesională a corpului de ofițeri și efectivului de subofițeri;
- organizarea și realizarea cercetărilor științifice în domeniul apărării;
- dezvoltarea învățământului militar în Republica Moldova în vederea racordării lui la imperativele societății în schimbare și a Academiei militare al Forțelor Armate.
- dezvoltarea infrastructurii și bazei materiale didactice a Institutului Militar al Forțelor Armate.

Principalele obiective ale programului sunt instruirea (pregătirea) studenților militari pentru Forțele Armate, formarea subofițerilor, perfecționarea ofițerilor pentru a corespunde standardelor stabilite, managementul instruirii militarilor peste hotare, managementul instruirii lingvistice, organizarea și realizarea cercetărilor științifice în domeniul apărării, perfecționarea bazei didactice și a curriculumului de învățământ a IM Forțelor Armate, dezvoltarea infrastructurii AM Forțelor Armate în scopul educației și instruirii numărului necesar de ofițeri și subofițeri.

Programul „Învățământul public și servicii de educație” cuprinde subprogramul „Învățământul superior” indicatorii privind realizarea cărora se expun în continuare.

Denumirea indicatorilor de performanță		unitate de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
				prevăzut	executat	executat față de prevăzut			
						suma	%%	suma	%%
88.05	Subprogramul "Învățământul superior"								
de rezultat	1. Numărul de studenți instruiți în Academia militară a Forțelor Armate (AMFA)	unități	465	500	465	35	93	-	100
	2. Numărul de militari instruiți la cursuri lingvistice	unități	85	350	340	10	97,1	255	400
	3. Numărul de acte revizuite anual (în dependență de necesitate)	unități	-	-	5	5	100	5	-
	4. Numărul de materiale didactice elaborate	unități	-	40	40		100	40	-
	5. Numărul de absolvenți ai instituțiilor de învățământ de peste hotare	unități	110	45	45	-	100	55	40,9
	6.Ponderea persoanelor reinstruite (militari prin contract)	%	-	40	42,2	2,2	105,5	-42,2	-
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mil. lei	18464,2	20104,3	19868,0	236,3	98,8	1403,8	107,6
	Componenta de bază		16742,8	18469,6	18469,2	0,4	99,9	1726,4	110,3
	Mijloace speciale		1721,4	1634,7	1398,8	235,9	85,5	-322,6	81,2

4. Justiție

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	346,1	613,1	607,7	574,0	-33,7	-5,5	227,9	65,9
<i>Componenta de bază</i>	279,5	532,3	527,4	500,3	-27,1	-5,1	220,8	79,0
<i>Mijloace speciale</i>	66,6	80,8	80,3	73,7	-6,6	-8,2	7,1	10,7
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat. %	1,6	2,6	2,5	2,4	-0,1	-4,0	0,8	50,0

În bugetul de stat pe anul 2013 la grupul dat pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 613,1 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a micșorat cu 5,4 mil. lei și a constituit 607,7 mil. lei, sau 2,5 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

Majorarea/reducerea alocațiilor la *componenta de bază* a fost condiționată de:

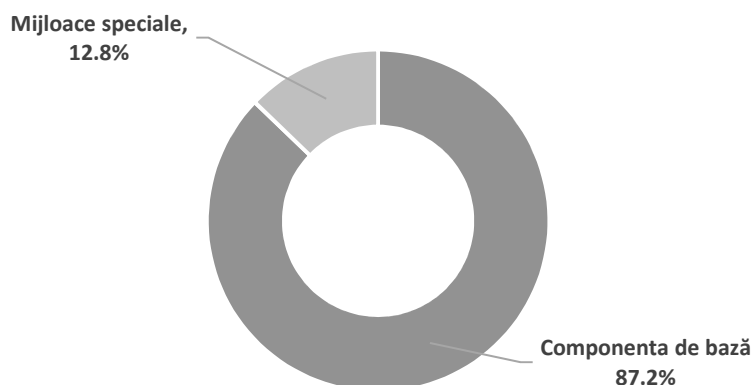
- majorarea cheltuielilor curente întru asigurarea achitării indemnizațiilor unice de demisionare - 2,6 mil.lei;
- majorarea alocațiilor pentru implementarea activităților ce țin de reformarea sectorului justiției conform compartimentului „More for more funds” a matricei de politici privind suportul bugetar acordat de Uniunea Europeană - 11,0 mil.lei;
- majorarea alocațiilor pentru procurarea mijloacelor fixe - 19,4 mil.lei, inclusiv pentru procurarea sediului Consiliului Superior al Magistraturii - 15,0 mil.lei și 4,4 mil.lei pentru procurarea mobilierului și echipamentului tehnic pentru instituțiile din domeniul justiției;
- reducerea cheltuielilor de personal ca urmare a unor ajustări structurale din sector, precum și redistribuirea la alte articole a economiilor formate, întru asigurarea activității instituțiilor din domeniu - 8,9 mil.lei;
- optimizarea cheltuielilor pentru instruirea inițială și continuă organizată de Institutul Național al Justiției - 19,6 mil.lei;
- diminuarea cheltuielilor pentru asigurarea cu mărfuri și servicii - 5,8 mil.lei;
- micșorarea cheltuielilor pentru reparația capitală a sediilor aflate în gestiunea Centrului Național de Expertize Judiciare în legătură cu extinderea procesului de expertizare a acestora - 3,6 mil.lei.

La componenta *mijloace speciale*, micșorarea cu 0,5 mi. lei a fost determinată de:

- reducerea cheltuielilor în legătură cu diminuarea părții de venituri cu 4,5 mil. lei și valorificarea soldului de mijloace financiare obținute din servicii cu plată cu 4,0 mil. lei.

Conform dărilor de seamă, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 574,0 mil. lei, ce constituie 94,5 % față de cele prevăzute.

Structura surselor de finanțare executate la grupul dat se prezintă în diagrama ce urmează.

Cheltuielile de casă *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 94,9 %, iar la cheltuielile din *mijloace speciale* au fost realizate la nivel de 91,8 % din prevederi. Cheltuielile efective *la toate componentele* au fost executate în sumă de 522,8 mil. lei sau cu 14,0 % mai puțin față de cele precizate. În aspect economic predomină cheltuielile de personal, care dețin cota de 60,6 % din totalul cheltuielilor efective.

La grupa „*Instanțele judecătorești*” au fost precizate cheltuieli la componenta de bază, în sumă totală de 244,1 mil. lei sau cu 3,5 mil. lei mai mult față de cele aprobate inițial și s-au executat în sumă de 234,5 mil. lei sau la nivel de 96,1 % din prevederi.

Alocațiile la grupa dată s-au utilizat pentru întreținerea Curții Supreme de Justiție, cinci curți de apel, 45 judecătoria de sector și Judecătoria Comercială de Circumscripție.

Cheltuielile de casă ale instanțelor judecătorești au fost realizate în sumă de 234,5 mil. lei sau la nivel de 96,1 % din suma alocată, iar cheltuielile de personal dețin cota de 60,7 % din cheltuielile totale.

Cheltuielile efective *la toate componentele* la acest grup au fost executate în sumă de 234,3 mil. lei sau 96,1 % față de cele precizate. În aspect economic predomină cheltuielile de personal, care dețin cota de 61,5 % din total cheltuielile efective.

Numărul mediu de angajați în aceste instituții în anul 2013 a fost de 2284,3 unități, inclusiv 415,0 judecători și 1869,3 alți angajați.

În perioada raportată salariul mediu al unui judecător a constituit 7809,4 lei sau cu 2037,0 lei mai mult față de 5772,4 lei în 2012, iar salariul mediu al altor angajați a constituit 3398,9 lei sau cu 830,0 lei mai mult față de 2568,9 lei în anul 2012.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013 au crescut cu 23,4 mii lei și au constituit 94,0 mii lei față de 70,6 mii lei în anul 2012.

Din contul mijloacelor speciale, instanțele judecătorești au efectuat cheltuieli în sumă de 0,7 mil. lei, la nivel de 89,0 % din prevederi. Partea pe venituri a fost executată în sumă de 0,7 mil. lei sau cu 5,3 % mai puțin față de cele precizate.

Pentru activitatea *Procuraturii Generale*, în bugetul de stat pe anul 2013 au fost aprobate alocații la componenta de bază în sumă de 129,9 mil. lei care nu au fost precizate până la finele

anului. Alocățiile pentru întreținerea curentă au fost executate 98,5 %, pe cînd cele capitale au fost executate 68,1 %.

Din contul cheltuielilor de bază a fost finanțată activitatea aparatului central și a 54 procuraturi teritoriale cu un efectiv mediu de 1095,7 unități, dintre care procurori 762,4 unități, iar alți angajați – 333,3 unități.

Ponderea cea mai însemnată în cheltuielile din contul alocațiilor bugetare, revine cheltuielilor de personal – 79,2 % (98,5 mil. lei).

În perioada raportată salariul mediu al unui procuror a constituit 6888,4 lei sau cu 1541,9 lei mai mult față de 5346,5 lei în 2012, iar salariul mediu al altor angajați a constituit 3643,3 lei sau cu 415,6 lei mai mult față de 3227,7 lei în anul 2012.

Cheltuielile efective *la toate componentele* au fost executate în sumă de 120,8 mil. lei sau 93,0 % față de cele precizate. În aspect economic predomină cheltuielile de personal, care dețin cota de 82,7 % din total cheltuielile efective.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013 s-au majorat cu 28,9 mii lei și constituie 113,7 mii lei față de 84,8 mii lei în anul 2012.

Din contul mijloacelor speciale, Procuratura a efectuat cheltuieli în sumă de 0,04 mil. lei, la nivel de 21,1 % din suma precizată. Partea pe venituri a fost executată în sumă de 0,1 mil. lei sau 70,3 % din prevederi.

Cheltuielile la grupul „*Autorități din domeniul justiției neatribuite la alte grupe*” au fost precizate în sumă de 85,1 mil. lei, care s-au executat la nivel de 90,6 %, dintre care Consiliul Superior al Magistraturii – 99,1 %, Ministerul Justiției – 86,8 % și Institutul Național al Justiției – 82,2 %.

Cheltuielile efective *la toate componentele* au fost executate în sumă de 103,1 mil. lei sau cu 37,2 % mai puțin față de cele precizate. În aspect economic cheltuielile de personal dețin cota de 44,8 % din total cheltuielile efective, alte cheltuieli curente – 39,1 % și cheltuielile capitale – 16,1 % din total cheltuielile efective.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013:

- al Consiliului Superior al Magistraturii s-au majorat cu 56,4 mii lei și constituie 201,2 mii lei față de 144,8 mii lei în anul 2012;
- al autorităților subordonate Ministerului Justiției s-au majorat cu 48,5 mii lei și constituie 247,7 mii lei față de 199,2 mii lei în anul 2012;
- al Institutului Național al Justiției s-au majorat cu 5,5 mii lei și constituie 123,4 mii lei față de 117,9 mii lei în anul 2012.

Concomitent cu alocațiile de bază, grupul dat a efectuat cheltuieli din contul mijloacelor speciale, în sumă de 72,9 mil. lei, la nivel de 92,1 % din prevederi ce au fost executate de către Ministerul Justiției, iar partea pe venituri a fost executată în sumă de 62,0 mil. lei sau 95,2 % din prevederi.

Pentru activitatea *Oficiului central de probațiune*, în bugetul de stat pe anul 2013 au fost aprobate alocații la componenta de bază în sumă de 20,3 mil. lei și precizate în sumă de 25,0 mil. lei sau cu 4,7 mil. lei mai mult decît prevederile inițiale. În anul de referință alocațiile

pentru întreținerea curentă au fost executate 96,2 %, pe când cele capitale au fost executate 99,6 %.

Numărul mediu de angajați în anul 2013 a fost de 220,5 unități, cu un salariu mediu în perioada raportată de 4155,4 lei.

Ponderea cea mai însemnată în cheltuielile din contul alocațiilor bugetare, revine cheltuielilor de personal – 57,8 % (sau 14,0 mil. lei).

Cheltuielile efective *la toate componentele* au fost executate în sumă de 24,2 mil. lei sau 96,6 % față de cele precizate. În aspect economic predomină cheltuielile de personal, care dețin cota de 58,2 % din total cheltuielile efective.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013 s-au majorat cu 40,5 mii lei și constituie 109,9 mii lei față de 69,5 mii lei în anul 2012.

Din contul mijloacelor speciale, Oficiul central de probațiune a efectuat cheltuieli în sumă de 0,03 mil. lei, la nivel de 74,0 % din suma precizată. Partea pe venituri a fost executată în sumă de 0,02 mil. lei sau 63,7 % din prevederi.

Cheltuielile la grupul „*Organe administrative*” au fost precizate în sumă de 43,4 mil. lei, care s-au executat la nivel de 92,2 %, dintre care aparatul central al Ministerului Justiției 95,8 % și autoritățile administrative din cadrul ministerului (direcția juridică a UTA Găgăuzia) – 95,7 % din suma precizată.

Numărul mediu de angajați în anul 2013 a fost de 125,0 unități (aprobat 147 unități, inclusiv aparatul central al Ministerului Justiției – 137 unități și direcția juridică a UTA Găgăuzia – 10 unități).

Cheltuielile efective *la toate componentele* au fost executate în sumă de 40,3 mil. lei sau 92,5 % față de cele precizate. În aspect economic cheltuielile de personal dețin cota de 31,4 % din total cheltuielile efective, alte cheltuieli curente – 27,7 % și cheltuielile capitale – 40,9 % din total cheltuielile efective.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013 s-au majorat cu 207,5 mii lei și constituie 320,0 mii lei față de 112,5 mii lei în anul 2012.

Pe lângă alocațiile de bază, grupul dat a efectuat cheltuieli din contul mijloacelor speciale, în sumă de 0,1 mil. lei la nivel de 31,1 % din suma precizată. Partea pe venituri a fost executată în sumă de 0,3 mil. lei sau 173,9 % din prevederi.

Concomitent, în anul 2013 pentru grupa respectivă, din Fondul de Rezervă al Guvernului, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.129 din 20 februarie 2013 s-au alocat 4233,0 mii lei pentru plata onorariilor companiei de avocatură „DLA Piper” conform contractului de reprezentare a intereselor Guvernului Republicii Moldova în cauza Franck Charles Arif versus Moldova, care au fost executate 99,4 %.

Totodată, la componenta de bază la grupul dat au fost aprobate alocații pentru realizarea reformei justiției în sumă de 138,3 mil. lei, ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 0,6 mil. lei și a constituit 138,9 mil. lei. Cheltuielile de casă s-au realizat la nivel de 88,6 %, dintre care Consiliul Superior al Magistraturii – 99,8 % (28,8 mil. lei), Procuratura Generală – 80,1 % (5,4 mil. lei), Ministerul Justiției – 87,4 % (78,8 mil. lei) și Institutul Național al Justiției – 76,8 % (10,2 mil. lei).

Programe gestionate de ministere din cadrul programului „Justiția”

Pentru programul „**Elaborarea politicii și managementul în domeniul justiției**” gestionat de Centrul de armonizare a legislației, aparatul central al ministerului și Direcția juridică a UTA Găgăuză s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 42,6 mil. lei și din mijloace speciale - în sumă de 5,4 mil. lei, sau la nivel de 92,3 și 83,7 %, respectiv, din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		<ul style="list-style-type: none">Asigurarea unui cadru normativ coerent și durabil;Asigurarea accesului persoanelor la sistemul de soluționare alternativă a litigiilor;Asigurarea eficienței Ministerului Justiției.							
Obiectivele:		1. Asigurarea realizării Planului național de armonizare la 100 % anual. 2. 95 % din personalul angajat va participa la instruire anual. 3. Majorarea cu 10 % a ratei numărului de cauze soluționate prin mediere.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Numărul de studii elaborate și aprobate	unități		9	14	5	55,6		
	2. Procent angajați mulțumiți de condițiile de muncă (chestionar anonim de feedback)	%	98	85	0	-85		-98	
	3. Nivelul de fluctuație a personalului Ministerului Justiției (angajați demisionați)	%	17	13	8,7	-4,3	-33,1	-8,3	-48,8
	4. Managementul performanței (cota angajaților supuși evaluării anuale)	%	91	75	61	-14,0	-18,7	-30,0	-32,9
	5. Numărul de rapoarte de monitorizare efectuate	unități		2	30	28			
de produs	1. Numărul de proiecte de acte normative armonizate cu legislația UE potrivit PNAL	unități	35	60	40	-20	-33,3	5	14,3
	2. Numărul proiectelor de acte normative armonizate cu legislația UE înafara Planului Național de armonizare a Legislației.	unități	29	50	38	-12	-24,0	9	31,0
	3. Numărul de colaboratori instruiți din cadrul Ministerului Justiției	unități	77	80	99	19	23,7	22	28,6
de eficiență	1. Numărul mediu de zile necesare pentru expertizarea unui proiect	zile	40	40	30	-10	-25	-10	-25
	2. Cheltuieli pentru instruirea unui angajat	lei	520	1414	1317,3	-96,7	-6,8	797,3	153,3
	3. Durata medie de soluționare a unei cauze prin mediere	zile		5	0	-5			
	4. Costul mediu de soluționare a unei cauze prin mediere	lei		2000	0	-2000			

Pentru programul „*Administrarea judecătorească*” s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 36,7 mil. lei sau la nivel de 97,6 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		<ul style="list-style-type: none">• Consolidarea capacității Departamentului de Administrare Judecătorească (DAJ) instituție subordonată Ministerului Justiției în vederea asigurării organizării și funcționării sistemului judecătoresc.• Asigurarea independenței și transparenței a autorității judecătorești.							
Obiectivele:		- Optimizarea activității organizatorice, administrative financiare a instanțelor judecătorești de către DAJ; - Consolidarea rolului CSM în asigurarea eficienței justiției pentru anii 2013-2015							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Act de justiție transparent (numărul hotărârilor publicate în raport cu cele emise)	%		100	100			100	
	2. Numărul de judecători evaluați	unități			124	124		124	
	3. Numărul de instanțe monitorizate	unități	53	53	53				
de produs	1. Numărul instanțelor ce utilizează PIGD	unități		51	51			51	
	2. Numărul instanțelor ce utilizează sistemul de înregistrare audio”SRS Femida”	unități	25	51	51			26	104,0
	3. Numărul de petiții examinate de inspecția judiciară	unități	2362	2150	2649	499	23,2	287	12,2
	4. Numărul de ședințe petrecute	unități	40	47	37	-10	-21,3	-3,0	-7,5
	5. Numărul de hotărâri adoptate	unități	848	850	865	15	1,8	17	2
de eficiență	1. Costul menținerii sistemului informațional	mii lei	1392,4	2200	1662,8	-537,2	-24,4	270,4	19,4
	2. Procentul de utilizatori instruiți în utilizarea programelor implementate	%	55,5	100	100			44,5	80,2
	3. Costul elaborării și realizării proiectului „Palatul Justiției”	mii lei		3488,8		-3488,8			

Pentru programul „*Înfăptuirea judecății*” gestionat de instanțele judecătorești și Curtea Supremă de Justiție s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 234,5 mil. lei iar mijloace speciale în sumă de 0,7 mil. lei sau la nivel de 96,1 și 89,0 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		<ul style="list-style-type: none"> Crearea condițiilor pentru funcționarea instanțelor judecătorești și curților de apel; Asigurarea transparenței actului de justiție, sporirea calității actului de justiție și asigurarea încrederii în actul judecătoresc; Promovarea imaginii Curții Supreme de Justiție. 							
Obiectivele:		<ol style="list-style-type: none"> Creșterea ratei de publicare a hotărârilor instanțelor de judecată; Creșterea gradului de penetrare a tehnologiilor informaționale în instanțe; Asigurarea instanțelor cu spațiu pentru audierea copiilor; Asigurarea securității instanțelor judecătorești până la 100%; Asigurarea cu uniformă a tuturor grefierilor; Majorarea cotei hotărârilor judecătorești publicate pe pagina web până la 100% în anul 2014; Majorarea cotei de informare a publicului cu rezultatele activității exercitate până la 100 % în anul 2014; Micșorarea numărului de cauze nejudicate la sfârșitul anului 2014 (până la 2000,0 cauze). 							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	executat față de precizat		suma	%
						suma	%		
de rezultat	1. Menținerea, utilizarea și perfecționare a PIGD și sistemelor de înregistrare audio, implementate în instanțele judecătorești	%	100	100	100				
	2. Gradul de utilizare a sistemelor de înregistrare audio a ședințelor de judecată	%	50	100	100			50	100
	3. Gradul de îmbunătățire a sediilor instanțelor judecătorești reparate, renovate	%	16,8	8	8			-8,8	-52,4
	4. Cota hotărârilor publicate pe pagina web	%	90	100	90	-10	-10		
	5. Informarea publicului cu rezultatele activității exercitate	%	90	90	90				
de produs	1. Numărul sediilor, reparate, renovate	unități	8	20	24	4	20	16	200
	2. Numărul de uniforme distribuite grefierilor	unități	90	50	36	-14	-28	-54	-60
	3. Numărul de camere de audieri ale copilului, care necesită amenajarea conform standardelor CNPAC	unități	5,0	16	28	12	75	23	460
	4. Numărul asistenților judiciari care activează în instanțe	unități		437	371	-66	-15,1		
	5. Numărul instanțelor în care au fost reutilitate sălile de judecată în scopul remanajării spațiilor de izolare a inculpaților	unități		16	16				
	6. Numărul instanțelor asigurate cu birouri de arhivă modernizate	unități		16	7	-9	-56,3		
	4. Cauze judecate în CSJ	nr. cazuri	9633	8900	11024	2124	23,9	1391	14,4
	5. Restanța cauzelor la sfârșitul perioadei de referință	nr. cazuri	1797	1600	1810	210	13,1	13	0,7
de eficiență	1. Costul mediu de întreținere a unei unități de personal din instanță	mii lei	54,8	87,9	97,7	9,8	11,1		
	2. Nivelul de realizare aleatorie a cauzelor	%	90	90	90				

Pentru programul „*Implementare a politicii penale a satului*” gestionat de Procuratura Generală s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 124,5 mil. lei, iar mijloace speciale 0,04 mil. lei sau la nivel de 95,9 și 21,0 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Consolidarea și modernizarea Procuraturii în procesul de prevenire și combatere a infracțiunilor, înfăptuire a actului de justiție, promovarea consecvență a imaginii Procuraturii în societate.							
Obiectivele:		1. Dezvoltarea continuă a interacțiunii și conlucrării cu alte organe de drept în domeniul combaterii fenomenului criminalității și asigurării ordinii de drept; 2. Elaborarea și aplicarea practică a metodelor noi de investigație și combatere a infracțiunilor de tortură, trafic de persoane, corupție, contrabandă; 3. Sporirea responsabilității acuzatorilor de stat și a procurorilor în diminuarea numărului sentințelor de achitare.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Numărul de controale la diverse compartimente, în special respectarea dreptului la ocrotirea sănătății, dreptului la un mediu înconjurător sănătos, dreptul de petiționare, dreptul la muncă și protecția muncii, unele domenii încadrate în dreptul la protecție socială	nr. controale	3620	3620	3620				
	2. Examinarea de către procurori a procedurilor contravenționale.	nr. proceduri	4000	4000	4000				
de produs	1. Numărul de cauze penale cu aspect de tortură	nr. cauze	42	42	42				
	2. Pornirea urmăririi penale în cazurile de proceduri contravenționale	nr. cauze	470	470	470				
de eficiență	1. Informarea publicului cu rezultatele activității exercitate	%	90	90	90				

Pentru programul „*Apărarea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor*”, gestionat de Oficiile teritoriale al Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 17,1 mil. lei, iar mijloace speciale 0,3 mil. lei sau la nivel de 86,4 și 55,8 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Asigurarea drepturilor persoanelor social vulnerabile la apărarea gratuită din partea statului în organele de drept și instanța de judecată.							
Obiectivele:		Asigurarea cu servicii juridice calificate a persoanelor solicitante de servicii juridice gratuite la nivel de 93% pînă în anul 2015.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Procent cetățeni mulțumiți de serviciile juridice garantate primite	%	95	91	99	8	8,8	4	4,2
de produs	1. Număr beneficiari ai serviciilor juridice gratuite	unități	34190	33000	37007	4007	12,1	2817	8,2
	2. Numărul de persoane instruite	unități	50	25	436	411	1644	386	772
	3. Numărul campaniilor de informare desfășurate	unități		1	12	11	1100		
	4. Numărul avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat	unități		600	490	-110	-18,3		
	5. Numărul avocaților publici	unități		12	12				
	6. Numărul parajuriștilor	unități		30	32	2	6,7		
de eficiență	1.Durata medie de timp alocate unui caz	ore	41	41	41				
	2.Costul mediu unei ore plătite avocaților	lei	70	90	90			20	28,6

Pentru programul „*Formare profesională în domeniul justiției*” gestionat de Institutul Național al Justiției s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 16,1 mil. lei sau la nivel de 82,2 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Fortificarea capacităților angajaților din sistemul justiției							
Obiectivele:		Asigurarea instruirii și perfecționării profesionale a personalului din sistemul justiției pina la finele anului 2015.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de produs	1.Numărul audienților beneficiari de instruire continuă	unități	3638	10900	7654	-3246	-29,8	4016	110,4
	2.Numărul de absolvenți instruiți pentru funcția de judecător și procurori	unități	44	57	55	-2	-3,5	11	25
	3. Numărul de formatori instruiți în domeniul justiției	unități	140	166	136	-30	-18,1	-4	-2,8
de eficiență	1. Costul mediu pentru instruirea inițială a unui candidat la funcția de judecător și procuror	mii lei	50,6	60	39	-21	-35	-11,6	-22,9
	2. Numărul orelor de instruire pentru un beneficiar	unități	40	40	40				
	3. Costul mediu pentru un participant la cursurile de formare profesională continuă	mii lei	1,9	2,1	1,3	-0,8	-38,1	-0,6	-31,6
	4. Costul mediu pentru un participant la formarea formatorilor în domeniul justiției	mii lei	1,8	2	0,1	-1,9	-95	-1,7	-94,4

Pentru programul „*Expertiza legală*” gestionat de Centrul Național de Expertiză Judiciară s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 3,7 mil. lei și din mijloace speciale - în sumă de 1,6 mil. lei, sau la nivel de 84,0 și 97,2 %, respectiv, din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Consolidarea expertizei judiciare ca mijloc de probă.							
Obiective:		Expertize judiciare de calitate și prestată în termeni optime.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat		suma	%
						suma	%		
de rezultat	1.Ponderea specialiștilor care au trecut atestarea față de total pe țară	%	5,0	15	47	32	213,3	42	840
	2. Acte normative ce vor reglementa activitatea în domeniul expertizei judiciare.	Unități		3		-3			
de produs	1.Oficii pentru expertize echipate și funcționale pe an	unități	0	1		-1			
	2.Numar de expertize efectuate	unități	2523	3100	2100	-1000	-32,3	-423	-16,8
	3. Număr experților instruiți	unități	6	17	15	-2	-11,8	9	150
	4. Ponderea sediilor reparate și reconstruite	%		30		-30			
	5. Echipament procurat necesar în procesul efectuării expertizelor judiciare.	Unități		28	4	-24	-85,7		
de eficiență	1.Durata medie a unei expertize, investigații simple	zile	8	8	8				
	2. Durata medie a unei expertize, investigații simple	ore	64	64	64				
	3. Durata medie a unei expertize, investigații medii	zile	25,5	25,5	25,5				
	4. Durata medie a unei expertize, investigații medii	ore	180	180	180				
	5. Durata medie a unei expertize, investigații complexe	zile	6,5	6,5	6,5				
	6. Durata medie a unei expertize, investigații complexe	ore	1560	1560	1560				
	7.Costul mediu a unei expertize, după gen	lei	550	1020	600	-420	-41,2	50	9,1
	8. Costul mediu de întreținere a echipamentului achiziționat, al sediilor, cadrelor	lei		37000		-37000			

Pentru programul „*Sistemul integrat de informare juridică*” gestionat de Centrul de Informații Juridice s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 0,8 mil. lei și 0,4 mil. lei – din mijloace speciale, sau la nivel de 98,9 și 59,9 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Asigurarea accesibilității persoanelor fizice și juridice la informația cu caracter juridic.							
Obiectivele:		Perfecționarea și îmbunătățirea calității prestărilor serviciilor informațional-juridice către cetățeni și mediu de afaceri pîna la finele anului 2015.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Numărul actelor normative plasate în baza de date	unități	3773	2900	4063	1163	40,1	290	7,7
de produs	1. Numărul de accesări a paginei web a Ministerului Justiției	unități	356538	500000	2171028	1671028	334,2	1814490	509
de eficiență	1. Numărul de zile necesare pentru introducerea actelor în baza de date	zile	3	3	3				

Pentru programul „*Stare civilă*” gestionat de Serviciul Stare Civilă s-au efectuat cheltuieli din mijloace speciale - în sumă de 65,3 mil. lei, sau la nivel de 93,3 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Protecția drepturilor patrimoniale și personale nepatrimoniale ale cetățenilor, precum și intereselor statului prin înregistrarea de stat a actelor de stare civilă.							
Obiectivele:		Asigurarea accesului populației la serviciile organelor stare civilă.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de produs	1. Servicii prestate, total	unități	735465	800000	729303	-70697	-8,8	-6162	-0,8
	2. Servicii prestate contra plată	unități	409870	461283	393892	-67391	-14,6	-15978	-3,9
de eficiență	1.Cota serviciilor acordate cetățenilor în teritoriu din total servicii	%	78,3	79	74,6	-4,4	-5,6	-3,7	-4,7
	2.Cota beneficiarilor de servicii gratuite total	%	44,3	43	46	3	7,0	1,7	3,8
	3. Numărul mediu al serviciilor prestate de către un funcționar pe lună	unități	157	160	150	-10	-6,3	-7	-4,5

Pentru programul „*Asigurarea măsurilor alternative la detenție*” gestionat de Oficiul central de probațiune s-au efectuat cheltuieli din componenta de bază în sumă de 24,2 mil. lei și 0,03 mil. lei – din mijloace speciale, sau la nivel de 96,7 și 74,0 % din prevederi.

La programul dat au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		Reintegrarea în societate a persoanelor în conflict cu legea penală, protejarea comunității de riscul recidivei, precum și asigurarea executării sancțiunilor contravenționale și pedepselor penale neprivative de libertate.							
Obiectivele:		Sporirea respectării obligațiunilor stabilite de instanță cu 10 %; îmbunătățirea ratei de reînțegrare în comunitate a persoanelor supuse probațiunii.							
II. Indicatorii de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. Procent persoane supuse probațiunii anagajate în câmpul muncii/ instruire profesională	%		5	5,2	0,2	4	5,2	
	2. Procent persoane supuse probațiunii asistate pentru obținerea spațiului locativ/plasament temporar	%		5	0,7	-4,3	-86	0,7	
	3. Procent persoane supuse probațiunii asitate pentru obținerea ajutorului material/indemnizații	%		5	1,7	-3,3	-66	1,7	
	4. Procent persoane supuse probațiunii asistate pentru perfectarea actelor	%		5	1,9	-3,1	-62	1,9	
de produs	1. Procent de consilieri de probațiune instruiți	%		80	87	7	8,8	87	
de eficiență	1. Procent probatiuni încheiate comparat cu probațiuni acordate.	%		10	2,6	-7,4	-74	2,6	

4¹ Jurisdicția constituțională

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	8,6	10,98	9,1	9,06	-0,04	-0,49	0,46	5,35
<i>Componenta de bază</i>	<i>8,6</i>	<i>10,98</i>	<i>9,1</i>	<i>9,06</i>	<i>-0,04</i>	<i>-0,49</i>	<i>0,46</i>	<i>5,35</i>
Pondere în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	0,04	0,05	0,04	0,04	-	-	-	-

La acest grup funcțional se atribuie cheltuielile pentru întreținerea Curții Constituționale.

În bugetul de stat la grupul dat au fost aprobate la componenta de bază alocații în sumă de 10,98 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații la componenta de bază s-a micșorat cu 1,9 mil. lei și a constituit 9,1 mil. lei, sau 0,04 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

Modificările operate la componenta de bază se datorează reducerii cheltuielilor la investiții capitale cu 1920,0 mii lei, în legătură cu modificarea proiectului de reconstrucție a blocului B al sediului Curții la includerea rețelelor termice și a punctului termic cu sistem de încălzire de la S.A., „Termocom”.

Concomitent, au fost majorate cheltuielile cu 41,0 mii lei ca urmare a necesității achitării indemnizației unice de demisie a unui judecător asistent și a unui funcționar public.

Conform dărilor de seamă, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 9,06 mil. lei, ce constituie 99,5 % față de cele prevăzute.

Cheltuielile de personal au constituit 61,6 % (5,6 mil. lei) din volumul total al acestora.

Numărul mediu de angajați în anul 2013 a fost de 49 unități, dintre care 10 judecători și alt personal 39 unități (aprobat: 61 unități, inclusiv 12 judecători și 49 alt personal). Locurile vacante înregistrate la sfârșitul perioadei de gestiune se datorează lipsei spațiilor de activitate.

Salariul mediu lunar al unui judecător în anul 2013 a constituit 12727,5 lei sau cu 2976,0 lei mai mult față de 9751,5 lei în anul 2012 și al unui angajat – 6156,84 lei sau cu 1006,34 lei mai mult față de 5150,5 lei în anul 2012.

Cheltuielile pentru întreținerea unui angajat în 2013 s-au majorat cu 10,6 mii lei și constituie 185,6 mii lei față de 175,0 mii lei în anul 2012.

Cheltuielile efective au fost executate în sumă de 9,06 mil. lei sau 99,5 % față de cele precizate. În aspect economic predomină cheltuielile de personal, care dețin cota de 61,0 % din totalul cheltuielilor efective (5,5 mil. lei).

Pentru programul „*Jurisdicție constituțională*” gestionat de Curtea Constituțională au fost stabiliți indicatorii de performanță, reflectați în tabelul de mai jos:

Scopul:		<i>Garanția supremația Constituției</i>							
Obiectivele:		<i>Sporirea calității hotărârilor și sesizărilor emise de către Curtea Constituțională</i>							
Denumirea indicatorului de performanță		Unitatea de măsură	2012 Executat	2013				2013executat față de 2012 executat	
				Precizat	Executat	executat față de precizat (+;-)			
						suma	%	suma	%
de rezultat	1. ponderea realizărilor hotărârilor în termenul stabilit	%	100	80	100	20	125	0	0
de produs	1. numărul de sesizări examinate și plasate pe web	număr	34	25	65	40	260	31	191,2
	2. numărul de hotărâri emise și plasate pe web	număr	19	25	58	33	232	39	305,3
	3. numărul de aplicații informaționale instalate	număr	1	3	0	-3	0	-1	0

5. Menținerea ordinii publice și securitatea națională

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	1344,2	1861,2	1893,8	1850,0	-43,8	-2,3	505,8	37,6
<i>Componenta de bază</i>	<i>1280,8</i>	<i>1751,9</i>	<i>1800,2</i>	<i>1780,5</i>	<i>-19,7</i>	<i>-1,1</i>	<i>499,7</i>	<i>39,0</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>63,4</i>	<i>72,2</i>	<i>85,7</i>	<i>69,4</i>	<i>-16,3</i>	<i>-19,0</i>	<i>6,0</i>	<i>9,5</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	-	<i>37,1</i>	<i>7,9</i>	<i>0,1</i>	<i>-7,8</i>	<i>-98,7</i>	-	-
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat. %	7,0	7,9	7,7	7,7	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 1861,2 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 32,6 mil. lei și a constituit 1893,8 mil. lei.

La componenta de bază principalii factori care au generat modificările față de bugetul aprobat se prezintă precum urmează:

- *majorare de alocații:*

- plata indemnizației unice la eliberare a angajaților Centrului Național Anticorupție din contul mijloacelor pentru reforma administrației publice, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 687 din 4 septembrie 2013 „Cu privire la repartizarea mijloacelor financiare din bugetul de stat pentru reforma administrației publice” - 2,2 mil.lei;

- realizarea acțiunilor de reformare a sectorului justiției, conform compartimentului „More for more funds” a matricei de politici privind suportul bugetar acordat de Uniunea Europeană - 17,5 mil.lei;

- acoperirea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii – 10,7 mil lei;
- cheltuieli de deplasare peste hotare, legate de escortarea persoanelor reținute – 2,5 mil.lei;

- instalarea sistemelor de supraveghere video a circulației rutiere – 5,2 mil. lei;
- finalizarea lucrărilor de gazificare a secției poliției de frontieră „Vulcănești” și pentru finalizarea construcției sectorului poliției de frontieră „Săiți” – 0,7 mil.lei;

- achitarea indemnizației unice la eliberarea din funcție a angajaților, generată de reformele din domeniul menținerii ordinii publice și securității statului – 26,5 mil.lei;

- pentru procurarea blocului locativ (variantă albă) pentru locuințe de serviciu colaboratorilor Ministerului Afacerilor Interne din or. Basarabeasca - 4,0 mil. lei

- asigurarea cu mijloace fixe -0,8 mil. lei.

- *reducere de alocații:*

- optimizarea cheltuielilor de personal ca urmare a unor economii formate din contul funcțiilor vacante – 22,0 mil. lei;

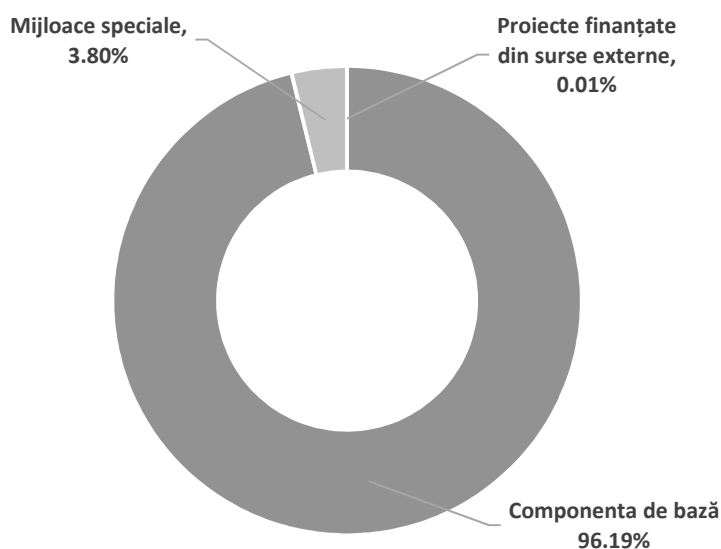
La componenta mijloace speciale, cheltuielile s-au majorat cu 13,5 mil.lei, în legătură cu valorificarea soldurilor de mijloace financiare obținute din servicii cu plată, chiria/arenda bunurilor proprietate publică și din granturi.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, reducerea cheltuielilor cu 29,2 mil.lei este cauzată de revizuirea capacității de implementare a activităților în cadrul proiectelor:

- „Crearea unei infrastructuri globale și consolidate de frontieră – factor al unei dezvoltări social-economice durabile și planificării spațiale complexe” cu 10,0 mil.lei;

- „Îmbunătățirea serviciilor mobile terestre și aviație de intervenție de urgență, descarcerare și reanimare acordate în consecința dezastrelor majore în zona transfrontalieră - SMURD” cu 19,2 mil.lei.

Structura cheltuielilor la grupa dată pe surse de finanțare se prezintă în diagrama următoare.

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 96,19 %, din *mijloace speciale* – 3,8% și din proiecte finanțate din surse externe 0,01%.

Sub aspectul principalelor articole de cheltuieli, executarea cheltuielilor în pondere față de cheltuielile totale la grupa dată pe ***componenta de bază*** se prezintă în tabelul următor.

Denumirea articolelor	Executat (mil. lei)		Ponderea în cheltuielile totale (%)	
	2012	2013	2012	2013
Cheltuieli total	1280,8	1780,5	100	100
Cheltuieli curente	1227,0	1694,1	95,8	95,2
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	925,8	1245,3	75,5	73,5
Cheltuieli capitale	53,8	86,4	4,2	4,8
<i>inclusiv investiții capitale</i>	21,8	32,7	40,5	37,8

Analiza ponderii unor categorii de cheltuieli în cheltuielile totale pe *componenta de bază* demonstrează că în anul 2013, comparativ cu anul 2012, a scăzut ponderea cheltuielilor curente cu 0,6 puncte procentuale, din contul cheltuielilor capitale. Concomitent a crescut și ponderea cheltuielilor de personal cu 2,0 puncte procentuale, iar investițiile capitale s-au micșorat cu 2,6 puncte procentuale.

Sub aspectul grupelor de cheltuieli, din totalul cheltuielilor de bază executate, ponderea cea mai mare revine organelor afacerilor interne – 42,7 %, cu o majorare de 12,6 puncte procentuale față de anul 2012, organelor securității statului– 22,8%, cu o reducere de 4,0 puncte procentuale față de anul 2012, și penitenciarele – 18,4%, cu o reducere de 4,9 puncte procentuale față de anul 2012.

Cheltuielile în valoare absolută sunt reflectate în tabelul următor.

	Cheltuieli de bază				
	2012		2013		
	Executat (mil. lei)	Ponderea în cheltuieli total (%)	Precizat (mil. lei)	Executat (mil. lei)	Ponderea în cheltuieli total (%)
Total	1280,8	100	1800,2	1780,5	100
Organe ale afacerilor interne	385,1	30,1	767,8	760,5	42,7
Trupele de carabinieri	68,2	5,3	72,5	72,5	4,1
Penitenciare	298,0	23,3	332,4	327,9	18,4
Organe ale securității naționale	343,9	26,8	408,3	405,6	22,8
Protecție civilă și situații excepționale	138,2	10,8	159,1	156,5	8,8
Autorități și servicii de menținere a ordinii publice și de securitate națională neatribuite la alte grupe	47,4	3,7	60,1	57,5	3,2

Datoriile creditoare la finele anului 2013 la ramura dată la total au constituit 122,7 mil. lei, din care cu termenul de achitare expirat 8,5 mil. lei.

Din suma totală a datoriilor creditoare cu termen de achitare expirat Ministerul Afacerilor Interne a înregistrat suma de 8,0 mil.lei, Departamentul Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției-0,2 mil.lei și Serviciul de Informații și Securitate - 0,3 mil lei.

Datoriile debitoare au fost admise în sumă de 29,1 mil. lei, dintre care cu termen de achitare expirat 6,8 mil. lei. Datorii debitoare cu termen de achitare expirat au fost admise de către Ministerul Afacerilor Interne în volum de 5,3 mil. lei, Serviciul de Informații și Securitate – 1,3 mil. lei și Departamentul Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției – 0,2 mil. lei.

Concomitent cu alocațiile de la componentul de bază, conform actelor normative și legislative, instituțiile din grupa dată au beneficiat și de *mijloace speciale*, care au fost executate în sumă de 69,4 mil. lei, nivelul executării constituind 81,0 % din prevederi.

În aspect economic, cheltuielile de casă efectuate la grupa dată din mijloace speciale sunt caracterizate în tabelul următor.

Denumirea articolelor	Executat (mil. lei)		Ponderea în cheltuielile totale (%)	
	2012	2013	2012	2013
Cheltuieli total	63,4	69,4	100	100
Cheltuieli curente	54,1	53,5	85,3	77,1
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	<i>9,5</i>	<i>10,1</i>	<i>17,6</i>	<i>18,9</i>
Cheltuieli capitale	9,3	15,9	14,7	22,9
<i>inclusiv investiții capitale</i>				

Comparativ cu anul 2012, în anul 2013 din mijloace speciale s-a majorat ponderea cheltuielilor de personal cu 1,3 puncte procentuale, concomitent nu au fost efectuate cheltuieli pentru investiții capitale. Totodată, analiza ponderii cheltuielilor în cheltuielile totale pe mijloace speciale demonstrează că a crescut ponderea cheltuielilor capitale cu 8,2 puncte procentuale din contul cheltuielilor curente.

Datoriile creditoare la finele anului 2013 la ramura dată la componenta mijloace speciale au constituit 4,5 mil. lei, din care cu termenul de achitare expirat 0,9 mil. lei.

Datoriile debitoare au constituit 0,8 mil. lei, din care 0,2 mil. lei cu termenul de achitare expirat.

La componenta *proiecte finanțate din surse externe* alocațiile nu au fost executate dat fiind faptul că, Acordul de finanțare a fost semnat cu întârziere, veniturile au fost debursate în luna septembrie și nu s-a reușit până la sfârșitul anului organizarea achizițiilor publice.

La acest grup, în anul 2013 penitenciarele (Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției) au realizat bugetul în format de program și anume programul „Sistemul Penitenciar”, scopul acestui program constă în crearea condițiilor de detenție și întreținerea deținuților în condiții ce ar satisface standardele naționale și internaționale în domeniu.

Principalele obiective ale programului:

- crearea condițiilor de detenție ce ar respecta standardele naționale și internaționale în domeniu;
- asigurarea colaboratorilor cu echipament;
- dotarea școlilor profesionale pentru deținuți din cadrul instituțiilor penitenciare;
- îmbunătățirea condițiilor Centrului Instructiv al Departamentului Instituțiilor Penitenciare, pentru instruirea și perfecționarea colaboratorilor sistemului penitenciar.

Programul „Sistemul Penitenciar” cuprinde subprogramul „Sistemul Penitenciar”, indicatorii privind realizarea cărora se expun în continuare.

Denumirea indicatorilor de performanță		unitate de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
				precizat	executat	executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
43.00	Subprogramul " Sistemul Penitenciar "								
de rezultat	1. Respectarea prevederilor standardelor naționale și internaționale în domeniul detenției (fără investiții capitale)	%	70	100	74	-26,0	-26,0	4,0	5,7
	2. Asigurarea respectării legislației în vigoare în domeniul protecției sociale și juridice a colaboratorilor	%	25,9	100	35,3	-64,7	-64,7	9,4	36,3
de produs	1. Micșorarea mortalității și morbidității în penitenciare	%	-16,5	-10,0	-15,0	-5,0	-85,0	1,5	-9,1
	2.Majorarea numărului de condamnați încadrați în câmpul muncii pînă la 50% din numărul total de condamnați	%	-7,0	-10,0	-3,5	-6,5	-65,0	3,5	-50,0
	3. Menținerea ordinii de drept în penitenciare conform prevederilor legislației în vigoare - posibilitatea reducerii statelor de personal	persoane	27	20	27	7,0	35,0		
de eficiență	Costul întreținerii unui deținut pe zi/ inclusiv alimentația	lei/zi	125,08/ 13,17	128,09/ 16,03	127,4/ 13,27	-0,69/ -2,76	-0,5/ -17,2	2,32/ 0,1	1,86/ 0,76
Bugetul subprogramului									
	TOTAL	mii. lei	302592,9	337367,7	331158,0	-6209,7	-1,8	28565,1	9,4
	Componenta de bază		298040,6	332432,2	327940,8	-4491,4	-1,4	29900,2	10,0
	Mijloace speciale		4552,3	4935,5	3217,2	-1718,3	-34,8	-1335,1	-29,3

6. Învățământul

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

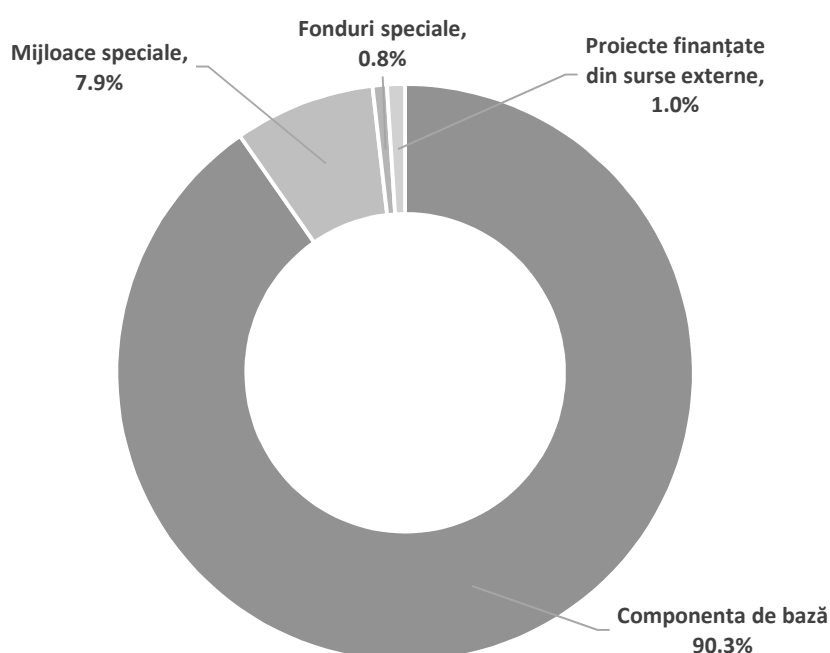
mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli total inclusiv pe componente:	2209,4	1909,3	1858,2	1815,4	-42,8	97,7	-394,0	82,2
<i>Componenta de bază</i>	<i>1548,2</i>	<i>1670,6</i>	<i>1665,5</i>	<i>1639,4</i>	<i>-26,1</i>	<i>98,4</i>	<i>91,2</i>	<i>105,9</i>
- inclusiv transferuri între componente	0,7	1,1	0,7	0,7		100,0		100,0
<i>Mijloace speciale</i>	<i>600,5</i>	<i>155,3</i>	<i>154,5</i>	<i>145,0</i>	<i>-9,5</i>	<i>93,9</i>	<i>-455,5</i>	<i>24,1</i>
<i>Fonduri speciale</i>	<i>30,0</i>	<i>29,4</i>	<i>14,6</i>	<i>14,1</i>	<i>-0,5</i>	<i>96,6</i>	<i>-15,9</i>	<i>47,0</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>31,4</i>	<i>55,1</i>	<i>24,3</i>	<i>17,6</i>	<i>-6,7</i>	<i>72,4</i>	<i>-13,8</i>	<i>56,1</i>
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	10,2	8,1	7,6	7,6		100,0	-2,6	74,5

În bugetul de stat la grupul dat pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 1909,3 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a micșorat cu 51,1 mil. lei și a constituit 1858,2 mil. lei, sau 7,6 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

În anul 2013 la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 1815,4 mil. lei, ce constituie 97,7 % față de prevederi.

Cheltuielile la grupul dat în anul 2013 au fost finanțate din contul mai multor surse, structura cărora se prezintă în diagrama ce urmează.

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 98,4 %, cele din *mijloace speciale* – 93,9 %; din *contul fondului special pentru manuale* – 96,6 %; din cadrul *proiectelor cu finanțare externă* – 72,4 % din prevederi.

Pentru activitățile aferente grupului dat, din fondul de rezervă al Guvernului au fost alocate 7567,5 mii lei în următoarele scopuri:

- 4487,3 mii lei alocate consiliilor raionale în scopul achitării datoriilor pentru lucrările efectuate la obiectele de importanță socială;
- 3000,0 mii lei pentru lucrări de proiectare și construcție a grădiniței de copii în satul Săiți, raionul Căușeni;
- 80,2 mii lei pentru procurarea cadourilor pentru sărbătorile de Crăciun pentru elevii din instituțiile de învățământ din partea stângă a Nistrului și orașul Bender.

Analiza statelor și a efectivului de personal încadrat în instituții de învățământ denotă reducerea în anul 2013, comparativ cu anul 2012, a numărului mediu de unități de personal, finanțat din componenta de bază și mijloace speciale, cu 819 unități, din care pe componenta de bază – 516 unități, cauzate de realizarea măsurilor de optimizare a rețelei de instituții, prin lichidarea Școlii republicane pentru surzi și hipoacuzici din mun. Chișinău și prin transmiterea școlii de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților din or. Fălești din proprietatea statului în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale Fălești.

Salariul mediu lunar la o unitate de personal atestă a creștere de 56,1 lei, din care pe componenta de bază – 60,8 lei, datorită implementării prevederilor Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Denumirea	2012 executat	2013			2013 executat față de 2012 executat
		Precizat	Executat	executat față de aprobat (%)	
1	2	3	4	5	6
Numărul de unități*, total	15756	15555	14937	96,0	-819
- inclusiv din componenta de bază	14219	14151	13703	96,8	-516
Salariul mediu lunar la o unitate*, lei	2456,4	2432,7	2512,5	103,3	56,1
- inclusiv din componenta de bază	2414,0	2403,7	2474,8	103,0	60,8

Notă: *cu excepția instituțiilor de învățământ care activează, începând cu 1 ianuarie 2013, în condiții de autonomie financiară

Volumul cheltuielilor pe *componenta de bază* pentru sfera învățământului pe anul 2013, cu modificările operate, a fost prevăzut în sumă de 1665,5 mil. lei, din care au fost executate 1639,4 mil. lei sau la nivel de 98,4 %.

Sub aspectul principalelor articole de cheltuieli, executarea cheltuielilor în pondere față de cheltuielile totale la grupul dat pe componentul de bază se prezintă în tabelul ce urmează:

Denumirea articolelor	Executat (mil. lei)		Ponderea în cheltuielile totale (%)	
	2012	2013	2012	2013
1	2	3	4	5
Cheltuieli total	1548,2	1639,4	100,0	100,0
Cheltuieli curente	1443,5	1544,0	93,2	94,2
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	<i>945,5</i>	<i>520,1</i>	<i>61,1</i>	<i>31,7</i>
Cheltuieli capitale	104,7	95,4	6,8	5,8
<i>inclusiv investiții capitale</i>	<i>55,3</i>	<i>15,1</i>	<i>3,6</i>	<i>0,9</i>

Analiza ponderii unor categorii de cheltuieli în cheltuielile totale pe componentul de bază demonstrează că în anul 2013, comparativ cu anul 2012, a crescut ponderea cheltuielilor curente cu un punct procentual, cu reducerea concomitentă a cheltuielilor capitale. Totodată, s-a diminuat ponderea cheltuielilor de personal cu 29,4 puncte procentuale determinată de trecerea instituțiilor de învățământ superior la autonomie financiară și cea a investițiilor capitale cu 2,7 puncte procentuale.

Sub aspectul treptelor de învățământ, din totalul cheltuielilor de bază executate de instituțiile de învățământ, ponderea cea mai mare revine învățământului superior – 39,2 %, cu o creștere de 3,3 puncte procentuale față de anul 2012, învățământului secundar – 35,0 % sau cu o diminuare de 1,8 puncte procentuale, iar învățământului mediu de specialitate – 19,3 % cu creștere de 0,3 puncte procentuale față de anul 2012. Cheltuielile în valoare absolută pe trepte de învățământ sunt reflectate în tabelul ce urmează:

	Cheltuieli de bază				
	2012		2013		
	executat (mil. lei)	ponderea în cheltuieli totale (%)	precizat (mil. lei)	executat (mil. lei)	ponderea în cheltuieli totale (%)
Total	1548,2	100,0	1665,5	1639,4	100,0
Învățământul preșcolar	31,2	2,0	1,0	0,6	
învățământ secundar	570,4	36,8	596,5	573,6	35,0
învățământ superior	556,5	35,9	642,5	642,2	39,2
învățământ postuniversitar	60,8	3,9	64,0	64,0	3,9
cursuri și instituții de perfecționare a cadrelor	2,4	0,2	2,7	2,7	0,2
instituții și activități în domeniul învățământului neatribuite altor grupuri	25,7	1,7	30,4	28,9	1,7
învățământ mediu de specialitate	293,8	19,0	316,4	315,7	19,3
organe administrative	7,4	0,5	12,0	11,7	0,7

Cheltuielile pentru plata burselor elevilor din instituțiile de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate au constituit 103,0 mil. lei.

De burse în instituțiile de învățământ secundar profesional, mediu de specialitate, superior și postuniversitar cu finanțare bugetară au beneficiat în medie 45740 persoane, din care 43455 persoane au primit burse de studii, 67 persoane – burse nominale și 2219 persoane – burse sociale.

Numărul beneficiarilor de burse de studii în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate constituie 25753 persoane, sau 64 % din numărul de studenți bugetari cu frecvența de zi din instituțiile de învățământ respective. În instituțiile de învățământ secundar profesional de burse de studii au beneficiat 16007 elevi, ce constituie 97 % din numărul total de elevi.

Totodată, în scopul realizării măsurilor privind lucrul extrașcolar cu copiii, din bugetul de stat (componenta de bază) s-au executat 17,9 mil. lei sau cu 0,8 mil. lei mai mult față de anul precedent.

Pentru organizarea odihnei de vară a copiilor în cadrul instituțiilor de învățământ secundar general au fost utilizate 2,2 mil. lei, cu 22,2 % mai mult decât în anul 2012.

Măsurile privind organizarea desfășurării examenelor de absolvire în gimnazii și examenelor de bacalaureat în licee au generat cheltuieli în sumă de 5,1 mil. lei fiind în creștere cu 0,2 mil. lei față de anul trecut.

Datoriile creditoare cu termen de achitare expirat la finele anului 2013 au constituit 827,6 mii lei, cu o creștere față de situația de la începutul anului de 160,3 mii lei. Din suma totală a datoriilor creditoare, 822,4 mii lei revin Ministerului Educației.

Datoriile debitoare cu termen de achitare expirat au constituit 476,0 mii lei, cu o reducere față de anul 2012 cu 103,8 mii lei.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.983 din 22 decembrie 2012 cu privire la modul de funcționare a instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară, începând cu 1 ianuarie 2013, instituțiile de învățământ superior de stat activează în condiții de autonomie financiară. Astfel, instituțiile de învățământ superior au acordat servicii educaționale pentru realizarea comenzii de stat de pregătire a cadrelor valorificând mijloace în volum de 655821,1 mii lei.

Concomitent cu alocațiile de la componentul de bază, conform actelor normative și legislative, instituțiile de învățământ au beneficiat și de **mijloace speciale**, care au însumat un volum de venituri de 144,7 mil. lei, fiind executate la nivel de 95,9 % față de prevederi și cu o reducere de 471,5 mil. lei comparativ cu anul 2012, generată de trecerea instituțiilor de învățământ superior la activitate în condiții de autonomie financiară.

Din contul veniturilor acumulate în anul 2013 și soldul mijloacelor disponibile la începutul anului s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 145,0 mil. lei, nivelul executării constituind 93,9 % din prevederi, cu o diminuare de 455,5 mil. lei comparativ cu anul precedent.

În aspect economic, cheltuielile de casă efectuate în învățământ din mijloace speciale sunt caracterizate în tabelul ce urmează:

Denumirea articolelor	Executat (mil. lei)		Ponderea în cheltuieli totale (%)	
	2012	2013	2012	2013
1	2	3	4	5
Cheltuieli total	600,5	145,0	100	100
Cheltuieli curente	535,3	136,2	89,1	93,9
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	<i>301,3</i>	<i>61,5</i>	<i>50,2</i>	<i>42,4</i>
Cheltuieli capitale	65,4	8,8	10,9	6,1
<i>inclusiv investiții capitale</i>	<i>9,9</i>		<i>1,6</i>	
Creditarea netă	-0,2			

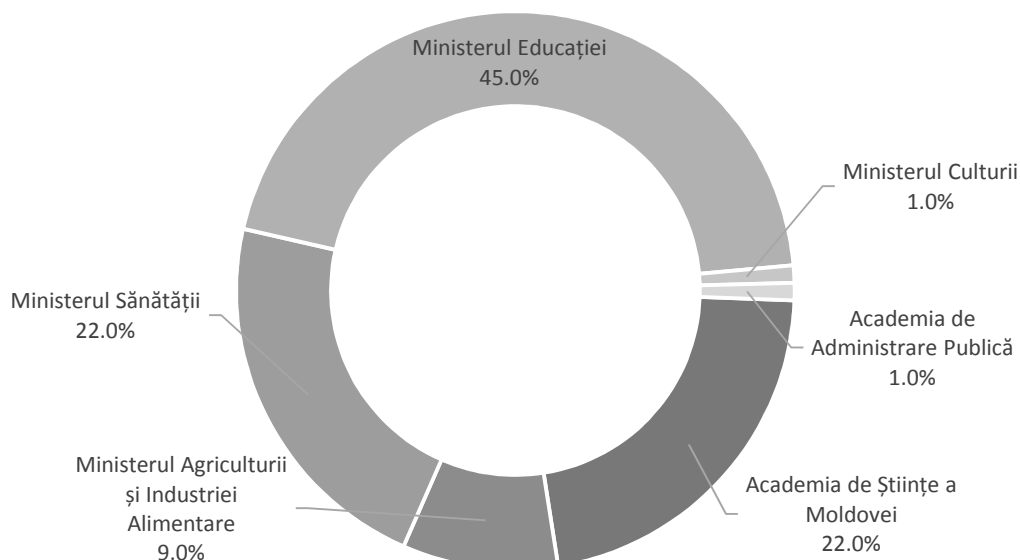
Comparativ cu anul 2012, în anul 2013 din mijloace speciale s-a redus ponderea investițiilor capitale cu 1,6 puncte procentuale. Analiza cheltuielilor totale pe mijloace speciale denotă că s-a redus ponderea cheltuielilor capitale cu 4,8 puncte procentuale cu creșterea ponderii cheltuielilor curente..

În urma modificării și completării Legii învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995, *pregătirea cadrelor științifice prin doctorat* este definită ca ciclul III – studii superioare prin doctorat al învățământului superior.

În acest context, pentru pregătirea cadrelor științifice prin doctorat, la compartimentul „Învățământ”, în buget au fost prevăzute mijloace în sumă de 13,1 mil. lei, dintre care 12,9 mil. lei – la componenta de bază și 0,2 mil. lei – din mijloace speciale. Cheltuielile respective au fost finanțate la nivel de 99,2 % din prevederi. Unul din cel mai important element în structura cheltuielilor o constituie bursa doctoranzilor, care alcătuiește 3,4 mil. lei sau 26,4 % din toate cheltuielile preconizate pentru pregătirea cadrelor științifice.

În anul 2013, prin doctorat, în instituțiile de învățământ cu finanțare bugetară, s-au pregătit în mediu 1537 persoane (389 la secția de zi și 1148 la secția frecvență redusă), din care cu întreținere de la bugetul de stat (componenta de bază) 888 persoane (297 la secția de zi și 591 la secția frecvență redusă), prin contract 649 persoane (92 la secția de zi și 557 la secția frecvență redusă).

Structura numărului de doctoranzi cu întreținere de la bugetul de stat (componenta de bază) pe autorități publice centrale se prezintă în diagrama următoare.

În anul 2013, în instituțiile cu finanțare bugetară, s-au admis 270 doctoranzi, la nivel de circa 94,7 %, sau cu 15 persoane mai puțin față de 285 persoane planificate, cu o creștere de 5 persoane față de anul precedent. Numărul doctoranzilor admiși contra plată a constituit 175 de persoane, ce este cu 83 persoane mai puține față de planificat, cu o creștere de 48 persoane față de anul precedent.

Cheltuielile medii pentru instruirea unui doctorand din bugetul de stat au constituit 14,4 mii lei.

În anul 2013 au beneficiat de bursă de excelență 20 de doctoranzi în cuantum de 2500,0 lei lunar, 7 doctoranzi - de bursă nominală pe domenii în cuantum 2000,0 lei lunar, iar 289 doctoranzi – de bursă de studii în mărime medie de 735 lei lunar.

Din contul *fondului special de manuale* au fost efectuate cheltuieli în sumă de 14.1 mil.lei sau cu 0,5 mil.lei mai puțin decât s-a planificat, din motivul prelungirii termenului de utilizare a manualelor pentru clasa XI, fapt ce a dus la micșorarea cheltuielilor pentru evaluarea ofertelor de manuale.

Veniturile au fost realizate în volum de 15,3 mil.lei sau cu 1,8 mil.lei mai puțin decât nivelul planificat. Neexecutarea respectivă a fost determinată de diminuarea numărului de beneficiari ai seturilor de manuale față de cel planificat.

La componenta *Proiectele finanțate din surse externe* din cadrul învățământului au fost desfășurate următoarele:

Proiectul „Parteneriatul global pentru educație”

În anul 2013, în cadrul componentei „Crearea accesului la educație timpurie” au fost semnate contractele cu agenții economici pentru procurarea mobilierului, materialelor didactice și utilizarea terenurilor de joacă și sport, în vederea dotării instituțiilor renovate în cadrul proiectului (circa 40 instituții preșcolare). De asemenea, au fost coordonate și monitorizate lucrările pentru dotarea acestor instituții.

În cadrul componentei „Extinderea accesului la educație timpurie pentru copii cu nevoi speciale”, au fost acoperite cheltuielile pentru achitarea serviciilor consultanților, care au realizat un studiu diagnostic cu propuneri pentru perfecționarea cadrului legal, care reglementează incluziunea în educația timpurie a copiilor. La fel, a fost asigurată vizita de studiu a colaboratorilor Ministerului Educației în România, precum și participarea acestora la un seminar organizat în Thailanda.

În cadrul componentei „Îmbunătățirea calității educației timpurii”, a fost asigurată imprimarea și distribuirea unor materiale didactice pentru cadrele didactice din instituțiile preșcolare. Au fost procurate și distribuite 130 de seturi de echipament (notebook, imprimantă, proiector) pentru dotarea centrelor care vor presta servicii de mentorat și formare continuă. De asemenea, a fost asigurat un training pentru formarea mentorilor la 2 module fundamentale. Cu suportul unui consultant internațional, a fost petrecut un training pentru sporirea capacităților prestatorilor de servicii de formare inițială și continuă la nivel național.

În cadrul componentei „Managementul proiectului, monitorizare, evaluare și comunicare” au fost acoperite cheltuielile pentru serviciile consultanților locali selectați în

vederea implementării activităților proiectului și cheltuielile operaționale (plasarea anunțurilor, rechizite de birou, reparația tehnicii de calcul etc.).

În cadrul componentei lucrări civile, de care este responsabil Fondul de Investiții Sociale din Moldova, au fost finisate 25 de subproiecte, în procesul de implementare fiind 5 subproiecte din localitățile care au semnat contracte pentru executarea lucrărilor civile și au creat condiții necesare pentru desfășurarea acestora. La fel, în procesul de evaluare sunt 4 subproiecte.

Pentru activitățile menționate, s-au cheltuit 11,0 mil. lei, din contul contribuției din granturi externe.

Proiectul „Educația de calitate în mediul rural al Republicii Moldova”

Pe parcursul anului 2013, în cadrul componentei ”Ameliorarea predării și învățării în școlile rurale” au fost acoperite cheltuielile pentru:

- elaborarea standardelor de asigurare a calității pentru școlile de circumscripție;
- elaborarea Sistemului Informațional de Monitorizare în Educație (SIME);
- popularea SIME cu date de rețea pentru educația primară și secundar generală la situația din 01 octombrie 2013;
- menținerea sistemului automat de prelucrare a datelor pentru examenele de bacalaureat.

În cadrul componentei ”Sporirea eficienței resurselor” au fost efectuate cheltuieli pentru:

- analiza și elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a formulei actuale de finanțare pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general;
- formarea profesională a responsabililor din direcțiile de învățământ, implicați în managementul financiar și implementarea noii metodologii de finanțare în baza de cost standard per elev;
- serviciile prestate de către consultanții locali, responsabili pentru implementarea noii metodologii de finanțare în baza de cost standard per elev la nivel național, prin acordarea suportului necesar reprezentanților autorităților locale respective, inclusiv instituțiilor de învățământ, la elaborarea proiectului de buget pentru anul 2014, pentru extinderea autonomiei financiare și formarea mai eficientă a rețelei școlare;

În cadrul componentei ”Fortificarea planificării și a monitorizării în educație” au fost acoperite cheltuielile administrative, care sunt constituite din cheltuieli pentru serviciile echipei de consultanți și a managementului proiectului.

De asemenea, au fost acoperite și cheltuielile operaționale (comisioane bancare, servicii poștale, consumabile, plasarea anunțurilor).

Pentru activitățile menționate, s-au cheltuit 6,6 mil. lei din contul contribuției din credite externe.

Programe în domeniul învățământului au fost elaborate și gestionate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Culturii și Academia de Științe a Moldovei.

Performanța obținută în cadrul instituțiilor de învățământ se caracterizează prin următorii indicatori:

Denumirea indicatorului	Realizat în anul 2013	Creștere/ descreștere față de anul 2012 (în valoare absolută)	Creștere/ descreștere față de anul 2012 (în %)
Contingentul mediu de elevi/studenți, persoane	126082,3	-3891,6	-3,0
Numărul mediu realizat al unităților de personal (fără organe administrative), unități*	14937	-819	-5,2
Numărul elevilor cu finanțare din buget la o unitate de cadru didactic, posturi*	5,54	-0,05	-0,9
Numărul elevilor cu finanțare din buget la o unitate de personal auxiliar, posturi*	6,33	-0,24	-3,7
Costul mediu al unui elev cu finanțare din buget, lei*	23255,8	1562,1	7,2
Costul mediu al unui elev cu finanțare în bază de contract, lei*	12468,8	1394,4	12,6

Notă: *cu excepția instituțiilor de învățământ care activează, începând cu 1 ianuarie 2013, în condiții de autonomie financiară

Datele tabelului denotă o reducere în anul 2013 a contingentului mediu de elevi/studenți cu 3891,6 unități. Reducerea numărului de unități în instituții de învățământ s-a produs mai lent decât diminuarea contingentului mediu în aceste instituții, ce a influențat reducerea numărului mediu al elevilor la o unitate de cadru didactic și personal auxiliar cu 0,9 % și, respectiv, cu 3,7 %.

Costul mediu al unui student cu finanțare din buget, sub aspectul autorităților publice centrale, care au în subordine instituții superioare de învățământ, se prezintă în tabelul ce urmează.

Denumirea autorității	Costul mediu al unui student cu finanțare din buget, lei	În % față de costul mediu, %
Ministerul Culturii	40452,7	181,4
Ministerul Sănătății	33369,2	149,6
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	30328,4	136,0
Academia de Științe a Moldovei	22462,3	100,7
Ministerul Educației	19660,7	88,2

Conform datelor expuse, cel mai mult statul investește în pregătirea specialiștilor în instituțiile de învățământ subordonate Ministerului Culturii, dat fiind caracterul individualizat al studiilor de artă – cu circa 81 % peste costul mediu stabilit în toate instituțiile de învățământ. În același timp, costul instruirii unui student în instituțiile din cadrul Ministerului Educației este cel mai jos – cu 11,8 % sub nivelul mediu și aproape de două ori mai mic decât în instituțiile Ministerului Culturii.

7. Știința și inovarea

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

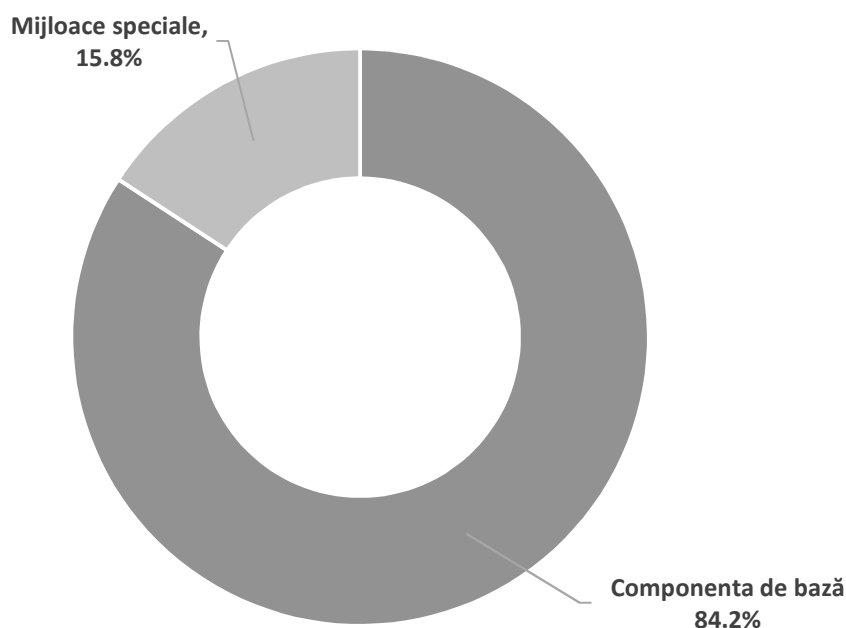
mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	355,0	337,2	350,0	337,9	-12,1	96,5	-17,1	95,2
Componenta de bază	307,4	286,9	286,9	284,5	-2,4	99,2	-22,9	92,6
Mijloace speciale	47,6	50,3	63,1	53,4	-9,7	84,6	5,8	112,2
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat. %	1,8	1,4	1,4	1,4	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupul dat pe *toate componentele* au fost aprobate alo-cații în sumă de 337,2 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 12,8 mil. lei și a constituit 350,0 mil. lei, sau 3,8 % față de cheltuielile totale ale bugetului de stat aprobat pe compartimentul dat, ce se datorează majorării cheltuielilor din contul mijloacelor speciale cu 12,8 mil. lei.

Conform rapoartelor, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 337,9 mil. lei, ce constituie 96,5 % față de prevederi.

Cheltuielile la grupul dat în anul 2013 au fost finanțate din contul a două surse, structura cărora se prezintă în diagrama următoare.

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 99,2 %, iar din *mijloace speciale* – 84,6 % din prevederi.

Cheltuielile pe **componenta de bază** pentru sfera științei și inovării sub aspectul funcțional în anii 2012-2013 sînt reflectate în tabelul următor.

mil. lei

	2012		2013			
	Cheltuieli de casă	Ponderea în total, %	Plan precizat	Ponderea în total, %	Cheltuieli de casă	Ponderea în total, %
Volumul total al alocațiilor, inclusiv:	307,4	100,0	286,9	100,0	284,5	100,0
1. Științe fundamentale	77,1	25,1	76,4	26,6	76,4	26,8
2. Științe aplicate	171,1	55,7	157,9	55,0	157,0	55,2
3. Pregătirea cadrelor	14,6	4,7	2,7	1,0	2,7	1,0
4. Alte cheltuieli de deservire a procesului științific	34,8	11,3	39,0	13,6	37,5	13,2
5. Organele administrative	9,8	3,2	10,9	3,8	10,9	3,8

Mijloacele executate în anul 2013 pe grupul dat din componenta de bază s-au micșorat cu 22,9 mil. lei sau cu 7,4 % față de indicele respectiv din anul 2012.

Finanțarea activităților de știință și inovare s-a efectuat sub aspect competițional și sub aspect instituțional – pe programe de stat și proiecte de transfer tehnologic. Temele de cercetare instituționale, proiectele din cadrul programelor de stat, proiectele de transfer tehnologic și pentru tineret, echipament, precum și cele finanțate sau cofinanțate de organizațiile din străinătate, au fost selectate în exclusivitate prin concurs.

Din 234,3 mil. lei destinate nemijlocit pentru cercetări științifice fundamentale și aplicate, ponderea cea mai mare o constituie cercetările științifice instituționale – 209,6 mil. lei sau 89,5 %, pentru finanțarea programelor de stat, transfer tehnologic, proiecte independente, proiecte internaționale selectate prin concurs au fost prevăzute 24,7 mil. lei sau 10,4 %, din care:

- pentru programe de stat – 1,4 mil. lei sau 0,6 %;
- proiecte de inovare și transfer tehnologic – 8,4 mil. lei sau 3,6 %;
- proiecte individuale – 3,0 mil. lei sau 1,3 %;
- proiecte internaționale – 6,2 mil. lei sau 2,6 %.

Sub aspectul principalelor articole de cheltuieli, executarea cheltuielilor în pondere față de cheltuielile totale la grupul dat pe componenta de bază se prezintă în tabelul ce urmează:

mil. lei

Denumirea articolelor	Executat		Ponderea în cheltuielile totale (%)	
	2012	2013	2012	2013
1	2	3	4	5
Cheltuieli total	307,4	284,5	100,0	100,0
Cheltuieli curente	296,5	281,4	96,5	98,9
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	<i>196,4</i>	<i>164,5</i>	<i>63,9</i>	<i>57,8</i>
Cheltuieli capitale	10,9	3,1	3,5	1,1
<i>inclusiv investiții capitale</i>	<i>3,2</i>		<i>1,0</i>	

Analiza ponderii unor categorii de cheltuieli în cheltuielile totale pe componenta de bază demonstrează că în anul 2013, comparativ cu anul 2012, s-a majorat ponderea cheltuielilor curente cu 2,4 puncte procentuale, cu reducerea concomitentă a cheltuielilor capitale. Totodată s-a micșorat ponderea cheltuielilor de personal cu 6,1 puncte procentuale și ponderea investițiilor capitale cu 0,6 puncte procentuale.

Analiza statelor și a efectivului de personal încadrat în instituții de cercetări științifice denotă reducerea în anul 2013 a numărului mediu de unități de personal, finanțat din componenta de bază și mijloace speciale, cu 929,0 unități, din care pe componenta de bază – 928,0 unități, în legătură cu trecerea universităților la activitate în condiții de autogestiune.

Salariul mediu lunar la o unitate de personal atestă o creștere de 228,7 lei, din care pe componenta de bază – 243,7 lei.

Denumirea	2012 executat	2013			2013 executat față de 2012 executat
		Prevăzut	Executat	executat față de aprobat (%)	
1	2	3	4	5	6
Numărul de unități, total	4489,0	3596,0	3560,0	99,0	-929,0
- inclusiv din componenta de bază	4292,0	3410,0	3364,0	98,6	-928,0
Salariul mediu lunar la o unitate, lei	3096,3	3229,3	3325,0	103,0	228,7
- inclusiv din componenta de bază	2946,6	3156,6	3190,3	101,1	243,7

În anul 2013, instituțiile finanțate din grupul dat au înregistrat datorii cu termen de achitare expirat la cheltuieli de bază, debitoare în sumă de 925,9 mii lei, sau cu 57,0 mii lei mai puțin față de anul 2012 și creditoare în sumă de 3,6 mii lei, ce este cu 419,1 mii. lei mai puțin față de anul precedent.

Pentru *pregătirea cadrelor științifice prin postdoctorat* în buget au fost prevăzute mijloace în sumă de 2,6 mil. lei, sau cu 0,3 mil. lei mai mult față de anul 2012. Cheltuielile respective au fost finanțate la nivel de 100 % din prevederi.

Numărul mediu de postdoctoranzi în anul 2013 a constituit 35 persoane.

Planul de admitere la studii prin postdoctorat a fost realizat la nivel de 60,0 %, sau cu 10 persoane mai puțin față de 25 persoane planificate.

Cheltuielile medii pentru instruirea unui postdoctorant din bugetul de stat au constituit 75,8 mii lei.

Structura cheltuielilor medii pentru instruirea unei persoane la postdoctorat se prezintă în tabelul ce urmează:

<i>Componenta de bază</i>	Postdoctorat			
	Cheltuieli executate, mii lei	nr. mediu de postdoctoranzi	Costul unei persoane, mii lei	%
Total cost, din care:	2654,1	35	75,8	100
Cheltuieli pentru retribuirea muncii	238,2		6,8	9,0
Burse	1883,7		53,8	71,0
Procurarea mijloacelor fixe				
Altele	532,2		15,2	20,0

Bursa unui postdoctorand a constituit în mediu 4600 lei.

Din 19 absolvenți care au finalizat studiile de postdoctorat în termeni stabiliți au susținut teza 6 persoane.

Pentru *întreținerea instituțiilor ce deserveșc procesul științific* au fost prevăzute 39,0 mil. lei sau cu 3,9 mil. lei mai mult față de anul precedent, ce se datorează faptului achitării cotei de membru Programului Cadrul 7 al Uniunii Europene care constituie 13,0 mil. lei.

Pentru *întreținerea organelor administrative*, Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică și Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, au fost prevăzute 10,9 mil. lei, cu 0,9 mil. lei mai mult față de anul 2012, care s-au finanțat la nivel de 99,4 % din prevederi.

În anul 2013, instituțiile științifice au beneficiat de **mijloace speciale** în sumă de 63,1 mil. lei, ce sînt cu 12,6 mil. lei mai mult față de anul 2012. Aceste mijloace s-au format de la prestarea serviciilor contra plată – 27,6 mil. lei, darea în arendă a spațiului și utilajului – 13,7 mil. lei, alte mijloace speciale – 0,1 mil. lei. Instituțiile științifice au mai beneficiat de sponsorizări și granturi în sumă de 21,7 mil. lei.

Din cheltuielile totale efectuate din contul veniturilor acumulate, cheltuielile de personal au constituit 30,3 %; plata serviciilor comunale – 40,9 %; plata deplasărilor – 5,8 % și procurările de utilaj științific – 10,4 %.

La mijloace speciale s-au înregistrat datorii creditoare cu termen de achitare expirat în sumă de 360,9 mii lei, cu 2728,8 mii lei mai puțin față de anul 2012 și debitoare în sumă de 351,7 mii lei, ce este cu 708,4 mii. lei mai puțin față de anul precedent.

Programe gestionate de Academia de Științe a Moldovei și Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare

Performanța obținută în cadrul programelor realizate de instituțiile de cercetări științifice se caracterizează prin următorii indicatori.

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
			precizat	executat	Devieri executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Brevete de invenție obținute	unități	90	105	118	13	112.4	28	131.1
Articole publicate	unități	1645	1569	2045	476	130.3	400	124.3
Proiecte de transfer tehnologic implementate	unități	26	35	22	-13	62.9	-4	84.6
Conferințe științifice naționale și internaționale organizate	unități	51	57	87	30	152.6	36	170.6
Monografii și culegeri editate	unități	82	108	134	26	124.1	52	163.4
Metode și tehnologii noi identificate	unități	39	27	34	7	125.9	-5	87.2
Proiecte internaționale câștigate în conformitate cu prevederile contractelor încheiate cu partenerii străini sau ale tratatelor internaționale	unități	87	72	111	39	154.2	24	127.6
Proiecte câștigate, în cadrul Programului Cadrul 7 al Uniunii Europene, în rezultatul desfășurării concursului	unități	15	11	19	8	172.7	4	126.7
Editarea lucrărilor de valoare, expertizate de Consiliul Consultativ de Expertiză	unități	14	12	24	12	200.0	10	171.4

Majoritatea indicatorilor atestă o creștere față de nivelul atins în anul 2012, cu excepția proiectelor de transfer tehnologic implementate și metodelor și tehnologiilor noi identificate, care sunt în diminuare cu 4 și, respectiv, 5 unități.

Indicatorii respectivi au fost planificați și realizați în cadrul unui șir de programe, costul cărora se prezintă în tabelul ce urmează:

mii lei

Denumirea	Program	Sub-program	Plan precizat	Executat	Executat, %
Academia de Științe a Moldovei	16	0	345799.9	333876.9	96.6
Elaborarea politicii și managementul în domeniul științei și inovării	16	1	10861.2	9990.5	92.0
Pregătirea cadrelor științifice	16	3	2654.1	2654.1	100.0
Cercetări științifice fundamentale în domeniul biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	16	4	15908.0	15690.8	98.6
Cercetări științifice fundamentale în domeniul nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	16	5	7974.5	7973.6	100.0
Cercetări științifice fundamentale în domeniul eficientizării complexului energetic și asigurării securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	16	6	1008.0	1007.8	100.0
Cercetări științifice fundamentale în domeniul edificării statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	16	7	27566.6	27233.6	98.8
Cercetări științifice fundamentale în domeniul valorificării resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării	16	8	24264.2	24028.0	99.0
Cercetări științifice fundamentale în domeniul biomedicinii, farmaceuticii, menținerea și fortificarea sănătății	16	9	7005.7	7005.6	100.0
Servicii de suport în domeniul științei și inovării	16	10	30838.4	27916.0	90.5
Cercetări științifice aplicate în domeniul biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	16	14	78144.9	74146.0	94.9
Cercetări științifice aplicate în domeniul nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi	16	15	32160.7	30286.3	94.2
Cercetări științifice aplicate în domeniul eficientizării complexului energetic și asigurării securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	16	16	3826.7	3825.8	100.0
Cercetări științifice aplicate în domeniul edificării statului de drept și punerii în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	16	17	4789.9	4787.9	99.9
Cercetări științifice aplicate în domeniul valorificării resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării	16	18	57169.8	55757.6	97.5
Cercetări științifice aplicate în domeniul biomedicinii, farmaceuticii, menținerea și fortificarea sănătății	16	19	28202.2	28163.0	99.9
Măsuri în sfera științei și inovării	16	20	13425.0	13410.3	99.9
Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare	16	0	4202.6	4038.8	96.1
Elaborarea politicii și managementul în domeniul științei și inovării	16	1	4202.6	4038.8	96.1
Total	16	0	350002.5	337915.7	96.5

Conform datelor expuse, ponderea cea mai mare o constituie cheltuielile prevăzute pentru programul „Cercetări științifice aplicate în domeniul biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară” ce constituie 78,1 mil lei sau 22,6 % din total cheltuieli, urmat de programul “Cercetări științifice aplicate în domeniul valorificării resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării” cu 57,2 mil. lei sau 16,5 %.

8. Cultura, arta, sportul și acțiunile pentru tineret

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

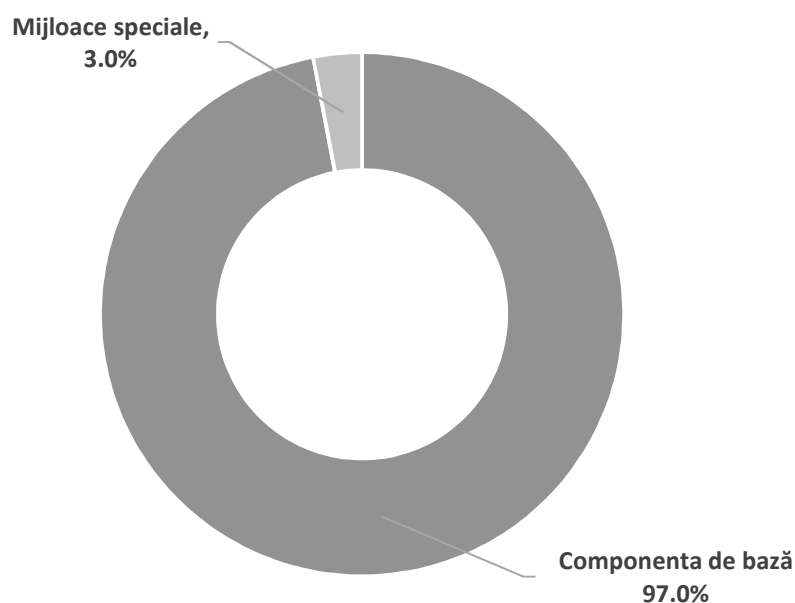
	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	331,0	356,5	380,7	376,9	-3,8	99,0	45,9	113,9
Componenta de bază	320,1	345,6	363,4	360,9	-2,5	99,3	40,8	112,7
Mijloace speciale	10,9	10,9	17,3	16,0	-1,3	92,5	5,1	146,8
Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %	1,5	1,5	1,5	1,5	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupul dat pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 356,5 mil. lei.

Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 24,2 mil. lei și a constituit 380,7 mil. lei sau 1,5 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

La acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 376,9 mil. lei sau la nivel de 99,0 % din prevederi.

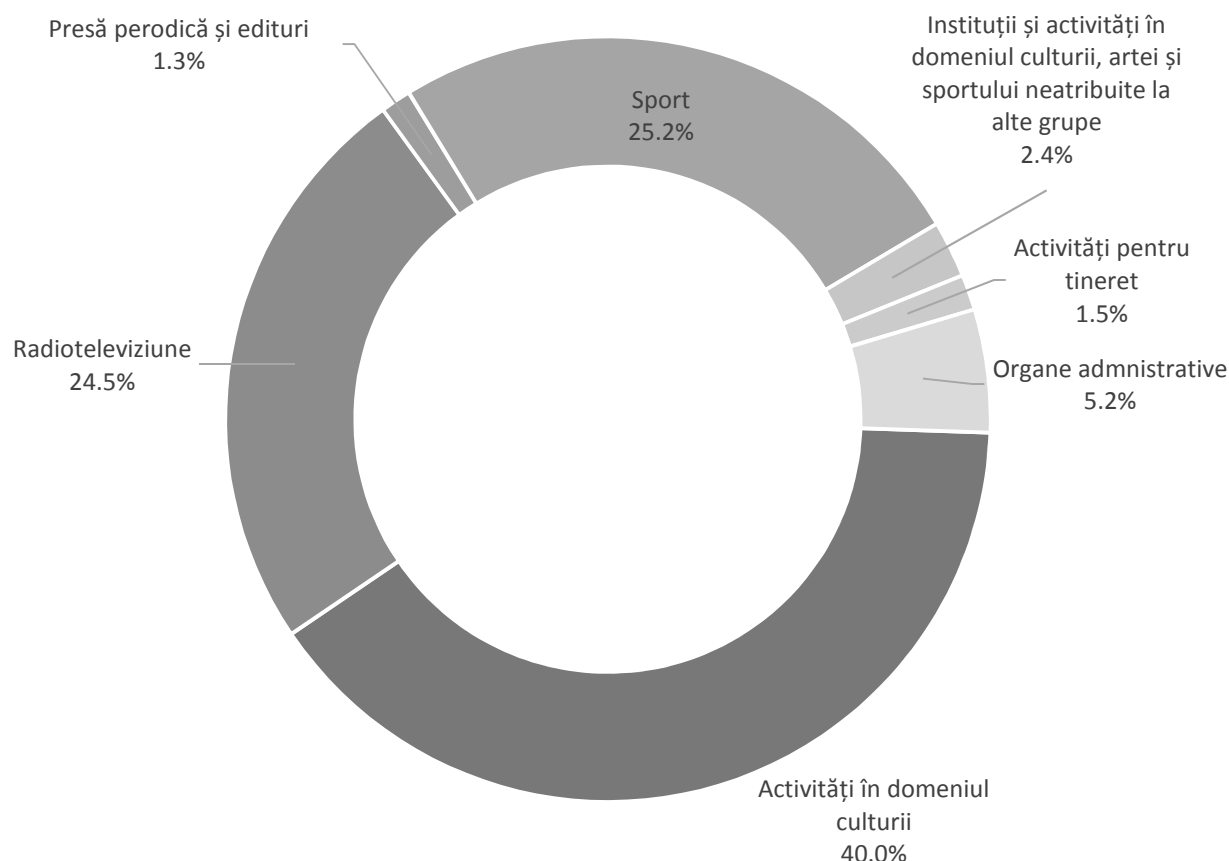
Structura surselor de finanțare a grupului dat de cheltuieli, pe componente ale bugetului de stat, se prezintă după cum urmează:

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 99,3 % iar cheltuielile din *mijloace speciale* – 92,5 % din prevederile anuale.

Comparativ cu anul 2012, la componenta de bază se constată o descreștere a datoriilor debitoare cu termen de achitare expirat. Astfel, la finele anului 2013, datoriile debitoare ale instituțiilor din domeniile respective au constituit 689,2 mii lei, cu o descreștere de 285,4 mii lei față de anul precedent. La fel, datoriile creditoare ale instituțiilor de cultură au înregistrat o descreștere cu 52,4 % față de anul 2012, constituind 136,3 mii lei.

Structura cheltuielilor sub aspectul grupelor de funcții este reflectată în diagrama ce urmează:

Distribuirea finanțării pe grupele funcțiilor denotă o predominare absolută a cheltuielilor ce țin de *activitatea în domeniul culturii* cu un volum de 150,8 mil. lei sau 40,0 % din total cheltuieli, care au fost executate la nivel de 99,4 % față de prevederile anuale, ce este cu 16,9 mil. lei mai mult față de volumul mijloacelor alocate în anul 2012.

La grupul dat s-a finanțat activitatea curentă a 30 instituții de cultură, din care 16 instituții teatral-concertistice, 3 biblioteci, 7 muzee, precum și a Consiliului Biblioteconomic Național și a Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, Agenției Naționale Arheologice.

Numărul mediu efectiv de angajați din instituțiile de cultură a constituit în perioada de gestiune 876,0 unități, cu 33,5 unități mai puțin față de cel aprobat.

Salariul mediu lunar la o unitate de personal din instituțiile din domeniul culturii (cu excepția celor din aparatele centrale administrative) atestă o creștere de 306,8 lei, datorită implementării prevederilor Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Denumirea	2012 executat	2013			2013 executat față de 2012 executat
		Precizat	Executat	executat față de precizat (%)	
1	2	3	4	5	6
Numărul de unități, total	875,3	909,5	876,0	96,3	0,7
- inclusiv din componenta de bază	874,3	906,5	873,0	96,3	-1,3
Salariul mediu lunar la o unitate, lei	2040,1	2247,1	2346,9	104,4	306,8
- inclusiv din componenta de bază	1897,0	2108,3	2206,6	104,6	309,6

Pe parcursul anului au fost susținute proiecte culturale ale 8 asociații obștești (inclusiv Societatea Orbilor din Moldova și Casa Republicană de Cultură a Surzilor din Moldova) cu alocații financiare în mărime de 4,1 mil. lei sau cu 2,0 mil. lei mai mult față de anul 2012, cât și activități de restaurare a obiectelor de valoare istorico-culturală, desfășurarea acțiunilor culturale.

În scopul susținerii activității instituțiilor teatral-concertistice au fost precizate alocații în volum de 82,6 mil. lei. Executarea mijloacelor respective a fost efectuată integral.

Cheltuielile bugetului de stat pentru *radiodifuziune*, prevăzute în sumă de 92,4 mil. lei au fost executate integral și sînt în creștere față de cele executate în anul 2012 cu 2,3 mil. lei.

În scopul susținerii editării cărții naționale, la compartimentul „*Presa periodică și editurile*” au fost aprobate mijloace în sumă de 5,6 mil. lei, pe parcursul anului fiind precizate în sumă de 5,0 mil. lei, care au fost executate la nivel de 95,2 %.

Ministerul Culturii, pentru *susținerea editării cărții naționale și a Revistei ilustrate social-culturale “Moldova”*, a efectuat cheltuieli în volum de 2,8 mil. lei.

Ministerului Educației pentru *susținerea redacțiilor revistelor* pentru copii și adolescenți “Alunelul”, “Florile Dalbe” și “Noi” pentru anul 2013 i-au fost precizate mijloace financiare în volum de 1,9 mil. lei, executate pînă la sfîrșitul perioadei de gestiune integral.

În bugetul de stat pe anul 2013 pentru domeniul “*Sportul*” au fost aprobate inițial mijloace în sumă de 80,5 mil. lei, care pe parcurs au fost precizate în sumă de 73,9 mil. lei, fiind executate la nivel de 98,1 %.

Întru realizarea Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2013, au fost executate alocații în volum de 13,4 mil. lei.

Analiza statelor și a efectivului de personal ale instituțiilor în domeniul sportului denotă faptul că în anul 2013 numărul mediu de unități de personal a rămas la nivelul anului 2012.

Salariul mediu lunar la o unitate de personal din instituțiile din domeniul sportului (cu excepția celor din aparatul central administrativ) atestă a creștere de 150,8 lei, din care la componenta de bază 149,1 lei, datorită implementării prevederilor Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Denumirea	2012 executat	2013			2013 executat față de 2012 executat
		Prevăzut	Executat	executat față de prevăzut (%)	
1	2	3	4	5	6
Numărul de unități, total	539,9	549,7	538,3	97,9	-1,6
<i>- inclusiv din componenta de bază</i>	539,9	549,7	538,3	97,9	-1,6
Salariul mediu lunar la o unitate, lei	2930,1	3055,4	3080,9	100,8	150,8
<i>- inclusiv din componenta de bază</i>	2888,7	3011,3	3037,8	100,8	149,1

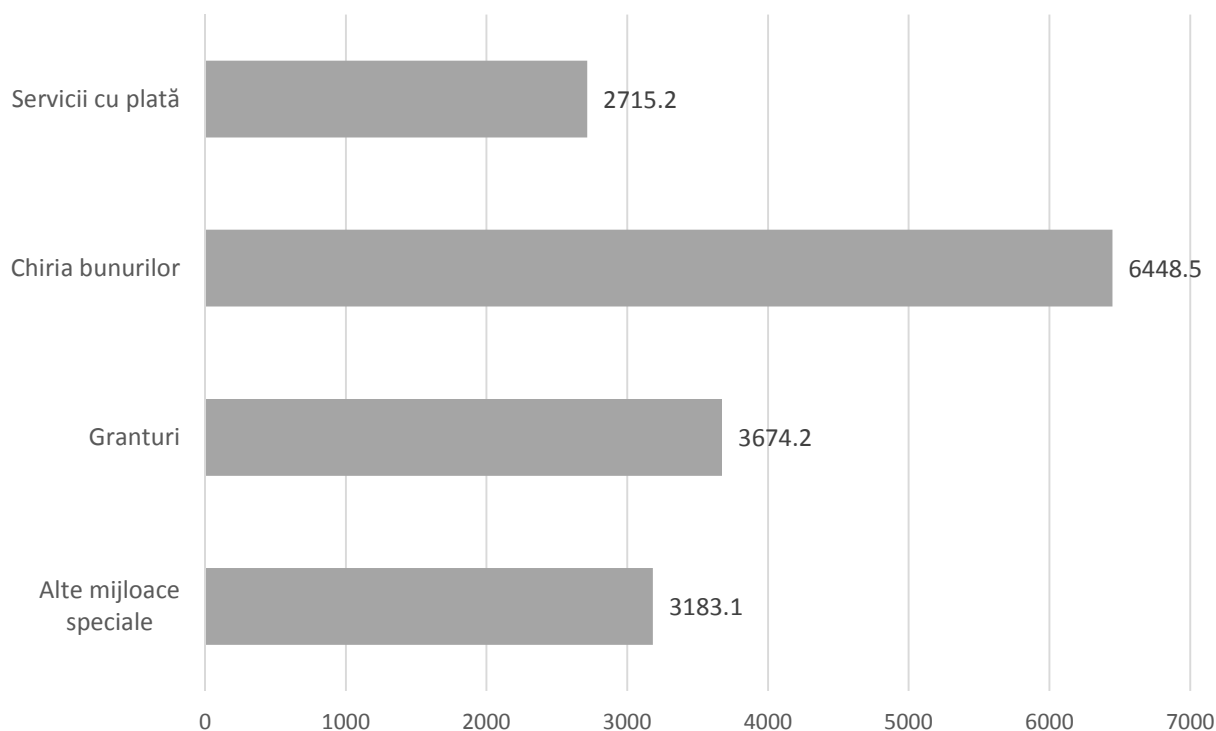
Întru realizarea *activităților pentru tineret*, pentru anul 2013 au fost aprobate alocații în volum de 7,0 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în mărime de 6,0 mil. lei și executate în sumă de 5,6 mil. lei sau 94,6 %. Mijloacele preconizate au fost îndreptate întru consolidarea capacităților umane și instituționale în domeniul tineret, crearea condițiilor pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă pentru tineri, crearea condițiilor pentru realizarea plinară a potențialului tinerilor în viața politică, socială, economică și culturală a țării, consolidarea parteneriatelor cu structurile de tineret ale organizațiilor internaționale, etc.

Pentru activitatea *instituțiilor și acțiunilor privind cultura, arta și sportul, neatribuite la alte grupuri*, în anul 2013 au fost prevăzute la component de bază cheltuieli în volum de 7,9 mil. lei, din care au fost finanțate acțiunile Ministerului Culturii, Ministerului Tineretului și Sportului și Biroului Relații Interetnice, activitatea Agenției Naționale Arheologice, Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor și Contabilității Centralizate a Ministerului Tineretului și Sportului precum și măsurile de edificare și restaurare a obiectelor de valoare culturală .

Pe lângă alocațiile de bază, instituțiile de cultură au beneficiat și de *mijloace speciale* de la activitatea de bază, arenda spațiilor disponibile, alte venituri din donații și sponsorizări, în sumă totală de 10,9 mil. lei, față de planul prevăzut în sumă de 17,3 mil. lei. Din contul veniturilor acumulate au fost efectuate cheltuieli în sumă de 16,0 mil. lei.

Din totalul cheltuielilor executate la categoria mijloace speciale, ponderea cea mai mare – 40,2 % sau 6,4 mil. lei revine cheltuielilor efectuate din chiria/arenda bunurilor proprietate publică.

Volumul cheltuielilor pe categorii de mijloace speciale se prezintă după cum urmează:

Pe parcursul anului 2013, din *Fondul de rezervă al Guvernului* pentru instituțiile finanțate la compartimentul *Cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret* au fost alocate mijloace în sumă de 8097,2 mii lei, după cum urmează:

- *Ministerului Culturii* - 2495,3 mii lei, dintre care: în scopul îndeplinirii titlului executoriu nr.2e-1504/12 din 12 decembrie 2012 pentru realizarea lucrărilor de restaurare la Mănăstirea Căpriană de către SRL “Coloana Infinitului” – 212,5 mii lei; acoperirea cheltuielilor de procurare a cortinei și echipamentului de lumini pentru scena Teatrului “Eugene Ionescu” – 455,0 mii lei; achitarea datoriilor față de Revista “Limba română” – 170,0 mii lei; acoperirea cheltuielilor de pregătire și participare la Concursul Internațional Eurovision Song Contest 2013 (or.Malmö, Suedia) - 529,0 mii lei; organizarea de către Teatrul “Eugene Ionescu” a Zilelor culturii japoneze în Republica Moldova – 660,0 mii lei; executarea copiei bustului scriitorului Grigore Vieru de pe Alea Clasicilor din Grădina Publică “Ștefan cel Mare și Sfânt” din Chișinău – 160,0 mii lei; în scopul achitării lucrărilor efectuate pentru postamentul monumentului Dimitrie Cantemir de pe teritoriul Muzeului-rezervație de Stat “Țărișno” din or.Moscow, Federația Rusă – 310,0 mii lei.

- *Ministerului Tineretului și Sportului* – 4228,3 mii lei pentru Comitetului Național Olimpic în vederea pregătirii și participării Lotului Național Olimpic al Republicii Moldova la Festivalul Olimpic al Tineretului European din anul 2013 (or.Utrecht, Olanda), Jocurile Olimpice de iarnă din anul 2014 (or. Soci, Federația Rusă) și Jocurile Olimpice ale Tineretului din anul 2014 (or.Nanjing, Republica Populară Chineză).

- *Biroului Relații Interetnice* – 150,0 mii lei în scopul susținerii financiare a Programului de Instruire Lingvistică a Minorităților Naționale din Republica Moldova.

În tabelul următor este prezentată realizarea următorilor indicatori de performanță.

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
de rezultat								
1. Creșterea numărului de spectacole	%	106,1	100,0	97,6	-2,4	97,6	-8,5	92,0
2. Creșterea numărului de spectatori	%	80,0	100,0	83,7	-16,3	83,7	3,7	104,6
3. Creșterea numărului de turnee	%	119,4	100,0	155,2	55,2	155,2	35,8	130,0
4. Sporirea fondului de carte	%	100,1	100,0	100,6	0,6	100,6	0,5	100,5
5. Sporirea fondului muzeistic	%	100,7	100,0	100,6	0,6	100,6	-0,1	99,9
6. Ponderea sportivilor premiați din total participanți	%	25	22	25	3	113,6	0	100
de produs								
1. Numărul de spectacole	spectacole	2474	2522	2461	-61	97,6	-13	99,5
2. Numărul de spectatori	spectatori (mii)	509,7	571,6	478,4	-93,2	83,7	-31,3	93,8
3. Numărul de turnee	turnee	400	346	537	191	155,2	137	134,2
4. Numărul sportivilor de performanță participanți la competițiile internaționale	participanți	128	115	120	5	104,3	-8	93,7
5. Numărul sportivilor de performanță decorați la competițiile internaționale	participanți	32	25	30	5	120,0	-2	93,7
de eficiență								
1. Cheltuieli medii pentru realizarea unui spectacol	mii lei	3,1	6,0	4,4	-1,6	73,3	1,3	141,9
2. Cost mediu al unui turneu	mii lei	0,8	3,9	1,2	-2,7	30,7	0,4	150,0
3. Cheltuieli medii pentru deservirea unui cititor a instituțiilor bibliotecare	lei	811,5	1188,0	1154,0	-34,0	97,1	342,5	142,2
4. Cheltuieli medii pentru deservirea unui vizitator a instituțiilor muzeistice	lei	171,4	200,8	161,8	-39,0	80,5	-9,6	94,4
5. Cheltuieli medii pentru pregătirea unui sportiv de performanță	mii lei	165,0	170,0	171,5	1,5	100,8	6,5	103,9
6. Mărimea medie a bursei pentru performanță	lei/lunar	4000,0	3200,0	3970,0	770,0	124,0	-30,0	99,2

Conform datelor prezentate în tabelă se constată o descreștere a numărului de spectacole din cadrul instituțiilor teatral-concertistice față de cele prevăzute pentru anul 2013 cu circa 3,4 %. La fel, cu o ușoară descreștere față de cele executate în anul 2012 cu circa 0,5 %.

Totodată, și numărul de spectatori în anul 2013 sunt într-o descreștere cu circa 6,1 % față de anul 2012. În schimb, se înregistrează o creștere a numărului de turnee efectuate de către instituțiile sus-menționate cu circa 55,2 % față de cele precizate la începutul anului și o majorare de 34,2 % față de cele executate în anul 2012.

Cît privește fondul de carte și cel muzeistic au sporit cu 0,6 % față de cele prevăzute. Cheltuielile medii ce țin de deservirea unui cititor, suportate de către instituțiile bibliotecare, au fost în creștere cu circa 42,2 %, comparativ cu cheltuielile anului 2012. La fel, au crescut și cheltuielile ce țin de deservirea unui vizitator al instituțiilor muzeistice cu circa 46,9 %.

Comparativ cu anul 2012 se atestă o descreștere a numărului sportivilor de performanță participanți la competițiile internaționale cu circa 6,2 %. Totodată, s-au majorat cheltuielile medii pentru pregătirea unui sportiv de performanță față de anul 2012 cu 6,5 mii lei sau cu 3,9 %, iar față de cele prevăzute pentru anul 2013 au crescut cu 1,5 mii lei sau cu 0,8 %.

Mărimea medie a bursei a înregistrat o ușoară descreștere față de anul 2012, dat fiind reducerea numărului de beneficiari în anul 2013.

9. Ocrotirea sănătății

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli total inclusiv pe componente:	2775,4	2947,5	3102,3	3066,6	-35,7	98,8	291,2	110,5
<i>Componenta de bază</i>	<i>2412,9</i>	<i>2562,8</i>	<i>2608,7</i>	<i>2581,8</i>	<i>-26,9</i>	<i>99,0</i>	<i>168,9</i>	<i>107,0</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>99,4</i>	<i>109,9</i>	<i>112,0</i>	<i>108,7</i>	<i>-3,3</i>	<i>97,1</i>	<i>9,3</i>	<i>109,4</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>263,1</i>	<i>274,8</i>	<i>381,6</i>	<i>376,1</i>	<i>-5,5</i>	<i>98,6</i>	<i>113,0</i>	<i>142,9</i>
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	12,8	12,5	12,6	12,8	-	-	-	-

În bugetul de stat pe anul 2013 pentru ramura ocrotirea sănătății *la toate componentele* inițial au fost aprobate alocații în volum de 2947,5 mil. lei, care pe parcursul anului au fost majorate cu 154,8 mil. lei și a constituit 3102,3 mil. lei.

La componenta de bază, alocațiile au fost majorate cu 45,9 mil. lei față de bugetul aprobat, fiind condiționate de următorii factori:

- majorarea alocațiilor cu 48,7 mil. lei pentru realizarea proiectului „Fortificarea laboratoarelor regionale de sănătate publică” în cadrul Programului de Suport al Politicii Sectoriale de Sănătate din contul grantului acordat de Comisia Europeană.

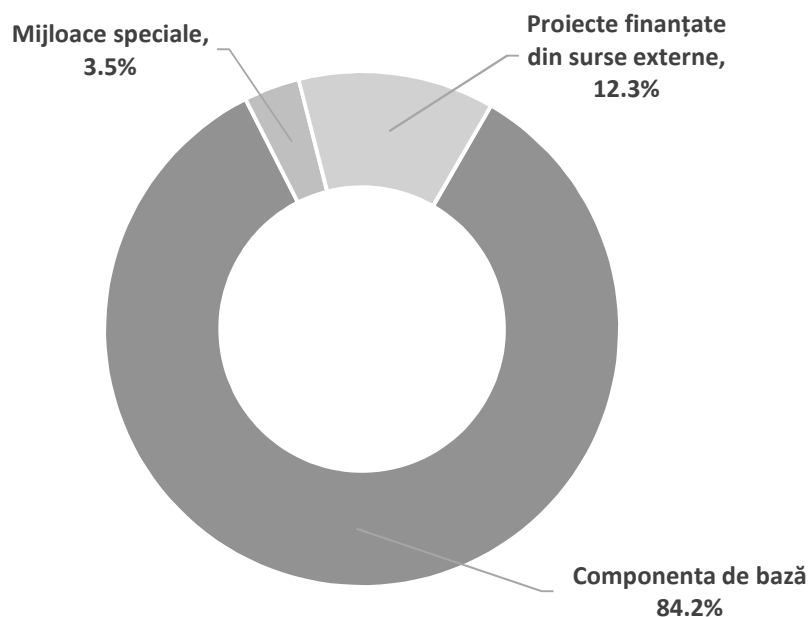
- reducerea alocațiilor cu 2,8 mil. lei în legătură cu optimizarea cheltuielilor de personal aferente reducerii unităților de state în număr de 200 de la Centrele de Sănătate Publică ale Ministerului Sănătății conform Hotărîrii Guvernului nr.51 din 16 ianuarie 2013 ”Privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor”.

La componenta mijloace speciale cheltuielile s-au majorat cu 2,1 mil. lei, în principal, din contul granturilor acordate de către donatorii interni și externi/din contul implicării soldurilor mijloacelor bănești formate la 1 ianuarie 2013 la categoria „Granturi, sponsorizări/filantropie și donații”.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, cheltuielile s-au majorat cu 106,8 mil. lei ca urmare a revizuirii planurilor de activități.

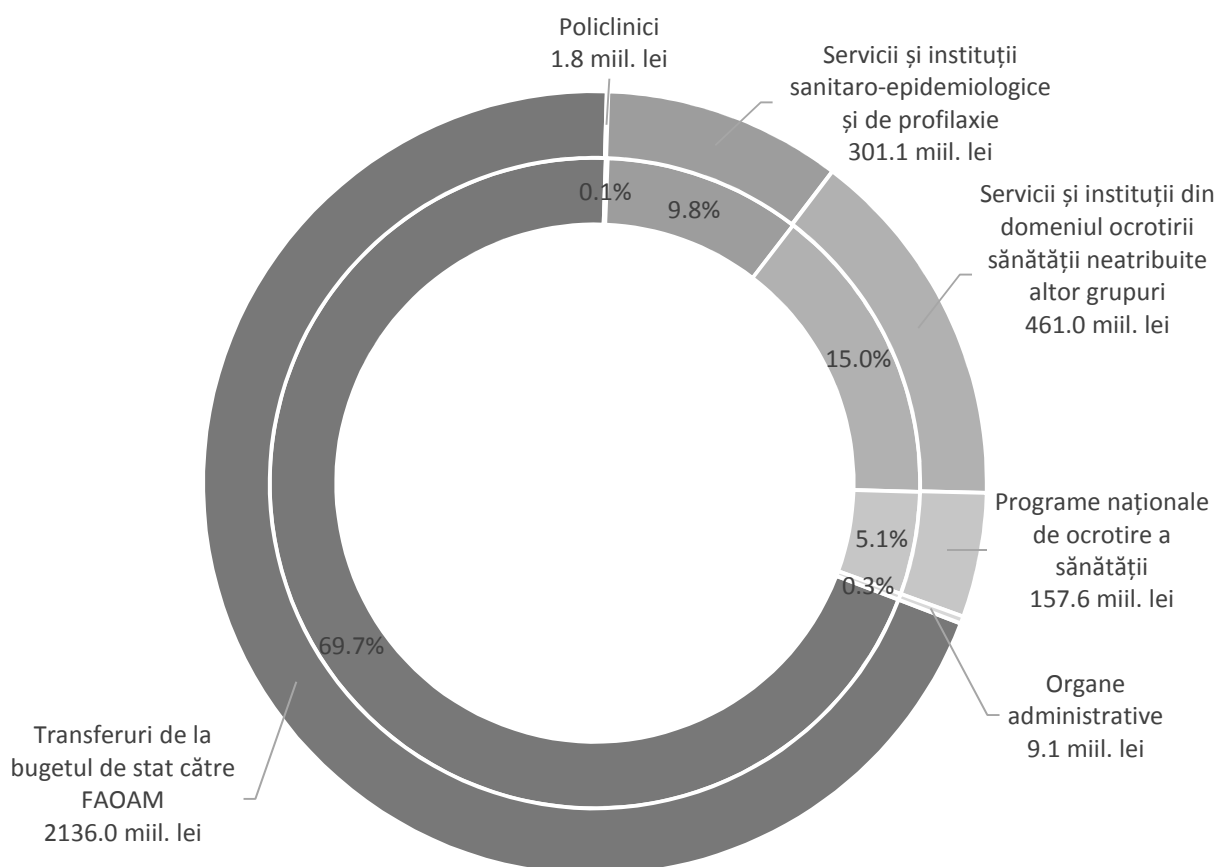
Conform rapoartelor executorilor de buget, din toate componentele, în perioada de gestiune au fost efectuate cheltuieli în volum de 3066,6 mil. lei, ceea ce constituie 98,8 % față de prevederile anuale.

Cheltuielile în domeniul ocrotirii sănătății în anul 2013 au fost finanțate din contul a mai multor surse, structura cărora se prezintă în diagrama următoare.

Cheltuielile la componenta de bază s-au realizat la nivel de 99,0 %, cele din mijloace speciale – 97,1 % din prevederile anuale, și cele din cadrul proiectelor finanțate din externe s-au realizat la nivel de 98,6 %.

Structura cheltuielilor totale pe ramura Ocrotirea Sănătății sub aspectul grupelor de funcții este reflectată în diagrama următoare:

Volumul cheltuielilor pe *componenta de bază* pentru sfera ocrotirii sănătății în anul 2013, au fost executate în mărime de 2581,8 mil. lei. Executarea componentei de bază a bugetului de stat, a fost determinată de realizarea și susținerea reformelor în ocrotirea sănătății și s-au repartizat în felul următor:

- Transferurile de la bugetul de stat întru asigurarea obligatorie de asistență medicală a categoriilor de persoane neangajate, pentru care calitatea de asigurat îi revine Guvernului, s-au executat 2135,6 mil. lei, sau în volum de 99,7 % față de planul precizat, și au constituit 82,7 % din cheltuielile totale ale componentei de bază pe ocrotirea sănătății;

- Transferurile de la bugetul de stat întru realizarea programelor naționale de ocrotirea a sănătății au fost executate în sumă de 25,1 mil. lei sau sută %.

- Ministerul Sănătății – 402,6 mil. lei, ce s-au executat la nivel de 95,3 % față de planul precizat.

Este de menționat că, întru întreținerea, dezvoltarea și dotarea tehnico-materială a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice au fost precizate alocații în volum de 164,1 mil. lei, inclusiv 48,7 mil. lei pentru fortificarea laboratoarelor regionale de sănătate publică. Executarea cheltuielilor față de planul precizat s-a înregistrat la nivel de 90,2 % și a constituit 148,0 mil. lei.

Totodată, pentru realizarea programelor naționale și speciale în domeniul ocrotirii sănătății prin intervenții de sănătate publică ce țin de prevenirea și controlul bolilor transmisibile și nontransmisibile, de promovare a sănătății și a modului sănătos de viață, de sănătate mintală și de securitate transfuzională, activități de asigurare a pacienților cu intervenții costisitoare și medicamente în cazul bolilor maligne, prevenirea și tratamentul stărilor și patologiilor ce influențează negativ asupra genomului uman, diagnosticul citogenetic prenatal, postnatal, molecular, genetic, protezare auditivă, pe parcursul anului au fost prevăzute alocații în sumă de 131,5 mil. lei și executate în volum de 128,0 mil. lei sau 97,3 %.

- Cancelaria de Stat – 18,0 mil. lei, ce s-au executat în volum de 99,6 % din prevederile anuale.

Din cheltuielile de bază cu (excepția transferurilor) pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile respective, real a fost direcționată suma de 162,0 mil. lei.

Din contul mijloacelor speciale, pentru remunerarea muncii cheltuielile au constituit 36,2 mil. lei.

Astfel, în anul 2013 pentru salarizarea angajaților în total au fost prevăzute cheltuieli în sumă de 198,2 mil. lei, executate integral. Salariul mediu lunar în anul 2013 a constituit 3559,92 lei față de 3150,34 lei în anul 2012, majorat cu 13 % sau cu 409,58 lei.

Salariul mediu lunar pe ramură din componenta de bază a alcătuit 3063,71 lei, inclusiv pe categorii de personal se prezintă după cum urmează:

- *medici* – 4180,47 lei;
- *personal medical mediu* – 3163,17 lei;
- *personal medical inferior* – 2078,39 lei;
- *alt personal* – 2527,69 lei.

La finele anului 2013 din cheltuielile bugetului de stat s-au finanțat 55 instituții de ocrotire a sănătății: 36 centre de sănătate publică municipale și raionale; 5 centre de reabilitare și recuperare; 2 centre de plasament și reabilitare pentru copii de vîrstă fragedă; 3 centre de transfuzie a sîngelui și alte 9 instituții (Centrul Național de Medicină Sportivă „Atletmed”, Centrul Național de Sănătate Publică, Centrul Național de Management în Sănătate, Centrul de Medicină Legală, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția de Transplant, Asociația Curativ-Sanatorială și de Recuperare a Cancelariei de Stat, Baza auto a Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare, Centrul de sănătate publică al Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare).

Pentru întreținerea centrelor ftiziopneumologice, de plasament, reabilitare și recuperare pentru copii (7 instituții) în total au fost executate cheltuieli în sumă de 81,4 mil. lei, din care cheltuieli de personal – 51,6 mil. lei, sau 63,4 %, plata mărfurilor și serviciilor – 26,6 mil. lei, sau 32,7 %, cheltuielile capitale – 1,6 mil. lei, sau 2,0 % din totalul cheltuielilor și respectiv, alte cheltuieli – 1,6 mil.lei.

Cheltuielile medii reale pe an de întreținere a unui copil în centrele nominalizate, din contul bugetului de stat (componenta de bază, mijloace speciale) au constituit 8250,35 lei față de 9277,10 lei în anul 2012, sau s-a micșorat cu 11,1 % .

În conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 1022 din 28 decembrie 2012 „Cu privire la reorganizarea unor instituții medico-sanitare publice” a fost reorganizată IMSP Institutul de Cercetări Științifice în Domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului, încadrată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, prin absorbția Centrului Național de Sănătate a Reproducerii și Genetică Medicală, anterior finanțat din contul bugetului de stat.

La situația din 31 decembrie 2013 numărul mediu realizat al unităților de state încadrate în instituțiile menționate pe toate componentele, a constituit 4639,00 unități, sau 93,5 % din funcțiile prevăzute pentru anul de gestiune (4960,20 unități), fiind vacante 321,20 funcții sau 6,5 %.

Numărul mediu realizat al funcțiilor ocupate în instituțiile finanțate de la componenta de bază și mijloacele speciale, pe categorii de personal, se caracterizează prin datele din tabela următoare:

Denumirea indicilor	Realizat în mediu pe anul 2013		
	Componenta de bază	Mijloacele speciale	Total
Numărul unităților de state, total inclusiv:	4405,90	233,10	4639,00
- medici	1050,30	28,50	1078,80
- personal mediu medical	1409,80	20,80	1430,60
- personal medical inferior	601,30	49,50	650,80
- alt personal	1344,50	134,30	1478,80

La finele anului 2013 datoriile creditoare ale instituțiilor din ramura „Ocrotirea sănătății” s-au majorat față de 31 decembrie 2012 cu 4,3 mil. lei și au constituit 18,9 mil. lei, dintre care: 18,7 mil. lei - Ministerul Sănătății, 0,2 mil. lei - Cancelaria de Stat. Din 18,7 mil. lei datoria creditoare a Ministerului Sănătății, pentru cheltuieli de personal -14,5 mil lei, pentru plata mărfurilor și serviciilor – 2,4 mil lei.

Datoriile debitoare au alcătuit 11,9 mil. lei și au crescut față de 31 decembrie 2012 cu 8,3 mil. lei.

Datorii debitoare și creditoare cu termen de achitare expirat nu au fost înregistrate.

Mijloacele speciale la partea de venituri, au fost acumulate în sumă de 95,7 mil. lei și au fost executate în volum de 99,9 % din prevederile anului de gestiune (95,6 mil. lei).

Volumul veniturilor au fost obținute din următoarele categorii de mijloace speciale:

- Servicii cu plată – 87,8 mil. lei și constituie 91,8 % din venituri;
- Chiria/arenda bunurilor proprietate publică – 1,2 mil. lei;
- Granturi/sponsorizări, filantropie și donații – 6,2 mil. lei și alcătuiesc 6,5 % din toate veniturile.
- Alte mijloace speciale – 0,5 mil. lei.

Pe parcursul anului 2013 au fost utilizate 108,7 mil. lei, sau 97,1 % față de planul precizat (112,0 mil. lei), dintre care pentru cheltuieli de personal s-au îndreptat – 45,0 mil. lei, sau 41,4 %; pentru plata mărfurilor și serviciilor – 40,1 mil. lei sau 36,9 %, pentru procurarea mijloacelor fixe – 13,7 mil. lei sau 12,6 %; pentru reparații capitale și investiții capitale – 7,7 mil. lei sau 7,1 %, alte cheltuieli 2,2 mil. lei sau 2,0 % din cheltuielile totale.

La componenta *proiecte finanțate din surse externe*, cheltuielile au fost precizate cu 106,8 mil. lei mai mult față de aprobat, care în perioada de raportare au fost executate în volum de 376,1 mil. lei sau 98,6 %. Au fost implementate următoarele proiecte:

1. Proiectul „Servicii de sănătate și asistență socială”.

Cheltuielile au fost precizate în sumă de 71,4 mil. lei, și executate în volum de 69,8 mil. lei (97,8 %).

Conform devizului, au fost efectuate cheltuieli pentru:

- lucrări (reconstrucția a 27 centre de sănătate publică) - 56,7 mil. lei.
- servicii de consultanță – 10,5 mil. lei.
- bunuri și echipament tehnic – 1,0 mil. lei.
- instruire și formare profesională – 1,3 mil. lei.
- cheltuieli operaționale – 0,3 mil. lei.

2. Proiectul „Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, al infecțiilor cu transmitere sexuală și a tuberculozei în Moldova” este finanțat din contul grantului acordat de către Fondul Global.

Cheltuielile s-au precizat în sumă de 84,7 mil. lei, fiind executate în volum deplin.

Principalele direcții de valorificare pe componentele grantului au fost:

Grantul profilaxia și controlul HIV/SIDA, suma totală a cheltuielilor 28,2 mil. lei. La componenta dată s-au procurat și livrat: teste, reactive și consumabile destinate testării și monitorizării pacienților în tratament ARV; medicamente pentru tratamentul persoanelor cu HIV/SIDA și prevenirii transmiterii infecției HIV de la mamă la făt.

Grantul profilaxia și controlul tuberculozei suma de 55,9 mil. lei a fost valorificată pentru:

- consumabile și reagenți pentru examenul cultural și testele de sensibilitate la preparatele antituberculoase;
- consumabile și reagenți pentru realizarea investigațiilor de diagnosticare rapidă a rezistenței (HAIN și BACTEC);
- contractele de livrare a medicamentelor antituberculoase de linia a II-a pentru tratamentul pacienților cu forme de tuberculoză multi-drogrezistentă.

Grantul susținerea activității Consiliului Național de Coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al HIV/SIDA al infecțiilor cu transmitere sexuală și a tuberculozei – 0,6 mil. lei

3. *Proiectul „Securitatea transfuzională în Republica Moldova”*, se finanțează din contul împrumutului acordat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB).

Pe parcursul anului 2013 au fost executate cheltuieli în sumă de 9,0 mil. lei, sau sută % din prevederile anuale, din care au fost finanțate activitățile legate de :

- procurarea de echipamente și consumabile pentru componenta nouă „Fraționarea Secundară a Plasmei” – 8,8 mil. lei
- managementul proiectului – 0,2 mil. lei.

4. *Proiectul „Reconstrucția Spitalului Clinic Republican”* cheltuielile au fost executate în sumă de 138,4 mil lei sau 97,6 % din prevederile anuale (141,8 mil. lei).

Conform devizului, cheltuieli s-au efectuat pentru:

- lucrări de construcție - 132,7 mil. lei.
- servicii de consultanță locală – 5,6 mil. lei.
- instruire/formare profesională și cheltuieli operaționale – 0,1 mil. lei

5. *Proiectul ”Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”*

Obiectivul de bază al proiectului este modernizarea secțiilor de chirurgie, diagnostic, urgență și terapie intensivă în spitalul Clinic Republican.

Pe parcursul anului 2013, au fost executate cheltuieli în sumă de 72,7 mil. lei, sau sută % din prevederile anuale, pentru achiziționarea dispozitivelor medicale, care vor permite sporirea productivității și calității muncii, introducerea metodelor noi de tratament și diagnostic.

6. *Proiectul „Reforma de planificare strategică a managementului informației în sănătate din Moldova”*

În anul 2013, s-au efectuat cheltuieli pentru: servicii de consultanță întru realizarea planificării strategice a sistemelor informaționale și a planului general de dezvoltare a managementului în sănătate, organizarea vizitei de studiu privind managementul informației în sănătate, procurarea de echipament tehnic.

Cheltuielile pentru finanțarea proiectului au constituit 1,4 mil. lei sau 70,0 % din prevederile anuale (2,0 mil. lei).

Din *fondul de rezervă al Guvernului* au fost alocate surse financiare Ministerului Sănătății în volum de 90,3 mii lei pentru acoperirea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării celei de-a 31-a Reuniuni a Rețelei de Sănătate din Europa de Sud-Est (SEEHN), organizate la Chișinău în perioada 20-21 iunie 2013, în legătură cu deținerea de către Republica Moldova a Președinției în cadrul SEEHN în perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2013 (Hotărârea Guvernului nr. 358 din 12 iunie 2013).

În anul 2013 bugetul pe ramura „Ocrotirea sănătății” a fost realizat în format de program și anume programul „Sănătatea publică și servicii medicale”.

Principalele obiective ale programului sunt:

- îmbunătățirea continuă a stării de sănătate a populației, prin asigurarea accesului echitabil la serviciile de sănătate de calitate și cost-eficace.
- asigurarea accesului copiilor și maturilor cu necesități speciale la tratamentul de reabilitare și recuperare;
- reducerea incidenței prin HIV/SIDA și a mortalității asociată cu TB, realizarea imunizărilor conform calendarului național de vaccinare;
- supravegherea principalelor boli infecțioase în vederea intensificării și diagnosticării precoce a pericolului apariției unor epidemii;
- sporirea asigurării populației cu medicamente calitative.

În cadrul programului au fost finanțate cheltuieli în sumă de 905,4 mil. lei sau la nivel de 96,9 % din prevederi, dintre care din componenta de bază – 420,6 mil. lei (95,5 % din prevederi), din contul mijloacelor speciale – 108,7 mil. lei (97,0 % din prevederi), și din contul proiectelor finanțate din surse externe – 376,1 mil. lei (98,5 %).

Programul „Sănătatea publică și servicii medicale” cuprinde cinci subprograme, gestionate de Ministerul Sănătății și Cancelaria de Stat, nivelul de executare al cărora se expune mai jos.

80.01 Elaborarea politicii și managementul în sistemul ocrotirii sănătății

Scopul subprogramului dat este fortificarea capacităților Ministerului Sănătății în dirijarea sistemului de sănătate precum și, a autorităților sanitare de monitorizare și evaluare a sistemului de sănătate

Pentru realizarea subprogramului în anul 2013, au fost alocate surse financiare în sumă de 15,8 mil. lei, din care componenta de bază - 14,6 mil. lei, mijloace speciale - 1,2 mil. lei. Executarea în total a constituit 15,8 mil. lei sau sută %.

80.02 Intervenții prioritare în sănătate publică

Scopul subprogramului dat este îmbunătățirea sănătății populației prin prevenirea și diagnosticarea îmbolnăvirilor, diminuarea morbidității, eradicarea unor boli și de pregătire a sistemului sănătății către eventuale urgențe în sănătate publică.

Pentru realizarea subprogramului dat au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 441,2 mil. lei dintre care: componenta de bază 271,4 mil. lei, mijloace speciale 76,1 mil. lei și proiecte finanțate din surse externe 93,7 mil. lei. Executarea în total a constituit 420,9 mil. lei sau 95,4 % respectiv, 253,6 mil. lei sau 93,4 %, 73,6 mil. lei sau 96,7 % și 93,7 mil. lei sau sută %.

80.03 Servicii medicale individuale

Scopul subprogramului este asigurarea accesului copiilor la servicii medicale de recuperare/ reabilitare de calitate precum și, ocrotirea sănătății contingentului arondat prin organizarea și dezvoltarea asistenței medicale bazate pe tehnologii medicale de înaltă performanță.

Întru realizarea subprogramului, în anul 2013 au fost alocate mijloace financiare în sumă de 97,8 mil. lei dintre care componenta de bază – 94,4 mil. lei, mijloace speciale – 3,4 mil. lei. Cheltuielile au fost executate în sumă de 97,5 mil. lei, ceea ce constituie 99,7 % din suma precizată pentru anul 2013, respectiv, 94,1 mil. lei sau 99,7 %, și 3,3 mil. lei sau 97,0 %.

De servicii medicale de recuperare/reabilitare în anul 2013 au beneficiat 9863 copii, cheltuielile de întreținere a unui copil a constituit 8250,35 lei.

80.04 Dezvoltarea resurselor sistemului de sănătate

Scopul subprogramului este îmbunătățirea calității asistenței medicale, a nivelului de satisfacție a populației de serviciile medicale, îmbunătățirea standardelor de tratament și reabilitare.

Pentru realizarea subprogramului dat au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 328,0 mil. lei dintre care: componenta de bază 11,7 mil. lei, mijloace speciale 28,4 mil. lei și proiecte finanțate din surse externe 287,9 mil. lei. Executarea în total a constituit 320,0 mil. lei sau 97,6 % respectiv, 9,8 mil. lei sau 83,8 %, 27,8 mil. lei sau 97,9 % și 282,4 mil. lei sau 98,0 %.

80.05 Programe medicale speciale

Subprogramul are ca scop creșterea calității vieții pacienților ce necesită asistența medicală specifică.

Întru realizarea subprogramului dat, în anul 2013 au fost alocate mijloace financiare în sumă de 51,4 mil. lei dintre care: 48,5 mil. lei - componenta de bază și 2,9 mil. lei - mijloace speciale.

Cheltuielile au fost executate în sumă de 51,2 mil. lei, ceea ce constituie 99,6 % din suma precizată pentru anul 2013, respectiv, 48,5 mil. lei sau sută %, și 2,7 mil. lei sau 93,1 %.

Executarea indicatorilor de performanță a programului „Sănătate publică și servicii medicale

Denumirea indicatorilor de performanță		Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
				precizat	executat	executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
80.01 Subprogramul „Elaborarea politicii și managementul în sistemul ocrotirii sănătății”									
de rezultat	1.Ponderea anuală a personalului angajat instruit în aplicarea standardelor internaționale	%	15	15	15	0,0	100,0	0,0	100,0
	2.Raportul mortalității infantile la 1000 născuți-vii	cazuri	9,5	12,0	10,6	-1,4	88,3	1,1	111,6
	3.Raportul mortalității materne la 100 mii născuți-vii	cazuri	30,0	14,9	15,8	0,9	106,0	-14,2	52,7
	4.Raportul mortalității copiilor sub vârsta de 5 ani la 1000 născuți-vii	cazuri	11,8	14,6	11,7	-2,9	80,1	-0,1	99,2
de produs	1.Rapoarte anuale privind natalitatea și mortalitatea populației și caracteristicile de bază ale celor publicate	da/nu	1	1	1	0,0	100,0	0,0	100,0
	2.Rapoarte anuale pentru diseminarea datelor de evidență și feedback elaborate și publicate	unități	1	1	5	4	500,0	4	500,0
	3.Numărul de persoane care a fost instruit în domeniul managementului și planificări strategice	persoane	47	25	30	5	120,0	-17	63,8
	4.Numărul de personal implicat în elaborarea politicilor și planificare strategică	persoane	72	70	54	-16,0	77,1	-18	75,0
Bugetul subprogramului									
TOTAL		mil. lei	13,8	15,8	15,8	0,0	100,0	2,0	114,5
Componenta de bază			13,1	14,6	14,6	0,0	100,0	1,5	111,4
Mijloace speciale			0,7	1,2	1,2	0,0	100,0	0,5	171,4
80.02 Subprogramul „Intervenții prioritare în sănătatea publică”									
de rezultat	1. Rata întreprinderilor supravegheate din numărul total al întreprinderilor supuse supravegherii de stat a sănătății publice	%	90,0	98,0	90,0	-8,0	91,8	0,0	100,0
	2. Cazuri de incidență generală la 10 mii locuitori	unități	3309	3360	3338,7	-21,3	99,4	29,7	100,9
	3.Cazuri de incidență HIV/SIDA la 100 mii locuitori	unități	18,46	20,0	17,9	-2,1	89,5	-0,6	97,0
	4. Cazuri de incidență globală prin tuberculoza activă la 100 mii de persoane	unități	114,6	100,0	109,8	9,8	109,8	-4,8	95,8
	5. Cazuri de mortalitate asociată cu tuberculoză la 100 mii locuitori	unități	14,4	9,5	11,1	1,6	116,8	-3,3	77,1

Denumirea indicatorilor de performanță		Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
				precizat	executat	executat față de precizat			
						suma	%	suma	%
	6. Cazuri de incidență generală prin diabet zaharat la 10 mii locuitori	unități	25,2	19,9	28,3	8,4	142,2	3,1	112,3
	7. Rata cuprinderii vaccinale a populației la vârstele țintă	%	93,0	95,0	90,1	-4,9	94,8	-2,9	96,9
de produs	1. Numărul investigațiilor sanitaro-igienice și bacteriologice efectuate	probe		105000	105000	0,0	100,0	105000	0,0
	2.Donări de sânge	unități	48556	53354	52016	-1338	97,5	3460	107,1
de eficiență	1.Cheltuieli pentru supravegherea sanitar-epidemiologică pe cap de locuitor	lei	45,05	52,3	61,1	8,8	116,8	16,1	135,6
	2. Ponderea cheltuielilor pentru medicamente în cheltuielile totale ale subprogramului	%	65,3	67,7	60,1	-7,6	88,8	-5,2	92,0
Bugetul subprogramului									
TOTAL		mil. lei	324,7	441,2	420,9	-20,3	95,4	96,2	129,6
Componenta de bază			187,7	271,4	253,6	-17,8	93,4	65,9	135,1
Mijloace speciale			57,5	76,1	73,6	-2,5	96,7	16,1	128,0
Proiecte finanțate din surse externe			79,5	93,7	93,7	0,0	100,0	14,2	117,9
80.03 Subprogramul „Servicii medicale individuale”									
de rezultat	1.Ponderea copiilor care au primit tratament de reabilitare și recuperare din numărul celor ce necesitau tratament	%	99,7	100,0	110,9	10,9	110,9	11,2	111,2
de produs	1. Numărul copiilor ce au urmat tratament de reabilitare/recuperare	unități	8007	8892	9863	971	110,9	1856	123,2
	2.Numărul contingentului arondat	unități		8500,0	8356,0	-144,0	98,3	8356,0	0,0
de eficiență	1.Cost per copil reabilitat/recuperat	lei	9277,1	9175,7	8250,3	-925,4	89,9	-1026,8	88,9
	2.Cost per pacient reabilitat/recuperat	lei	0,0	1780,5	1964,6	184,1	110,3	1964,6	0,0
Bugetul subprogramului									
TOTAL		mil. lei	74,2	97,8	97,4	-0,4	99,6	23,2	131,2
Componenta de bază			72,1	94,4	94,1	-0,3	99,7	22,0	130,5
Mijloace speciale			2,1	3,4	3,3	-0,1	97,1	1,2	157,1
80.04 Subprogramul „Dezvoltarea resurselor sistemului de sănătate”									
de rez	1.Accesibilitatea fizică a medicamentelor	%	74,8	82,0	75,7	-6,3	92,3	0,9	101,2

Denumirea indicatorilor de performanță		Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
				precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
						suma	%		
de produs	2.Cota întreprinderilor farmaceutice din țară care au implementat sistemul informațional autorizat „Nomenclatorul de stat al medicamentelor”	%	92,5	90,0	93,6	3,6	104,0	1,1	101,2
	3.Numărul de centre de sănătate din mediul rural reabilitate și dotate cu echipament	unități		20	27	7	135,0	27,0	0,0
	4.Numărul de instituții medico-sanitare reabilitate și dotate cu echipament	unități		1	1	0	100,0	1,0	0,0
de efic	1.Costul investițiilor capitale per capita	lei	11,29	1,1	2,8	1,7	254,5	-8,5	24,8
Bugetul subprogramului									
TOTAL		mil. lei	236,0	328,0	320,0	-8,0	97,6	84,0	135,6
Componenta de bază			20,7	11,7	9,8	-1,9	83,8	-10,9	47,3
Mijloace speciale			31,7	28,4	27,8	-0,6	97,9	-3,9	87,7
Proiecte finanțate din surse externe			183,6	287,9	282,4	-5,5	98,1	98,8	153,8
80.05 Subprogramul „Programe medicale speciale”									
de rezultat	1. Ponderea vizitelor reale în numărul total de vizite	%	123,4	100,0	177,6	77,6	177,6	54,2	143,9
	2. Ponderea tuturor genurilor de cercetări medico-legale realizate	%	153,8	100,0	174,6	74,6	174,6	20,8	113,5
	3. Ponderea pacienților ce au beneficiat de tratament costisitor din numărul solicitanților	%		100,0	172,0	72,0	172,0		
de produs	1. Numărul de vizite	vizite	54400	44100	78300	34200	177,6	23900	143,9
	2. Numărul de cercetări medico-legale	cercetări	95010	61772	107870	46098	174,6	12860	113,5
	3. Numărul pacienților care au beneficiat de tratament costisitor	unități	22	25	43	18	172,0	21	195,5
	4. Numărul persoanelor ce au beneficiat de medicamente cu titlu gratuit	unități	0,0	4975	5127	-152	103,1	5127,0	0,0
de eficiență	1. Costul unei vizite	lei	27,47	39,40	22,5	-16,9	57,1	-5,0	81,9
	2.Costul unei cercetări (gr.pr.09,gr.05)	lei	229,82	556,7	318,5	-238,2	57,2	88,7	138,6
	3. Ponderea cheltuielilor pentru medicamente în cheltuielile totale ale subprogramului	%	74,1	39,8	53,7	13,9	134,9	-20,4	72,5
	4. Costul mediu per capita	lei	0,0	89,8	86,1	-3,7	95,9	86,1	0,0
Bugetul subprogramului									
TOTAL		mil. lei	65,3	51,4	51,2	-0,2	99,6	-14,1	78,4
Componenta de bază			58,5	48,5	48,5	0,0	100,0	-10,0	82,9
Mijloace speciale			6,8	2,9	2,7	-0,2	93,1	-4,1	39,7

10. Asigurarea și asistența socială

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente :</i>	3901,2	4068,3	4284,0	4243,1	-40,9	99,0	341,9	108,8
<i>Componenta de bază</i>	<i>3749,2</i>	<i>3940,2</i>	<i>4140,1</i>	<i>4106,8</i>	<i>-33,3</i>	<i>99,2</i>	<i>357,6</i>	<i>109,5</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>18,1</i>	<i>17,3</i>	<i>19,5</i>	<i>18,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>95,9</i>	<i>0,6</i>	<i>103,3</i>
<i>Fonduri speciale</i>	<i>94,7</i>	<i>88,3</i>	<i>94,2</i>	<i>94,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>99,9</i>	<i>-0,6</i>	<i>99,4</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>39,2</i>	<i>22,5</i>	<i>30,2</i>	<i>23,5</i>	<i>-6,7</i>	<i>77,8</i>	<i>-15,7</i>	<i>59,9</i>
Pondere în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	18,0	17,2	17,5	17,8	-	-	-	-

În bugetul de stat pentru anul 2013 pe ramura ”Asigurare și asistență socială” (toate componentele) au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 4068,3 mil.lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații a fost precizat în sumă de 4284,0 mil.lei și s-a majorat cu 215,7 mil.lei, din care:

- componenta de bază – 199,9 mil.lei;
- mijloace speciale – 2,2 mil.lei;
- fonduri speciale – 5,9 mil.lei;
- proiecte finanțate din surse externe – 7,7 mil.lei.

Pentru asigurarea activității eficiente a sistemului de asistență socială pe anul 2013, pe *componenta de bază* au fost precizate alocații cu suma de 199,9 mil.lei mai mult față de bugetul aprobat. Factorii care au generat aceste modificări, se prezintă precum urmează:

- majorarea alocațiilor cu 272,0 mil.lei pentru:
 - transferurile de la bugetul de stat bugetului asigurărilor sociale de stat – 263,8 mil.lei;
 - susținerea copiilor rămași fără îngrijirea părintească din școlile profesionale și de meserii, instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior, școlile de tip internat și casele de copii, subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerului Culturii – 0,4 mil.lei;
 - majorarea salariilor angajaților instituțiilor asistenței sociale de specialitate, subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în baza Hotărârilor Guvernului nr.195 din 13 martie 2013 ”Privind condițiile de salarizare a personalului din instituțiile de învățământ superior de stat cu autonomie financiară” și nr.791 din 7 octombrie 2013 „Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului” – 3,5 mil. lei;
 - pregătirea către sezonul de toamnă-iarnă 2013-2014 a instituțiilor sociale de specialitate subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei conform HGRM

nr.584 din 7 august 2013 ”Cu privire la măsurile de pregătire a economiei naționale și a sferei sociale pentru activitate în perioada de toamnă-iarnă 2013-2014” – 4,3 mil. lei.

- reducerea alocațiilor cu 72,1 mil.lei în legătură cu:

- modificarea contingentului beneficiarilor de pensii din rîndul militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne ca urmare a majorării vechimii în serviciu de la 20 la 25 ani, începînd cu 1 iulie 2011, precum și a cuantumului mediu lunar al pensiei, ținînd cont de micșorarea coeficientului de indexare a pensiilor din 1 aprilie 2013 de la 5,1% luat în calcul în baza indicatorilor macroeconomici la 4,6% stabilit prin Hotărîrea Guvernului nr.177 din 7 martie 2013 „Cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat” – 32,5 mil.lei;

- neadresarea deponenților Băncii de Economii născuți pînă în anul 1928, inclusiv beneficiari de indexare ai anului 2013, pentru ridicarea sumei indexate -27,0 mil.lei;

- finisarea procesului de achitare a compensațiilor pentru restituirea valorii bunurilor confiscate persoanelor supuse represiunilor politice în baza deciziilor comisiilor speciale raionale și micșorarea numărului beneficiarilor – 0,6 mil.lei;

- micșorarea numărului beneficiarilor de indemnizații unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni – 4,9 mil.lei;

- micșorarea rambursării sumelor creditelor preferențiale și a ratei dobînzii aferente utilizării acestor credite preferențiale, acordate unor categorii de populație – 1,0 mil. lei;

- micșorarea numărului beneficiarilor de compensație unică pentru conectarea la conducta de gaze naturale a unor categorii de populație din mediul rural – 0,8 mil. lei;

- micșorarea contingentului elevilor (studenților) orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă din școlile profesionale și de meserii, instituțiile de învățămînt mediu de specialitate și superior, școlile de tip internat și casele de copii, din subordinea Ministerului Educației – 3,5 mil. lei;

- redistribuirea alocațiilor preconizate pentru societăților obștești pentru plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii la procurarea materiei prime – 0,4 mil.lei;

- diminuarea cheltuielilor de subvenționare a dobînzilor la creditele bancare preferențiale acordate de către băncile comerciale cooperativelor de construcție a locuințelor din cauza rambursării anticipate a creditelor (cu depășirea graficului stabilit de banca comercială) – 0,9 mil.lei;

- reducerea mijloacelor financiare pentru realizarea acțiunilor incluse în Strategia de reformă a sectorului justiției pe anii 2011-2016 la propunerea Ministerului Justiției. Mijloacele nu pot fi valorificate din lipsa cadrului legal – 0,5 mil.lei.

La componenta *mijloace speciale*, cheltuielile față de bugetul aprobat în sumă de 17,3 mil.lei au fost majorate cu 2,2 mil.lei în legătură cu acordarea granturilor de către donatorii externi, precum și utilizarea soldului mijloacelor bănești la situația din 1 ianuarie 2013 la categoria ”Granturi, sponsorizări/filantropie și donații” și constituie 19,5 mil.lei.

La componenta *fonduri speciale* cheltuielile s-au majorat de la 88,3 mil.lei pînă la 94,1 mil.lei sau cu 5,8 mil.lei, ca urmare a obținerii veniturilor suplimentare de la operatorii

naționali de telefonie mobilă și care au fost îndreptate pentru majorarea transferurilor către fondurile locale de susținere socială a populației.

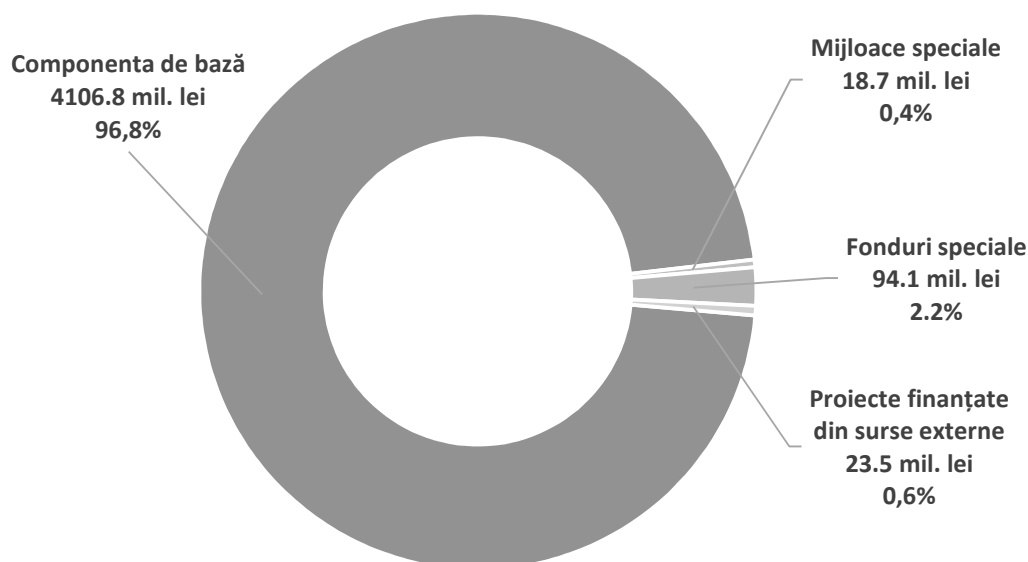
La componenta *proiecte finanțate din surse externe* cheltuielile au fost precizate cu 7,7 mil. lei mai mult față de aprobat. Majorarea rezultă din extinderea proiectului ”Servicii de sănătate și asistență socială” până în august 2013 în sumă de 14,6 mil. lei și micșorarea cu suma de 7,0 mil. lei pentru proiectul ”Consolidarea eficienței rețelei de asistență socială”, ținând cont de modificarea termenelor de realizare a unor activități (tergiversarea încheierii și rezilierea unor contracte, prelungirea termenelor de realizare etc.).

Este de menționat, că pe parcursul anului de raportare au fost realizate unele reforme importante, prevăzute în domeniul asistenței sociale:

- crearea Consiliului Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale în sumă de 1,2 mil. lei pentru un număr de 11 unități de personal;
- preluarea cheltuielilor pentru indemnizațiile unice la nașterea copilului, persoanelor asigurate de la bugetul asigurărilor sociale de stat la bugetul de stat în sumă de 34,9 mil. lei;
- majorarea cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului de la 2300/2600 lei până la 2600/2900 lei (în anul 2013 de indemnizația în cauză au beneficiat 36510 persoane);
- extinderea ratei de includere în sistemul de ajutor pentru perioada rece a anului prin majorarea coeficientului multiplicator de la 1,4 la 1,6;
- majorarea cuantumului ajutorului de deces de la 900 lei la 1100 lei;
- majorarea cuantumului alocațiilor pentru îngrijirea persoanelor cu dizabilități de 300 lei la 500 lei;
- reformarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă (Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013 ”Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă”).

Reieșind din datele enunțate mai sus menționăm, că din suma totală a mijloacelor financiare precizate pe anul 2013 pentru ramura ”Asigurarea și asistența socială” de 4284,0 mil. lei la situația de 31 decembrie 2013 au fost executate în sumă de 4243,1 mil. lei, ceea ce constituie 99,0 % din prevederi sau cu 40,9 mil. lei mai puțin.

Structura surselor de finanțare a ramurii date se prezintă în diagrama următoare.

La *componenta de bază* suma precizată pe anul 2013 constituie 4140,1 mil.lei, care la sfârșitul perioadei de raportare a fost executată la nivel de 99,2 % sau cu 33,3 mil.lei mai puțin față de suma precizată (4106,8 mil.lei).

Suma neexecutată pe componenta de bază la 31 decembrie 2013 a constituit 33,3 mil.lei, care s-a format pe următoarele poziții de cheltuieli:

- transferurile de la bugetul de stat bugetului asigurărilor sociale de stat în sumă de **20,7 mil.lei**;

- susținerea absolvenților instituțiilor de învățământ superior universitar și mediu de specialitate, care se angajează conform repartizării în instituții de învățământ din mediul rural, precum și absolvenților studiilor postuniversitare de rezidențiat și ai învățământului mediu medical și farmaceutic în sumă de **2,2 mil.lei**, din care Ministerul Educației - 1,8 mil.lei și Ministerul Sănătății 0,4 mil.lei.

- Cauza principală fiind reducerea numărului de cereri pentru acordarea indemnizațiilor pentru tinerii specialiști din instituțiile de învățământ și medicale.

- Micșorarea numărului de copii orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă, care își fac studiile la instituțiile de învățământ secundar profesional, mediu de specialitate, superior, școlile de tip internat și casele de copii, din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și Ministerului Culturii - **3,7 mil.lei**.

- plata prestațiilor sociale militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor - **2,9 mil.lei**, din cauza nevalorificării alocațiilor pentru procurarea foilor de tratament sanatoriale.

- acordarea compensațiilor cetățenilor reabilitați – **1,6 mil.lei**;

- acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi – **0,3 mil.lei**, determinată de micșorarea numărului de beneficiari;

- subvenționarea și rambursarea creditelor bancare preferențiale acordate cooperativelor de construcție – **0,4 mil.lei**;

- compensarea pierderilor suportate de întreprinderile din transport în legătură cu acordarea înlesnirilor unor categorii de populație – **0,4 mil.lei**, reieșind din numărul real de beneficiari.

Executarea componentei de bază a bugetului de stat pe principalele cheltuieli:

I. Asigurarea cu pensii și prestații sociale a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, se efectuează prin intermediul serviciilor de calculare și stabilire a pensiilor din cadrul structurilor de forță.

Inițial, în bugetul de stat pe anul 2013 pentru achitarea pensiilor au fost aprobate alocații în sumă de 840,9 mil.lei, inclusiv servicii bancare, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 798,2 mil.lei, ținând cont de modificarea contingentului și mărimii medii a pensiei și executate în volum de 798,1 mil.lei sau 99,9 % față de planul precizat. Numărul beneficiarilor de pensii la 1 ianuarie 2014 a constituit 20849 persoane, sau cu 150 persoane mai mult față de 1 ianuarie 2013.

Pentru plata prestațiilor sociale colaboratorilor structurilor de forță au fost aprobate pentru anul 2013 alocații în sumă de 17,0 mil.lei, inclusiv servicii bancare, și precizate 26,3

mil.lei. Executarea cheltuielilor față de planul precizat a fost executat la nivel de 89,4 % și a constituit 23,5 mil.lei, inclusiv servicii bancare.

II. Pe parcursul anului de raportare în scopul asigurării funcționării aparatului Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și instituțiilor din subordine, precum și executarea serviciilor atribuite acestora au fost aprobate mijloace financiare pe toate componentele în sumă de 445,3 mil.lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă 468,0 mil.lei sau cu 22,7 mil.lei mai mult.

Din planul precizat pe anul 2013 ministerul nominalizat a executat suma de 459,8 mil.lei, ceea ce constituie 98,3 % sau cu 8,2 mil.lei mai puțin față de planul precizat.

Pentru anul 2013 instituțiilor sociale, subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, precum și aparatului ministerului, prin Hotărârea Guvernului nr.399 din 18 iunie 2013 ”Cu privire la limitele numărului de unități de personal și ale cheltuielilor de personal în autoritățile (instituțiile) publice finanțate de la bugetul de stat și de la bugetele autorităților administrativ-teritoriale pe anul 2013” au fost stabilite limitele numărului de unități de personal de 2763 persoane și ale cheltuielilor de personal din toate sursele de finanțare în sumă de 116,4 mil.lei.

Executarea acestor indicatori în anul 2013 a constituit 2689 persoane sau 97,3 % din limita stabilită ceea ce constituie cu 74 unități mai puțin față de aprobat (2763 persoane), iar cheltuielile de personal s-au executat în suma de 119,3 mil.lei din 119,5 mil.lei precizate. Salariul mediu lunar în anul 2013 a unui lucrător (toate componentele), care a activat în instituțiile, subordonate ministerului, inclusiv și în aparatul acestuia, a constituit 2927,0 lei sau cu 452,8 lei mai mult (18,3 %) față de executat în anul 2012 (2474,2 lei).

Datoriile creditoare formate pentru instituțiile și măsurile subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei la situația din 31 decembrie 2013 au constituit 10,2 mil.lei, dintre care cheltuielile de personal – 7,7 mil.lei, sau cu 2,2 mil.lei mai mult față de 31 decembrie 2012.

Datoriile debitoare au constituit 2,3 mil.lei și s-au majorat față de anul 2012 cu 0,5 mil.lei.

Totodată, la situația din 31 decembrie 2013 datoriile debitoare cu termen de achitare expirat au constituit 18,6 mii lei și au rămas neschimbate față de situația din 31 decembrie 2012.

III. Indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii.

Pentru indexarea depunerilor bănești prevăzute în Legea bugetului de stat pe anul 2013 au fost aprobate mijloace în sumă de 80,0 mil.lei, precizate pe parcursul anului în sumă de 53,0 mil.lei sau cu 27 mil.lei mai puțin.

Beneficiari de indexare în anul 2013, conform Hotărârii Guvernului nr.128 din 20 februarie 2013 “Privind aprobarea categoriilor de vîrstă ale deponenților Băncii de Economii pentru plata sumei indexate în anul 2013”, au fost deponenții născuți până în anul 1991 inclusiv pentru prima etapa și deponenții născuți până în anul 1926 inclusiv pentru etapa a doua. În vederea valorificării la maximum a mijloacelor bănești destinate indexării pentru anul 2013, au fost extinse categoriile de beneficiari de indexare - cei născuți pînă în anii 1928 inclusiv.

În anul 2013, în măsura adresării deponenților Ministerul Finanțelor a transferat Băncii de Economii pentru plata sumelor indexate 53,0 mil. lei. Dat fiind faptul că nu toți beneficiarii

de indexare înregistrați s-au prezentat pentru primirea sumelor indexate, Banca de Economii a restituit Ministerului Finanțelor mijloace bănești neutilizate în sumă de 161,6 mii lei.

Astfel, a fost achitată indexarea în sumă de 52,8 mil. lei sau în mărime de 99,6% din mijloacele bănești prevăzute în bugetul de stat pe anul 2013. Din suma transferată, pentru achitarea indexării aferente primei etape au fost utilizate 8,1 mil. lei, iar aferente etapei a doua – 44,7 mil lei.

În perioada 2003-2013, Ministerul Finanțelor a achitat beneficiarilor de indexare suma de 619,8 mil. lei.

Pe parcursul anului 2013 au fost desfășurate 4 ședințe ale Comisiei centrale pentru indexarea depunerilor bănești, la care s-au examinat mersul procesului de indexare și problemele privind stabilirea termenilor pentru înregistrarea deponenților și achitarea indexării etc. Concomitent, au fost examinate și perfectate în termen 36 răspunsuri la petițiile cetățenilor pe problema indexării depunerilor bănești.

IV. În scopul executării *Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice*, legate de restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice în bugetul de stat pentru anul 2013 au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 28,5 mil. lei, precizate în sumă de 27,9 mil.lei pentru 358 de beneficiari, din care au fost executate 26,2 mil. lei pentru 308 de beneficiari ceea ce constituie 93,9 % față de planul pe an. Din acestea 23,8 mil.lei întru acoperirea cheltuielilor legate de recuperarea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice în baza deciziilor comisiilor speciale pentru 292 de beneficiari, 2,2 mil.lei în baza titlurilor executorii eliberate de către instanțele de judecată pentru 16 beneficiari, și 0,2 mil.lei întru acoperirea cheltuielilor aferente serviciilor de distribuire a compensațiilor respective.

V. În bugetul de stat pe anul 2013 pentru executarea *Legii nr. 154-XVI din 5 iulie 2007 privind acordarea compensației unice pentru conectarea la conducta de gaze naturale a unor categorii de populație* au fost aprobate mijloace financiare în volum de 1,0 mil.lei, precizate în sumă de 0,2 mil. lei pentru 1161 de beneficiari, din care au fost executate 0,07 mil. lei pentru 82 de beneficiari.

VI. Întru realizarea *Hotărârii Guvernului nr.836 din 13 septembrie 2010 "Cu privire la acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni"* în bugetul de stat pentru anul 2013 au fost aprobate mijloace financiare în volum de 7,0 mil lei, precizate 2,2 mil.lei, din care au fost executate la situația din 31 decembrie 2013 mijloace financiare în volum de 1,9 mil.lei pentru 53 beneficiari, ceea ce reprezintă 86,4 % față de suma precizată, din cauza numărului real de beneficiari.

VII. Pentru *rambursarea creditelor preferențiale acordate unor categorii de populație*, conform *Hotărârii Guvernului nr.836 din 13 septembrie 2010 "Cu privire la acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni"* în bugetul de stat pentru anul 2013 au fost aprobate mijloace financiare în volum de 3,7 mil. lei, precizate 2,7 mil.lei, din care au fost executate la situația din 31 decembrie 2013 - 2,3 mil.lei pentru 420 beneficiari, din care 2,1 mil.lei - pentru

rambursarea sumelor creditelor preferențiale și 0,2 mil.lei pentru achitarea sumei dobânzii aferente acestor credite.

VIII. În *transferurile de la bugetul de stat bugetului asigurărilor sociale de stat* pe anul 2013 au fost aprobate alocații în volum de 2585,0 mil.lei, precizate pe parcursul anului în sumă de 2848,8 mil.lei, sau cu 263,8 mil.lei mai mult față de aprobat:

- implementarea începând cu 1 aprilie 2013 a Legii nr.51 din 28 martie 2013 privind completarea unor acte legislative, potrivit căreia se preconizează majorarea/acordarea unui suport financiar beneficiarilor de pensii al căror cuantum nu depășește 1300 lei – 374,1 mil.lei;

- acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat – 149,1 mil.lei, ca urmare a insuficienței veniturilor proprii, și modificarea numărului de beneficiari de prestații de asigurări sociale;

- majorarea alocației pentru îngrijirea invalizilor de la 400 lei (aprobat) până la 500 lei conform Legii nr.313 din 26 decembrie 2012 – 22,9 mil.lei;

- plata ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului conform Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social, în legătură cu micșorarea numărului de beneficiari – (-258,6 mil.lei);

- plata prestațiilor sociale prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat, în legătură cu modificarea numărului beneficiarilor – (-23,7 mil.lei).

- Din suma transferurilor precizate pe anul 2013 în volum de 2848,8 mil.lei, au fost finanțate 2828,1 mil.lei potrivit ordinelor de plată prezentate de către Casa Națională de Asigurări Sociale sau 99,3 % din suma prevăzută. Ponderea majoră 98,1 % în volumul total al alocațiilor neutilizate 20,7 mil.lei constituie mijloacele în sumă de 20,3 mil.lei la plata ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului, din cauza numărului real de beneficiari mai mic.

La componenta *mijloace speciale* suma mijloacelor financiare precizate a constituit 19,5 mil.lei, care la sfârșitul anului a fost executată în sumă de 18,7 mil.lei cu 0,8 mil.lei mai puțin sau 95,9 % din suma anuală precizată. Principalele cauze neexecutării sumei prevăzute sînt revizuirea sumei necesare pentru implementarea unor acțiuni din cadrul proiectului ”Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor rămase în țară” (0,5 mil.lei) și tergiversarea înregistrării contractelor pentru procurarea mărfurilor pentru unele instituții asistenței sociale (-0,3 mil.lei).

La componenta *fonduri speciale* menționăm, că în perioada de referință veniturile Fondului republican de susținere socială a populației au constituit 100,1 mil.lei, acumulate din următoarele surse: transferurile lunare efectuate de către persoana juridică care prestează servicii de telefonie mobilă, în mărime de 2,5 % din venitul obținut din vânzările aferente acestor servicii în sumă de 94,1 mil.lei și transferurile obținute din plata suplimentară obligatorie în cuantum de 50 de lei, încasată de Ministerul Dezvoltării Informaționale la perfectarea și eliberarea certificatului de înmatriculare al automobilului în sumă de 6,0 mil.lei.

Cheltuielile precizate ale Fondului republican de susținere socială a populației pe anul 2013 au constituit suma de 94,1 mil.lei, care au fost executate la nivel de 100 %. Din suma totală au fost alocate mijloace financiare pentru acordarea ajutoarelor materiale păturilor de

populație socialmente vulnerabile prin intermediul fondurilor locale – 84,8 mil. lei și nemijlocit din Fondul Republican de susținere socială a populației – 8,0 mil. lei, totodată pentru întreținerea Direcției executive a Fondului republican au fost îndreptate 1,3 mil. lei.

La componenta *proiecte finanțate din surse externe*, cheltuielile precizate au constituit 30,2 mil. lei, care pe perioada de raportare au fost executate la nivel de 23,5 mil. lei sau cu 6,7 mil. lei mai puțin, ceea ce constituie 77,8 % din prevederi. Au fost implementate următoarele proiecte:

Proiectul „Servicii de sănătate și asistență socială”

Pentru realizarea activităților proiectului nominalizat au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 15,5 mil. lei dintre care la situația de 31 decembrie 2013 au fost executate 11,4 mil. lei sau cu 4,1 mil. lei mai puțin.

Cauza principală a neexecutării sumei precizate a fost întârzierea procedurilor de contractare a dezvoltatorului pentru extinderea cu noi funcționalități a sistemului informațional de asistență socială.

Proiectul „Consolidarea eficienței rețelei de asistență socială”

Cheltuielile au fost precizate în sumă de 14,6 mil. lei și au fost executate 12,1 mil. lei sau cu 2,5 mil. lei mai puțin.

Factorii principali care au condiționat neexecutarea în volum deplin a mijloacelor financiare precizate sunt extinderea contractelor cu compania de prestare a serviciilor prevăzute de proiect, precum și depășirea termenului de încheiere a contractului pentru campania de informare.

Fondul de rezervă. Pe parcursul perioadei de gestiune *din fondul de rezervă al Guvernului* pe ramura „Asigurare și asistență socială” au fost prevăzute mijloace financiare Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în sumă de 311,0 mii lei, inclusiv:

- 123,1 mii lei pentru participarea delegației tripartite a Republicii Moldova la cea de-a 9-a Reuniune Europeană Regională a Organizației Internaționale a Muncii în or. Oslo, Norvegia prin intermediul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Hotărârea Guvernului nr.225 din 27 martie 2013);
- 134,9 mii lei pentru acoperirea cheltuielilor legate de participarea delegației tripartite a Republicii Moldova la cea de-a 102-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii de la or. Geneva, Elveția (Hotărârea Guvernului nr.304 din 22 mai 2013);
- 53,0 mii lei pentru acordarea indemnizațiilor unice persoanelor civile și colaboratorilor organelor de drept care au avut de suferit în urma evenimentelor din 7 aprilie 2009 (Hotărârea Guvernului nr.234 din 3 aprilie 2013).

Cheltuielile executate din contul fondului de rezervă la ramura dată au constituit 237,5 mil. lei sau 76,3 %, reieșind din necesitățile reale.

Programul ”Protecția socială” cuprinde 6 subprograme, gestionate de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Apărării și Justiției, Ministerul Culturii, nivelul de executare a cărora se expune mai jos.

90 01. Elaborarea politicii și managementul în domeniul protecției sociale

Scopul subprogramului dat este asigurarea implementării politicii de stat în domeniul protecției sociale și ocupării forței de muncă, exercitarea controlului de stat asupra respectării actelor legislative și normative în domeniul muncii.

Întru realizarea scopului dat au fost stabilite următoarele obiective:

I. asigurarea implementării prevederilor actelor normative referitoare la acordarea serviciilor sociale și prestațiilor sociale

II. asigurarea cu servicii calitative în domeniul ocupării forței de muncă populației aflate în căutarea unui loc de muncă.

Pentru realizarea programului dat în anul 2013 au fost prevăzute mijloace financiare din bugetul de stat în sumă de 53,1 mil. lei, din care componenta de bază – 51,7 mil. lei, mijloacele speciale – 0,1 mil. lei și fonduri speciale – 1,3 mil. lei. Executarea în total constituie 53,0 mil. lei sau 99,8 % respectiv, 51,6 mil. lei sau 99,8 %, 0,1 mil. lei sau 100,0 % și 1,3 mil. lei sau 100 %.

Numărul persoanelor înregistrate la oficiile forței de muncă revenite la un funcționar din structurile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă au constituit 141 persoane, ceea ce este cu 14 persoane mai puțin decât numărul prevăzut, ca rezultat al migrației forței de muncă, diminuarea reducerii peronalului.

Totodată, conform statelor de personal, numărul unităților de personal prevăzut pe anul 2013 cu statut de funcționar public a constituit 614 persoane. În mediu pe perioada de raportare efectivul de personal a fost de 566 persoane, înregistrându-se 48 locuri vacante.

90 04. Protecție a persoanelor în etate

Scopul programului este susținerea financiară a pensionarilor din rîndul militarilor din cadrul Ministerului Apărării și Ministerului Justiției, pentru care a fost stabilit ca obiectiv asigurarea la timp a achitării la timp a pensiei acestora.

În anul 2013 pentru realizarea subprogramului dat au fost prevăzute surse financiare în sumă de 313,9 mil. lei, din care: componenta de bază – 313,9 mil. lei, executate fiind 312,2 mil. lei, cu 1,7 mil. lei mai puțin, sau la nivel de 99,5 %, din cauza nevalorificării integrale a alocațiilor pentru procurarea foilor de tratament sanatoriale.

90 05. Protecție a familiei și copilului

Scopul subprogramului dat este protecția socio-medicală a invalizilor minori cu deficiențe mintale aflați sub tutela statului, organizarea odihnei de vară a copiilor și adolescenților, protecția copiilor orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă.

Întru realizarea scopului dat pentru anul 2013 au fost stabilite următoarele obiective: îmbunătățirea anuală a calității prestării serviciilor din instituțiile sociale pentru invalizii minori cu deficiențe mintale instituționalizați și dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului de organizare a odihnei de vară prin cuprinderea unui număr maxim de copii, prioritar a copiilor din familiile socialmente vulnerabile, asigurarea protecției sociale a copiilor orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă.

Pentru realizarea subprogramului dat în anul 2013 au fost prevăzute alocații precizate surse financiare din bugetul de stat în sumă de 95,2 mil. lei, din care componenta de bază – 88,2 mil. lei și mijloacele speciale – 7,0 mil. lei. Executarea în total a constituit 90,8 mil. lei sau 95,3 % respectiv, 84,3 mil. lei sau 95,6 % și 6,5 mil. lei sau 92,8 %.

Pentru odihna de vară a copiilor, în bugetul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei au fost prevăzute mijloace în sumă de 20,3 mil.lei pentru 16008 copii, care au fost executate integral pentru 15387 copii, cu 621 copii mai puțin din cauza majorării costului mediu al unui bilet de odihnă în tabără.

Costul mediu al unui bilet de odihnă în vara anului de gestiune a constituit 1318,3 lei față de 1269,7 lei preconizat. Durata perioadei de odihnă a fost stabilită și respectată de 10 zile.

Este de menționat că, pentru întreținerea 1420 copii orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă, care își fac studiile la instituțiile de învățământ secundar profesional, mediu de specialitate, superior, școlile de tip internat și casele de copii, din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și Ministerului Culturii, pe anul 2013 în bugetele ministerelor respective au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 32,9 mil.lei și executate la finele anului în volum de 29,2 mil.lei.

De serviciile centrelor de asistență socială pentru invalizii minori în anul 2013 au beneficiat 646 copii, cheltuielile de întreținerea a unui copil a constituit 44501,4 lei/an.

90 08. Protecție a șomerilor

Întru realizarea scopului programului dat pe anul 2013: "Plasare în câmpul muncii și susținerea materială a șomerilor" a fost aprobat obiectivul "Asigurarea angajării pînă la 25,1 % din solicitanții unui loc de muncă, către anul 2013".

În anul 2013 în scopul dat au fost prevăzute alocații în volum de 23,7 mil.lei și executate la nivel de 100,0 %.

Astfel, numărul șomerilor plasați în câmpul muncii în anul 2013 a constituit 16,7 mii persoane sau 38,5 % din numărul total al șomerilor înregistrați de la începutul anului.

90 10. Asistență socială a persoanelor cu necesități speciale

În anul 2013 pentru realizarea subprogramului dat au fost prevăzute surse financiare în sumă de 237,1 mil.lei, din care: componenta de bază – 194,5 mil.lei, mijloace speciale – 12,4 mil.lei și proiecte finanțate din surse externe – 30,2 mil.lei. Executarea programului dat constituie 229,4 mil.lei sau la nivel de 96,7 %, din care: componentul de bază – 193,7 mil.lei, mijloace speciale – 12,2 mil.lei și proiecte finanțate din surse externe – 23,5 mil.lei.

Scopul programului este acordarea asistenței sociale persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care au suferit în urma traficului de ființe umane.

Pe parcursul anului de gestiune de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă la nivel republican și teritorial au fost expertizați 13279 bolnavi.

Pentru protezarea ortopedică a invalizilor pe anul 2013 au fost preconizate mijloace financiare în sumă de 32,3 mil.lei, care, pe parcursul anului gestionar, au fost executate pe deplin. Numărul beneficiarilor de servicii protetico-ortopedice a constituit 44784 persoane, sau cu 1216 persoane mai puțin decât cel prevăzut.

Este necesar de menționat, că numărul de orteze, încălțăminte ortopedică, proteze s-a majorat cu 633 unități față de planul pentru perioada de gestiune.

Întru realizarea prevederilor Legii nr.190-XV din 8 mai 2003 cu privire la veterani, în bugetul de stat pe anul 2013 Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei au fost precizate 1,1 mil.lei pentru o călătorie (tur-retur) pe an parțial gratuită sau gratuită cu

transportul feroviar sau auto de pasageri în cadrul statelor membre ale C.S.I. a veteranilor și invalizilor de război din care au fost executate 1,0 mil.lei, sau 90,9 % de către 750 persoane cu 60 persoane mai mult față de prevăzut pe perioada de gestiune.

Numărul tutelaților cazați în instituțiile sociale (Internate psihoneurologice, Azilul republican pentru invalizi și pensionari și Centrul republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului) pe parcursul anului de gestiune a constituit 2093 persoane, cu 225 persoane mai puțin față de numărul precizat pe an.

Costul mediu anual pentru un beneficiar în instituțiile sociale menționate a constituit 38469,5 lei.

Numărul angajaților în aceste instituții la situația din 31 decembrie 2013 constituie 1652,5 unități, cu 17 unități mai puțin față de planul pe an.

90 11. Susținerea suplimentară a unor categorii de populație

Scopul programului: acordarea ajutoarelor materiale persoanelor socialmente vulnerabile, acordarea facilităților tinerilor specialiști plasați în câmpul muncii în mediul rural.

În anul 2013 pentru realizarea subprogramului dat au fost prevăzute surse financiare în sumă de 29,3 mil.lei, din care: componenta de bază – 21,3 mil.lei, fonduri speciale – 8,0 mil.lei. Executarea programului dat constituie 27,0 mil.lei sau la nivel de 92,2 %, din care: componenta de bază – 19,1 mil.lei, fonduri speciale 7,9 mil.lei.

Pentru susținerea absolvenților instituțiilor de învățământ superior universitar și mediu de specialitate, care se angajează conform repartizării în instituții de învățământ din mediul rural, precum și absolvenților studiilor postuniversitare de rezidențiat și ai învățământului mediu medical și farmaceutic au fost prevăzute alocații în volum de 21,3 mil.lei.

Pe parcursul anului de raportare din cauza micșorării numărului de beneficiari au fost executate în sumă de 19,1 mil. lei sau 89,5 %, din care Ministerul Sănătății – 10,1 mil. lei sau 95,7 % și Ministerul Educației – 9,0 mil.lei sau 83,5 % pentru 2475 beneficiari, din care, respectiv, 1530 persoane și 945 persoane.

Pentru anul 2013 din Fondul republican de susținere socială a populației au fost acordate ajutoare materiale pentru 2171 persoane în sumă totală 7,9 mil.lei.

Raport privind executarea subprogramelor din cadrul Programului "Protecția socială"

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
90.01. Subprogramul ”Elaborarea politicii și managementul în domeniul protecției sociale”								
1. Nr. persoanelor înregistrate revenite la un funcționar din structurile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă	unități	363	155	141	-14	91,0	-222,0	38,8
2. Nr. personalului angajat în cadrul aparatului central	unități	108	122	115	-7	94,3	7,0	106,5
3. Nr. personalului angajat în cadrul instituțiilor.	unități	366	480	439	-41	91,5	73,0	119,9
4. Cheltuieli pentru întreținerea unui angajat din cadrul ministerului.	mii lei	89	102,1	108,0	5,9	105,8	19,0	121,3
5. Cheltuieli pentru întreținerea unui angajat din cadrul instituțiilor.	mii lei	78,5	81,8	89,4	7,6	109,3	10,9	113,8
Bugetul subprogramului								
Total (A+B+C)	mil.lei	39,4	53,1	53,0	-0,1	99,8	13,6	134,5
A. Componenta de bază		38	51,7	51,6	-0,1	99,8	13,6	135,8

Denumirea indicatorului de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
			precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
B. Mijloace speciale		0,3	0,04	0,03	-0,01	75,0	-0,27	10,00
C. Fonduri speciale		1,1	1,4	1,4	0	100,0	0,3	127,7
90.04. Subprogramul "Protecție a persoanelor în etate" Ministerul Justiției, Ministerul Apărării								
Numărul beneficiarilor de pensii			7993,0	7815,0	-178	97,8	7815,0	0,0
Mărimea medie a pensiei			3287,8	3291,9	4,1	100,1	3291,9	0,0
Total (A)	mil.lei		313,9	312,2	-1,7	99,5	312,2	0,0
A. Componenta de bază			313,9	312,2	-1,7	99,5	312,2	0,0
90.05. Subprogramul "Protecție a familiei și copilului"								
1. Numărul personalului de deservire	unități	426,75	469,5	425	-44,5	90,5	-1,8	99,6
2. Numărul copiilor beneficiari de odihna de vară	unități	15317	16008	15387	-621	96,1	70,0	100,5
3. Cheltuieli pentru întreținerea unui pat/zi din cadrul instituțiilor	lei	143,37	148,2	162,2	14,0	109,4	18,8	113,1
4. Costul mediu al unui bilet de odihnă	lei	1261,45	1269,8	1318,3	48,5	103,8	56,8	104,5
5. Cheltuieli medii anuale de asigurare socială pentru un copil orfan/tutelar	lei		31475,2	33002,8	1527,6	104,8	33002,8	0,0
Bugetul subprogramului								
Total (A+B+D)	mil.lei	56,4	95,2	90,8	-4,4	95,4	34,4	161,0
A. Componenta de bază		51,8	88,2	84,3	-3,9	95,6	32,5	162,7
B. Mijloace speciale		4,6	7,0	6,5	-0,5	92,9	1,9	141,3
D. Proiecte finanțate din surse externe				0,03	0,03	0	100,0	0,03
90.08. Subprogramul "Protecție a șomerilor"								
1. Ponderea persoanelor angajate din total șomeri înregistrați	%	30,3	30	38	8	126,7	7,7	125,4
2. Numărul persoanelor plasate în câmpul muncii	mii unități	15,4	16,1	16,7	0,6	103,7	1,3	108,4
Bugetul subprogramului								
Total (A)	mil.lei	22,5	23,7	23,7	0	100,0	1,2	105,3
A. Componenta de bază		22,5	23,7	23,7	0	100,0	1,2	105,3
90.10. Subprogramul "Asistență socială a persoanelor cu necesități speciale"								
1. Numărul personalului de deservire	unități	1427,5	2318	2093	-225	90,3	665,5	146,6
2. Numărul beneficiarilor de bilete de tratament	unități	9156	9126	9176	50	100,5	20,0	100,2
3. Numărul beneficiarilor de servicii protetico-ortopedice	unități	42961	46000	44784	-1216	97,4	1823,0	104,2
4. Proteze ale membrelor superioare	unități	76	70	69	-1	98,6	-7,0	90,8
5. Proteze ale membrelor inferioare	unități	487	430	421	-9	97,9	-66,0	86,4
6. Proteze ale membrelor inferioare de tip —modul	unități	208	200	213	13	106,5	5,0	102,4
7. Încălțăminte ortopedică	unități	8277	8000	8390	390	104,9	113,0	101,4
8. Orteze	unități	1680	1650	1880	230	113,9	200,0	111,9
9. Veteranii și invalizii de război care beneficiază de o călătorie (tur-retur) pe an gratuită cu transportul feroviar sau auto de pasageri în cadrul statelor CSI	unități	758	690	750	60	108,7	-8,0	98,9
Bugetul subprogramului								
Total (A+B+D)	mil.lei	207,9	237,1	229,3	-7,8	96,7	21,4	110,2
A. Componenta de bază		155,9	194,5	193,7	-0,8	99,6	37,8	124,2
B. Mijloace speciale		13,2	12,4	12,2	-0,2	98,1	-1,0	92,4
D. Proiecte finanțate din surse externe		38,8	30,2	23,5	-6,7	77,8	-15,3	60,6
90.11. Subprogramul "Susținerea suplimentară a unor categorii de populație"								
1. Numărul ajutoarelor acordate	unități	2232	2050	2171	121	105,9	-61,0	97,3
2. Mărimea medie a unui ajutor	lei	3761,8	3878	3660,7	-217,3	94,4	-101,1	97,3
3. Numărul de tineri specialiști ce au beneficiat de înlesniri	persoane		829,0	945,0	116,0	114,0	945,0	0,0
4. Costul per specialist	mii lei		10,7	8,1	-2,6	75,7	8,1	0,0
Bugetul subprogramului								
Total (A+C)	mil.lei	8,3	29,3	27,0	-2,3	92,2	18,7	325,3
A. Componenta de bază			21,3	19,1	-2,2	89,7	19,1	0,0
C. Fonduri speciale		8,3	8	7,9	-0,1	98,8	-0,4	95,2

11. Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

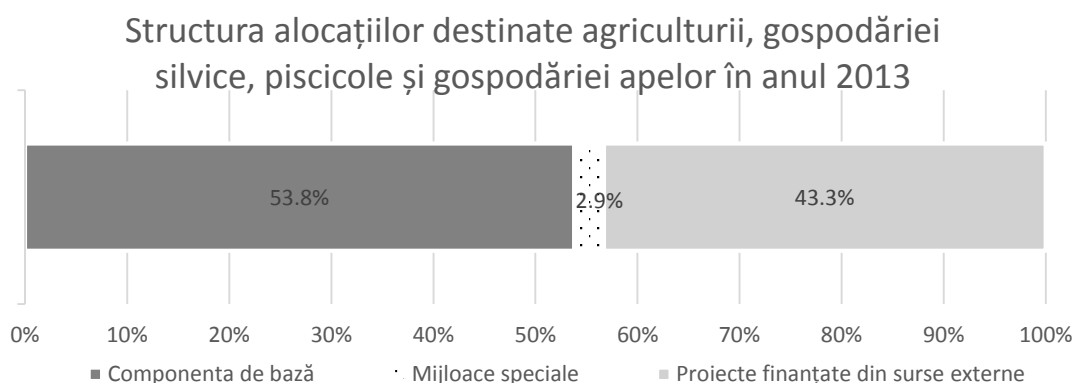
	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	1253,8	1500,6	1504,4	1359,7	-144,7	90,4	105,9	108,4
<i>Componenta de bază</i>	<i>702,8</i>	<i>730,5</i>	<i>750,1</i>	<i>730,9</i>	<i>-19,2</i>	<i>97,4</i>	<i>28,1</i>	<i>104,0</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>510,4</i>	<i>729,2</i>	<i>711,7</i>	<i>589,4</i>	<i>-122,3</i>	<i>82,8</i>	<i>79,0</i>	<i>115,5</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>40,6</i>	<i>40,9</i>	<i>42,4</i>	<i>39,6</i>	<i>-2,8</i>	<i>93,4</i>	<i>-1,0</i>	<i>97,5</i>
<i>Fonduri speciale</i>			<i>0,4</i>		<i>-0,4</i>			
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	5,8	6,4	6,1	5,7	-	-	-	-

Pentru anul 2013 în bugetul de stat la această grupă au fost aprobate mijloace financiare în mărime de 1500,6 mil. lei, dintre care: la componenta de bază 730,5 mil. lei, proiecte finanțate din surse externe – 729,2 mil. lei și mijloace speciale – 40,9 mil. lei. Ulterior, conform modificărilor operate pe parcursul anului în Legea bugetului de stat pe anul 2013, alocațiile totale au fost majorate cu 3,8 mil. lei care, în final, au constituit 1504,4 mil. lei.

Cu toate că suma alocațiilor totale a rămas practic la același nivel, pe parcursul anului au avut loc modificări între componentele bugetului de stat, determinată de diminuarea solicitărilor de mijloace din proiectele finanțate din surse externe 17,5 mil. lei și majorarea alocațiilor din componenta de bază pentru Fondul de subvenționare a producătorilor agricoli – 17,0 mil. lei.

Conform rapoartelor, la această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 1359,7 mil. lei cu 105,9 mil. lei mai mult decât în anul 2012 și cu 144,7 mil. lei mai puțin față de precizat 2013 sau 90,4 % față de prevederi.

Cheltuielile pe componenta de bază s-au realizat la nivel de 730,9 mil. lei sau 97,4 %, cele din cadrul proiectelor cu finanțare externă 589,4 mil. lei sau 82,8 % și cheltuielile din mijloace speciale 39,6 mil. lei sau 93,4 %.

În anul 2013 din bugetul de stat au fost executate următoarele măsuri importante:

➤ **Fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli**

Conform prevederilor art.2 al Legii bugetului de stat pe anul 2013, Fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli a fost aprobat în sumă de 400,0 mil. lei. În urma modificărilor și completărilor la legea bugetului de stat suma acestuia s-a majorat până la 462,9 mil.lei. La situația din 31 decembrie 2013 executarea a fost efectuată în suma **de 462,6 mil. lei**, ceea ce constituie valorificare totală a sumei aprobate în buget.

Mijloacele fondului au fost gestionate în conformitate cu direcțiile stabilite în Legea bugetului de stat și Hotărârii Guvernului nr. 152 din 26 februarie 2013 și au fost utilizate în următoarele domenii:

- stimularea creditării producătorilor agricoli de către instituțiile financiare – 39,3 mil. lei;
- stimularea asigurării riscurilor de producție în agricultură – 41,3 mil. lei;
- stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic – 29,2 mil. lei;
- stimularea consolidării terenurilor agricole – 0,1 mil.lei
- stimularea irigațiilor terenurilor agricole – 2,1 mil.lei
- stimularea investițiilor pentru defrișarea plantațiilor multianuale supuse casării pentru înființarea plantațiilor multianuale și promovarea producției vitivinicole – 87,8 mil. lei;
- stimularea investițiilor pentru producerea legumelor pe teren protejat (sere de iarnă, solarii, tuneluri) -14,5 mil. lei;
- stimularea investițiilor în procurarea tehnicii și utilajului agricol, echipamentului ce formează sisteme de irigare, sisteme antiîngheț și instalații antigrindină – 142,4 mil. lei;
- stimularea investițiilor în utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice – 27,3 mil. lei;
- stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii post recoltare și procesare – 69,8 mil. lei;
- documente executorii - 8,8 mil. lei.

În rezultatul investițiilor efectuate producătorii agricoli au înființat 4008,52 ha plantații pomicole, 1421,24 ha plantații viticole, au fost procurate 2779 unități de tehnică agricolă.

Investițiile efectuate în dezvoltarea infrastructurii post recoltare și procesare se reflectă prin înființarea a 7 case de ambalare, 13 linii de procesare, 45 frigidere, 2 linii de sortare.

De asemenea au fost înființate 64 ferme zootehnice și procurate 5455 capete animale de prăsilă.

➤ **Pentru activitatea Serviciului Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice** au fost finanțate 79,8 mil. lei sau 99,8% din nivelul prevăzut, din care pentru procurarea pieselor și asamblarea rachetelor antigrindină au fost utilizate circa 38,6 mil. lei, fiind acoperite cu protejare împotriva căderilor de grindină circa 1486,0 mii ha.

➤ **Pentru sistemul de identificare și trasabilitate a animalelor** au fost executate 6,7

mil. lei constituind o valorificare 68,6 % din prevederi, rămânând un sold de 3,1 mil. lei fiind neutilizat dat fiind faptul că nu au fost prezentate la timp documentele spre finanțare.

➤ **Pentru activități sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală** au fost precizate 127,3 mil. lei cu finanțare de 121,0 mil. lei, sau 95,1 % din nivelul precizat, din care: 5,9 mil. lei – pentru achitarea serviciilor medicilor veterinari de liberă practică. Soldul de 6,3 mil. lei nu a fost finanțat dat fiind faptul că nu au fost procurate vaccinuri, pentru care medicii veterinari de liberă practică urmau să efectueze vaccinarea și să fie achitați pentru serviciile prestate.

➤ **Pentru măsurile antiepidemice** au fost alocate 0,5 mil. lei, ceea ce constituie 5,5 % din nivelul preconizat. Nu au fost utilizate alocațiile bugetare pentru procurarea medicamentelor și materialelor de pansament în sumă de 8,5 mil. lei, deoarece au fost anulate din diferite motive licitațiile petrecute și anume:

La data de 04 martie 2013 ANSA a inițiat petrecerea Licităției publice nr.223/13 privind achiziționarea vaccinurilor, antigenurilor, dezinfectanților, echipamente scule și accesorii medicale conform necesităților agenției.

Pe parcursul examinării ofertelor, grupul de lucru pentru achiziții a constatat, că oferta numai a unui singur operator economic pentru 9 poziții din 19 poziții a caietului de sarcini, a constituit 9728,4 mii lei, ceea ce depășește esențial suma alocată pentru achiziționarea întregului lot de bunuri.

Reieșind din cele expuse și ținând cont de faptul, că bugetul ANSA nu acoperă finanțarea contractelor care urmau a fi încheiate cu operatorii economici, grupul de lucru pentru achiziții a decis respingerea tuturor ofertelor depuse în cadrul licitației publice nr.223/13 din 04.03.2013 în conformitate cu art.29 din Legea nr.96-xvi din 13.04.2007 “privin achizițiile publice” din imposibilitatea acoperirii financiare. Ulterior au fost revizuite cantitățile de bunuri și costul estimativ al achiziției în cauză, fiind anunțată o nouă procedură de achiziție cu acelaș obiect.

În legătură cu admiterea cererii de asigurare a acțiunii depusă de operatorul economic “Vetzoagro” SRL prin Încheierea Judecătorei Centru nr.3 ca-1541/2013 din 24 mai 2013 a fost dispusă suspendarea executării procedurii de Achiziții publice inițiate de către ANSA privind achiziționarea vaccinurilor, antigenurilor, (licitația nr.772/13 stabilită pentru 06.06.2013) până la examinarea pricinii în fond.

La data de 02.12.2013 a fost petrecută licitația nr.772/13 privind achiziționarea vaccinurilor, antigenurilor, dezinfectanților, echipamente scule și accesorii medicale, în urma căruia au fost achiziționate bunuri în marime de 6945,8 mii lei.

Drept rezultat al examinării, evaluării și comparării ofertelor, în baza deciziei grupului de lucru, a fost desemnați următorii operatori economici pentru încheierea contractelor SRL “Ecochimie”, SRL “Sandmedico”, Î.M. “Becor”, SRL “Divabona”, S.C. “Denolga-Medical” SRL “Dac-Spectromed, GBG-MLD, SRL “Mic-Tan”, SRL “Medicamentum”, SRL “Dita Estfarm”, SRL “Decebal Impex”, SRL “Sanmedic”, care au fost înregistrate la data de 30.12.2013 la Agenția de Achiziții Publice, ulterior la Ministerul Finanțelor.

Conform condițiilor contractului achitarea plăților pentru bunuri se efectuează după livrarea acestora de către Vînzător în termenele prevăzute de graficul de livrare, dar nu mai târziu de 30 zile de la data semnării contractului. Astfel nu a fost posibil executarea alocațiilor bugetare pentru procurarea medicamentelor și materialelor de pansament.

➤ **Conform Acordului privind Programul de suport bugetar ”Stimularea economică în zonele rurale”** încheiat cu Comisia Europeană, Republica Moldova urma să beneficieze de **40,0 mil. Euro** ca suport bugetar.

Ca urmare de către Republica Moldova prin intermediul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare au fost îndeplinite un șir de activități care urmează să stimuleze dezvoltarea businessului în sectorul rural și anume:

- a fost completat Fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli - 62,9 mil. lei;
- a fost îmbunătățită infrastructura în scopul accesului fermierilor la piețele agricole – 5,0 mil.lei.

Totodată, numărul de personal aprobat pentru anul 2013 a constituit 2819 unități ceea ce este în creștere cu 44 unități. Creșterea în cauză se datorează suplimentării numărului de personal al Seviceiului Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice, pentru deschiderea a 7 puncte rachetare.

Gospodăria silvică. Pentru domeniul gospodăriei silvice susținute din bugetul de stat pentru anul 2013 au fost aprobate mijloace financiare în mărime de 10,0 mil. lei, pentru extinderea și regenerarea fondului forestier, care integral au fost transferate direct Agenției de Stat Silvicultura „Moldsilva”. Mijloacele alocate au fost utilizate în scopul regenerării pădurilor, extinderii fondului forestier și lucrărilor de protecție a fondului forestier.

Mijloacele alocate au fost utilizate în următoarele scopuri:

- regenerarea pădurilor – 2400,0 mii lei;
- lucrări de protecție a fondului forestier – 7600,0 mii lei.

Dinamica executării alocațiilor bugetare destinate gospodăriei silvice se prezintă în tabelul următor.

mil. lei			
Denumirea	2011	2012	2013
Extinderea și regenerarea fondului forestier	8,0	5,0	9,5

La grupa dată a fost implementat un singur proiect investițional finanțat de către donatorii străini rezultatele căruia vor fi descrise în continuare.

Gospodăria apelor. La această grupă în bugetul de stat pentru anul 2013, cu modificările ulterioare, au fost alocate mijloace financiare în sumă de 13,0 mil. lei, care au fost utilizate pentru exploatarea sistemelor de irigare.

Activități și servicii din domeniul agriculturii neatribuite la alte grupe

La grupa dată au fost precizate mijloace financiare în mărime de 729,1 mil lei, din care 708,3 mil. lei mijloace donate de către donatorii externi și 21,0 mil. lei mijloace în calitate de

contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor investiționale, inclusiv 14,0 mil. lei pentru consultanță rurală. Executarea pe acest capitol constituie 607,4 mil. lei sau 83,3 %.

La grupa dată a fost implementat un șir de proiecte investiționale finanțate de către donatorii străini rezultatele cărora vor fi descrise în continuare.

Totodată la grupa dată au fost implementate activități de consultanță rurală și anume:

- ✓ administrarea rețelei formată din 35 prestatori de servicii cu un număr total de 429 consultanți;
- ✓ prestarea a 289817 ore/servicii consultative, pentru peste 250 mii de producători agricoli și antreprenori rurali;
- ✓ au fost implementate 6 programe de instruire pentru consultanții SER, APL și producători agricoli cu participarea a cca. 1000 de persoane;
- ✓ au fost selectate, finanțate și implementate 8 propuneri de mini-proiecte de afaceri cu caracter demonstrativ pentru sectorul vegetal și animal;
- ✓ în scopul promovării activităților MAIA, ACSA și SER au fost organizate 197 activități de promovare;
- ✓ au fost editate două ghiduri practice cu un tiraj total de 1000 exemplare.

Organe administrative. Pentru aparatele centrale ale ministerelor și agențiilor la grupa dată au fost alocate 17,0 mil. lei, din care: 14,6 mil. lei au fost gestionate de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și 2,4 mil. lei – de către Agenția de Stat „Moldsilva”.

La acest grup funcțional au fost aprobate **mijloace speciale** în sumă totală de 40,9 mil. lei la venituri și 40,9 mil. lei la cheltuieli, veniturile fiind păstrate practic la același nivel pe parursul anului, iar cheltuielile au fost majorate până la 42,3 mil. lei. Mijloacele au fost gestionate de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenția „Moldsilva”. În anul 2013 real au fost încasate venituri în sumă de 50,0 mil. lei, cu 9,2 mil. lei mai mult decât suma precizată. Partea de cheltuieli la acest capitol a fost executată în sumă de 39,6 mil. lei sau cu 2,7 mil. lei mai puțin decât planul precizat.

Soldul mijloacelor bănești la situația din 31 decembrie 2013 la grupa dată constituie 35,4 mil. lei.

La grupa dată din *fondul de rezervă al Guvernului* au fost alocate mijloace financiare în sumă de 16,2 mil. lei Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru următoarele scopuri:

- 16,0 mil. lei pentru înlăturarea efectelor calamităților naturale, prin compensarea parțială a prejudiciilor cauzate de acestea în anul 2013;
- 0,2 mil. lei pentru acoperirea parțială de către stat a cheltuielilor aferente organizării și desfășurării Sărbătorii ”Ziua Națională a Vinului”.

În anul 2013 la această grupa a fost instituit Fondul Viei și Vinului în baza Legii Viei și Vinului nr.57-XVI din 10 martie 2006 cu modificările și completările ulterioare. La etapa de

modificare și completare a Legii bugetului de stat pentru anul 2013, au fost precizate mijloace financiare în mărime de 0,4 mil.lei, însă dat fiind faptul, că Oficiul Viei și Vinului nu a fost creat pînă la 31 decembrie 2013, mijloacele în cauză nu au fost valorificate.

Datoriile creditoare la grupa dată constituie 13805,5 mii lei care se încadrează în termenele stabilite pentru achitare.

La acest grup au fost implementate **10 proiecte investiționale finanțate de către donatorii externi.**

La venituri (granturi externe) au fost precizate mijloace financiare în mărime de 327,5 mil. lei, executarea fiind în mărime de 247,3 mil. lei sau 77,5 %. Cauza principală a neexecutării granturilor în mărime de 80,2 mil. lei este:

➤ În decembrie 2013 s-a planificat achitarea primei tanșe a avansului în sumă de 45,5 mil.lei companiei franceze SADE pentru lucrările de construcție în scopul reabilitării sistemelor de irigare în cadrul proiectului ”Tranziția la agricultura performantă”. Însă, dat fiind faptul, că termenul limită stabilit de către Trezoreria SUA a fost 21 decembrie 2013, iar semnarea efectivă a contractului cu compania dată a avut loc pe data de 26 decembrie, plata în cauză nu a fost efectuată.

➤ deficiențe în planificarea de către autoritățile publice centrale a granturilor ce urmau a fi primite de la donatorii externi.

La cheltuieli din contul proiectelor investiționale au fost planificate mijloace în mărime de 711,7 mil lei, finanțarea fiind efectuată în mărime de 589,4 mil. lei sau 82,8 %.

Cauza principală a neexecutării este:

➤ nevalorificarea de către Fondul Provocările Mileniului a grantului în legătură cu schimbarea conceptului de elaborare a proiectării sistemelor de irigare (67,1 mil. lei).

➤ Reorganizarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (trecerea acesteia în subordinea Guvernului) care a încetinit implementarea proiectului.

➤ deficiențe în planificarea de către autoritățile publice centrale a cheltuielilor ce urmau a fi valorificate.

gr.pr.11; gr.02; tip 746 – Proiectul „Programul de susținere a comunităților pentru managementul durabil și integrat al pădurilor și sechestrarea carbonului prin împădurire”, Agenția ”Moldsilva”

Pe parcursul anului 2013 în cadrul Grantului „Program de susținere a comunităților pentru managementul durabil și integrat al pădurilor și sechestrarea carbonului prin împădurire” au fost implementate următoarele activități:

Componenta A. Promovarea managementului forestier integrat:

- ❖ organizarea unui seminar cu specialiștii amenajați în contextul sporirii nivelului de calificare (27 ingineri și tehnicieni: identificarea și proiectarea soluțiilor tehnice; tipologie forestieră; topografie și cartografie forestieră etc.);

- ❖ elaborarea condițiilor tehnice pentru echipamentul destinat consolidării capacităților instituționale ale ICAS (dotare tehnică: dendrometre, GPS geodezic, calculatoare de oficiu etc.);
- ❖ organizarea concursurilor, contractarea și procurarea a:
 - 15 dendrometre;
 - 1 GPS geodezic cu echipamentul aferent;
 - 7 calculatoare de oficiu;
 - 2 imprimante.

Componenta B. Program pentru susținerea comunităților:

- ❖ perfectarea documentelor corespunzătoare și debursarea către beneficiari a mijloacelor PSC din cadrul Grantului;
- ❖ organizarea a unui seminar privind organizarea lucrărilor de ameliorare și gospodărire a pajiștilor și pădurilor comunale – “Managementul durabil și integral al pădurilor și pajiștilor comunale pe exemplul Primăriei Hîrtop”
- ❖ implementarea principalelor activități PSC:
 - *definitivarea planurilor de management pentru păduri și alte tipuri de vegetație forestieră deținute de primăriile beneficiare (11 primării: 1162 ha păduri și alte tipuri de vegetație forestieră, proiecte de amenajament silvic, descrieri parcelare, hărți forestiere etc.);*
 - *continuarea activităților de ameliorare/reconstrucție, menținere/gospodărire a pajiștilor comunale (610 ha pajiști: semănături, fertilizări, recoltare iarbă, pază etc.);*
 - *continuarea activităților de regenerare/reconstrucție a arboretelor comunale degradate (290 ha păduri și alte tipuri de vegetație forestieră);*

Cheltuielile efectuate pentru realizarea activităților:

- contribuția din grant – 1672,2 mii lei,
- transferuri capitale – 784,9 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 706 – Proiectul „Revitalizarea agriculturii”, MAIA

Proiectul de Revitalizare a Agriculturii, cel de-al doilea proiect IFAD din Republica Moldova, a fost lansat în ianuarie 2006 și se prevede să fie încheiat în martie, 2013. Pentru implementarea activităților prevăzute în cadrul PRA, a fost alocată suma de 15,45 milioane dolari SUA.

Scopul proiectului este de a contribui la eradicarea sărăciei în spațiul rural prin revitalizarea agriculturii prin finanțarea sectorului agricol primar și a activităților aferente agriculturii, astfel creînd locuri noi de muncă și generînd venituri pentru populația din spațiul rural. Proiectul este adresat lucrătorilor agricoli, fermierilor, membrilor organizațiilor de fermieri și altor organizații la nivel de comunitate, antreprenorilor rurali din comunitățile rurale participante.

Pe parcursul anului 2013 în cadrul Proiectului „Revitalizarea agriculturii” au fost implementate următoarele activități:

Componenta: Dezvoltarea Participativă a Comunităților

În anul 2013, UCIP-IFAD a lucrat cu 58 comunități care au elaborat planul de dezvoltare a satului și acesta a fost aprobat spre finanțare, și care nu au utilizat suma maximă alocată spre finanțarea activităților economice de 200 mii dolari SUA. Astfel, s-a lucrat cu reprezentanții primăriilor din localitățile respective în scopul identificării potențialilor antreprenori pentru valorificarea mijloacelor disponibile în cadrul proiectului pentru finanțarea IMM. Cele 2 întreprinderi ce au fost finanțate în componenta 3 au pregătit planul de afaceri individual.

Componenta: Crearea Capacităților Instituționale

În decursul anului 2013 nu au fost planificate/efectuate nici o acțiune în cadrul acestui sub-component.

Componenta: Investiții economice în comunitate

În decursul anului 2013 au fost identificate 2 întreprinderi spre finanțare. Astfel au fost acordate credite în valoare de 153,3 mii dolari SUA pentru procurarea unei utilajului agricol: combine, cultivator, stropitori.

Cheltuielile efectuate pentru finanțarea activităților proiectului sunt

- contribuția din împrumut – 1986,5 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 744 – Programului „Servicii de finanțare rurală și marketing”, MAIA

Programul de Servicii Financiare Rurale și Marketing, al IV-lea program finanțat de IFAD în Republica Moldova, a început în februarie 2009 și este preconizat pentru finalizare în martie 2014. Pentru activitățile de implementare a programului IFAD a acordat un împrumut în sumă de 12 715 mii dolari SUA și un grant în sumă de 534 mii dolari SUA. Suma totală a investiției și a costurilor incrementale și recurente ale programului este estimat la 18,95 milioane dolari SUA.

Scopul PSFRM este de a reduce sărăcia în mediul rural din Republica Moldova creând condiții favorabile pentru cei mai săraci membri ai societății rurale în vederea creșterii veniturilor acestora prin acces sporit la piețe și locuri de muncă.

Pe parcursul anului 2013 în cadrul PSFRM au fost implementate următoarele activități (separat per componentele programului):

Componenta: Dezvoltarea lanțului valoric pentru reducerea sărăciei rurale

În cadrul acestei componente pe parcursul anului 2013 au fost în continuare urmărite scopurile privind implementarea acțiunilor orientate pe direcțiile prioritare identificate în anii 2011-2012 drept cele cu potențial sporit de îmbunătățire și stabilire a poziționării în cadrul lanțului valoric a producătorilor mici și mijlocii, și anume:

Promovarea, testarea și implementarea inovațiilor și tehnologiilor noi în cadrul domeniului horticola;

- Seminare, training-uri, studii, ghiduri;
- Oferirea asistenței tehnice internaționale;
- Oferirea asistenței tehnice naționale;

Astfel spus, pe parcursul anului 2013: (1) UCIP-IFAD în colaborare cu MAIA a continuat să ofere sprijin ceea ce privește promovarea produselor pe piețele externe. În luna ianuarie 2013 prin intermediul unei scrisori, MAIA a solicitat asistența UCIP – IFAD ce privește participarea a unui grup de producători organici, reprezentanți ai organismelor de certificare naționale și factorii de decizie politică în cadrul Forumului internațional de piață organică „BioFach” 2013, organic târg-expoziție „Business to Business” care a avut loc pe data de 13-16 Februarie 2013 în Nuremberg, Germania.

În cadrul acestui forum au participat 10 persoane printre care au fost fermierii organici cât și reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. În baza unui acord preliminar semnat între MAIA și Asociația producătorilor organici din Romania, participanții din Moldova au prezentat în cadrul acestei expoziții produsele lor ecologice împreună cu cele Românești. (2) În colaborare cu Universitatea Agrară de Stat din Moldova au fost organizate 2 seminare dedicate promovării inovațiilor tehnice cu participarea a experților străini. Circa 250 de studenți ai facultăților de Agronomie și Horticultură au participat în cadrul acestor seminare; (3) Au avut loc 4 seminare de instruire în patru locații diferite din Republica Moldova cu participarea a experților străini la care au participat 142 persoane inclusiv 39 femei; (4) În colaborare cu Asociația Producătorilor și Exportatorilor Strugurilor de Masa au fost organizate 5 seminare la care au participat 84 de producători din 5 regiuni diferite; (6). În total în urma activităților din aceasta componenta au fost instruite 702 persoane, inclusiv 93 femei.

Componenta: Servicii financiare rurale;

Pentru a sprijini dezvoltarea agriculturii precum și a susține populația săracă din regiunile rurale, pe parcursul anului 2013 au fost debursate împrumuturi în valoare totală de 2422,6 mii dolari SUA. Necătând la faptul ca programul are o acoperire națională, totuși raioanele de nord sunt mai active ceea ce privește atragerea investițiilor atât pentru finanțarea IMM-urilor cât și pentru micro-finanțare. Astfel au fost finanțate 10 IMM din care 1 condus de femeie, și 530 micro-antreprenori prin asociațiile de economii și împrumut, dintre care 174 femei.

Componenta: Infrastructura determinată de piață în favoarea săracilor;

Pe parcursul anului 2013 în cadrul componentei de Infrastructura au fost efectuate următoarele activități:

- Asigurarea suportului pentru elaborarea propunerilor de investiții;
- Colectarea contribuției beneficiarilor din toate proiectele selectate pentru finanțare în 2013;
- Realizat procesul de achiziții publice și de selecție pentru lucrări de proiectare;
- Realizat procesul de achiziții publice și de selecție de lucrări civile pentru proiecte de infrastructură;
- Semnat acorduri de grant cu client-grupuri selectate.
- Efectuarea plăților finale pentru lucrări de construcții civile și de supraveghere, legate de proiecte selectate pentru a fi finanțate în 2013.

În perioada anului 2013 a fost finanțate 2 proiecte de infrastructura și astfel: construite 1.4 km de drum alb și 2.38 km de sistem de alimentare cu apă pentru irigare. Până la sfârșitul

anului 2013 lucrările civile pentru ambele proiecte au fost finalizate, iar companiile contractate au furnizat certificate de finalizare a lucrărilor.

Cheltuielile efectuate pentru finanțarea activităților sunt următoarele:

- contribuția din granturi extern – 1327,5 mii lei,
- contribuția din granturi intern – 1196,0 mii lei,
- contribuția din credite externe – 36655,3 mii lei,
- contribuția Guvernului – 450,8 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 750 – Proiectul pentru servicii de finanțare rurală și dezvoltare a businessului agricol

Programul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol, al V-lea program finanțat de IFAD în Republica Moldova, a început în iulie 2011 și are o perioadă de implementare de 60 de luni. Pentru activitățile de implementare a programului IFAD a acordat un împrumut în sumă de 19 300 mii dolari SUA și un grant în sumă de 500 mii dolari SUA. Totodată, proiectul este co-finanțat din sursele Guvernului Regatului Danemarcei cu suma de 4 500 mii dolari SUA.

Scopul proiectului este de a reduce sărăcia în mediul rural din Republica Moldova creând condiții favorabile pentru cei mai săraci membri ai societății rurale în vederea creșterii veniturilor acestora prin acces sporit la piețe și locuri de muncă.

Pe parcursul anului 2013 în cadrul PSFRDBA au fost implementate următoarele activități (separat per componentele programului):

Componenta: Dezvoltarea Businessului Agricol favorabil populației sărace În anul 2013, în cadrul componentei au fost implementate activități în următoarele domenii:

- Dezvoltarea agriculturii contractuale;
- Dezvoltarea agriculturii conservative;
- Dezvoltarea Fondului de investiții în capital;

Astfel, pe parcursul anului 2013: (1) a fost finalizate contractele privind procurarea mașinilor agricole pentru loturi demonstrative și aici este de menționat faptul că aproape toți beneficiarii au avut o contribuție financiară mare la suma plătită de UCIP-IFAD co-finanțând cu mai mult de 50% fiecare; (2) . În luna februarie au fost selectați 4 experți locali al căror scop este de a oferi asistență beneficiarilor în dezvoltarea loturilor demonstrative;(3) Ca rezultat al tuturor vizitelor efectuate de specialiști UCIP-IFAD la domeniul producerii sfeclă de zahăr , în cele din urmă sa reușit crearea uni grup de lucru în partea de nord a țării care la momentul actual este constituită din 11 fermieri. Pentru a identifica problemele existente în producția de sfeclă de zahăr a fost acordată asistență consultativă și a fost angajat un expert internațional, cu o experiență de 20 ani în producția de sfeclă de zahăr.

Ca rezultat a activităților urmărite în cadrul acestei componente putem menționa următoarele constatări: au fost efectuate 24 de seminare, instruirii si mese rotunde în urma

căroră au fost instruite circa 672 de persoane dintre care 397 femei. La fel pe parcursul anului 2013 au fost efectuate și 2 studii internaționale.

Componenta: Servicii Financiare Rurale – au fost acordate 612 împrumuturi în valoare totală de 5 061,6 mii dolari SUA. Aproximativ 70% din împrumuturi contractate au fost plătite pentru micro-întreprinzători dintre care 159 de împrumuturi în valoare 3787,1 mii dolari SUA au fost plătite pentru tinerii antreprenori, inclusiv 1576,9 USD de DANIDA grant în timp ce 24 de credite în valoare totală de 2 739,1 USD au fost contractate de IMM-uri.

Componenta: Infrastructura Rurală de Scară Mică - Pe parcursul anului 2013 în cadrul acestei componente sau efectuat 5 proiecte de investiții în infrastructură. La compartimentul drumurilor au fost construite circa 2.986 km, iar în cadrul sistemului de aprovizionare cu apa potabilă construită sau renovată s-au efectuat lucrări pe o porțiune de 6.53 km. În urma acestor lucrări au beneficiat circa 10380 de beneficiari.

Cheltuielile efectuate pentru finanțarea activităților sunt următoarele:

- contribuția din granturi externe – 21331,7 mii lei,
- contribuția din alte mijloace – 4897,4 mii lei,
- contribuția din credite externe – 82158,0 mii lei,
- contribuția Guvernului – 175,9 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 757 – Proiectul „Programul de restructurare a Sectorului Viticulturii și Vinificației”, MAIA

Pe parcursul anului 2013 în cadrul proiectului în cauză s-au efectuat următoarele activități:

S-a procurat echipament și utilaj vitivinicol, a fost efectuată renovarea capitală a halelor de producere și plantarea peste 789 ha de viță de vie. Pe parcursul anului 2013 au fost implementate 11 proiecte investiționale din domeniul vinificației, viticulturii, industriei conexe și înzestrarea laboratoarelor în educație.

Din valoarea de 24,7 mil. lei debursată de către Banca Europeană de Investiții 74,1 % sunt pentru domeniul vinificației, 5,6 % – viticultura, 7,3 % industria conexă și 13,0 % pentru educație.

Cheltuielile efectuate în anul 2013 au fost următoarele:

- contribuția Guvernului – 6078,1 mii lei;
- contribuția din granturi externe – 273,1 mii lei;
- contribuția din credite externe – 135966,1 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 754 – Proiectul „Tranziția la agricultura performantă”, FPM

Pentru proiectul **Tranziția la Agricultura Performantă** a fost planificată suma de **350,8 mln. lei**. În conformitate cu planul precizat pentru perioada dată, suma a fost redusă la **270,8 mln. lei**. Efectiv, pentru implementarea activităților proiectului, planificate pentru perioada respectivă, au fost utilizați **203,5 mln. lei**.

Diferențele înregistrate între sumele planificate și cele efectiv utilizate țin preponderent de activitățile Reabilitarea Sistemelor Centralizate de Irigare și Acces la Finanțare în Agricultură.

Din totalul mijloacelor neasimilate în cadrul activității de Reabilitare a Sistemelor Centralizate de Irigare circa 30,02 mln. lei țin de plățile planificate pentru lucrările de construcție. În decembrie 2013 s-a planificat achitarea primei tranșe a avansului în suma de 45,5 mln. lei (3,5 mln. dolari SUA) companiei franceze SADE, dar din cauză că termenul final pentru efectuarea plăților de către Trezoreria SUA a fost stabilit pentru 21 decembrie 2013, iar semnarea efectivă a contractului cu compania dată a avut loc pe 26 decembrie 2013, plata în cauză nu a fost efectuată. În același timp, în cadrul sistemelor de irigare Criuleni și Lopatna au fost efectuate lucrări de construcție care au depășit cu peste 15,59 mln. lei (1,2 mln. dolari SUA) sumele planificate inițial, diminuând astfel suma neasimilărilor la acest articol de cheltuieli de la 45,57 mln. lei la 30,02 mln. lei.

Adițional, în cadrul acestei activități nu au fost asimilate mijloace în sumă de circa 13,51 mln. lei ce țin de:

- supravegherea lucrărilor de construcție - din cauza returnării pentru îmbunătățire a unor livrabile ale companiei care supraveghează lucrările de construcție;
- implementarea planului de acțiuni de strămutare - din cauza prestației sub nivelul așteptărilor a consultantului responsabil de implementarea planului de acțiuni de strămutare care a prezentat rapoartele sale de activitate cu întârziere;
- Entitatea de Implementare/Managerul pentru Implementarea Proiectului - din cauză că Departamentul pentru Expertizare a Documentației Tehnice de Proiect a eliberat cu întârziere rezoluția finală cu privire la Documentația de Proiect pentru 3 sisteme de irigare de pe Prut - Blindești, Grozești și Leova.

Majoritatea activităților, prevăzute în cadrul activității Acces la Finanțare în Agricultură pentru 2013, au fost îndeplinite, însă bugetul a fost executat în mărime de 23,7 %, cauza principală fiind volumul mic al creditelor debursate comparativ cu cel planificat. Astfel, în cadrul activității date nu au fost asimilate mijloace în sumă de circa 19,60 mln. lei.

Sunt câțiva factori, impactul cumulativ al căroră a influențat negativ executarea bugetului și anume:

1. restrângerea, în noiembrie 2012, a ariei geografice eligibile de la întreg teritoriul Republicii Moldova la doar 8 raioane (4 pe r. Prut și 4 pe r. Nistru), care au avut o cerere redusă pentru credite investiționale;
2. confuzia pronunțată printre participanții pieței (bănci, companii de consultanță în afaceri și clienți potențiali) cauzată de procesul continuu de modificare a condițiilor-cheie ale Programului;
3. așteptările optimiste ale business-ului agricol privind obținerea finanțărilor nerambursabile din partea UE și Băncii Mondiale.

gr.pr.11; gr.05; tip 779 – Proiectul „Sisteme de încălzire cu biomasă în localitățile din Republica Moldova”, MAIA

În anul 2009, Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare de pe lângă Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova a elaborat și prezentat spre examinare Guvernului Japoniei solicitarea de a acorda finanțare pentru implementare Proiectului „Sisteme de Încălzire pe Biomasă în spațiile rurale din Moldova”.

Proiectul prevede instalarea a 100 cazane în localitățile Republicii Moldova.

Beneficiari al acestui Proiect vor fi clădirile de menire socială, în special „școli” și „grădinițe”.

Inițial pentru anul 2013 au fost planificate cheltuieli în mărime de 160,6 mil.lei, fiind reduse pe parcursul anului până la 6,0 mil.lei. Dat fiind faptul, că nu au fost îndeplinite toate condițiile solicitate de către partea Japoneză.

gr.pr.11; gr.05; tip 767 – Proiectul „Agricultura competitivă”, MAIA

Proiectul „Agricultura Competitivă” a fost inițiat începând cu anul 2012 și se bazează pe investiții, inovație și competitivitate. Proiectul va sprijini o gamă largă de acțiuni a programului de reformă care vizează creșterea competitivității exportului, atragerea investițiilor și **realizarea** integrării comerciale cu Uniunea Europeană. În special, proiectul va sprijini agenda ambițioasă de reforme a Guvernului în domeniul siguranței și calității alimentare, eforturile de îmbunătățire a oportunităților de piață pentru agricultori, prin oferirea investițiilor (pentru modernizarea infrastructurii post-recoltare) și sprijinirea dezvoltării instituționale (crearea și consolidarea grupurilor de producători), precum și eforturile de a integra utilizarea bunelor practici agricole și de gestionare durabilă a terenurilor.

Obiectivul de dezvoltare al proiectului este consolidarea competitivității sectorului agroalimentar al țării prin sprijinirea procesului de modernizare a sistemului de management al siguranței alimentare; facilitarea accesului pe piață pentru agricultori, precum și integrarea practicilor de agro - mediu și de gestionare durabilă a terenurilor. Pe parcursul anului 2013 au fost efectuate următoarele activități:

Componenta *CONSOLIDAREA MANAGEMENTULUI SIGURANȚEI ALIMENTELOR*

- ❖ *au fost instruiți 118 inspectori din cadrul ANSA;*
- ❖ *a fost contractată compania de proiectare, care a efectuat lucrările de proiectare a sediului administrativ ANSA în proporție de 100 %;*
- ❖ *a fost elaborat TOR pentru contractarea unui consultant IT;*
- ❖ *au fost contractate companiile de proiectare a reconstrucției laboratoarelor(Cahul, Bălți). Proiectele de execuție a lucrărilor de construcție sunt gata la 70%;*
- ❖ *a fost contractată compania de proiectare a 2 PIF-uri (Tudora, Leușeni);*
- ❖ *proiectele de execuție a lucrărilor de construcție sunt gata la 60%.*

Componenta *ÎMBUNĂȚĂȚIREA POTENȚIALULUI DE ACCES PE PIAȚĂ*

- ❖ *au fost realizate 78 activități de outreach pentru producătorii și actorii implicați sectorul hortic. În cadrul sesiunilor de outreach au fost informate 741 persoane.*

Componenta *SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII PRIN INTERMEDIUL MANAGEMENTULUI DURABIL AL TERENURILOR*

- ❖ *au fost selectați doi consultanți individuali, care vor efectua un studiu de referință privind politicile de mediu și dezvoltare a sectorul agro-industrial;*
- ❖ *a fost selectat un consultant individual, care va efectua o analiză a opțiunilor tehnice și economice pentru intervențiile proiectului privind aplicarea de către fermieri a practicilor durabile de management a terenurilor agricole;*
- ❖ *la 11 februarie 2013, documentele de licitație (inclusiv specificațiile tehnice), și anume MACP/G/ICB-3.1 "Achiziții de utilaje forestiere" au fost aprobat de Banca Mondială. Pe 12 februarie 2013, documentele de licitație a fost publicate pe UNDB on-line și în ziarul local "Logos Press", cu termenul limită de primire a ofertelor stabilit la 16 aprilie 2013. În conformitate cu Manualul Operațional al Proiectului, beneficiarul final al bunurilor menționate mai sus este Agenția "Moldsilva".*

Lotul 1 – Tractoare: tractor defrișator cu șenile – 10 unități, tractor cu roți și remorcă – 6 unități, tractor cu roți mediu – 2 unități;

Lotul 2 – Buldozere: buldozer cu șenile, greu – 2 unități, buldozer cu șenile, mediu – 2 unități, autogreder - 1 unitate;

Lotul 3 – Trailere: 2 unități;

Lotul 4 – Atelier reparații: casă mobilă-10-12 persoane – 3 unități, atelier mobil auto – 2 unități;

Lotul 5 – Automobile tot-teren 4x4: 2 unități;

Lotul 6 – Microbuze 4x4: 2 unități;

Lotul 7 – Utilaje agricole: scarificator grapă – 4 unități, plug – 8 unități, freză – 4 unități, cultivator – 6 unități, grapă cu disc – 4 unități, mașină de plantare – 8 unități.

În rezultatul lansării licitației internaționale, au fost recepționate oferte pentru primele 6 Loturi, iar pentru Lotul nr. 7 nu a fost primită nici o ofertă comercială. În legătură cu aceasta a fost luată decizia de a lansa o Licitație Națională Competitivă (NCB) pentru Lotul 7 separat cu deschiderea publică a ofertelor în data de 7 iunie 2013. Procesul de evaluare a licitațiilor sus-menționate este în derulare și în scurt timp va fi finalizată.

Astfel, pe data de 18 iulie 2013 raportul de evaluare a fost semnat cu opinii separate a 2 din 5 membrii și în acest mod a fost remis Băncii Mondiale pentru aprobare. Răspunsul oficial al Băncii Mondiale a fost că membrii comisiei de evaluare nu pot devia de la regulile de achiziții a Băncii și prevederile documentelor de licitație și a atenționat faptul că în cazul lipsei raportului de evaluare întocmit în mod satisfăcător pentru Banca, achiziționarea echipamentului dat va fi anulată și sursele financiare respective vor fi direcționate spre alte componente a proiectului. Respectiv la data de 5 august 2013 comisia de evaluare unanim a

semnat raportul de evaluare în mod satisfăcător pentru Banca Mondială. Ulterior, Banca Mondială a acceptat raportul la 9 august 2013.

Către data de 20 august 2013 au fost primite contractele semnate din partea furnizorilor și transmise către Ministerul Mediului, care ulterior le-a semnat integral.

Pentru Lotul 7 a fost lansată repetat procedura de licitație care s-a finalizat cu selectarea câștigătorului în baza celui mai mic preț oferit. Contractul de livrare a echipamentului va fi semnat până la data de 30 septembrie curent.

Cheltuielile efectuate în anul 2013 au fost următoarele:

- contribuția din granturi externe – 1221,0 mii lei;
- contribuția din credite externe – 6766,3 mii lei.

gr.pr.11; gr.05; tip 785 Proiectul ”Suport de urgență pentru agricultura Moldovei” MAIA

Obiectivul de dezvoltare al Proiectului (ODP) este de a atenua efectele negative ale secetei din 2012, ajutând la restabilirea producerii porumbului și a grâului și de a preveni reducerea șeptelului de animale în cele mai afectate raioane

Proiectul sprijină prioritățile Guvernului de a aborda situația de urgență, reduce riscul de escaladare și facilita recuperarea după secetă. Pentru a atinge obiectivul menționat mai sus, proiectul a oferit bani și asistență tehnică (sensibilizare și instruire) fermierilor din raioanele care au fost cele mai afectate de seceta din 2012, astfel încât să mențină investițiile pentru a planta porumb și grâu. Porumbul joacă un rol esențial ca nutreț pentru animale și deficitul acestuia poate duce la reducerea șeptelului de animale.

Obiectivul pe termen scurt de urgență al proiectului propus completează obiectivele pe termen lung ale operațiunilor existente, care susțin adaptarea la schimbările climatice în agricultură.

Ca urmare a aplicării criteriilor de mai sus 7.4 milioane dolari SUA au fost folosiți pentru a compensa pierderile de porumb și 1.6 milioane dolari SUA pentru a compensa pierderile de grâu (față de cu pierderile estimate de 62 și 16 milioane dolari SUA, respectiv).

În total, 31 raioane au fost compensate pentru pierderile de porumb și 15 raioane pentru pierderile de grâu.

Pentru porumb, o suprafață totală estimată de 322000 ha s-a compensat cu sume variind de la US\$14 la US\$34 pe ha, în funcție de nivelul de pierderi de porumb la nivel de raion. În cazul grâului, o suprafață totală de 136000 ha cu sume variind de la US\$9 la US\$15 pe ha, în funcție de nivelul de pierderi de grâu la nivel de raion.

În acest scopul au fost utilizați mijloace financiare din credit în mărime de 86358,1 mii lei.

La grupa dată sînt aprobate 4 programe

Programul 51 “Dezvoltarea agriculturii” este constituit din 4 subprograme:

1. Elaborarea politicii și managementul în domeniul agriculturii.

Scopul subprogramului este dezvoltarea și fortificarea politicii în domeniul finanțelor publice, elaborarea reglementărilor tehnice și altor acte în domeniul agrar.

Pentru subprogramul dat au fost preconizate mijloace financiare în sumă de 15304,1 mii lei, din care 13638,0 mii lei componentul de bază și 926,5 mii lei mijloace speciale. Pe toate componentele executarea constituie 14564,5 mii lei sau 95,2 % din prevederi.

Realizarea indicatorilor de performanță se prezintă în tabelul următor.

		Unitatea de măsură	Cod	2012 executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
					precizat	executat	Devieri executat față de precizat			
							suma	%	suma	%
de rezultat	Nivelul anual de aprobare a reglementărilor tehnice față de cele elaborate	%	r2	100	100	47,4	-52,6	47,4	-52,6	47,4
	Nivelul anual de aprobare a normelor sanitar - veterinare față de cele elaborate	%	r3	93	100	72,7	-27,3	72,3	-20,3	78,2
de produs	Acte normative aprobate în domeniul reglementării tehnice	cap.	o3	13	14	9	-5	64,3	-4,0	69,2
	Acte normative în domeniu sanitar - veterinar	unit.	o4	26	7	8	1	114,3	-18,0	30,8
	Numărul de angajați ce au participat la cursuri în domeniul profesional	unit.	o5	58	40	55	15	137,5	-3,0	94,8
	Numărul revistelor, broșurelor cu tematică agricolă, organizarea emisiunilor TV și radio în domeniul agrar	unit.	o6	25	25	26	1	104,0	1,0	104,0
de eficiență	Costul unui angajat implicat în elaborarea reglamețărilor tehnice	unit.	e1	3 203,0	3 363,0	6 677,0	3314	198,5	3474,0	208,5
	Costul unui angajat implicat în elaborarea normelor sanitar - veterinare	mii lei/cap	e2	3 203,0	3 363,0	6 677,0	3314	198,5	3474,0	208,5

2. Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie și horticultură.

Scopul subprogramului este implementarea unor tehnologii moderne de cultivare a plantelor agricole prin diversificarea varietăților cu productivitate înaltă și calității sporite a materialului săditor, organizarea și coordonarea acțiunilor în domeniul fitosanitar, controlului

semincer, calității cerealelor și produselor derivate, orientate spre sporirea productivității și îmbunătățirea calității culturilor agricole.

Obiectivele sînt modernizarea, întărirea și menținerea capacității de control în domeniul fitosanitar, controlului semincer, calității produselor de origine vegetală și produselor derivate, asigurarea producătorilor agricoli cu material semincer de calitate superioară și optimizarea condițiilor de producere în sectorul vegetal.

Pentru subprogramul dat au fost preconizate 792745,8 mii lei, din care 484031,4 mii lei componenta de bază, 300688,5 mii lei proiecte investiționale și 8025,9 mii lei mijloace speciale. Executarea pe toate componentele constituie 737780,9 mii lei sau 93,1 %.

Realizarea indicatorilor de performanță se prezintă în tabelul următor.

		Unitatea de măsură	Cod	2012 executat	2013				2013 executat față de 2012 executat	
					precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
							suma	%		
de rezultat	1. Înregistrarea soiurilor în Registrul Soiurilor de Plante	unit.	r1	215	250	248	-2	99,2	33,0	115,3
	2. Numarul de beneficiari subventionati	unit.	r2		3 000	3 957	957	1319		
	3. Nr. ha de plantatii pomicole subventionate	unit.	r3		4000	4 009	9	100,2		
	4. Nr. unit. tehnice subventionate	unit.	r4		3200	2 779	-421	86,8		
	5. Nr. linii procesare subventionale	unit.	r5		122	129	7	105,7		
	6. Nr. linii ambalare subventionate	unit.	r6		7	9	2	128,6		
de produs	1. Suprafața terenurilor agricole protejată contra căderilor de grindină	mii ha	o1	1 400,0	1 400,0	1 486,0	86	106,1	86,0	106,1
	2. Soiuri de plante testate <i>inclusiv</i>	unit.		1057	1250	1114	-136	89,1	57,0	105,4
	- la criterii de brevetare	unit.	o2		1100	989	-111	89,9		
	- la valoarea culturala si utilizare	unit.	o3		150	125	-25	83,3		
	3. Fisii de protectie anti-eroziune	ha	o5		500	0	-500	0,0		
	4. Numarul de beneficiari subventionati	unit.	o6		3500	3 957	457	113,0		
de eficiență	1. Eficacitatea fizica tehnologica garantata	%	e1		0,8	1	15,1%	125,0		
	2. Costul testării unui soi de plante	lei	e2	6700	6750	6750	0	100,0	50,0	100,7
	3. Timpul de procesare a unui dosar	zile	e3		45	45	0	100,0		

3. Reproducția, creșterea și sănătatea animalelor.

Pentru subprogramul dat au fost preconizate 66827,8 mii lei la componenta de bază din care executarea constituie 58175,2 mii lei sau 87,1 %.

Scopul subprogramului este asigurarea situației veterinare favorabile, profilaxia și tratarea bolilor infecțioase și neinfecțioase la animale, supravegherea fabricării, prelucrării, păstrării și livrării produselor, materiei prime de origine animală.

Obiectivele fiind ridicarea și asigurarea controlului calității produselor de origine animală, protecția și prevenirea apariției bolilor infecțioase la animale, crearea fondului genetic la animale.

Realizarea indicatorilor de performanță a subprogramului dat se prezintă în tabelul următor.

		Unitatea de măsură	Cod	2013			
				precizat	executat	executat față de precizat	
						suma	%
de rezultat	1.Nivelul de diagnosticare prin efectuarea controlului bolilor infecțioase și neinfecțioase la animale	%	r5	100,0	39,4	-60,6	39,4
	2.Controlul, înregistrarea, încercarea medicamentelor de uz veterinar, biopreparatelor, diagnosticanților	%	r6	100,0	100,0	0	100,0
	3. Nivelul respectării cerințelor sanitar-veterinare privind ocrotirea bunăstării și sănătății animalelor și protecția mediului ambiant	%	r7	100,0	100	0	100,0
	4. Nr. capetelor de animale subvenționate	unit.	r8	740	5455	4715	737,2
	5. Nr. fermelor zootehnice renovate, create.	unit.	r9	53	64	11	120,8
de produs	1. Numărul de animale vaccinate.	cap.	o1	32400,4	32898,3	497,9	101,5
	2. Numărul de animale diagnosticate	unit.	o2	970000	363000	-607000	37,4
	3. Numărul de certificate de înregistrare a produsului farmaceutic de uz veterinar	unit.	o3	220	190	-30	86,4
	4. Nr. de beneficiari subvenționați	unit.	o4	125	125	0	100,0
de eficiență	1. Scăderea numărului de cazuri de îmbolnăvire a animalelor în urma efectuării măsurilor de cercetare și vaccinare	cazuri	e1	60	141	81	235,0

4. Dezvoltarea durabilă a viticulturii

Pentru subprogramul dat au fost preconizate 175002,6 mii lei, din care: 37802,6 mii lei – componenta de bază, 400,0 mii lei – fonduri speciale și 136800,0 mii lei – proiecte finanțate din surse externe. Executarea pe toate componentele constituie 174039,7 mii lei sau 99,4 %.

Scopul subprogramului este controlul de stat asupra executării legislației privind fabricarea, stocarea și comercializarea producției alcoolice.

Obiectivele sunt majorarea numărului de mărci proprietate a statului, monitorizarea calității producției alcoolice.

Realizarea indicatorilor de performanță a subprogramului dat se prezintă în tabelul următor.

		Unitatea de măsură	Cod	2013			
				precizat	executat	Devieri executat față de precizat	
						suma	%
de rezultat	1. Numărul ha de viță de vie subvenționată	ha	r2	850	1421	571	167,2
de produs	1. Nr. de beneficiari subvenționați	unit.	o4	170	219	49,0	128,8
	2. Modernizarea parțială a fabricilor de vin (renovarea halelor de producere și modernizarea echipamentelor și utilajului)	nr. fabrici	o5	20	8	-12,0	40,0
de eficiență	1. Cheltuieli pentru modernizarea parțială a unei fabrici.	mii lei	e2	15924,8	16 889	964,2	106,1
	2. Cheltuieli de plantare a 1 ha de viță de vie	mii lei	e3	159,2		-159,2	0,0
	3. Cheltuieli pentru mecanizarea proceselor viticole per beneficiar	mii lei	e4	3185,0		-3185,0	0,0

Programul 56 „Securitatea alimentară” conține un singur subprogram.

Subprogramul 56 2 ”Securitatea alimentară”

Pentru programul dat au fost preconizate 154939,7 mii lei, din care, 122373,0 mii lei la componenta de bază și 32566,7 mii lei – mijloace speciale, din care executarea constituie 144236,1 mii lei.

Scopul programului dat este urmărirea epizootiilor posibile transmisibile de la animale la om, trasabilitatea produselor de origine animală, asigurarea păstrării calitative a cerealelor, iar indicatorii de performanță realizați vizavi de cei asumați se prezintă precum urmează.

Obiectivul programului este implementarea sistemului de identificare a animalelor, efectuarea lunară a controalelor tehnologice a calității cerealelor.

Realizarea indicatorilor de performanță se prezintă în tabelul următor.

		Unitatea de măsură	Cod	2013			
				precizat	executat	Devieri executat față de precizat	
						suma	%
de rezultat	1. Numărul de animale înregistrate	capete	r1	832302	424456,0	-407 846	51,0
	2. Monitorizarea bolilor infecțioase și neinfecțioase	mostre	r1	205000	172862,0	-32138	84,3
	3. Monitorizarea bolilor infecțioase și neinfecțioase	examene	r2	225000	248237,0	23237	110,3
	4. Supravegherea calității preparatelor farmaceutice	mostre	r3	500	350,0	-150	70,0
	5. Supravegherea calității preparatelor farmaceutice	examene	r4	2100	2457,0	357	117,0
	6. Ponderea întreprinderilor care corespund cerințelor legislației din total întreprinderi	%	r1	72%	72,00%	0	100,0
de produs	1. Suprafețele sectoarelor semincere inspectate	mii ha	o1	83	63,0	-20	76,0
	2. Numărul de elevatoare monitorizate		o2	27	0,0	-27	0,0
	3. Cantitatea de certificate la exportul cerealelor	mii lei	o3	468	1089,0	621	232,7
		mii tone	o4	234	545,0	311	232,9
	4. Numărul certificatelor fitosanitare	mii buc	o5	40	58,0	18	145,0
	5. Numărul permiselor fitosanitare de import (tranzit)	mii buc	o6	3,5	5,0	1,5	142,9
	6. Numărul mijloacelor de identificare procurate	bucăți		3447100	424456,0	-3 022 644	12,3
	7. Controale planificate, inopinate, comune în domeniul producției alcoolice	nr.	o1	290	104	-186	35,9
	8. Întreprinderi controlabile inclusiv pentru producerea vinurilor cu indicație geografică și cu denumiri de origine	nr.	o2	300	0	-300	0,0
	9. Inspectori antrenați în procesul de supraveghere și control	nr.	o3	7	7	0	100,0
de eficiență	1. Costul mijlocului de identificare crotalii, microcipuri inclusiv:	lei/buc					
	-bovine	lei/buc	e1	12,30	9,46	-2,84	76,9
	-caprine	lei/buc	e2	2,70	1,41	-1,29	52,2
	-ovine	lei/buc	e3	1,60	1,24	-0,36	77,5
	-porcine	lei/buc	e4	1,30	1,01	-0,29	77,7
	-cabaline	lei/buc	e5	39,40	29,06	-10,34	73,8
	2. Numărul controalelor per inspector	nr.	e1	42	15	-27	35,7

Programul 55,,Gospodăria apelor”

Subprogramul 55 3”Gestionare a sistemului de irigare și desecare”

Scopul programului este exploatarea sistemelor de irigare, desecare și a altor construcții în domeniul gospodăriei apelor. Prestarea serviciilor pentru pomparea apei la irigare a terenurilor agricole. Întreținerea barajelor lacurilor de acumulare și a digurilor de protecție de-a lungul r. Nistru și a r. Prut.

Obiectivele programului sunt majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate,

menținerea bilanțului de apă optim în solurile din luncă, asigurarea securității barajelor la lacurile de acumulare și a digurilor de protecție.

Întru realizarea programului în cauză au fost preconizate mijloace financiare în mărime de 12972,5 mii lei la componenta de bază cu executarea integrală.

În perioada pregătirii către sezonul de irigare a anului 2013 au fost puse în funcție 83 stații de pompare, au fost reparate 299 agregate principale, 2,23 km conducte magistrale de apă, 19 utilaje de protecție a peștelui, 48 construcții hidrotehnice. Au fost efectuate lucrări de control și reglare a utilajului energetic în sumă de 140,8 mii lei. În anul 2013 din 121 stații de pompare funcționabile au funcționat 37 stații. Restul nu au funcționat din lipsa cererilor de apă. Stațiunile Tehnologice pentru Irigare în anul 2013 au încheiat cu producătorii agricoli 95 contracte pentru prestarea serviciilor la irigarea terenurilor pe o suprafață de 6,5 mii ha. În anul 2013 cu prima udare au fost irigate 2,5 mii ha, cu două și mai multe udări – 5,8 mii ha, volumul apei pompate a constituit – 2109,5 mii m³. În ultimii anii se efectuează irigarea terenurilor cu aplicarea complexelor de irigare prin picurare, prin care se irigă livezile, viile, castraveții, etc. Această metodă de irigare, în condițiile deficitului de apă în Republică Moldova, este importantă. În anul 2013 irigarea prin picurare s-a aplicat pe o suprafață de 503,8 ha.

Problemele ce au cauzat neîndeplinirea indicilor planificați în anul 2013 sunt precipitațiile căzute în aprilie–iunie, starea financiară grea în care se află gospodăriile și neputința lor de a achita cheltuielile pentru energia electrică consumată la irigare, taxa pentru apa captată și costul serviciilor prestate la livrarea apei. Stațiile de pompare sunt înzestrate cu utilaj hidroelectric învechit, pompe de mare capacitate și motoare electrice de mare putere. Traseurile de înaltă presiune, în deosebi cele din metal, sînt cu termenul de exploatare expirat și cer o reparație permanentă, pe care de multe ori, din lipsa surselor financiare și a materialelor de schimb STI le execută cu întârziere.

Pentru anul 2013 au beneficiat de sprijin financiar din partea fondului de subvenționare 41 de subiecți pasibili de subvenționare care în total au beneficiat de 2 105 530 lei.

O modalitate a majorării numărului utilizatorilor de apă pentru irigație este crearea asociațiilor utilizatorilor de apă și transmiterea în folosință gratuită a sistemelor de irigare. Conform Acordului semnat de Guvernul Statelor Unite ale Americii și Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Fondului Provocările Mileniului se preconizează reabilitarea a 11 sisteme centralizate pe o suprafață totală de 15 mii ha. La moment au demarat lucrările pe 6 sisteme se irigare cu o suprafață de 6600 ha.

Programul 54 „Dezvoltarea sectorului forestier ”

Subprogramul 54 1 ”Elaborare a politicii și management în domeniul gospodăriei silvice”

Pentru suprogramul dat au fost preconizate 2706,4 mii lei, din care executarea constituie 2432,1 mii lei sau 89,9 %.

În cadrul acestei programe au avut loc activități de elaborare a actelor normative și monitorizare a implementării politicilor în domeniul silviculturii

Subprogramul 54 2 ”Dezvoltarea silviculturii”

Pentru suprogramul dat au fost preconizate 13328,3 mii lei, din care executarea constituie 11961,5 mii lei sau 89,7 %.

În cadrul acestui program a fost menținut gradul de combatere a dăunătorilor și defoliatorilor forestieri la nivel de 100 procente. Au fost create 577 ha culturi silvice, și 239 ha s-au regenerat natural. Totodată, 3376 ha au fost supuse lucrărilor de ajutoare a regenerării.

12. Protecția mediului înconjurător și hidrometeorologia

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	292,3	395,8	489,3	400,8	-88,5	81,9	108,5	137,1
<i>Componentul de bază</i>	<i>67,9</i>	<i>92,7</i>	<i>63,1</i>	<i>63,1</i>	<i>0,0</i>	<i>100,0</i>	<i>-4,8</i>	<i>92,9</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>5,1</i>	<i>8</i>	<i>8,5</i>	<i>8,1</i>	<i>-0,4</i>	<i>95,3</i>	<i>3,0</i>	<i>158,8</i>
<i>Fonduri speciale</i>	<i>187,7</i>	<i>257,3</i>	<i>369,4</i>	<i>281,3</i>	<i>-88,1</i>	<i>76,2</i>	<i>93,6</i>	<i>149,9</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>31,6</i>	<i>37,8</i>	<i>48,3</i>	<i>48,3</i>	<i>0,0</i>	<i>100,0</i>	<i>16,7</i>	<i>152,8</i>
Pondere în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	1,3	1,7	2,0	1,7	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată pe toate componentele au fost preconizate alocații financiare în sumă de 489,3 mil. lei. Executarea la capitolul dat a constituit suma de 400,8 mil. lei, sau 81,9 față de prevederile anuale.

Cheltuielile pe componenta de bază, din cadrul proiectelor cu finanțare externă au fost valorificate în volum de 100,0 %, cele din contul fondurilor ecologice – 76,2 %, iar cheltuielile din mijloace speciale – 95,3 % din prevederi.

Aprobara tardivă a modificărilor la legea bugetară anuală, caracterul specific al finanțării cheltuielilor ce țin de valorificarea proiectelor investiționale în domeniul mediului (sanitație, apeducte), inclusiv extinderea termenului procedurilor de achiziție, au și constituit factorii de bază întru neasimilarea mijloacelor fondurilor ecologice.

Componenta de bază: Cheltuielile de casă la componenta de bază în anul 2013 a constituit suma de 63,1 mil. lei, dintre care 16,0 mil. lei lucrări valorificate din contul Fondului național pentru dezvoltare regională, gestionat de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, și respectiv 47,1 mil. lei pentru funcționalitatea aparatului central al Ministerului Mediului, precum a entităților din subordinea acestuia.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor: Mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională în sumă de 16,0 mil. lei au fost valorificate, după cum urmează:

- 5,8 mil. lei - sistem de colectare și transport a deșeurilor menajere pe raza microregiunii interaionale Rîșcani (s.Singureni, s.Corlăteni, s.Grînăuți, s.Recea, s.Racaria, s.Aluniș) – Drochia (s.Pelenia);
- 8,6 mil. lei - salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași;
- 1,6 mil. lei - modernizarea unui poligon de stocare a deșeurilor, construcția platformelor în raionul Hîncești.

Ministerului Mediului: Din componenta de bază pentru întreținerea activității Inspectoratului Ecologic de Stat, agențiilor ecologice teritoriale și Serviciul Piscicol s-au alocat mijloace financiare în sumă de 22,1 mil. lei, Serviciului Hidrometeorologic de Stat – 16,6 mil. lei, pentru aparatul central al Ministerului Mediului – 4,5 mil lei, Agenția „Apele

Moldovei” – 2,5 mil. lei și 1,4 mil. lei – pentru întreținerea Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice.

Mijloacele speciale: Soldul mijloacelor în cont la 1 ianuarie 2013 constituia suma de circa 3,0 mil. lei. Veniturile acumulate de la prestarea serviciilor cu plată, inclusiv chiria bunurilor proprietate publică în parcursul anului bugetar a constituit suma de 6,5 mil. lei, sau în raport de 104,3 % față de prevederile anuale. Pe de o parte, cheltuielile efectuate din aceste surse a constituit suma de - 8,1 mil. lei, care integral au fost utilizate pentru acoperirea cheltuielilor curente pentru asigurarea funcționalității aparatului central al Inspectoratului Ecologic de Stat, inspecțiilor ecologice teritoriale și Serviciului Piscicol, precum și Serviciului Hidrometeorologic de Stat.

Fondurile ecologice

Încasările în parcursul anului la contul fondurilor speciale (Fondul ecologic național și Fondurile ecologice locale) au constituit suma de 257,3 mil. lei (soldul mijloacelor bănești la începutul anului 423,7 mil. lei), dintre care au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 311,3 mil. lei, dintre care transferuri între componenta fonduri ale bugetului de stat – 30,0 mil. lei. Mijloacele nevalorificate la sfârșitul anului – 369,7 mil. lei.

Ca rezultat, în parcul anului 2013 au fost construite/reabilitate 254,2 km de rețele de alimentare cu apă. În urma acestora au fost conectați la sistemele cu alimentare cu apă 14035,0 consumatori, dintre care 13890 de consumatori casnici 70 agenți economici, precum și 75 instituții publice. Au fost construite/reconstruite 34 sode. Concomitent cu aceasta au fost construite/reabilitate 88,08 km rețele de canalizație, la care au fost conectați 4951 de gospodării, 20 de agenți economici și 20 de instituții publice. Au fost puse în funcționare 21 stații, dintre care 14 de epurare, 6 de pomare și o stație de tratare.

Proiecte finanțate din surse externe

Intrările de granturi la component proiecte finanțate din surse externe s-au executat în sumă de 3,5 mil. lei, pe când cheltuielile au constituit sumă de 48,3 mil. lei, sau la nivel de 100,0 % față de prevederile anuale.

Proiectului „Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova” (Creditul IDA/WB Nr. 4794MD). Au fost valorificate mijloace în sumă de 44,4 mil. lei conform nivelului precizat pe perioada de gestiune. Obiectivul principal al acestui proiect a fost consolidarea capacităților de prognozare a condițiilor meteorologice severe - 22,4 mil. lei, îmbunătățirea pregătirii pentru reacție în caz de catastrofe și situații excepționale - 12,8 mil. lei și inițierea activităților de adaptare la schimbările climatice în agricultură - 9,2 mil. lei.

Proiectul Întărirea capacităților pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor finanțării de carbon” (Grant TF011530 CDCF Plus și TF012845 - CDCF Plus). Mijloacele financiare în sumă de 0,5 mil. lei au fost utilizate pentru activitățile de monitorizare a reducerilor de emisii a gazelor cu efect de seră.

Proiectului-pilot Generearea Biogazului din gunoi de grajd (Grant No. TF099602). *Mijloacele financiare în sumă de 3,4 mil. lei* au fost utilizate pentru:

- achitarea serviciilor de consultanță internațională;
- servicii de instruire de provaderi și fermieri în domeniul vizat;
- vizita de studiu pe tematica vizată în Slovacia;
- lucrări de proiectare a unei fabrici de producere a biogazului;
- realizarea unui studio de fezabilitate privind construcția de fabrici de producere a biogazului pentru 30 gospodării țărănești.

13. Industria și construcțiile.

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	30,5	34,7	37,7	37,4	-	99,2	6,9	122,6
<i>Componenta de bază</i>	30,5	34,7	37,7	37,4	-	99,2	6,9	122,6
Pondere în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-

La grupa dată pe *toate componentele* au fost aprobate și respectiv, precizate alocații în sumă de 37,7 mil. lei. Conform rapoartelor, la această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 37,4 mil. lei, ce constituie cu 6,9 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2013 și o finanțare integrală față de prevederile anului 2013. Cheltuielile la grupa dată au fost finanțate din contul *componentei de bază*.

Pentru programul „Protecția mediului” cu subprogramul „Dezvoltarea sectorului studierii și protecției subsolului”, au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 3,0 mil. lei, care au fost finanțate în raport de 100,0 %. Obiectivele principale ale acestui program în anul 2013 au fost: studierea geologică a subsolului în scopul dezvoltării bazei de materie primă minerală și prognozarea proceselor geologice periculoase.

Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 2,0 mln lei în cadrul programului „Protecția mediului”, cu subprogramul „Elaborarea politicii și managementul în domeniul protecției mediului”. La sfârșitul perioadei de gestiune s-au executat mijloace financiare în sumă de 2006,6 mii lei, ceea ce constituie 99,9 % față de planul precizat pe perioada de gestiune.

Pentru *Inspekția de Stat în Construcții* au fost precizate mijloace în sumă de 6,5 mil. lei, care s-au finanțat la nivel de 100 %. Aceste cheltuieli au fost direcționate pentru acoperirea cheltuielilor de personal – 4,9 mil. lei, pentru plata mărfurilor și serviciilor – 1,3 mil. lei, procurarea mijloacelor fixe – 0,3 mii lei.

Pentru finanțarea lucrărilor de elaborare a *sistemului de documente normative în construcții* Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor i-au fost precizate mijloace financiare în sumă de 7,1 mil. lei, care au fost valorificate la nivel de 100 %.

De asemenea, la grupa dată au fost precizate mijloace financiare în sumă de 6,7 mil. lei, în vederea finanțării cheltuielilor Fondului național pentru dezvoltare regională, care au fost valorificate la nivel de 100 %, asigurându-se astfel acoperirea cheltuielilor operaționale pentru întreținerea Agențiilor de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud.

În bugetul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei pentru procurarea de utilaj și materie primă, întreprinderilor Societății Orbilor din Moldova, Asociației Surzilor din Republica Moldova și ale Societății Invalizilor din Republica Moldova au fost aprobate mijloace în sumă de 2,0 mil. lei care au fost executate integral.

14. Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

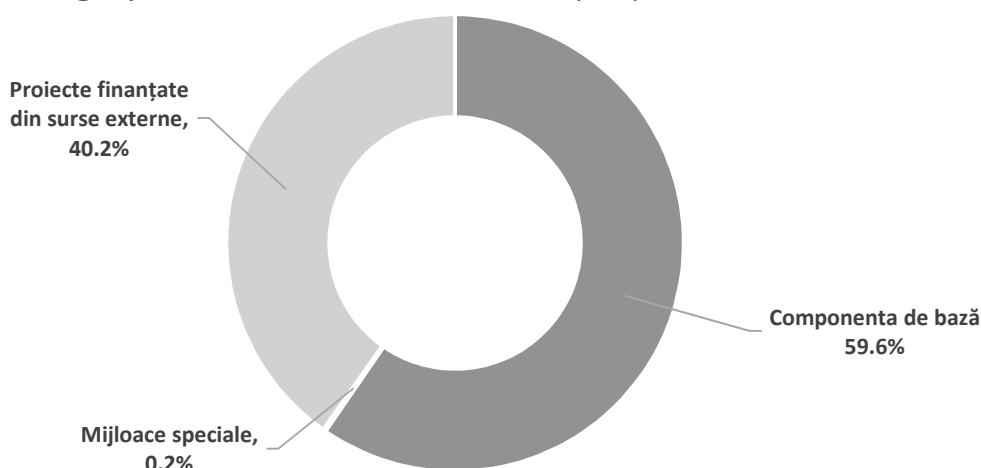
mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	1686,3	2123,0	2299,5	2241,1	-58,4	97,5	554,8	132,9
<i>Componenta de bază</i>	<i>1138,3</i>	<i>1165,2</i>	<i>1339,1</i>	<i>1335,2</i>	<i>-3,9</i>	<i>99,7</i>	<i>196,9</i>	<i>117,3</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>8,4</i>	<i>4,4</i>	<i>4,5</i>	<i>3,9</i>	<i>-0,6</i>	<i>86,7</i>	<i>-4,5</i>	<i>46,4</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>539,6</i>	<i>953,4</i>	<i>955,9</i>	<i>902,0</i>	<i>-53,9</i>	<i>94,4</i>	<i>362,4</i>	<i>167,2</i>
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	7,8	9,0	9,4	9,4	-	-	-	-

Pentru anul 2013 în bugetul de stat la grupă dată pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 2123,0 mil. lei, din care: la componenta de bază 1165,2 mil. lei, proiecte finanțate din surse externe – 953,4 mil. lei și mijloace speciale – 4,4 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul total de alocații s-a majorat cu 176,5 mil. lei și a constituit 2299,5 mil. lei.

Conform rapoartelor, la această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 2241,1 mil. lei, ce constituie 97,5% față de prevederi. Comparativ cu anul 2012 volumul mijloacelor financiare, care a fost direcționat ramurii *Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica* s-a majorat cu 554,8 mil. lei, sau cu 1,3 ori.

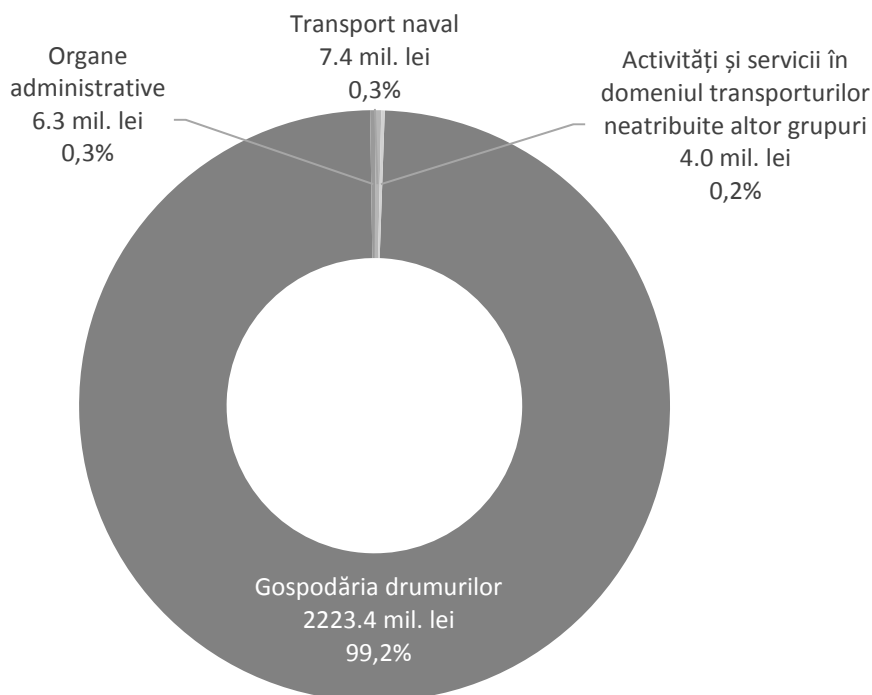
Structura surselor de finanțare a ramurii transporturile,
gospodăria drumurilor, comunitățile și informatica

Partea majoră a cheltuielilor la grupa dată a fost finanțată din contul componentei de bază, ce constituie 59,6% din suma totală, din contul surselor externe – 40,2% și din contul mijloacelor speciale – 0,2 %.

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 99,7 %, cele din cadrul *proiectelor cu finanțare externă* – 94,4 %, iar cheltuielile din *mijloace speciale* – 86,7 % față de prevederi.

Sub aspect funcțional, executarea cheltuielilor pe ramură se reflectă în diagrama următoare.

Transportul naval

Pentru ramura dată în anul 2013 au fost prevăzute 7,9 mil. lei, inclusiv: pe *componenta de bază* – 3,4 mil. lei și pe *mijloace speciale* – 4,5 mil. lei.

Din contul *componentei de bază* au fost finanțate 2,7 mil. lei pentru întreținerea Î.S. ”Bacul Molovata” și asigurarea funcționării trecerii cu podul plutitor în satul Molovata, raionul Dubăsari. Concomitent, pentru întreținerea Î.S. ”Portul Fluvial Ungheni”, inclusiv și pentru curățirea albiei râului Prut în portul Ungheni au fost finanțate 0,8 mil. lei.

Pentru Instituția Publică „Căpitănia portului Giurgiulești” au fost aprobate *mijloace speciale* la venituri și la cheltuieli câte 4,4 mil. lei. Conform prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 2013, volumul veniturilor și cheltuielilor au fost precizate la fel în volum de 4,4 mil. lei, care sunt executate la ambele capitole la nivel de 88,6 % din prevederi. Cheltuielile executate pe anul 2013 constituie 3,9 mil. lei, iar cheltuielile efective constituie 4,4 mil. lei.

Gospodăria drumurilor

Cea mai mare parte a cheltuielilor pe grupa *Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica* a fost direcționată ramurii *Gospodăria drumurilor* – 2223,4 mil. lei, sau 97,5 %. Cheltuielile ramurii date au fost formate din contul *componentei de bază* – 1321,4 mil. lei și din *surse cu finanțare externă* – 902,0 mil. lei.

Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor pentru finanțarea Programului de repartizare a mijloacelor fondului rutier (H.G. nr.126 din 19 februarie 2013) au fost planificate alocații în mărime de 1079,8 mil. lei, inclusiv: din contul accizelor la produsele petroliere – în sumă de 924,1 mil. lei, și din taxe rutiere – 155,7 mil. lei, iar suma precizată conform Legii nr.277 din 15 noiembrie 2013 pentru modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 din 2 noiembrie 2012 constituie 1225,0 mil. lei.

Încasările la partea de venituri în *fondul rutier* s-a executat la nivel de 1226,8 mil. lei, ce reprezintă 100,2% din suma planificată pe anul bugetar. Cheltuielile *fondului rutier* au fost finanțate în mărime de 1221,5 mil. lei, ceea ce reprezintă 99,7% din plan.

Mijloacele *fondului rutier* au fost direcționate pentru achitarea lucrărilor de întreținere a drumurilor publice naționale și locale în mărime de 1121,5 mil. lei, sau 91,6% din suma planificată. Concomitent, în anul 2013 din *fondul rutier* s-a finanțat lucrări de reparație capitală în sumă de 100,0 mil. lei pentru ”Drumul R20 Rezina – Orhei - Călărași, sectorul Rezina-Orhei (km 0-46)”.

În anul 2013 prin *Fondul național pentru dezvoltare regională*, care se află în subordinea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, la *gospodăria drumurilor* s-a finanțat 99,9 mil. lei, ce reprezintă 52,2 % din sumă totală a mijloacelor fondului. Din aceste mijloace a fost îmbunătățită starea drumurilor publice pe o lungime totală de 50,75 km, inclusiv prin: construcție – 17,43 km și renovare – 33,32 km. De drumuri respective vor beneficia populația din 53 localități. Acces asigurat la drumuri îmbunătățite pentru circa 213071 persoane.

Activități și servicii în domeniul transporturilor, gospodăriei drumurilor, comunicațiilor și informaticii neatribuite la alte grupuri

La grupa dată au fost planificate cheltuieli din contul componentei de bază în sumă de 4,4 mil. lei, care s-a executat la nivel de 90,9 %. Mijloace în cauză au fost direcționate la întreținerea și activitatea Instituției publice ”Agenția Națională Transport Auto”.

Organe administrative

Pentru aparat central Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor la grupa dată au fost alocate 6,3 mil. lei pentru întreținerea administrației publice centrale.

Pe parcursul anului a fost înregistrat un efectiv de personal în număr de 142,5 persoane, respectiv s-a înregistrat 14 funcții vacante: 7 funcții vacante în ministerul și 6 funcții la I.P ”Agenția Națională Transport Auto”, la Î.S. ”Bacul Molovata” - 1 funcție vacantă.

Concomitent e de menționat, că efectivul de personal la Î.S.”Portul Fluvial Ungheni” pe anul 2013 constituie 6 persoane, iar la sfârșitul perioadei de gestiune nu sunt funcții vacante.

Realizarea indicatorilor pe programele gestionate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor se prezintă în tabelul ce urmează.

Denumirea indicatorilor de performanță	Unitatea de măsură	2012 executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
			precizat	executat	Devieri executat față de precizat			
					sumă	%%	sumă	%%
64.01	Subprogramul „Elaborarea politicii și managementul în domeniul transporturilor și gospodăriei drumurilor”							
de rezultat								
1. Acte legislative și normative la inițiativa MTID și aprobate de Guvern, Parlament	unități	17,0	12,0	23,0	11,0	191,7	6,0	135,3

2. Eliminarea transportului ilicit de călători	%	0,0						
de produs								
1. Documentele de politici revizuite și elaborate	unități	14,0	13,0	14,0	1,0	107,7	0,0	100,0
2.Specialiști instruiți în domeniul transporturilor	unități	44,0	41,0	45,0	4,0	109,8	1,0	102,3
64.02								
Subprogramul "Gospodăria drumurilor"								
1.Starea drumurilor publice naționale (foarte bun)	%	0,0	13,0	10,0	-3,0	76,9	10,0	0,0
2.Starea drumurilor publice naționale (buna)	%	11,0	49,0	25,0	-24,0	51,0	14,0	227,3
3.Starea drumurilor publice naționale (mediocra)	%	38,0		17,0	17,0	0,0	-21,0	44,7
4.Starea drumurilor publice naționale (rea)	%	51,0	38,0	48,0	10,0	126,3	-3,0	94,1
5.Numarul de accidente rutiere	unitati	2707,0	2504,0	2595,0	91,0	103,6	-112,0	95,9
6. Numarul deceselor ca urmare a accidentelor rutiere	persoane	431,0	388,0	289,0	-99,0	74,5	-142,0	67,1
de produs								
1.Lungimea sectoarelor reabilitate de drumuri publice naționale	km	35,0	700,0	567,0	-133,0	81,0	532,0	1620,0
2.Lungimea sectoarelor reabilitate de drumuri publice locale	km	264,0	540,0	525,0	-15,0	97,2	261,0	198,9
3.Lungimea sectoarelor reparate de drumuri publice locale	km	990,0	1200,0	1200,0	0,0	100,0	210,0	121,2
4.Lungimea sectoarelor reparate de drumuri publice naționale	km	1106,0	1340,0	1340,0	0,0	100,0	234,0	121,2
de eficiență								
1.Costul mediu de reabilitare al unui km de drum public național	mil.lei	7,38	8,0	7,9	-0,1	98,8	0,5	107,0
2.Costul mediu de reabilitare al unui km de drum public local	mil.lei	3,45	3,7	3,6	-0,1	97,3	0,2	104,3
3.Costul mediu de reparație al unui km de drum public național	mil.lei	0,46	0,6	0,6	0,0	100,0	0,1	130,4
4.Costul mediu de reparație al unui km de drum public local	mil.lei	0,3	0,4	0,3	-0,1	75,0	0,0	100,0
64.03	Subprogramul „Dezvoltarea transportului naval”							
de rezultat								
1.Numărul de călători transportați prin intermediul transportului naval	mii pers.	115,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-115,7	0,0
2. Mărfuri transportate cu transport naval	mii tone	144,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-144,2	0,0
3.Venituri încasate din înregistrarea navelor în registrul de Stat al Navelor al RM	mii lei	2542,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-2542,8	0,0
4.Numărul de călători transportați prin intermediul Portului de pasageri Giurgiulești cu nave private,internaționale	mii pers.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.Numărul mediu de pasageri transportați de Î.S. Bacul Molovata	mii pers.		120,0	116,4	-3,6	97,0	116,4	0,0
de produs								
1.Număr navelor întrate în port	unități	427,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-427,0	0,0
2.Numărul rutelor efectuate pentru transportarea pasagerilor	rute	2150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2150,0	0,0

3. Nave înregistrate în Registrul de Stat al RM	unități	115,0	100,0	76,0	-24,0	76,0	-39,0	66,1
4.Unități auto transportate	unități		35000,0	33390,0	-1610,0	95,4	33390,0	0,0
5.Mărfuri transportate de către Î.S.Portul Fluvial Ungheni	mii tone		71,5	60,4	-11,1	84,5	60,4	0,0
6.Nave (barje) intrate la cheiurile în vecinătate a localității Giurgiulești	unități		176,0	167,0	-9,0	94,9	167,0	0,0
7.Mărfuri transpoartate de către Î.S.Bacul Molovata	mii tone		100,0	102,2	2,2	102,2	102,2	0,0
de eficiență								
1.Costul lucrărilor de adâncire și demarcare pe km de râu navigabil	lei/km	3300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3300,0	0,0
2.Costul mediu al transportării unei tone de marfă la 1 km	tonă/km	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-12,0	0,0
3.Venituri încasate din înregistrarea navelor în Registrul de Stat al navelor al RM			3500,0	3886,6	386,6	111,1	3886,6	0,0
64.04	Subprogramul „Dezvoltarea transporturilor”							
de rezultat								
1.Gradul de acoperire a raionelor cu stații de testări	%	93,71	0,0	0,0	0,0	0,0	-93,7	0,0
2. Venituri încasate de la eliberarea autorizații CEMT, Interbus și autorizații unitare	mii lei	39595,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-39595,7	0,0
de produs								
1.Stații de testare în funcție	unități	69,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-69,0	0,0

Gr.pr.14, gr.07, tip 724 „Proiectul de Susținere al Programului din Sectorul Drumurilor”

Finanțarea activităților aferente Proiectului de Susținere al Programului din Sectorul Drumurilor (PSPSD) desfășurate pe parcursul anului 2013 a fost asigurată din următoarele surse:

- *Creditul BEI nr. FI N Serapis N 2006 0485;*
- *Creditul BEI nr. FI N 25.852 Serapis N 2010-0154;*
- *Împrumutul BERD nr.37671;*
- *Împrumutul BERD nr.41442;*
- *Grantul FIV nr. ENPI/2007/019549-MD-02 al CE;*
- *Grantul FIV nr. ENPI/2011/265-548 al CE.*

Conform planului de finanțare pentru anul 2013 au fost planificate resurse în vederea achitării serviciilor de consultanță și lucrărilor de reabilitare aferente PSPSD în sumă totală de MDL 461 300 000,00.

De menționat că în data de 16 și 18 decembrie 2013 au fost depuse aplicațiile de debursare în vederea efectuării plăților în valoare de EUR 2 482 903,40 și MDL 1 949 309,53 (echivalent MDL 46 217 987,41), fapt ce ar fi asigurat un nivel de executare de 98,3%. Însă Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a efectuat transferul la data de 3 ianuarie 2013.

Situația privind executarea devizului de cheltuieli pentru fiecare sursă de finanțare este prezentată în tabel:

Sursa	Planificat conform planului de finanțare (MDL)	Facturi în anul 2013 (MDL)		Executare (%)	Notă
		Achitate	Recepționate pentru a fi achitate		
BERD	183995000,0	166928328,3	46217987,4	90,7	Nivelul executării devizului de cheltuieli pentru anul 2013 a fost diminuat din cauza procesării lente a plăților directe de către BERD în luna decembrie. Aplicațiile pentru plată cu toate documentele confirmative au fost prezentate băncii
BEI	172190000,0	161758464,1	0,0	93,9	Nivelul executării devizului de cheltuieli pentru anul 2013 a fost diminuat din cauza fluctuațiilor ratei de schimb față de cea stabilită de Ministerul Finanțelor.
CE	105115000,0	78694180,1	24078837,5	74,9	Nivelul executării devizului de cheltuieli pentru anul 2013 a fost diminuat din cauza că Certificatul Interimar de Plată a fost reținut de la plată din motivul formalităților de coordonare necesare a fi efectuate cu banca finanțatoare
Total	461300000,0	407380972,5	70296824,9	88,3	

Situația pentru fiecare sursă de finanțare este prezentată în continuare:

1. Creditele BEI nr. FI N Serapis N 2006 0485 și nr. FI N 25.852 Serapis N 2010- 0154

Pentru anul 2013, în vederea finanțării lucrărilor de reabilitare și a serviciilor de consultanță au fost planificați 172 190,0 mii lei. În urma realizării activităților au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 161 758,5 mii lei, nivelul executării constituind 93,9%. Mijloacele financiare au fost utilizate conform contractului:

- Reabilitarea sectorului de drum R3 Chișinău-Hîncești km 22+000 – km 29+920 (Construcoes Gabriel A.S. Couto S.A. în asociere cu Empresa de Construcoes Amandio Carvalho S.A. și Rosas Construtores S.A.) – 20 053 630,60 lei moldovenești;
- Reabilitarea sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 54+850 – km 71+165 (Toto Costruzioni Generali S.p.A. în asociere cu Taddei S.p.A.) – 20 154 177,46 lei moldovenești;
- Reabilitarea sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 5+733 – km 26+200 (Strabag AG) – 107 942 590,92 lei moldovenești;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum R3 Chișinău-Hîncești km 7+820 – km 29+920 (Louis Berger SAS) – 2 747 389,60 lei moldovenești;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 54+850 – km 71+165 (IRD Engineering SRL) – 2 473 610,87 lei moldovenești;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 5+733 – km 26+200 (Aecom Inocsa SLU în asociere cu S.C. Search Corporation SRL) – 8 387 064,65 lei.

2. Împrumuturile BERD nr. 37671 și nr. 41442

Pentru anul 2013, în vederea finanțării lucrărilor de reabilitare și serviciilor de consultanță au fost planificați 183 995,0 mii lei. În urma realizării activităților au fost utilizate mijloace financiare în suma de 166 928,3 lei, nivelul executării constituind 90,7%. Mijloacele financiare au fost utilizate conform contractelor:

- Reabilitarea sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 26+200 – km 54+850 (Toto Costruzioni Generali S.p.A. în asociere cu Taddei S.p.A.) – 54 947 388,76 lei moldovenești;
- Reabilitarea sectorului de drum M3 Chișinău-Giurgiulești km 96+800 – km 122+800 (S.C. Pa&Co International SRL) – 45 171 060,50 lei moldovenești;
- Reabilitarea sectorului de drum M3 Chișinău-Giurgiulești km 122+800 – km 151+200 (S.C. Pa&Co International SRL) – 52 390 282,95 lei moldovenești;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum M2 Chișinău-Soroca km 26+200 – km 54+850 (IRD Engineering SRL) – 6 248 833,37 lei moldovenești;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum M3 Chișinău-Giurgiulești km 96+800 – km 151+200 (Louis Berger SAS) – 8 170 762,70 lei moldovenești.

3. Granturile FIV nr. ENPI/2007/019549-MD-02 și nr. ENPI/2011/265-548 ale CE

Pentru anul 2013, în vederea finanțării lucrărilor de reabilitare și a serviciilor de consultanță au fost planificați 105 115,0 mii lei. În urma realizării activităților au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 78 694,2 mii lei, nivelul executării constituind 74,9%. Mijloacele financiare au fost utilizate conform contractelor:

- Reabilitarea sectorului de drum R14 Bălți-Sărăteni km 10+780 – km 26+600 (S.C. Pa&Co International SRL) – 60 539 266,91 lei;
- Prestarea serviciilor de supervizare tehnică a execuției lucrărilor de reabilitare a sectorului de drum R14 Bălți-Sărăteni km 10+780 – km 26+600 și km 38+300 – km 43+000 (Louis Berger SAS) – 10 657 793,87 lei;
- Prestarea serviciilor de consultanță pentru asistență în implementarea proiectelor (Roughton International Ltd) – 7 497 119,35 lei.

Gr.pr.14, gr.7, tip 755 Proiectul „Reabilitarea drumurilor”

Proiectul dat se află în subordinea Fondului „Provocările mileniului-Moldova”. Proiectul „Reabilitarea drumurilor” prevede reabilitarea drumului național M2 Sărăteni – până la intersecția Drochia. Inițial a fost planificată suma de 492,1 mil. lei, suma precizată constituie 494,6 mil.lei

Au fost finanțate următoarele activități:

- plăți antreprenorilor antrenați în executarea lucrărilor de reabilitare a drumului – 448,5 mil.lei
- cheltuieli pentru executarea planului de strămutare (inclusiv procurarea terenurilor private necesare pentru extinderea drumului), precum și pentru servicii adiționale de proiectare și design – 2,9 mil.lei;
- plăți pentru serviciile de supraveghere a lucrărilor de reabilitare – 38,8 mil.lei;

15. Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

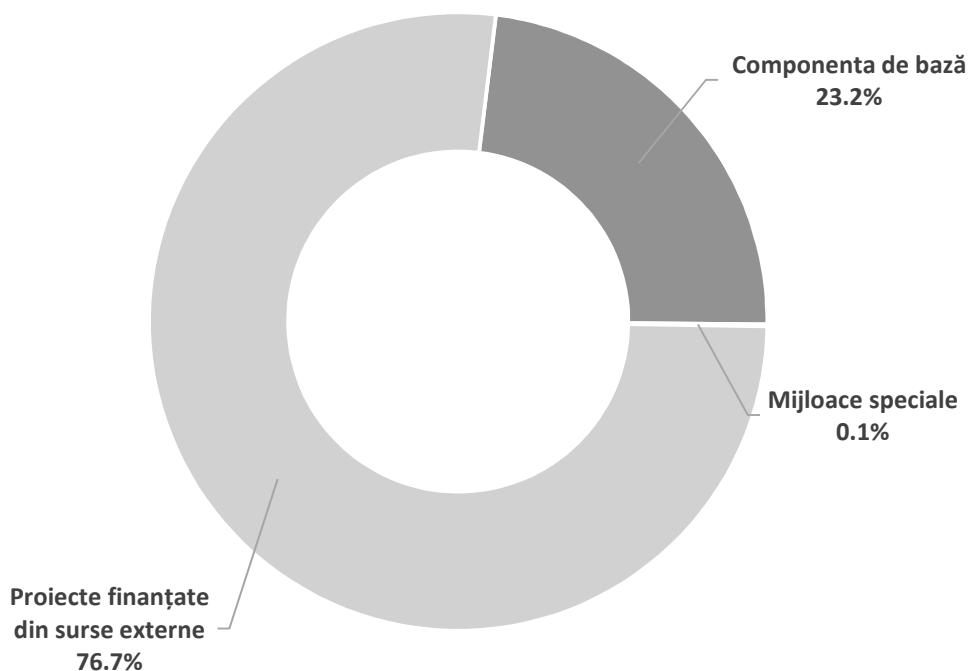
	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli, total inclusiv pe componente:	166,7	196,5	397,9	381,2	-16,7	95,8	214,5	228,7
Componenta de bază	59,3	96,4	88,5	88,2	-0,3	99,7	28,9	148,7
Mijloace speciale	0,1	0,1	0,5	0,5		100,0	0,4	500,0
Proiecte finanțate din surse externe	107,3	100,0	308,9	292,5	-16,4	94,7	185,2	272,6
Ponderea în sumă totală a cheltuielilor bugetului de stat. %	0,8	0,8	1,6	1,6	-	-	-	-

Notă* Diferențele la aprobat de 23,1 mil.lei, precizat - 30,5 mil.lei și executat 30,3 mil.lei- transferuri de capital organelor administrației publice de alt nivel

La grupa dată pe toate componentele au fost aprobate alocații în sumă de 196,5 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 201,4 mil. lei și a constituit 397,9 mil. lei.

La această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 381,2 mil. lei, ce constituie 95,8 % față de prevederi.

Cheltuielile la grupa dată au fost finanțate din contul mai multor surse, structura cărora se prezintă în diagrama următoare:

Cheltuielile *pe componenta de bază* s-au realizat la nivel de 99,7 %, cele din cadrul *proiectelor cu finanțare externă* la nivel de 94,7 % iar *mijloace speciale* – 100,0 %.

Din componenta de bază suma de 88,2 mil. lei a fost finanțată pentru următoarele cheltuieli:

➤ Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor – 47,2 mil. lei, din care 43,3 mil. lei Fondul național de dezvoltare regională, ce constituie 100,0 % din prevederi; 3,9 mil. lei – investiții capitale pentru lichidarea consecințelor inundațiilor din vara 2010 și 1,0 mil. lei pentru actualizarea planului de amenajare a teritoriului național;

➤ Ministerului Afacerilor Interne pentru întreținerea obiectivelor speciale – 1,7 mil. lei. Suma alocată a fost cheltuită pentru următoarele direcții: servicii comunale și de întreținere, reparații curente ale clădirilor și procurarea materialelor de construcții, reparații curente a utilajului și inventarului, procurarea combustibilului, întreținerea transportului de serviciu, procurarea mobilierului;

➤ Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei s-au alocat 9,0 mil lei pentru construcția „Blocului cu 80 de apartamente pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la CAE Cernobîl, str.Alba Iulia, mun.Chișinău”;

➤ La Acțiuni Generale s-au cheltuit 30,3 mil. lei pentru transferuri de capital organelor administrației publice de alt nivel.

La componenta proiecte investiționale cheltuielile efectuate la grupa data s-au efectuat pentru următoarele proiecte:

gr.pr.15; gr.01; tip 722 – Proiectul „Construcția locuințelor sociale”

Pe parcursul perioadei de raportare, au fost efectuate cheltuieli pentru încheierea etapei I a proiectului.

Cheltuielile efectuate pentru finanțarea activității sunt:

- contribuția din împrumut – 59,4 mii lei.

gr.pr.15; gr.02; tip 740 – Proiectul național de alimentare cu apă și canalizare

În perioada de raportare, au fost utilizate mijloacele financiare pentru:

- lucrări de reabilitare a rețelei de alimentare cu apă în or.Bălți, Cahul, Căușeni, Orhei și Ungheni;

- lucrări de reabilitare a rețelei de alimentare cu apă în s.Beștemac, Colibași, Pîrîta, Sărata Nouă, Năvîrneț și Zahorna;

- bunuri pentru regia apă-canal Cahul, servicii de consultanță, privind elaborarea conceptului și structurii sistemului geografic informațional în domeniul apelor;

- instruirea personalului Ministerului Mediului;

- managementul proiectului;

- lucrări de construcție, reabilitare și înlocuire a echipamentului la sistemele de aprovizionare cu apă și canalizare din 6 orașe din Moldova;

Cheltuielile efectuate în anul 2013 au fost următoarele:

- contribuția din împrumut – 52 754,2 mii lei.

gr.pr.15; gr.02; tip 748 – Proiectul „Dezvoltarea regională și protecția socială a Republicii Moldova”

În urma realizării activităților au fost utilizate mijloace financiare pentru lucrări de construcție a stației de epurare a apelor uzate din or. Orhei. Cheltuielile efectuate în anul 2013 au fost următoarele:

- contribuția din alte mijloace – 21 044,9 mii lei.

gr.pr.15; gr.02; tip 752 – Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă

Cheltuielile pentru acest proiect au fost efectuate pentru următoarele activități: procurarea bunurilor, lucrărilor capitale, lucrări de instalare și cooperare tehnică.

Sursele de finanțare:

- contribuția din grant – 69 341,4 mii lei;

- contribuția din credite – 138 436,0 mii lei.

gr.pr.15; gr.02; tip 765 - Proiectul „Construcția locuințelor sociale II”

Cheltuieli prevăzute au fost efectuate pentru continuitatea construcției caselor pentru familiile social vulnerabile în 3 raioane: Călărași, Briceni, Sîngerei.

- contribuția din împrumut – 10 122,3 mii lei;

- contribuții din alte mijloace – 9,2 mii lei.

gr.pr.15; gr.02; tip 778 – Proiectul “Modernizarea serviciilor publice locale”

Cheltuielile proiectului au fost executate pentru achitarea salariilor personalului angajat.

- contribuția din granturi 729,4 mii lei.

Subprogramul 55.02 “Gospodăria apelor”

Scopul subprogramului este îmbunătățirea sistemului de canalizare și alimentare cu apă prin reabilitarea și extinderea rețelelor de apă și canalizare existente în conformitate cu Strategia privind aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților din RM.

Pentru subprogramul dat au fost preconizate mijloace financiare în sumă de 281 576,6 mii lei la componenta proiecte finanțate din surse externe și finanțarea constituie 100 %.

Realizarea indicatorilor de performanță se prezintă în tabelul următor:

		Unitatea de măsură	2012 executat	2013				Devieri executat 2013 față de executat 2012	
				Precizat	Executat	Devieri executat față de precizat		suma	%
						suma	%		
de rezultat	Consumul de energie mediu unitar	kw/m3	1,6	1,6	1	-0,6	62,5	-0,6	62,5
	Pierderi de apă	%	53	50	45	-5	90,0	-8,0	84,9
	Populația conectată/reconectată la sisteme de aprovizionare cu apă	oameni	12800	69820	50628	-19192	72,5	37828,0	395,5
	Populația conectată la sisteme de canalizare	oameni	20000	28156	5663	-22493	20,1	-14337,0	28,3
de produs	Reabilitarea fântînilor arteziene	buc	4	19	28	9	147,4	24,0	700,0
	Reabilitarea stațiilor de tratare	buc	1	0	10	10	0,0	9,0	1000,0
	Reabilitarea rezervoarelor de apă și castelelor de apă	m3	150	700	1200	500	171,4	1050,0	800,0
	Extinderea rețelelor de aprovizionare cu apă	km	135,7	598,4	559,6	-38,8	93,5	423,9	412,4
	Extinderea rețelelor de canalizare	km	22,3	130,9	74,3	-56,6	56,8	52,0	333,2
de eficiență	Costul reabilitării 1 fântîni arteziene inclusiv castel de apă sau rezervor	mii lei/buc	579,4	500	518	18	103,6	-61,4	89,4
	Costul reabilitării unei stații de tratare	mii lei/buc	3945,6	0	271,2	271,2	0,0	-3674,4	6,9
	Costul mediu al unui km de rețea de aprovizionare cu apă	mii lei/buc	165,2	270	541,7	271,7	200,6	376,5	327,9
	Costul mediu al unui km de rețea de canalizare	mii lei/buc	1695,6	1000	544,2	-455,8	54,4	-1151,4	32,1

16. Complexul pentru combustibil și energie

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli, total inclusiv pe componente:	171,1	419,1	279,6	243,4	-34,9	87,1	72,3	142,3
<i>Componenta de bază</i>	<i>103,9</i>	<i>342,8</i>	<i>237,8</i>	<i>214,1</i>	<i>-23,7</i>	<i>90,0</i>	<i>110,2</i>	<i>206,1</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>67,2</i>	<i>76,3</i>	<i>35,2</i>	<i>24,0</i>	<i>-11,2</i>	<i>68,2</i>	<i>-43,2</i>	<i>35,7</i>
<i>Mijloace speciale</i>			<i>6,6</i>	<i>5,3</i>	<i>-1,3</i>	<i>80,3</i>	<i>5,3</i>	
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat. %	0,8	1,8	1,1	1,0	-	-	-	-

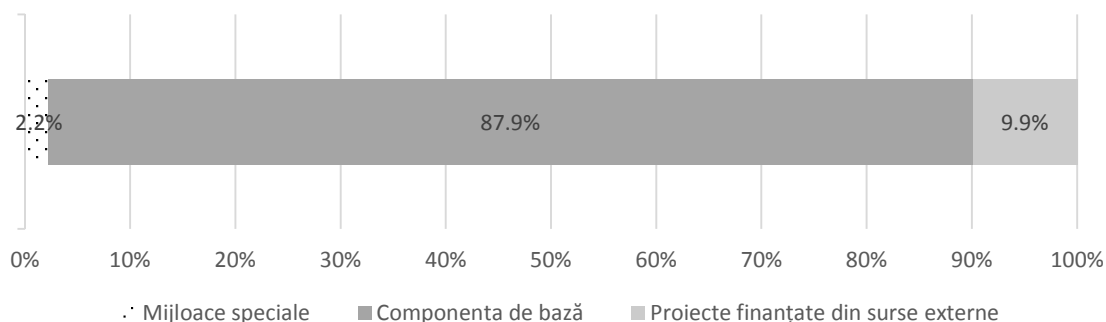
La grupa dată pe toate componentele au fost aprobate alocații în sumă de 419,1 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a diminuat cu 139,5 mil. lei și au constituit 279,6 mil. lei.

Cauzele principale ale diminuării alocațiilor la grupa dată constituie faptul că mijloacele destinate implementării proiectului "Conducta de interconectare a sistemului de transport de gaze naturale din Romania cu sistemul de transport de gaze naturale din Republica Moldova pe directia Iasi-Ungheni" aprobate la componenta de bază au fost diminuate cu circa 83,0 mil. lei și excluderea cheltuielilor pentru Proiectul investițional "Reabilitarea rețelelor electrice" -58,5 mil. lei.

Conform rapoartelor, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 243,4 mil. lei, ce constituie 87,1 % față de prevederi.

Cheltuielile pe componenta de bază s-au realizat la nivel de 90,0 %, cele din cadrul proiectelor cu finanțare externă 68,2 % față de prevederi, iar mijloacele speciale la nivel de 80,3 %.

Structura alocațiilor destinate complexului pentru
combustibil și energie în anul 2013

➤ **Fondul pentru eficiență energetică** a fost aprobat în mărime de 200,5 mil.lei, care ulterior a fost diminuat pînă la 197,5 mil. lei, cu finanțarea de 192,5 mil.lei sau 97,5 %.

În conformitate cu *Legea energiei regenerabile nr. 160-XVI din 12 iulie* și *Legea cu privire la eficiența energetică nr. 142-XVI din 2 iulie 2010*, Guvernul Republicii Moldova a aprobat *Hotărîrea cu privire la Fondul pentru Eficiență Energetică nr. 401 din 12 iunie 2012*.

Fondul pentru Eficiență Energetică (FEE) susține proiectele din Republica Moldova axate pe promovarea Eficienței energetice (EE) și valorificarea Surselor de energie regenerabilă (SER), care au impact pozitiv asupra reducerii emisiilor gazelor cu efect de seră.

În scopul îndeplinirii obiectivelor Fondului, la data de 24 decembrie anul 2012 s-a lansat Apelul de Propuneri de Proiecte (APP) nr. 1 pentru sectorul public în domeniul Eficienței Energetice și Valorificării Surselor de Energie Regenerabilă (revizuit) care a avut termen limită de depunere a dosarelor pînă la 15 februarie 2013. În cadrul Apelului au fost alocate 80 milioane lei pentru finanțarea proiectelor în domeniul eficienței energetice, valorificarea surselor de energie regenerabilă.

În acest context, în cadrul APP nr. 1 au fost depuse 303 propuneri de proiecte. Ca rezultat al procedurii de evaluare inițială 195 de proiecte au fost acceptate și propuse spre etapa de evaluare prealabilă.

Ca rezultat a procesului de evaluare prealabilă a proiectelor, au fost acceptate 98 de proiecte, ulterior acestea fiind transmise Administratorului Fondului (AF) pentru efectuarea expertizei tehnice și financiare.

La finele lunii septembrie 2013, în conformitate cu procedurile descrise în HG nr. 401, proiectele evaluate și expertizate au fost transmise spre evaluarea și aprobare preliminară Comitetului de Investiții, și ulterior spre aprobare Consiliului de Administrare al FEE.

În data de 4 octombrie 2013, Consiliul de Administrare a decis aprobarea listei proiectelor propuse spre finanțare, de asemenea în cadrul ședinței s-a decis aprobarea proiectelor pe grupuri țintă. În conformitate cu această decizie, au fost aprobate proiectele în dependență de activitatea obiectivelor după cum urmează: (*13 proiecte*, Instituții medicale aprobate prin decizia CA din 04.10.2013, și 5 proiecte din domeniul culturii și din cadrul Instituțiilor de Învățămînt superior).

În cadrul Apelului de propuneri de proiecte nr. 1 – sector public au fost aprobate *87 de proiecte* ce urmează a fi finanțate pe parcursul anului 2014 cu un buget estimativ de *135 milioane lei*, cuantum majorat cu 55,0 mln lei din contul bugetului aprobat pentru următorul Apel, conform deciziei CA, Procesului Verbal nr. 14 din 04.10.2013, sub. nr. 2.

La situația de 01 ianuarie 2013 soldul mijloacelor bănești ale Fondului constituiau 99 100 066 lei.

În baza procesului Verbal nr. 12 din 08.04.2013 cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2013, pentru cheltuielile operaționale ale Fondului a fost aprobată suma de 10 202,2 mii

lei, iar suma cheltuielilor constituie sumă de 5 732,57 mii lei cu o executare a Planului financiar în proporție de 56,2%, după cum urmează:

- ✓ *Fondul de retribuire a muncii, inclusiv obligațiunile aferente la bugetul public național a fost executată suma de 1 674,7 mii lei, cu supracheltuieli în sumă de 16,5 mii lei, față de planul aprobat, care sa format în urma demisionării Directorului executiv și achitării acestuia a compensației conform prevederilor pct. 6.7 al Contractului individual de muncă nr.1 din 09.08.2012;*
- ✓ *Capitolul mărfuri și servicii 357,9 mii lei;*
- ✓ *Reparații curente a încăperilor – 498,2 mii lei;*
- ✓ *Arendarea bunurilor – 366,10 mii lei, cu supracheltuieli în valoare de 26,10 mii lei față de planul aprobat, din contul majorării prețului pentru chirie față de cel prezentat inițial.*
- ✓ *Lucrări de informatică și calcul – 115,7 mii lei;*
- ✓ *Evenimente publice și de reprezentanță – 250,4 mii lei;*
- ✓ *Deplasări – 59,1 mii lei;*
- ✓ *Servicii Administrator - 1 651,0 mii lei;*
- ✓ *Mobilier – 170,1 mii lei,*
- ✓ *Echipament de birou – 191,3 mii lei;*
- ✓ *Echipament IT - 179,4 mii lei;*
- ✓ *Mijloace de transport – 218,7 mii lei.*

În baza Legii Bugetului de Stat pentru anul 2013, Fondului pentru Eficiență Energetică i-a fost prevăzută suma de 197466,7 mii lei.

Conform ședinței CA nr. 16 din 21.11.2013, a fost luată decizia de a aloca în conturile FEE, mijloacele financiare preconizate pentru anul 2013, în valoare de 197 466. 7 mii lei, necesare pentru finanțarea proiectelor, și pentru activitatea operațională a Fondului.

În total pentru anul 2013 au fost alocate din bugetul de stat mijloace financiare în valoare de 192 466,7 mii lei, cu un deficit de 5,0 mln lei.

În baza datelor contabile ale FEE soldul mijloacelor bănești la situația de 01 ianuarie 2014 constituie 290 588,14 mln lei.

➤ **Pentru proiectul bilateral „Crearea interconexiunii pentru conducta de transport de gaze, direcția Ungheni-Iași”** au fost planificate 140,0 mil. lei la componenta de bază. Ulterior în cadrul modificărilor și completărilor Legii bugetului de stat suma a fost diminuată până la 57,0 mil.lei cu finanțarea acesteia de la componenta proiecte investiționale finanțate de către donatori externi. Din suma respectivă au fost finanțați 29,6 mil.lei sau 52,0 %.

Conform raportului la 31 decembrie 2013 la grupa dată se atestă o datorie creditoare în mărime de 1451,9 mii lei, datorită neachitării ordinelor de plată prezentate de către Ministerul Economiei din lipsa veniturilor acumulate în bugetul de stat.

Din contul donatorilor externi la finanțarea proiectelor în complexul energetic au fost prevăzute mijloace în sumă de 35,2 mil. lei care au fost finanțate 24,0 mil.lei sau 68,2 %.

La grupa dată au fost implementate următoarele proiecte investiționale.

gr.pr.16; gr.04; tip 763 – Proiectul ”Reforma sectorului energetic și sporirea eficienței în sectorul energetic”

În cadrul proiectului au fost efectuate următoarele activități.

- implementarea contractului privind Asistență tehnică pentru identificarea priorităților investiționale pentru perioada apropiată semnat cu compania Sweco Internațional din Suedia (Sweco);
- implementarea contractului privind Asistența tehnică semnat cu PricewaterhouseCoopers Management Consultants SRL, România.

Cheltuielile efectuate ale proiectului au fost următoarele:

- contribuția din grant – 7216,9 mii lei.

gr.pr.16; gr.04; tip 764 – Proiectul ”Sporirea capacității Ministerului Economiei al Republicii Moldova în domeniul eficienței a resurselor regenerabile în sectorul energetic”

În cadrul proiectului au fost achitate servicii de consultanță în domeniul energiei acordate Ministerului Economiei de către companiile AF Industry AB, Suedia și Saakra Financial SRL, România.

Cheltuielile efectuate ale proiectului au fost următoarele:

- contribuția din grant – 6095,9 mii lei;
- contribuția Guvernului - 88,5 mii lei.

gr.pr.16; gr.02; tip 773 – Proiectul ”Reabilitarea rețelelor electrice”

În cadrul proiectului nu au fost valorificate mijloace financiare, dat fiind faptul, că procedura de aprobare de către Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare a consultantului tehnic, care va coordona aspectele implementării activităților de reabilitare a rețelelor electrice a fost foarte dificilă.

gr.pr.16; gr.01; tip 780 – Proiectul ”Conducta de interconectare a sistemului de transport de gaze naturale din România cu sistemul de transport de gaze naturale din Republica Moldova pe direcția Iași-Chișinău”

Descrierea activităților proiectului este reflectată în cadrul programului respectiv.

Pentru proiectul dat au fost finanțate mijloace financiare în mărime de 29562,5 mii lei, inclusiv:

- din grant – 10649,8 mii lei;
- din contribuția Guvernului – 18912,8 mii lei.

La grupa dată a fost implementat **Programul "Dezvoltarea sectorului energetic"** care cuprinde cinci subprograme.

Subprogramul 1 „Elaborarea a politicii și management în sectorul energetic”

Scopul programului dat este implementarea politicii statului în domeniul eficienței energetice și al surselor regenerabile de energie, supravegherea evoluției situației în domeniul eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă.

Obiectivul programului este dezvoltarea capacităților instituționale ale AEE și promovarea măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie

În anul curent pentru programul în cauză au fost alocate mijloace financiare în mărime de 2615,4 mii lei fiind implementate următoarele activități:

- *instruirea a 10 angajați din cadrul Agenției pentru Eficiență Energetică în domeniul eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă;*
- *instruirea a 133 de auditori energetici autorizați, în cadrul seminarului organizat de AEE în colaborare cu programul INOGATE și ca urmare a participării la Cursul de instruire în domeniul elaborării auditului energetic;*
- *instruirea a 29 de manageri energetici desemnați de către APL referitor la aplicarea cadrului normativ privind auditarea energetică, valorificarea potențialului de biomasă, producerea biogazului, aplicarea la instrumentele de finanțare existente în domeniul EE și SER, etc;*
- *Elaborarea a 12 acte normative, documente de politici, ghiduri în domeniul EE și SRE.*

Subprogramul 2 „Dezvoltare a sistemului național de aprovizionare cu gaze naturale”

Scopul programului dat este asigurarea dezvoltării sistemului național de aprovizionare cu gaze naturale.

Obiectivul programului este extinderea rețelelor de aprovizionare cu gaze naturale, inclusiv a celor de transport și de distribuție, precum și a interconexiunilor cu țările vecine. Racordarea solicitanților la sistemul național de aprovizionare cu gaze naturale.

În anul curent pentru programul în cauză au fost planificate mijloace financiare în mărime de 56967,1 mii lei din care executarea constituie 29602,0 mii lei, fiind utilizați pentru construcția gazoductului în vederea interconectării sistemului de transport a gazelor naturale ale României și Republicii Moldova pe direcția Ungheni-Iași.

Datoria debitoare pe acest obiect constituie 6136,4 mii lei. Cauza principală a întârzierilor o prezintă nerespectarea graficului de către Contractor conform contractului

semnat la sfârșitul lui august 2013, nr.UI. - 001, pentru lucrări de construcție a conductei de interconectare la preț contractual de 6.65 mln euro (finanțare din Grant 2.4 mln euro, finanțare bugetul de stat – 4.25 mln euro). Compania contractanta PPS Habau Pipeline Systems SRL (România) a prezentat graficul de lucrări și graficul de plăți (anexa), ce a stat baza planificării financiare în cadrul proiectului. Pentru a implementa cu succes contractul urma să fie asigurată executarea contractului de lucrări în conformitate cu graficul agreat. Perioada de mobilizare a durat mai mult decât se estima inițial (68 zile) din cauza diferențelor în legislația RM și a țării Contractorului, căruia adaptarea i-a fost dificilă.

Subprogramul 3 „Dezvoltare a sectorului electric”

Scopul programului dat este Asigurarea dezvoltării sectorului electric al Republicii Moldova.

Obiectivul programului este Atingerea unui complex energetic eficient, competitiv și sigur, care să asigure, totodată, securitatea energetică a țării, modernizarea infrastructurii energetice existente, îmbunătățirea eficienței energetice, utilizarea surselor regenerabile de energie și integrarea pe piața energetică europeană.

În anul curent pentru programul în cauză au fost planificate mijloace financiare în mărime de 58500,0 mii lei care în procesul rectificării legii bugetului de stat pe anul 2013 au fost excluse.

Subprogramul 4 „Eficiență energetică și resurse regenerabile de energie”

Scopul programului dat este sporirea eficienței energetice și valorificarea surselor regenerabile de energie.

Obiectivul programului este implementarea politicii statului în domeniul eficienței energetice și surselor regenerabile de energie. Supravegherea evoluției situației în domeniul eficienței energetice și surselor regenerabile de energie.

În anul curent pentru programul în cauză au fost planificate mijloace financiare în mărime de 210316,0 mii lei din care executarea constituie 203925,5 mii lei fiind implementate următoarele activități.

Agenția pentru Eficiență Energetică a efectuat 303 de audite energetice pentru clădiri publice. Referitor la indicatorul „Planuri locale de acțiuni în domeniul eficienței energetice elaborate” menționăm în conformitate cu Legea nr. 142 din 02.07.2010 cu privire la eficiența energetică, art. 18, alin. (1)-(5) conține prevederi privind obligația Consiliilor raionale, consiliilor municipale și Adunării Populare a UTA Găgăuzia de a elabora planuri de îmbunătățire a eficienței energetice și coordonarea acestora cu Agenția pentru Eficiență Energetică. Termenul de aprobare a planului local este stabilit cel târziu pentru sfârșitul lunii septembrie 2013. Astfel, a fost adus la cunoștință autorităților locale despre necesarul accelerării activităților de elaborare și coordonare a planurilor locale de acțiuni și finisarea lor,

conform termenilor prestabiliți. La momentul actual, doar 4 planuri au fost coordonate cu Agenția pentru Eficiență Energetică.

Agenția pentru Eficiență Energetică este Unitatea de implementare a Programului de susținere și dezvoltare a sectorului producerii combustibilului din biomasă solidă în Republica Moldova. În anul 2013, a fost prevăzută suma de 6633,40 mii lei, fiind valorificate 5274,40 mii lei. Printre principalele realizări menționăm desemnarea a 16 beneficiari finali întru acordarea echipamentului de brichetare în rate. De asemenea, 55 de persoane și-au exprimat intențiile de a-și instala cazane pe biocombustibili solizi, dintre care 27 au avansat ca procedură, instalându-și unitățile de generare a energiei termice, completându-și dosarele cu documentația necesară (facturi fiscale, acte de primire-predare, etc.) și, în rezultat au beneficiat de subvenții în cadrul programului.

Descrierea mai detaliată a programei este reflectată în cadrul componentei **Fondul pentru eficiență energetică**.

Subprogramul 5 „Dezvoltare a sectorului termoelectric”

Scopul programului dat este asigurarea dezvoltării sectorului termoelectric al Republicii Moldova

Obiectivul programului este atingerea unui complex termoelectric eficient, competitiv și sigur, care să asigure, totodată modernizarea infrastructurii termice existente, îmbunătățirea eficienței energetice, utilizarea surselor regenerabile de energie și integrarea pe piața energetică europeană.

Programul presupune activități ce țin de elaborarea planurilor investiționale și modernizarea infrastructurii termoelectrice în cadrul SA „Termocom”, care este implementat de către compania suedeză SWECO International și SA „Termocom”, sub coordonarea Ministerului Economiei. Pentru anul 2013, în bugetul de stat au fost prevăzute 7216,90 mii lei.

Restructurarea sistemului de încălzire centralizată din mun. Chișinău prin fuziunea S.A. „Termocom”, S.A. „CET-1” și S.A. „CET-2” într-o întreprindere nouă a fost inițiată în vederea atragerii investițiilor în noua întreprindere în scopul reducerii pierderilor și asigurării unor servicii calitative consumatorilor. În acest sens, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 919 din 18.11.2013 cu privire la reorganizarea unor întreprinderi termoelectrice, care a fost urmată de aprobarea pe 26 decembrie 2013 de către Adunările Generale Extraordinare a Acționarilor SA „CET-1” și SA „CET-2” fuziunea prin contopire cu SA „Termocom” în procedura planului și crearea noii întreprinderi - SA „Termoelectrica”. Întreprinderea nouă va prelua activitățile celor trei întreprinderi și va continua producerea, distribuția și furnizarea energiei termice consumatorilor mun. Chișinău.

17. Serviciul datoriei de stat

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					suma	%	suma	%
Cheltuieli, total inclusiv:	666,4	669,6	514,2	492,6	-21,6	95,8	-173,8	73,9
Serviciul datoriei de stat externe	176,6	218,0	207,6	186,2	-21,4	89,7	9,6	105,4
Serviciul datoriei de stat interne	489,8	451,6	306,6	306,4	-0,2	99,9	-183,4	62,6
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	3,1	2,8	2,1	2,1	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată au fost aprobate alocații în sumă de 669,6 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul alocațiilor s-a micșorat cu 155,4 mil. lei și au constituit 514,2 mil. lei sau 2,1 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat. La această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 492,6 mil. lei, ceea ce constituie 95,8 % față de prevederi.

Din suma totală a cheltuielilor de casă, pentru serviciul datoriei de stat externe au fost utilizate mijloace bănești în mărime de 186,2 mil. lei sau 37,8 % și pentru serviciul datoriei de stat interne – 306,4 mil. lei sau 62,2 %. Prevederile anuale au fost realizate la nivel de 89,7 % și 99,9 %, respectiv.

Totodată, în comparație cu anul precedent, cheltuielile executate la grupa dată sunt cu 173,8 mil. lei mai puțin sau la nivel de 73,9 %, dintre care: pentru serviciul datoriei de stat externe – cu 9,6 mil. lei mai mult sau la nivel de 105,4 %, iar pentru serviciul datoriei de stat interne – cu 183,4 mil. lei mai puțin sau la nivel de 62,6 % în legătură cu micșorarea ratelor dobânzii la VMS comercializate pe piața primară, ce concomitent a atras după sine și micșorarea ratelor dobânzii la VMS convertite.

18. Completarea rezervelor de stat

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

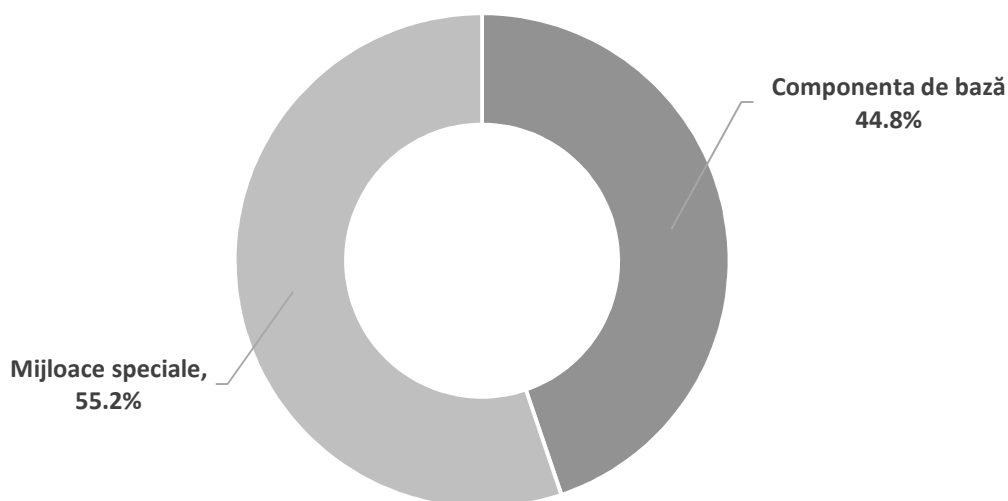
	2012 executat	2013					executat 2013 față de executat 2012	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat			
					Suma	%%	Suma	%%
Cheltuieli, total inclusiv:	55,3	44,7	44,6	31,1	13,6	69,7	24,3	56,0
Componenta de bază	33,8	14,3	14,3	14,0	0,4	97,9	19,9	41,1
Mijloace speciale	21,5	30,4	30,3	17,1	13,2	56,4	4,4	79,5
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	0,3	0,2	0,2	0,1				

În bugetul de stat la grupa dată pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 44,7 mil. lei, care pe parcurs au fost micșorate cu 0,1 mil. lei și au constituit suma de 44,6 mil. lei.

La *componenta de bază*, alocațiile aprobate s-au menținut la același nivel.

La *componenta mijloace speciale*, partea de cheltuieli s-a redus cu 0,1 mil. lei în legătură cu diminuarea părții de venituri.

Conform dărilor de seamă, la acest grup s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 31,0 mil. lei, ce constituie 69,5 % față de prevederi.

Cheltuielile pe *componenta de bază* s-au realizat la nivel de 97,9 %, cele din *mijloace speciale* – 56,4 % față de prevederi.

Pentru *completarea rezervelor materiale de stat* în buget la componenta de bază au fost precizate 14353,6,6 mii lei, au fost executate în sumă de 13974,8 mii lei sau în volum de 97,9%. Cheltuielile efective au constituit 13937,5 mii lei.

Concomitent, la aceasta grupă a fost aprobate mijloace speciale atât la venituri cât și la cheltuieli în sumă de 30448,0 mii lei și precizate de 30248,0 mii lei și au fost executate la venituri în volum de 32832,3 mii lei, iar la cheltuieli – de 17638,9 mii lei.

Crearea rezervelor de stat. Pentru crearea rezervelor de stat la componenta de bază au fost aprobate și precizate alocații de 5000,0 mii lei, fiind executate integral. Cheltuielile efective constituie 4934,9 mii lei. Datorii debitoare și creditoare nu au fost înregistrate.

Concomitent cu mijloacele din componenta de bază, au fost precizate *mijloace speciale* în volum de 25,9 mil. lei, care pe parcursul anului au fost executate în volum de 89,8 % la compartimentul venituri și la compartimentul cheltuieli în volum de 52,5 %, față de planul precizat.

La partea de cheltuieli, planul a fost precizat în sumă de 26,9 mil. lei. Cheltuielile de casă au constituit 24,3 mil. lei și au fost realizate în volum de 91,0 % față de planul precizat, soldul mijloacelor bănești la finele anului fiind de circa 8,7 mil. lei.

Cheltuielile efective au constituit 14,2 mil lei. Datoriile creditoare la finele anului 2013 au constituit 6,9 mil. lei, inclusiv cu termen de achitare expirat 5,9 mil. lei, datorie formată față de CET-2, care nu a fost achitată din lipsa veniturilor Agenției Rezerve Materiale. Datoriile debitoare au constituit 140,2 mil. lei, dintre care 103,7 mil. lei, termen de achitare expirat, constituie datoriile pentru bunurile materiale eliberate din rezervele materiale de stat și pentru bunurile materiale nerestituite în rezervele de stat de agenții economici, care nu-și onorează angajamentele contractuale.

Alte servicii pentru deservirea rezervelor de stat. La alte servicii pentru deservirea rezervelor și anume pentru activitatea întreprinderilor subordonate Agenției Rezerve Materiale de pe lângă Guvern pe componenta de bază au fost aprobate și precizate alocații bugetare în sumă de 4812,8 mii lei, care au fost executate în volum de 4811,5 mii lei sau la nivel de sută %.

Cheltuielile efective au constituit 4806,7 mii lei, iar datoriile creditoare 212,7 mii lei, dintre care 210,2 mii lei constituie cheltuielile de personal pe luna decembrie. Numărul mediu de personal a fost de 103,5 unități cu salariul mediu lunar 2340,8 lei.

Conform raportului privind încasarea și utilizarea mijloacelor speciale, planul aprobat pe anul 2013 la venituri și cheltuieli pentru întreținerea sistemului Agenției constituie 4534,0 mii lei, care pe parcursul anului s-a micșorat cu 200,0 mii lei și au constituit 4334,0 mii lei, fiind executate în sumă de 3472,8 mii lei sau 80,1 % Executarea de casă a veniturilor este de 3369,2 mii lei, utilizând 103,6 mii lei din soldul mijloacelor bănești înregistrat la începutul anului.

Organui administrativ. Pentru activitatea aparatului central al Agenției Rezerve Materiale au fost aprobate 4535,5 mii lei, fiind precizate 4540,8 mii lei și executate în volum de 4163,3 mii lei sau 91,7 %. Cheltuielile efective au constituit 4195,9 mii lei, iar datoriile creditoare 218,9 mii lei, dintre care 192,5 mii lei constituie cheltuielile de personal pe luna decembrie. Numărul mediu de personal a fost de 32 unități cu salariul mediu lunar 6153,4 lei.

Pentru activitățile aferente grupului dat, din *fondul de rezervă al Guvernului* au fost alocate 888,7mii lei, care au fost realizate integral.

19. Alte servicii legate de activitatea economică

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	187,4	227,4	248,9	235,8	-13,1	94,7	48,4	125,8
<i>Componenta de bază</i>	<i>136,2</i>	<i>213,2</i>	<i>201,1</i>	<i>188,2</i>	<i>-12,9</i>	<i>93,6</i>	<i>52,0</i>	<i>138,2</i>
<i>Mijloace speciale</i>	<i>0,8</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>71,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>62,5</i>
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>50,4</i>	<i>13,6</i>	<i>47,1</i>	<i>47,1</i>	<i>0,0</i>	<i>100,0</i>	<i>-3,3</i>	<i>93,5</i>
Ponderea în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	0,9	1,0	1,0	1,0	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată pe toate componentele au fost aprobate alocații în sumă de 227,4 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocațiilor a fost majorat cu 21,5 mil. lei și a constituit 248,9 mil. lei, încât executarea de casă a fost îndeplinit la nivelul de 94,7 %.

Cheltuielile pe componenta de bază au fost realizate în sumă de 188,2 mil. lei, cele din cadrul proiectelor cu finanțare externă – 47,1 mil. lei, iar cheltuielile din mijloace speciale – 0,5 mil. lei.

Executarea de casă a bugetului la grupa dată se prezintă după cum urmează: 138,1 mil. lei - Ministerul Economiei; 33,4 mil. lei - Ministerul Finanțelor; 57,3 mil. lei - Agenția Relații Funciare și Cadastru; 4,1 mil. lei - Agenția Turismului, 2,9 mil. lei - Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor Construcții.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor Construcții

În anul 2013 din contul alocațiilor Fondului pentru dezvoltare regională au fost îndeplinite lucrări în sumă de 2,9 mil. lei ce țin de construcția rețelelor de apă și canalizare pentru Zona economic Liberă Bălți.

Ministerul Economiei

Din bugetul prevăzut Ministerul Economiei în anul 2013 în sumă de 151,0 mil. lei, la componenta de bază au fost alocate 90,8 mil. lei, și din contul proiectelor finanțate din surse externe – 47,3 mil. lei.

În parcursul anului Ministerul Economiei în cadrul activităților legate de activitatea economică a implementat următoarele programe: a) serviciile generale economice și comerciale și b) standardizarea și metrologia.

Programul servicii generale economice și comerciale, include următoarele subprograme:

Subprogramul promovarea exporturilor: În anul 2013, a fost prevăzută suma de 52,9 mil. lei (componenta de bază – 5,8 mil. lei, proiecte finanțate din surse externe – 47,1 mil. lei), încât la finele anului au fost valorificate 52,7 mil. lei. Acesta a fost implementat de către Organizația de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor - 5,2 mil. lei, Unitatea de implementare a grantului acordat de Guvernul Japoniei - 9,5 mil. lei, Unitatea de implementare a proiectului Băncii Mondiale de ameliorare a competitivității – 38,0 mil. lei.

Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor: este autoritatea publică abilitată în domeniul implementării activităților ce țin de promovarea exporturilor, atragerea investițiilor și promovarea imaginii țării. Pentru asigurarea realizării misiunii organizației, pe parcursul anului 2013 au fost organizate un șir de evenimente, cele mai importante fiind următoarele.

Misiunea economică în Republica Turcia, în perioada 29-30 aprilie 2013. Tematica misiunii a fost “Oportunitățile investiționale ale Republicii Moldova, perspectivele de dezvoltare a sectoarelor: agricultura, textile, mobilă și turism”, la care au participat peste 35 de companii turcești.

Misiunea oamenilor de afaceri din Moldova în Rusia, scopul reuniunii constituind familiarizarea mediului de afaceri rus cu posibilitățile investiționale și de export din Republica Moldova, prezentarea proiectelor investiționale concrete din Moldova, inclusiv și a companiilor expuse privatizării. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 20-22 mai 2013 și au participat circa 50 persoane – preponderent reprezentanți ai mediului de business al ambelor părți.

Forumul oamenilor de afaceri moldo-leton a fost organizat la 20 februarie 2013. La eveniment au participat circa 100 persoane, reprezentanți ai businessului din Letonia (peste 25 persoane) și Moldova, reprezentanți ai APL-urilor locale, delegației oficiale letone și instituțiilor de resort, mass-media, etc.

Forumul Investițional Internațional “Invest in Moldova”, pe 5-6 martie 2013, la care au participat peste 40 de reprezentanți ai companiilor străine din SUA, Grecia, Italia, China, Federația Rusă. În cea de-a doua zi a Forumului au fost organizate vizite în teritoriu (zona economică liberă, parcul industrial) pentru reprezentanții companiilor străine interesate de examinarea oportunităților investiționale în Republica Moldova.

Forumul Investițional Moldo-Chinez desfășurat în perioada 13-15 noiembrie 2013. Evenimentul a fost organizat de către Asociația Oamenilor de afaceri din RM cu suportul MIEPO. De asemenea, au fost organizate întrevederi bilaterale pentru companiile chineze: Linhai Group, CEATEC, China Machinery Engineering Corporation cu mai multe companii autohtone, ca Portul Giurgiulești, Automaș-Agro, Moldova-Fruct, etc. În urma discuțiilor date, compania Linhai Group examinează posibilitatea deschiderii unei companii de producere a motocicletelor în cadrul Portului Internațional Giurgiulești.

Forul exportatorilor din Moldova a avut loc în perioada 22-23 octombrie 2013, cu ocazia vizitei Dlui Siim-Valmar Kiisler, Ministrul Afacerilor Regionale din Estonia, însoțit de o delegație a oamenilor de afaceri. În cadrul forului, MIEPO a prezentat climatul investițional al Republicii Moldova. La eveniment au participat circa 100 de persoane, din cele mai diverse domenii de activitate industrială, precum vinicolă, textilă, dar și asistență juridică, audit,

brokeraj, factoring, etc. Participanții au fost atât companiile mari exportatoare din Republica Moldova, cât și companiile producătoare care abia încep să valorifice potențialul de export, având posibilitatea de a se informa și discuta un șir de aspecte și probleme ce vizează procedurile la export.

Reuniunea de afaceri între oamenii de afaceri din Moldova și Belarus a avut loc la 9 decembrie 2013, în contextul desfășurării celei de a XV-a ședințe a comisiei mixte interguvernamentale moldo-belaruse. La eveniment au participat 50 de agenți economici din Moldova și 20 de întreprinzători din Belarus.

Vizite de studiu în Polonia și Olanda, organizate în cadrul Proiectului UNDP/Aid for Trade, în perioada 10-14 noiembrie și 17-20 noiembrie 2013. Vizitele au avut drept scop schimbul de experiență și studierea tehnologiilor moderne de colectare, sortare și ambalare a merelor, familiarizarea cu întregul proces de procesare, stocare și comercializare a produselor. În cadrul vizitei au participat 20 companii autohtone care au făcut cunoștință cu activitatea companiilor și cooperativelor de producători din Polonia și Olanda.

În perioada de raportare au fost diseminate *9114 de materiale promoționale* potențialilor companii-investitori, prin intermediul ambasadelor și misiunilor economice ale Republicii Moldova, companiilor de consulting, Camerelor de Comerț bilaterale.

Unitatea de implementare a Grantului oferit de Guvernul Japoniei: în anul 2013 a continuat implementarea Programul de susținere și dezvoltare a sectorului IMM. Acesta oferă posibilitatea de procurare a unui vast sortiment de echipament de producere. Achiziția și importul echipamentului este scutit de plata taxei pe valoarea adăugată, a taxelor pentru procedurile vamale. Echipamentul procurat în cadrul Programului este oferit în regim de leasing pe o perioadă de un an (fără gaj) cu o dobândă la cota 0%. Beneficiarii programului achită 60% din costul echipamentului în 4 tranșe, iar 40% sunt oferite sub formă de grant. În anul 2013 au fost acceptați spre finanțare 19 întreprinderi mici și mijlocii, fiind solicitată finanțare în sumă totală de 17,0 mil. lei.

În vederea sporirii competitivității întreprinderilor și modernizării Sistemului de Metrologie, Standardizare, Testare și Calitate (MSTQ), *Unitatea de Implementarea a Proiectului de Ameliorarea a Competitivității* pe parcursul anului a acordat 508 granturi de co-finanțare și a echipat 9 laboratoare metrologice.

Subprogramul susținerea întreprinderilor mici și mijlocii. Subprogramul este gestionat de către ***Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii***. Pentru implementarea subprogramului, în bugetul de stat a fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 70,4 mil. lei, executarea constituind suma de 59,9 mil. lei din total mijloace financiare planificate. ODIMM implementează 4 programe de suport a întreprinderilor mici mijlocii. Programele sunt axate pe facilitarea accesului la finanțe și sporirea culturii și competențelor antreprenoriale.

Fondul de Garantare a Creditelor. La situația din 31 decembrie 2013, portofoliul FGC constituia 112 garanții financiare active care au contribuit la debursarea resurselor creditare în valoare de 56,2 mil. lei, suma investițiilor reprezentând cca 73,7 mil. lei. Din numărul garanțiilor active, 24 au fost acordate întreprinderilor gestionate de femei. Pe parcursul perioadei de raportare au fost eliberate 70 garanții financiare, în valoarea cumulativă de 13,1

mil. lei, care asigură 36,2% din volumul creditelor acordate. Totodată, 14 garanții financiare au fost realizate, fiind rambursate mijloace creditare în sumă de peste 3,2 mil. lei.

Programul-pilot de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1” presupune acordarea unui grant nerambursabil pentru crearea întreprinderilor noi și dezvoltarea celor existente, în baza „Regulii 1+1”, adică fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul Programului-pilot. Grupul țintă sunt lucrătorii migranți și rudele de gradul întâi ale acestora. Pe parcursul anului 2013, au fost înregistrate 184 cereri de finanțare nerambursabilă, inclusiv 57 în cadrul celui de-al patrulea Apel de Proiecte. Urmare a colectării și analizei dosarelor depuse, au fost semnate 171 contracte de finanțare nerambursabilă. Este de menționat că din numărul total de contracte încheiate în anul 2013 cu întreprinderile beneficiare, 47 sunt fondate/gestionate de femei (27,76%). Suma granturilor acceptate în anul 2013 constituie 32 mil. lei, iar suma investițiilor în economie se estimează la 106,6 mil. lei. Fiecare leu alocat din „PARE 1+1” atrage 3,3 lei investiții în economia națională. De asemenea, în cadrul Programului, au fost desfășurate 15 cursuri de instruire, la care au participat 296 de lucrători migranți și rude de gradul I al acestora, inclusiv 30,06 % sunt femei (89 cereri de participare). Pe parcursul anului 2013, au fost create circa 706 locuri de muncă.

Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor susține tinerii din zona rurală în dezvoltarea afacerii proprii prin acordarea unui grant nerambursabil în proporție de 40% din împrumutul solicitat de la banca comercială. Referitor la dezvoltarea capitalului uman în domeniul antreprenorial au fost desfășurate 26 cursuri de instruire în cadrul cărora au fost instruiți 680 tineri, inclusiv 56 % sunt femei. Din numărul total al participanților la cursurile de instruire PNAET, 18% sunt tineri care au început activitatea antreprenorială. Seminarele de instruire au fost desfășurate în 14 localități ale țării.

Programul ”Gestiunea eficientă a afacerii”. În perioada raportată au fost instruite 2697 persoane, inclusiv 55 % - femei. În total au fost organizate 91 de seminare în 30 localități ale țării.

Incubatorul de afaceri are rolul de susținere a întreprinderii mici sau mijlocii în dezvoltarea afacerii, până când întreprinderea ajunge la un nivel de stabilitate, autonomie și părăsește incubatorul. Pe teritoriul țării, la momentul actual funcționează 6 incubatoare de afaceri. În total, în cadrul incubatoarelor de afaceri activează 86 de întreprinderi, 31 fiind fondate/administrate de femei. Întreprinderile incubate au creat 368 de locuri noi de muncă.

În anul 2013 a fost inițiat construcția a două Incubatoare de Afaceri în raioanele Nisporeni și Ceadâr-Lunga.

De asemenea, în perioada de raportare au fost organizate 2 sesiuni de mediatizare a rolului și efectului IA în mediul rural, cu participarea reprezentanților primăriilor, ONG, consilierilor locali, mediului de afaceri, inclusiv tinerilor.

Ministerul Economiei în colaborare cu ODIMM, a organizat *Conferința Internațională a Întreprinderilor Mici și Mijlocii* cu genericul „Competențe, Competitivitate, Creștere”. La eveniment au participat circa 290 de persoane, reprezentanți ai Guvernului RM, administrației publice centrale și locale, misiuni diplomatice, organizații și proiecte internaționale, organizații obștești, agenți economici, studenți și mass-media.

În rezultatul desfășurării concursului *”Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”*, au fost acordate 19 premii.

Subprogramul protecția consumatorilor: este gestionat de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor, care în anul 2013 a beneficiat de mijloace financiare din bugetul de stat în sumă de 6,7 mil. lei. Pe parcursul anului, Agenția s-a orientat spre asigurarea conformității, siguranței produselor/serviciilor plasate pe piață, reducând treptat numărul controalelor și intensificând activitățile de monitorizare a produselor, informare și educare a consumatorilor, consiliere a agenților economici. Odată cu implementarea Legii nr.131 din 08.06.2012, potrivit căreia agenții economici sunt notificați despre inițierea controalelor, aceștia reușesc să înlăture o parte din neconformități, iar în rezultat a scăzut numărul cazurilor depistate a produselor neconforme din total controlate de la 75% planificate la 66,3% depistate în urma controalelor. De asemenea, s-a redus numărul controalelor efectuate total de la 2714 controale la 2580, deoarece s-a micșorat numărul controalelor planificate de la 1628 la 1090 controale efectuate. Urmare a creșterii numărului de petiții și sesizări parvenite, au fost efectuate 1490 controale (cu 404 controale mai mult) față de 1086 programate. Întru informarea consumatorilor privind drepturile acestora, au fost organizate 9 campanii de informare, care au cuprins: 56 interviuri și publicații în presa scrisă și portaluri de știri, 53 comunicate de presă; 189 interviuri TV și radio; 5 conferințe de presă, etc. La nivel local, au fost efectuate întâlniri cu agenții economici și consumatorii din teritorii, prin 118 vizite de consultanță, fata de 70 vizite planificate, din care 109 vizite au fost coordonate și organizate în comun cu autoritățile locale, iar primarii din 9 sate au solicitat ulterior consultanța persoanelor din localitățile date.

Subprogramul securitate industrială, în bugetul Inspectoratului Principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industrial Periculoase au fost alocate mijloace în sumă de 4,7 mil. lei. În anul 2013, întru executarea obiectivelor stabilite, ponderea agenților economici și persoanelor fizice care cunosc riscurile privind obiectele industrial periculoase s-a majorat cu 10%, iar ponderea instalațiilor tehnice din zona de risc s-a micșorat cu 5%. Pe parcursul perioadei de raportare, IPPSTOIP a efectuat supraveghere tehnică de stat la 4128 de întreprinderi, care nemijlocit se ocupă cu exploatarea OIP. Concomitent, au fost efectuate 4865 de verificări tehnice la OIP și 3926 verificări de către o singură inspecție de ramură.

Programul „Standardizare si metrologie”, instituie următoarele subprograme:

Pentru **subprogramul „Dezvoltarea sistemului național de standardizare”**, din bugetul de stat pentru anul 2013 a fost alocată suma de 4,5 mil. lei. Programul de Standardizare Națională a fost întocmit în baza propunerilor autorităților publice. Astfel, au fost adoptate 2586 standarde, cu 177 mai puțin decât valoarea planificată. La momentul actual sunt 28454 standarde naționale din care 9485 standarde europene și internaționale. Ponderea standardelor europene și internaționale în totalul de standarde naționale a atins cifra de 33.3%, valoarea prestabilită fiind de 30%. De asemenea, au fost vândute 3595 standarde din totalul de 28457, ceea ce constituie 12.6 %.

Subprogramul dezvoltarea sistemului național de metrologie” este gestionat de către instituția puublică Institutul Național de Metrologie, care în anul 2013 a beneficiat de un buget de 7,4 mil. lei, valorificând doar 5,3 mil.lei.

A fost realizată examinarea și prezentarea spre aprobare de model a dosarelor pentru:

- 34 tipuri de mijloace de măsurare, dintre care prelungirea certificatelor de aprobare de model pentru 6 tipuri;
- 16 tipuri de mijloace de măsurare importate în exemplare unice sau loturi mici

A fost realizată examinarea și prezentarea spre recunoașterea aprobării de model a mijloacelor de măsurare a dosarelor pentru:

- 14 tipuri de mijloace de măsurare.
- 3 tipuri de mijloace de măsurare importate în exemplare unice sau loturi mici.

Au fost examinate dosarele și eliberate 5 avize tehnice de înregistrare în conformitate cu RGML 02:2012 „Sistemul național de metrologie. Acordarea avizului tehnic de înregistrare” pentru activitatea de închiriere, producere, vânzare, reparare, montare și punere în funcțiune a mijloacelor de măsurare.

Au fost realizate 556 etalonări a mijloacelor de măsurare.

Subprogramul dezvoltarea sistemului național de acreditare este gestionat de către Centrul Național de Acreditare din Moldova, pentru executarea activităților în 2013 a fost alocată suma de 2,0 mil. lei, fiind valorificată la nivel de 100%. Indicatorii programului dat au fost realizați integral, astfel în anul 2013 a fost creat Centrul național de acreditare, care pe parcursul anului a acreditat 114 laboratoare și a elaborat 114 de rapoarte. De asemenea, au fost instruite 10 persoane în domeniul acreditării.

Agencia Relatii Funciare și Cadastru

În anul 2013 Agenția Relații Funciare și Cadastru a valorificat mijloace financiare în sumă de 57,3 mil. lei, inclusiv 0,4 mil. lei din contul mijloacelor acumulate de la prestarea serviciilor cu plată.

Pe parcursul anului Agenția Relații Funciare și Cadastru a realizat următoarele subprograme de performanță.

Elaborarea politicii și managementului în domeniul geodeziei, cartografiei și cadastrului. Pentru întreținerea aparatului Agenției Relații Funciare și Cadastru pe parcursul anului 2013 au fost finanțate cheltuieli în sumă de 4,9 mil. lei, inclusiv 2,9 mil. lei pentru retribuirea muncii.

Geodezie, cartografie și cadastru. Indicatorii pe programe și performanță pentru lucrările de geodezie, cartografie și cadastru pentru anul 2013 sunt realizate în mărime de 1,6 mil. lei sau la nivel de 100 % pentru crearea și întreținerea Rețelei geodezice naționale (RGN), Rețelei naționale de nivelment (RNN) și Rețelei naționale gravimetrice (RGN), care sunt considerate bunuri ale RM și constituie proprietate publică de stat. Lucrările s-au efectuat pentru stabilirea rețelei de nivelment și a punctelor gravimetrice, care constituie baza de coordonate prin care se stabilește sistemul geodezic de coordonate pe întreg teritoriul RM.

Dezvoltarea relații funciare și cadastru. Lucrările efectuate în domeniul relațiilor funciare și cadastrului în volum de 14,5 mil. lei, sa la nivel de 100 % față de planul precizat anual. S-au efectuat lucrări:

- consolidarea terenurilor, care vor permite de a utiliza mai efectiv terenurile și vor contribui la sporirea volumului de producție în agricultură (au fost consolidate 2081 de cote);

- apreciată bonitatea solurilor pentru 77789 ha;
- au fost executate lucrări de delimitare a terenurilor proprietatea publică a statului pentru 2476 de bunuri imobile;
- au fost identificate 319 ha de terenuri destinate agriculturii proprietatea publică a statului;
- pentru formarea unui sistem unic informațional automatizat în Moldova, conform Hotărârii Guvernului nr. 1518 din 17.12.2003 în perioada anului 2013 în sistemul informațional s-a introdus informația despre 34352 de localități care vor permite în orice moment de a primi o informație necesară.
- nu au fost înregistrate bunuri imobile arenzi asupra doua sau mai multe terenuri agricole în scopul consolidării;
- au fost înregistrate drepturi asupra 77970 bunuri imobile din localitățile rurale în temeiul certificatului de moștenire;

Valorificarea terenurilor noi și sporirea fertilității solurilor. Alocațiile precizate pentru anul 2013 destinate pentru efectuarea lucrărilor de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor constituie 22,3 mil. lei, care au fost finanțate integral. Ca rezultat, au fost desecate 150 ha de terenuri, 400 ha de teren au fost reîncadrate în circuitul agricol. Au fost întocmite 14 de proiecte antierozionale. Au fost construite 9 construcții hidrotehnice

Sistem de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare. În domeniul sistemului de evaluare a bunurilor imobiliare, conform Hotărârii Guvernului nr. 670 din 09.06.03 au fost înregistrate primar masiv 50746 de bunuri imobile, colectate date despre 98137 obiecte evaluării - bunuri imobile cu destinație locativă-case de locuit din localitățile rurale cu excepția localităților din mun.Bălți și mun.Chișinău, au fost reevaluate special 37392 bunuri.

Conform Hotărârii Guvernului nr.868 din 01.11.2013 Agenției Relații Funciare și Cadastru din fondul de rezervă al Guvernului au fost alocate mijloace în sumă de 673.2 mii lei pentru finanțarea lucrărilor ce țin de realizarea Planului de acțiuni primordial pentru asigurarea construcției caselor de locuit în localitățile raionului Hîncești ce au suferit în urma inundațiilor din luna iulie 2010. În luna decembrie au fost finanțate cheltuieli în sumă de 673,2 mii lei.

Ministerul Finanțelor

Subprogramul susținerea întreprinderilor mici și mijlocii. În anul 2013 au fost aprobate 286 de sub-împrumuturi în sumă totală de 84,1 mln.lei, inclusiv porțiunea de granturi nerambursabile de 40%, oferite în suma de 33,4 mil.lei. Cumulativ, de la începutul derulării Programului în derulare PNAET, inițiat prin Hotărârea Guvernului nr.364 din 3 iunie 2008, au fost finanțate 1291 de sub-proiecte ale tinerilor beneficiari în sumă totală de 369.5 mil. lei, inclusiv granturi aferente nerambursabile de 40 % din suma împrumutului –146,4 mil. lei.

Agenția Turismului

Pentru activitățile ce țin de politica statului, inclusiv și de administrare în domeniul turismului, Agenției Turismului în anul 2013 a valorificat mijloace în volum de 4,1 mil lei.

La rândul său, mijloacele în cauză au fost direcționate întru asigurarea Programului de dezvoltare a turismului.

20. Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe principale

Datele despre realizarea cheltuielilor la grupa dată se prezintă în tabelul următor.

mil. lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Cheltuieli total <i>inclusiv pe componente:</i>	4367,6	4193,1	4334,1	4366,8	32,7	100,8	-0,8	100,0
<i>Componenta de bază</i>	<i>4093,0</i>	<i>4093,1</i>	<i>4159,6</i>	<i>4192,3</i>	<i>32,7</i>	<i>100,8</i>	<i>99,3</i>	<i>102,4</i>
- inclusiv transferuri la PI	2,4	-	2,4	2,4	-	100,0	-	100,0
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>277,0</i>	<i>100,0</i>	<i>176,9</i>	<i>176,9</i>	-	<i>100,0</i>	<i>-100,1</i>	<i>63,9</i>
Pondere în suma totală a cheltuielilor bugetului de stat, %	21,7	18,4	19,2	19,5	-	-	-	-

În bugetul de stat la grupa dată pe *toate componentele* au fost aprobate alocații în sumă de 4193,1 mil. lei. Ca urmare a modificărilor operate, volumul de alocații s-a majorat cu 141,0 mil. lei și a constituit 4334,1 mil. lei sau 17,7 % din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

La componenta de bază, cheltuielile s-au majorat cu 66,5 mil. lei, din contul majorării transferurilor către bugetele UAT, dintre care: transferurile pentru nivelare bugetară - cu 32,1 mil. lei și transferurile cu destinație specială - cu 34,4 mil. lei pentru cheltuieli capitale.

La proiecte finanțate din surse externe, cheltuielile s-au majorat cu 76,9 mil. lei, din contul majorării cheltuielilor capitale pentru Proiectul II al Fondului de Investiții Sociale.

Conform dărilor de seamă, la această grupă s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 4366,8 mil. lei, sau la nivel de 100,8 % față de prevederi (excluzând transferurile în sumă de 2,4 mil. lei de la *componenta de bază* la *componenta proiecte finanțate din surse externe*, pentru Proiectul II al Fondului de Investiții Sociale).

La grupa respectivă, cheltuielile efectuate depășesc volumul prevăzut, anume la componenta de bază, care se explică prin achitarea documentelor executorii în sumă de 42,0 mil. lei.

Cheltuielile *componentei de bază* s-au realizat la nivel de 100,8 % și cele din cadrul *proiectelor cu finanțare externă* – 100,0 % față de prevederi.

În cadrul cheltuielilor la grupa dată, pentru *fondul de rezervă al Guvernului*, prin Legea bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 din 2 noiembrie 2012, au fost aprobate mijloace în sumă de 62,0 mil. lei. Pe parcursul anului, prin deciziile Guvernului au fost repartizate 57,4 mil. lei, dintre care au fost executate 55,5 mil. lei sau la nivel de 89,4 % din prevederile anuale, inclusiv 36,8 mil. lei - prin intermediul instituțiilor finanțate de la bugetul de stat și 18,7 mil. lei - prin intermediul autorităților administrației publice locale.

Direcțiile principale de utilizare a mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului în anul 2013, sînt grupate în tabelul ce urmează:

Denumirea măsurilor	Repartizat conform hotărîrilor Guvernului		Finanțat	
	Suma (mii lei)	Pondere în suma totală (%)	Suma (mii lei)	Pondere în suma totală (%)
Cheltuieli legate de lichidarea consecințelor calamităților	20774,5	36,2	20732,2	37,4
Ajutor financiar autorităților publice locale pentru achitarea lucrărilor efectuate la obiectele de importanță socială, culturală și de mediu	20231,8	35,3	18514,9	33,4
Acțiuni culturale și sportive	6632,9	11,6	6631,8	12,0
Plata onorariilor de audit, avocatură și procedurilor de arbitraj pentru reprezentarea intereselor Guvernului Republicii Moldova în instanțele internaționale	6026,4	10,5	6001,0	10,8
Decernarea premiilor, confecționarea și decernarea distincțiilor de stat.	1212,1	2,1	1212,1	2,2
Cheltuielile aferente deplasărilor, delegațiilor oficiale, primirii delegațiilor străine, organizării expozițiilor, simpoziunilor, concursurilor, seminarelor și forurilor internaționale	1207,8	2,1	1109,2	2,0
Alte scopuri	1297,3	2,3	1289,6	2,3
Total	57382,8	100,0	55490,8	100,0

Repartizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului pe beneficiari, scopuri și măsuri, precum și finanțarea efectivă a acestora este reflectată detaliat în “Informația privind repartizarea și utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului în anul 2013”, anexată la prezenta Notă.

Transferurile din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale pentru nivelarea posibilităților financiare a acestora, au fost prevăzute în sumă de 3883,3 mil.lei, fiind executate integral.

Expunerea detaliată a executării transferurilor de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale se conține în capitolul „Relațiile bugetului de stat cu bugetele unităților administrativ-teritoriale” al prezentului Raport.

Conform Legii nr. 1435-XV din 7 noiembrie 2002 pentru compensarea diferenței de prețuri și tarife la energia electrică și gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni, au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 24,9 mil. lei, fiind finanțate în sumă de 22,9 mil.lei, sau la nivel de 92,0 % față de prevederi, conform documentelor de plată înaintate.

Pentru compensarea pierderilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale în legătură cu scutirea de plata impozitului funciar a deținătorilor de terenuri agricole, situate după traseul Rîbnița – Tiraspol, în anul 2013 au fost prevăzute alocații în sumă de 0,6 mil.lei, care au fost realizate la nivel de 94,7 %, conform documentelor de plată înaintate.

Pentru lucrările de demarcare a frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina au fost prevăzute alocații în sumă de 13,8 mil.lei, mijloacele în cauză fiind valorificate integral.

Proiecte finanțate din surse externe

gr.pr.20; gr.09; tip 756 – Proiectul ”Monitorizare și evaluare, unitatea de management” FPM

Pentru componentele de Monitorizare și Evaluare și Unitatea de Management a Programului a fost prevăzută suma de 67,0 mil. lei, care au fost valorificate integral pentru următoarele activități:

- ❖ plata serviciilor companiei care realizează sondajul întreprinderilor și gospodăriilor;
- ❖ plata serviciilor companiei care a efectuat studiul de evaluare a calității datelor;
- ❖ diverse activități de comunicare, informare și promovare.

Cheltuielile efectuate ale proiectului au fost următoarele:

- contribuția din grant – 66972,0 mii lei.

gr.pr.20; gr.09; tip 723 – Proiectul II al Fondului de Investiții Sociale

Fondul de Investiții Sociale II este un proiect al Guvernului Republicii Moldova creat cu suportul Băncii Mondiale și donatorilor: Republica Federală Germania (KfW), Suedia (SIDA), Comisia Europeană. Scopul urmărit este de a contribui la implementarea strategiilor și programelor naționale prin împuternicirea comunităților sărace și instituțiilor lor în managementul necesităților prioritare de dezvoltare.

În prezent, FISM a implementat cumulativ subproiecte, din care :

<i>Constructia sistemelor de aprovizionare cu gaze</i>	<i>48</i>
<i>Constructia apeductelor.....</i>	<i>175</i>
<i>Renovarea drumurilor.....</i>	<i>88</i>
<i>Renovarea scolilor si gradinitelor.....</i>	<i>590</i>
<i>Dezvoltarea serviciilor de asistenta sociala.....</i>	<i>64</i>
<i>Montarea colectoarelor solare</i>	<i>39</i>
<i>Montarea cazanelor pe biomasa</i>	<i>39</i>
<i>Altele</i>	<i>57</i>

Cheltuielile efective pentru anul 2013, întru finanțarea activităților proiectului au constituit:

- contribuția din grant – 29180,3 mii lei,
- contribuția din împrumut – 4210,5 mii lei,
- alte transferuri de capital în interiorul țării – 58437,5 mii lei,
- transferuri între componentele BS și componentele BUAT – 17142,9 mii lei.

Programul 69 05” Geodezie, cartografie și informatică”

Programul dat este implementat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și pentru anul 2013 au fost finanțate 13,8 mil.lei.

În cadrul acestui program au fost implementate activități de demarcare a frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina.

21. Creditarea netă

La capitolul *creditarea netă* pentru anul 2013 a fost aprobată rambursarea mijloacelor datorate de către beneficiarii recreditați din sursele împrumuturilor interne și/sau externe, precum și debitorii garanți pentru împrumuturile obținute sub garanția de stat externă în sumă totală de 86,3 mil. lei. Ulterior, suma a fost precizată și a constituit 91,1 mil.lei.

Pe parcursul anului, la bugetul de stat au fost încasate mijloace bănești în sumă de 100,2 mil. lei, și anume:

mil.lei

	2012 executat	2013					2013 executat față de 2012 executat	
		aprobat	precizat	executat	executat față de precizat		suma	%
					suma	%		
Creditarea netă, total inclusiv:	-118,9	-86,3	-91,1	-100,2	-9,1	110,0	18,7	84,3
Grupa principală 23.04 (rambursarea împrumuturilor de către instituțiile nefinanciare)	-59,7	-36,3	-41,1	-42,6	-1,5	103,6	17,1	71,4
Grupa principală 23.06 (rambursarea împrumuturilor de către instituțiile financiare)	-8,8	-10,1	-10,1	-12,7	-2,6	125,7	-3,9	144,3
Grupa principală 23.11 (restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanțiilor de stat pentru împrumuturi externe)	-46,4	-34,3	-34,3	-37,0	-2,7	107,9	9,4	79,7
Grupa principală 23.14 (rambursarea împrumuturilor de către bugetele de alt nivel)	-4,0	-5,6	-5,6	-7,9	-2,3	141,1	-3,9	197,5

Referitor la grupa **Creditarea netă** menționăm:

➤ la **gr.23.04** – rambursarea împrumuturilor de către instituțiile nefinanciare, în bugetul de stat pentru anul 2013, a fost aprobată suma de 36,3 mil. lei, ulterior această sumă a fost precizată constituind suma de 41,1 mil. lei. La finele anului 2013 a fost încasată suma de 42,6 mil.lei, ceea ce reprezintă o supraexecutare de 1,5 mil. lei sau 3,6% față de suma precizată pe an, ceea ce reprezintă o executare în proporție de 103,6%.

➤ la **gr.23.06** - rambursarea împrumuturilor de către instituțiile financiare, pentru anul 2013 a fost aprobată suma de 10,1 mil.lei. Pe parcursul anului 2013 la buget au fost încasate 12,7 mil.lei, ceea ce reprezintă o executare în proporție de 125,7%.

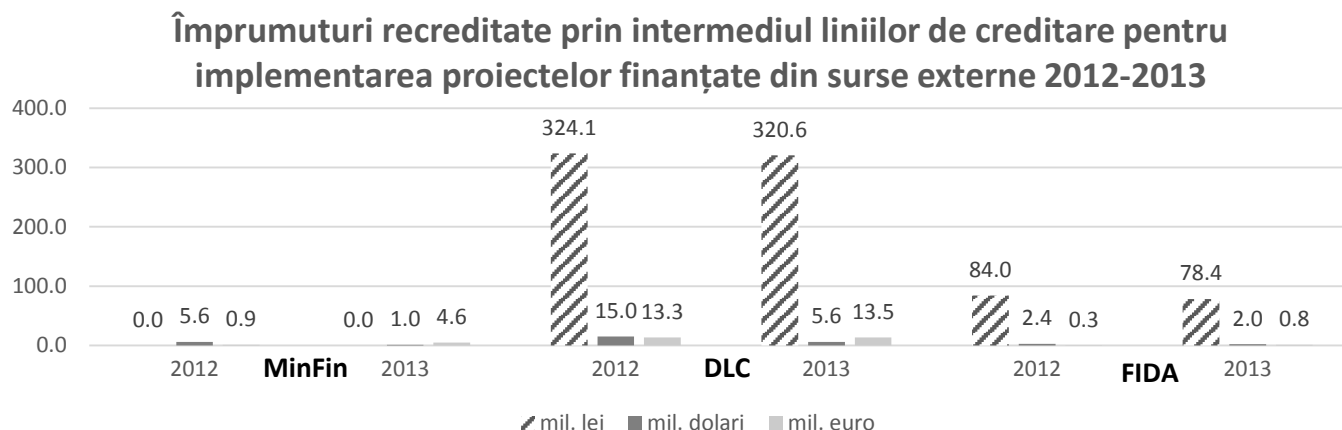
➤ la **gr. 23.11** – restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanțiilor de stat pentru împrumuturi externe, a fost aprobată suma anuală de 34,3 mil. lei. La situația din 31 decembrie 2013 a fost încasată suma de 37,0 mil. lei, ceea ce reprezintă o executare de 107,9% față de suma precizată pe an.

➤ la **gr.23.14** – rambursarea împrumuturilor de către bugetele de alt nivel, a fost precizată suma anuală de 5,6 mil. lei. La situația din 31 decembrie 2013 în buget a fost încasată suma de 7,9 mil. lei, ceea ce reprezintă o executare în proporție de 141,1%.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor, Directoratului Liniei de Credit (DLC) și Unității de Implementare a Proiectelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (FIDA).

În conformitate cu actele legislative și normative ale Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, pe parcursul anului 2013 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea de către IFP a sumelor principale și dobânzilor aferente) pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe, au fost recreditați agenți economici, autorități publice locale și instituții financiare participante în sumă totală de 399,0 mil. lei, 8,6 mil. dolari SUA și 18,9 mil. Euro.

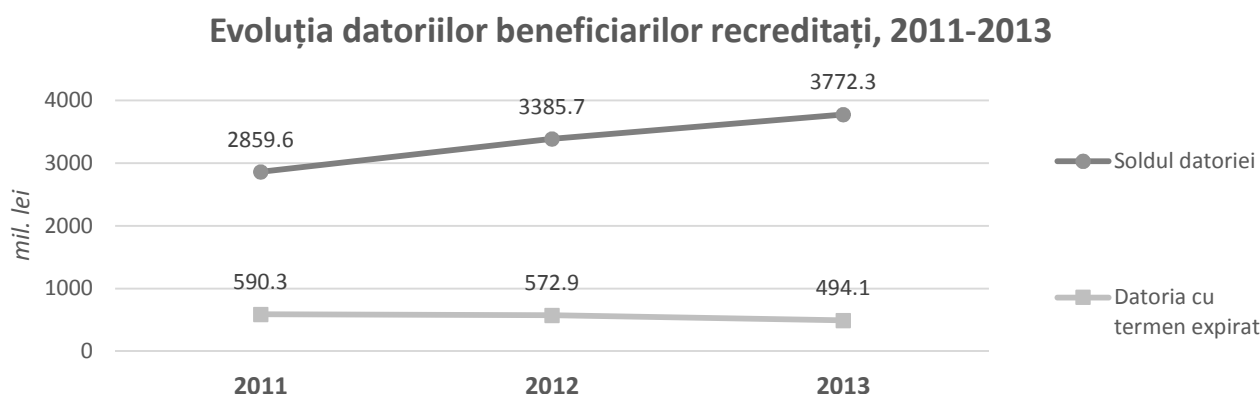

Reieșind din graficul prezentat se observă cota însemnată în structura împrumuturilor recreditate prin intermediul sectorului bancar. Totodată, în perioada de analiză, se atestă un trend *ascendent* aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditație în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în *Euro*, dar preponderent *descendent* pentru recreditarea în *monedă națională și dolari SUA*.

În perioada de referință au fost rambursate și anulate datoriile agenților economici, autorităților publice locale și ale IFP în sumă totală de 402,1 mil. lei, 20,1 mil. dolari și 3,9 mil. Euro, dintre care anulate conform Hotărârii Curții de Apel Cahul 0,42 mil. lei și 7,31 mil. dolari SUA.

La situația din 31 decembrie 2013 soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 1 632,2 mil. lei, 101,2 mil. dolari SUA și 45,6 mil. Euro (echivalent 3 772,3 mil. lei), majorându-se față de începutul anului 2013 cu 386,6 mil. lei sau 11,4%. Această majorare a datoriei este condiționată preponderent de debursarea mijloacelor financiare din contul liniilor de credit și refinanțarea mijloacelor circulante acumulate.

Datoria cu termen expirat la situația din 31 decembrie 2013 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerul Finanțelor, cât și prin Directoratul Liniei de Credit și se cifra la 341,2 mil. lei și 11,7 mil. dolari SUA (echivalent 494,1 mil. lei) sau 13,1% din suma datoriilor totale.

Graficul prezentat atestă că evoluția:

a) soldului datoriilor are un trend ascendent bine determinat, condiționat de recreditarea continuă a împrumuturilor în vederea implementării noilor proiecte finanțate din surse externe;

b) soldului datoriilor cu termen expirat are un trend descendent, la moment cu oscilații semnificative, condiționat de anularea datoriilor în baza Hotărârilor Curții de Apel Economice și de executarea în termen de către beneficiarii recreditați a obligațiilor de plată conform graficelor de rambursare relevante condițiilor contractuale.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de *încasare a datoriilor scadente* prin intermediul inspectoratelor fiscale teritoriale de stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de agenții economici care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul anului 2013 la bugetul de stat în acest sens au fost încasate **8,8 mil. lei**.

Datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor

La situația din 31 decembrie 2013, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor pe împrumuturile interne și externe acordate sub garanția de stat constituie **388,3 mil lei**, micșorându-se cu 15,9 mil lei de la începutul anului.

La situația din 31 decembrie 2013, datoriile debitorilor garantați pentru sumele dezafectate din bugetul de stat ca urmare a activării garanției de stat pentru *împrumuturi externe* a reprezentat **385,9 mil. lei (29,6 mil. dolari SUA)**. Pe parcursul anului 2013 soldul datoriei debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor s-a micșorat cu 15,9 mil. lei (3,8 mil. dolari SUA) în comparație cu cel de la situația din 31 decembrie 2012 (401,8 mil. lei, echivalentul a 33,3 mil. dolari SUA).

Totodată, la situația din 31 decembrie 2013, datoria cu termen expirat a debitorilor garantați pentru împrumuturile externe a constituit **313,7 mil. lei (24,0 mil. dolari SUA)**. Datoria cu termen expirat pe parcursul anului 2013, *exprimată în lei moldovenești*, a cunoscut un trend crescător, majorându-se cu 10,5 mil. lei, în comparație cu cel de la situația din 31 decembrie 2012 (303,2 mil. lei), această creștere fiind cauzată în cea mai mare parte de majorarea ratei de schimb a monedei naționale față de alte valute străine. În același timp, soldul datoriei cu termen expirat pe parcursul anului 2013, *exprimat în dolari SUA*, a înregistrat o micșorare cu 1,1 mil. dolari SUA în comparație cu cel de la situația din 31 decembrie 2012 (25,1 mil. dolari SUA), diminuare cauzată de micșorarea datoriei debitorilor garantați care se află în proces de insolvabilitate.

La situația din 31 decembrie 2013, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturile interne a constituit **2,4 mil lei**, ce reprezintă dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare. Pe data de 15 februarie 2013 în adresa debitorilor garantați (S.A. „Flamingo-96” mun. Bălți, S.A. „Curcubeul legumelor” Căinari) au fost expediate scrisori cu cererea de a prezenta informația privind măsurile întreprinse pentru achitarea datoriei precum și semnarea actelor de verificare.

În anul 2013 a avut loc o licitație de vânzare a patrimoniului S.A. „Flamingo-96”, iar din lipsa cumpărătorilor averea nu a fost vândută.

22. Relațiile bugetului de stat cu bugetele unităților administrativ-teritoriale

La baza raporturilor bugetului de stat cu bugetele unităților administrativ-teritoriale stau prevederile Legii nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr. 249 din 2 noiembrie 2012 (cu modificările și completările ulterioare), precum și a altor acte legislative și normative.

În componența bugetului de stat pe anul 2013, pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost aprobate transferuri pentru nivelarea posibilităților financiare a unităților administrativ-teritoriale în sumă de 3 851,2 mil. lei, care au fost suplimentate cu:

- 25,9 mil. lei, mijloace realocate de la bugetul Ministerului Educației pentru procurarea unităților de transport școlar și a mobilierului școlar;
- 2,7 mil. lei, mijloace pentru compensarea cheltuielilor tinerilor specialiști în domeniul învățământului, angajați în instituțiile de învățământ din mediul rural;
- 1,7 mil. lei, mijloace alocate bugetului raionului Taraclia pentru acoperirea cheltuielilor aferente studierii limbilor minorităților naționale;
- 1,8 mil. lei pentru bugetul raional Fălești, în legătură cu trecerea școlii de tip internat din orașul Fălești, din subordinea Ministerului Educației în subordinea Consiliului raional Fălești.

În acest context, mijloacele bugetare pentru nivelarea posibilităților financiare a teritoriilor au constituit 3 883,3 mil. lei, care au fost alocate integral.

Totodată, ținând cont de faptul că, începînd cu 1 ianuarie 2013, pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general, s-a implementat, la nivel național, metoda de finanțare pe bază de formulă per elev, în componența fondului de susținere financiară a bugetelor unităților administrativ-teritoriale au fost prevăzute transferuri categoriale și transferuri categoriale complementare și au constituit 2 191,5 mil. lei.

De rînd cu aceasta, pe parcursul anului 2013 din bugetul de stat pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost alocate transferuri cu destinație specială în sumă de 244,4 mil. lei, după cum urmează:

- conform art. 1 alin.(8) din Legea bugetului de stat pe anul 2013 au fost transferate mijloace pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din stînga Nistrului, către bugetele raionale Căușeni și Dubăsari și compensarea pierderilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale în legătură cu scutirea de plata impozitului funciar a

deținătorilor de terenuri agricole, situate după traseul Rîbnița – Tiraspol în sumă totală de 23,5 mil.lei;

- în scopul realizării art. 12 al Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și în baza hotărîrilor de Guvern au fost transferate către bugetele a 27 unități administrativ-teritoriale mijloace financiare în sumă de 26,2 mil. lei;
- conform art. 1 alin. (7) din Legea bugetului de stat pe anul 2013, de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost alocate mijloace bănești pentru finanțarea cheltuielilor capitale în sumă totală de 159,1 mil. lei, dintre care pentru efectuarea investițiilor capitale – 42,3 mil. lei, finanțarea reparațiilor capitale – 112,9 mil. lei și pentru alte cheltuieli capitale – 3,9 mil. lei;
- conform prevederilor Hotărîrilor Guvernului nr. 242 din 05 aprilie 2013 „Cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2013” și nr. 733 din 16 septembrie 2013 „Cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pe Semestrul II al anului 2013” au fost transferate bugetelor unităților administrativ-teritoriale mijloace financiare pentru activitățile de reintegrare a țării din Programul aprobat, în sumă totală de 12,8 mil lei.
- conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr. 836 din 13 septembrie 2010 ”Cu privire la acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni” au fost transferate bugetelor unităților administrativ-teritoriale mijloace financiare în sumă totală de 4,0 mil. lei, dintre care pentru rambursarea creditelor preferențiale în sumă de 2,1 mil. lei și pentru indemnizații unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi în sumă de 1,9 mil. lei;
- pe parcursul anului 2013, conform unor hotărîri ale Guvernului, din fondul de rezervă al Guvernului, au fost alocate bugetelor unităților administrativ-teritoriale pentru diverse scopuri 18,7 mil. lei;
- conform prevederilor Legii nr. 154-XVI din 5 iulie 2007 privind acordarea compensației unice pentru conectarea la conducta de gaze naturale a unor categorii de populație din mediu rural, au fost alocate bugetelor unităților administrativ-teritoriale mijloace financiare în sumă de circa 0,1 mil. lei.

23. Descrierea bilanțului contabil al bugetului de stat

Conform bilanțului contabil pe anul 2012, balanța activelor și pasivelor la finele anului 2012 a constituit 1905708,1 mii lei. Pe parcursul anului 2013 au fost operate unele modificări la soldurile de intrare pentru anul 2013, reflectate în tabelul următor.

mii lei

Denumirea și codurile conturilor de bilanț	Modificarea soldului la începutul anului 2013	
	Activ	Pasiv
Cont curent al bugetului de stat (1101)	+3341,3	
Contul curent al bugetului de stat pentru mijloacele speciale (1401)	-156607,1	
Cont curent al bugetului de stat pentru ajutoare umanitare (1601)	-2052,7	
Cont curent pentru mijloace intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat (1613)	-294,5	
Cont curent pentru fonduri speciale ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat gestionate prin sistemul bancar incluse în executarea de casă în baza rapoartelor (1578)	+251,2	
Cont curent al bugetului de stat pentru mijloacele granturilor interne și externe, creditelor externe, altor încasări și transferuri aferente proiectelor finanțate din surse externe (1681)	-589,2	
Rezultatul executării bugetului de stat (9101)		+3341,3
Rezultatul executării mijloacelor speciale ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat (9105)		-156607,1
Rezultatul executării mijloacelor din granturi și împrumuturi externe pentru realizarea proiectelor investiționale (9107)		-589,2
Rezultatele executării ajutoarelor umanitare (9108)		-2052,7
Rezultatele executării fondurilor speciale ale bugetului de stat (9106)		+251,2
Rezultatul executării mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat (9110)		-294,5
Total active și pasive	-155951,0	-155951,0

Modificările soldurilor mijloacelor bănești la începutul anului 2013 au fost condiționate de următoarele.

➤ *La componenta de bază* soldul s-a majorat cu 3341,3 mii lei, inclusiv:

- din transferul mijloacelor de la contul de ajutoare a sumei de **2052,7 mii lei**,
- de la transferarea soldurilor de mijloace speciale în suma de **621,8 mii lei**, inclusiv 169,9 mii lei - mijloace transferate în baza Hotărîii Guvernului nr.835 din 11.11.2011 privind lichidarea școlii de tip-internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților, s.Căzănești, r-nul Telenești, 481,8 mii lei - mijloace transferate conform art.12 alin.5 al Legii nr.847 din 24.05.96 privind sistemul bugetar și procesul bugetar,
- de la transferarea la componenta de bază a soldurilor neutilizate din cadrul proiectelor finanțate din surse externe în sumă de **586,6 mii lei**,
- mijloace transferate de la bugetele unităților administrativ teritoriale - **80,2 mii lei**.

➤ *La componenta mijloace speciale* soldul s-a micșorat cu 156607,1 mii lei, inclusiv:

- prin **micșorarea soldurilor** de mijloace speciale în sumă totală de 157092,0 mii lei:
 - de la transferarea sumei de 621,8 mii lei la componenta de bază,
 - de la trecerea sumei de 134,6 mii lei la contul curent pentru mijloace intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat
 - de la transferul soldurilor instituțiilor de învățămînt superior de stat în condiții de autonomie financiară (conform Hotărîrii Guvernului nr.983 din 22.12.2012) a sumei de 159756,4 mii lei.

- prin **majorarea soldurilor** de mijloace speciale în suma 484,9 mii lei, 221,4 mii lei - de la transferul mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat la contul de mijloace speciale și transferul a 263,5 mii lei de la BUAT.
 - *La mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat* soldul s-a micșorat cu 294,5 mii lei, inclusiv:
 - soldul s-a majorat din contul mijloacelor speciale în sumă de 134,6 mii lei, mijloace transferate la contul mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat, 370,0 mii lei mijloace transferate de la BUAT conform Legii cu privire la activitatea poliției nr.320 din 27.12.2012,
 - însă s-a micșorat cu 221,4 mii lei prin transferul mijloacelor speciale la contul mijloacelor intrate temporar în posesia instituțiilor finanțate din bugetul de stat și transferul soldurilor instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară (conform Hotărîrii Guvernului nr.983 din 22.12.2012) a sumei de 577,7 mii lei.
 - *La componenta fonduri speciale* soldul s-a majorat cu 251,2 mii lei, inclusiv:
 - prin **micșorarea soldurilor** în sumă de 17,3 mii lei:
 - de la transferul soldurilor instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară (conform Hotărîrii Guvernului nr.983 din 22.12.2012) a sumei de 17,3 mii lei.
 - prin **majorarea soldurilor** fondurilor speciale în suma 268,5 mii lei, din contul mijloacelor transferate de la BUAT.
 - *La proiecte finanțate din surse externe* soldul mijloacelor la începutul anului s-a micșorat în rezultatul transferului la componenta de bază a sumei de 586,6 mii lei și 2,6 mii lei transferul mijloaceșor în legătură plecare instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiară (conform Hotărîrii Guvernului nr.983 din 22.12.2012).
- Ca rezultat, a fost modificat balanța activelor și pasivelor la începutul anului 2013 cu suma totală de -155951,0 mii lei.
- După operarea modificărilor respective, balanța activelor și pasivelor la începutul anului 2013 a constituit 1749757,1 mii lei, iar la finele anului 2013 - 1619937,5 mii lei.
- Soldurile mijloacelor bănești ale bugetului de stat și instituțiilor finanțate din bugetul de stat se prezintă în tabela următoare.

mii lei

Denumirea indicatorului	Total	Inclusiv		
		Pe conturile curente în CUT	Plasate în depozite în BNM și bănci comerciale	Pe conturile bancare, peste hotare sau în interiorul țării, inclusiv conturi valutare
<i>Componentul de bază</i> (1101, 1104, 1105, 1108, 1621)	16101,6	472,0		15629,6
<i>Mijloace speciale</i> (1401, 1403, 1478, 1480, 1601, 1613, 1617, 1622)	214640,8	169606,9 15404,2	922,3	10981,4 10622,9 7013,7 89,4
<i>Fonduri speciale</i> (1501, 1505, 1578)	440150,5	439362,3		788,2
<i>Proiecte investiționale</i> (1681, 1682, 1609)	949044,6	30,6	160,0	948854,0
Total – componente ale bugetului de stat	1619937,5	624876,0	1082,3	993979,2

24. Datoriile debitoare și creditoare ale bugetului de stat (*descifrarea datoriilor, măsurile întreprinse pentru monitorizarea și reducerea lor*)

La situația din 31 decembrie 2013 la bugetul de stat pe toate componentele s-au înregistrat **datorii debitoare** în sumă totală de 812,9 mil. lei, inclusiv: pe componenta de bază – 202,8 mil. lei, mijloace speciale – 158,4 mil. lei, fonduri speciale – 66,5 mil. lei inclusiv datorii consolidate – 6,5 mil. lei, și proiecte finanțate din surse externe – 391,7 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, datoriile debitoare totale ale executorilor de buget finanțați de la bugetul de stat s-au majorat cu 239,8 mil. lei.

Datoriile debitoare cu termen de achitare expirat ale bugetului de stat pe toate componentele la situația din 31 decembrie 2013 au constituit 116,3 mil. lei, inclusiv: pe componenta de bază – 9,9 mil. lei, mijloace speciale – 104,5 mil. lei și fonduri speciale – 1,9 mil. lei.

Pe parcursul anului, datoriile debitoare cu termen de achitare expirat s-au majorat cu 79,7 mil. lei, inclusiv pe componenta mijloace speciale cu 84,7 mil. lei, însă pe componenta de bază și fonduri speciale s-a micșorat cu 4,1 mil lei și cu 0,9 mil. lei.

Unii executori de buget au admis creșterea datoriilor debitoare cu termen de achitare expirat, printre care: Agenția Rezerve Materiale – cu 103,7 mil. lei, Ministerul Afacerilor Interne – cu 5,3 mil. lei, Ministerul Mediului – cu 1,9 mil. lei, Serviciul de Informații și Securitate – cu 1,3 mil. lei, Academia de Știință a Moldovei– cu 0,9 mil. lei și Ministerul Culturii – cu 0,7 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2013 la bugetul de stat s-au înregistrat **datorii creditoare** în sumă totală de 532,0 mil. lei, inclusiv: pe componenta de bază – 338,0 mil. lei, mijloace speciale – 47,2 mil. lei, fonduri speciale – 0,4 mil. lei și proiecte finanțate din surse externe – 146,4 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, datoriile creditoare totale ale executorilor de buget finanțați de la bugetul de stat s-au majorat cu 83,5 mil. lei.

Din suma totală a datoriilor menționate, **datoriile creditoare cu termen de achitare expirat** ale bugetului de stat la situația din 31 decembrie 2013 au constituit 18,1 mil. lei, inclusiv pe: componenta de bază – 9,9 mil. lei, mijloace speciale – 8,0 mil. lei și fonduri speciale – 0,2 mil. lei.

Comparativ cu anul 2012, datoriile creditoare cu termen de achitare expirat s-au micșorat cu 1,0 mil. lei, inclusiv pe componenta mijloace speciale cu 1,7 mil. lei, însă pe componenta de bază și fonduri speciale s-au majorat cu 0,6 mil. lei și cu 0,1 mil. lei.

Unii executori de buget au admis creșterea datoriilor creditoare cu termen de achitare expirat, printre care: Ministerul Afacerilor Interne – cu 1,9 mil. lei, Ministerul Educației – cu 0,8 mil. lei și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor – cu 0,2 mil. lei.

VI. Sistemul de control financiar public intern

Dezvoltarea sistemului de Control financiar public intern a fost asistată în anul 2013 de Proiectul Twinning „Consolidarea managementului financiar public în Republica Moldova” cu suportul Guvernului Suediei și Olandei.

Astfel, pe parcursul anului 2013:

Au fost aprobate modificări la Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern prin Legea nr.324 din 23.12.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial, 2013, nr.320-321, art.871).

A fost aprobat Programul de dezvoltare a Controlului financiar public intern pentru anii 2014 - 2017 prin Hotărârea Guvernului nr.1041 din 20.12.2013 (Monitorul Oficial, 2013, nr.304-310, art.1 147).

Au fost reaprobat Normele metodologice de audit intern în sectorul public prin Ordinul ministrului finanțelor nr.105 din 15 iulie 2013 (Monitorul Oficial, 2013, 206-211, art.1430).

Au fost aprobate modificări și completări la Regulamentul privind certificarea auditorilor interni din sectorul public prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 14.06.2013 (Monitorul Oficial, 2013, nr.135, art.924).

Au fost aprobate modificări și completări la Regulamentul privind raportarea activității de audit intern în sectorul public prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 161 din 21.11.2013 (Monitorul Oficial, 2013, nr.276-280, art.1740).

A fost reeditat, distribuit și republicat pe pagina web a Ministerului Finanțelor Manualul de management financiar și control.

La situația din 28 ianuarie 2014 în sectorul public existau 77 unități de audit intern și 128 auditori interni.

Au fost desfășurate 6 ședințe ale Consiliului controlului financiar public intern.

A demarat procesul de perfecționare a sistemelor curente de management financiar și control în cadrul Primăriei mun. Chișinău și Primăriei mun. Bălți, de asemenea, a continuat procesul respectiv în cadrul Serviciului Vamal și Inspectoratului Fiscal Principal de Stat.

Au fost desfășurate 8 misiuni pilot de audit intern.

Au fost elaborate materiale de instruire și desfășurate seminare de formare a formatorilor pentru două module în domeniul auditului intern specializat, și anume, (I) auditul performanței / auditul IT și (II) auditul financiar / rolul auditorului în fraudă și corupție / eșantionarea în audit. Ca rezultat, au fost pregătiți 13 formatori în domeniul auditului intern specializat.

Au fost realizate:

- o conferință națională a auditorilor interni;
- 9 seminare de instruire / mediatizare pentru 225 participanți în audit intern;
- 24 seminare de instruire / mediatizare pentru 809 participanți în management financiar și control;
- cel puțin 20 ședințe ale grupurilor de lucru de management financiar și control în cadrul implementării pilot la nivel central, local și în cadrul Ministerului Finanțelor;
- 4 ședințe ale Clubului auditorilor interni.

A fost desfășurată o primă auto-evaluare a sistemelor de management financiar și control din cadrul autorităților APC. De asemenea, a fost elaborat, remis către Guvern și plasat pe pagina web a Ministerului Finanțelor Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern în anul 2012.

Pentru anul 2014, prioritățile care țin de implementarea ulterioară a Controlului financiar public intern în Republica Moldova se referă la următoarele domenii:

- dezvoltarea în continuare a cadrului normativ în domeniul Controlului financiar public intern;
- instituirea unui sistem de dezvoltare profesională continuă a auditorilor interni din sectorul public, inclusiv, livrarea de instruire în domeniul Controlului financiar public intern;
- perfecționarea sistemului de auto-evaluare și raportare a managementului financiar și controlului;
- oferirea de suport la perfecționarea sistemelor de management financiar și control și la consolidarea funcției de audit intern.

VII. Activitatea Inspecției financiare

Inspecția financiară, în anul 2013 a continuat reformarea și perfecționarea activității în domeniul de activitate, inclusiv perfecționarea cadrului normativ, instituțional și profesional.

Pe parcursul anului 2013, au fost expediate solicitări autorităților publice centrale, precum și unor structuri nonguvernamentale privind examinarea și avizarea proiectului Programului de Dezvoltare Strategică pentru anii 2014-2016 a Inspecției, elaborat în comun cu experții SIGMA, OECD, care fiind aprobat, urmează să ghideze procesul de dezvoltare strategică a activității de inspectare (control) financiară.

Întru perfecționarea organizării și desfășurării activității de inspectare, precum și asigurarea calității materialelor de inspectare și a realizării rezultatelor de către Inspecția financiară au fost puse în aplicare metodologiile pe domenii de inspectare, după cum urmează:

- Metodologia privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare în domeniile **învățământului, culturii, științei și sportului;**
- Metodologia privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare în domeniul **ocrotirii sănătății și protecției sociale;**
- Metodologia privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare în domeniile **justiției, ordinii publice și apărarea statului;**
- Metodologia privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare privind **elaborarea și execuția bugetelor și gestionarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale;**
- Metodologia privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare în sectorul real al economiei naționale – **întreprinderi de stat și societăți comerciale cu cotă – parte a statului;**

Acestea au permis efectuarea inspectărilor mai calitative în paralel cu stabilirea unei conlucrări fructuoase cu ministerele de resort și organele administrației publice locale, organele de drept și serviciile desconcentrate, prin organizarea sistemică a unor ședințe de comunicare a rezultatelor constatate, seminare și mese rotunde în scopul înlăturării încălcărilor și reparării prejudiciului cauzat statului.

În scopul reglementării activității de inspectare, au fost aprobate un șir de completări și modificări a cadrului legislativ, înaintate atât în proiectele noi de legi, cât și în legislația existentă, care vor reglementa expres rolul și funcțiile Inspecției.

Întru dezvoltarea comunicării externe, care presupune transmiterea către societatea civilă a mesajului privind rolul activității de inspectare financiară, prin îmbunătățirea comunicării cu părțile implicate în activitatea de inspectare, precum și cu autoritățile administrației publice centrale și locale, organele de drept, Curtea de Conturi, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției etc., a fost creat site-ul Inspecției financiare pe care se plasează rapoarte privind rezultatele activității de inspectare (control) financiară, precum și alte informații.

În perioada de referință, în vederea asigurării realizării programului de activitate și a executării misiunii, Inspecția, în total a efectuat **1589 inspectări (controale) financiare,**

inclusiv conform programului aprobat - **1146**, conform indicațiilor organelor superioare ale puterii de stat – **10**, la solicitarea organelor de drept – **163**, Ministerului Finanțelor – **40**, în baza altor solicitări și petiții – **230**.

Din numărul total de inspectări (controale) financiare efectuate, **335** au constituit inspectări financiare totale și **1254** – inspectări financiare tematice.

La **entitățile publice** au fost efectuate **1119** inspectări (controale) financiare, ceea ce constituie **70,4 %** din numărul total de inspectări realizate.

Totodată, au fost efectuate **470** inspectări (controale) financiare la **Î.S., Î.M., S.C. și alte entități cu cota-parte a statului**, ceea ce constituie **29,6 %** din numărul total de inspectări efectuate. De menționat, că gradul de acoperire cu inspectări financiare a Î.S., S.C., în care statul deține o cotă-parte a constituit **89,9 %** (470/523).

Concomitent, în cadrul inspectărilor au fost efectuate controale de contrapunere la **312** agenți economici, care au avut raporturi economice cu entitățile publice supuse verificării.

În rezultatul inspectărilor (controalelor) financiare efectuate au fost depistate pagube în sumă de **112,3 milioane lei**, inclusiv cheltuieli nelegitime – **57,6 milioane lei**, lipsuri – **5,5 milioane lei**, alte pagube – **49,2 milioane lei**.

Au fost calculate sume la buget – **13,4 milioane lei**.

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, a fost acoperită pagubă în sumă de **24,0** milioane lei, inclusiv cheltuieli nelegitime – **11,2 milioane lei**, lipsuri – **3,1 milioane lei**, altă pagubă – **7,7 milioane lei**, paguba depistată din anii precedenți – **2,0 milioane lei**.

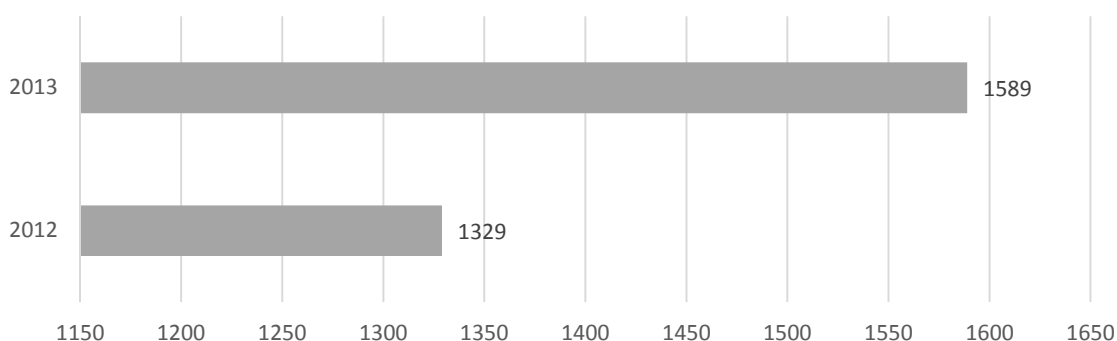
Întru întreprinderea acțiunilor privind acoperirea integrală a pagubelor cauzate și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate au fost expediate în adresa organelor de drept **277 materiale**, suma constituind **132,7 milioane lei**, fiind intentate **34 dosare penale**, iar în **32 cazuri** s-au emis ordonanțe de refuz.

În scopul conștientizării răspunderii pentru gestionarea și evidența conformă a finanțelor și bunurilor publice au fost întocmite **1469 procese-verbale** cu privire la contravenție, fiind aplicate și încasate amenzi în sumă de **1,4 milioane lei**.

Analiza rezultatelor activității de inspectare (control) financiară a Inspecției financiare pe parcursul anului 2013 comparativ anul 2012 denotă că indicatorii au înregistrat o dinamică pozitivă pe parametrii cantitativi.

Astfel, pe parcursul anului 2013 au fost efectuate cu **260 inspectări (controale)** financiare sau cu **16,4% mai mult** decât în anul precedent.

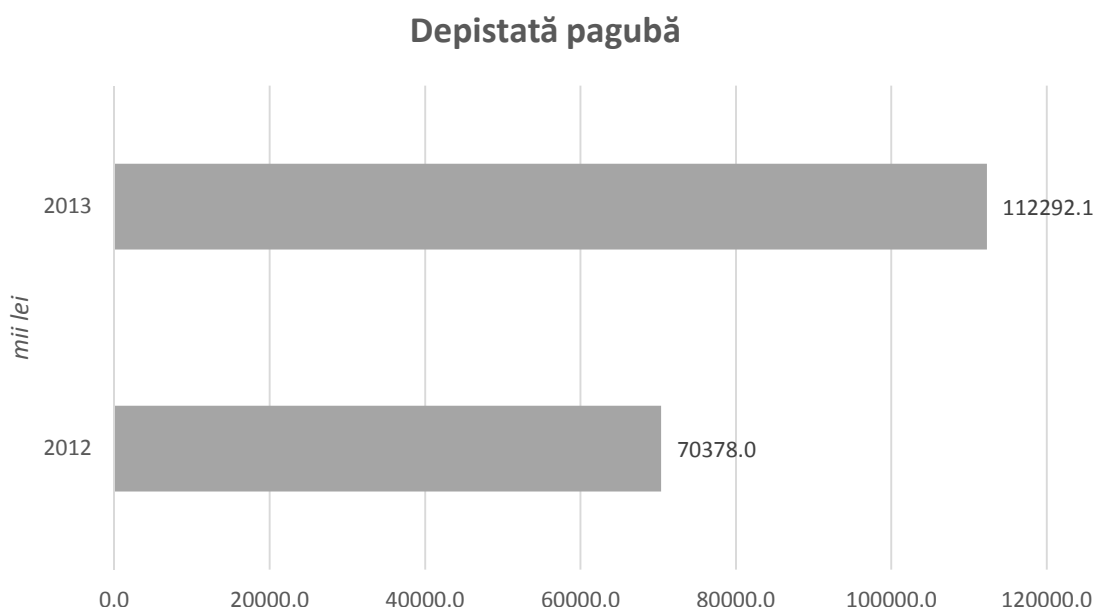
Numărul inspectărilor financiare

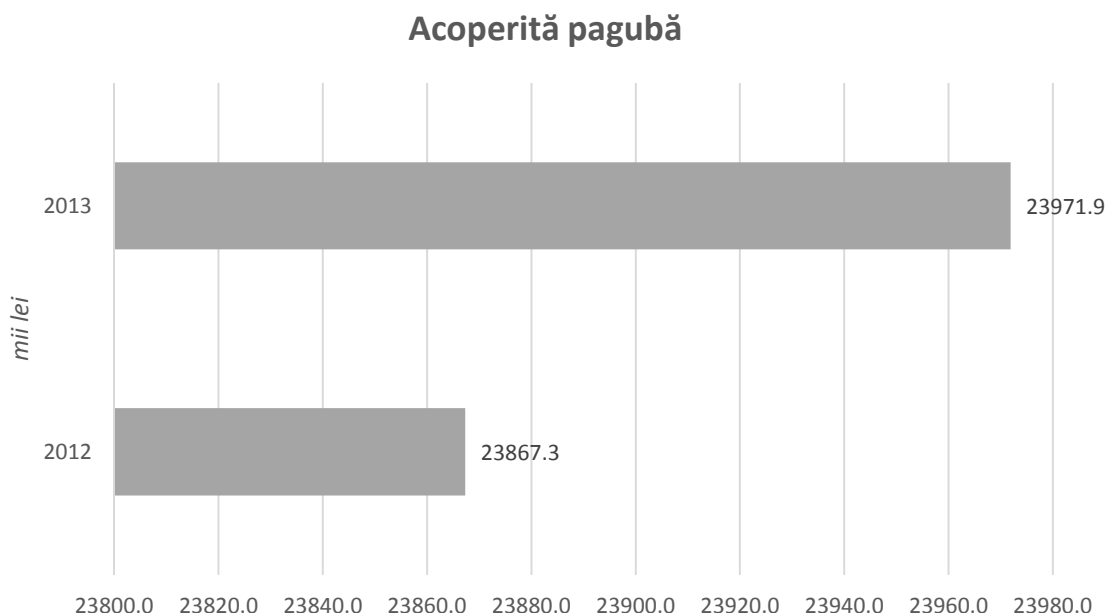
De asemenea, indicatorii de performanță reprezintă o dinamică pozitivă, fiind înregistrate practic valori duble pe parcursul anului 2013 comparativ cu anul precedent și anume:

❖ au fost **supuse inspecției mijloacele financiare** în sumă de **29,8 miliarde lei**, ceea ce constituie **81,3%** în raport cu partea de cheltuieli executată a bugetului public național, și cu **9,9 miliarde lei mai mult** comparativ cu anul 2012;

❖ **depistată pagubă: 112,3 milioane lei**, cu 41,9 milioane lei sau de 1,6 ori mai mult comparativ cu anul 2012;

❖ **acoperită pagubă: 24,0 milioane lei**, cu 0,1 milioane lei mai mult comparativ cu anul 2012.

Sumele calculate la buget în 2013 au fost încasate integral. În anul 2012 ponderea sumelor încasate/calculate a constituit 43%.

VIII. Activitatea Agenției Achiziții Publice

Activitatea generală a Agenției Achiziții Publice

Pe parcursul anului 2013 Agenția a înregistrat și perfectat un volum de **33 949 documente intrate, cu 7 208 documente intrate mai multe decât în anul precedent.**

Examinând documente intrate și corectitudinea desfășurării procedurilor de achiziții publice, Agenția a întocmit și a transmis în adresa autorităților contractante **4 059** scrisori, cu 707 scrisori mai multe decât în anul precedent, prin intermediul cărora a fost solicitată revizuirea deciziei grupului de lucru – **134** scrisori, anularea procedurilor de achiziții publice – **118** scrisori, a fost solicitată prezentarea informației suplimentare – **404** scrisori, s-a răspuns la diverse demersuri – **279** scrisori, s-a respins înregistrarea dărilor de seamă și acordurilor adiționale – **568** scrisori, etc.

Anunțarea licitațiilor deschise (publice) (desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie)

Asigurând transparența inițierii și desfășurării licitațiilor deschise (publice), Agenția în această perioadă a publicat **2 292 anunțuri** de desfășurare a licitațiilor deschise (desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie). Având drept scop asigurarea desfășurării eficiente a acestora și întru asigurarea participării largi a operatorilor economici, Agenția a publicat în perioada de raportare **113 anunțuri** de modificare a termenului de depunere a ofertelor, **19 anunțuri** de modificare a obiectului de achiziție / relațiilor de contact, **10 anunțuri** de anulare a licitațiilor (la inițiativa autorităților contractante).

Potrivit obiectului de achiziție au fost inițiate următoarele licitații: produse alimentare (**416 licitații**), produse petroliere și cărbune (**183 licitații**), medicamente și reactive de laborator (**89 licitații**), echipamente medicale și piese de schimb, produse parafarmaceutice (**145 licitații**), autovehicule, mașini de lucru (**177 licitații**), lucrări de construcție, reparație și reconstrucție (**464 licitații**) și alte bunuri și servicii.

Corectitudinea desfășurării licitațiilor publice (desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie) inițiate de către autoritățile contractante

În rezultatul inițierii și desfășurării licitațiilor deschise (desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie), au fost anulate în total **313 licitații**, dintre care **157** au fost anulate de autoritățile contractante din motivul lipsei de concurență, insuficiența surselor financiare vis a vis de valoarea ofertelor propuse, alte motive. Examinând corectitudinea desfășurării licitațiilor deschise (publice) în baza dărilor de seamă sau după caz a întregului dosar de achiziție, Agenția a anulat **51 licitații**. De asemenea, de către AC au fost anulate **105 proceduri** din diverse motive așa cum ar fi: întocmirea greșită a caietului de sarcini; necorespunderea tuturor ofertelor cerințelor expuse în caietul de sarcini; tergiversarea examinării și expirarea valabilității ofertelor depuse etc.

Examinarea și înregistrarea contractelor de achiziție încheiate în rezultatul desfășurării licitațiilor deschise (publice) (desfășurate prin metoda tradițională pe hîrtie)

În rezultatul desfășurării licitațiilor publice (desfășurate prin metoda tradițională pe hîrtie), au fost încheiate de către autoritățile contractante **12 593 contracte** de achiziție în sumă totală de **3 624 076 058,66 lei**.

În rezultatul executării contractelor de achiziție menționate, de către autoritățile contractante au fost prezentate Agenției pentru examinare și înregistrare acordurile adiționale la contractele de bază în sumă de **268 400 351,79 lei** (*ceea ce reprezintă 7,41 % din valoarea contractelor inițiale*) - acorduri de majorare și **87 851 070,72 lei** (*ceea ce reprezintă 2,42 % din valoarea contractelor inițiale*) - acorduri de micșorare/reziliere.

În total în rezultatul desfășurării licitațiilor publice date, au fost încheiate de către autoritățile contractante **15 728 acte juridice** (contracte de achiziție, inclusiv acorduri adiționale) în sumă totală de **3 804 625 339,73 lei**.

Anunțarea și examinarea corectitudinii rezultatelor concursurilor prin metoda cererii ofertelor de prețuri cu publicare obligatorie (desfășurate prin metoda tradițională pe hîrtie)

Asigurând transparența inițierii și desfășurării concursurilor prin metoda cererii ofertelor de prețuri (desfășurate prin metoda tradițională pe hîrtie), Agenția a publicat în perioada anului 2013 desfășurarea a **6 693 concursuri**. În scopul asigurării eficienței procedurii de achiziție și participării largi a operatorilor economici, Agenția a publicat anunțuri de modificare a termenului de depunere a ofertelor - **60**, de anulare (de către autoritățile contractante) – **105**, **31 anunțuri** de modificare a relațiilor de contact/de modificare a obiectului de achiziție etc.

Din numărul total de concursuri inițiate și desfășurate prin metoda cererii ofertelor de prețuri cu publicare obligatorie a invitațiilor de participare (în total **6 693 concursuri**), la **6 961** de concursuri au fost prezentate dări de seamă spre înregistrare la Agenție, în rezultatul cărora au fost semnate **10 307 contracte** în valoare totală de **940 278 243,13 lei**. Totodată, Agenția a înregistrat **650** dări de seamă privind majorarea contractelor în sumă de **22 719 170,18 lei** (*ceea ce reprezintă 2.42 % din valoarea contractelor inițiale*), **855** dări de seamă privind micșorarea/rezilierea contractelor în sumă de **10 004 660,91 lei** (*ceea ce reprezintă 1,06 % din valoarea contractelor inițiale*), și **1236** de dări de seamă privind prelungirea termenului de valabilitate al contractelor/alte modificări.

Totodată, din numărul total al concursurilor anunțate, **290 de concursuri** au fost anulate de către autoritățile contractante din diverse motive (preț majorat, depășirea pragului stabilit de lege etc.), dintre care **336 concursuri** au fost anulate din cauza lipsei de concurență sau nu s-a prezentat nici o ofertă.

Examinarea rezultatelor procedurii cererii ofertelor de prețuri fără publicare obligatorie

Din numărul total de concursuri desfășurate prin metoda cererii ofertelor de prețuri fără publicare în Buletinul Achizițiilor Publice la **2 937** de concursuri au fost prezentate dări de seamă spre înregistrare la Agenție, în rezultatul cărora au fost semnate **2 905 contracte** în

valoare totală de **205 960 679,22 lei**. De asemenea, în această perioadă, Agenția a înregistrat **118** dări de seamă privind majorarea contractelor în sumă de **1 181 274,75 lei** (*ceea ce reprezintă 0,57 % din valoarea contractelor inițiale*), **27** dări de seamă privind micșorarea/rezilierea contractelor în sumă de **755 528,34 lei** (*ceea ce reprezintă 0,37 % din valoarea contractelor inițiale*), **102** dări de seamă privind prelungirea contractelor și alte modificări efectuate de autoritățile contractante în procesul realizării contractelor de achiziție publică prin cererea ofertelor de prețuri.

Totodată, **48** concursuri au fost respinse de către autoritățile contractante din motivul neacumulării numărului necesar de oferte, prețului majorat sau altor abateri de procedură.

Examinarea corectitudinii desfășurării procedurii de achiziție dintr-o singură sursă

Agenția a examinat corectitudinea desfășurării procedurii de achiziție dintr-o singură sursă de către autoritățile contractante, în rezultatul cărora au fost încheiate și înregistrate **1 133 acte juridice** de achiziție, în sumă totală de **373 170 421,92 lei**.

În rezultatul examinării corectitudinii contractării bunurilor, lucrărilor și serviciilor dintr-o singură sursă, **44 contracte** au fost restituite din motivul încadrării incorecte a acestora prevederilor legislației cu incidență în domeniul achizițiilor publice.

*Concomitent au fost înregistrate 35 de contracte (o singură sursă) în sumă de 656556200,00 lei pentru procurarea serviciilor educaționale pentru realizarea planului de pregătire a cadrelor de specialitate (alocații directe din bugetul de stat), care au fost achiziționate de către Ministerul Educației, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății și Academia de Științe a Moldovei și care nu au fost incluse în suma totală a achizițiilor publice.

Examinarea și înregistrarea rezultatelor procedurilor de achiziții publice prin acord-cadru

În anul 2013 de către autoritățile contractante au fost anunțate **5** proceduri de acord-cadru, în rezultatul cărora au fost înregistrate **14** contracte subsecvente în sumă totală de **985 068,50 lei**.

Examinarea și înregistrarea rezultatelor procedurilor de achiziții publice desfășurate prin intermediul sistemului informațional automatizat registrul de stat al achizițiilor publice

În anul 2013 de către cele 98 autorități contractante au fost inițiate și desfășurate prin intermediul SIA RSAP **1 085** de proceduri de achiziții publice, în rezultatul cărora au încheiate **1 381** contracte de achiziții în sumă de **2 137 822 502.05 lei**.

Totalizarea rezultatelor anului 2013 și analiza comparativă cu anul precedent

Analizând informația privind numărul total al contractelor încheiate în rezultatul tuturor procedurilor de achiziție publică, se atestă că în perioada anului **2013** de către autoritățile contractante au fost realizate proceduri de achiziții publice în valoare totală de **7 475 982 510,23 lei**, cu **1 597 590 994,50 lei** mai mult decât în perioada anului 2012, ceea ce reprezintă o creștere de **27,18 %**.

În același timp, în perioada anului 2013 în rezultatul procedurilor de achiziții publice de către autoritățile contractante au fost încheiate **34 456** acte juridice (contracte și acorduri adiționale), cu **3 827** mai puține decât în perioada anului 2012.

Instruirea și acordarea ajutorului metodologic

Potrivit planului intern aprobat, a fost asigurată inițierea și desfășurarea a **45** seminare de instruire, în rezultatul cărora au fost instruite **3 127 persoane**.

Examinarea contestațiilor

În această perioadă, în cadrul procedurilor de achiziție publică, din partea operatorilor economici au parvenit un număr de **1 179 contestații**. Examinând obiecțiile expuse în contestațiile operatorilor economici, **600** pretenții au fost respinse, constatându-se că deciziile grupului de lucru sânt conform legislației cu incidență în domeniul achizițiilor publice, **39** de pretenții au fost satisfăcute, cu operarea modificărilor corespunzătoare în documentele de licitație, prelungirea termenilor de depunere a ofertelor, desemnarea contestatorilor drept câștigători ai procedurilor de achiziție, precum și **77** contestații au fost satisfăcute parțial.

De asemenea, în rezultatul examinării contestațiilor depuse, au fost anulate **125** licitații, **32** licitații au fost parțial anulate, **113** concursuri prin metoda cererii ofertelor de prețuri total anulate și **14** concursuri prin metoda cererii ofertelor de prețuri parțial anulate. Este de menționat faptul, că în rezultatul examinării și soluționării contestațiilor pe cale amiabilă, de către operatorii economici au fost retrase **54** contestații.

Cu referire la soluționarea contestațiilor, de către Agenția Achiziții Publice au fost desfășurate 110 ședințe publice cu participarea participanților la procedurile de achiziții publice în urma cărora au fost examinate și emise decizii pe marginea a 200 contestații.

În rezultatul examinării contestațiilor depuse, în instanțele de judecată au fost atacate deciziile de soluționare a acestora, întocmite pe marginea procedurilor de achiziție publică. Pe parcursul anului 2013, Agenția Achiziții Publice a fost citată în 36 de procese în ordine de contencios administrativ, în calitate de pârît cu referire la deciziile emise pe marginea contestațiilor operatorilor economici participanți la achizițiile publice și în calitate de intervenient accesoriu.

Dintre acestea 8 cereri de chemare în judecată au fost respinse ca și nefondate, 8 au fost scoase de pe rol de către instanța de judecată, iar în cinci cazuri pretențiile reclamanților au fost admise de către instanțele de fond. Hotărârile respective au fost atacate în ordine de apel, iar în două cazuri apelul a fost admis casându-se hotărârile primei instanțe, în unul din cazuri a fost menținută hotărârea primei instanțe și în două cazuri instanța de apel urmează să se expună în viitorul apropiat pe marginea cererilor de apel. Celelalte cereri de chemare în judecată vor fi examinate și, respectiv, soluționate pe parcursul anului 2014.

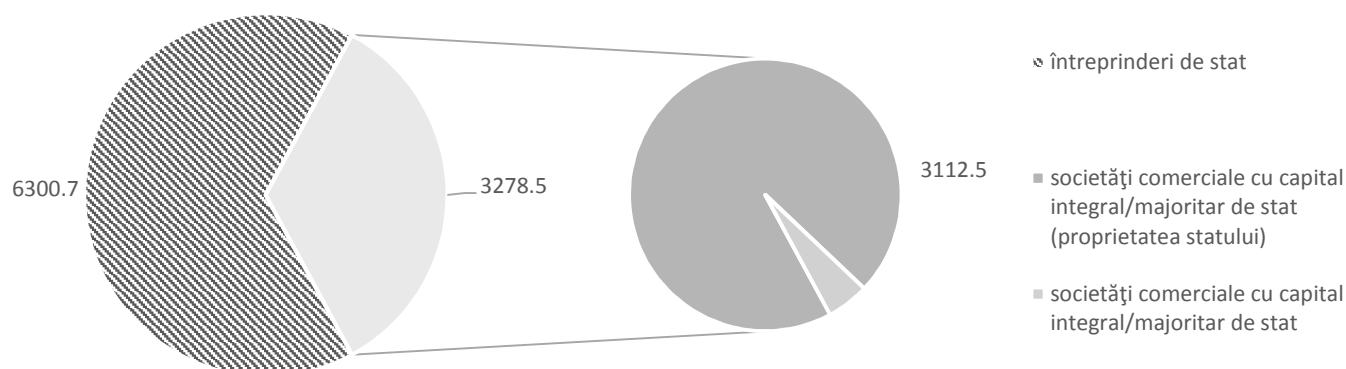
Cu referire la cererile prelabile adresate autorităților, aducem la cunoștință că potrivit Cap. IX din Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007 „Soluționarea litigiilor și răspunderea juridică”, Agenția Achiziții Publice examinează contestațiile depuse de operatorii economici pe marginea deciziilor sau procedurilor aplicate de autoritățile contractante, contestații care sunt echivalente cererilor prelabile definite de Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000, dar cu o reglementare specială.

IX. Informația analitică privind rezultatele monitoringului economico-financiar a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru 9 luni 2013 (structura, obligațiuni fiscale, datorii, riscuri etc.)

I. Prezentare generală

La situația din 30 septembrie 2013, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Ministerului Economiei, sunt incluse 267 întreprinderi de stat, cu capital social în mărime de 6300,7 mil. lei și 126 societăți comerciale cu capital social în mărime de 5563,9 mil. lei, din care proprietatea statului – 3813,8 mil. lei sau 68,5 %. Din numărul total al societăților comerciale, 79 societăți comerciale dețin capital integral sau majoritar de stat în mărime de 3278,5 mil. lei, din care proprietatea statului – 3112,5 mil. lei sau 94,9 %.

Deținerea capitalului la întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral/majoritar de stat, mil. lei

Din 126 societăți comerciale cu capital de stat, la 27 unități economice cota statului în capitalul social constituie 100%, la 33 unități economice – de la 75% până la 99%, la 19 unități economice – de la 50% până la 75%, la 20 unități economice – de la 25% până la 50%, la 9 unități economice – de la 10% până la 25%, iar la 18 unități economice – până la 10 %.

Structura proprietății statului în cadrul societăților comerciale cu capital de stat este prezentată în tabelul următor.

Cota statului în capitalul social, %	Numărul societăților comerciale
100	27
75-99	33
50-75	19
25-50	20
10-25	9
până la 10	18

Din numărul total de agenți economici, 7 întreprinderi de stat se află pe teritoriul Ucrainei, iar 5 întreprinderi de stat și 2 societăți pe acțiuni cu capital minoritar de stat – pe teritoriul UTA Găgăuzia.

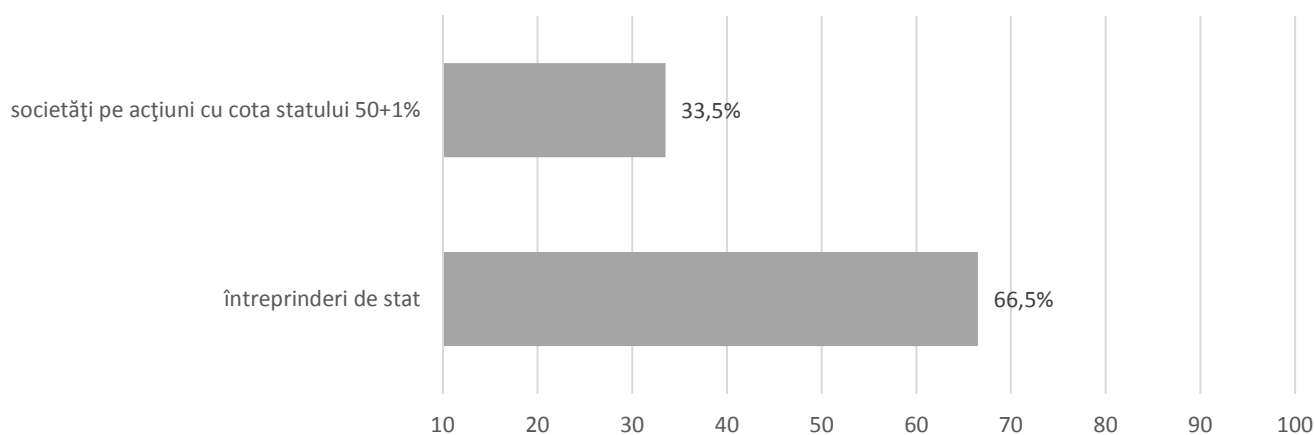
Procedura lichidării este aplicată față de 18 întreprinderi de stat și 31 societăți comerciale (inclusiv 17 societăți cu cotă majoritară a statului în capitalul social), conform prevederilor Codului Civil nr. 1107-XV din 06 iunie 2002 și Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

Din totalul unităților economice incluse în Registrul patrimoniului public, nu au fost supuse monitoringului financiar 12 întreprinderi de stat și 4 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, înregistrate la Î.S. „Camera Înregistrării de Stat”, întrucât nu desfășoară activitate.

Totodată, menționăm că prin Hotărârea Guvernului cu privire la transmiterea unor acțiuni ale statului nr. 535 din 12 iulie 2013, Agenția Proprietății Publice a transmis Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor pachetul de acțiuni privind exercitarea drepturilor de acționar și de administrare a proprietății de stat în S.C. „Gara Nord” S.A., în mărime de 1700 acțiuni ordinare nominative, ce constituie 85,0% din capitalul social al acesteia.

În Lista întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizate de către Ministerul Finanțelor, sunt incluse 225 întreprinderi de stat cu capital social în mărime de 6019,1 mil. lei, și 58 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat în mărime de 3183,9 mil. lei, din care proprietatea statului – 3033,0 mil. lei sau 95,3 %.

Structura proprietății statului

În perioada analizată, au fost supuse monitorizării financiare 174 întreprinderi de stat și 42 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv 15 societăți comerciale cu capital integral de stat, care au prezentat rapoartele statistice organelor teritoriale ale Biroului Național de Statistică.

Monitoringul activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților comerciale, pentru 9 luni ale anului 2013, a fost efectuat în baza rapoartelor „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii”, prezentate Biroului Național de Statistică, precum și a informației prezentată de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Totodată, atenționăm că, în perioada de raportare, din numărul total al unităților economice supuse monitorizării, 51 întreprinderi de stat și 16 societăți comerciale cu capital majoritar de stat nu au fost supuse monitorizării financiare, fie că nu au prezentat raportul 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii” fie că nu au fost incluse în sfera de cuprindere a cercetării efectuată în conformitate cu criteriile stabilite de către Biroul Național de Statistică.

De asemenea, se menționează că, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 453 din 01 iulie 2013 „Cu privire la reorganizarea unor întreprinderi de stat”, a fost reorganizată Î.S. „Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor” prin fuziunea (absorbția) Î.S. „Centrul Zonal pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor Sîngerei”.

Totodată, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 12 din 10 ianuarie 2013 „Cu privire la reorganizarea unor întreprinderi de stat”, a fost acceptată propunerea Ministerului Afacerilor Interne privind reorganizarea Î.S. „Servicii pază” prin fuziunea (absorbția) Î.S. „Tehnosec”.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 77 din 25 ianuarie 2013, se reorganizează prin transformare Î.S. „Centrul de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor” în instituție publică „Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova” (MOLDAC), funcția de fondator fiind atribuită Ministerului Economiei.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 321 din 30 mai 2013 a fost aprobată concesionarea activelor și terenul aferent acestora, aflate în gestiunea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, condițiile concesionării acestora, precum și condițiile de organizare și desfășurare a concursului închis de selectare a concesionarului, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 780 din 04 octombrie 2013 a fost reconfirmată aprobarea concesionării activelor și condițiile efectuării acesteia. La data de 12 septembrie 2013, prin Hotărârea Guvernului nr. 715 a fost aprobat raportul privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesionarului activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”.

Este de atenționat faptul că, întreprinderile menționate supra, supuse reorganizării, au fost incluse în monitorizarea financiară pentru 9 luni ale anului 2013.

Suplimentar, enunțăm că, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 753 din 20 septembrie 2013, a fost acceptată propunerea Ministerului Economiei privind lichidarea Î.S. „Biroul Special Tehnologic de Construcție al A.P. „Mezon”.

Concomitent, la studierea rezultatelor monitoringului financiar al întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital majoritar de stat, urmează a se ține cont de faptul că, unele din unități economice nu au fost supuse monitorizării financiare pentru 9 luni ale anului 2012. În acest sens, întru neadmiterea distorsionării datelor comparabile, evoluția veniturilor din vânzări și a consumurilor și cheltuielilor va fi analizată luînd în calcul baza comparabilă a unităților economice, ce nu include, pentru 9 luni ale anului 2013, dările de seamă ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale, care în perioada similară a anului 2012, fie nu au prezentat raportul 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii” fie nu au fost incluse în sfera de cuprindere a cercetării.

II. Monitoringul financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat

Potrivit raportului 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii” generalizat, în perioada celor 9 luni de activitate ale anului 2013, întreprinderile de stat au obținut venituri totale în cuantum de 4822,7 mil. lei, inclusiv: 4631,4 mil. lei – venituri din vânzări și 191,3 mil. lei – alte venituri operaționale.

Totodată, potrivit bazei comparabile, valoarea veniturilor din vânzări s-a majorat cu 156,4 mil. lei comparativ cu perioada corespunzătoare a anului precedent. Majorarea respectivă, s-a datorat în mare parte, majorării de peste 1,0 mil. lei a cifrei de afaceri a unor întreprinderi de stat.

Întreprinderile de stat cu cele mai mari majorări ale cifrei de afaceri, pentru 9 luni ale anului 2013 se prezintă în tabelul următor

<i>mil. lei</i>		
Nr.	Denumirea agentului economic	Majorarea față de 9 luni, 2012
1.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	113,4
2.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa”	28,1
3.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	24,3
4.	Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova”	17,6
5.	Î.S. „Cartuș”	15,4
6.	Î.S. Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”	12,2
7.	Î.S. „Fiscservinform”	11,1
8.	Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni”	9,5
9.	Î.S. „Cadastru”	8,1
10.	Î.S. „Protecția Solurilor și Îmbunătățiri Funciare”	7,4

Analizând tabelul se observă că, majorarea veniturilor din vânzări a fost generată, în mare parte, de creșterea valorică (cu 113,4 mil. lei) a veniturilor respective la Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”. Totodată, majorări semnificative față de perioada analogică a anului precedent s-au înregistrat și la Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa” (cu 28,1 mil. lei), Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” (cu 24,3 mil. lei) și la Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova” (cu 17,6 mil. lei).

Efectul pozitiv al majorărilor respective a fost parțial afectat de diminuarea cu 163,6 mil. lei a cifrei de afaceri a 72 întreprinderi de stat. Din totalul acestora, 3 întreprinderi de stat au înregistrat diminuări ale cifrei de afaceri în valoare de peste 10,0 mil. lei comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, acestea fiind: Î.S. „Serviciul Asistență Beneficiari la Obiecte Sociale” – 35,7 mil. lei; Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” – 30,1 mil. lei; Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 12,1 mil. lei.

Micșorarea veniturilor din vânzări, la întreprinderile de stat respective, față de perioada corespunzătoare a anului precedent, poate condiționa micșorarea taxei pe valoare adăugată încasată în bugetul de stat cu circa 32,7 mil. lei, fapt ce prezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

În ceea ce privește structura veniturilor din vânzări pe ramuri ale economiei naționale, este necesar de menționat că cea mai mare parte (45,2% - 2094,8 mil. lei) din totalul cifrei de afaceri s-a încasat din activitățile aferente ramurii transporturilor și infrastructurii drumurilor. Veniturile din vânzări aferente ramurii tehnologiei informației și comunicațiilor au reprezentat 13,7% (633,1 mil. lei) din valoarea totală a acestora, din ramura industrială, comercială și energetică – 11,6% (538,6 mil. lei), din ramura silviculturii – 3,6% (167,4 mil. lei), din ramura agriculturii și industriei alimentare – 3,0% (139,1 mil. lei) etc.

Din considerentul că, o bună parte a întreprinderilor de stat activează în domeniul prestării serviciilor, cele mai mari venituri (77,7% - 3598,6 mil. lei) s-au obținut din desfășurarea activității respective, fapt ce se reflectă și în datele figurii 1.1. Valoarea respectivă include 2260,3 mil. lei venituri încasate din urma serviciilor prestate întreprinderilor, iar 1338,3 mil. lei – din cele prestate populației.

O pondere cu mult inferioară (13,5% - 626,3 mil. lei) s-a înregistrat la veniturile din vânzarea produselor. Veniturile din locațiune au constituit 4,8% (223,6 mil. lei).

Totodată, o valoare mai mică (3,5% - 159,3 mil. lei) a fost obținută din contul vânzării mărfurilor, din valoarea totală a căroră, 73,5 mil. lei s-au încasat din vânzarea mărfurilor cu amănuntul, iar 85,8 mil. lei – din vânzarea mărfurilor cu ridicata. Cele mai mici venituri, comparativ cu cele menționate anterior (0,5% - 23,6 mil. lei) s-au înregistrat la veniturile din contractele de construcție.

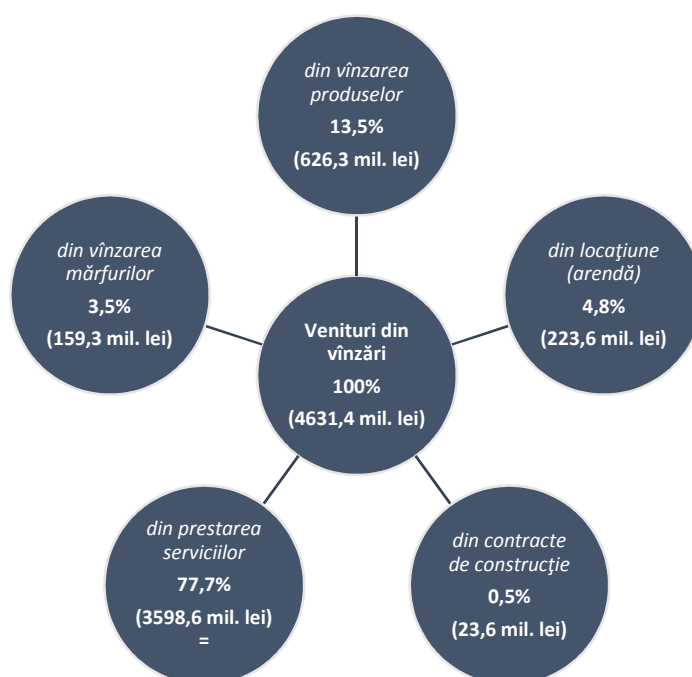

Figura 1.1. Structura veniturilor din vânzări ale întreprinderilor de stat, pentru 9 luni ale anului 2013

Dat fiind faptul că veniturile din prestarea serviciilor dețin ponderea majoritară în cuantumul total al veniturilor din vânzări, s-a considerat necesară analiza structurii acestora.

***Structura veniturilor întreprinderilor de stat
din prestarea serviciilor pentru 9 luni ale anului 2013***

Nr.	Componente	Valoarea (mil. lei)	Ponderea (%)
1.	Agricultură, economia vânatului și silvicultură	15,5	0,4
2.	Industria prelucrătoare	8,7	0,3
3.	Energie electrică și termică, gaze și apă	259,3	7,2
4.	Construcții	18,6	0,5
5.	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor	28,2	0,8
6.	Hoteluri și restaurante	17,5	0,5
7.	Transporturi și comunicații	2393,6	66,5
8.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	770,3	21,4
9.	Învățământ	39,7	1,1
10.	Sănătate și asistență socială	33,7	0,9
11.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	13,5	0,4
	Total venituri din prestarea serviciilor	3598,6	100

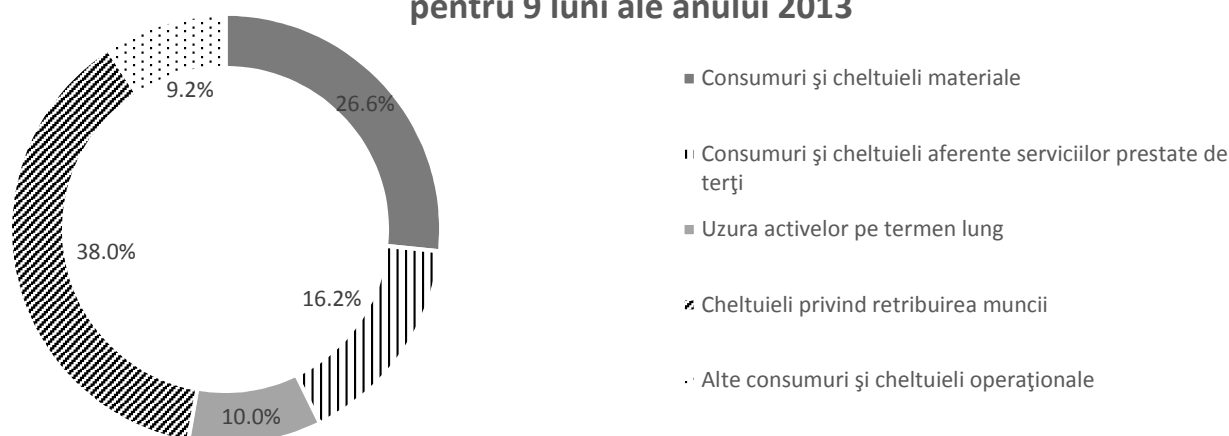
În contextul datelor reflectate în tabelul, se denotă că majoritatea veniturilor obținute din prestarea serviciilor (66,5% - 2393,6 mil. lei) s-au încasat din contul prestării serviciilor de transport și comunicații. O valoare de circa 3 ori mai mică (21,4% - 770,3 mil. lei) s-a înregistrat la veniturile din prestarea serviciilor aferente tranzacțiilor imobiliare, închirierilor și activității de servicii prestate întreprinderilor. O altă pondere semnificativă (7,2% - 259,3 mil. lei) s-a atestat și la veniturile din prestarea serviciilor de energie electrică și termică, gaze și apă.

Totodată, cele mai mici ponderi s-au atestat în contul veniturilor încasate din prestarea serviciilor de agricultură, economie a vânatului și silvicultură (0,4% - 15,5 mil. lei), alte activități de servicii colective, sociale și personale decât cele enunțate anterior (0,4% - 13,5 mil. lei), precum și din prestarea serviciilor în sectorul industriei prelucrătoare (0,3% - 8,7 mil. lei).

Suplimentar, se menționează că, pentru mărfurile vândute în 9 luni ale anului 2013, întreprinderile de stat au suportat un cost de procurare al acestora în valoare de 125,9 mil. lei.

În conformitate cu datele raportului statistic 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii” la situația din 30 septembrie 2013, întreprinderile de stat au suportat consumuri și cheltuieli în valoare de 4780,8 mil. lei, valoare care, potrivit bazei comparabile, este cu 70,0 mil. lei mai mare față de valoarea înregistrată în perioada analogică a anului precedent.

Structura consumurilor și cheltuielilor întreprinderilor de stat, pentru 9 luni ale anului 2013

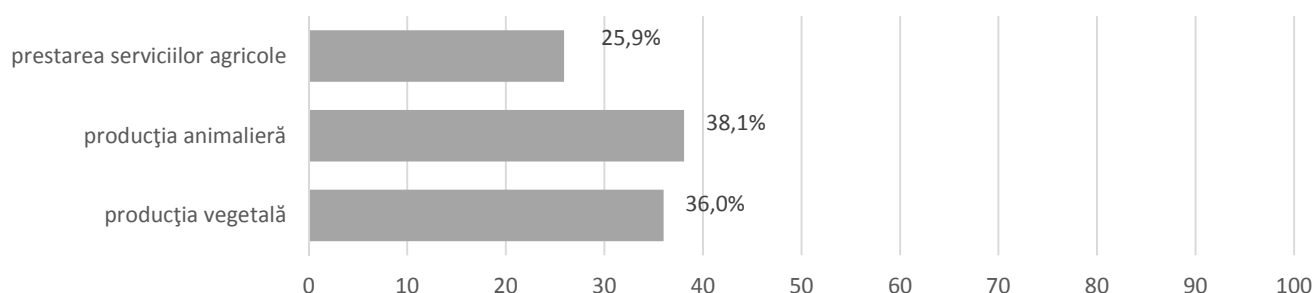
Din diagramă se atestă că, cea mai mare parte a consumurilor și cheltuielilor (38,0% - 1818,2 mil. lei) s-a suportat în vederea retribuirii muncii, acestea incluzând și contribuțiile privind asigurările sociale de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală. O altă valoare considerabilă (26,6% - 1269,4 mil. lei) s-a consumat și s-a cheltuit pentru materiale. Din valoarea acestora materiile prime, materialele, semifabricatele cumpărate, piesele de schimb au constituit 456,0 mil. lei, iar combustibilul – 627,1 mil. lei.

Totodată, 775,9 mil. lei (16,2%) s-a suportat de către întreprinderile de stat în calitate de consumuri și cheltuieli aferente serviciilor prestate de terți, din volumul cărora, 24,1 mil. lei au fost consumate și cheltuite pentru serviciile de transport prestate de terți, 22,0 mil. lei – pentru cele de comunicații, iar 7,8 mil. lei – pentru prelucrarea materiei prime proprii.

O pondere mai mică (10,0% sau 475,6 mil. lei) s-a înregistrat la uzura activelor pe termen lung. Ponderea altor consumuri și cheltuieli operaționale în total consumuri și cheltuieli a reprezentat 9,2% (441,7 mil. lei), dintre acestea: 96,1 mil. lei – consumuri și cheltuieli aferente locațiunii (arendei), iar 71,0 mil. lei – aferente dobânzilor pentru credite bancare și împrumuturi.

Suplimentar, din valoarea totală de 4780,8 mil. lei a consumurilor și cheltuielilor suportate de către întreprinderile de stat, 68,3 mil. lei au constituit consumurile și cheltuielile aferente activității agricole, dintre care: 24,6 mil. lei au fost aferente producției vegetale, 26,0 mil. lei – producției animaliere și 17,7 mil. lei – aferente prestării serviciilor agricole. Structura consumurilor și cheltuielilor aferente activității agricole este reflectată în diagrama ce urmează.

Structura consumurilor și cheltuielilor aferente activității agricole a întreprinderilor de stat, pentru 9 luni ale anului 2013

La data raportării, întreprinderile de stat dețineau stocuri de mărfuri și materiale în mărime de 1208,1 mil. lei, valoare cu 40,5 mil. lei mai mare comparativ cu începutul anului gestionar.

Aprecierea dinamicii și structurii stocurilor de mărfuri și materiale ale întreprinderilor de stat se reflectă în tabelul ce urmează.

Nr.	Componentele Stocurilor de mărfuri și materiale	01.01.2013		30.09.2013		Abaterea. +/-	
		mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Materiale	664,1	56,9	648,7	53,7	-15,4	-3,2
2.	Animale la creștere și îngrășat	15,4	1,3	12,6	1,0	-2,8	-0,3
3.	Omvsd	38,4	3,3	44,6	3,7	+6,2	+0,4
4.	Producția în curs de execuție	251,1	21,5	282,7	23,4	+31,6	+1,9
5.	Produse	133,3	11,4	128,7	10,7	-4,6	-0,7
6.	Mărfuri	65,3	5,6	90,8	7,5	+25,5	+1,9
	Stocuri de mărfuri și materiale - total	1167,6	100,0	1208,1	100,0	+40,5	X

După cum se observă, majoritatea stocurilor de mărfuri și materiale, atât la începutul anului gestionar (56,9% sau 664,1 mil. lei), cât și la finele perioadei de raportare (53,7% sau 648,7 mil. lei) au fost constituite din materiale. Comparativ cu situația din 01 ianuarie 2013, la data raportării valoarea acestora s-a diminuat cu 3,2 p.p. sau cu 15,4 mil. lei.

Următoarea pondere în valoarea totală a stocurilor a revenit producției în curs de execuție (23,4% - 282,7 mil. lei). Aceasta s-a majorat, comparativ cu începutul anului, cu 1,9 p.p. – 31,6 mil. lei.

O altă majorare a ponderii (cu 1,9 p.p. – 25,5 mil. lei) a fost înregistrată în contul mărfurilor, care după cele 9 luni de activitate ale anului curent au constituit 7,5% - 90,8 mil. lei. De altfel, valoarea obiectelor de mică valoare și scurtă durată, la fel s-a majorat (cu 0,4 p.p. – 6,2 mil. lei), către data raportării acestea constituind 3,7% - 44,6 mil. lei din cuantumul total al stocurilor.

Pe lângă acestea, valoarea produselor, precum și a animalelor la creștere și îngrășat s-a diminuat comparativ cu începutul anului curent cu 0,7 p.p. (sau cu 4,6 mil. lei) și respectiv, cu 0,3 p.p. (sau cu 2,8 mil. lei), către data raportării acestea înregistrând 10,7% (sau 128,7 mil. lei) și respectiv, 1,0% (sau 12,6 mil. lei) în structura stocurilor de mărfuri și materiale.

Suplimentar aspectelor economice analizate anterior, enunțăm că, în conformitate cu alineatul (5), art. 9 din Legea nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 „Cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat”, Ministerul Finanțelor generalizează datele statistice cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat.

Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1136 din 18 octombrie 2007 „Cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat”, a fost efectuată generalizarea informației privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Informația privind prima înregistrare la Ministerul Finanțelor a împrumuturilor interne de către întreprinderile de stat, pentru 9 luni ale anului 2013 se reflectă în tabelul ce urmează.

Nr.	Debitorul	Valuta de origine	Suma împrumutului	Trageri efectuate
1.	Î.S. „Vamservinform”	USD	160561,32	120000,00
2.	Î.S. „Nisporeni Silva”	MDL	600000,00	414110,00

Totodată, potrivit datelor privind fluxul și stocul împrumuturilor interne, în perioada 01.01.2013-30.09.2013, întreprinderile de stat, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un stoc al împrumuturilor în volum de 929,3 mil. lei, dintre care 173,8 mil. lei constituie stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Informația privind fluxul și stocul împrumuturilor interne ale întreprinderilor de stat, în perioada 01.01.2013-30.09.2013 se prezintă în următorul tabel.

Nr.	Debitorul	Stoc la 30.09.2013	Stoc de arierate
1.	Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”	3,2	3,2
2.	Î.S. Compania Aeriană „AIR Moldova”	312,4	1,0
3.	Î.S. „Vamservinform”	1,6	-
4.	Î.S. Stațiunea Didactică Experimentală „Chetrosu”	1,2	1,2
5.	Î.S. pentru silvicultură „Nisporeni Silva”	0,4	-
6.	Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid”	1,3	-
7.	Î.S. Nodul Hidroenergetic „Costești”	6,6	-
8.	Î.S. „Radiocomunicații”	4,7	-
9.	Î.S. „Stațiunea Tehnico-Experimentală Codrul”	2,3	1,6
10.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	39,4	2,0
11.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	260,5	1,3
12.	Î.S. „Combinatul Poligrafic”	0,1	-
13.	Î.S. „Servicii transport auto”	163,5	163,5
14.	Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici”	2,7	-
15.	Î.S. Editura „Universul”	12,5	-
16.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	98,8	-
17.	Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”	18,1	-
	Total	929,3	173,8

De asemenea, potrivit informației privind fluxul și stocul împrumuturilor externe ale întreprinderilor de stat, aferentă perioadei 01.01.2013–30.09.2013, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a înregistrat un sold al împrumuturilor externe în cuantum de 126,3 mil. lei.

Suplimentar, se enunță că, la data raportării, Î.S. „Moldtraselectro” dispune de datorii față de Ministerul Finanțelor, pe împrumuturi recreditate din surse interne în valoare de 37,3 mil. lei. De altfel, s-au înregistrat și datorii față de Ministerul Finanțelor, pe împrumuturi recreditate din surse externe și din proiecte investiționale ale întreprinderilor de stat în valoare de 22,3 mil. dolari SUA, dintre care: Î.S. „Moldtraselectro” – 2,7 mil. dolari SUA și Î.S. „Moldelectrica” – 19,6 mil. dolari SUA.

Concomitent, întreprinderile de stat, la data de 30 septembrie 2013, au înregistrat sume restante la impozite și taxe față de bugetul public național, care, potrivit datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, au constituit 164,3 mil. lei.

Din valoarea totală a acestora, 112,4 mil. lei au constituit datoriile aferente plăților de bază, 46,9 mil. lei – datorii aferente penalităților, iar 5,0 mil. lei – aferente amenzilor.

Sinteza obligațiilor fiscale ale întreprinderilor de stat față de bugetul public național, la situația din 30.09.2013 se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	28,6	15,6	4,4	48,6
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	15,7	5,6	0,0	21,3
Bugetul asigurărilor sociale de stat	65,8	23,0	0,1	88,9
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	2,3	2,7	0,5	5,5
TOTAL	112,4	46,9	5,0	164,3

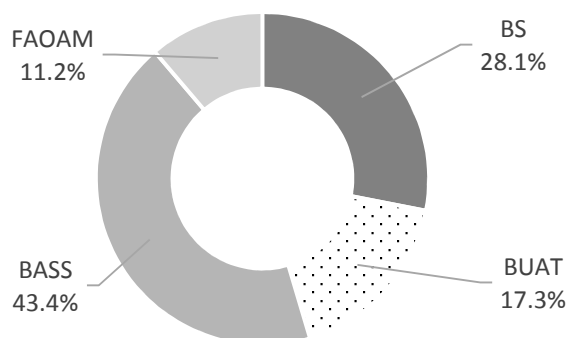
După cum se observă din datele tabelului, cele mai mari datorii privind impozitele și taxele (88,9 mil. lei) au fost înregistrate, către bugetul asigurărilor sociale de stat. Valoarea de 65,8 mil. lei a plăților de bază aferente bugetului asigurărilor sociale de stat include și obligații a căror termen de achitare nu a parvenit.

La cealaltă extremă – cele mai mici datorii aferente impozitelor și taxelor, s-au clasat datoriile față de fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală, valoarea cărora a constituit 5,5 mil. lei.

Conform datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, la data de 30 septembrie 2013 în bugetul public național, pentru 9 luni ale anului curent s-au înregistrat achitări de impozite și taxe în valoare de 921,9 mil. lei, acestea fiind distribuite după cum urmează:

- 259,4 mil. lei – bugetul de stat,
- 159,1 mil. lei – bugetul unităților administrativ-teritoriale,
- 400,4 mil. lei – bugetul asigurărilor sociale de stat,
- 103,0 mil. lei – fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Structura achitărilor impozitelor și taxelor în bugetul public național de către întreprinderile de stat, pentru 9 luni ale anului 2013

În contextul diagramei se constată că, cele mai mari achitări (43,4%) au fost efectuate în contul bugetului asigurărilor sociale de stat. O pondere de 28,1% din total achitări s-a virat în bugetul de stat. Suplimentar, în bugetul unităților administrativ-teritoriale s-au transferat 17,3% din cuantumul achitărilor, iar în contul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală - 11,2%.

Concomitent, conform art. 103 (scutirea TVA) al Codului Fiscal, întreprinderile de stat au înregistrat, pe parcursul celor 9 luni ale anului 2013, livrări scutite în cuantum de 470,5 mil. lei, dintre care: Î.S. „Poșta Moldovei” – 221,7 mil. lei, Î.S. „Cadastru” – 52,7 mil. lei, Î.S. „Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală” – 38,3 mil. lei și Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 25,4 mil. lei.

Pe lângă acestea, întreprinderilor de stat le-au fost acordate înlesniri și facilități fiscale la plata unor impozite și taxe în valoare de 19,51 mil. lei. Din valoarea totală a acestora:

- 18,4 mil. lei pentru impozitul bunurilor imobiliare, în conformitate cu prevederile art. 283, 284 ale Codului Fiscal;

- 0,7 mil. lei – taxa pentru apă, 0,4 mil. lei – taxa pentru extragerea mineralelor utile și 0,004 mil. lei – taxa pentru eliberarea lemnului pe picior, în conformitate cu prevederile art. 306, 319 și 334 ale Codului Fiscal;

- 0,004 mil. lei – taxa locală, în conformitate cu prevederile art.295, 296 ale Codului Fiscal;

- 0,002 mil. lei – taxa pentru folosirea drumurilor, în conformitate cu prevederile art.343 al Codului Fiscal.

Suplimentar enunțăm că, suma finanțărilor primite din bugetul public național de către întreprinderile de stat cu genul principal de activitate în domeniul agriculturii, transportului, culturii, dezvoltării regionale și a construcțiilor, mediului și protecției ecologice, gospodăriei apelor, precum și întreprinderile din gestiunea Cancelariei de Stat, constituie 100,4 mil. lei, inclusiv:

- din ramura agriculturii – 12,5 mil. lei (10 întreprinderi de stat);
- din ramura transportului – 2,0 mil. lei (1 întreprindere de stat);
- din ramura culturii – 56,0 mil. lei (11 întreprinderi de stat);
- din ramura dezvoltării regionale și a construcțiilor – 1,5 mil. lei (1 întreprindere de stat);
- din ramura mediului și protecției ecologice – 2,0 mil. lei (1 întreprindere de stat);
- din ramura gospodăriei apelor – 9,7 mil. lei (31 întreprinderi de stat);
- din gestiunea Cancelariei de Stat – 16,7 mil. lei (3 întreprinderi de stat).

III. Monitoringul financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Efectuând analiza economico-financiară a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare societăți pe acțiuni) în baza raportului 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii”, s-a constatat că, agenții economici au obținut, pe parcursul a 9 luni ale anului 2013, venituri totale în sumă de 7629,6 mil. lei, inclusiv: 7527,1 mil. lei – venituri din vânzări și 102,5 mil. lei – alte venituri operaționale.

Totodată, valoarea veniturilor din vânzări s-a majorat cu 243,4 mil. lei sau cu 3,3% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Majorarea respectivă a fost influențată, în mare parte, de majorarea de peste 10,0 mil. lei a cifrei de afaceri a unor societăți pe acțiuni.

Societățile pe acțiuni cu cele mai mari majorări ale cifrei de afaceri, în 9 luni ale anului 2013 sunt prezentate în următorul tabel.

<i>mil.lei</i>		
Nr.	Denumirea agentului economic	Majorarea față de 9 luni, 2012
1.	S.A. „Energocom”	533,4
2.	S.A. „Drumuri Bălți”	25,2
3.	S.A. „Drumuri Strășeni”	21,9
4.	S.A. „Drumuri Edineț”	21,8
5.	S.A. Combinatul de panificație din Chișinău „Franzeluța”	21,0
6.	S.A. „Drumuri Orhei”	20,8
7.	S.A. „Rețelele electrice de distribuție Nord-Vest”	18,2
8.	S.A. „Drumuri Cahul”	17,2
9.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	16,3
10.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	11,9
11.	S.A. „Drumuri Soroca”	11,3

Astfel, se denotă că cea mai mare majorare a veniturilor din vânzări (533,4 mil. lei) s-a înregistrat la S.A. „Energocom”. O creștere de 25,2 mil. lei și 21,9 mil. lei a veniturilor din vânzări comparativ cu 9 luni ale anului precedent s-a înregistrat de către S.A. „Drumuri Bălți” și, respectiv S.A. „Drumuri Strășeni”. S.A. „Drumuri Soroca” a înregistrat, în 9 luni ale anului 2013 față de 9 luni ale anului 2012, o majorare a veniturilor din vânzări în sumă de 11,3 mil. lei.

Suplimentar, ținem să enunțăm că, majorările veniturilor din vânzări înregistrate de către societățile pe acțiuni din ramura transporturilor și infrastructurii drumurilor au fost cauzate inclusiv de procesul reorganizării, conform politicilor Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.

Influența pozitivă asupra majorării veniturilor din vânzări ale societăților pe acțiuni a fost parțial micșorată de înregistrarea diminuării veniturilor din vânzări în sumă de 526,3 mil. lei, de către 17 societăți pe acțiuni. Micșorarea veniturilor din vânzări, la societățile pe acțiuni vizate, față de perioada corespunzătoare a anului precedent, poate condiționa micșorarea taxei pe valoare adăugată încasată în bugetul de stat cu circa 105,3 mil. lei, fapt ce prezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

În contextul celor menționate supra, 9 societăți pe acțiuni sau 21,4% din totalul societăților pe acțiuni monitorizate, au înregistrat micșorări ale veniturilor din vânzări în sumă de peste 10,0 mil. lei față de perioada similară a anului precedent și anume: S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” – 182,6 mil. lei; S.A. „Tutun-CTC” – 97,7 mil. lei; S.A. „Moldtelecom” – 71,8 mil. lei; S.A. „Centrala electrică cu termoficare Nr. 2” – 54,8 mil. lei; S.A. „Răut” – 29,5 mil. lei; S.A. „Institutul de cercetări științifice „Rif-Acvaaparat” – 28,5 mil. lei; S.A. „Aroma” – 20,0 mil. lei, S.A. „Barza Albă” – 18,1 mil. lei; S.A. „Aeroport Catering” – 15,2 mii lei.

Efectuînd analiza structurii veniturilor din vânzări pe ramuri ale economiei naționale, menționăm că, ponderea majoritară, de 60,9%, este deținută de către veniturile din ramura industrială, comercială și energetică. Totodată, 21,8% din totalul veniturilor din vânzări ale societăților pe acțiuni se atribuie veniturilor din ramura tehnologiei informației și comunicațiilor, 11,0% - veniturilor din ramura agriculturii și industriei alimentare, 4,6% - veniturilor din ramura transporturilor și infrastructurii drumurilor, 1,5% - veniturilor din ramura sănătății, 0,1% - veniturilor din ramura culturii și 0,1% - veniturilor din ramura gospodăriei apelor.

În acest sens menționăm că, ponderea majoritară în totalul veniturilor din vânzări ale societăților pe acțiuni este deținută de veniturile din vânzarea produselor – 41,7% (3140,0 mil. lei), în conformitate cu datele figurei nr. 2.1. Veniturile din vânzarea mărfurilor alcătuiesc 2303,8 mil. lei sau 30,6% din totalul cifrei de afaceri. Totodată, din valoarea totală a veniturilor din vânzarea mărfurilor, 1848,1 mil. lei (80,2%) s-au încasat din vânzarea mărfurilor cu ridicata, iar 455,7 mil. lei (19,8%) – din vânzarea mărfurilor cu amănuntul.

Concomitent, veniturile din prestarea serviciilor dețin o cotă de 24,7% (1856,8 mil. lei). Din valoarea totală a veniturilor din prestarea serviciilor, 967,1 mil. lei (sau 52,1%) reprezintă veniturile din serviciile prestate întreprinderilor și 889,6 mil. lei (sau 47,9%) – veniturile din serviciile prestate populației.

Suplimentar celor expuse, menționăm că veniturile din contractele de construcții alcătuiesc 182,6 mil. lei sau 2,4% în totalul veniturilor din vânzări, iar veniturile din locațiune (arendă) – 43,9 mil. lei sau 0,6 %.

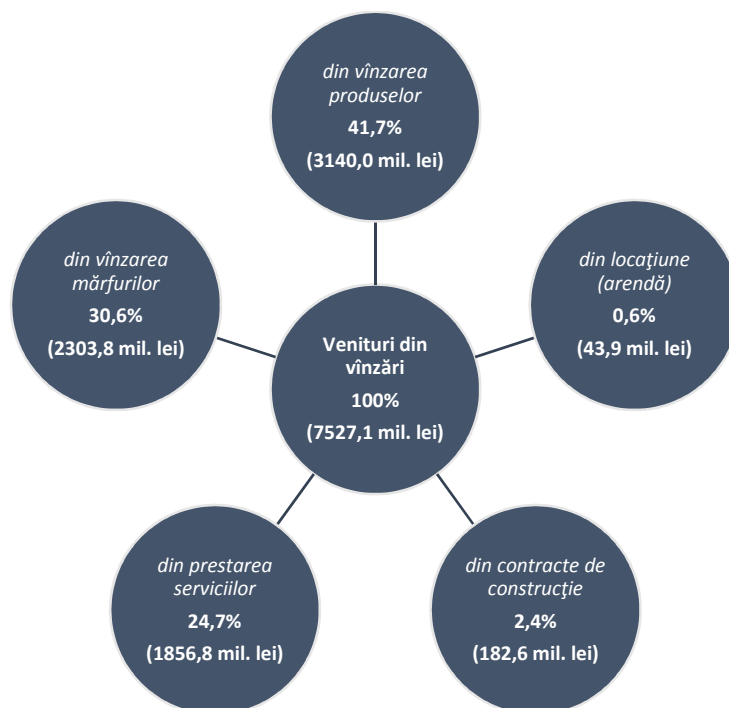

Figura 2.1. Structura veniturilor din vânzări ale societăților pe acțiuni, pentru 9 luni ale anului 2013

De asemenea, în vederea studierii detaliate a veniturilor din vânzări ale societăților pe acțiuni, se propune spre analiză structura veniturilor din prestarea serviciilor.

Structura veniturilor din prestarea serviciilor ale societăților pe acțiuni, pentru 9 luni ale anului 2013 se prezintă în tabelul ce urmează:

Nr.	Componente	Valoarea (mil. lei)	Ponderea (%)
1.	Industria prelucrătoare	3,5	0,2
2.	Energie electrică și termică, gaze și apă	4,3	0,3
3.	Construcții	93,6	5,0
4.	Hoteluri și restaurante	27,7	1,5
5.	Transporturi și comunicații	1697,8	91,4
6.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	15,2	0,8
7.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	14,7	0,8
	Total venituri din prestarea serviciilor	1856,8	100

Astfel, potrivit datelor prezentate în tabel, se constată că, în structura veniturilor din prestarea serviciilor predomină veniturile din prestarea serviciilor de transport și comunicații – 91,4 %. De asemenea, ponderea minoritară este deținută de către veniturile din prestarea serviciilor în sectorul industriei prelucrătoare – 0,2 %.

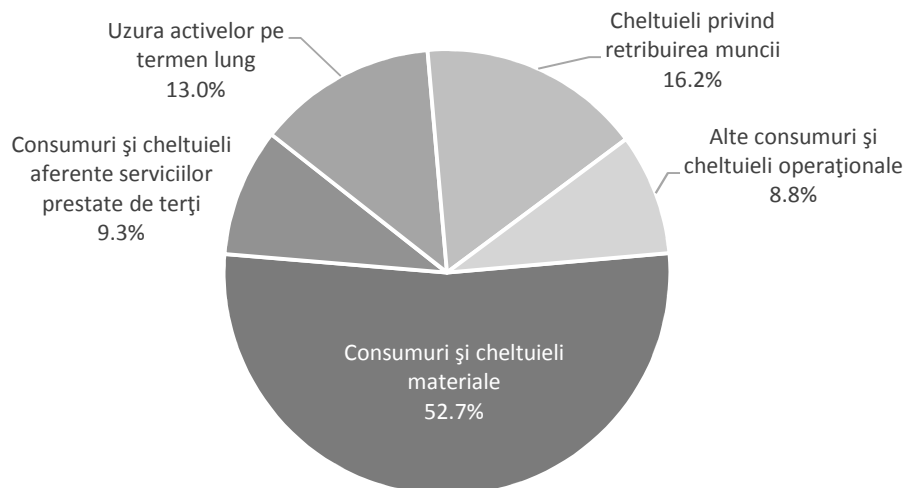
Totodată, este de menționat că pentru mărfurile vândute în 9 luni ale anului 2013, societățile pe acțiuni au suportat un cost de procurare al acestora în mărime de 1879,5 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2013, conform datelor raportului statistic nr. 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii” societățile pe acțiuni au suportat

consumuri și cheltuieli în valoare de 5693,4 mil. lei, valoare care este cu 235,2 mil. lei (sau 4,0%) mai mică față de valoarea înregistrată în 9 luni ale anului precedent.

Din totalul consumurilor și cheltuielilor 52,7% (3002,5 mil. lei) revine consumurilor și cheltuielilor materiale, 16,2% (918,3 mil. lei) - cheltuielilor privind retribuirea muncii care includ și contribuțiile asigurărilor sociale de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, 13,0% (741,3 mil. lei) - uzurii activelor pe termen lung, 9,3% (530,4 mil. lei) - consumurilor și cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți și 8,8% (500,9 mil. lei) - altor consumuri și cheltuieli operaționale.

Structura consumurilor și cheltuielilor societăților pe acțiuni, pentru 9 luni ale anului 2013

În componența consumurilor și cheltuielilor materiale totale, ponderea consumurilor privind materiile prime, materialele și semifabricatele cumpărate, piesele de schimb utilizate constituie 79,9% (2399,3 mil. lei), ponderea combustibilului – 11,6% (348,0 mil. lei) etc. În componența consumurilor și cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți, ponderea consumurilor privind serviciile de transport alcătuiește 13,1% (69,3 mil. lei), serviciile de comunicații – 5,2% (27,3 mil. lei), serviciile de prelucrare a materiei prime proprii – 0,1% (0,3 mil. lei).

În componența altor consumuri și cheltuieli operaționale, cheltuielile privind locațiunea (arenda) alcătuiesc 4,6% (23,2 mil. lei), privind dobânzile pentru credite bancare și împrumuturi – 10,4% (51,9 mil. lei) etc.

La 30 septembrie 2013, în evidența contabilă a societăților pe acțiuni s-au înregistrat stocuri de mărfuri și materiale în sumă de 1510,3 mil. lei, cu 46,2 mil. lei sau 3,2% mai mult față de începutul anului de gestiune. La această majorare au contribuit considerabil creșterea stocurilor de materiale cu 93,9 mil. lei sau cu 17,9% și a valorii obiectelor de mică valoare și scurtă durată (omvsa) – cu 1,2 mil. lei (8,9%).

Influența pozitivă a fost parțial diminuată de reducerea considerabilă a stocurilor producției în curs de execuție cu 24,9 mil. lei sau cu 5,2%, a stocurilor de mărfuri – cu 20,6 mil. lei sau cu 14,3%, precum și a stocurilor de produse – cu 3,4 mil. lei sau cu 1,1 %. Valoarea stocurilor animalelor la creștere și îngrășat nu a influențat asupra majorării stocurilor totale ale societăților pe acțiuni, rămânând la nivelul începutului de an – 3,7 mii lei.

Aprecierea dinamicii și structurii stocurilor de mărfuri și materiale ale societăților pe acțiuni se prezintă în tabelul următor:

Nr.	Componentele Stocurilor de mărfuri și materiale	01.01.2013		30.09.2013		Abaterea	
		mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Materiale	524,7	35,8	618,6	41,0	+93,9	+5,2
2	Omvsd	12,9	0,9	14,1	0,9	+1,2	-
3	Producția în curs de execuție	475,4	32,5	450,5	29,8	-24,9	-2,7
4	Produse	306,6	20,9	303,2	20,1	-3,4	-0,8
5	Mărfuri	144,5	9,9	123,9	8,2	-20,6	-1,7
	Stocuri de mărfuri și materiale - total	1464,1	100,0	1510,3	100,0	+46,2	x

Este de menționat că, la data de 30 septembrie 2013, 41,0% din stocurile de mărfuri și materiale ale societăților pe acțiuni sunt constituite din materiale. Totodată, o pondere majoritară este deținută de stocurile producției în curs de execuție – 29,8% și de către produse – 20,1 %. Cotele minoritare sunt deținute de stocurile de mărfuri – 8,2%, precum și de stocurile obiectelor de mică valoare și scurtă durată – 0,9 %.

De asemenea, se menționează faptul că, ponderea cea mai mică în structura stocurilor de mărfuri și materiale ale societăților pe acțiuni este deținută de animalele la creștere și îngrășat – 0,0002%, situație similară și la începutul perioadei de gestiune.

Suplimentar aspectelor economice analizate anterior, enunțăm că, în conformitate cu alineatul (5), art. 9 din Legea nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 „Cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat”, Ministerul Finanțelor generalizează datele statistice cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat.

Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1136 din 18 octombrie 2007 „Cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat”, a fost efectuată generalizarea informației privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Respectiv, în 9 luni ale anului 2013, au fost înregistrate la Ministerul Finanțelor, împrumuturile interne ale unor agenți economici.

Informația privind prima înregistrare la Ministerul Finanțelor a împrumuturilor interne de către societățile pe acțiuni, pentru 9 luni ale anului 2013 este prezentată în tabelul ce urmează:

Nr.	Debitorul	Valuta de origine	Suma împrumutului	Trageri efectuate
1.	S.A. „Răut”	MDL	6000000,00	2052347,00
2.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	MDL	56000000,00	51509000,00
		EUR	274838,00	274838,00
3.	S.A. „Tutun-CTC”	MDL	40000000,00	6830001,00
4.	S.A. „Armo-Beton”	MDL	1000000,00	1000000,00
5.	S.A. „Moldtelecom”	MDL	490000000,00	349661000,01
6.	S.A. „Moldova-Film”	MDL	1000000,00	1000000,00
7.	S.A. „Sanfarm Prim”	USD	260000,00	260000,00
		MDL	3000000,00	3000000,00
8.	S.A. „Floare-Carpet”	MDL	3000000,00	2162384,00

Totodată, potrivit datelor privind fluxul și stocul împrumuturilor interne, în perioada 01.01.2013-30.09.2013, societățile pe acțiuni, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un stoc al împrumuturilor în sumă de 848,1 mil. lei, dintre care 99,2 mil. lei constituie stocul de arierate, ce reprezintă suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Informația privind fluxul și stocul împrumuturilor interne ale societăților pe acțiuni, în perioada 01.01.2013-30.09.2013 poate fi văzută în tabelul următor:

mil. lei

Nr.	Debitorul	Stoc la 30.09.2013	Stoc de arierate
1.	S.A. „Răut”	2,1	0,005
2.	S.A. „Aroma”	152,2	60,287
3.	S.A. „Farmaco”	15,2	0,3
4.	S.A. „Moldexpo”	3,0	-
5.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	209,8	11,9
6.	S.A. „Forjacom”	0,2	0,2
7.	S.A. „Tutun-CTC”	6,8	-
8.	S.A. „Armo-Beton”	1,3	-
9.	S.A. „Barza Albă”	2,6	0,8
10.	S.A. „Aeroport Handling”	0,6	-
11.	S.A. „Moldtelecom”	400,8	-
12.	S.A. „Cereale Flor”	25,6	25,6
13.	S.A. „Moldova-Film”	1,0	-
14.	S.A. „Sanfarm Prim”	20,4	-
15.	S.A. „Floare-Carpet”	6,5	0,1
	Total	848,1	99,2

Concomitent menționăm că, la situația din 30 septembrie 2013, față de Ministerul Finanțelor, S.A. „CET-2” dispune de datorii pe împrumuturi recreditate din surse externe în mărime de 0,44 mil. dolari SUA.

Totodată, potrivit informațiilor privind fluxul și stocul împrumuturilor externe ale societăților pe acțiuni, în perioada 01.01.2013-30.09.2013, S.A. „Aeroport Catering” înregistrează un sold al împrumuturilor externe în sumă de 0,1 mil. lei, S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova” – 12,6 mil. lei și S.A. „Moldtelecom” – 149,3 mil. lei, dintre care 35,5 mil. lei reprezintă împrumuturi externe acordate S.A. „Moldtelecom” în anul 2013.

Concomitent, conform datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, entitățile economice au înregistrat, la data de 30 septembrie 2013, sume restante la impozite și taxe față de bugetul public național în valoare de 44,9 mil. lei, dintre care: plăți de bază – 40,0 mil. lei, penalități – 4,6 mil. lei, amenzi – 0,3 mil. lei.

Sinteza obligațiilor fiscale ale societăților pe acțiuni față de bugetul public național, la situația din 30.09.2013 este prezentată în tabelul ce urmează:

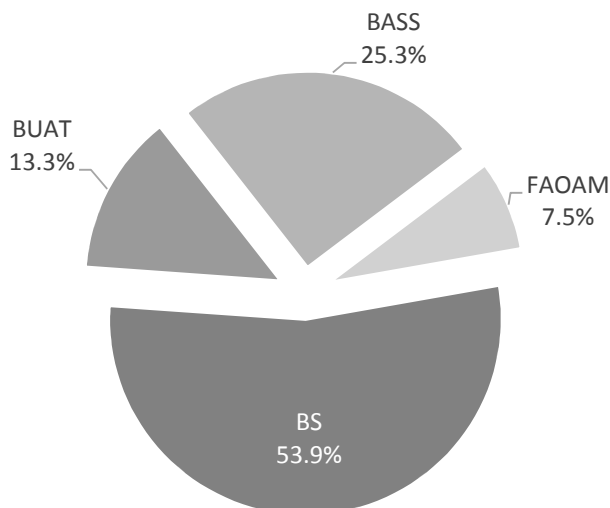
mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	1,4	0,8	0,3	2,5
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	1,4	0,7	0,0	2,1
Bugetul asigurărilor sociale de stat	37,1	2,7	0,0	39,8
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	0,1	0,4	0,0	0,5
TOTAL	40,0	4,6	0,3	44,9

Obligațiile societăților pe acțiuni față de bugetul asigurărilor sociale de stat conform datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, constituie 39,8 mil. lei, dintre care plăți de bază – 37,1 mil. lei, care includ și obligații a căror termen de achitare nu a parvenit.

Ținem să atenționăm faptul că, potrivit datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, societățile pe acțiuni, în perioada de gestiune, au virat în bugetul public național impozite și taxe în mărime de 847,4 mil. lei, inclusiv: bugetul de stat – 457,0 mil. lei; bugetele unităților administrativ-teritoriale – 112,8 mil. lei; bugetul asigurărilor sociale de stat – 214,4 mil. lei; fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 63,2 mil. lei.

Structura achitărilor impozitelor și taxelor în bugetul public național de către societățile pe acțiuni, pentru 9 luni ale anului 2013

Suplimentar, conform art. 103 (scutirea TVA) al Codului Fiscal, societățile pe acțiuni au înregistrat, în 9 luni ale anului 2013, livrări scutite în sumă de 1582,4 mil. lei, dintre care cele mai considerabile: S.A. „Energocom” – 1011,0 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” – 207,2 mil. lei, S.A. „Uzina de Tractoare „Tracom” – 2,9 mil. lei, S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” – 2,0 mil. lei, S.A. „Drumuri Ialoveni” – 1,8 mil. lei și S.A. Combinatul de panificație din Chișinău „Franzeluța” – 1,1 mil. lei.

De asemenea, conform legislației în vigoare, societățile pe acțiuni beneficiază de înlesniri și facilități fiscale la principalele tipuri de impozite. Astfel, suma înlesnirilor și facilităților fiscale acordate societăților pe acțiuni la principalele tipuri de impozite constituie 0,41 mil. lei, inclusiv:

- 0,4 mil. lei – la impozitul pe bunuri imobiliare, în conformitate cu prevederile art. 283, 284 ale Codului Fiscal;

- 0,01 mil. lei – taxa pentru apă, în conformitate cu prevederile art. 306 al Codului Fiscal.

Începînd cu anul 2012 și pînă la 3 iulie 2013, S.A. „CET - Nord”, S.A. „CET-1” și S.A. „CET – 2” au fost în litigiu cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat referitor la caracterul legitim al desfășurării activității acestor întreprinderi în condiții de Acord-memorandum, asupra cărora a fost aplicat procesul de restructurare în vederea stabilizării situației economico-financiare și creării premiselor pentru dezvoltarea durabilă a acestor unități economice. Prin Decizia Colegiului Civil Comercial și de Contencios a Curții Supreme de Justiție nr. 3RA-482/13 din 03 iulie 2013, a fost menținută în vigoare Hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2012 privind contestarea anulării actului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat referitor la rezilierea Acordului-memorandum cu societățile menționate. Totodată, încălcînd prevederile Acordului-memorandum, S.A. „CET - Nord”, S.A. „CET-1”, S.A. „CET – 2” nu prezintă rapoartele privind îndeplinirea condițiilor Acordului-memorandum, ce poate fi temei pentru rezilierea acestora.

IV. Conexiunile cu sistemul bugetar

Conform prevederilor art. 180 al Codului Fiscal aprobat prin Legea nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, agenții economici au beneficiat, pe parcursul 9 luni ale anului 2013, de prolongarea și înghețarea achitării plăților la bugetul public național. Întru ameliorarea situației economico-financiare în decursul perioadei supuse monitorizării, la 3 întreprinderi de stat și 3 societăți pe acțiuni a fost modificat termenul de stingere a obligației fiscale, prin amânarea sau eşalonarea stingerii obligației fiscale în baza contractelor încheiate între organele fiscale și contribuabili și aprobarea acestora de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Pe parcursul perioadei de gestiune, la întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni a fost modificat termenul de stingere a obligației fiscale, conform contractelor încheiate în sumă de 133,7 mii lei și corespunzător 2926,8 mii lei, ce urma a fi achitată integral pe parcursul anului 2013. Suma amânată sau eşalonată pe parcursul perioadei de gestiune a fost achitată de către întreprinderile de stat integral (133,7 mii lei), iar de către societățile pe acțiuni – în mărime de 2043,2 mii lei.

La situația din 30 septembrie 2013, au beneficiat de eşalonare 3 societăți pe acțiuni. Suma eşalonată la S.A. „Drumuri Cimișlia” a constituit 137,0 mii lei, la S.A. „Drumuri-Cahul” – 27,6 mii lei și la S.A. „Drumuri Bălți” – 719,0 mii lei.

V. Circulația proprietății statului

În Legea bugetului de stat pe anul 2013 nr. 249 din 02 noiembrie 2012 au fost prevăzute venituri ce urmează a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat în mărime de 50,0 mil. lei și dividende aferente cotei de participare a statului în societățile pe acțiuni, în mărime de 229,0 mil. lei, conform rezultatelor obținute în anul 2012. Prin Legea nr. 277 din 15 noiembrie 2013 „Pentru modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr. 249 din 2 noiembrie 2012” au fost modificate (rectificate) veniturile ce urmează a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat și dividende aferente cotei de participare a statului în societățile pe acțiuni, potrivit rezultatelor obținute în anul 2012. Astfel, conform rectificărilor efectuate, defalcări în bugetul de stat constituie 33,5 mil. lei și dividende – 139,8 mil. lei.

Conform datelor Trezoreriei de Stat, la data de 19 decembrie 2013, la bugetul de stat s-au încasat venituri sub formă de defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat în mărime de 33,8 mil. lei și dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni în mărime de 139,9 mil. lei, ceea ce constituie 100,9% și corespunzător 100,1% din suma rectificată în anexa nr. 1 „Sinteza bugetului de stat pe venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare” a Legii bugetului de stat pe anul 2013.

Concomitent, pe parcursul perioadei de gestiune, a fost efectuat auditul la unele societăți pe acțiuni și întreprinderi de stat (S.A. „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 1”, S.A. „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 2”, S.A. „Centrala Electrică cu Termoficare-Nord”, Î.S. „Moldelectrica”), de către Curtea de Conturi a Republicii Moldova.

Suplimentar, Inspekția Financiară a efectuat în 9 luni ale anului 2013, conform planului de activitate, inspekții financiare complexe și tematice a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, în cadrul cărora au fost depistate unele neajunsuri și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil.

VI. Concluzii

În rezultatul efectuării monitoringului financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni pentru 9 luni ale anului 2013, în conformitate cu datele raportului „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii”, precum și datele Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, datele privind datoria publică, s-a constatat că, potrivit bazei comparabile, valoarea veniturilor din vânzări ale întreprinderilor de stat per ansamblu s-a majorat cu 156,4 mil. lei comparativ cu perioada celor 9 luni ale anului precedent, iar ale societăților pe acțiuni – cu 243,4 mil. lei.

Totodată, 72 întreprinderi de stat și 17 societăți pe acțiuni din totalul unităților economice monitorizate, au înregistrat în perioada analizată, diminuări ale veniturilor din vânzări, ceea ce atrage micșorarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat și prezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

În partea ce vizează consumurile și cheltuielile agenților economici, constatăm că, întreprinderile de stat, conform bazei comparabile, au înregistrat o majorare a acestora cu 70,0 mil. lei față de perioada similară a anului precedent. În cazul societăților pe acțiuni se atestă o diminuare a consumurilor și cheltuielilor, per total, cu 235,2 mil. lei față de perioada celor 9 luni ale anului 2012.

Suplimentar, informăm că, în perioada de raportare, stocurile de mărfuri și materiale ale întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni s-au majorat cu 40,5 mil. lei și corespunzător cu 46,2 mil. lei.

În partea ce ține de relațiile unităților economice cu bugetul public național, menționăm că, la data raportării, datoriile întreprinderilor de stat față de bugetul public național au constituit 164,3 mil. lei, iar a societăților pe acțiuni – 44,9 mil. lei. Obligațiile față de bugetul asigurărilor sociale de stat (întreprinderi de stat – 65,8 mil. lei, societăți pe acțiuni – 37,1 mil. lei) includ și obligații al căror termen de plată nu a parvenit.

Achitățile întreprinderilor de stat față de bugetul public național, la 30 septembrie 2013, au constituit 921,9 mil. lei, iar a societăților pe acțiuni – 847,4 mil. lei.

În rezultatul efectuării monitorizărilor financiare, au fost înaintate, către fondatorii/acționarii ce reprezintă statul în cadrul entităților economice monitorizate, propuneri de stabilire a obiectivelor de performanță pentru administratorii/conducătorii întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, gradul de realizare a cărora va servi temei suplimentar de evaluare a calității gestiunii proprietății statului în unitățile economice respective, precum și determinarea căilor de eficientizare continuă a acesteia.

Anatol ARAPU

MINISTRU